

Universitätsbibliothek Paderborn

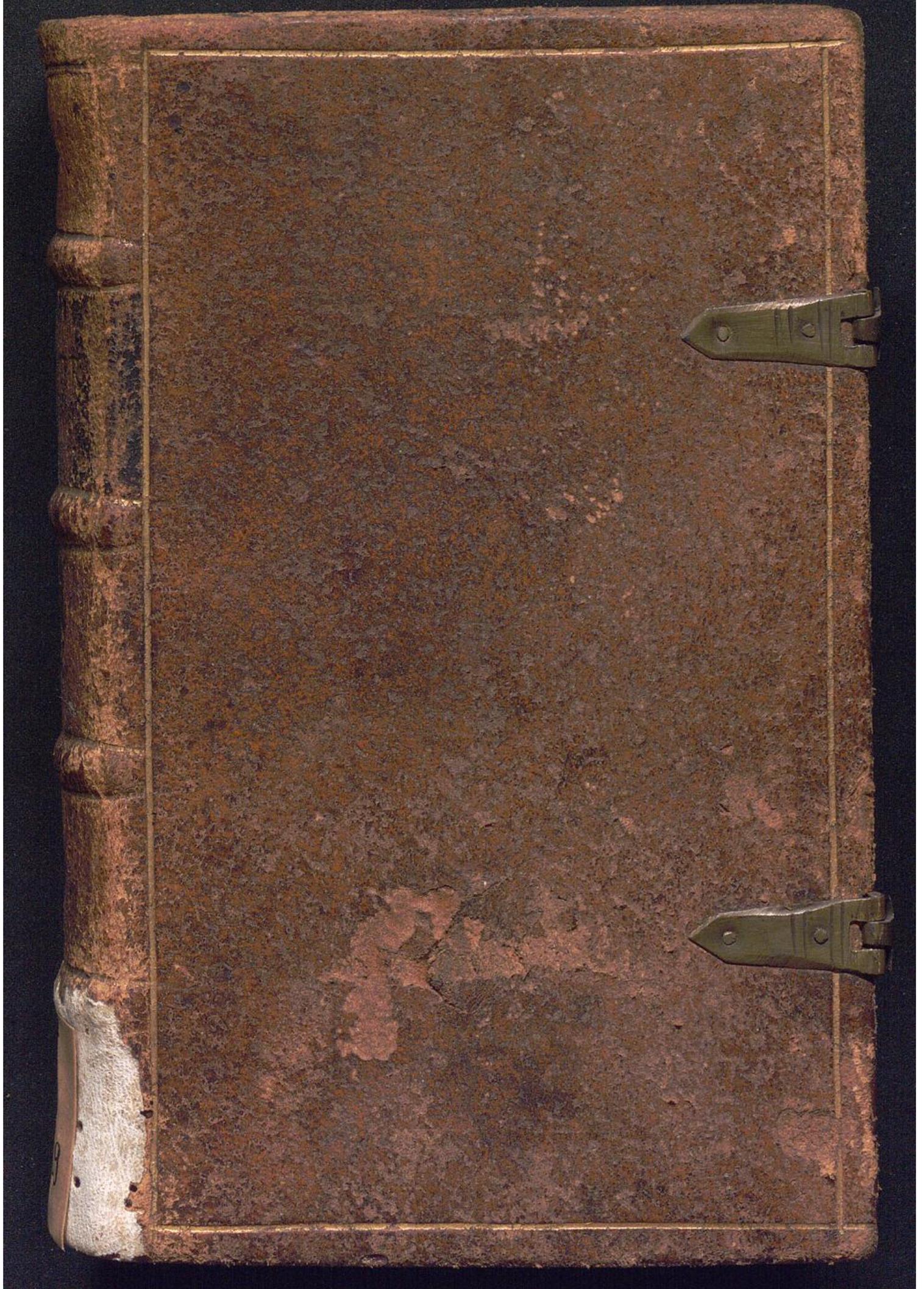
Instructio practica ...

De Sacerdotii Origine & Præstantia - Variis item Industriis, & Praxibus, quibus Sacerdotes boni ad Dei gloriam suámque & Proximi salutem promovendam sunt usi ; Malorum Qvoqve Sacerdotum infelici interitu, radicibus, & remediis Cui etiam Compendium Ritualis, ea, quæ pro commodiori Sacramentorum & ...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1681

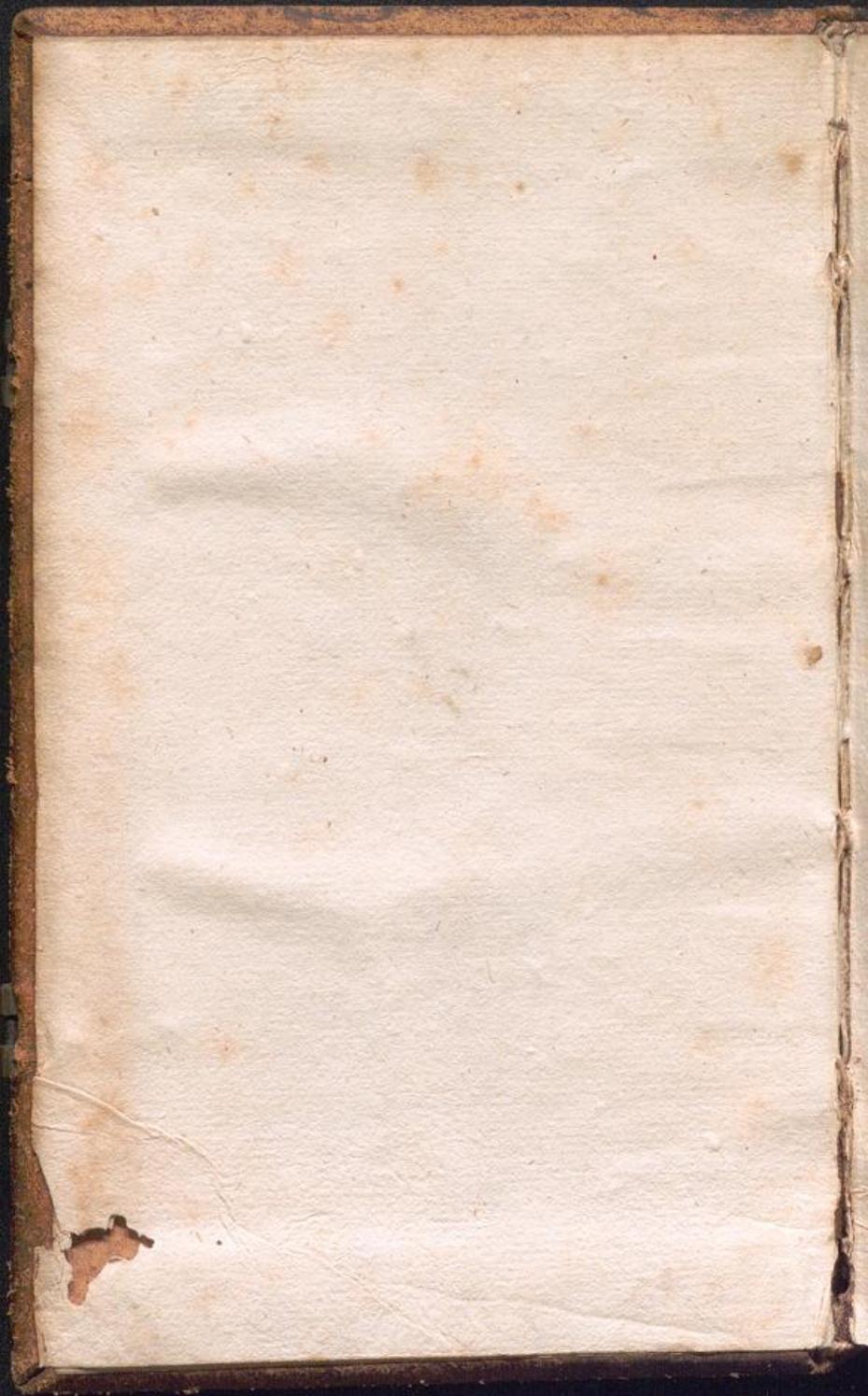
[urn:nbn:de:hbz:466:1-48600](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48600)

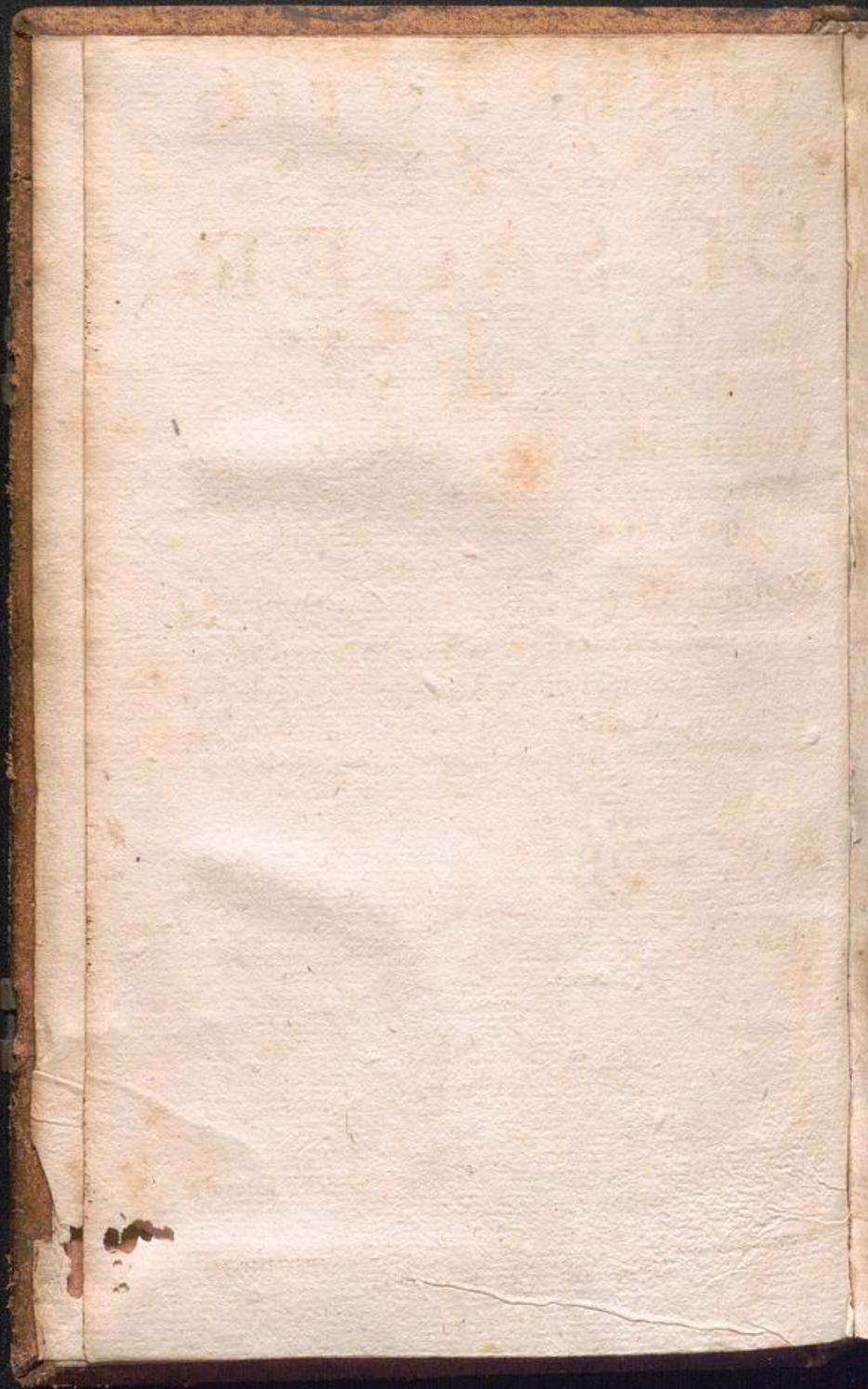
Th. 2829⁹.

J. VII
AR.

INSTRUCTIO
PRACTICA
NONA
DE SACER-
DOTII

Origine & Prestantia,
Variis item Industriis, & Praxibus, qui-
bus Sacerdotes boni ad DEI gloriam, suam,
que & Proximi salutem promovendam
sunt usi.

MALORUM QUOQUE SACERDOTVM
infelici interitu, radicibus, & remediis
Cui etiam Compendium Ritualis, ea, quæ pro
commodiori Sacramentorum & Sacramentalium ad-
ministracione serviunt, complectens, in calce
adjectum est.

AUTHORE
R. P. TOBIA LOHNER,
SOC. JESU PRESBYTERO.

Cum Gratia, & Privilegio Sacre Cas. Majestatis,
Et Facultate Superiorum.

D I L I N G Æ
Typis & Sumptibus JOANN. CASPARI BENCARD,
Bibliopola Academici.
Per JOANNEM FEDERLE.

Anno M. DC. LXXXI.

REVERENDISSIMO
PRINCIPALI ET M. P. BRUNNEN
DOMINO HOMINO

D. G. AARON
GÖZLERIDI

22. Theologiae Doctor

REVERENDISSIMO ET SPIRITUALI
PRINCIPALI ET EPISCOPO
RATISBONENSIS IN SPARTIARUM

VICARIO GENERALI
OFFICIALI ET CONSILIARIO

Canonice
Cathedrae Ecclesiae Ratisbonensis

DOMINO MEO GRATIOSO

Etiam quidem non minus
meo debeam, ne in
hunc & dignitatem
rebus ac Grae Dom.

Vestris graviter peccant, dum tenuit
sumus hoc opusculum illis
Nominis in eisdem & deinde

et
et

REVERENDISSIMO,
PRÆNOBILI, ET AMPLISSIMO
DOMINO DOMINO

JOANNI
GÖZFRID

SS. Theologiæ Doctori,

REVERENDISSIMI, ET SERE-
NISSIMI PRINCIPIS ET EPISCOPI
RATISBONENSIS IN SPIRITUALIBUS

VICARIO GENERALI,
OFFICIALI ET CONSILIARIO,

Nec non

Cathedralis Ecclesiæ Ratisbonensis
CANONICO,

DOMINO MEO GRATIOSO.

Vereri equidem non imme-
ritò debebam, ne in autho-
ritatem & dignitatem Reve-
rendissimæ ac Grat. Dom.

Vestræ graviter peccarem, dum tenuis-
simum hoc opusculum illustri eiusdem
Nomini inscribere & dedicare præsu-
mo;

X 2

mo;

EPISTOLA

moised facile veniam audaciæ tantæ ob-
tenturum me confido, si triplici titulo,
velut triplici funiculo, qui difficulter
rumpitur, me ad hunc Libellum Ipsi po-
tius, quàm alteri dedicandum, constri-
ctum fuisse intellexerit. Cùm enim pri-
mò præcipuus Instructioni huic in lu-
cem datæ Scopus mihi fuerit præfixus,
ut Sacerdotibus sinceram, ac statum, vo-
cationeque suâ altissimâ dignam æsti-
mationem ingenerarem, simulque va-
rias industrias, quibus & suam, & alio-
rum salutem ac perfectionem maiori
dexteritate ac fructu procurare possent,
suggererem, meritò non parùm ad hunc
Scopum certius obtinendum conduce-
re videbatur, si non mortuorum dun-
taxat pulcherrima exempla, sed recen-
tiora etiam adhuc viventium facta eis-
dem ob oculos ponerem; nec sanè diu-
talia mihi quærenda fuerunt, cùm in
Reverendissima & Grat. Dom. Vestra
abun-

DEDICATORIA.

abunde illa invenerim, ut quæ tum propter eximiam Theologicorum, Canoniorumque dogmatum notitiam; tum propter singularem vitæ inculpatæ, morumque innocentiam ac gravitatem; nec non copiosissimum, solidarum, selectarumque virtutum apparatus usque adeò fulgere cœpit in domo DEI, ut meritò ex modio privatæ vitæ extrahendam, & super Candelabrum Vicariatûs Generalis ponendam censuerint Superiores, ut verbo & exemplo præluceret omnibus, qui in Diœcesi sunt. Quòd si & ipsam in Pastoris munere per multos annos obeundo indefessam sedulitatem ac vigilantiam: in dirigendis animabus singularem dexteritatem & Zelum: in Sacerdotibus gubernandis eximium fervorem, & prudentiam: in laboribus denique tolerandis, difficultatibusque superandis invictam constan-

EPISTOLA

stantiam perpendere voluero, an non jure æquissimo iterum Reverendissimam & Grat. Dom. Vestram Sacerdotibus omnibus in vivum & genuinum veri Pastoris Exemplum proponere, illaque DEI ad Moysen olim dicta verba: *Aspice, & fac secundum exemplar, quod tibi propositum est: usurpare potero?*

Jam verò si affectum, quo Reverendissima & Grat. Dom. Vestra & me, & Socios meos, constanter hactenus prosecuta est, considerem: si favorum & beneficiorum, quos nobis liberalissimè exhibuit, multitudinem & magnitudinem perpendam: an non æquissimum iterum videri poterat, ut, quoniam totum obligationis contractæ debitum persolvere non possum, exiguum saltem mutui affectus testimonium, gratamque beneficiorum acceptorum
memo-

DEDICATORIA.

memoriam, velut tenuem censum offerrem.

Si denique per hunc libellum ipsum meum desiderium, quo Instructionem hanc à Sacerdotibus, in quorum præcipue utilitatem ea à me, perinde, ac præcedentes octo, composita est, sedulo evolvi, ac ipsa praxi confirmari desidero, impleri cupiam, an non tertia mihi causa offerri meritò censetur, ut libellum hunc Reverendiss. & Grat. Dom. Vestræ patrocínio totum committam, ut per Eandem aliis etiam subjectis Sacerdotibus commendetur, atque adeò optatus à me, & aliis fructus subsequatur.

Accipiat ergo Reverendiss. ac Grat. Dom. Vestra opusculum hoc eo animo ac benevolentia, quâ aliorum suorum Clientum obsequia admittere consuevit, & ut idipsum subjectis Sacerdotibus ad finem præfixum obtinendum

EPIST. DEDICATORIA.

innotescat, cooperatione sua, auctoritateque efficere dignetur. Interea, ut **DEUS** ter Opt. Max. Eandem inter tot labores ac conatus diu salvam, incolumemque servare, atque per ipsius Zelum & operam, divinae suae gloriae, Ecclesiae, & Dioecesis Ratisbonensis commodum & augmentum copiose promovere velit, ex animo voveo, precorque. Monachij vigesimo Septembris. Anno post Christum natum **M. DC. LXXI.**

Reverendissima ac Gratiola

Dominationis Vestrae

Infimus & addictissimus Servus

TOBIAS LÖHNER
Soc. Jesu.

PRÆFATIO
AD
LECTOREM.

Dum altissimam Sacerdotalis statûs dignitatem, & præclaras, quæ ab eodem offeruntur, tum ad DEI, Christique gloriam, tum ad suam aliorumque salutem promovendam occasiones ex una parte mecum perpendo; ex altera verò parte, quam pauci has occasiones, ut æquum foret, arripiant, atque adeò inexplicabili Vocationis Beneficio respondeant, accuratius considero, equidem non immeritò cum Christo exclamare posse videor: Multi vocati, pauci verò electi. Id quod jam olim etiam Origines lib. 6. in levit. sensit, dum dixit: Aliud arbitror esse in Sacerdotibus officio fungi, aliud esse instructum & ornatum: quisque enim potest Solemni Ministerio fungi ad populum; pauci tamen sunt, qui ornati moribus, instructi doctrinâ, sapientiâ eruditi, ad manifestandam rei veritatem sint idonei, & qui scientiam fidei non sine ornamento sensuum, & assertionum fulgore depromant. Quod aureæ laminæ capiti impostæ designat ornatus. Unum igitur Sacerdotis nomen, sed non una vel pro vitæ meritò, vel pro animæ virtutibus dignitas. Dum verò & causam, atque radicem hujus socordie indago, non aliam sanè inuenio, quàm quòd beneficium sue vocationis, & Sacerdotalis statûs dignitatem atque præstantiam non satis aestimare; nec aliorum bonorum Sacerdotum præclara Exempla considerantes, iisdem ad laudabilem imitationem se accendere studeant; hæc namque duo media præcipuè efficacia esse ad viam perfectionis & sanctitatis festino

Præfatio

festino pede decurrendam, jam olim Sponsa Cant. e. i. indicavit, dicens: Trahe me (quibus verbis grande desiderium sequendi Sponsam innuit) post te curremus in odorem unguentorum tuorum, quibus verbis causam tanti desiderii significavit, quod scilicet exemplum sui Sponsi, id est, præclaras dotes ac virtutes considerans, eorundem odore perinde ad imitationem incitata sit, quemadmodum columba ab alia columba balsamo inuncta per odorem ad sequelam trahi solent. Atque hæc videlicet præcipua causa fuit, cur post alias Instructiones practicas in Sacerdotum utilitatem compositas, typoque commissas, etiam hanc non minus, ut spero, utilem futuram componere decreverim, ut, videlicet quemadmodum hæctenus eorum Intellectum potissimum illuminare conatus sum, ut, quid faciendum sit, intelligant, ita hæc Instructione voluntatem quoque accendere studeam, ut, qua facienda esse per Intellectum cognoverunt serio, efficaciterque exequi velit. Ne tamen, dum nostræ Societatis exempla crebrius afferro, offendi quis forsitan possit, sciat, amicus Lector, id non ideo me fecisse, quod præstantiora hæc exempla ideoque præferenda aliis judicaverim, sed quod planè aliorum Sacerdotum aut Religiosorum vitas aut historias ad manus non habuerim; unde quando talia exempla retulero, authores eorum non ut Religiosi Societatis JESU, sed ut Sacerdotes considerandi sunt, sic enim non minus eorum, quàm aliorum Sacerdotum exempla sufficientia erunt ad imitationis desiderium excitandum.

Quare in tres partes hæc Instructio dividetur, quarum prima de Origine & præstantia Sacerdotii tractabit, in qua ipsi etiam ritus in collatione Ordinum adhiberi soliti ex Romano Pontificali afferentur, ut eorundem Ordinum

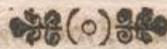
Can-

Adlectorem.

Candidati, qui ad manus Pontificalia talia non habent, prius eosdem relegere, atque addeò ad illos cum majori decentia & reverentia suscipiendos preparare se queant. Secunda precipuas industrias & Exempla, quibus optimi quique Zelosissimi Sacerdotes suam, suorumque subditorum salutem ad Majorem DEI Gloriam promoveri studuerunt, exarrabit. Tertia tandem malorum Sacerdotum infelices exitus, pœnasque referet, ut, qui se honorum Sacerdotum exemplis, præmissisque trahi ad emulationem non sinunt, timore saltem suppliciorum sceleratis Sacerdotibus imminentium coërceantur, atque ad remedia, que eundem in finem in hac parte præscribentur, adhibenda radicesq; quas assigna vero, efficaciter extirpandas excitentur. Faxit DEUS, ut eadem, quæ priores meas Instructiones amplexi sunt, alacritate ac benevolentia etiam hanc suscipiant, & optatos ad omnem honestatem sectandam, vocationemque suam perfectissime adimplendam stimulos cum insigni suo, & ovium sibi commissarum emolumento concipiant.

Quia vero à pluribus Sacerdotibus rogatus sum, ut compendium Ritualis eos præcipue ritus, qui pro quotidiano Sacramentorum & Sacramentalium administratione præscripti sunt, juxta morem quarundam Diœcesium colligerem, etiam hoc obsequium eisdem denegare nolui, ita tamen memoratum compendium Instructioni huic annexens, ut pro libitu illud ab eadem separare, & seorsum usurpare possint. Sequenti mense etiam Bibliotheca Manualis copiosum pro concionibus formandis apparatus magno volumine complectens eisdem à me offeretur.

INDEX

I N D E X
T I T V L O R V M
huius Operis.

P A R S I.

De Sacerdotij origine & præstantia.

C A P U T I.

De origine & essentia Sacerdotij.

- §. 1. Quid sit Sacerdotium. fol. 1.
§. 2. Per quos gradus ad Sacerdotium perveniatur. 3
§. 3. Quibus ritibus Sacerdotium, & reliqui Ordines
conferantur. 7
Membrum 1. De iis, quæ præmittenda sunt ordi-
nationi. ibid.
Membrum 2. De Clerico faciendo. 11
Membrum 3. De minoribus Ordinibus. 16
Membrum 4. De ordinatione Ostiariorum. 17
Membrum 5. De ordinatione Lectorum. 19
Membrum 6. De ordinatione Exorcistarum. 22
Membrum 7. De ordinatione Acolythorum. 24
Membrum 8. De sacris Ordinibus. 28
Membrum 9. De ordinatione Subdiaconi. 29
Membrum 10. De ordinatione Diaconi. 38
Membrum 11. De ordinatione Presbyteri. 46
Membrum 12. De ordine Missæ à Presbyteris ordi-
nandis observando. 65

C A P U T

Index Titulorum.

CAPUT II.

De præstantia Sacerdotij.

§. 1. De intrinseca præstantia Sacerdotij.	72
§. 2. De præstantia extrinseca Sacerdotij, seu ex aliorum testimonio.	75
Testimonium DEI.	ibid.
Testimonium Christi.	77
Testimonium B. Virginis.	78
Testimonium Angelorum.	79
Testimonium Sanctorum.	80
Testimonium Doctorum Ecclesiæ.	81
Testimonium aliorum SS. Patrum.	82
Testimonium Conciliorum.	83
Testimonium summorum Pontificum.	84
Testimonium Imperatorum, ac Regum.	89

PARS II.

De Exemplis & industriis bonorum Sacerdotum, quibus suam & proximi salutem procurare conati sunt.

CAPUT I.

De Exemplis bonorum Sacerdotum ad propriam salutem pertinentibus.

§. 1. Exempla Fidei à Sacerdotibus relicta.	91
§. 2. Exempla Spei.	92
§. 3. Exempla Caritatis Divinæ.	98
§. 4. Exempla Prudentiæ.	105
§. 5. Exempla Justitiæ.	110

Exem-

Index Titulorum.

Exempla Religionis erga DEUM.	111
Erga Christum.	119
Erga B. Virginem.	127
Erga Sanctos.	136
Exempla Obedientiæ.	140
§. 5. De Exemplis Fortitudinis à Sacerdotibus reli-	
ctis.	148
Exempla Patientiæ.	ibid.
Exempla Constantiæ.	156
§. 6. De Exemplis Temperantiæ relictis à Sacerdoti-	
bus.	160
Exempla Pauperratis spiritualis.	ibid.
Exempla Abstinentiæ.	170
Exempla Sobrietatis.	174
Exempla Castitatis.	176
Exempla Mansuetudinis.	186
Exempla Modestæ.	190
Exempla Sedulitatis.	193
Exempla Taciturnitatis.	195

CAPUT II.

*De Exemplis Sacerdotum ad Proximis
salutem pertinentibus.*

TITULUS I.

*De Exemplis in agendo cum variis
Personis.*

§. 1. De Exemplis Caritatis erga Infideles.	199
§. 2. De Exemplis Caritatis erga Hæreticos.	202
§. 3. De Exemplis Caritatis erga Peccatores.	205
§. 4. De Exemplis Caritatis erga Inimicos.	210
§. 5. De Exemplis Caritatis erga Infirmos.	214
§. 6.	

Index Titulorum.

- §. 6. De Exemplis Caritatis erga Pestiferos. 216
§. 7. De Exemplis Caritatis erga Captivos. 219
§. 8. De Exemplis Caritatis erga Pauperes. 221
§. 9. De Exemplis Caritatis erga Peregrinos, vel Ho-
spites. 226
§. 10. De Exemplis Caritatis erga Domesticos. 229
§. 11. De Exemplis Caritatis erga Defunctos. 232

Titulus II.

*De Caritate erga proximum in variis
functionibus.*

- §. 1. De Caritate à Sacerdotibus per conciones exer-
cita. 236
§. 2. De Caritate per catechizationem rudium à Sacer-
dotibus exhibita. 241
§. 3. De Caritate per Sacramentorum administratio-
nem à Sacerdotibus demonstrata. 245
§. 4. De Caritate per conversationem privatam à Sa-
cerdotibus demonstrata. 249
§. 5. De felici morte zelosorum Sacerdotum. 251

PARS III.

*De malorum Sacerdotum infelici exitu
& pœnis.*

CAPUT I.

Qui Sacerdotes hoc loco potissimum intelligantur. 257

CAPUT II.

De damnis ex malorum Sacerdotum vita oriundis. 259

CAPUT

Index Titulorum.

CAPUT III.

De infelici exitu malorum Sacerdotum.	263
§. 1. De Luxuria in Sacerdotibus castigata.	264
§. 2. De Avaritia Sacerdotum castigata.	267
§. 3. De Pluralitate Beneficiorum in Sacerdotibus castigata.	268
§. 4. De Gulæ intemperantia in Sacerdotibus castigata.	269
§. 5. De Superbia in Sacerdotibus castigata.	271

CAPUT IV.

De radicibus seu causis malorum Sacerdotum.	273
---	-----

CAPUT V.

De remediis pro malis Sacerdotibus emendandis.	275
--	-----

PARS

PARS I.
DE SACERDOTII
ORIGINE ET PRÆ-
STANTIA.

Quemadmodum in omnibus ferè aliis rebus, quarum Naturam perfectè cognoscere desideramus, duæ præcipuè quæstiones formantur, videlicet *quid sint*, & *quales sint*; ita cùm in hac parte Sacerdotii Naturam indagare, declarareque constitutum sit, meritò eadem duæ quæstiones per diversa duo capita resolvuntur, & in priori quidem ipsa Sacerdotii essentia explicatur, & sic quæstio, *quid sit*, resolvitur; in posteriori verò ejusdem Sacerdotii præstantia declaratur, eademque operâ ad quæstionem *quale sit* respondetur.

CAPVT I.
DE ORIGINE ET ESSEN-
TIA SACERDOTII.

Ad hanc quæstionem resolvendam tria potissimùm demonstranda sunt. 1. Quid sit Sacerdotium, & unde suam originem sumpserit. 2. Quibus gradibus ad illud perveniatur; quæq; dispositiones requirantur. 3. Quibus ritibus & Cæremoniis tum ipsum Sacerdotium, tum reliquæ Ordines conferantur, quæ proin omnes quæstiones tribus distinctis §§. resolvuntur.

§. I.

Quid sit Sacerdotium.

I. Est variis in omni lege modis debitus DEO cultus sit exhibitus, præ cæteris tamen semper Sacrificium ipsi placuisse

Instruct. IX.

A

cuisse

cuisse constat, utpote per quod DEUM velut summum omnium rerum Dominum, ac Principem omnium bonorum largitorem profitemur, atque adeò soli DEO proprium est, uti Concilium Tridentinum sess. 22. c. 3. his verbis testatur: *Quamvis in honorem & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Missas celebrare consueverit, non tamen illis offerri Sacrificium docet, sed DEO soli, qui illos coronavit, unde nec Sacerdos dicere solet: Offero tibi Sacrificium hoc, Petre, vel Paule: sed DEO de victoriis illorum gratias agens, eorum patrocinia implorat, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in calis, quorum memoriam facimus in terris.*

II. Atque hæc videlicet causa est, cur S. Thomas 2. 2. q. 95. a. 1. ad 1. Azor l. 10. mor. c. 7. q. 7. Sacrificium generatim sumptum à jure naturæ præscriptum putet, eò quod recta ratio dicet, DEUM, velut omnium bonorum Authorem, Sacrificiis esse placandum. Hinc mox ab Orbe condito Cain & Abel Sacrificia obtulerunt, Patris utique præeuntis Exemplum secuti. Hinc & in lege Mosaica DEUS septemplex generis Sacrificia instituit, uti ex primis septem Levitici capitibus constat. Ut adeò mirum videri non debeat, si Christus, quemadmodum Legem Gratiæ lege Naturæ & Mosaica longissimè perfectiorem fundavit, ita Sacrificium quoque longè perfectius in eadem offerri voluerit, uti iterum Concilium Tridentinum l. c. c. 1. sequentibus verbis apertè profitetur: *Quoniam sub priori Testamento, teste Apostolo Paulo Hebr. 7. propter Levitici Sacerdotii imbecillitatem consummatio non oportuit AD Patris misericordiarum ita ordinante S. Ioh. in. in omnes fecundum Ordinem Melchisedech surgere, Dominum nostrum IESVM Christum, qui posset omnes, quotquot sanctificandi essent, consummare, & ad perfectum adducere. Is igitur DEVS ac Dominus noster, etsi semel seipsum in ara Crucis, morte intercedente, DEO Patri oblaturus erat, ut aeternam illic redemptionem operaretur; quia tamen per mortem Sacerdotium eius extinguendum non erat, in cæna novissima, quâ nocte tradebatur, ut dilectæ Sponse suæ Ecclesiæ visibile, sicut hominum natura exigit, quo eruentum illud semel in Cruce peragendum representaretur, ejusque memo-*

ria in finem usque seculi permaneret, atque illius salutari virtus in remissionem eorum, qua à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur, Sacerdotem secundum Ordinem Melchisedech se in aeternum constitutum declarans, Corpus & Sanguinem suum sub speciebus panis & vini DEO Patri obtulit, ac sub earundem rerum Symbolis Apostolis, quos tunc Novi Testamenti Sacerdotes constituebat, ut sumerent, tradidit, eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerrent, praecepit per haec verba: Hoc facite in meam commemorationem, uti semper Catholica Ecclesia intellexit, & docuit.

III. Ex quibus verbis facile nunc patet origo Sacerdotii; cum enim Sacrificium in genere sit actio, per quam res corporea primum certis verbis & caeremoniis sacrat, & postea ritu debito, in finem congruentem DEO offertur, uti Azor ex S. Thoma describit; in specie verò Sacrificium Missae in consecratione, vel ut alii volunt, etiam in oblatione & sumptione consistat; clarè colligitur, Ministros quosdam institui debuisse, per quos ea actiones legitimè peragerentur, quos proinde rectè Sacerdotes, uti & ipsum eorum munus Sacerdotium appellamus, atque adeò rectè Sacerdotium à principali suo munere definiri, legitimam potestatem ad Sacrificium Missae offerendum; ad hunc quippe finem omnes reliqui Subordinati gradus & Ordines inferiores ordinantur, ut sequenti §. videbimus.

§. II.

Per quos gradus ad Sacerdotium
perveniat.

I. Quemadmodum DEUS in multis aliis casibus se Naturae, ejusque modo procedendi accommodare solet, ita id ipsam etiam in Sacerdotii institutione observare voluit; atque adeò sicut formae aliae, quo majorem in se perfectionem continent, tantò plures, perfectioresque dispositiones requirunt, ut vel ex modo & difficultate illam producendi ejusdem perfectio colligatur, ita cum, ut Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 2. loquitur, divina res sit tam sancti Sacerdotii Ministerium, consentaneum fuit, quò dignius &

majori cum veneratione exerceri posset, ut in Ecclesie ordinatissima dispositione plures, & diversi essent Ministrorum Ordines, qui Sacerdotio ex officio deservirent, ita distributi, ut, qui jam Clericali Tonsura insigniti essent, per minores ad majores ascenderent.

II. Primus ergo Gradus, per quem ad Sacerdotium ascenditur, *Tonsura prima* vocatur, per quam à Mundo & Sæcularibus rebus aliquis separatur, & divino cultui, ministerioque Ecclesie deputatur, atque adeò Clericus, seu in sortem Domini assumptus efficitur. Sicut enim Romani olim in Senatum & Populum distributi sunt, ita nunc sanctiore disciplina totus Populus Christianus in Clerum, & Populum dividitur, ita ut à Clero, id est, sorte Clerici, à Populo, qui græcè *Laicos* vocatur, Laici appellentur, qui quidem longo inter se intervallo secernuntur; ut enim DEUS ab initio divisit aquas, quæ fuerant sub firmamento, ab aquis, quæ erant supra firmamentum, ita Christus Clericos à Laicis separavit, idèoque ad Apostolos Jo. 15. dixit: *Vos elegi de Mundo, & de Mundo non estis.* Unde & ipsi Apostoli Act. 6. dixerunt: *Non est æquum nos derelinquere Verbum DEI, & ministrare mensis.* Considerate ergo, Fratres, viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu sancto & Sapientia, quos constituamus super hoc opus. Nos verò Orationi & Ministerio Verbi instantes erimus. Ex quo colligitur tres esse primæ Tonsuræ primarios effectus. 1. Quòd ad res Ecclesiasticas, Ordinesq; olim suscipiendos deputetur. 2. Quòd Beneficii Ecclesiastici capax efficiatur. 3. Quòd privilegium *fori*, ut vocant, sortiatur, ita ut ad sæculare tribunal non trahi, nec ab aliis, quàm Judice Ecclesiastico impunè verberari absque sacrilegio possit.

III. Secundus Gradus est *Ostiaratus*, in quo per Clavium traditionem potestas aperiendi Ecclesiam Fidelibus, & claudendi Infidelibus conceditur; per funis verò, vel ut communiùs fieri solet, per cymbali porrectionem potestas Populum ad Ecclesiam convocandi confertur. Unde patet, Ostiarios, cum hoc ipsorum Officium, aperiendi scilicet, & claudendi materialia templa, & campanas pulsandi plerumque nunc per sæculares Ministros peragantur, tantò magis sollicitos esse debere, ut hæc officia in spiritualibus templis

De Essentia Sacerdotii.

adimpleant, atque adeò, ut Pontificale loquitur, invisibilem DEI domum, corda scilicet Fidelium, dictis & exemplis suis claudant Diabolo, Deòque aperiant.

IV. Tertius Gradus *Lectoratus* appellatur, in quo per traditionem libri Lectionum confertur potestas Verbum DEI, aliàsque sacras Lektionen legendi, unde Episcopus in Ordinatione admonet illos, ut Verba DEI & Lektionen sacras distinctè, apertèque ad intelligentiam & ædificationem proferant, &, quod ore legunt, corde credant, & opere compleant, quatenus Auditores suos Verbo & Exemplo pariter docere queant. Hinc etiam, dum legunt, in edito loco stare jubentur, ut ab omnibus videantur, & audiantur, figurantes positione corporali, quòd in alto virtutum gradu debeant conversari, quatenus cunctis, à quibus videntur, & audiuntur, cælestis vitæ formam præbeant.

V. Quartus Gradus *Exorcistatus* vocatur, in quo per traditionem libri Exorcismorum confertur potestas Dæmones ab obsessis corporibus expellendi; unde duo præcipuè Exorcistæ curanda sunt. 1. Ut is sit, quem meritò inferna monstra pertimescant. 2. Ut à suo, omniumque animo arceat, & deiciat bestias illas infames, quæ vel per vim, vel per artem, clam aut palam insidiantur nostræ salutis; hanc enim ob causam ab Episcopo sequentibus verbis admonetur: *Studeate igitur, ut, sicut à corporibus aliorum Dæmones expellitis, ita à mentibus & corporibus vestris omnem immunditiam & nequitiam ejiciatis, ne illis succumbatis, quos ab aliis vestro ministerio effugatis.*

VI. Quintus Gradus *Acoluthatus* nominatur, in quo gemina potestas confertur. 1. Ut accendere Acoluthi in Ecclesia lumina, & deferre possint; Unde admonentur, ut suæ vitæ sanctimonia præluce omnibus ad pietatem studeant, & caritatis ardore divinum in animis mortalium ignem accendant, unde Episcopus eos sequentibus verbis hortatur: *Studete susceptum officium ritè implere; non enim DEO placere poteritis, si lucem manibus præferentes, operibus tenebrarum inservatis.* 2. Ut aquam & vinum ad Eucharistiam ministrare possint; unde studere debent, ut etiam seipos in Sacrificium vivum DEO offerant, quemadmodum ipsos Episcopus ante Consecrationem monet, dicens: *Hunc*

etenim in DEI Sacrificio dignè vinum suggeretis & aquam, si vos ipsi DEO Sacrificium per castam vitam, & bona opera oblatis fueritis.

VII. Sextus Gradus est *Subdiaconatus*; in quo confertur duplex præcipuè potestas, nempe subservire sacro præparando & mundando calicem & patenam, & Epistolam in Missa solemnè cantando; unde materia hujus Ordinis est traditio calicis vacui cum patena vacua superpositâ, & traditio libri Epistolarum; urceoli verò etiam si pariter illi tradantur, non tamen sunt materia, ne partialis quidem hujus Sacramenti, eò quòd non fiat ab Episcopo, nec unum sit de præcipuis muneribus Subdiaconi, neque ullam habeat formam annexam. Amictus verò, Manipulus, & tunica, cum certa verborum formula tradantur, quia tamen non specialem, sed omnibus sacris Ordinibus communem significationem & potestatem continent, ideo nec ipsa etiam materia partialis Subdiaconatus vocantur.

VIII. Septimus Gradus *Diaconatus* appellatur; in quo confertur potestas Evangelium in Missa solemnè canendi, illudque Populo ex pulpito exponendi, quem in finem libertatis Evangeliorum velut partialis materia traditur; nam altera partialis materia impositio manûs ab Episcopo facta conferri debet, per hanc quippe accipit gratiam Spiritûs sancti, ut quemadmodum nomen Diaconi indicat, dignè Presbytero assistere, aliâque muneri suo convenientia opera ritè ac fructuosè peragere possit. Quem in finem dicit ad eum Episcopus: *Accipe Spiritum sanctum ad robur, & ad resistendum Diabolo & tentationibus ejus.*

IX. Octavus Gradus est ipse *Presbyteratus*, seu *Sacerdotium*; in quo gemina potestas, sacrosanctum scilicet Missæ Sacrificium offerendi, & à peccatis Fideles absolvendi confertur; prior quidem per traditionem calicis cum vino, & patenæ cum Hostia; posterior verò impositione manuum à solo Episcopo facta, uti pluribus sequenti §. dicetur.

X. Porro ad hunc Presbyteratûs gradum sequentes qualitates juxta communem Theologorum, & Canonistarum sententiam requiruntur. 1. Ut baptizatus & confirmatus sit. 2. Ut masculini sit generis. 3. Ut Ordinantis subditus sit, sive ratione Originis, sive Domicilii, sive Beneficii, sive

triennalis familiaritatis seu commensalitatatis cum Episcopo ordinante. 4. Ut legitimè natus sit. 5. Ut non sit Hæreticus, aut etiam irregularis. 6. Ut vigesimum quintum annum attigerit. 7. Ut de morum integritate ac probitate legitimum testimonium habeat. 8. Ut sufficientem doctrinam habeat, id est, sciat omnia, quæ Ordini suo ritè exercendo conveniunt, qualia sunt Officium divini recitatio, Missæ celebratio, Sacramentorum administratio, Verbi divini prædicatio, & similia. 9. Ut convenienti Titulo Mensæ, ut vocant, sit instructus, aut Beneficium Ecclesiasticum aut Patrimonium possideat, quod sibi ad victum honestum sufficiat; ne cum Ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere cogatur.

§. III.

Quibus ritibus Sacerdotium & reliqui Ordines conferantur.

Cùm Cæremoniæ & ritus in conferendis Ordinibus adhiberi soliti in Pontificali Romano potissimum describantur, placet eosdem iis ipsis, quibus ibi præscribuntur, verbis hic enarrare, ita tamen, ut, ubi obscurior aliquis sensus explanationem exigere; aut aliud aliquid norandum occurrere videbitur, distincto caractere breviter id subjiçiatur.

MEMBRUM I.

DE IIS, QUÆ PRÆMITTENDA SUNT ORDINATIONI.

I. Cùm Ordinationes faciendæ s. sunt, per Sacristam, seu alium ad quem spectat, præparantur omnia, quæ necessaria sunt pro Missa Pontificali. Et demum, cùm tempus Ordinationis instat, horâ competenti, Pontifex Cappâ magnâ indutus, Capellano illam post eum deferente, venit ad Ecclesiam, ubi Ordinationes fieri debent, & accedens ante Altare genuflexus ibi aliquamdiu orat.

Deinde vadit ad Sedem, ubi Paramenta capere consuevit; vel, si non sit in Ecclesia sua, ad Faldistorium *b.* ad cornu Epistolæ sibi paratum, ubi sedens accipit omnia Paramenta Pontificalia coloris temporis convenientis, & mitram simplicem *c.* dicens Psalmum, *Quàm dilecta &c.*

A. Nempe tempore in Jure Canonico præscripto *c. 3. de Temp. Ordin.* quod est respectu primæ Tonsturæ quicumque dies; respectu Minorum Ordinum quicumque dies Festivus, Dominica aut Sabbatum pro generali Ordinatione deputatum; pro sacris verò Ordinibus Sabbata quatuor Temporum, Passionis, & Paschatis; licet ob causam rationabilem, v. g. ob multitudinem Ordinandorum, infirmitatem Ordinantis vel Ordinandi, non sit prohibitum, Ordinationem in diem Dominicam differre, vel continuare, si jejunium in Sabbato eòusque fuerit extensum, quia tunc Vespera Sabbati, & Matutinum Dominicæ fictione Canonica pro una die reputantur, uti *in cap. literas de Temp. Ord.* dicitur. Per privilegium tamen interdum conceditur à Pontifice, ut sacri Ordines etiam extra præscripta tempora diebus Dominicis vel Festivis conferantur, & recipiantur; ubi licet graves Authores nomine diei Festivi solum Festum Fori, quo Populus à laboribus cessat, intelligi velint; alii tamen non minùs probabiliter cum Barboza *p. 2. de Offic. Episc. alleg. 17. n. 7.* etiam Festa chori, id est, dies quosunque sub ritu duplici celebrari solitos comprehendi docent. Porro cur in supradictis Sabbatis potiùs, quàm alio tempore Ordinationes solennes celebrentur, ratio communiter ab Authoribus assignatur, quòd hæc tempora ob jejunium & Fidelium preces ad majorem Ordinandis gratiam à DEO impetrandam aptiora videantur, quàm ob causam etiam SS. Paulus & Barnabas ex præcepto Spiritûs sancti ad prædicandum Gentibus missi priùs jejunaverunt, quàm manus ab Apostolis illis impositæ fuerunt. Quòd autem in Sabbato potiùs, quàm alio die quatuor Temporum conferantur hi Ordines, congrua ratio esse potest, quòd Sabbatum requiem, Deique cultum significet, requies verò à laboribus & negotiis secularibus, ac DEI cultus præcipuè Clericis conveniat.

B. Faldi.

B. Faldistorium est sedes nonnihil elevatior, & Baldathino instructa ad Episcopum honorandum, ejusque eminentiam præ aliis Clericis demonstrandam erecta.

C. Id est, nullo speciali ornatu gemmarum, unionum, aut auri instructam, qualis præcipuis Solemnitatibus potius convenit.

II. Pontifex sic paratus, baculum Pastoralem in sinistra tenens, accedit ad gradus Altaris, ubi deposito baculo & mitra, factâ Altari reverentiâ cum profunda capitis inclinatione, facit cum Ministris Confessionem *d.* Interim cantatur à Choro *Introitus & Kyrie eleison.* Finita Confessione, Pontifex ascendit ad Altare, illud in medio osculatur, & textum Evangelii ad sinistram; incensat Altare more solito, resumit mitram, & revertitur ad sedem, seu ad Faldistorium, ad cornu Epistolæ, ubi depositâ mitrâ, & versa facie ad Altare, oblato sibi per Ministrum libro, ex eo legit *Introitum & Kyrie eleison*: quibus dictis sedet cum mitra, donec perficiatur à Choro ultimum *Kyrie eleison.* Quo finito, surgit Pontifex, & cum mitra ad Faldistorium ante medium Altaris sibi præparatum accedit, & in illo sedet, renibus Altari versis. Tum Archidiaconus *e.* vocat omnes Ordinandos *f.* dicens: *Accedant omnes, qui ordinandi sunt.*

D. Unâ cum iis, quæ antecedunt Confessionem, & sequuntur, sicut in principio Missæ notatur.

E. Vel alius, qui quoad hunc actum officio Archidiaconi fungi solet, uti plerumque fieri consuevit.

F. Per Ordinandos hoc loco intelliguntur non solum ii, qui septem Ordines accipiunt; sed etiam ii, qui primâ Tonsurâ (quæ communiùs inter Ordines non numeratur) initiandi sunt, cum & his sæpe eodem actu prima Tonsura conferatur.

III. Quibus ante Altare coram Pontifice genuflexis, & in modum coronæ dispositis, Archidiaconus publicè interrogat omnes, si sint aliqui, qui confirmati non sint *g*: quia non debent ad Ordinationem accedere, nisi priùs confirmentur *h*. Et si aliqui confirmandi erunt, tunc depositis Pontifex annulis & Chirothecis lavat manus, reassumit annulos, & confirmat *i*. prout suprâ habetur; vel si non erunt aliqui confirmandi, palàm interdicit per unum ex suis *k*. sub his verbis;

*Reverendissimus in Christo Pater ac Dominus D. DEL
& Apostolica Sedis gratia Episcopus N. sub excommunicationis pœna præcipit, & mandat omnibus & singulis pro suscipiendis Ordinibus hîc presentibus, ne quis forsan eorum irregularis aut aliàs à Jure vel ab Homine excommunicatus, interdictus, suspensus, spurius, l. aut aliàs à Jure prohibitus. m. sive ex aliena Diœcesi oriundus sine licentia sui Episcopi, aut non descriptus, examinatus, n. approbatus, & nominatus, ullo pacto audeat ad suscipiendos Ordines accedere. Et quòd nullus ex Ordinatis discedat, nisi Missâ finitâ, & benedictione Pontificis acceptâ.*

G. Nisi priùs in Examine jam quæsierit; vel aliunde cognoverit omnes confirmatos esse.

H. Sic enim Concilium Tridentinum *sess. 23. c. 4.* requirit, non quòd Confirmatio sit de necessitate Sacramenti Ordinis, sicut Baptismus, sed ob congruitatem; & ideo Sacramentum Ordinis validè conferri potest illi, qui non est confirmatus, uti Barbosa in loc. cit. Concil. Trid. cum plurimis docet.

I. Et si fortè Ordinandus sit alienus subditus, modò literas dimissorias afferat; sic enim hoc ipso, quòd ad ipsos Ordines ab Episcopo suscipiendos licentia sit concessa, etiam ad Confirmationis Sacramentum, sine quo licitè Ordines non conferun-

feruntur, licentia concessa præsumitur, uti Ludov. Engel p. r. l. i. tit. 1. §. 3. n. 22. cum Laym. c. 6. de Sacr. n. 2. docet.

K. Quod ordinariè Archidiaconus, aut is, qui officio illius fungitur, præstat.

L. Nisi per subsequens Matrimonium, aut Professionem Religiosam, aut dispensationem Pontificiam sit legitimatus; talis enim ratione originis censetur vilis, atque adeò indignus Sacris Ordinibus.

M. Quales sunt Uxorati, absolute rebaptizati, Adulti ab Hæreticis baptizati, Neophyti, publicè Pœnitentes &c.

N. Nisi aliunde de ejus scientia, aliisque qualitatibus constet; ob quam causam aliqui Religiosi vel Graduati non ampliùs examinantur.

MEMBRUM II.

DE CLERICO FACIENDO.

I. Clericus o. fieri potest etiam extra Missarum Solemnia, quocunque die, horâ, & loco. p.

O. Clericus à Græco verbo κλήρῳ, quod latinè sortem significat, dictus, quia, ut S. Hieronymus ad Nepot. ait, de sorte Domini sunt, vel quia Dominus sors, id est, pars Clericorum est: qui autem vel pars Domini est, vel Dominum partem habet, talem se exhibere debet, ut ipse possideat Dominum, & ipse possideatur à Domino: qui Dominum possidet, & cum Propheta dicit: *Pars mea Dominus*: nihil extra Dominum habere potest, cum istis enim partibus, puta auro, argento, voluptatibus, honoribus &c. Dominus pars ejus fieri non dignatur; si ergo Altari serviens de Altaris oblatione sustentor, habens victum & vestitum his contentus ero, & nudam Crucem nudus sequar.

P. Unde aliqui non improbabiler colligunt, Primam Tonсурam (sic dictam, quia per istam abscissionem Capillorum cum sacra benedictione factam via ad reliquos ordines sternitur, verusque Clericus efficitur) verum Ordinem non esse, eò quòd hi omnes ordinariè non nisi certo tempore & loco conferri possint.

II. Pro Clericis ordinandis, parentur forfices pro incidendis capillis, & bacile pro illis imponendis.

Ec

Et quilibet Ordinandorum habere debet superpelliceum suum super brachium sinistrum, & candelam in manu dextra. Et vocantur omnes tonsurandi nominatim, & sigillatim per Notarium, & quilibet respondet: *Adsum.*

III. Quibus ante Altare coram Pontifice in Faldistorio cum Mitra sedente genuflexis, Pontifex surgit cum mitra, & dicit:

V. Sit Nomen Domini benedictum.

R. Ex hoc nunc & usque in seculum.

V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit caelum & terram.

OREMUS.

Fratres carissimi, Dominum nostrum JESUM Christum, pro his Famulis suis, qui ad deponendum comas capitum suorum pro ejus amore festinant, q. ut donet eis Spiritum Sanctum, qui habitum Religionis in eis in perpetuum conferret, & à mundi impedimento, ac seculari desiderio corda eorum defendat, ut, sicut immutantur in vultibus, r. ita dextra manus ejus virtutum tribuat eis incrementa, & ab omni cecitate spiritali, & humana oculos eorum aperiat, & lumen eis aeternae gratiae concedat. Qui vivit, & regnat & c.

Q. Ex hoc colligitur, non sine arcano mysterio Clericis comas tonderi, ut videlicet intelligat, quemadmodum nunc liberè propter DEUM crines dimittit, ita rerum quoque temporalium inordinatam curam & amorem ei abjiciendam esse.

R. Id est, quoad exteriorem aspectum, dum scilicet coronas in capite portare cernuntur.

IV. Posthæc sedente Pontifice, schola inchoat, & prosequitur Antiphonam, & Psalmum.

Tu es, Domine, qui restitues hereditatem meam mihi.

PSAL-

PSALMUS.

Conserua me, Domine, quoniam speravi in te &c.

Repetitur tota Antiphona: Tu es, Domine &c.

V. Incepto Psalmo, Pontifex cum forficibus incidit unicuique extremitates capillorum in quatuor locis, videlicet in fronte, in occipitio, & ad utramque aurem, deinde in medio capitis aliquot crines capillorum, & in bacile deponit, & quilibet, cum tondetur, dicit:

Dominus pars hereditatis meæ, & calicis mei: tu es, qui restitues hereditatem meam mihi.

VI. Omnibus tonsis, mitrâ depositâ, surgit, Pontifex, & stans versus ad illos, dicit:

OREMUS.

Præsta, quæsumus, Omnipotens DEUS, ut hi Famuli tui, quorum hodiè comas caputum pro amore Divino deposuimus, in tua dilectione perpetuò maneant, & eos sine macula in æternum custodias. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

VII. Tunc Schola inchoat & prosequitur, Antiphonam sequentem, quâ inceptâ Pontifex sedet cum mitra.

Hi accipient benedictionem à Domino: & misericordiam à DEO salutari suo, quia hæc est generatio querentium Dominum.

PSALMUS.

Domini est terra, & plenitudo ejus &c.

Deinde repetitur tota Antiphona: Hi accipient &c. quâ finitâ surgit sine mitra Pontifex, & ad Altare conversus dicit:

OREMUS.

Et Ministri dicunt:

¶. Fle-

ψ. *Flectamus genua.*

℞. *Levate.*

Et mox ad tonsos genuflexos versus Pontifex dicit:

Adesto, Domine, supplicationibus nostris, & hos Famulos tuos benedicere & dignare, quibus in tuo sancto nomine habitum Sacrae Religionis imponimus, ut, te largiente, & devoti in Ecclesia tua persistere, & vitam percipere mereantur aeternam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

VIII. Tum Pontifex sedet cum mitra, & accipiens in manum superpellicem dicit singulis:

Induat te Dominus novum Hominem s. qui secundum DEUM creatus est in Justitia, & Sanctitate veritatis.

s. Conformiter scilicet Apostoli adhortationi Eph. 4. dicentis: *Hoc autem dico, & testificor in Domino, ut jam non ambuletis sicut Gentes (& Saeculares) in vanitate sensus vestri &c. Studentes deponere secundum pristinam conversationem, veterem Hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris, Renovamini autem Spiritu mentis vestra, & induite novum Hominem, qui secundum DEUM creatus est in Justitia & Sanctitate veritatis; quae verba bene ponderare debet Clericus, atque adeo operam dare, ut opere ipso compleat, & Mundo cum veritate dicere queat, quod Juvenis quidam conversus Meretrici, cum qua peccare consueverat, obviante, & an non illam agnosceret, interroganti, ac: *Ego sum illa: subjicienti sapienter respondit dicens: Ast ego non sum ille, qui scilicet olim fueram.**

IX. Et mox imponit illud cuilibet repetendo: *Induat te &c. immittens usque ad scapulas, & immediatè trahens, si unum tantum sit superpellicem, sicque facit usque ad ultimum, qui eo taliter induitur: si verò quisque suum superpellicem habeat, singuli totaliter induuntur. Quo expedito*

finis

sine mitra surgit Pontifex, & versus ad illos dicit:

OREMUS.

Omnipotens sempiternae DEUS, propitiare peccatis nostris, & ab omni servitute saecularis habitus hos Famulos tuos emunda, ut, dum ignominiam t. saecularis habitus deponunt, tua semper in aevum gratia perfundantur: ut, sicut similitudinem coronae tuae eos gestare facimus in capitiibus, sic tua virtute hereditatem subsequi mereantur aeternam in cordibus. Qui cum Patre &c.

T. Non quod per se ignominia sit saecularis habitus (cum utique & is cum summa sanctitate jungi queat) sed quod illi, qui semel Mundo, & saecularibus desideriis depositis Christum per perfectionis & imitationis studium sequi decrevit, probrosum sit; retrò respicere, & vanitates mundanas sectari.

X. Deinde sedet cum mitra Pontifex, & alloquitur illos sub his verbis:

Filii carissimi, animadvertere debetis, quod hodie de foro Ecclesiae v. facti estis, & privilegia Clericalia x. sortiti estis: cavete igitur, ne propter culpas vestras illa perdati, & habitu honesto, bonisque moribus atque operibus DEO placere studeatis, quod ipse vobis concedat per Spiritum Sanctum suum. Amen.

V. Id est, in Ecclesiasticorum numerum relati, ita ut à solo Ecclesiastico Magistratu ac Judice judicari possitis; unde privilegium Fori, Ecclesiastici scilicet, consecuti dicuntur Clerici.

X. Qualia sunt, exemptum esse à foro saeculari, tributis &c. sine Sacrilegio graviter violari non posse.

XI. Tum, suggerente Archidiacono, Ordinati redeunt ad loca sua.

DE MINORIBUS ORDINIBUS.

I. Quatuor Minores & Ordines a. dari possunt extra Missarum Solemnia, diebus Dominicis, & Festivis duplicibus b. Sed in manè tantum.

T. Sic dicti, non quia non verè etiam sunt Sacramentum, sed quia non ita propinquè ad Sacramentum Eucharistiae accedunt, votumque castitatis annexum non habent, sed cum iisdem Sacramentum Matrimonii consistere possit, uti Concilium Trident. *sess. 23. de reform. c. 17.* definitum, ob quam causam etiam *non sacri* dicuntur.

A. Quæ vox ut rectè intelligatur, notandum est, Ordinem dupliciter accipi solere. 1. Pro quodam gradu potestate spirituali conficiendi Sacramentum Eucharistiae vel ministrandi in ordine ad illud. 2. Pro ipsa Ordinatione, seu sacro ac solemnè ritu externo, quo huiusmodi gradus seu potestas spiritualis alicui confertur; utroque modo hoc in loco intelligi potest, cum & ritus in collatione Ordinum adhiberi soliti explicentur, & potestas spiritualis per quemvis Ordinem significata conferatur.

B. Intellige tam de Festis Chori, quàm Fori, ut supra ex probabili sententia ostendi.

II. Ordinandi omnes ad quatuor Minores Ordines esse debent superpelliceis induti c. cum candela in manu dextra. d.

C. Ut ex ipsa veste discant, quanta cum puritate mentis ad Sacerdotium accedere debeant; certè S. Chrysostomus tam purum esse debere Sacerdotem existimabat, ac si in medio Angelorum choro existeret.

D. Ut sibi potissimum dictum credant illud Christi Luc. 12. *Sint lumbi vestri praecincti, & lucerna ardentis in manibus vestris. Ut sic luceat lux vestra (boni exempli & vitæ) coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in calis est.* Matth. 5.

DE ORDINATIONE OSTIARIORUM.

I. Pro Ostiariis ordinandis parentur claves Ecclesie f. Pontifex Clericis ordinatis surgit, & cum mitra ad sedem seu ad Faldistorium ad cornu Epistolæ revertitur, ubi depositâ mitrâ, & ad Altare conversus, oblato sibi libro, cantat primam Collectam, deinde sedet, reassumit mitram, & canatur prima Lectio g. Interim accedunt duo Capellani cum libro & candela ante Pontificem, qui sedens cum mitra, ex eo legit Lectionem ipsam. Quibus finitis surgit Pontifex, & cum mitra ad Faldistorium ante medium Altaris sibi præparatum proficiscitur, & in illo sedet renibus Altaris versis; Archidiaconus vocat Ordinandos, dicens:

Accedant, qui ordinandi sunt ad officium Ostiariorum.

Et mox Notarius singulos nominatim vocat, & quilibet respondet. *h.*

F. Hæ enim sunt materia hujus Ordinis.

G. Si solemnis sit Missa, alioqui enim ipse eam apud Altare leget.

H. Adsum dicendo, quod tamen pro eo duntaxat casu intelligendum est, quo nulli primam Tonsuram acciperent; alioqui enim cum pro Tonsura jam vocati sint, non est necesse, ut iterum nominatim vocentur.

II. Omnibus in Superpelliceis cum candelis in manibus coram Pontifice genuflexis, Pontifex admonet illos, dicens:

Suscepturi, Filii carissimi, officium Ostiariorum, videte, quæ in domo DEI agere debeatis. Ostiarium oportet percutere cymbalum, & campanam, aperire Ecclesiam,

Instr. IX.

B

& Sa.

Et Sacrarium i. Et librum aperire k. ei, qui prædicat. Providete igitur, ne per negligentiam vestram, illarum rerum, quæ intra Ecclesiam sunt, aliquid depereat, certisque horis domum DEI aperiatis Fidelibus, Et semper claudatis Infidelibus. I. Studete etiam, ut, sicut materialibus clavibus Ecclesiam visibilem aperitis, Et clauditis, sic Et invisibilem DEI domum, corda scilicet Fidelium dictis vestris Et exemplis claudatis Diabolo, Et aperiatis DEO, ut divina verba, quæ audierint, corda retineant, Et opere compleant, quod in vobis Dominus perficiat per misericordiam suam.

I. Ex quo colligitur, officium Ostiariorum non esse duxat Ecclesiam aperire & claudere, ac campanas pulsare, sed etiam ea, quæ ad Ecclesiam pertinent, diligenter in Sacrarario vel alio loco custodire, ne quid depereat.

K. Quod hodie vix in usu est, nisi fortè intelligendum de Evangelii libro, ut in eodem Evangelium illi quærat a tate, quàm Cathedram asceadat.

L. Unde colligitur, levitas Veteris Testamenti, qui Janitorum officio fungebantur, figuram Ostiariorum fuisse, qui in quatuor partibus templi stabant, seduloque cavebant, ne quid immundum ingrederetur, ideoque nunquam à ministerio recedebant, uti in *l. 2. Paralip.* dicitur. Sed et ipse Christus hoc officium implevit, dum *Ioan. 2.* vendentes & ementes flagello è funiculis confecto de templo eiecit.

III. Deinde Pontifex accipit, & tradit omnibus claves Ecclesiæ, quas successivè manu dextra singulis tangant, Pontifice dicente :

Sic agite, quasi reddituri DEO rationem pro iis rebus, quæ his clavibus recluduntur.

IV. Posthæc Archidiaconus sive alius Archidiaconi vice fungens, ducit eos ad ostium Ecclesiæ & facit illos claudere, & aperire; tradit etiam eis funem Campanarum, faciens eos campanas pulsare;

re; m. Deinde illos reducit ad Pontificem, quibus coram Pontifice genua flectentibus stans cum mitra Pontifex versus ad ipsos ordinatos dicit:

DEUM Patrem Omnipotentem, Fratres carissimi, suppliciter deprecemur, ut hos Famulos suos bene & dicere dignetur, quos in officium Ostiariorum eligere dignatus est; ut sit eis fidelissima cura in domo DEI diebus ac noctibus, ad distinctionem certarum horarum, ad invocandum nomen Domini, adjuvante Domino nostro JESU Christo, qui cum eo vivit, & regnat &c.

M. Aut certe cymbalum, quod hodie ordinariè loco campanæ pullatur.

V. Tum, mitrâ depositâ, stans Pontifex, & conversus ad Altare dicit:

OREMUS.

Et Ministri subjungunt:

Flectamus genua.

R. Levate.

Et statim versus ad illos genuflexos, stans sine mitra, dicit:

Domine sancte, Pater omnipotens, eterne DEUS, bene & dicere dignare hos Famulos tuos in officium Ostiariorum, ut inter Janitores Ecclesiæ tuo pareant obsequio, & inter Electos tuos, partem tuæ mereantur habere mercedis. Per Dominum nostrum &c. R. Amen.

VI. Posthæc Ordinati, suggerente Archidiacono, redeunt ad loca sua.

MEMBRUM V.

DE ORDINATIONE LECTORUM.

PRO Lectoribus ordinandis paretur liber Lectorum.

B 2

II. Ostia-

II. Ostiariis ordinatis, Pontifex reassumptâ mitrâ, accedit ad sedem suam, vel ad Faldistorium à parte Epistolæ. Interim cantatur primum Graduale, vel primum Alleluja, si sit infra Octavam Pontecostes, & Pontifex sedens cum mitra, oblato sibi libro & candela, legit dictum Graduale, vel Alleluja. Quibus dictis surgit, depositâ mitrâ, & versus ad Altare cantat secundam Collectam. Tum sedet, reassumptâ mitrâ, & cantatur secunda Lectio. Interim accedunt duo Capellani cum libro & candela ante Pontificem, qui sedens cum mitra ex eo legit Lectionem ipsam. Quibus dictis Pontifex revertitur ad Faldistorium ante medium Altaris positum, ubi sedet cum mitra, & Lectores vocantur per Archidiaconum hoc modo:

Accedant, qui ordinandi sunt ad officium Lectorum.

Et mox nominantur per Notarium, ut suprâ dictum. Quibus coram Pontifice cum candelis in manibus genuflexis, Pontifex admonet eos, dicens:

Electi Filii carissimi, ut sitis Lectores in domo DEI nostri, officium vestrum agnoscite, & implete. Potest enim DEUS, ut augeat vobis gratiam perfectionis æternæ. Lectorem siquidem oportet legere ea, quæ prædicat o. & Lectiones cantare, & benedicere panem, & omnes fructus novos. Studete igitur verba DEI, videlicet Lectiones sacras, distinctè, & apertè, ad intelligentiam, & ædificationem Fidelium, absque omni mendacio falsitatis proferre, ne veritas divinarum Lectionum incuriâ vestrâ ad instructionem audientium corrumpatur. p. Quod autem ore legitis, corde credatis, atque opere compleatis; quatenus Auditores vestros verbo præcipienter, & exemplo vestro docere possitis. Ideoque, do-

legitis, in alto loco Ecclesie stetis, ut ab omnibus audiamini, & videamini, figurantes positione corporali vos in alto virtutum gradu debere conversari, quatenus cunctis, à quibus audimini, & videmini, celestis vite formam præbeatis, quod in vobis DEUS impleat per gratiam suam.

O. Quod videtur de Evangelio potissimum intelligendum, utpote quod solum hodie legi ex cathedra solet.

P. Per instructionem hoc loco mala instructio videtur intelligi, ita ut idem ac destructio significare videatur.

III. Deinde Pontifex accipit, & tradit omnibus Codicem, de quo lecturi sunt (quem manu dextrâ tangunt) dicens:

Accipite, & estote verbi DEI relatores, habituri, si fideliter & utiliter impleveritis officium vestrum, partem cum iis, qui verbum DEI bene administraverint ab initio.

IV. Quibus expeditis, & illis genuflexis, Pontifex stans cum mitra, versus ad eos dicit:

Oremus, Fratres carissimi, DEUM Patrem omnipotentem, ut super hos Famulos suos, quos in Ordinem Lectorum dignatur assumere, bene & dictionem suam clementer effundat, quatenus distinctè legant, quæ in Ecclesia DEI legenda sunt, & eadem operibus impleant. Per Dominum nostrum &c.

V. Tum Pontifex mitrâ depositâ stans conversus ad Altare dicit:

OREMUS.

Et Ministri subjungunt:

Flectamus genua.

¶. Levate.

B 3

Deinde

Deinde conversus ad Ordinatos genuflexos dicit sine mitra :

Domine Sancte, Pater omnipotens, aeternae DEUS, bene ✠ dicere dignare hos Famulos tuos in Officium Lectorum, ut assiduitate Lectionum instructi sint, atque ordinati, & agenda dicant, & dicta opere impleant, ut in utroque Ecclesiae Sanctae exemplo sanctitatis suae consulant. Per Dominum &c.

VI. Postea suggerente Archidiacono redeunt Ordinati ad sua loca.

MEMBRUM VI.

DE ORDINATIONE EXORCISTARVM.

I. **P**RO Exorcistis Ordinandis paretur liber Exorcismorum, cujus loco dari potest Pontificale q. vel Missale.

℞ Id est, liber, in quo descriptae sunt caeremoniae, quas Pontifices vel Episcopi in variis consecrationibus, & ordinationibus, benedictionibusque observare debent.

II. Lectoribus ordinatis, Pontifex, reassumptâ mitrâ, accedit ad sedem suam, vel ad Faldistorium, ad cornu Epistolae, ubi sedens cum mitra, oblato sibi libro & candela legit secundum graduale, vel secundum Alleluja, si sit infra octavam Pentecostes. Quo finito surgit Pontifex, depositâ mitrâ, & versus ad Altare cantat tertiam Collectam. Tum sedet, reassumptâ mitrâ, & cantatur tertia Lectio. Interim accedunt duo Capellani cum libro & candela ante Pontificem, qui ex eo legit lectionem ipsam. Quibus dictis revertitur ad Faldistorium ante Altare, & sedet cum mitra. Exorcistae verò vocantur per Archidiaconum modo consueto :

Accu

Accedant, qui ordinandi sunt ad Officium Exorcistarum.

Et ipsi nominantur sigillatim per Notarium, ut prius dictum est.

R. Si quidem ordinario tempore Angariorum aut Sabbati Sancti Ordines conferantur. Si enim Missa aut officium unicum habeat lectionem, tum post illam omnes quatuor Minores Ordines sine interruptione conferantur.

III. Quibus coram Pontifice cum candelis in manibus genuflexis, Pontifex admonet eos dicens:

Ordinandi, Filii carissimi, in Officium Exorcistarum debetis noscere, quid suscipitis. Exorcistam etenim oportet abjicere Dæmones, & dicere Populo, ut, qui non communicat, det locum; & aquam in ministerio fundero. Accipitis itaque potestatem imponendi manum super Energumenos, & per impositionem manuum vestrarum, gratiam Spiritus Sancti, & verbis Exorcismi, pelluntur Spiritus immundi à corporibus obsessis. Studete igitur, ut, sicut à corporibus aliorum dæmones expellitis, ita à mentibus & corporibus vestris omnem immunditiam & nequitiam ejiciatis, ne illis succumbatis, quos ab aliis vestro ministerio effugatis. Discite per Officium vestrum vitiis imperare, ne in moribus vestris aliquid sui juris inimicus valeat vindicare. Tunc etenim rectè in aliis Dæmonibus imperabitis, cum potius in vobis eorum multimodam nequitiam superatis. Quod vobis Dominus agere concedat per Spiritum suum Sanctum.

IV. Posthæc Pontifex accipit, & tradit omnibus librum, in quo scripti sunt Exorcismi, cujus loco tradi potest Pontificale, vel Missale, quem dextra manu tangunt, Pontifice dicente:

Accipite, & commendate memoria, & habete potestatem

rem imponendi manus super Energumenos, sive baptizatos, sive Catechumenos.

V. Postea verò omnibus devotè genuflexis Pontifex cum mitra stans dicit:

DEUM Patrem Omnipotentem, Fratres carissimè supplices deprecemur, ut hos Famulos suos bene & digne dignetur, in officium Exorcistarum, ut sint Spirituales Imperatores, ad abjiciendos Dæmones de corporibus obsessis cum omni nequitia eorum multiformi. Per Unigenitum suum Filium &c.

Tum conversus ad Altare, depositâ mitrâ, dicit:

O R E M U S.

Et Ministri subjungunt:

Flectamus genua.

℞. Levate.

Et mox conversus ad Ordinatos genuflexos dicit:

Domine Sancte, Pater Omnipotens aterne DEVS, bene & dicere dignare hos Famulos tuos in officium Exorcistarum, ut per impositionem manuum, & oris officium, potestatem & imperium habeant Spiritus immundos coercendi, ut probabiles sint Medici Ecclesiæ tuæ gratiâ curatio- num virtutèque cælesti confirmati. Per Dominum nostrum &c.

VI. Posthæc suggerente Archidiacono redeunt ad loca sua.

M E M B R U M VII.

**DE ORDINATIONE ACO-
L Y T H O R V M.**

I. **P**RO Acolythis x. ordinandis parentur cere delabrum cum cereo extincto, & urceolus v. cuius ℞. pro vino, pro Sacramento.

x. La

X. Latine *Ceroferarij* dicuntur à Cereis portandis; græcè verò non malè à quibusdam *Acoluthi* appellantur ab ἀκούειν, quod sequi significat, ut vel ex nomine colligant officium suum, quod est, fideliter Sacerdoti ad Altare ministrare.

Z. Urceolus vacuus, non vino plenus & aquâ, qualis Subdiacono offertur, quia hunc in Sacrificio ipso Missæ Sacerdoti celebranti offerre soli Subdiacono velut potiori & magis immediato Ministro convenit; unde quando infra n. 3. dicitur, ad Acolythum pertinere, aquam & vinum ad Eucharistiam ministrare, hoc de remota ministracione intelligendum est, quatenus scilicet in eos vacuos debet aquam & vinum infundere, & postea eos in Sacrificio ad Altare portare, & Subdiacono offerre.

II. Exorcistis ordinatis, Pontifex, reassumpta mitrâ, accedit ad sedem suam, vel ad Faldistoriûm, ad cornu Epistolæ, ubi sedens cum mitra, oblato sibi libro & candela, legit tertium Graduale, vel tertium Alleluja, si sit infra octavam Pentecostes. Interim à Choro cantantur ipsum Graduale vel Alleluja. Quo finito surgit Pontifex, depositâ mitrâ, & versus ad Altare cantat quartam Collectam. Tum sedet, reassumpta mitrâ, & cantatur quarta Lectio. Interim accedunt duo Capellani cum libro & candelabro ante Pontificem, qui ex eo legit lectionem ipsam. Quibus dictis Pontifex revertitur ad Faldistorium ante Altare, ubi sedet cum mitra. Acolythi verò vocantur per Archidiaconum:

Accedant, qui ordinandi sunt ad officium Acolythorum.

Et mox nominantur per Notarium, ut suprâ.

III. Quibus coram Pontifice cum candelis in manibus genuflexis, Pontifex admonet eos dicens:
Suscepturi, Filii carissimi, officium Acolythorum pensate,

sate, quod suscipitis. Acolythum enim oportet ceroferarium ferre, luminaria Ecclesie accendere, a. vinum & aquam ad Eucharistiam ministrare. Studete igitur susceptum officium dignè implere. Non etenim DEO placere poteritis, si lucem DEO manibus præsferentes, operibus tenebrarum inserviatis, & per hoc aliis exempla perfidia præbeatis. Sed sicut veritas dicit: *Lucaat lux vestra coram Hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est.* Et sicut Apostolus Paulus ait: *In medio nationis pravæ & perverse luceate sicut luminaria in Mundo verbum vitæ continentes.* Sint ergo lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, ut Filii lucis sitis. Abjiciatis opera tenebrarum, & induamini arma lucis. Eratis enim aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. Quæ sit verò ista lux, quam tantopere inculcat Apostolus, ipse demonstrat dicens: *Fructus autem lucis est in omni justitia, bonitate & veritate.* Estote igitur solliciti, in omni justitia, bonitate & veritate, ut & vos, & alios, & Ecclesiam DEI illuminetis. Tunc etenim in DEI Sacrificio dignè vinum suggeretis & aquam, si vos ipsi DEO Sacrificium per castam vitam & bona opera oblatis fueritis. Quod vobis Dominus concedat per Misericordiam suam.

A. Sicut olim Levitæ & Filii Aaron lucernas concinnabant, ut in tabernaculo arderent.

IV. Posthæc Pontifex accipit, & tradit omnibus candelabrum cum candela extincta, quod successive manu dextra singuli tangant, Pontifice dicente:

Accipite ceroferarium cum Cereo, & sciatis vos ad accendenda Ecclesie luminaria mancipari in nomine Domini. R. Amen.

V. Tunc accipit, & tradit eis Urceolum vacuum, quem

quem similiter tangere debent, dicens communiter omnibus.

Accipite urceolum ad suggerendum vinum & aquam in Eucharistiam Sanguinis Christi in nomine Domini. *℞. Amen.*

Vl. Postea eis genuflexis permanentibus, Pontifex stans cum mitra versus ad eos dicit:

DEUM Patrem Omnipotentem, Fratres carissimi, suppliciter deprecemur, ut hos Famulos suos bene ✠ dicere dignetur in ordine Acolythorum, quatenus lumen visibile manibus praferentes, lumen quoque spirituale moribus praebeant, adjuvante Domino nostro IESU Christo, qui cum eo, & Spiritu Sancto vivit & regnat DEUS per omnia secula seculorum. *℞. Amen.*

Vll. Tum Pontifex ad Altare se convertens, depositâ mitrâ stans dicit:

O R E M U S.

Et Ministri: *Flectamus genua.*

℞. Levate.

Et mox Pontifex ad eosdem genuflexos conversus dicit:

Domine Sancte, Pater Omnipotens, eterne DEUS, quî per IESUM Christum Filium tuum Dominum nostrum & Apostolos ejus in hunc mundum lumen tuae claritatis misisti; quique, ut mortis nostrae antiquum aboleret chirographum, gloriosissima illum crucis vexillo affigi, ac sanguinem & aquam ex latere illius pro salute generis humani effluere voluisti, bene ✠ dicere dignare hos Famulos tuos in Officium Acolythorum, ut ad accendendum lumen Ecclesiae tuae, & ad suggerendum vinum & aquam ad consuevendum Sanguinem Christi Filii tui in offerenda Eucharistia, Sanctis Altaribus tuis fideliter subministrent.

Accen-

Accende, Domine, mentes eorum, & corda ad amorem gratiæ tuæ, ut illuminati vultu splendoris tui fideliter tibi in sancta Ecclesia deseruiant. Per eundem Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

OREMUS.

Domine Sancte, Pater Omnipotens, æterne DEUS, qui ad Moysen & Aaron locutus es, ut accenderentur lucernæ in tabernaculo testimonii bene & dicere dignare hos Famulos tuos, ut sint Acolythi in Ecclesia tua. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

OREMUS.

Omnipotens sempiterne DEUS, fons lucis, & origo bonitatis, qui per JESUM Christum Filium tuum, lumen verum, mundum illuminasti, ejusque Passionis mysterio redemisti, bene & dicere dignare hos Famulos tuos, quos in officium Acolythorum consecramus, poscentes clementiam tuam, ut eorum mentes, & lumine scientiæ illustras, & pietatis tuæ rore irriges, ut ita acceptum Ministerium, te auxiliante, peragant, qualiter ad æternam retributionem pervenire mereantur. Per eundem Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

VIII. Posthæc suggerente Archidiacono Ordinati redeunt ad loca sua.

MEMBRUM VIII.

DE SACRIS ORDINIBUS.

I. SACRI *b.* & Majores *c.* Ordines sunt, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus, ad quos ordinati omnes debent communicare, ideo parentur pro eorum numero hostiæ parvæ consecrandæ.

B. Et si juxta communioem sententiam etiam Minores Ordines

Ordines verum sint Sacramentum, atque adeò sub hoc respectu etiam *Sacri* merito dicantur, hoc tamen loco pressius nomen *Sacri* accipitur pro tali Ordine, qui votum Continentiæ ex institutione Ecclesiæ annexum habet, & per quod Ordinati DEO & Ecclesiæ sic consecrantur, ut Matrimonium & Statum Laicalem in perpetuum evitare teneantur, ob quam causam ejusmodi Sacri Ordines inter impedimenta Matrimonium dirimentia numerantur.

C. Sic dicti, quia proximè ad S. Eucharistiam, à qua Ordo omnem Sanctitatem accipit, accedunt, Sacerdos quidem illam conficiendo, Diaconus etiam dispensando, Subdiaconus vasa sacra & materiam subministrando; & ideo ex his Ordinibus nunquam plures simul eodem die, ut in Minoribus fieri consuevit, conferuntur, sed & certa etiam interstitia ordinariè observari præcipiuntur, tum ut majori reverentia & præparatione ad eos accedatur; tum, ut tanti ministerii gratia magis æstimetur; tum ut Ordo jam susceptus exerceatur, antequam, altior suscipiatur, & ad illum promerendum pietatis & virtutum merita augeantur.

MEMBRUM IX.

DE ORDINATIONE SUB-
DIACONI.

I. **P**ro Ordinatione Subdiaconorum *d.* parentur calix vacuus *e.* cum Patena superposita *f.* Urceoli cum manutergio, & liber Epistolarum. *g.*

D. Sic dicti, quia inferiores sunt Diacono, eique instrumenta ministrant, per quæ serviat Diaconus Presbytero.

E. Quæ est partialis materia hujus Ordinis, & materiam Presbyteratus ex hoc capite distinguit à Subdiaconatus materia, quòd Presbytero calix vino instructus, non item Subdiacono offeratur.

F. Quæ itidem ob eandem causam vacua esse debet.

G. Qui est altera partialis materia hujus Ordinis juxta communem sententiam.

II. Aco-

II. Acolythis ordinatis, Pontifex reassumpta mitrâ, accedit ad sedem suam, vel ad faldistorium ad cornu Epistolæ, ubi sedens cum mitrâ, oblato sibi libro, & candela, legit quartum Graduale, vel quartum *Alleluja*, si sit infra octavam Pentecostes; interim à Choro cantatur ipsum Graduale, vel *Alleluja*. Quo finito, surgit Pontifex, deposita mitrâ, & vertitur ad Altare cantat quintam Collectam. Tum sedet, reassumptâ mitrâ, & cantatur quinta Lectio. Interim accedunt duo Capellani cum libro, & candela ante Pontificem, qui ex eo legit lectionem ipsam. Quibus dictis Pontifex revertitur ad sedem suam ante medium Altaris, & Archidiaconus versus ad ordinandos dicit:

Accedant, qui ordinandi sunt Subdiaconi.

Et Notarius unumquemque illorum vocat dicens:

N. Ad titulum Ecclesiæ. N. *h.*

N. Ad titulum Patrimonii sui. *i.*

Frater N. Professus Ordinis N. ad titulum *Papertatis. k.*

Et sic de aliis, & quilibet vocatus dicit. *Adsum* & accedit versus Episcopum.

Debet autem quilibet ordinandorum in Subdiaconum indutus esse Amictu, non tamen super caput. *l.* Albâ & Cingulo, habere Manipulum in manu sinistra. *m.* Tunicellam *n.* super brachio sinistro, & candelam in manu dextra.

H. Tituli loco hinc intelligitur causa vel medium, quo quis se per totam vitam honestè sustentare queat, unde communiter hodie *Titulus Mensa* vocari solet. Per Ecclesiam autem propriè loquendo Beneficium Ecclesiasticum intelligitur, uti expressè Concilium Tridentinum sess. 21. de reformatione

form. c. 2. definit decernens, ne quis deinceps sæcularis Clericus, quamvis aliàs idoneus, moribus, scientia, & ætate, ad sacros Ordines promoveatur, nisi priùs legitimè constet, eum Beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestum sufficiat, pacificè possidere.

I. Quo nomine intelliguntur bona propria Clerici, sive illa à Parentibus acceperit, sive alio quocunque titulo legitimo compararit, dummodo sufficiant ad Clerici ordinandi perpetuam sustentationem. De quo titulo sic iterum Concilium Tridentinum sess. 21. c. 2. statuit. *Patrimonium verò vel Pensionem obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi, quos Episcopus judicaverit assumendos pro necessitate vel commoditate Ecclesiarum suarum, eo quoque priùs respecto, Patrimonium illud vel Pensionem verò ab illis obtineri, quaque à se alienare, vel abdicare non valeant, nisi aliunde ostendant se habere, unde vivere possint.*

K. Sive Professionis in approbata Religione; nam qui ejusmodi Religionem validè sunt professi, sine alio titulo ad sacros Ordines promoveri possunt, cum talis Religio alere teneatur Religiosum, atque adeò Professio loco tituli Beneficii accipiat, ut ex c. 1. disp. 70. colligitur.

III. Omnibus autem in Subdiaconos ordinandis competentibus spatio coram Pontifice stantibus, Pontifex cum mitra sedens admonet eos dicens:

Filii Dilectissimi, ad sacrum Subdiaconatus Ordinem promovendi, iterum atque iterum considerare debetis, attentè, quod onus hodie ultrò appetitis. Hactenus enim liberi l. estis, licètque vobis pro arbitrio ad sæcularia vota transire; quòd si hunc Ordinem susceperitis, amplius non licebit à proposito resilire, sed DEO, cui servire regnare est, perpetuò famulari, & castitatem illo adjuvante servare oportebit, in, atque in Ecclesiæ Ministerio semper esse mancipatos. Proinde dum tempus est, cogitate; & si in sancto proposito perseverare placet, in nomine Domini huc accedite.

L. A voto seu promissione castitatis servandæ.

M. Unde

M. Unde colligitur, Subdiaconos hoc ipso, quod ordinantur Subdiaconatus suscipiunt, implicitè castitatem vovere.

IV. Illis tunc accedentibus, & eorum Pontifice genuflexis, Archidiaconus vocat ceteros ordinandos dicens:

Accedant, qui ordinandi sunt Diaconi & Presbyteri.

V. Quibus accedentibus, Archidiaconus ordinandos, videlicet Diaconandos paratos Amictu, alba, cingulo, & manipulo, stolam in manu sinistra, dalmaticam super brachium sinistrum, & candelam in manu dextra tenentes, contra cornu Epistolæ Altaris, faciebus Altari versis; & Presbyterandos paratos amictu, alba, cingulo, manipulo, stola, in modum Diaconi, planetam super brachium sinistrum, & candelam dextra tenentes contra faciem Pontificis, ac medium Altaris, faciebus similiter Altari versis. Quibus sic ordinatis, Pontifex mitram in capite tenens procumbit super faldistorium in superiori gradu sive plano altaris paratum, & omnes Ordinandi in locis super tapetia prosternunt se; Ministri verò, & alii astantes genuflectunt, & schola in choro Litanias, choro respondente; vel si officium fiat sine cantu, Pontifex dicit Ministris & Capellanis respondentibus.

Kyrie eleison &c.

Postquam autem dictum fuerit in Litanis,

Ut omnibus Fidelibus defunctis &c.

surgit Pontifex cum mitra ab accubitu, & se ad Ordinandos vertens, & baculum Pastoralem in manu sinistra tenens, Ordinandis prostratis manentibus dicit:

Ut hos Electos bene & dicere digneris.

Ut hos Electos bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare digneris.

Ut hos Electos bene ✠ dicere, sancti ✠ ficare, & conse ✠ crare digneris.

Tum iterum super Faldistorium procumbit, schola perficiente Litanias, Ut nos exaudire digneris, usque ad finem. Quibus finitis Pontifex surgens cum mitra sedet super Faldistorium ante medium Altaris, & Archidiaconus dicit alta voce:

Recedant in partem, qui ordinandi sunt Diaconi & Presbyteri.

VI. Quibus ad aliquem locum idoneum, unde Pontificem celebrantem videre possint, transeuntibus, ad ordinationem Subdiaconorum proceditur. Illis itaque coram Pontifice per ordinem in modum coronæ genuflexis, Pontifex admonet eos, dicens:

Adepturi, Filii carissimi, officium Subdiaconatus, sedulo attendite, quale Ministerium vobis traditur. Subdiaconum enim oportet aquam ad Ministerium Altaris preparare, n. Diacono ministrare, o. pallas Altaris & corporalia abluere; Calicem & patenam in usum Sacrificii eidem offerre. Oblationes, quæ veniunt in Altare, panes propositionis p. vocantur: de ipsis oblationibus tantum debet in Altari poni, quantum Populo sufficere, ne aliquid putridum in sacrario remaneat. Palla, quæ sunt in substratorio Altaris, in alio vase debent lavari, & in alio corporales palla. q. Ubi autem corporales palla lotæ fuerint, nullum aliud linteamen debet lavari, ipsaque lotionis aqua in baptisterium r. debet vergi. Studete itaque, ut ista visibilia Ministeria, quæ diximus, nitide & diligentissime complentes, invisibilia horum

Instruct. IX.

C

horum exemplo perficiatis s. Altare quidem sancta Ecclesia est ipse Christus, teste Joanne, qui in sua Apocalypsi altare aureum se vidisse perhibet, stare ante thronum, quo, & per quem oblationes Fidelium DEO Patri consecrantur. Cujus Altaris pallæ & corporalia sunt membra Christi, scilicet Fideles DEI, t. quibus Dominus quasi vestimentis pretiosis circumdatur, ut ait Psalmista Dominus regnavit, decorem induit. Beatus quoque Joannes in Apocalypsi vidit Filium hominis præcinctus zonâ aureâ, id est, Sanctorum catervâ. Si itaque humana fragilitate contingat, in aliquo Fideles maculari, præbenda est à vobis aqua caelestis doctrinæ, quâ purgati ad ornamentum Altaris & cultum divini Sacrificii redeant. Estote ergo tales, qui Sacrificiis divinis & Ecclesie DEI, hoc est, Corpori Christi, dignè servire valeatis in vera & Catholica fide fundati, quoniam, ut Apostolus, omne, quod non est ex fide, peccatum schismaticum est, & extra Unitatem Ecclesie est. ideo si usque nunc fuistis tardi ad Ecclesiam, amodò beris esse assidui. x. Si usque nunc somnolenti, amodò vigiles. Si usque nunc ebriosi, amodò sobrii. Si usque nunc inhonesti, amodò casti. Quod ipse vobis præstare dignetur, qui vivit & regnat DEUS in sæcula sæculorum.

N. Id est, Diacono in Altari porrigere; nam infundens vinum & aquam in urceolos, & ad Altare portare, ad Accipiens lythos spectat, ut ex præcedenti §. colligitur.

O. Scilicet in Missæ Sacrificio, dum illi librum Evangeliorum tenet, Calicem ad Altare portat, vinum infundit & aquam &c.

P. Oblationum nomine hoc loco parvæ hostiæ, quæ Laicis distribuuntur in communiōe, intelliguntur, quales panes propositionis vocantur, eò quòd perinde ut olim docentur

veteri Testamento DEO offerri, & in Altari collocari soleant, ut Populo postea distribuantur.

Q. Quæ distinctio propterea fieri videtur, quòd Corporales Pallæ immediatè sacrum Corpus Christi, aut calicem Sanguine Christi implerum contingant, non item Mappæ Altaris, unde has etiam Laicis, non item illas licet attingere.

R. Seu Piscinam sacram, in quam etiam aliæ ejusmodi aquæ rerum benedictarum contactu consecratæ infundi solent.

S. Invisibilia tunc perfici dicuntur, si sub applicatione aut porrectione materialium & visibilium rerum, ac variarum ceremoniarum exercitio piæ cogitationes & affectus, pro quibus materia per sequentia verba subministratur, eliciantur.

T. Seu Christiani, qui, quia præ cæteris veram fidem profitentur, *Fideles DEI* quoque ante alios vocari promerentur.

V. Id est, peccato aliquo, quod verè macula animæ dicitur, scædari contingat.

X. Quia, sicut nunc per sacri Ordinis susceptionem DEO immobilitè sint consecrati, ita decet pariter, divinis potentissimè laudibus, aliisque functionibus spiritualibus se totum impendere, ut, sicut Fabri fabrilis tractant, ita Ecclesiastici negotiis ad Ecclesiam & DEI cultum pertinentibus occupentur.

VII. Deinde Pontifex accipit, & tradit Calicem vacuum cum patena vacua superposita & quem successivè manu dextera singuli tangunt, a. Pontifex dicente:

Videte, cujus Ministerium vobis traditur, ideo vos admonéo, ut ita vos exhibeatis, ut DEO placere possitis.

2. Hæc enim est materia saltem partialis hujus Ordinis.

4. Ex quo loco licet colligi videatur, sufficere, si solus Calix tangatur, communiùs tamen & tutiùs Filiarius & alii innocentiam patenam tangi.

VIII. Et Archidiaconus accipit, & tradit ei urceolos cum vino & aqua, ac bacile b, cum manutergio, quæ omnia similiter tangere debent. Postea surgit Pontifex, & versus ad Populum stans cum mitra dicit:

Oremus DEUM, ac Dominum nostrum, Fratres carissimi, ut super hos servos suos, quos ad Subdiaconatus officium vocare dignatus est, infundat bene & dictionem suam & gratiam, ut in conspectu eius fideliter seruitores, predestinata Sanctis præmia consequantur, qui cum eo vivit & regnat in unitate Spiritus sancti DEUS, per omnia sæcula sæculorum.

B. Seu vasculum ad aquam ex lotionem manuum defluentem excipiendam ordinatum.

C. Quæ tamen traditio & tactio non est materia huius Ordinis, cum nec ab Episcopo fiat, nec sit unum ex præcipuis muneribus Subdiaconi, ac propterea etiam nullam specialem formam annexam habeat.

IX. Tum depositâ mitrâ conversus ad Altare Pontifex dicit:

OREMUS.

Et Ministri: *Flectamus genua.*

R. Levate.

Et mox Pontifex versus ad Ordinandos genuflexus dicit sine mitrâ:

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne DEUS, bene & dicere dignare hos Famulos tuos, quos ad Subdiaconatus officium eligere dignatus es, ut eos in Sacramento tuo sancto strenuos sollicitosque celestis militia instruas excubitores, sanctisque Altaribus tuis fideliter subministrent, & requiescat super eos Spiritus Sapientiæ, & Intellectus, Spiritus Consilii & Fortitudinis, Spiritus Scientiæ & Pietatis, & repleas eos Spiritu Timoris tui, &

in Ministerio Divino confirmes, ut obedientes facti ac dicto parentes tuam gratiam consequantur. Per Dominum &c.

X. Tum Pontifex sedens, acceptâ mitrâ, Amictum d. qui in collo Ordinandorum jacet, imponit super caput singulis, dicens:

Accipe Amictum, per quem designatur castigatio vocis, e. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. R. Amen.

D. Ab amictu dictum, quia caput aut collum potius amicit; unde velum super faciem Christi in Passione positum repræsentat.

E. Ut nempe multiloquium, & omnem in verbis scurrilitatem, & clamorose loquendi modum fugiat, potiusque monitum S. Pauli sequatur 2. Tim. 2. dicentis; *Tu autem loquere, quæ decent.*

XI. Tum immittit Manipulum in sinistrum brachium cuilibet, dicens:

Accipe Manipulum, per quem designantur fructus bonorum operum f. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. R. Amen.

F. Ob hanc enim causam brachio imponitur, ut ad laborandum se per illa Sponsi Cant. 8. verba excitari existimet Subdiaconus: *Pone me, ut signaculum super cor tuum: ut signaculum super brachium tuum.*

XII. Posthæc induit quemlibet tunica g.; & si tantum unica sit, immittit illam cuilibet solum usque ad scapulas, ac retrahens postremum totaliter induit, cuilibet dicens:

Tunica jucunditatis, h. & indumento lætitiæ induat te Dominus, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. R. Amen.

G. Id est, Dalmaticâ, sic dicta, quia in Dalmatia reperita, uti Gavantus p. c. tit. 19. n. 4. lit. n. ex Alcuino refert.

H. Significat hæc Dalmatica lætitiâ, quia sicut illis diebus, quibus lætiores esse solemus, variâque Festa celebramus, pulchriores plerumque vestes induimus, ita Ecclesiæ quæ quoque festivis duntaxat diebus ejusmodi Dalmaticas lætitiâ significandam usurpari concedit.

XIII. Postea accipit, & tradit omnibus libris Epistolarum *i.* manu dextera ipsum simul tangentibus, dicens:

Accipite librum Epistolarum, & habete potestatem legendi eas in Ecclesia sancta DEI tam pro vivis, quam pro defunctis, k. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. R. Amen.

I. Unde hic liber est altera partialis materia hujus Ordinis, utpote cujus contactus requiritur, & qui ab ipso Episcopo porrigitur, & propriam formam habet.

K. Id est, tam in Missa pro vivis, quàm pro defunctis, ut ei solita; nam extra Missam legi non solet hodie Epistola.

XIV. Omnibus expeditis, suggerente Archidiacono, ordinati redeunt ad sua loca, unus tamen de noviter ordinatis, tunicâ indutus, Epistolam dicet suo tempore. *l.*

L. Id est, post Collectas dictas ordinario modo.

MEMBRUM X.

DE ORDINATIONE DIACONI.

I. **S**ubdiaconis ordinatis, Pontifex reassumpto mitrâ, accedit ad sedem suam vel Faldistorium ad cornu Epistolæ, ubi sedens cum mitra, oblato sibi libro & candela legit hymnum, *Benedictus es*, vel *Alleluja* cum versu *Benedictus es*, si sit in festo Octavam Pentecostes. Interim cantatur à choro dictum

dius hymnus, vel Alleluja cum suo versu, ut supra. Quo finito surgit Pontifex, depositâ mitrâ, & versus ad Altare dicit in competenti tono, *Gloria in excelsis DEO*, si sit infra Octavam Pentecostes, quod dum à choro perficitur, sedet cum mitrâ. Quo finito, depositâ mitrâ, surgit, & versus ad Populum dicit: *Pax vobis*: vel *Dominus vobiscum*, si *Gloria in excelsis* non sit dicendum; & conversus ad Altare cantat Orationem Missæ diei cum Oratione pro ordinatis, & ordinandis sub uno *Per Dominum nostrum &c.* videlicet:

ORATIO.

Exaudi, quæsumus Domine, supplicum preces, & devoto pectore tibi famulantes perpetua defensione custodi, ut nullis perturbationibus impediti, liberam servitutem tuis semper exhibeamus officiis. Per Dominum &c.

II. Finita oratione sedet Pontifex cum mitrâ, & oblato sibi libro & candela legit Epistolam. Interim per unum ex Subdiaconis noviter ordinatis cantatur Epistola, quâ finitâ, surgit Pontifex, & accedit ad Faldistorium ante Altare cum mitrâ, & ibi sedet. Promovendi verò ad Ordinem Diaconatus per Archidiaconum vocantur:

Accedant, qui ordinandi sunt ad Diaconatum.

III. Et mox singillatim nominantur per Notarium, nulla tamen facta mentione de titulo. Eis igitur Amictu, Albâ, Cingulo, & Manipulo paratis, ac Stulam in sinistra manu, & candelam in dextera, ac Dalmaticam super brachium sinistrum tenentibus, & in modum coronæ coram Pontifice genuflexis, Archidiaconus offerens illos Pontifici dicit:

Reverendissime Pater, postulat sancta Mater Ecclesia Catholica, ut hos presentes Diaconos ad onus Diaconii inordinetis.

Pontifex interrogat, dicens:

Scis illos dignos esse?

Respondet Archidiaconus:

Quantum humana fragilitas nosse sinit, & scio, & confidam, quod significor ipsos dignos esse ad hujus onus officii.

Et Pontifex dicit; Deo gratias.

M. Id est, Ministerii, quod officium quasi per Antiochiam convenit Diacono, velut principali ministro Presbyteri.

IV. Et ad eorum ordinationem procedit. In primis Pontifex cum mitra sedens Clero & Populo annuntiat, dicens:

Auxiliante Domino DEO & Salvatore nostro IESU Christo, eligimus hos presentes Subdiaconos in Ordine Diaconii. Si quis habet aliquid contra illos, pro DEO & propter DEUM cum fiducia exeat, & dicat; verum tamen memor sit conditionis sue. n.

N. Videlicet, an sit sufficienti notitia, aliisque qualitatibus ad fidem faciendam requisitis instructus.

V. Et factâ aliquali morâ, Pontifex convertens Sermonem suum ad Ordinandos, admonet eos dicens:

Provehendi, Filii dilectissimi, ad Leviticum o. Ordinem, cogitate magnopere, ad quantum gradum Ecclesie ascenditis. Diaconum enim oportet ministrare Altare, baptizare, & predicare. Sanè in veteri lege duodecim una tribus Levi electa est, qua speciali decoratione tabernaculo DEI, ejusque Sacrificiis ritu perpetuo deserviret. Tanta dignitas ipsi concessa est, quod nulli

nisi ex eius stirpe, ad divinum illum cultum & officium ministraturus assurgeret; adeo ut grandi quodam privilegio hereditatis, & Tribus Domini esse mereretur, & dici: quorum hodie, Filii dilectissimi, & nomen, & officium tenetis; p. quia in tabernaculum testimonii, id est, Ecclesie DEI, eligimi in Levitico officio, q. quae semper in procinctu posita, incessabili pugna contra inimicos dimicat; r. unde ait Apostolus: Non est nobis colluctatio adversus carnem & sanguinem, sed adversus Principes & Potestates, adversus Mundi Rectores tenebrarum harum; contra spiritualia nequitia in caelestibus. Quam Ecclesiam DEI veluti tabernaculum portare, & munire debetis ornatu sancto, s. predicatu divino, exemplo perfecto. Levi quippe interpretatur additus sive assumptus. Et vos, Filii dilectissimi, qui ab hereditate paterna nomen accipitis, estote assumpti à carnalibus desideris, à terrenis concupiscentiis, quae militant adversus animam; estote nitidi, puri, mundi, casti, sicut deceat Ministros Christi, & dispensatores Mysteriorum DEI, ut digne addamini ad gradum Ecclesiastici gradus; ut hereditas & tribus amabilis Domini esse mereamini. Et quia Commistri & Cooperatores estis Corporis & Sanguinis Domini, estote ab omni illecebra carnis alieni, sicut ait Scriptura: Mundamini, qui fertis vasa Domini. Cogitate beatum Stephanum merito praecipua castitatis ab Apostolis ad officium istud electum. Curate, ut, quibus Evangelium ore annunciatis, vivis operibus exponatis, ut de vobis dicatur: Beati pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona. Habete pedes vestros calcetis Sanctorum exemplis, in preparatione Evangelii pacis. Quod vobis Dominus concedat per gratiam suam.

O. Nam sicut olim Levitæ erant specialiter ordinari ad cultum DEI promovendum, & Sacrificia cum Sacerdotibus offerenda, ita & Diaconi hodie eliguntur, & Presbyteros in Sacrificio Missæ offerendo, aliisque spiritualibus officiis juvent.

P. Hinc etiam hodie vulgari nomine Levitæ vocantur; imò & Ecclesia in Officio SS. Stephani & Laurentii hoc nomine utitur.

Q. Tantò majori cum honore & gloria, quantò laudabilius est, ad dignitatem aliquam ob propria merita & virtutes promoveri, quàm hæreditaria & naturali successione eandem obtinere.

R. Hinc terribilis ut castrorum acies ordinata merito dicitur.

S. Virtutum scilicet, & vera vitæ sanctitate.

VI. Deinde si non sint ordinati Subdiaconi, ordinandi omnes prosternunt se, ubi genuflectebant, & Pontifice ante Faldistorium suum genuflectente, dicuntur Litanæ, & Ordinandi per Pontificem benedicuntur, prout supra in ordinatione Subdiaconi dictum est. Posthæc Ordinandis ab accubito surgentibus, genuflexis tamen manentibus, Pontifex sedens in Faldistorio cum mitra, intelligibili voce alloquitur Clerum & Populum, dicens:

Commune votum communis oratio prosequatur, ut huiusmodi Ecclesie prece, qui ad Diaconatus Ministerium preparantur, Levitica benedictionis ordine clarescant, & spirituali conversatione præfulgentes, gratia sanctificationis eluceant, præstante Domino nostro IESU Christo, qui cum Patre &c.

VII. Deinde surgens cum mitra Pontifex stans versus ad Ordinandos dicit, alta voce legendo:

Oremus, Fratres dilectissimi, DEUM Patrem omnipotentem, ut super hos Famulos suos, quos ad officium Diaconatus

conatus

conatus dignatur assumere, benedictionis sua gratiam
clementer effundat, eisque consecrationis indulta propitiis
dona conservet, & preces nostras clementer exaudiat,
ut, qua nostro gerenda sunt Ministerio, suo benignus pro-
sequatur auxilio, & quos sacris Mysteriis exequendis
pro nostra intelligentia credimus offerendos, sua bene-
dictione sanctificet, & confirmet. Per eundem unigeni-
tum Filium suum Dominum nostrum **JESUM** Chri-
stum, qui cum eo & Spiritu sancto vivit, & regnat Deus,

Per omnia saecula saeculorum.

R. Amen.

Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Sursum corda.

R. Habemus ad Dominum.

Gratias agamus Domino DEO nostro.

R. Dignum & justum est.

Verè dignum & justum est, æquum & salutare, nos
tibi semper & ubique gratias agere, Domine sancte, Pater
omnipotens, æterne DEUS, honorum dator, Ordini-
numque distributor, atque Officiorum dispositor, qui in te
manens innovas omnia, & cuncta disponis, per Verbum,
Virtutem, Sapientiámque tuam, **JESUM** Christum
Filium tuum Dominum nostrum sempiterna providen-
tia præparas, & singulis quibusque temporibus aptanda
dispensas, cujus corpus Ecclesiam videlicet tuam cœle-
stem gratiarum varietate distinctam, suorúmque con-
nexam distinctione membrorum, per legem mirabilem
totius compaginis unitam, in augmentum templi tui cre-
scere, dilatarique largiris, sacri muneris servitutem tri-
nis gradibus Ministrorum tuorum nomini tuo militare
constituens, electis ab initio Levitæ Filiis, qui in mysticis
oper. 1 =

operationibus domus tua fidelibus excubiis permanentes, hereditatem benedictionis aeterna sorte perpetua possiderent. Super hos quoque Famulos tuos, quos sumus, Domine, placatus intende, quos tuis sacris Altaribus servituros in officium Diaconatus suppliciter dedicamus. Et nos quidem tanquam homines, divini sensus, & summationis ignari, horum vitam, quantum possumus, estimamus; te autem, Domine, quae nobis ignata sunt, non transeunt, te occulta non fallunt. Tu cognitor es secretorum, tu scrutator es cordium. Tu horum vitam celestis poteris examinare iudicio, quo semper praevaleres, & admissa purgare, & ea, quae sunt agenda, concedere.

VII. Hic solus Pontifex manum dexteram extendens ponit super caput cuilibet ordinando, & nullatenus alius, quia non ad sacerdotium, sed ad ministerium consecrantur, dicens singulis:

Accipite Spiritum Sanctum, ad robur, & ad resistendum Diabolo, & tentationibus eius in nomine Domini.

VIII. Postea prosequitur in primo tono, extensam manum dexteram tenens usque in finem Praefationis.

Emitte in eos, quos sumus, Domine, Spiritum tuum, qui in opus ministerii tui fideliter exequendi septiformis gratiae tua munere roborentur. Abundet in eis totius formae virtutis, auctoritas modesta, pudor constans, innocentia puritas, & spiritualis observantia disciplina. In moribus eorum praecepta tua fulgeant, ut sua castitatis exemplo imitationem sanctam plebs acquirat, & bonum conscientiae testimonium praeserentes in Christo firmi & stabiles perseverent, dignisque successibus de inferiori gradu per gratiam tuam capere potiora mereantur. Per eundem &c.

IX. Post

IX. Posthæc Pontifex sedens cum mitra, cuilibet ordinando ante se genuflexo stolam, quam singuli in manu habent, imponit successivè super humerum, sinistrum dicens:

Accipe stolam ✠ candidam de manu DEI; adimple ministerium tuum, potens est enim DEUS, ut augeat tibi gratiam suam. Qui vivit &c.

Faciens super quemlibet eorum signum Crucis, & Ministri reflectant capita stolæ, & alligent sub brachio dextro. Posthæc Pontifex accipiens Dalmaticam induit eâ quemlibet successivè usque ad humeros, & sic fit usque ad ultimum, quem eâ totaliter induit, & hoc si una sit Dalmatica. Si verò quilibet suam habet, tunc singulos suâ totaliter induit dicens cuilibet:

Induat te Dominus indumento salutis, & vestimento lætitiæ, & dalmaticâ justitiæ circumdet te semper in nomine Domini. R. Amen.

X. Postremò Pontifex accipit, & tradit omnibus librum Evangeliorum, i. quem manu dextrâ tangunt, dicens:

Accipite potestatem legendi Evangelium in Ecclesia DEI tam pro vivis, quàm pro defunctis. In nomine Domini. R. Amen.

Quo facto Pontifex stans, & ad Altare conversus dicit sine mitra.

OREMUS.

Et Minister: Flectamus genua.

R. Levate.

Et vertens se ad ordinatos dicit:

Exaudi, Domine, preces nostras, & super hos Famulos tuos Spiritum bene ✠ dictionis emitte, ut celesti munere ditati,

ditati, & tuæ majestatis gratiam possint acquirere, & bene vivendi aliis exemplum præbere. Per Dominum &c.

OREMUS.

Domine Sancte, Pater Fidei, spei, & gratiæ, & profectuum remunerator, qui in cælestibus & terrenis Angelorum ministeriis ubique dispositis, per omnia elementa voluntatis tuæ diffundis effectum, hos quoque Famulos tuos spirituali dignare illustrare affectu, ut tuis obsequiis expediti, sanctis Altaribus tuis ministri puri accrescant, & indulgentiâ tuâ puriores, eorum gradu, quos Apostoli tui in septenarium numerum beato Stephano Duce ac prævio, Spiritu Sancto Authore, elegerunt, digni existant, & virtutibus universis, quibus tibi servire oportet, instructi tibi complaceant. Per Dominum &c.

T Qui proinde cum ipsa impositione manus rectè materia hujus Sacramenti ab Authoribus dicitur.

XI. Deinde cùm tempus fuerit, aliquis de noviter ordinatis dalmatica indutus Evangelium dicit. Ordinati autem statim, suggerente Archidiacono, redeunt ad loca sua.

MEMBRUM XI.

DE ORDINATIONE PRESBYTERI.

I. **P**ro ordinatione Presbyterorum v. parentur oleum Catechumenorum, Calix cum vino & aqua, Patena & hostia desuper posita; medulla panis, & bacile cum buccali pro manibus abluendis, quas singuli ad suas mappulas extergunt.

V. Quod nomen Græcè *Seniorem* significat, ut vel ex ipso suo nomine discant Sacerdotes, non tam annorum & ætatis, quàm morum, sapientiæque canitiem & maturitatem procurare, levitando videlicet omnia levia, scurrilia, & Sacerdotii majestate indigna colloquia, vel contubernia,

II. Dia-

II. Diaconis ordinatis, Pontifex ad sedendum in sede sua vel faldistorio, in plano juxta cornu Epistolæ accedit, & cantatur Tractus usque ad ultimum versum exclusivè, vel si sit intra octavam Pentecostes, Tractus & sequentia usque ad ultimum versum exclusivè. Interim accedunt duo Capellani cum libro & candela ante Pontificem, qui ex eo legit ipsum Tractum, & sequentiam usque ad ultimum versum exclusivè. Deinde Pontifex cum mitra revertitur ante Altare, ubi sedet super faldistorium. Tunc Archidiaconus vocat. x. Ordinandos voce intelligibili dicens:

Accedant, qui ordinandi sunt ad ordinem Presbyteratus.

Et mox nominatim leguntur per Notarium, prout supra dictum est, nullam tamen de titulo facta mentione.

Tunc illi more Diaconorum parati, amictu, albâ, cingulo, stolâ & manipulo, tenentes planetas super brachium sinistrum complicatas, & in manu dextra candelas ac mappulas albas pro ligandis manibus ad Pontificem accedunt, & coram eo in modum coronæ se disponunt.

X. Quæ vocatio significat, neminem à seipso Sacerdotium assumere, neminem ex favore nominari, neminem non vocatum à DEO ultro ingerere se debere; non enim quisquam sibi sumit honorem (Sacerdotii) sed qui vocatur à DEO tanquam Aaron, quemadmodum monet Apostolus. Hebr. 5.

III. Tunc Archidiaconus præsentat & ordinandos Pontifici dicens:

Reverendissime Pater, postulat sancta Mater Ecclesia Catholica, ut hos præsentés Diaconos ad onus Presbyterii ordinetis.

E:

Et Pontifex interrogat dicens:

Scis illos esse dignos?

Respondet Archidiaconus,

Quantum humana fragilitas nosse finit, & scio, & iustificor ipsos dignos esse ad hujus onus officii.

Pontifex dicit: Deo gratias, & annuntiat Clero ac Populo dicens:

Quoniam, Fratres carissimi, rectori navis, & navigii deferendis eadem est vel securitatis ratio, vel communis timoris; par eorum debet esse sententia, quorum caput communis existit. Neque enim fuit frustra à Patribus institutum, ut de electione illorum, qui ad regimen Altaris adhibendi sunt, consulatur etiam Populus. a. quia de eorum re & conversatione presentandi, quod nonnunquam ignoratur à pluribus, scitur à paucis; & necesse est, ut facilius ei quis Obedientiam exhibeat Ordinato, cui assensum præbuit ordinando. Horum siquidem Diaconorum in Presbyteros, auxiliante Domino, ordinandorum conversatio (quantum mihi videtur) probata & DEO placita existit, & digna, ut arbitror, Ecclesiastici honoris augmento. Sed ne unum fortassis, vel paucos, aut decipiat assensio, vel fallat affectio, sententia est expetenda multorum. Itaque quid de eorum actibus aut moribus noveritis, quid de meritis sentiatis, libera voce pandatis, & his testimoniis Sacerdotii magis pro merito, quam affectione aliquam tribuatis. Si quis igitur aliquid habet contra illos, præsertim DEO, & propter DEUM, cum fiducia exeat, & dicat: Verumtamen memor sit conditionis suæ.

2. Quæ presentatio sit nomine Ecclesiæ, cujus solius ordinandos presentare Pontifici, qui vices DEI gerit, à quo omnis, ut antè dictum est, vocatio & electio fieri solet, ac quæ adeò nemo eidem presentari debet, nisi quem DEUS electus gerit.

4. Quia ex Apostoli sententia 1. Tim. 3. oportet illum testimonium habere bonum ab his, qui foris sunt, id est, extra Ecclesiam, (ut sunt Infideles) aut Clerum, ut sunt Laici Christiani. Unde & in prima ordinatione Diaconorum jam Apostoli delectum & præsentationem Populo reliquerunt dicentes: *Considerate* (id est, eligite) *viros boni testimonii septem, plenos spiritu sancto*, Act. 6. idque deinceps semper observatum fuisse, ut in consecratione Episcoporum & Presbyterorum Populi approbatio & consensus requireretur, passim Historiæ Ecclesiasticæ scriptores testantur; cujus rei causam rectè Pontificale præter alias hanc etiam assignat, ne, si Pastor Populo invito obtrudatur, eidem subdi reculent, aut agere vocem illius audiant, aut ab ingrata manu salutis remedia perverto & alieno animo in perniciem animarum suscipiant.

IV. Postea Pontifex, factâ aliquâ morâ, convertens sermonem suum ad ordinandos, admonet eos dicens:

Consecrandi, Filii dilectissimi, in Presbyteratus officium, illud dignè suscipere, ac susceptum laudabiliter exequi studeatis. Sacerdotem enim oportet offerre b. benedicere c. præesse d. predicare e. & baptizare. Cum magno quippe timore ad tantum gradum ascendendum est, f. ac providendum, ut celestis sapientia, probi mores, & diuturna iustitia observatio ad id electos commendent. Unde Dominus præcipiens Moysi, ut septuaginta viros de universo Israel in adiutorium suum eligeret, quibus Spiritus Sancti dona divideret, suggessit: Quos tu nôsti, quod senes Populi sunt. g. Vos siquidem in septuaginta viris & senibus signati estis, si per spiritum septiformem. h. Decalogum legis custodientes, probi & maturi in scientia similiter & opere eritis. Sub eodem quoque mysterio, & eâdem figurâ in novo Testamento Dominus septuaginta duos elegit, ac binos ante se in prædicationem misit, ut doceret verbo simul & factò, Ministros Ecclesiæ suæ fide & opere debere esse perfectos, seu gemina dilectionis, DEI scilicet &

proximi, virtute fundatos. Tales itaque esse studentis, in adiutorium Moysi, & duodecim Apostolorum, Episcoporum videlicet Catholicorum, qui per Moysen & Apostolos figurantur, dignè per gratiam DEI eligi valeant. Hâc certè mirâ varietate Ecclesia Sancta circumdata ornatur, & regitur, cum alii in ea Pontifices, alii minoris ordinis Sacerdotes, Diaconi, & Subdiaconi, diversorum Ordinum viri consecrantur, & ex multis, & alternatim dignitatis membris unum Corpus Christi efficitur. Itaque Filii dilectissimi, quos ad nostrum adiutorium, Fratrum nostrorum arbitrium consecrandos elegit, servare in membris vestris casta & sancta vite integritatem. Agnoscite quod agitis. i. Imitamini, quod tractatis k. quatenus mortis Dominica mysterium celebrantes, mortificare membra vestra à vitiis & concupiscentiis omnibus procurate. Sit doctrina vestra spiritualis medicina Populo DEI. Sicut odor vita vestra, delectamentum Ecclesia Christi, ut prædicatione atque exemplo edificetis domum, id est, Familiam DEI, quatenus nec nos de vestra profectione, nec de tanti officii susceptione damnari à Domino, sed remunerari potius mereamur. Quod ipse nobis concedat gratiam suam. R. Amen.

B. Id est, consecrare & sacrificare Corpus, & sanguinem Christi, quod officium uti dignitate omnia alia Sacerdotum munia longissimè antecedit, ita primo quoque loco jure merito nominatur.

C. Aquam benedictam videlicet, salem, palmas, cereas & alia, pro quibus speciales benedictiones in Missalibus Ritualibus assignantur.

D. Id est, Pastorem spirituales agere, atque adeò vestri doctrinæ, & exemplo vitæ pascere, & dirigere.

E. Quod, etsi proprium Episcoporum sit officium, uti eo colligitur, quòd, teste Possidio in vita S. Augustini, c. 1. præsentem Episcopo Sacerdotibus illicitum fuerit concionari.

hodie tamen, cum Episcopi raro ipsimet prædicent, proprium hoc Sacerdotum munus est, ob quam causam ante Evangelium ordinantur, ut vel ex ipso hoc ritu moneantur, quod ad Evangelium & Verbum DEI prædicandum paratos exhibere se debeant.

F. Quod iterum propriè convenit Sacerdoti, Diacono verò non nisi in absentia illius. Et si verò horum quinque duntaxat Officiorum in Pontificali fiat mentio, negari tamen non potest, etiam munus Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ administrandi convenire, sed quæ forte omissa fuerint, eo quod ad tertium officium aliquo modo revocari queant.

G. Non utique ob decrepitam duntaxat ætatem, sed Sapientiz, morumque maturitatem atque canitiem.

H. Id est, septem dona Sapientiæ, Intellectus, Scientiæ, Consilii, Fidei, Fortitudinis, Timoris, & Pietatis.

I. Si enim olim, cum Diis Sacrificia immolabantur, Præco clamare jussus est: Age, quod agis. Quanto magis, cum Sacerdos Christianus ad Sacrificium, quod Ethnica ac profana sacrificia dignitate infinities excedit, offerendum inungitur, meminisse debet, quale munus nanciscatur.

V. Si non sint factæ ordinationes Subdiaconorum, vel Diaconorum, dicuntur Litaniz, ut supra in Ordinatione Subdiaconorum dictum est.

VI. Posthæc surgunt omnes, & ordinandis coram Pontifice binis & binis successivè flectentibus, Pontifex stans ante faldistorium suum cum mitra, & nulla oratione, nullòque cantu præmissis, imponit simul utramque manum super caput cujuslibet ordinandi successivè, nihil dicens. Idemque faciunt post eum omnes Sacerdotes, qui adsunt; k. quorum tres aut plures planetis vel saltem cum stolis parati, si commodè fieri potest, esse deberent. Quo factò, tam Pontifex, quàm Sacerdotes tenent manus dexteras extensas super illos, & Pontifex stans cum mitra dicit:

Oremus, Fratres carissimi, DEUM Patrem Omnipotentem, ut super hos Famulos suos, quos ad Presbyterii munus elegit, caelestia dona multiplicet, & quod ejus dignatione suscipiunt, ipsius consequantur auxilio. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

K. Unde, quia hæc impositio manuum non à solo Episcopo fieri consuevit, nec certa forma adhibetur, merito ceremonialis duntaxat, & non essentialis dicitur, quâ Pontificis electionem ordinandorum in Presbyteros insinuat, & in Presbyteri nomine Cleri & Ecclesiæ se ratum habere Pontificis judicium, & in electionem consentire testatur. Cur autem in ordinatione Diaconi solus Pontifex, hic autem ceteri reliqui Sacerdotes manus imponant ordinando, fieri censendum est, vel ad uberiorem Sacerdoti conferri solitam gratiam significandam; vel ut indicetur, Sacerdotem ordinatum consortium aliorum Sacerdotum admitti.

VII. Pontifex depositâ mittâ conversus ad Altare dicit:

OREMUS.

Et Ministri: Flectamus genua.

R. Levate.

Et mox conversus ad ordinandos dicit.

Exaudi nos, quesumus, Domine, DEVS noster, super hos Famulos tuos bene & dictionem Sancti Spiritus & gratia Sacerdotalis infunde virtutem, ut, quos tuæ pietatis aspectibus offerimus consecrandos, perpetua misericordie largitate prosequaris. Per Dominum nostrum IESUM Christum Filium tuum, qui tecum vivit, & regnat in unitate ejusdem Spiritus sancti DEVS,

Tum extensis manibus ante pectus dicit:

Per omnia secula seculorum.

R. Amen.

Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Sursum corda.

R. Habemus ad Dominum.

Gratias agamus Domino DEO nostro.

R. Dignum & iustum est.

Verè dignum & iustum est, æquum & salutare, nos tibi semper & ubique gratias agere, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne DEUS, honorum author, & distributor omnium dignitatum, per quem proficiunt universa; per quem cuncta firmantur, amplificatis semper in melius nature rationalis incrementis, per ordinem congrua ratione dispositum. Unde & Sacerdotales gradus, & officia Levitarum, Sacramentis mysticis instituta creverunt, ut, cum Pontifices summos regendis Populis prefecisses, ad eorum societatis & operis adiumentum, sequentis Ordinis viros, & secunda dignitatis eligeres. Sic in eremo per septuaginta virorum prudentium mentes, Moysi spiritum propagasti, quibus ille adiutoribus usus, in Populo innumeras multitudines facile gubernavit. Sic & in Eleazarum & Ithamarum Filios Aaron paterna plenitudinis abundantiam transfudisti; ut ad hostias salutare, & frequentioris officii Sacramenta, Ministerium sufficeret Sacerdotum. Hæc providentia, Domine, Apostolis Filii tui Doctores fidei comites addidisti, quibus illi orbem totum secundis prædicationibus impleverunt. Quapropter infirmitati quoque nostræ, Domine, quasumus, hæc adiumenta largire; qui, quanto fragiliores sumus, tanto his pluribus indigemus. Da, quasumus, omnipotens Pater, in hos Famulos tuos Presbyterii dignitatem, innova in visceribus eorum Spiritum sanctitatis, ut acceptum à te, DEUS, secundi meriti munus obtineant, censuramque morum exemplo sua conversationis efficiant. Sine providi Cooperatores Ordinis nostri, elu-

ceat in eis totius forma iustitia, ut bonam rationem compensationis sibi credita reddituri, aeterna beatitudinis præmia assequantur. Per eundem &c.

VIII. Pontifex sedet acceptâ mitrâ, & reflectit orarium l. sive stolam ab humero sinistro cuiuslibet, capiens partem, quæ retro pendet, & imponens super dextrum humerum, aptat eam antepectus, in modum Crucis, singulis dicens:

Accipe jugum Domini, in. jugum enim ejus suavis est, & onus ejus leve.

L. Sic stolam vocat Romanus Ordo, teste Gavanto tit. 1. n. 3. lit m. vel quia Oratorum seu Prædicatorum habitus est, ut Alcuinus putat; vel quia in Oratione portatum adhibetur, ut Ven. Beda existimat.

M. Ut inde discat, quemadmodum jugum à duobus conjugatis animalibus portatur, ita hoc quoque jugum à se Sacerdote solo, sed etiam DEO per auxilium suum operante portatum iri; atque adeò sicut cum duo animalia diversarum virium. unum magnum & robustum valde, alterum parvum & debile eidem jugo innectuntur, totum ferre onus grandiori incumbit, levisque adeò labor minori accipitur, ita & in Sacerdotalibus functionibus majorem oneris partem DEO incubiturum, non nisi minorem verò ipsi præstitero, unde jugum suave & onus leve dicitur.

IX. Postea imponit cuilibet successivè Caliculam n. usque ad scapulas (quam quilibet tenet super humeros complicatam à parte anteriori dorsum pendentem) singulis dicens:

Accipe vestem Sacerdotalem, per quam caritas innotescit; potens est enim DEUS, ut augeat tibi caritatem & opus perfectum.

R. DEO gratias.

N. Sic iterum Ordo Romanus vocat, eò quòd in vestem velut parva quâdam casâ habitat Sacerdos, ut aliqui apud Gavantum l.c. n. 5. putant. Significat autem vestem nuptiam

lem caritatis, quâ Sacerdos ante & retro, erga DEUM sci-
licet, & proximum, ardere debet. Aliam adhuc significatio-
nem affert Thomas de Kempis lib. de imitatione Christi,
cap. 1. 4. c. 5. sic loquitur: Sacerdos sacris vestibus indutus
Christi visceribus gerit, ut DEVM pro se, & pro omni populo
suppliciter & humiliter roget. Habet ante se & retro Do-
minica Crucis signum ad memorandam jugiter Christi Pas-
sionem. Ante se Crucem in Casula portat, ut Christi vesti-
gia diligenter inspiciat, & sequi ferventer studeat; post se
Cruce signatus est, ut adversa qualibet ab aliis illata ele-
menter pro DEO toleret. Ante se Crucem gerit, ut propria
peccata lugeat; post se, ut aliorum etiam commissa per
compassionem desinat, & se medium inter DEVM & pecca-
torem constitutum esse sciat, nec ab oratione & oblatione
sancta torpescat, donec gratiam & misericordiam impe-
trare mereatur.

X. Surgit Pontifex sine mitra & omnibus ge-
nita flectentibus, dicit:

DEUS sanctificationum omnium Author, cujus ve-
ra consecratio, plenâque benedictio est, tu, Domine, su-
per hos Famulos, quos ad Presbyterii honorem dedica-
mus, munus tua bene \times dictionis infunde, ut gravitate
etiam & censura vivendi probent se seniores, his in-
stanti disciplinis, quas Tito & Timotheo Paulus expo-
nit, o. ut in lege tua die ac nocte meditantes, quod le-
gerint, credant: quod crediderint, doceant: quod do-
cuerint, imitentur, Iustitiam, Constantiam, Misericor-
diam, Fortitudinem, ceterasque virtutes in se ostendant,
exemplo prabeant, p. admonitione confirment, ac pu-
rum & immaculatum Ministerii sui donum custodiant;
& per obsequium plebis tuae panem & vinum in Corpus
& Sanguinem Filii tui immaculata benedictione trans-
formet, & inviolabili caritate in virum perfectum, i. 2
mensuram ætatis plenitudinis Christi in die justis & eter-

ni iudicii DEI, conscientia pura, fide vera, Spiritu sancto pleni resurgant. Per eundem &c.

O. Præcipue in prima Epistola ad Timotheum c. 3. & Et in secunda c. 2. & 3. Et in Epistola ad Titum c. 1.

P. Id est, incitent, validiora enim sunt exempla, quam verba; & plenius opere docetur, quam voce, inquit rector S. Leo in serm. de jejun. Nec difficile æstimatur, quod factum conspicitur, teste S. Ambrosio.

XI. Tunc Pontifex sine mitra ante Altare conversus, flexis genibus incipit alta voce, schola prosequente, hymnum, *Veni Creator Spiritus*. Dispositis primo versu, surgit Pontifex, & sedet in Faldistorio cum mitra, & depositis chirothecis, & annulo Pontificali reassumpto, ponitur ei gremiale q. sive manipula super gremium, & singuli Ordinandi successim coram eo genuflectunt, & Pontifex cum oleo Catechumenorum inungit unicuique ambas manus simul junctas in modum Crucis, producendo cum pollice suo dextro in dictum oleum intincto duas lineas, videlicet à pollice dextræ manûs usque ad indicem sinistræ, & à pollice sinistræ usque ad indicem dextræ, unguendo mox totaliter palmas, & cens, dum quemlibet inungit:

Consecrare, & sanctificare digneris, Domine, manus istas per istam unctionem, & nostram benedictionem.

Pontifex producit manu dextra signum Crucis super manus illius, quem ordinat, & prosequitur

Ut, quacunque benedixerint, benedicantur; & quacunque consecraverint, consecrentur, & sanctificentur in nomine Domini nostri IESU Christi.

Et quilibet Ordinandus responderet: *Amen.*

Q. Sic dictum, quia super gremium Episcopi ponitur manus casulæ imponendo, eandem conimaculet.

XII. Tum Pontifex claudit, seu jungit manus cujuslibet successivè, quas sic consecratas aliquis Ministrorum Pontificis albo panniculo lineo, simul videlicet dextram super sinistram alligat, & mox unusquisque ad ordinem suum redit, & sic clausas & alligatas manus tenent. Omnium manibus unctis & consecratis, Pontifex pollicem mitrâ panis tergit; tum tradit cuilibet successivè calicem cum vino & aquâ, & patenam superpositam cum hostia, & ipsi illam accipiunt inter Indices & medios digitos, & cuppam calicis & patenam simul tangunt, Pontifice singulis dicente:

Accipe potestatem, offerre Sacrificium DEO, Missâque celebrare, tam pro vivis, quàm pro defunctis in nomine Domini. Amen.

XIII. His peractis Pontifex lavat manus cum medulla panis, & aqua lotionis hujusmodi projicitur in sacrarium. Deinde cum mitra revertitur ad sedem suam, vel faldistorium in cornu Epistolæ in plano sibi paratum, ubi sedet cum mitra. Et Chorus cantat ultimum versum vel Tractus, vel sequentiæ sive *Alleluja* legit etiam secretè *Munda cor meum*, atque Evangelium. Interea unus ex Diaconis noviter ordinatis accedit ad Altare cum textu Evangelii ante pectus, dicit: *Munda cor meum*: & cantat Evangelium.

XIV. Interim parantur per Ministros Hostiæ super Altare pro numero Ordinatorum in Ordinibus Sacris, qui omnes communicare debent, & proceditur in Missa ordine solito. Interea dum Offertorium canitur, vel etiam priùs, ordinati Sacerdotes 7. poterunt lavare manus suas cum medulla panis, & aquâ bene mundare, atque extergere mappulis illis, quibus ligatæ erant, & aqua

ablutionis huiusmodi projicitur in sacrarium. Pontifex
verò offertorio lecto, acceptâ mitrâ vadit ad faldistorium
ante medium Altaris, & ibi sedens accipit Offer-
torium ab omnibus Ordinatis, qui omnes accedunt
& bini ad Pontificem, coram quo genuflexi offerunt
li singulas candelas accensas, & osculantur ejus manum
primò Presbyteri, tum Diaconi successivè, & alii
ordine.

R. Quales quidem rellè jam vocantur, quia licet non
completè & quoad omnem extensionem sint Sacerdotes,
tamen veri Sacerdotes quoad essentiam, cum habeant vi-
cedentis ordinationis potestatem consecrandi, quæ distinguit
Sacerdotem à Diaconis & Subdiaconis.

XV. Accepto singulorum Offertorio, Pontifex
vat manus, & surgit sine mitra, ac tollitur faldistorium
& prosequitur Missam. Presbyteri verò ordinati per
Pontificem vel hinc & inde, ubi magis commodum
rit, in terra genuflexi habeant libros coram se dicentes
Suscipe sancte Pater &c. & omnia alia, prout dicit Pon-
tifex: qui tamen benè advertat, quòd secretas mor-
dicat, & aliquantulum altè, ita ut Ordinati Sacerdotes
possint secum omnia dicere, & præsertim verba con-
secrationis, quæ dici debent eodem momento s. per
dinatos, quo dicuntur per Pontificem.

S. Quantum fieri potest; aut cerè caveant, ne ante Pon-
tificem quisquam verba consecrationis absolvat, ne Pontifex
non consecrando Sacrificium imperfectum aut nullum offe-
rat, cum probabilis sit sententia, illum solum verè consecra-
re, qui primus formulam consecrationis absolvit.

XVI. Secreta pro Ordinatis, quæ dicitur cum Se-
creta Missæ dici sub uno *per Dominum &c. t.*

Tuis, quesumus, Domine, operare mysteriis, ut hæc

in uera dignis mentibus offeramus. Per Dominum
nostrum &c.

Intellige postremâ secretâ, si plures sint; nam prima,
si plures sint, semper sub uno per Dominum dicitur.

XVII. Cùm Pontifex dixerit Orationem *Domine
IESU Christe*, osculatur Altare, & dat primò ex singu-
lis Ordinatis cujuslibet Ordinis sacri ad eum accedenti,
& Altare prius ad dextram Pontificis deosculanti pacem
dicens: *Pax tecum*, cui ille respondet: *Et cum Spiritu
sancto*. Et quilibet illorum dat sequenti sui Ordinis se-
cum Ordinato, & ille alteri, & sic usque ad ultimum
continuatur. Si autem Ordinatorum parvus sit nume-
rus, Pontifex poterit Pacem dare singulis. Postquam
verò Pontifex se communicaverit, & totum sanguinem
sumpserit, priusquam digitos abluat, accedunt ante Al-
tare Presbyteri, deinde Diaconi, tandem Subdiaconi,
quibus ordinatè dispositis & genuflexis, Pontifex factâ
reuerentiâ Sacramento, & aliquantulum versus cornu
Evangelii se retrahens, ad eos se convertit, & singuli ex
Diaconis, & Subdiaconis tantùm dicunt submissa voce.
Confiteor DEO Omnipotenti &c.

Et si Officium fiat in cantu unus de Ordinatis illud
cantat.

Ita tamen, ut audiri ab adstantibus queant.

XVIII. Et Pontifex stans capite detecto, versus ad
eos dicit intelligibili voce, nisi Officium fiat in cantu.
Miseretur, Indulgentiam &c. & manu dextra signum
Crucis super eos communiter producit.

XIX. Presbyteri ante communionem non dicunt
confessionem, nec datur eis Absolutio, quia conce-
lebant Pontifici: propterea si non adsunt alii
ordi-

ordinati; Confessio & Absolutio prædictæ ordi-
nantur.

XX. Tum accedunt singuli ordinati ad sup-
remum gradum Altaris. Pontifex verò ponit plures
Hostias consecratas super Patenam, quam ori cuius
libet communicandi supponit, & singulos commu-
nicat dicens: *Corpus Domini nostri &c.* Quibus
respondet *Amen.* & priusquam communionem
faciat, manum Pontificis Hostiam tenentem oscu-
latur. Unus Ministrorum Pontificis stat juxta cornu
Epistolæ Altaris, calicem habens non illum, quo
Pontifex celebravit, sed alium cum vino
mappulam mundam in manibus, ad quem singuli
communicati accedunt, & se purificant, os ablu-
unt, & ad partem se locant. Omnibus commu-
nicatis Pontifex extergit Patenam super Calicem
vini, super eum digitos abluunt, sumit ablutionem
accipit mitram, & lavat manus. Pontifex loris
in manibus, mitrâ depositâ, stans in cornu Epistolæ Al-
taris, versus ad illud, inchoat in cantu, schola pro-
sequente, Responsorium, quod à Septuagesima usque
ad Pascha dicitur sine *Alleluja.*

*Jam non dicam vos Servos, sed Amicos meos, quia
omnia cognovistis, quæ operatus sum in medio vestri-
rum. Alleluja. Accipite Spiritum Sanctum in vobis Paracleti.
Ille est, quem Pater mittet vobis. Alleluja. Vos Amici
mei estis, si feceritis, quæ ego præcipio vobis. Accipite
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. Ille
quem &c.*

XXI. Incepto Responso, Pontifex accipit
mitrâ, vertit se ad Presbyteros ordinatos, qui ante
Altare coram ipso stantes profitentur fidem, quæ

prædicaturi sunt, dicentes: *Credo in DEUM Pa-*
trēm &c. Quo finito, Pontifex cum mitra sedens
super faldistorium ante medium Altaris, imponit
ambas manus *v.* super capita singulorum coram eo
genuflectentium dicens cuilibet,

Accipe Spiritum Sanctum, quorum remiseris peccata,
remittuntur eis; & quorum retinueris, retenta sunt. z.

X. Quæ est altera partialis materia hujus Ordinis, quam
solam habemus ab Apostolis, de qua S. Paulus ad Timothe-
um 1. c. 5. scribens dixit: *Nemini manus citò imposueris,*
hoc est, ordinaueris. Et 2. ad Tim. 1. *Moneo te, ut resuscites*
gratiam, quæ est in te per impositionem manuum mearum.
Unde Græci hanc solam impositionem, quam *Χειροθεσία*
vocant, pro materia hujus Ordinis agnoscunt.

Z. Per quam formulam potestas administrandi Sacrame-
tum Penitentiae confertur. Et quia remissio peccatorum, &
infusio gratiæ communiter Spiritui Sancto velut divino a-
mori & supremæ ac substantiali Bonitati tribuitur, ideo ut
Author hujus potestatis & effectus significetur, rectè præmit-
titur: *Accipe Spiritum Sanctum.*

XXII. Deinde explicans casulam, quam unus-
quisque habet super humeros complicatam, induit
illâ quemlibet dicens: *a.*

Stola innocentiae induat te Dominus.

A. Quæ explicatio significare videtur completum hæc
novâ potestate concessa Sacerdotium esse, dum non in verum
dantur, sed mysticum etiam Corpus potestas illi concessa
est.

XXIII. Et mox iterum unusquisque ad Pontifi-
cem accedit, & genuflexus ponit manus suas junctas
inter manus Pontificis dicentis cuilibet, si suus est
Ordinarius.

Promittis mihi, & Successoribus meis reverentiam b.
& obedientiam. c.

Et

Et ille respondet : *Promitto. d.*

B. Quæ reverentia dignitatem Episcopalem exigit, non ob Personam DEI, quam gerit, ei debetur, atque adeò exigitur, ut non tantùm interiùs debitam de illo æstimationem concipiat, sed eandem etiam externis reverentiæ signis demonstrat.

C. Quæ auctoritatem ac potestatem Episcopalem respicit, exigitque, ut Presbyter, sicut ex potestate sæculari extrahitur, est per Ordinationem, atque non alium, quàm Episcopum, superiorem immediatum agnoscit, ita ei perinde in omnibus obediatur, quemadmodum sæculares suis superioribus obediunt, cum ad omnes pertineat adhortatio D. Petri 1. c. 13. monentis, ut in omni timore Dominus non tantùm bonis, sed etiam dyscolis obedientia exhibeatur.

D. Quæ promissio olim scripto & cum juramento firmata (uti ex Concilio Toletano II. colligitur) nunc tantùm verbis expressis requiritur verèque in conscientia obligatur. Cur autem à Presbyteris duntaxat, & non à reliquis Clericis exigatur ratio, esse videtur, quòd Sacerdotium à statu perfecto Clericalis Ordinis, ad quem omnes reliqui Clerici tendunt, constituat, atque adeò tunc merito exigatur, quando perfectionem sui status obtinuit Clericus.

XXIV. Si verò Pontifex non est, sed suus Ordinarius, dicit singulis :

Promittis Pontifici (vel Prælati) Ordinario tuo tempore existenti reverentiam & obedientiam?

Et ille respondet : *Promitto.*

Tunc Pontifex tenens manus illius inter suas osculatur e. unumquemque dicens :

Pax Domini sit semper tecum.

Et ille respondet : *Amen.*

E. Quod osculum tanti fecit S. Dionysius Areopagita c. 1. Eccl. Hier. ut per illud compleri & perfici ordinationem poteret, significatque, quòd Presbyter divina vocatione in Ordinem Ecclesiasticum cooptatus, per Sacros Ordines amplexus DEO effectus, divinam quandam cum illo Societatem contrahat,

XXV. His expletis, & illis ad Ordinem suum re-
versis, Pontifex sedens cum mitra, & baculo admo-
net eos, dicens:

*Quia res, quam tractaturi estis, satis periculosa est,
moneo vos, ut diligenter totius Missæ ordinem, & Hostiæ
consecrationem, ac fractionem, & communionem s. ab
aliis jam doctis Sacerdotibus discatis, priusquam ad ce-
lebrandam Missam accedatis.*

*F. Id est, Ceremonias & Modum consecrationem &
alias similes Missæ actiones ritè administrandi.*

XXVI. Pontifex surgit cum mitra & baculo, &
Presbyteris coram eo adhuc genuflexis benedicit
dicens voce competenti:

*Benedictio DEI Omnipotentis, Pa- tris, & Fi- lii,
& Spiritus sancti descendat super vos, ut sitis benedi-
cti in Ordine sacerdotali, & offeratis placabiles hostias pro
peccatis atque offensionibus Populi omnipotenti DEO,
cui est honor & gloria per omnia sacula seculorum.
& Amen.*

XXVII. Posthæc Pontifex, depositâ mitrâ, &
amotâ Faldistorio, convertitur ad Altare, prosequi-
tur Missam, & cantatur Communio, & dicitur hæc
Postcommunio pro Ordinatis sub uno *Per Domi-
nam &c.* cum Postcommunionem Missæ dici.

POSTCOMMUNIO.

*Quos tuis, Domine, reficis Sacramentis, continuis
omnino benignis auxiliis, ut tua Redemptionis effectum,
& mysterium capiamus, & moribus. Per Dominum &c.*

Deinde dicitur, *Benedicamus Domino, vel, Ite,
Missæ est, prout tempus requirit, & per Pontificem,
Placeat tibi sancta &c.* quo dicto Pontifex, acceptâ
mitrâ, & baculo Pastoralis, dat benedictionem soli-
tam

tam, dicens: *Sit nomen Domini benedictum &c.* tum sedet, & alloquitur Ordinatos sub his verbis:

Filii dilectissimi, diligenter considerate Ordinem vos susceptum, ac onus humeris vestris impositum, & dote sanctè & religiosè vivere, atque omnipotenti DEO placere, ut gratiam suam possitis acquirere, quam vobis per suam misericordiam concedere dignetur.

Singuli ad primam Tonsuram, vel quatuor minorum Ordines promoti dicite septem Psalmos pœnitentiales, Litaniis, Versiculis, & Orationibus. Ad Subdiaconatum vel Diaconatum, nocturnum talis diei. Ad Presbyteratum verò ordinati post primam vestram Missam tres alias Missas, videlicet unam de Spiritu sancto, aliam de B. Maria semper Virgine, tertiam pro Fidelibus sanctis g. dicite, & omnipotentem DEUM etiam pro me orate.

Quod illi devotè suscipiunt, & respondent facturos.

G. Ad quas tamen Missas dicendas sub nullo peccato ligantur, uti communiter docent Authores. Sed nec immediate post primam Missam dicendæ sunt, sed si tales dies currant, quibus alioqui votivas dicere licet.

Tum Pontifex convertit se ad Altare, & distincte submissa voce: *Dominus vobiscum: Initium sancti Evangelii &c.* signat Altare & se, & revertitur in sedem vel Faldistorium, ubi exiit vestibus sacris. Ordinati etiam ad Presbyteratum dicunt idem Evangelium, & in loco convenienti vestes sacras deponunt, & cum eis alii Ordinati.

MEMBRUM XII.

DE ORDINE MISSÆ A PRESBYTERIS
ORDINANDIS OBSERVANDO.

Cum in Ordinatione Presbyterorum præcipuè ab illis requiratur, ut cum ipso Episcopo omnia, quæ ab Offertorio dici solent in Missa, cum ipso recitent; ipsi verò Ordinandi Missalia plerumque ad manus non habeant, ut priùs relegere possint Ordinem Missæ; aut in ipso etiam actu Consecrationis sæpe difficultatem experiantur, si duo aut tres simul ex Missali Canonem legere debeant, ideo ut quilibet Ordinem Missæ pro se habeat, placet eundem, quantum pro hoc fine necesse est, nempe ab Offertorio, cum Orationibus secretis & Postcommunionibus, quæ Ordinario Consecrationum tempore usurpantur, huc apponere. Quòd si quis extraordinario tempore consecretur, facillè poterit Secreta & Postcommunionem ex Missali legere, aut eandem descriptas huic libello inserere.

II. Itaque postquam ab Episcopo potestatem consecrandi acceperunt, & candelas suas eidem post Offertorium obtulerunt, deinceps cum ipso omnia dicunt, quæ in Ordine Missæ dicuntur, incipiendo sequenti Oratione:

Suscipe, sancte Pater, omnipotens æterne DEUS, hanc immaculatam Hostiam, quam ego indignus famulus tuus tibi DEO meo, vivo, & vero, pro innumerabilibus peccatis, & offensionibus, & negligentis meis, & pro ceteris circumstantibus, sed & pro omnibus fidelibus Christianis vivis, atque defunctis, ut mihi & illis propicius ad salutem in vitam æternam. Amen.

DEUS, qui humane substantia dignitatem mirabiliter
Instruct. IX. E liter

liter condidisti, & mirabilius reformasti : da nobis
 huius aqua & vini Mysterium, eius Divinitatis esse
 scire, qui humanitatis nostra fieri dignatus est particeps
 IESUS Christus, Filius tuus Dominus noster : Qui
 cum vivit & regnat in unitate Spiritus sancti DEUS
 Per omnia secula seculorum. Amen.

Offerimus tibi, Domine, Calicem salutaris, tuam
 precantes clementiam : ut in conspectu Divinae Majesta-
 tuae pro nostra, & totius mundi salute, cum odore suavi-
 tatis ascendat. Amen.

In spiritu humilitatis, & in animo contrito suscipi-
 mur à te, Domine : & sic fiat Sacrificium nostrum
 conspectu tuo hodie, ut placeat tibi Domine DEUS.

Veni Sanctificator omnipotens aeternae DEUS, &
 ne dic hoc Sacrificium tuo sancto Nomini preparatum

Lavabo inter innocentes manus meas : & circumdabo
 Altare tuum Domine.

Ut audiam vocem laudis, & enarrem universa
 mirabilia tua.

Domine dilexi decorem domus tuae : & locum habita-
 tionis gloriae tuae.

Ne perdas cum impiis animam meam : & cum
 sanguinum vitam meam.

In quorum manibus iniquitates sunt : dextera eorum
 repleta est muneribus.

Ego autem in innocentia mea ingressus sum : redde
 me, & miserere mei.

Pes meus stetit in directo : in Ecclesiis benedicam
 Domine.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in se-
 cula seculorum. Amen.

Suscipe, sancta Trinitas, hanc oblationem, tibi offerimus ob memoriam Passionis, Resurrectionis, & Ascensionis IESU Christi Domini nostri: & in honore B. Mariae semper Virginis, & beati Joannis Baptista, & sanctorum Apostolorum Petri & Pauli; & istorum, & omnium Sanctorum: ut illis proficiat ad honorem, nobis autem ad salutem: & illi pro nobis intercedere dignentur in caelis, quorum memoriam agimus in terris. Per Christum Dominum &c.

Orate Fratres: ut meum ac vestrum Sacrificium, acceptabile fiat apud DEUM Patrem omnipotentem.

Minister: Suscipiat &c.

Sacerdos: Amen.

Per Dominum nostrum IESUM Christum filium unicum, qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus sancti DEUS. Per omnia secula seculorum.

Dominus vobiscum.

Sursum corda.

Gratias agamus Domino DEO nostro:

Verè dignum & iustum est, &c.

Sanctus, sanctus, sanctus Dominus DEUS Sabaoth.

Pleni sunt caeli & terra gloria tua, Osanna in excelsis.

Benedictus, qui venit in nomine Domini, Osanna in excelsis.

Te igitur, Clementissime Pater, per IESUM Christum filium tuum, Dominum nostrum supplices rogamus,

ut accepta habeas & benedicas haec dona,

haec munera, haec sancta Sacrificia illibata.

In primis, quae tibi offerimus pro Ecclesia tua sancta

Catholica, quam pacificare, custodire, adunare, & regere

augneris toto orbe terrarum una cum famulo tuo Papa

nostro N. & Antistite nostro N. & omnibus Orthodoxis
atque Catholica & Apostolica Fidei cultoribus.

Memento Domine famulorum, famularumque
rum, & omnium circumstantium, quorum tibi fides
gnita est, & nota devotio, pro quibus tibi offerimus:
qui tibi offerunt hoc Sacrificium laudis, pro se, suis
omnibus, pro redemptione animarum suarum, pro
salutis & incolunitatis suae: tibi que reddunt vota su-
terno DEO, vivo & vero, communicantes, & me-
riam venerantes, imprimis gloriosa semper Virginis Ma-
riae, Genitricis DEI, & Domini nostri IESU Christi
sed & beatorum Apostolorum ac Martyrum tuorum Petri
& Pauli, Andree, Jacobi, Joannis, Thome, Jacobi
Philippi, Bartholomaei, Matthaei, Simonis & Thome
Lini, Cleti, Clementis, Xysti, Cornelii, Cypriani, Lufian-
rentii, Chrysogoni, Joannis & Pauli, Cosma & Damiani,
ni, & omnium Sanctorum tuorum: quorum meritis
cibusque concedas, ut in omnibus protectionis tuae mun-
mur auxilio. Per eundem Christum &c.

Hanc igitur oblationem servitutis nostrae, sed & peccatorum
et familiae tuae, quasumus Domine, ut placatus accipias
diesque nostros in tua pace disponas, atque ab aeterna
damnatione nos eripi, & in electorum tuorum jubeas
ge numerari. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Quam oblationem tu DEUS in omnibus quasumus
bene & dictam, adscripsum, ratam, rationabilem, & honestam
acceptabilemque facere digneris, ut nobis Cor & pectus
Sanctus fiat dilectissimi Filii tui, Domini nostri IESU
Christi, qui pridie, quam pateretur, accepit panem
sanctas ac venerabiles manus suas, & elevatis oculis
celum ad te, DEUM Patrem suum omnipotentem
tibi gratias agens bene & dixit, fregit, deditque

illis suis, dicens: Accipite & manducate ex hoc
 panem, Hoc est enim Corpus meum.

Accipiens & hunc præclarum Calicem, in sanctas ac
 venerabiles manus suas, item tibi gratias agens, bene
 dixit, deditque Discipulis suis, dicens: Accipite, & bibite
 ex eo omnes, Hic est enim Calix Sanguinis mei novi
 & æterni Testamenti: Mysterium fidei: qui pro vobis,
 & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.
 Hac quotiescunque feceritis, in mei memoriam fa-
 ciatis.

Unde & memores, Domine, nos servi tui, sed & plebs
 sancta, ejusdem Christi filii tui Domini nostri, tam
 in beatæ Passionis, nec non & ab inferis Resurrectionis, sed
 & in calos gloriosæ Ascensionis, offerimus præclaræ Ma-
 jestati tuæ de tuis donis ac datis Hostiam puram, Ho-
 stiam sanctam, Hostiam immaculatam. Panem
 sanctum vitæ æternæ, & Calicem salutis perpetuæ,
 supra qua propitio ac sereno vultu respicere digneris: &
 accepta habere, sicuti accepta habere dignatus es munera
 pueri tui iusti Abel, & Sacrificium Patriarchæ nostræ
 Abrahamæ: & quod tibi obtulit summus Sacerdos tuus
 Melchisedech, sanctum Sacrificium, immaculatam Ho-
 stiam.

Supplices te rogamus, omnipotens DEUS, jube hæc
 offerri per manus sancti Angeli tui in sublime Altare
 tuum, in conspectu Divinæ Majestatis tuæ: ut quotquot
 ex hac Altaris participatione Sacrosanctum Filii tui Cor-
 pus, & Sanguinem sumpserimus, omni benedictione
 celesti & gratiâ repleamur. Per eundem Christum Do-
 minum nostrum. Amen.

Memento etiam Domine famulorum, famularumque
 tuarum N. & N. qui nos precesserunt cum signo fidei, &

dormiunt in somno pacis. Ipsi, Domine, & omnes
in Christo quiescentibus, locum refrigerii, lucis & pa-
ut indulgeas, deprecamur. Per eundem &c.

Nobis quoque peccatoribus famulis tuis de multa
dine miserationum tuarum sperantibus partem aliquam
& societatem donare digneris, cum tuis sanctis Apo-
& Martyribus: cum Joanne, Stephano, Matthia, Bar-
ba, Ignatio, Alexandro, Marcellino, Petro, Felice,
Perpetua, Agatha, Lucia, Agnete, Cecilia, Anastasia,
& omnibus Sanctis tuis: intra quorum nos confortari
non estimator meriti, sed venia quasumus largiri
mitte. Per Christum Dominum nostrum, per quem
omnia, Domine, semper bona creas, sancti ✠ ficas, ✠
✠ ficas, bene ✠ dicis, & prestas nobis. Per ip-
& cum ip- ✠ so, & in ip- ✠ so, est tibi DEO Pater
omnipotenti, in unitate Spiritus ✠ sancti, omnia
& gloria. Per omnia secula seculorum.

Oremus. Præceptis salutaribus moniti, & divini
stitutione formati audemus dicere: Pater noster,
Et ne nos inducas in tentationem.

Minister: Sed libera nos à malo.

Amen.

Libera nos, quasumus Domine, ab omnibus
præteritis, presentibus, & futuris: & intercedente
& gloriosa Virgine DEI Genitrice Maria, cum
Apostolis tuis Petro & Paulo, atque Andrea, & omni-
Sanctis, da propitius pacem in diebus nostris, ut ope
sericordiae tuae adjuti, & à peccato simus semper liberi
ab omni perturbatione securi. Per eundem Dominum
nostrum IESUM Christum filium tuum, qui
vivit, & regnat in unitate Spiritus sancti DEUS:
omnia secula seculorum. R. Amen.

Pax ✠ Domini sit ✠ semper vo ✠ biscum.

Minister : Et cum spiritu tuo.

Hac communicatio & consecratio Corporis & Sanguinis Domini nostri IESU Christi, fiat accipientibus nobis vitam aeternam. Amen.

Agnus DEI, qui tollis peccata mundi, Miserere nobis.

Agnus DEI, qui tollis peccata mundi, Miserere nobis.

Agnus DEI, qui tollis peccata mundi, Dona nobis pacem.

Domine IESU Christe, qui dixisti Apostolis tuis : pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis : ne respicias peccata mea, sed fidem Ecclesiae tuae, eamque secundum voluntatem tuam pacificare & coadunare digneris. Qui vivis & regnas DEUS, per omnia saecula saeculorum. Amen.

Domine IESU Christe, Fili DEI vivi, qui ex voluntate Patris, cooperante Spiritu sancto per mortem tuam mundum vivificasti : libera me per hoc Sacrosanctum Corpus, & Sanguinem tuum, ab omnibus iniquitatibus meis, & universis malis : & fac me tuis semper inhaerere mandatis, & à te nunquam separari permittas : qui cum eodem DEO Patre & Spiritu sancto vivis & regnas DEUS in saecula saeculorum. Amen.

Perceptio Corporis tui, Domine IESU Christe, quod ego indignus sumere praesumo, non mihi proveniat in iudicium, & condemnationem : sed pro tua pietate prosum mihi ad tutamentum mentis & corporis, & ad medelam percipiendam. Qui vivis & regnas cum DEO Patre, in unitate Spiritus sancti DEUS, per omnia saecula saeculorum. Amen.

Panem caelestem accipiam, & nomen Domini invocabo.

*Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum
sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea.*

Domine, non sum dignus, &c.

*Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum
sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea.*

*Corpus Domini nostri IESU Christi, custodiat
manum meam in vitam eternam. Amen.*

CAPVT II.

DE PRÆSTANTIA
SACERDOTII.

Duplici plerumque ex capite colligi potest præstantia alicujus rei. 1. Ex ipsa intrinseca rei natura seu essentia. 2. Ex virorum prudentium & peritorum testimonio. utroque hoc capite etiam hoc loco præstantia Sacerdotii demonstrabitur.

§. I.

De intrinseca Præstantia Sacerdotii.

I. Experientia quotidiana docet, tantò præstantiora plerumque inter Homines officia, statusque censeri, quam amplior illis potestas conceditur; hinc Archiepiscopus Episcopo, & Papa dignior utroque censetur, quia hic super omnes Fideles, illi verò super aliquos duntaxat, eamque limitatam satis potestatem habent. Ex quo fundamento rectè concluditur, summam Sacerdotio præstantiam, & dignitatem inesse debere, cum triplicem potestatem nulli alteri homini, quam Sacerdotibus concessam contineat, quarum

II. Prima est potestas Sacrosanctum Christi Corpus Sanguinem consecrandi, atque adeò Sacrificium DEO gratissimum offerendi; ex quo quanta dignitas exurgat Sacerdotibus, vel ex eo colligere licet, quòd juxta SS. Patrum Theologorum sententiam B. Virgo ideo summam præstantiam & dignitatem hominibus dignitatem sit assecuta, quòd ad Filii DEI incarnationem assensu suo, sanguinéque subministrato fuerit

cooperata ; quidni ergo summam pariter Sacerdotibus dignitatem ex eo obvenisse credamus, quòd per consecrationem suam potestatem acceperint, non carnem duntaxat, sed animam etiam Christi, ut multi docent, producendi ; id quod sapienter agnovit S. Augustinus hom. 2. dum dixit: *Verè veneranda Sacerdotum dignitas, in quorum manibus DEI Filius velut in utero Matris incarnatur.* Jam verò si ipsum, quod potestatis hujus virtute offertur, Sacrificium perpendamus, an non singularem iterum Sacerdoti ex ejus oblatione dignitatem & excellentiam obtigisse fatebimur ; si enim, teste S. Paulo ad Hebræos c. 8. tantò melius quis sortitus est Ministerium, quantò melioris testamenti Mediator est, seu quantò perfectiora DEO Sacrificia offert, quis jure neget, quemadmodum Sacrificium incruentum à Sacerdotibus nostris offerri solitum omnia bona per veteris testamenti sacrificia significata velut illorum omnium consummatio & perfectio complectitur (ut Concilium Tridentinum sess. 22. c. 1. testatur) atque adeò perfectione & dignitate infinites superat, ita Sacerdotii quoque Christiani Ministerium non omnem modò Laicorum eminentiam, sed antiquorum etiam Sacerdotum honorem ac dignitatem longissimè superare, ut adeò meritò de Sacerdotibus dici queat, quod B. Algerus l. 2. de Sacram. c. 3. de ipso Sacrificio Missæ sequentibus verbis pronunciauit : *Multiplicitatem sacrificiorum veterum singularitate Sacrificii sui abbrevians (Christus) occupationem exteriorem nobis minuit, beneficiorum nobis gratiam multiplicavit, uno unico suo Sacrificio remissionem, redemptionemque faciens peccatorum, profectusque fidei, ceterarumque virtutum ad vitam æternam perducat. Ceterarum omnium hostiarum vim & dignitatem magnitudine sua & præstabili dignitate obruit.*

III. Altera potestas circa peccata remittenda versatur, qua istis Episcopi consecrantis verbis confertur : *Accipe Spiritum sanctum, quorum remiseras peccata, remittuntur eis, & quorum retinueris, retenta sunt.* De qua potestate breviter, sed præclare S. Chrysostomus in illa verba, *Quodcumque ligaveritis &c.* loquens, *Quidnam, ait, hoc aliud esse dicas, nisi omnium rerum celestium potestatem illis (Sacerdotibus) à DEO esse concessam ? quorumcumque enim,*

ait, peccata retinueritis, retenta sunt: quam, obsequi potestas hæc unâ major esse queat? Et iterum 1. 5. de Sacerd. c. 3. Qui in terra versantur, inquit, his communitum est, ut ea, quæ in calis versantur, dispensant; in tantum est, ut potestatem habeant, quam DEVS optimus ne Angelis, neque Archangelis datam esse voluit. Hæc quidem terrestres Principes vinculi potestatem, verum in porum solum, id autem, quod dico, Sacerdotum vinculum ipsam etiam animam contingit, & ad calos usque perdit. Et ideo nempe ipsi Reges & Imperatores à peccatis solvi cupientes genua coram Sacerdotibus flectunt, ut hoc situ eisdem quoad hanc potestatem Judices suos, ad adedò dignitate Superiores confiteantur.

IV. Tertia tandem potestas est Sacramentorum reliquarum administratio, aliarumque functionum ad curam marum pertinentium susceptio; si ergo quò altior ampliorque potestas est concessa, tantò sublimior quoad dignitatem ab hominibus æstimatur, quantum Sacerdotio excellentiam & sublimitatem oriri ex hoc creditur quòd eidem amplissima hæc, nullique unquam hominibus concessa divinorum, altissimorumque Mysteriorum, per quæ ut Tridentinum sess. 7. in procem. loquitur, omnis justitia vel incipit, vel coepta augetur, vel amissa reparatur, dispensatio est commissa; ut adedò meritò S. Paulus Coloss. c. 4. Archippo dici iusserit: Vide (id est, bene considera, & magis æstima) Ministerium, quod accepisti, illud impleat; nam, ut rectè Eusebius Emysenus hom. Sacram. dixit, sicut ad nutum præcipientis Domini reperta ex nihilo substiterunt excelsa calorum, profunda fluctantia vasta terrarum; ita parem potentiam in spiritualibus Sacramentis, Ministri verbis præbet divina virtus, & servit effectus. Unde iterum Apostolus hanc potestatem considerans, Sic nos existimet homo, inquit 1. Cor. 4. est, non ut vulgaris dignitatis aut potestatis Personas consideret, sed ut Ministros Christi, & dispensatores Mysteriorum DEI; atque adedò 2. Cor. 6. meritò requirat, ut non dent ullam offensionem, ut non vituperetur Minister eorum, sed in omnibus exhibeant semetipsos sicut DEI Ministros.

V. Quæ omnia ponderans S. Chrysoſtomus hom. 6. in cap. 2. Timoth. dixit : Sacerdos quaſi communis quidam omnium Pater eſt ; dignum igitur eſt, ut omnium curam agat, omnibusque provideat, ſicut & DEVS, cuius fungitur vice. Et iterum hom. 6. de Sacerd. Eum, inquit, qui pro univerſo orbe terrarum, qui pro civitate tota, quaſi diſco civitate ? imò verò pro univerſo orbe terrarum legatus intercedit, deprecatorque eſt apud DEVM, ut omnium non modo viventium, ſed etiam mortuorum peccatis propitiuſ fiat, qualem quaſo eſſe oportet ? Equidem neque Moysiſ, neque Elia fiduciam fore ſatis unquam putaverim ad ſupplicationem huiuſmodi peragendam, quandoquidem quaſi munduſ univerſuſ illi concredituſ, atque adeo omnium ſit Pater, ſi ad DEVM accedit ipſe deprecans. Porro illum ipſum oportet tantò in rebus omnibus præſtare, pro quibus intercedit, quanto par eſt, ut Subditoſ Præſectuſ antecellat.

§. II.

De Præſtantia extrinſeca Sacerdotii,
ſeu ex aliorum teſtimonio.

PRIMUM

TESTIMONIUM DEI.

I. Triplici indicio DEUS manifeſtavit, quantopere ſacerdotale ſtatum æſtimet, & diligat. Primum eſt, quòd tantam illi poteſtatem contulerit, quam nulli alteri homini conceſſit ; hinc Innocentiuſ III. de pœn. & remiſſ. cap. nova quædam. ait ; Licet beatiffima Virgo MARIA dignior & excellentior fuerit Apoſtoliſ univerſiſ, non tamen illi, ſed iſti Dominuſ claveſ regni calorum commiſit. Sed & S. Chryſoſtomuſ apud Beſſæum l. 1. de Sacerd. c. 5. adſtipulans, Qui terram incolunt, ait, atque in ea verſantur, iſſ commiſſum eſt, ut ea, qua in calis ſunt, diſpenſent ; iſſ datum eſt, ut poteſtatem habeant, quam DEVS optimuſ Maximuſ neque Angeluſ, neque Archangeluſ datam eſſe voluit. Et clariuſ l. 3. de Sacerd. referens hanc originem ad ſolum DEVM, Sacerdotiuſ quidem, inquit, in terra exercetur, ſed

sed tamen inter calica officia referendum est, quippe mortalis quisquam, non Angelus, non Archangelus, non alia quævis creata potentia, sed ipse Pareoletus Ordinis ejusmodi disposuit. Ut adeò meritò de hac potestate illi Jobi c. 41. usurpari queat: *Non est super terram potestas qua comparetur ei*; ipsèque Sacerdos cum veritate in illi Josephi Patriarchæ verba erumpere possit Gen. 39. *Ecce Dominus meus omnibus mihi traditis ignorat, quid habet in domo sua; nec quidquam est, quod non in mea sit potestas*.

II. Secundum indicium ex eo desumitur, quòd tantum Sacerdotibus honorem exhiberi præceperit; nam inprimis per Ecclesiasticum c. 7. præcepit: *In anima tua time Dominum, & Sacerdotes illius sanctifica; in omni virtute dilige illam, qui fecit te, & Ministros illius, ne derelinquas quasi proximo post se honore eosdem affici vellet.* Unde Zach. 2. dicit: *Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei.* Et iterum Luc. 10. *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit.* Quapropter meritò S. Ignatius Martyr Smyrnenis scribens, *Honorate, inquit, Sacerdotium secundum Christum, & post honorare oportet etiam Regnum Sacerdotium enim est summa omnium honorum, qua in cælestibus consistunt.* Et S. Gregorius Papa Mauritio Imperatori scribens, *Sacerdotibus, ait, non ex terrena potestate Dominus meus citius indignetur, sed excellenti consideratione propter eum, cujus servi sunt, ita dominetur, ut etiam debitam reverentiam impendat.*

III. Tertium indicium est, quòd tam severè puniverit aut puniri præceperit eos, qui Sacerdotes læserunt; quod enim nescit Core, Dathan, & Abiron Num. 16. ob offensam Aaronem hiatu terræ absorptos esse? quis nescit, eorum complices eà de causa murmurantes ab ultrice flamma consumptos? quis nescit, Mariam sororem Moyse ob fratrem injuriis laceffitum subitâ lepra percussam esse? quis nescit eum Deut. 17. præcepisse: *Qui superbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino DEO tuo, & decreto Iudicis, morietur homo ille, & auferes malum de Israël.* Et iterum per Psalmistam Psal. 104. *Nolite tangere Christos meos, & in Prophetis meis nolite malignari.* Si ergo in eos, qui veteris Testamenti Sacerdotes læse-

tunt, tam severè animadvertit, quantam de violatoribus Sacerdotum novi Testamenti pœnam exiger. Id certè non semel factò ipso ostendit, maxime in Nantino Comite Engellimensi, de quo Baronius ad annum 583. testatur, quòd, cum in Heraclium Burdigalensem Episcopum, aliòsque DEI Ministros multa mala patrasset, tam ardenti febre correptus est, ut exclamare fuerit coactus: heu, heu, ab Heraclio Antistite exuror, ab illo crucior, ab illo ad iudicium vocor. Cognosco facinus, reminiscor injurias me intulisse Pontifici, mortem deprecor, ne diutius crucier hoc tormento. Quibus dictis infelicem animam effudit, corpore adèd denigrato, ut prunis superpositis combustum fuisse crederetur. Sed & Valencis Imperatoris cubicularius, quia sanctum Sacerdotem Aphraatem pessimè tractaverat, innox in balneum ingressus, mente captus est, & in aquas calidas delapsus vitam finivit, uti Nicephorus l. 11. hist. Eccles. c. 25. refert.

SECUNDUM

TESTIMONIUM CHRISTI.

I. Triplici etiam ipse Christus testimonio declaravit, quantopere Sacerdotalem statum æstimet, & ab aliis etiam æstimari desideret. Primum est, dum eo tempore Sacerdotium instituit, quo paulò post moriturus valedicere volebat Discipulis, atque adèd postremum, idque perfectissimum amoris sui erga humanum genus argumentum relinquere; tunc enim accepto pane gratias egit, & fregit, dedìtque Discipulis suis, dicens: Hoc est Corpus meum, quòd pro vobis tradetur: Hoc facite in meam commemorationem. Similiterque calicem accipiens & porrigens, Sacerdotii Ordinem contulit Apostolis, ut Tridentinum sess. 2. c. 1. definiit. Quòd si verò & cæremoniæ, quas institutioni præmisit, videlicet Paschatis antiqui abrogatio, pedum ablutio, & magis cænaculi electio paulò accuratiùs considerentur, dubitari non potest, quin ea omnia eo potissimum sine sint peracta, ut suam de Sacerdotio hoc à se instituto æstimationem magis declararet, similèmq; etiam posteris conceptum ingeneraret.

II. Secundum testimonium est, quòd singulari semper honore ipsemet Sacerdotes veteris Testamenti affecerit, uti in pri-

in primis S. Cyprianus l. 3. epist. 9. testatur, dicens: *Domine noster IESVS Christus Rex & Iudex noster usque ad passionis diem servavit honorem Pontificibus & Sacerdotibus quamvis illi nec timorem DEI, nec agnitionem Christi præstassent.* Et ideo, teste Anacleto ep. 2. ad Episc. Italiae, *manus sacri Corporis sui tractatores à vilibus ac reprobis non idoneis personis infamari noluit, nec calumniari permisit, sed ipse proprio flagello peccatores Sacerdotes à templo eiecit.* Si ergo Sacerdotibus veteris Testamenti tantum honorem exhibuit, quantum exhibiturus fuisse credendum est Sacerdotibus novi Testamenti, ut qui, sicut ad Sacrificium incomparabiliter perfectius sunt ordinati, ita innumeris quoque partibus Sacerdotes veteris Testamenti dignitate antecellunt.

III. Tertium testimonium est, quòd, ut alios quoque similem honorem Sacerdotibus exhibendum incitaret, etiam deos suos Vicarios constituerit, & honorem, qui ipsis exhibebitur, non aliter se accepturum promiserit, ac si sibi exhibitus fuisset; ita enim S. Chryostomus ho. 17. in Mattheum testatur, dicens: *Sacerdotes Christi Vicarii sunt, & qui honorat Sacerdotem Christi, honorat Christum; & qui injuriat Christi Sacerdotem, injuriat Christum, cujus est Vicarius & Sacerdos.* Quod ipsum etiam Christus ipse confirmavit, dum Lucæ c. 10. dixit: *Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit.* Si ergo, qui dignam de gemma quâpiam æstimationem concipere desiderat, non melius se illam acquirere potest, quàm si peritum gemmarium, ut optime pretium gemmarum novit, de ea discurrerentem audiat; quis non advertit, non aliud efficacius posse reperiri medium ad dignam de Sacerdotio æstimationem concipiendam, quàm si infallibile hoc, Sapientissimùmque Christum, qui solus uti instituit, ita ponderare quoque solus scit dignitatem Sacerdotii, de eodem manifestatum testimonium merito revolvat.

TERTIUM TESTIMONIUM B. VIRGINIS.

Quantam hæc Virgo sanctissima æstimationem de Sacerdotio, ipsòque Sacrificio Missæ conceperit, illustri facere

exemplo declaravit, dum S. Ildephonso Episcopo ipsamet
Sacerdotalem vestem de cælo allatam obtulit, id quod sic
contigit Surius 23. Jan. narrat. Cùm S. Ildephonsus Tole-
tanus Episcopus quondam ad festum Assumptionis Deiparæ
singulari cum devotione celebrandum se præparasset, eum-
que in finem specialem Missam composuisset, & Populum
ad eam ferventer invitasset, accidit, ut, cùm ipso Festo illu-
cescente cum Clericis suis ad templum manè properaret,
ipsum templum apertum & magno fulgore illustratum ap-
pateret; unde omnibus insolito hoc viso territis & receden-
tibus, solus Ildephonsus ingressus ad Altare accessit, ubi
Deiparam in throno Episcopali sedentem, & multis Virgi-
nibus Davidicos Psalmos suaviter decantantibus circumda-
tam vidit, quæ ipsum ad se vocans sic allocuta est: Accede,
fidelis DEI serve, & de thesauro Filii mei hoc donum (erat
autem Sacerdotalis Casula ex candidissima materia confe-
cta) accipe; cùm enim tantopere nec honorare studueris,
nunc quidem hæc sacrâ veste ornaris, in altera verò vita
ipsum immortalitatis gloriosa chlamyde vestièris, & cum
aliis DEI servis æternum gaudebis. Post quæ verba evanuit
visio, & S. Ildephonsus plenus cælesti solatio ad Missam ca-
psula in veste canendam se accinxit.

QUARTUM

TESTIMONIUM ANGELORUM.

- I. Ibi quoque gemino argumento suam de Sacerdotio
conceptam æstimationem declarârunt, quorum primum est,
quod Angelus honorem à S. Joanne Apostolo, qui cecidit
ante pedes ejus, ut adoraret eum, accipere noluerit, sed di-
xerit: *Vide, ne feceris, conseruus tuus sum*, Apoc. 19. Imò
Angelus Custos Dequaezi Confessarii S. Salefii Episcopi,
cùm ab eodem prius tam ingrediens domum, quàm egre-
diens primum honorem accepisset; postea cùm Dequaezus
Sacerdos factus est, semper secundum honorem sibi vendi-
cavit, ipso præcedere jussu, ut Nadasi in anno Angel. hebdom.
23. n. 8. testatur.
- II. Alterum argumentum est, quod accipere ab Angelo
meruit S. Franciscus Seraphicus, hic enim, cùm Diaconi or-
dine jam suscepto, dubitaret, num etiam Presbyterii ordi-
nem

nem suscipere deberet, ideòque ad orationem confugens
 Angelus illi cum lucidissima phiala limpidissimo liquore
 plena in manu apparuit, & his verbis allocutus est: Vide
 Franciscæ; quicumque Sacerdos fieri desiderat, & Missam co-
 lebrare, tam purus debet esse in animo, sicut liquor iste
 simulque ex oculis evanuit, uti in I. r. Chron. S. Franc.
 c. 41. legitur, ubi etiam additur, post hanc visionem S. Fran-
 ciscum nunquam adduci potuisse, ut Sacerdotii ordinem
 susciperet.

Q U I N T U M
 TESTIMONIUM SANCTORUM.

I. Hos inter meritò agmen ducit S. Petrus velut primus
 Novi testamenti Sacerdos, qui usque adeò honorem Sacer-
 dotii sibi aliisque collatum æstimavit, ut Regali dignitate
 eundem comparare non dubitavit, sic enim Sacerdos
 Petr. 2. alloquitur: *Vos autem genus electum, regale Sacer-
 dotium, gens sancta, populus acquisitionis, ut virtutes
 nunciatis ejus, qui vos de tenebris vocavit in admirabile
 lumen suum.*

II. S. Paulus verò non uno, sed duplici honore Presby-
 teros dignos esse pronuntiavit, dum I. ad Tim. c. 5. dicitur
*Qui bene præsunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur,
 tur, maxime qui laborant in verbo & doctrina.* Hinc Act. 13.
 23. accusatus, quòd Sacerdotem debito honore non affec-
 set, protinus crimen hoc à se propulsavit, dicens: *Nescio
 nam, Fratres, quoniam Princeps est Sacerdotum.*

III. S. Marcus Anachoreta adeò Sacerdotale munus
 mabat, ut non sine divino instinctu pollicem sibi absceden-
 ne ad Presbyteratus ordinem, quo indignum se credebat
 suscipiendum cogeretur, uti Marchantius in Virga Aaron
 tr. 1. lect. 5. refert.

IV. S. Benedictus amplissimi licet & sanctissimi Ordinis
 Patriarcha, eò quòd Sacerdotium proximum DEO gradum
 crederet, nunquam se persuaderi passus est, ut eundem
 susciperet, eodem Marchantio teste l. c.

V. S. Antonius Abbas Sacerdotes in summa veneratione
 habebat, solitus eisdem caput submittere, benedictionem
 ii

idem captare, & pro magno beneficio ducere, si accepisset, liquet. S. Athanasius in vita testatur.

VI. S. Franciscus Seraphicus tantam de hoc Ordine æstimationem conceperat, ut dicere ausus sit, se, si Sanctus quispiam de cælo descendens simul cum Sacerdote occurreret, prius istius manum ad osculum experiturum, deinde primum Sancto debitam reverentiam exhibiturum, uti in vita à S. Bonaventura scripta videre est.

VII. S. Martinus ab Imperatore Maximo ad convivium vocatus, arreptam pateram primum Sacellano suo, & deinde Imperatori propinavit; causamque rogatus, pluris se Sacerdotis, quàm Imperatoris dignitatem facere respondit, uti Severus Sulpitius l. 1. vit. testatur.

VIII. S. Franciscus Borgias, ne Ordine Presbyteratus indignus videretur, orare in dies DEUM, & corpus castigare solitus erat; nec enim ignorabat ad illa adyta illotis manibus irrumperè, sacrilegio affine crimen esse. Vita l. 2. c. 1.

IX. B. Maria Oegniacensis vestigiâ Sacerdotum summam reverentia & demissione deosculari solebat, uti D'Oucreman p. 1. c. 6. §. 4. Præd. Christ. refert.

S E X T U M

TESTIMONIUM DOCTORUM

ECCLESIAE.

I. S. Gregorius Naz. in epist. ad Episc. sic loquitur: O sacerdotes DEI inveniuntur sacrificia mittentes! O illustres animarum Custodes! O magnum DEI figmentum in manibus vestris gestantes! O DEVM hominibus concilians! O Mundi fundamenta, Vita lumina, Christiana fidei columna, immortalis vita Doctores, Christiferi &c.

II. S. Chrysostomus l. 3. de Sacerd. sacerdotium, inquit, regno tantò est excellentius, quantum Spiritus & carnis intervalum esse potest. Et iterum: Sacerdotes merito non tantum plus vereri debemus, quàm vel Principes, vel Reges, verum etiam majore honore, quàm Parentes proprios honorare.

III. S. Ambrosius c. 2. de dign. dist. 36. ait: Aurum non tam pretiosus est plumbo, quàm regia potestate altior est dignitati. Instruct. IX.

F

gni-

gnitas Sacerdotalis. Et iterum c. 2. §. 7. dist. 96. Qui dicitur, Sacerdotes Christi Regum & Principum, omniumque Fidelium Patres & Magistros censeantur?

IV. S. Hieronymus apud Bessæum l. 1. de Sacerdotibus. Sacerdotes vocat Ecclesiæ Apostolos, Patrisfamilias viros, Speculatores Jerusalem, apes per agros volitantes, piceos pendentes à turri David, vineæ sepimentum, coccineam Sponsam, lectuli Salomonis custodes, Paræciarum Rectores, Christianismi nobilitatem, Ecclesiæ Senatam, Præsules, bonorum operum exempla.

V. S. Augustinus conc. 2. super Psal. 37. *Verè, inquit, veneranda Sacerdotum dignitas, in quorum manibus Deus, velut in utero Virginis incarnatur. Hinc super prima Epist. ad Timoth. Presbyteri, ait, qui bene prævitiæ & doctrina, digni habentur à Subditis duplici ministerio, videlicet ut spiritualiter illi obediant, & exteriora ministrant.*

VI. S. Gregorius Magnus in Epist. ad Mauritium Imperatorem scribens inter cætera sic loquitur: *Sacerdotibus non est regna potestate Dominus noster citius indignetur, sed celeris consideratione propter eum, cujus servi sunt, indignetur, ut etiam debitam reverentiam impendat.*

VII. S. Thomas Aquin. super Epist. 1. D. Petri c. 2. de novo Testamento, inquit, *Sacerdotium præeminet regno, Spiritus corpori; in veteri verò regnum præeminet Sacerdotio. Ideo ibi regnum, hic Sacerdotium in substantia præeminet, eò quòd ibi ex regno, hic ex Sacerdotio quasi sumitur religio.*

SEPTIMUM
TESTIMONIUM ALIORUM
SS. PATRUM.

I. S. Ignatius Martyr l. 2. Epist. 52. *Honorate, inquit, Sacerdotium secundum Christum, & post etiam oportet honorare Regem. Sacerdotium enim summa est omnium, qua in hominibus existunt.*

II. S. Dionysius c. 1. de Eccl. Hier. *Vt enim, ait, Sacerdotium dicitur, sacrorum simul omnium uno vocatur.*

significavit ordinem, ita & qui Sacerdotem dixit, augustiore
 rem, prorsusque divinum insinuat virum, totius sancta
 conscientia perstissimum, in quo liquide ac perspicue sacra-
 tus omnis ordo suus & perspectus sit, & possit agnosci.

III. S. Ephrem l. de Sacerd. exclamat: O potestas ineffabi-
 bilis, qua in nobis dignata est habitare per impositionem ma-
 nuum sacrorum Sacerdotum! O quam magnam in se conti-
 net profunditatem formidabile, admirabile Sacerdo-
 tum.

IV. S. Prosper l. 2. de vit. activ. ait: Ipsi sunt Ecclesia de-
 us, in quibus amplius fulget Ecclesia; ipsi janua civitatis
 aeterna, per quos omnes, qui credunt in Christum, ingre-
 diuntur ad Christum; ipsi Ianitores, quibus data sunt
 claves regni caelorum; ipsi etiam dispensatores regia-
 domus.

V. S. Idorus Pelusiora l. 2. ep. 205. Tantum, inquit, in-
 teresse debet inter Sacerdotem & quemlibet virum probum,
 quantum inter caelum & terram discriminis est. Et iterum
 l. 3. epist. 2. Inter divinam & humanam dignitatem Sacer-
 dotum velut medium interjectum est, ut illam colat, as-
 que observet; hanc autem in melius commutat.

OCTAVUM

TESTIMONIUM CONCILIORUM.

I. Concilium Matisconense 2. c. 15. sic loquitur: *Stam-*
mus, ut, si quis quemlibet Clericorum honoratorum in-
venire obviam habuerit, usque ad inferiorem gradum ho-
noris veneranter illi corda subdat, prout is officia & obse-
quia fidelissima Christianitatis jure promeruit. Et si qui-
dem ille secularis equo vehitur, Clericusque similiter, sa-
culi galerum de capite auferat, & Clerico sincera salu-
tationis manus adhibeat: si vero Clericus pedester gradi-
tur, & secularis vehitur equo, illico ad terram desuat, &
debitum honorem illi sincera caritatis exhibeat. Qui vero
contra fuerit, ab Ecclesia, quamdiu Episcopus illius Ecclesia vo-
nerit, suspendatur.

II. Concilium Carthaginense IV. c. 34. sic definit: *Episcopus in quolibet loco sedens stare Presbyterum non patitur. Et c. 35. Episcopus in Ecclesia & in Concilio Presbyterorum sublimior sedeat; intra domum verò Collegam Presbyterorum esse agnoscat.*

III. Concilium Laodicense c. 20. Nicænum c. 28. Trullanum 10. c. 39. concorditer præcipiebant, non oportere Diaconum coram Presbytero sedere, nisi iussione Presbyteri.

NONUM
TESTIMONIUM SUMMORUM
PONTIFICVM.

I. S. Clemens Constit. Apost. l. 3. c. 15. scripsit: *Episcopus elige adutores tuos vita & iustitia operarios, DEO gratos quos ex cuncto Populo maxime dignos probaris, & facies ad molestias & vexationes in usus Ministerii sustinere.* Item l. 7. c. 32. *Constituere Presbyteros homines pios, immunes, non cupidos, veritatis studiosos, probatos, sanctis acceptores Personarum, qui valeant docere sermonem veritatis, rectè procedentes in placitis Domini. Vos verè honorate, ut Patres, ut Dominos, ut beneficos, ut benè loquendi Authores. Unde l. 2. c. 33. rectè concludit: *Hæc sunt reverentiam adhibentes, omni eos genere honorificite.**

II. Nicolaus Papa dist. 96. c. eod. ait: *In scripturis reperitur, Imperator Constantinus dixisse verè: Si propriis oculis vidissem Sacerdotem DEI peccantem, chlamydem ei expoliarem, & coeperirem eum, ne videretur. Hæc enim deus diximus vobis, cunctos vos reddere cupientes, ut ad Domini Sacerdotibus, qui verè Patres sunt, aliquid contigerit vos audire, quod confusionem piis mentibus in se non infrunitum Noè filium imitantes paternam de reverentiam verecundiam contegatis.*

III. Anferus l. 1. q. 3. c. eod. in Epistola ad Hispanos scripsit: *Absit, ut quidquam sinistrum de iis arbitremur, qui apostolico gradu succedentes, Christi Corpus sacro ore conficiunt, quorum industriâ facti sumus Christiani, quique clavos*

colorum habentes ante diem iudicii quodammodo ju-
dicant.

IV. Fabianus 2. q. 7. c. eod. Sacerdotes, inquit, quos Do-
minus suos esse voluit, non sunt leviter tractandi, nec la-
cerandi, vel temerè accusandi, quoniam eorum sibi causas
Dominus reservare voluit, & suo iudicio vindicare.

V. Anacletus epist. 2. ad Episc. Ital. Dominus, ait, sacrè
sui Corporis tractatores à vilibus & reprobatis Personis in-
famari noluit, nec calumniari permisit, sed ipse proprio
flagello Sacerdotes à templo eiecit.

VI. Telesphorus 6. q. 1. c. eod. decernit: Omnes, qui ad-
versus Patres, id est, Sacerdotes armantur, infames esse
censemus.

VII. S. Gregorius Magnus ad Joannem Episcopum Con-
stantin. scribens: Ego, inquiebat, cunctorum Sacerdotum
servus sum, in quantum ipsi sacerdotaliter vivunt.

DECIMUM

TESTIMONIUM IMPERATORUM
AC REGVM.

I. Arcadius & Honorius Imperatores C. de Episc. & Cleri-
ca. ed. decreverunt: Si quis in hoc genus sacrilegii proru-
perit, ut in Ecclesias Catholicas irruens, Sacerdotibus &
Ministris, vel ipsi cultui, locoque aliquid importet injuria,
quod geritur, à Provincia Rectoribus animadvertatur, at-
que ita Provincia Moderator Sacerdotum & Ecclesia Ca-
tholica Ministrorum, loci quoque ipsius, & divini cultus in-
juriam capitali convictos sive confessos sententia noverit
condiscendum.

II. Constantinus Imperator, cum integer ei libellus ca-
lamitatis contra Episcopos & Sacerdotes refertus oblatus es-
set, accepit illum quidem, sed mox non lectum comburi
iussit, indecorum asserens, ut, qui judicari ab ipsis debeat,
eisdem iudicet. Pœd. Christ. p. 1. c. 6. §. 4.

III. Theodosius Imperator, cum ab initio more aliorum
Imperatorum in templis intra cancellos sedem habuisset,
deoque S. Ambrosius indignum hoc ratus, sedem illi aliam

F 3.

extra

extra cancellos, & infra Ecclesiasticos præparari iussisset, modò ægrè non tulit, sed talem ordinem velut convenientissimum summopere laudavit, & deinceps perpetuò obvari præcepit.

Ex quibus omnibus hætenus allatis testimoniis nunc colligere possunt Sacerdotes, quàm magnam de Sacerdotii Ordine & honore æstimationem concipere, quancumque diligentiam & conatum adhibere debeant, ut, quemadmodum sapienter monuit S. Ambrosius cap. 3. de Sacerdotii dignitate, dignas tali statu virtutes & dotes compareant, suam professionem suam actione potius, quàm nomine demonstrarent, ut & actio respondeat nomini, & nomen cum operibus incidat.

PA

PARS II.

DE EXEMPLIS ET INDUSTRIIS BONORUM SACERDOTUM,

Quibus suam, & Proximi salutem procurare conati sunt.

Multa quidem ab Ascetis media suggeruntur ad virtutis & perfectionis studium persuadendum, sed inter omnia merito efficacissimum semper aestimatum fuit *Exemplorum alienorum propositio, & inspectio*, id quod jam pridem S. Gregorius l. 7. Dial. agnovit, dum dixit: *Sunt nonnulli, quos ad amorem celestis Patriæ plus exempla, quam prædicamenta succendunt*; cuius rationem in præmio ejusdem libri duplicem assignat, dum ait: *Fit plerumque in audientis animo duplex adjutorium in exemplis Patrum*; quia amore venturæ vitæ ex præcedentium comparatione accenditur; & si se aliquid esse existimat, dum meliora de aliis cognoverit, humiliatur. Aliam adhuc rationem assignat idem Sanctus p. 2. Past. c. 3. dicens: *Illæ vox libentius Auditorum corda penetrat, quam dicentis vitæ commendat*; quia, quod loquendo imperat, ostendendo adjuvat, ut fiat; non enim difficile aestimatur, quod jam factum conspicitur, teste S. Ambrosio. Et ideo, ut S. Chrysostomus s. II. super Gen. sapienter advertit, *Sanctorum vitæ & conversationem in divinis Scripturis præscriptam Spiritus sancti gratia reliquit, ut discentes, quod, licet ejusdem fuerint*

*naturæ, virtutibus tamen studuerint, ne simus nos igni
& desides in iisdem exercitiis.*

Ob hanc itaque causam & ego non modicum
peræ pretium me relaturum existimavi, si ad accen-
dendos in virtutis & perfectionis amorem Sacerdo-
tes illustriora ipsis aliorum Sacerdotum exemp-
& industrias, quas tam in propria, quàm aliena
lute procuranda adhibuerunt, & reliquerunt, con-
gerem, & in hac secunda parte ob oculos ponerem
ut, per lectionem eorundem, & accuratiorum con-
siderationem, quasi è salis tactu æternæ vitæ sap-
re, ut S. Gregorius loquitur, condiantur, & imi-
tationis salutaris desiderio imbuantur.

Quâ tamen ipsâ in propositione, ne nimia con-
servatione Exemplorum fastidium Lectori cre-
eam cautionem adhibebo, ut neque omnium vir-
tutum, sed earum duntaxat, quæ Sacerdotibus magis
conveniunt, exempla afferam, neque in illis re-
rendis obvia quæque aut exotica, ac admiranda
magis, quàm imitatione digna arripiam, sed le-
viora duntaxat, & ad imitandum magis idonea
proponam; atque aded in duo capita secundum
hanc partem dividam, in quorum primo exem-
plarum virtutum, quæ ad propriam perfectionem
pertinent, referentur; in secundo ea, quæ in pro-
pria salute procuranda ab iis relicta sunt,
proponentur.

CAPVT I.

DE EXEMPLIS BONORUM
SACERDOTUM AD PROPRIAM
SALUTEM PERTINENTIBUS.

UT in Exemplis hifce referendis ordinatè procedatur, placet eundem Ordinem feruare, quem S. Thomas & alii in iis explicandis ufurpârunt, ut fcilicet initium à Theologicis virtutibus, videlicet Fide, Spe, & Caritate faciam, poftea ad Cardinales, Prudentiam fcilicet, Iuftitiam, Fortitudinem, Temperantiam, earumque Species procedam.

§. I.

Exempla Fidei à Sacerdotibus
relictâ.

I. Fides hæc eft virtus, per quam firmiter affentimur omnibus, quæ DEUS revelavit, aut revelabit; *sine qua*, ut Apoftolus ad Hebr. 11. ait, *impossibile eft placere DEO*; Unde iuxta S. Ambrôsium l. de Cain & Abel, *fides eft radix omnium virtutum*, & quod super hoc fundamentum adificaueris, hoc solum ad operis tui fructus & virtutis proficit mercedem. S. Bernardus verò idipsum confirmans l. 25. sup. Cant. *Dicamus, inquit, fidem vitem, virtutes palmites, votum opus, devotionem vnum*. Ex quo facile patet, Fidem hanc omnibus quidem Christianis, sed Sacerdotibus præcipuè necessariam esse, ut qui hoc ipso, quòd sint Custodes, lectulum Christi, velut Salomonis mystici, id est, Ecclesiam ambientes, præ reliquis obligati sunt, ad Fidem, quæ est primarium Ecclesiæ decus, & columen, totis viribus propugnandam. Porro tres præcipuè actus hujus virtutis à Sacerdotibus exerceri possunt.

II. Primus est, ut & veritates Catholicas non modò ritè cognoscant, sed etiam firmissimo assensu omne dubium excludente profiteantur.

Sicut in primis S. Paulus Apoftolus fecit, qui, ut Vincentius Lirinensis in libell. aduersus profanas Novitates testatur,

statur, cum Novantes aliqui varios errores per Provincias & Civitates promulgarent, jamque ipsos etiam Galatas per modum induxissent, S. Paulus in fide eosdem confirmatum suo exemplo volens dixit: *Licet nos Angelus de celo evangelizet, praterquam evangelizavimus, anathema sit Gal. c. i.*

S. Basilii Episcopus, cum Praefectus Valentis Imperatoris a Fidei Catholicae defensione abducere conaretur, eumque in finem amicitiam & multa beneficia ab Imperatore promitteret, intrepidè respondit, Adolescentulis tantum sermones congruere, hos enim talibus rebus inhieret; at non eos, qui in divinis nutriti essent literis, nullam illarum syllabam in discrimen venire pati posse, solerèque, si poscat, nullum genus mortis pro illis recusare.

S. Petrus Veronensis, ut in Breviario 29. Aprilis legitur, Parentibus haeresi Manichæorum infectis natus, cum ad puer annorum septem scholas frequentaret, & quid in schola didicisset, a Patre interrogaretur, Christianae Fidei symbolum se didicisse respondit, neque ullis unquam Patris Parrivae minis aut blanditiis a fidei constantia dimoveri potuit, ideòque postea adultior factus, & Praedicatorum religioni adscriptus, hanc unicam à DEO gratiam petivit, pro fide mori posset, quam cum obtinuisset, ab impio Perretico in capite vulneratus, jamque pene mortuus, Symbolum adhuc pronuntiavit.

II. Alter actus est, ut Sacerdotes Fidem fortiter propugnent contra oppugnantes, ipsamque, si necesse sit, vitam pro ejus defensione ponere non dubitent. Quà in re praeter cetero exemplo praeiverunt non pauci Sacerdotes.

Præcipuè verò S. Athanasius Episcopus, cujus fides ferebatur velut rupes firma in mediis fluctibus. Totus mundus, inquit Marchantius in hort. Past. tr. i. prop. i. conjuravit in ejus exterminium, Principes, Episcopi, Populi, Exertus, imò totus infernus, nequidquam firmitati fidei nocuerunt. Quatuor contra ipsum Concilia congregata sunt Episcoporum Atrio faventium; incredibiles tandem calamitates perpessus, ita ut magnam orbis partem fugiendo & exulando peragere cogere, omnia cum magna constantia pro fidei defensione iustinuit.

S. Polycarpus Episcopus, cum in medio ignis ligatus esset, ipse se velut vivum & odoriferum Sacrificium DEO offerens sic precabatur; Accipe, Pater æterne, in Sacrificium acceptabile, quam mihi donasti vitam. Tu Dominus es universi, & Pater Salvatoris nostri Domini JESU Christi, per quem te cognovimus, & qui se pro nobis obtulit in cruce. Per eundem meipsum offero nunc in Confessione Fidei sanctæ, ad gloriam tuam, ejusque æternam. Gratias tibi infinitas ago, quod me dignatus es adscribere numero beatorum Martyrum tuorum, & me participem facere calicis & passionis Domini nostri JESU Christi Ribad. in vita 26. Jan.

S. Liberatus Abbas cum aliis sex sociis ex Monasterio Carthaginem protracti, cum ad Artianam perfidiam amplectendam sollicitaretur, Una fides, exclamavit, unum baptisma, unus DEUS, nec poterit in nobis iterari, quod in doctrina Evangelii semel dari præceptum est; quia si semel lotus est, non habet necesse, ut denuo lavetur: sed mundus est totus. Satis est momentanea perferre supplicia, quàm æterna subire tormenta. Cùmque Rex talibus dictis irritatus iram tormentis impleri & accendi, ipsiunque S. Liberatum cum sociis imponi jussisset, ille cum magna fiducia clamabat: Gloria in excelsis DEO. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis, quando pro fide DEI nostri supplicia perferemus, ne acquisitæ fidei indumentum amittamus. Victor Uticensis l. 4. Wandal. persecut.

III. Tertius actus est, Hæreses odisse, totisque viribus profigare; quo in genere præ reliquis excellens fuit, teste Evagriol. 5. vit. PP. §. 10. Agathon Abbas, qui, cum multi ad illum venirent, & quod plenus esset superbiæ, odii, iræ, impudiciæ &c. spargi de ipso dicerent, falsus est omnia, addens se mortalium esse pessimum. Cùm verò subderent, intelleximus etiam, quod hæreticus sis, statim silentio rupto, absit, inquiebat, à me, ut hæreticus unquam sim. Quærentibus autem, cur hæresin potiùs, quàm alia crimina, quæ sciebat se non patrâsse, negaret? respondit: Crimina alia infirmitatis sunt, & hominem adhuc DEO per fidem unitum relinquunt; hæresis verò est pertinaciæ & perfidiæ malitia, quæ

quæ omni modo nos à DEO divellit, tollens fidem, DEO
primo quasi vinculo unientem, & ligantem.

Abbas Cosmas cùm sepultus fuisset juxta sepulchrum
juscum Episcopi, qui hæreticus fuerat, pluribus noctibus cla-
mare audicus est: Noli me tangere, Hæretice, noli mihi
propinquare, inimice Ecclesiæ sanctæ DEI. Et hic clamor
per longum tempus duravit, ut significaret audientibus
quantopere abhorruerit ipse ab Hæreticorum conversatio-
ne. Prat. spirit. c. 40.

S. Antonius de Padua tanta cum contentione adver-
sus Hæreses pugnabat, ut perpetuus Hæreticorum Malleus
rit appellatus, quemadmodum de ipso Breviarium Rom.
num 13. Jun. testatur.

P. Petrus Faber Societatis JESU primus Sociorum
Ignatii, quamquam in pertractandis Hæreticorum mentibus
lenissimus erat, tamen eos, & eorum omnia sic abhorrebat,
piis, Catholicisquæ censebat, ut ne tum quidem audientibus
esse diceret, cùm recta præciperent; negaretque divinitus
Majestati gratum esse, ut eorum ad nutum, voluntatem
vel institueretur aliquid in Ecclesia DEI, vel meliorem
formam reformaretur; ut enim multa vera interdum Do-
mones, non tamen ex veritatis spiritu confitentur, sic illi
etsi multa interdum salutaria & bona præcipiant, ea tamen
quoniam non bono præcipiuntur spiritu, minimè gratum
accepta esse DEO. Hist. Soc. p. 1. l. 4. n. 102.

P. Edmundus Augerius Soc. JESU Sacerdos quadraginta
Hæreticorum millia ad fidem Catholicam perduxit, Ge-
neraliamque ab Hæresi jamjam in valescente sic purgavit, ut
ter Patriæ, Conservator Fidei, restitutor salutis publicæ
ceretur, uti de eodem Biblioth. Soc. refert.

§. II.

Exempla Spei à Sacerdotibus relicta.

I. Quod olim Philistæi fecisse dicuntur, dum videntibus
Samsonem tam admiranda opera patrare, omnibus modis
laborârunt, ut cognoscerent, in quo ejus robur consistere-
t, cùmque intellexissent, eam in capillis consistere, non quæ-
verunt

verunt, donec hos illi eripuerint; id ipsum Dæmon circa Sa-
cerdotes facere conatur; advertit namque etiam ipse, quàm
molea ac præclara opera pro amore & gloria DEI, ac Proxi-
morum salute parentur; ex altera verò parte pariter non
ignorat, quòd ab Isaia c. 30. dictum sit: *In silentio & spe erit
firmitudo vestra*; hinc omnibus viribus laborat, ut hanc
spem ipsis eripiat. Id quod benè S. Ignatius advertit, cujus
solemnis vox erat, operariis in vinea Domini ante omnia
vitendum esse, ut seipfos vincant, omnesque timores abji-
ciant, qui DEI fiduciam minuunt, impediuntque, quò mi-
nus spem suam in uno DEO constituent; noverat videlicet
S. Pater, quid S. Bernhardus l. 9. in Psalm. Qui habitat, di-
xerit: *Tantum per nos operabitur DEVS, quantum se no-
stra in eum fiducia extenderit.* Unde meritò S. Cyprianus
illa Deut. 11. verba: *Omnis locus, quem calcaverit pes ve-
ster, vester erit.* huc applicat, dum ait: *Pes vester utique
spes vestra est, & quantumcunque illa processerit, obtine-
bit.* Porro spes hæc, quæ à S. Alberto Magno in parad.
anim. c. 21. definitur, *certa expectatio future beatitudinis,
proveniens ex gratia DEI, & meritis præcedentibus,* in tri-
bus præcipuè occasionibus ostendi debet, & verò etiam à
non paucis egregiè demonstrata est.

II. Prima occasio est, in alimentis, aliisque rebus ad
corporalem vitam conservandam necessariis, ubi à Sacerdo-
tibus omnis inordinata sollicitudo tantò audacius deponen-
da est, quantò justiore habet titulum ea à DEO petendi
& expectandi; si enim quærentibus regnum DEI & justitiam
ejus omnia hæc adjectum iri Christus Matth. 6. prædixit,
quis justius hæc speret, quàm Sacerdotes, quorum primarius
scopus est, efficere, ut DEUS per gratiam in ipsis, & anima-
bus curæ ipsorum commissis regnet? Tales certè non im-
meritò cum Apostolis Luc. 22. Christo quærenti: *Quando
missi vos sine sacco & pera, & calceamentis, numquid
aliquid defuit vobis?* respondere poterunt: *Nihil.* Porro
similem occasionem non à paucis Sacerdotibus vel aliis Cle-
ricis peregregiè fuisse arreptam, ex sequentibus exemplis
patet.

S. Franciscus Seraphicus suis Filiis seu Religiosis non
aliud dare viaticum solebat, quàm illum Psalmi 54. versu-
culum:

culum: *Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te nutriet.* Romano autem Pontifici de alimentis acquirenti sciscitanti respondit: *Matrem quidem habemus pauperem, sed divitem Patrem.* In vita.

S. Ignatius Lojola solebat frequenter dicere: *Iacta cogitatum nostrum in Dominum, & ipse nos nutriet. Invenimus in Domino, & faciamus bonitatem, & pascemur vitis ejus.* Mirantibus, quomodo tam difficili tempore nullis certis redditibus tot è nostris aleret, respondit: *nescitis, quantas vires spes in DEUM habeat? vel ignoratis, parùm illi esse loci, ubi omnia abundè suppetunt? explorata si essent, & manu tenerentur, ubi esset nostra spes enim, quæ videtur, non est spes.* Ribad. l. 5. vit. c. 3.

P. Balthasar Alvarez è Societate JESU cum esset eorum cujusdam Collegii Rector, habebat Ministrum valde scitum, qui anxius ad ipsum currebat, significans, quæ essent, & necesse esset statim prospicere. Cui vir sanctus respondebat: *Quam anxius venit P. Minister? communitur sine id cum Domino DEO nostro? respondebat ille: huc non habui tempus orandi. Et tunc cum magna tranquillitate dimisit illum, dicens: hoc debuit esse prima Eas ad cubiculum, & ores, & offeras tuam orationem postea revertaris huc. Cogitas gregem hunc non habere Dominum? Dominum autem talem habet, cui non parvi constitit, ut perire permittat. Eas in pace, & cogit hoc non à tua industria pendere. Discendebat P. Minister ut faceret, quod Pater præscribebat, & sæpe, quando revertebatur, inveniebat prospectum jam esse necessitati permodum judicio suo prodigiola, id promerente fiducia & fideitate sui Rectoris in DEUM. Vita c. 23.*

III. Altera occasio Spei & Fidei exercendæ se ostendit in vocationis adimplendæ obligatione, seu in quotidianis functionibus ad Sacerdotem pertinentibus ritè obeundis, ubi salubris S. Pauli ad Philip. c. 2. adhortatio ob oculos habere debet Sacerdotibus: *Itaque carissimi mei (sicut semper obedistis) non ut in presentia mei tantum, sed multo magis nunc in absentia mea, cum metu & tremore vestri (& aliorum) salutem operamini; DEVS est enim, qui operatur in vobis velle & perficere pro bona voluntate; Un-*

merito quis Sacerdos cum S. Bernardo l. 3. de 7. pan. dicere poterit: *Tria considero, in quibus tota spes mea consistit, caritatem adoptionis (& vocationis) veritatem promissionis, (quâ Apostolis & omnibus eorum Posteris promissit Matth. 24. Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi:) potestatem redditionis, id quod egregiè iterum obtulerunt sequentes Sacerdotes.*

S. Paulus Apostolus, quantam de divino auxilio fiduciam conceperit, clarè Corinthiis indicavit, dicens 2. Cor. c. 1. *Non enim volumus ignorare vos, Fratres, de tribulatione nostra, qua facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus, supra virtutem, ita ut taderet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobis responsum mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis, sed in DEO, qui suscitavit mortuos, qui de tantis periculis eripuit nos, in quem speramus, quoniam & adhuc eripiet. Sed & ad Philip. 4. intrepidè dixit: Omnia possum in eo, qui me confortat.*

S. Nicolaus, cum onus Episcopatus vehementer refugeret, postquam tamen humeris suis impositum vidit, certò credidit, DEUM sibi ad id portandum copiosas vires daturum, adeoque cum magna alacritate & satisfactione sustinuit. Leontius Justin. in vit.

S. Franciscus Xaverius, ubicunque divinus honor agebatur, nulli cedebat difficultati, periculove; ita nihil moliebatur, quod non efficeret: nihil inchoabat, quod non absolveret, uti Turcellinus l. 4. vit. c. 9. testatur. Sed & ipsè suam fiduciam satis indicavit, dum l. 2. epist. ep. 2. de periculo naufragii, quod aliqui metuendum dicebant, sic scribit: *Noluit DEVS nos perdere, ut usu docti intelligeremus, quam infirma sint opes nostra, quoties aut nostris viribus, aut profectibus nitimur humanis; nam ubi senseris, quam fallaces sint spes tua, & humanis opibus omnino diffusus in solo DEO, qui unus pericula ipsius causâ suscepta facile propulsare potest, spem omnem posueris, tum verò placidè exarseris, DEI imperio ac nutu omnia gubernari, & quantumvis vasa discrimen præ caelestibus gaudiis, qua in talis ac tempore divinitus impertiri solent, esse contemnendum.*

De Jacobo Merlohorstio Sacerdote saculari, & Palam
 B. MARIÆ Virginis in Pasculo Coloniae sic scribit Aulus Sa
 vitæ c. 22. Amor divinus, Deique perspecta semper præ
 tia fiduciam generabat, quæ, dum ardua DEI causa suscipere
 da viderentur, divino freris auxilio fortiter aggredere
 urgeret constanter, nec desisteret antè, quàm ad exitum
 duxisset, nec hic hominum offensam, judicia, contemptum
 ve verebatur, aut quidquam hujusmodi, vel ullius po
 riam pertimescendam esse judicabat; nam qui jam ipsi
 monibus fortior eos in certamen laceſſebat, nihil humanum
 vel creatum formidabat, experienciã doctus, à providentia
 divina res suas paternè gubernari, ad virtutis augmentum
 & DEI gloriam auctiorem expertus, etiam quoties vitioſes
 fierent humanæ, præſens & divinum auxilium subvenire
 nihilque spe & summa in DEUM conceptã fiduciã poterat
 ad quidvis in DEI causa feliciter perficiendum.

IV. Tertia occasio est, ut firmam de præmio æternæ
 beatitudinis olim conferendo spem concipiat; hinc enim
 non modicum robur accipiet, ad omnes labores & tri
 tiones in munere suo occurrentes fortiter superandos, tunc
 semper ob oculos habiturus sit, quod S. Paulus ad Romanos
 scripsit, non esse scilicet condignas passiones hujus temporis
 ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis: *Omne
 tem opus*, teste S. Hieronymo in epist. *leve fieri solet,
 ejus pretium cogitatur, & spes præmi solarium sit labor*
 Id quod in Sacerdotibus tantò magis locum habet, quò
 nobiliores, dignioresque sunt labores, quos suscipiunt;
 enim juxta S. Dionysium Areopagitam, omnium divinarum
 diviniſſimum sit cooperari DEO in salutem animarum, cu
 xitò majus quoque, perfectiùsque tali cooperationi præ
 mium respondebit, atque adeò multò magis Sacerdotibus
 quàm olim Jacobo Patriarchæ omnes anni in suo ministerio
 consumpti videbuntur dies pauci præ amoris, quo non
 mortalem Rachelem, sed immortalem Deitatem
 fruendam feruntur, magnitudine. Unde rectè dixit illi Sa
 c. 40. *Qui sperant in Domino, mutabunt fortitudinem suam
 eurrent, & non laborabunt: ambulabunt. & non deficiet
 Sed dicent potiùs cum S. Davide Pl. 4. In pace in dormiam
 dormiam, & requiescam, quoniam tu, Domine, singulari*

& Paulus in spe constituit me. Id quod variis iterum exemplis
Sacerdotes diverſi comprobant.

S. Paulus ſeipſum aſſiduò ſpe præmii & felicitatis ater-
ſolabatur; hinc ad Timotheum 2. c. 1. ſcripſit: Scio, cur
credidi, & certus ſum, quia potens eſt depositum meum ſer-
vare in illum diem. Sed & ad Hebræos c. 6. Fortiſſimum,
habemus ſolacium, qui confugiſſimus ad tenendam pro-
ſperam ſpem, quam ſicut anchoram habemus anima tutam
firmam, & ſuccedentem uſque ad interiora velaminis,
Præcurſor pro nobis introiit, I E S U S ſecundum ordi-
nem Melchizedech Pontifex factus in æternum. Hinc Co-
mmentarios 1. c. 15. hortatur: Itaque Fratres mei dilecti, ſtabi-
les eſſote, & immobiles, abundantes in opere Domini ſem-
per, ſcientes, quòd labor veſter non eſt inanis coram Do-
mino.

S. Bernardus, cum gravi morbo afflictuſ jam pene ex-
tremum ſpiritum traheret, viſus eſt ſibi ante tribunal DEI
ſtare, ubi cum gravibus & improbis accuſationibus à Dæ-
mone accuſatus fuiſſet, reſpondit: Fateor, nec mihi, nec
meis actionibus deberi cælum: tanto præmio indigniſſi-
mus ſum. At verò duplici jure Dominus meus id obtinuit,
& Patris hæreditate, & crucis perſeſſione, altero ipſe con-
cedens, altero mihi donat. Ab hoc dono me quoque illius
hæredem fore conſido.

P. Vincentius Caraffa Generalis Societatis J E S U tantum
ſpem faciebat, ut dicere auditus ſit, vel minimum du-
bitationis de ſalute, cladè ſempiterna pluris homini eſſe
debere certiffimo, ingentique rerum temporalium lucro; &
cum DEUS alicui ad opes, dignitatèſque currenti vitam,
ſpemque ſimul omnem intercidiſſet, tacitè illi innuit, quòd
Chriſtus Petro: *Quod ego facio, tu nescis modo, ſcies autem
poſtea.*

V. Meritò ergo Sacerdotes omnes illis Pfalmiſtæ Pl. 61.
verbis alloquor: *Sperate in eo omnis congregatio Populi (&
Sacerdotum) & effundite coram illo corda veſtra. DEUS
adjutor noſter in æternum.* Et ſi omnia alia amiſeritis, na-
ſte amittere confidentiam, qua magnam habet remunera-
tionem, S. Paulo teſte ad Hebr. 10. & in qua omne veſtrum
labor & fortitudo conſiſtit. Dicite proin cum Propheta,
Inſtrud. I. X.

millièsque repetite: *Mihi autem adherere DEO meo bene est, & ponere in Domino DEO spem meam*; quia per hanc & gratiam necessariam in præsentì vita obtinebo, & copiosam gloriam in futuro.

§. III.

Exempla Caritatis Divinæ à Sacerdotibus relicta.

I. Tertia virtus theologica Caritas vocatur, quæ aliud est, quàm talis virtus, per quam DEUS diligitur propter se, & omnia alia propter DEUM, quæ proinde Regina virtutum appellatur, eò quòd sicut Ancillæ servæ Reginae, ita virtutes reliquæ Caritati ancillantur, id est eandem tanquam finem ordinantur. Unde his tribus virtutibus theologis meritò illa Canticorum c. 6. verba accantur: *Qua est, qua progreditur quasi aurora confurgens pulchra ut Luna, electa ut Sol*; anima enim, quatenus fidem à tenebris ignorantiae, cæcitatìs, & infidelitatis ad veritatem & notitiam JESU Christi perducitur, potest ei progredi quasi aurora confurgens: quatenus per spem salvatur, & clarior redditur, pulchra ut Luna efficitur: quatenus verò luci increatæ per caritatem jungitur, electa ut Sol incipit.

II. Porro Sacerdotes ob tres potissimùm causas huic virtuti specialiter studere debent. 1. Quia, cum à DEO ad sacerdotium velut statum altissimum elevati sint, atque plures etiam ad eum ritè sustinendam gratias & dotes acciperint, rectè arguunt, se plus etiam à DEO dilectos esse, ideoque omnem conatum adhibere debent, ut tanto magis respondeant; *Nulla enim major est ad amorem invocandi, quam amore pravenire*; & nimis deest animus, qui, si dilectionem nolit impendere, nolit accipere. 2. Quia hæc virtus est summè necessaria ad executiones sacerdotales fructuosè obeundas; nam, ut sapienter S. Gregorius hom. in Evang. notat, *non habet aliquis fructus boni operis, si non manet in radice caritatis*, & ut S. Leo confirmat, *nihil est fructuosum, quod non caritatis partem ediderit*. Unde, teste Richardo, non

virtus potens, quàm potentia virtutum dicenda est, eò quòd ipsa omnes accipiant, ut veræ virtutes sint. Hæc virtus, robur spei, & omnium intima vis, ac medulla virtutum. Accedit, quòd Sacerdotum proprium sit officium prædicando & conversando alios in virtutis amorem accendere, non possit autem juxta S. Bernardum capere ignitum eloquium frigidum pectus. Quomodo enim Græcè loquentem intelliget, qui Græcam linguam non novit? sic lingua amoris ei, qui non amat, barbara erit; erit, inquam, sicut æs sonans, & cymbalum tinniens. 3. Quia cum multos labores suscipere, & multas molestias sustinere debeant Sacerdotes, meritò de medio tali prospicere debent, quo roborentur, ut non succumbant, quale præ cæteris caritas aestimatur, nam *qui amat, non laborat*, teste S. Augustino l. 13. *concell. Et omnis labor non amantibus gravis est, solus amor est, qui nomen difficultatis erubescit.* Unde Sponsa de Sponso Cant. 1. dicit: *Fasciculus myrrha dilectus meus mihi,* non falcem, ut notat S. Bernardus, sed fasciculum vocans. eò quòd leve pro illius amore ducat, quidquid laboris immineat, & doloris.

III. Tribus autem præcipuè actibus hæc caritas demonstranda est, quorum primus est perfecta voluntatis suæ cum divina conformatio; cum enim amantium proprium sit, unum velle & nolle (cum eorum sit quasi cor unum & anima una) meritò ad caritatem quoque requiritur, ut unam cum amato voluntatem habeat, id est, omne, quod displicere illi novit, studiosè fugiat; & omne, quod illi placere arbitrat, sollicitè perficiat, atque adeò magnam vitæ sanctitatem & innocentiam procuret. Quæ in re præclara nobis à diversis Sacerdotibus exempla sunt relicta.

S. Joannes Chrysostomus adeò omne peccatum fugiebat, ut, dum Eudoxia Imperatrix variis minis ac terroribus ipsam a recto proposito avertere conaretur, à Ministris suis ei diceretur: Frustra hunc hominem terres, nihil enim nisi peccatum timet. Simeon Metaph. in vita.

S. Ignatius Lojola tantopere detestabatur peccatum, ut dicere audiret, si DEUS eum in gehenna colloçaret, nihil illi acerbius fore, quàm audire blasphemias in DEUM. *Act. Soc. p. 1. l. 10. n. 62.*

S. Franciscus Xaverius l. r. Epist. 7. de seipso scribit
Tædet me interdum vivere, ac satius esse arbitror pro
ligione mortem expetere, quàm in tot, tantisque divini
minis contumeliis vivere.

Alanus de Solminihac Episcopus Cadurcensis ne qu
nomen peccati sustinere poterat, nec ulla re magis, qu
peccato discruciabatur, uti ipse quondam fassus est, dum
tantibus, ne nimium se per vitæ austeritatem affigeret
spondit: Nequaquam nimia sunt afflictiones istæ.
verò scire vultis, quo maximè affigat? non aliâ re
quàm DEI offensâ, siquæ flagitiosos Sacerdotes offendit
nimirum hæ sunt afflictiones & cruces Pastoribus gra
mæ, molestissimæque. Unde si publicos in Paræciis Pa
tores inveniret, qui integris annis in peccatorum carnis
spectantibus curionibus, & dissimulantibus se voluta
summpere obstupescere, ejusmodi Presbyteros ad glori
DEI procurandam obstrictos obmutescere, atque adeo
solebat: Istud nec capio, nec unquam capere potero.
certè tantâ sollicitudine nævos etiam minimos fugieb
Confessarii etiam in annuis Confessionibus difficulte
riam absolutionis invenirent; licet verò quotidie con
sit solitus, ea tamen confitebatur, quæ apud alios in
zum venissent censum. Vir. lib. 3. c. 19.

Petrus Forerius Canonicus Regularis S. Augustini
rochus Marincuriensis nihil magis optabat, quàm ut
faciendo, quæ DEO placent, eidem acceptus foret.
etiam Congregationem Monialium instituit, cui
erat, id omne facere, quod Cælesti Sponso suo grati
judicarent.

P. Jacobus Alvarez Societatis JESU quadraginta ann
unicum quidem peccatum deliberatè admisserat, atque
hoc suo studio firmus persisteret, etiam voto se ad tal
gam obstrinxerat, uti Joannes Rho in suis hist. testatur.
IV. Secundus actus est, ut in omnibus suis actio
Sacerdos nihil aliud, nisi DEUM, ejusque gloriam &
placitum quærat; nam, ut rectè S. Augustinus in P. 1.
xit, *Purus amor mercenarius non est, nec de spe vivit.*
Verus amor sponsa est. Verus amor seipso contentum
habet premium, sed id, quod amatur. Nec u (Sponsa

aliquid aliud quarit, quam amorem, nec illa (Sponsa) habet. Is per se placet, & propter se: ipse meritum, ipse premium sibi est amor. Præter se non requirit causam, non fructum; fructus ejus usus ejus: amor, quia amo: amo, ut amem. Quod quidem premium tanti æstimavit S. Joannes Chrysostomus, ut l. 2. de compunct dixerit: Si omnino dignus fueris agere aliquid, quod DEO placeat, aliam ne require mercedem præter hoc ipsum, quod placere meruisti. Si enim aliam requiris mercedem, verè ignoras, quantum tibi sit placere DEO. Unde rectè concludit S. Bernardus de obed Patrum: Nostrum condimentum velut tribus quibusdam herbis conficiatur. Opus est, ut justitia sit in intentione, hilaritas in operatione, humilitas in reputatione; insipida namque, & quodammodo insulsa est nostra obedientia, vel patientia, nisi omnium, qua vel agimus, vel qua patimur, ipse (scilicet DEUS) sit causa. Quo in genere non desunt quàmplurima Sacerdotum exempla.

S. Thomas Aquinas post mortem apparuit pulcherrimam stellam in pectore conspicuas propter puram intentionem, quam omnibus suis operibus præfixit; unde interrogatus à Christo dicente: Bene de me scripsisti, Thoma, quam mercedem à me petis? respondit: Non aliam, nisi te, Domine, Surius in vita.

S. Ignatius Lojola in singulis actionibus cum reflexione quædam animi operam dedit, ut in quam maximam DEI gloriam redundarent, unde assiduò in calamo & ore habebat tritum illud: Ad majorem DEI gloriam: certè in solis suis constitutionibus ducenties, & quadragies, & bis puram intentionem obsequii divini inculcavit, ut P. Lancizius opusc. 13. l. 3. c. 1. n. 337. testatur.

Jacobus Merlohorstius Parochus tres fines operibus suis, manè prototo die, & iterum, cum opus inchoandum esset, præfixit, majorem scilicet DEI gloriam, propriam, & Proximorum salutem, quamvis hæc duæ postremæ non nisi mediata fuerint, & ad gloriam DEI velut ultimum finem ordinata; unde ad hanc quærendam se illis Apostoli 1. Cor. 10. verbis exstimulabat: sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam DEI facite. Sic autem ante opus quodvis intentionem renovabat; O Christe

IESU, in unione Caritatis illius, quâ opus Redemptionis medio terra operatus es, offero tibi hoc opus & omnia sua mea ad maiorem nominis tui gloriam, meam & proximum salutem. Interdum verò ut magis cresceret in me etiam alios fines miscebat hoc modo: O clementissime pater, ecce hoc quantulumcunque laboris (meditationis, orationis, vel lectionis) sacrificium tibi offero in acceptissimi & summi sacerdotis nostri, sine quo operata nostra sunt ut pannus menstruata, obsecrans, ut suscipias in hostiam pro meis & totius Populi peccatis victimam pro cordis impuritatibus, & affectuum meorum expiandis. In decimas pro recognitione tui in me Domini quo tibi ad omnia me obnoxium agnosco. In primitiis omnibus beneficiis unquam acceptis. In pacificum pro me mentis mea, imò totius imaginis tua cum te DEO vivo vero. In sacrificium, quod cultu summa Religione & tria tibi tanquam DEO, principio & fini debeo. In holocaustum pro ardenti amoris dilectione debita. In incensum consummato & perfecto resignationis amore. O dirigatur oratio & operatio mea, sicut incensum summi illius sacerdotis in conspectu tuo. Amen. Vita c. 15.

S. Bernardus, cum aliquando ad Populum conferret, ob frequentiam Auditorum eloquentiam ipsius arrantium inani læticia subllire, & vana cogitatione reciperet, quasi quis ei diceret: *En quam nobilis confusio quam attentis omnes & attoniti ad verborum tuorum eloquentiam; mox advertens suggestionem Diaboli respondit: Neque propter te, maligne Spiritus, prædicationem tuam vi, nec propter te desinam. Vita.*

P. Vincentius Caraffa è Societate JESU amoris suo nihil aliud præmium experebat, quam accessionem amoris, quæ alter quidam, hoc & ipse ex animo dicebat: *Amor amo: amo, ut amem.* Quocirca jucundum erat eum quando frequenter repetentem verba illa orationis à S. Ignatio postulare: *Amorem tuum solum mihi dones. & dives sumus.* Quippe probè intelligens, nimis avarum esse, cui DEUS sufficit; nimisque fatuum, qui eo, quatenus hinc licet amorem possessio non exultat. Vita l. 2. c. 9. Porro tunc dicebat, sincerum, purumque ab omni labe laborem

quando in eo, qui juvatur, nihil arridet, vel nobilitatis, vel opulentia, vel dignitatis, vel alterius decoris, quo possit allici. Si ergo quandoque ab inopum, miserorumque consuetudine te revocat squalor & turpitudine: si ad nobilium, locupletumque congressum te pellicit elegantia vestium, speciesque exterior, eja, inquebat, penetra, & pervade hæc, specta intus in anima purpuream ejus, regiamque vestem; externa ista ad illam fordescunt, specta gratia divina pulchritudinem, tam exigua esse nequit, quin immensum exsuperet, quidquid in rerum natura, hominum voto & amore dignum est. Ibid l. 2. c. 15.

Alanus de Solminihac Episcopus nihil agebat, in quo beneplacitum DEI præ oculis non haberet; ratione proprii commodi nihil aggrediebatur, quin ne infernum vel paradysumolvebat animo. Cuidam fortè quærenti, qui hoc fecer, respondit, credere se, id fieri ex singulari DEI providentia, in hoc casu ministerio Angelorum utentis ad hæc objecta mentis oculis subducenda. Nihil frequentius in ore habebat, quàm isthæc Apostoli verba 2. Cor. 5. *Caritas Christi urget nos, ut, qui vivunt, jam non sibi vivant.* Pro suæ autem intentionis directione nullum emittebat actum, sed simplicissimo oculorum conjectu eam peragebat, nam DEUS, inquebat, optimè intelligit, quid quisque tali modo significare velit, unde animæ ipsi unitæ non alio opus habent, quàm simplici intuitu.

V. Tertius actus est, ut omnem erga res creatas inordinatum amorem exuens, eundem in solum Creatorem transferat, ipsum in omnibus creaturis amando, & omnes in eo juxta sanctissimam & divinam ejus voluntatem; nam, ut refert S. Augustinus l. 10. conf. c. 29. ait: *Minus te, Domine, amat, qui aliquid amat, quod propter te non amat.* Quod aptè alibi similitudine explicans, putate, inquit, amorem hominis quasi manum animæ; si quod tenet, tenere aliud non potest, ideo, qui amat aliud, DEVM amare non potest, occupatam habet animum. Unde rectè Thomas Kemp. l. 2. c. 7. ait: *Dilectus tuus talis est natura, ut alienum non velit admittere, sed solus vult cor tuum habere, & tanquam Rex in proprio throno possidere.* Cujus quidem actus aliquot exempla ex pluribus subjicio.

S. Franciscus Seraphicus adeò diligebat DEUM, in eum
que omnem suum amorem transtulerat, ut illa verba: *Deus
meus, & omnia*, assiduò in mente & lingua haberet, & to-
sæpe noctes in iis meditandis infumeret.

S. Augustinus Episcopus, quantopere omnem amorem
exuerit erga res creatas, testatur ipse in suis Confessio-
bus, dum ait: *O quàm suave mihi subito factum est car-
suavitatibus nugarum! & quas amittere metus fuit
jam dimittere gaudium erat. Ejiciebas enim tu eas
& summa suavitas, ejiciebas eas, & intrabas pro eis
voluptate dulcior, sed non carni & sanguini?*

S. Ignatius Lojola adeò omnia terrena fastidiebat, ut
pius cælum suspiciens cum gemitu dixerit: *O quàm
mihi terra, cum cælum considero!* Hinc suis Filiis
omnia commendabat, ut purum pectus, & in amore
flagrans perpetuò custodirent, nihil ut aliud amarent,
peteréntve, nisi DEUM, aut esse, aut sermocinari cum DEO.
Hist. Soc. p. 1. l. 7. n. 11.

Alanus de Solminihæ pro fundamento dilectionis
bebat effatum hoc: ita amandum esse bonum creaturam
tamen illi non adhæreamus, quod ille tam accuratè
vabat, ut omnes creaturæ illi instar stipulæ fuerint, &
respectu rerum creatarum in statu quodam insensibilis
esse crederetur. Vita l. 3. c. 19.

P. Ludovicus de Ponte è Societate JESU pudori ducere
dicere DEO, quòd eum plùs diligit, quàm cælum, terram,
Angelos & alia omnia; id enim esse, ac si diceret homi-
se cum plùs diligere, quàm plumam aut stipulam. Hic
Lucas Carillus de ejus caritate erga DEUM asserere
est, se, quidquid S. Gregorius, S. Bernardus, S. Bonaver-
ra, & alii Doctores de excellentissima caritate scripserunt
hoc se totum, in Ludovico invenisse, quod etiam non
testimonio aliorum confirmatum habetur. Vita l. 2. c. 3.

P. Vincentius Caraffa cum S. Ignatii vitam suæ norma
statuisset, summique faceret singulas ejus partes, hanc tam
heroicam illius animi constitutionem, quam P. Petrus Ma-
feius hisce verbis describit: *Nihil habebat humani,
animam posset relaxare; maximè quidem in mente,
frequenter tamen etiam in ore habebat; in quo ita*

in eum imitabatur, ut verè diceret, se statux instar manus
 da: De equidem & oculos habentis, sed tamen facultate sentiendi de-
 et, & 10 stituz, rebus hujus sæculi minimè tangi, minimè delecta-
 ti, unde implebat ipse, quod aliis suaserat, ut scilicet usque
 amon adeò omnia, quæ sub sensu cadunt, & tempore definiuntur,
 nfectio obdicare studeant, ut sint instar puri spiritus. Imò etiam ea,
 est car quæ corpori & vitæ necessaria sunt, non in solatium, volu-
 so futu patemque vertant, sed ut perpetuæ servitutis onera, debi-
 eae ut timque criminibus pœnam subeant, adeoque sic se gerant,
 ois ut gereret potentissimus Monarcha, eò miseriarum redactus,
 ut equum strigili defricare, purgaréque sua ipse manu cogere-
 tur, qui sanè ejusmodi servitutem non nisi cum horrore &
 iam su regii pectoris indignatione serviret, ab eaque, quàm celer-
 ilius timè posset, se expediret.

§. IV.

Exempla Prudentiæ à Sacerdotibus
relictæ.

I. Quantopere hæc Prudentia, quæ est virtus aptissima
 ad propositum sibi finem media eligens, iisque sedulo utens,
 Sacerdotibus sit necessaria, vel ex eo patet, quòd ipsi electi
 sint ad animarum regimen; si ergo Salomon ad Populum
 sibi subjectum in temporalibus rebus regendum à DEO ele-
 ctus, 3. Reg. 3. quod vellet, à DEO postulare justus, ante
 omnia cor docile (seu, ut 2. Paralip. c. 1. clariùs dicitur,
 sapientiam & intelligentiam) petiit, ut Populum suum ju-
 dicare posset, & discernere inter bonum & malum; quantò
 magis Sacerdos pro regendis animabus constitutus hanc
 Prudentiam ac Sapientiam desiderare, & à DEO petere de-
 bet, ideoque consilium S. Jacobi sequi c. 1. dicentis; *Si quis
 vestrum indiget Sapientia, postulet à DEO, qui dat omni-
 bus affluentior, & non improperat, & dabitur ei; Sic enim
 dicere poterit cum Salomone Sap. 7. Optavi, & datus est
 mihi sensus: invocavi, & venit in me Spiritus Sapientia.*
 Certè Christus ipse, ut, quantopere hæc Prudentia Sacerdo-
 tibus necessaria sit, ostenderet, Apostolis regimen animarum
 suscepturis ante omnia hoc præceptum dedit Matth. 10. *Esto-
 te prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columba.*

Porro sequentibus præcipuè actibus Prudentiæ hæc à Sacerdotibus est demonstranda.

II. Primus est, ut sui curam ac salutem omnibus proponat; cum enim homo qui vis ad æternam felicitatem ultimum finem creatus sit, graviter sanè contra Prudentiæ leges peccaret, qui alios ad illum finem assequendum periret per talia media, per quæ ipse ab ejusdem finis assecutione arceretur; unde meritò Servator Matth. 16. dixit: *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animam vero suam detrimentum patiatur?* Et sapienter etiam Salomon pronuntiavit Prov. 29. *Totum spiritum suum profert stultus sapiens differt, & reservat in posterum.* Quod quæ ratio fieri debeat, aptâ similitudine explicavit S. Bernardus super Cant. dicens: *Quamobrem si sapias, concham te exornabis, & non canalem; hic siquidem penè simul recipit, & effundit; illa verò, donec impleatur, expectat, & sic superabundat, sine suo damno communicat.* Nempe bene prudensque caritas affluere consuevit, non effluere. Id quod non pauci Sacerdotes suo exemplo confirmarunt.

S. Dominicus, cum per diem tempus non haberet, vacationi vacandi, sed perpetuò in salute Proximi procurandis occupatus esset, majorem noctis partem in oratione, ac meditatione, sui que inspectione infumebat, ne, dum alios saltem re studeret, quicquam de proprio fervore amitteret.

S. Paulus de seipso fateretur 1. Cor. 9. Ego igitur sic curans, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aërem ventans, sed castigo corpus meum, ne, dum aliis prædicans, ipse reprobus efficiar.

S. Franciscus Xaverius & ipse curabat strenuè, & Operariis ante omnia suadebat, ut attenderent sibi, nullamque rem ducerent, casto, piòque DEI cultu, & animarum suorum salute, ac perfectione potiorem. His præditos animis non solum tuto ac facillè aliorum saluti consulturos, sed etiam ad res quamvis humiles & abjectas, sine quibus rei Christianæ administratio utique jaceat, alacriter, libenterque descensuros. Vit. 1. 2. c. 20.

P. Balthasar Alvarez è Societate JESU, dicere solebat non esse Operarii Evangelici munus, seipsum omnino tradere Proximis à dextris & sinistris; sic enim facillè cor illud

secularizare, & amittere spiritum suum, sed in pondere & mensura, cum ea scilicet moderatione, quæ se ita cum Operario tali compariatur, ut media non negligat orationis & profectus proprii, quemadmodum in instrumentis Artificis usus eorum censetur bonus, qui aciei eorum sit conformis; nam si securis acies obtundatur, etiam si tota die percutiat, nihil boni faciet, quæ tamen acuta vel unâ horâ plus præstitisset. Vita c. 8.

III. Secundus actus est, ut nihil præcipitanter, & inconsideratè; sed omnia cum circumspeditione & prævia deliberatione fiant; nam ideo, teste S. Gregorio l. 29. mor. *Animalia Prophetica & in circuitu, & intus plena oculis esse memorantur. Quisquis enim exteriora sua honestè disponebat, sed interiora negligit, in circuitu oculos habet, sed intus non habet. Sancti verò homines & exteriora sua circumspiciunt, ut bona de se exempla præbeant Fratribus; & interiora sua vigilantia attendunt, quia se irreprobabiles interius iudicis obtutibus parant, ideo in circuitu oculos, intus habere dicuntur.* Inter quos Sanctos meritò non pauci Sacerdotes nominari possunt.

S. Ignatius Lojola certè præ reliquis in hoc genere excelluit, utpote de quo Historia Soc. p. 1. l. 16. n. 102. testatur, cum ratione & consilio plurimum fuisse usum, crebròque usurpare solitum, à beluis hominem sola ratione differre. Undè ipse in omni actione & finem actionis, & media, modòsque perfectissimos ea perficiendi excogitabat. Et licet in agendo cum aliis suspiciosus ac timidus non fuerit, erat tamen valdè circumspectus ac providus, ut illi non facile quisquam posset imponere. A cœna insequentis diei negotia disponebat. Cum omnia pietatis opera ad salutem Proximi spectantia complecti non posset, magno delectu præferebat publica privatis: perpetua iis, quæ ad tempus fiunt: incerta incertis: secuta periculosis: neque tam videbant, quantum res ipsæ essent, quam quantum spei ad eas. conficiendas ostenderetur. Hinc agebat, non res nobis, sed nos rebus accommodari debere. Ribad. l. 5. vit. c. 11.

Alanus de Solminihac Episcopus summè circumspectus erat dicere solitus, in præsentis vita decipi nos posse, sedulam proin rerum agendarum curam habendam. Negotiorum successum

cessum eminens providebat; nihil leviter & ex præcipitatione faciebat dicens, quòd agere tali modo non sit aliud, quòd seminare curas; & metere; ejus dein nos pœnitent. Vita l. 3. c. 8.

Petrus Forerius Canonicus Regularis & Parochus ignarus Prudentiam olim cum triplici facie pingi solitam tanquam respicientem tempus præteritum, præsens, & futurum, diligenter triplicis hujus temporis rationem habebat. Et 1. quidem fideliter ad res præteritas, & successum æternum advertebat animum, & si quidem desiderio & concupiscentia responderet eventus, iisdem mediis etiam in alia occasione utebatur; si verò secus accideret. perquam diligenter utebatur, ubi commississet errorem, eum emendaturus, malis prospecturus in tempore, quod quidem ipsi plurimum utilitatis emolumenti, ut sublimem prudentiæ gradum attingeret. Ut futura penetraret, præter naturalem ingenii bonitatem tantum luminis ex familiari cum DEO consuetudine habebat, ut occultiora quoque detegeret. Pro re præterita tot captabat consilia, monitaque, tamque prudenter & cum spectu utebatur iis, ut errare quasi fuerit impossibile. eaque propter omnis generis Personæ in negotiis intrinsecis ad eum confugerent. Vita l. 2. c. 11.

P. Petrus Faber è Societate JESU mirâ prudentiâ in actionibus quatuor capita acutè observabat. 1. Ut utramque rem gerendam prudenter inspiceret, an ea eorum hujusmodi, ut sua sponte referretur ad DEUM, & cum suo animo esset salutaris, tum utilis alienis. Deinde quâ mentis quòve animo fieret, ut ab utraque gena commendaretur animæ facies, eique jure dici posset à Sponso: *Quamvis ebra sunt gena tua*. Tum quo ductus Spiritu unamquam rem gereret, ne, quod Filiorum more amanter gerere esset, serviliter ageretur. Denique perpenderet ipse secus quanta sit facilitas DEI, quanta clementia in eo accipiens quod damus, admittendisque laboribus ac conatibus nocentem solus ille dolorem, laborémque consideret. Vita l. 2. c. 8.

IV. Tertius actus est, ut omnibus, quibuscumque quantum salvâ conscientia fieri potest, se accommodet, ut sapienter S. Franciscus Borgias vit. l. 4. c. 8. ad vertit.

omnes, quorum curam suscepimus, unâ regulâ metiendi, sed
 potius boni milites imitandi sunt, qui pro fistulæ captu ma-
 chinam bellicam sulphureo pulvere implent, ne dissiliat.
 Quod præceptum sanè non pauci Sacerdotes studiosè obser-
 varunt.

S. Paulus de seipso fatetur 1. ad Cor. 9. Cùm liber essem ex
 omnibus, omnium me servum feci, ut plures lucrifacerem,
 factus sum Judæis tanquam Judæus, ut Judæos lucraret,
 factus sum illis, qui sub lege sunt, quasi sub lege essem (cùm ipse non es-
 sem sub lege) ut eos, qui sub lege erant, lucrifacerem: ijs,
 qui sine lege erant, tanquam sine lege essem (cùm sine lege
 DEI non essem, sed in lege essem Christi) ut lucrifacerem eos,
 qui sine lege erant. Factus sum infirmus, ut infirmos lucrif-
 facerem Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem sal-
 vos. Unde meritò 2. ad Cor. 12. ait: *Ego vos non gravavi,
 sed cùm essem astutus (& prudens) dolo (pio & licito) vos
 cepi.*

S. Ignatius Lojola ut omnes lucrifaceret, ambitiosis splen-
 dida, avaris utilia, voluptuosis jucunda proponebat. Tri-
 stem & horridam sapientiam semper vitabat, quantum po-
 tuit, se ad communem consuetudinem accommodans, ita ut
 ejus mores primâ fronte intuentibus unus è Populo videretur
 esse. Ut Maffei l. 3. vit. c. 11. testatur. In vocandis homi-
 nibus ad virtutem suis armis petendum Sathanam dicebat;
 sicut enim ille animam justi non continuò apertis armis &
 insidiis, sed tectè oppugnat, nihil primò bonis actionibus
 observando, imò multa, quæ honesti speciem præbent, sug-
 gerendo, donec tandem incautum decipiat; ita in allicien-
 dis ad salutem animis laudanda prudenter ab initio in homi-
 nibus, quæ sunt recta, vitiis parumper intactis, ac leniter in-
 eorum gratiam irrependum; quâ conciliatâ tum demum ad-
 movendam medicinam. Hist. Soc. p. 1. l. 3. n. 49.

S. Franciscus Xaverius mirâ erat prudentia in converten-
 dit peccatoribus; nam primò dissimulavit eorum vitia
 omni affabilitate eos devinciens, tum recensitos varios ma-
 jorum casus, eorumque vitam divinis mandatis contrariam
 ostendens eos convertebat. Si quando aliquis improba di-
 ceret, nullam indignationem ostendebat, nec errantem tum
 reprehendebat, sed in ejus familiaritatem se insinuans, & se-
 ducens

ducens hominem sine arbitris monebat dicens, mirati sunt illi illi verba excidisse. Vit. l. 3. c. 15. & 10.

Petrus Forerius in intimos cordium recessus à natura, pericentia, gratiâque collustratus penetraus, naturalem cuiusvis affectum cognoscebat, & quidquid vitiosum inveniret rescindens, unumquemque secundum naturam suam perire nitebatur, eximiumque præstare, pro fundamento ardens, quod indole tali bonum esset, rectumque, cui potius virtutum omnium margaritas inædificabat convenienter primis principiis ac radicibus bonitatis ibidem reperit hilari nequaquam suam hilaritatem disturbabat, solū tendens, ne in immoderantiam transiret: Melancholicus in sua animi collectione & solitudine relinquebat, tantum incumbens, ne hic humor in morosiores tristitia degeneraret: verbo omnibus omnia fiebat, demperat imperfectione, ita ut merito Prudentia illius, Matrisfamilias instar esse crederetur, quæ demensum in frustra contumacitatem cuilibet domesticorum secundum ætatem & corporis constitutionem partitur. Vita. l. 2. c. 11.

P. Bernardus Coluagus è Societate JESU noverat perit omnibus omnia fieri, demittere se ad animas humi repere & ad eas, quarum conversatio in cœlis est. Ad cuiusque gratiam formabat seipsum ac verba componebat: Nec plus nūsvē loquebatur, quàm sciret Auditorem ferre posse. Non fuit tam grandis ullus, qui eo familiariter uti non ignaretur: nemo tam abjectus, quocum ipse suavissimè agere non nōsser, & vellet. Vita l. 2. c. 10.

§. V.

Exempla Justitiæ à Sacerdotibus relicta.

Justitia in genere definitur à Theologis virtus jus facere cuique tribuens; unde quia variæ sunt Personæ, quibus tale tribui potest, variæ etiam justitiæ species exurgunt, nempe Religio erga DEUM, Christum & Sanctos, Obedientia erga Superiores, Misericordia erga Pauperes, Charitas fraternalis erga æquales &c. de quibus proin omnibus specialiter agendum nunc est.

Exempla Religionis erga DEUM.

I. Quantopere hæc virtus, cuius Officium est, debitum DEO cultum tribuere, Sacerdotibus conveniat, vel ex ipso illius officio satis colligitur, quod aliud non est, quam ea, quæ ad Cultum DEI pertineat, devotè ac reverenter perage-
re, atque ut ab aliis etiam simili modo peragantur, studiosè
efficere, unde ab Apostolo *Homo DEI* vocatur, id est, homo,
qui suus esse desijt, & totus DEI est, totusque in hoc positus,
ut DEI honorem, gloriam, & regnum in omnibus propu-
get, & promoveat, ut sacrum illud ministerium, quod *DEI*
invenire sumpsit, DEI devotione consumatur, atque id, quod
ab eodem indignus accepit, eidem subjectus impendat; id
quod in sequentibus præcipuè occasionibus exequi debet.

II. Prima & præcipua occasio est in SS. Missæ Sacrificio
rite offerendo, cum enim Sacrificia sint protestatio quædam
supremæ excellentiæ & potestatis, quam DEUS in vitam &
mortem nostram habet, meritò hunc cultum præ aliis semper
requirit ab hominibus DEUS, nunc verò in novo Testa-
mento tantò æquius, ardentiusque requirit, quantò præstan-
tius, sibi que acceptius Sacrificium per Filium suum instituit,
quòque multiplicium Sacrificiorum in veteri Testamento
non sine magno labore & molestia offerri solitorum substi-
tuit, id quod pulchrè B. Algerus l. 2. de Sacram. c. 3. insinua-
vit licens: *Multiplicitatem Sacrificiorum veterum singu-
lariæ sus Sacrificiis abbrevians, occupationem nobis ex-
teriorum minuit, beneficiorum nobis gratiam multiplica-
vit, uno unico suo Sacrificio remissionem, redemptionem
que nobis faciens peccatorum, profectumque fidei, ceterarum-
que virtutum, & ad vitam æternam perducens. Ceterarum
omnium hostiarum vim & dignitatem magnitudinè sua &
prestanti dignitate obruit. Hic holocaustum, hic hostia
pacifica, hic propitiatorium Sacrificium continetur. Unde
singularis semper Sacerdotum in hoc Sacrificio offerendo
fervor extitit.*

S. Laurentius Justinianus, ex quo die factus est Sacerdos,
notidie Missam celebra vit, nisi valetudine impediretur, di-
cebatque, qui, cum posset Domino suo frui, non frueretur,
facile

facile declarare, se Domini sui curam non habere. Vit. 8. Jan.

S. Thomas Aquinas solebat non tantum quotidie Missam offerre, sed etiam aliam audiebat, cui ut plurimum ipse ministrabat. Sub ipso autem Sacrificio, tanti Sacramenti amore ebrius non raro in DEUM rapiebatur totus lacrymis infusus. Sur. 7. Mart.

S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus etiam quotiescunque tum ipsemet sacrificabat, tum alteri Sacrificio devotus stabat. Vit. 2. Maij.

S. Benno Episcopus Misnensis nunquam sicis oculis Missæ Sacrificium offerre visus est. Vit. 16. Jun.

Leo Pontifex III. hujus nominis interdum uno die septem aliquando novies celebrabat, teste Strabone de div. offic. par.

S. Cajetanus plerumque horas octonas in præparatione Sacrificii Missæ impendebat, & tum primum præparato confessione ad Altare accedebat. Rho. l. 3. virt. c. 1. n. 1.

S. Ignatius Lojola dicendo Missam adeo inflammabatur, ut tota facies ejus instar cancri cocti ruberet, tantoque calore æstuabat, ut quandoque ab altari alienis manibus depositus, in cubiculum debuerit, unde nisi validis esset viribus portendere non poterat. Lancizius opusc. 13. n. 52.

S. Franciscus Borgias iter faciens, ad duo nonnumquam milliaria à via decedere, non dubitabat, & diversarum inmoderata libenter supportabat, dum sacris operari possent liceret. Quotidie confessus rem divinam faciebat, non habuere copiosis lacrymis id præstare solitus. Vit. l. 4. n. 12. & 13.

Stanislaus Hofius Cardinalis usque ad decrepitam ætatem quotidie Missam dicebat, aut audiebat. Ante Missam nunquam negotiis operam dare volebat, sed soli meditari vacabat. Quamobrem in ipso sæpe diluculo, qualescunque tandem cælum esset, ad Ecclesiam accedere solebat, cum aliquando Medicus malum esse aërem diceret, respondit, quod DEUS bonus est, qui utique juvabit. Vita c. 16. & 19.

P. Franciscus Suarez è Societate JESU sacris quotidie vacabat, nec se aut per viarum molestiam, aut Hereticorum locorum periculum absterri patiebatur. Dicenti vero, quod præcipiam, laboriosum esse, quotidie sacrum facere, minime respondit, quæ enim alia hora in vita nostra plenior est solatio.

ere. *De voluptatis? eâ quoties carere cogor, exarescit animus di-*
vinâ dulcedine destitutus. Vita to. de Angel. præfixa.

III. Secunda occasio est in horis Canonicis piè & devotè
 recitandis; ad quod officium quia Sacerdotes specialiter sunt
 ordinati, meritò quoque illi præ aliis salubrem S. Bernardi
 47. in Cant. adhortationem applicare debent. *Vnde vos*
meo, dilectissimi, purè semper, & strenuè divinis interesse
laudibus: strenuè quidem, ut, sicut reverenter, ita & ala-
enter Domino assistatis, non pigri, non somnolenti, non osci-
antes, non parcentes vocibus, non præcidentes verba dimi-
na, non integra transilientes, non fractis & remissis vocibus
multeque quiddam balda de nare sonantes, sed virili, ut di-
ce legnum est, sonitu & affectu voces S. Spiritus deprecantes.
officiò pure vero, ut nihil aliud, dum psallitis, quàm quod psalli-
rationis, cogitetis. Spiritus sanctus illâ horâ gratiarum non re-
prebet, quiddam aliud, quàm debes, neglecto eo, quod debes,
n. & toleris; quo in genere multi iterum Sacerdotes præclara
Exempla reliquerunt.

S. Augustinus horas Canonicas, sepositis omnibus nego-
 s deprecatis, ingenti pietate exolvere satagebat; ad has tempus op-
 ribusportunum, otiumque deligebat, in eo reddendo velut sub
 melioris vitæ initium, officium divinum audiendo, frequen-
 tunc lacrymis perfundebatur. Ac semel dantaxat negotiorum
 ij in mole obrutus, Completorij recitandi oblitus fuisse fertur,
 postea paulò post Diabolum cum oblongiore scheda obvium
 , non habuit, quem cum pro imperio rogasset, quidnam in illa
 a. & scriptum ferret? & oblivionem suam observasset, mox dolore
 in conceptu persolvit preces, sicque effecit, ut erratum illud ex
 iam scheda evanesceret. Vita l. 3. c. 33.

S. Carolus Borromæus, licet in aliis etiam orationibus
 lectum, noctuque frequentissimus fuerit, horas tamen Canonicas
 , cum semper flexis genibus recitavit. Vita per Franciscum Pluian
 ondit scripta, c. 20.

S. Vincentius Ordinis Prædicatorum, cum non posset of-
 i die officium divinum ultima ætutudinis die persolvere, curabat id
 eticod lectum per socium recitari, cumque socius Laudes persol-
 vero pens ad illa ultimi Psalmi verba: *Omnis spiritus laudet Do-*
 niminum: pervenisset, sæpius ea Vincentius cum jubilo repe-
 est lo tena, spiritum emisit. Marchant. in hort. Past. tr. 3. lect. 14.

S. Franciscus Xaverius pro attentione comparanda, ad singulas horas officij divini hymnum *Veni Sancte Spiritus* recitabat, & quidem tanto fervore, ut ei cor in pectore reperire, animusque deficere videretur. Libentius autem in locis ædibus, quàm aliis in locis orabat, eò quòd crederet, DEUM benignius audire orantes. Vita l. 6. c. 5.

P. Petrus Faber è Societate JESU ad continendam in modia mentem consequentes industrias adhibebat. 1. P. Petrus orationis sæpe in memoriam revocabat, & paulo post omnia negotia disponebat. 2. In ipsa oratione post quosdam Psalmos dicebat: Pater cælestis, da mihi spiritum bonum, & ad malum; illum quidem omnia verba pronunciantem, sed verò evagationes observantem. 3. Imperabat animam, ut vel in uno psalmo sine evagatione persisteret; id si accideret ad alium dein simili cum pacto progressus est. Perfectam psalmodiæ munere, nisi ex sententia, votòque succederet, suscipiendum esse dolorem aiebat, sed quietum, qui perpetuus & ad novum usque tempus Psalmodiæ duret. Ex quibus industriis illæ suavitates ac dulcedines, quibus tanquam in campo pabulo se recreabat, ortum habebant; negabat enim contra miraculum fieri posse, ut qui nullo precandi desiderio fame, nisi tum, cum constitutum precatiõni tempus adhiberetur, incitatur, is solidiorem ex ea gustum, voluptatem percipiat. Histor. Soc. l. 3. n. 35.

Jacobus Merlohorstius Parochus ægerimè ferebat precationem, & nimia celeritate concitatum cantum Horarum, & precationum, quem, cum emendare non posset, ne præparatorem videretur, abesse malebat; summam adhibebat precationem, ut animam diu antè præparatorem, & contra repositam evagationem præmuniret. Inscriserat Breviario sub prelo sententias: *Si cor non orat, in vanum lingua laborat.* & *Orationem præpara animam tuam, & noli esse qui tentans DEUM. Illius est oratio perfecta, cujus & clamor & lingua, & actus, & sermo, & vita, & cogitatio.* Cassiod. sup. psalm. Et illud Isidori l. 2. c. 8. *Oratio ceterum est, non labiorum; neque enim verba deprecantis DEUS audit, sed orantis cor aspicit; melius est cum silentio corde sine sono vocis, quam solis verbis sine intuitu*

ande, hanc hasce consideraciones sæpe considerabat, ut tantò
 majori cum devotione horas diceret. 1. Considera DEI
 maiestatem, ejusque præstantiam tibi propone, & quomodo
 omnis spiritus laudet Dominum, & omnia opera benedicant
 ei, & amulare. 2. Te constitutum, ut pro Magistratu Ec-
 clesiastico & Politico, pro Amicis & Inimicis pro Sæculari-
 am id distractis, Captivis, Infantibus de Baptismo, & aliis de
 1. hanc periclitantibus, pro vivis & defunctis DEUM ores,
 quam sit proinde æquum, ut devotè id facias. 3. Ad finem
 psalorum Psalorum sub *Gloria Patri* singulariter recol-
 irium animum, SS. Trinitatem intimo corde lauda, reveren-
 ter adora, desiderans in te sentire affectus, quos Psalmi varios
 animi suggerunt, velut amoris in DEUM, Doloris de pec-
 catis, Laudis divinæ potentæ, Sapientiæ, Bonitatis &c. Ad-
 iacquiritionis Gratiarum actionis. 4. Quanto pietatis affectu
 hincque, & gaudio spiritus horas legere posses, si curares
 recitare sapienter, id est, si intellectui Psalmorum, quos Spi-
 ritus S. dictavit, devotè intenderes, ut eos non tanquam à
 quibusdam prophetis compositos, sed velut à te editos, quasi orationem
 tuam propriam, profunda cordis compunctione depromeres, vel
 at emittere ad tuam Personam æstimares esse directos, quos viri
 fidei sancti magno affectu & fructu recitare soliti sunt. O quàm
 us abundè multiplicet DEO, ea, quæ ipse inspiravit, ut ijs postulare nos fa-
 paretur gemitibus inenarrabilibus, recitari quandoque cum
 lacrimis & risu, aut saltem vanis cogitationibus, id est, sordi-
 bus sacratissima verba, quibus longè major, quàm Sanctorum
 reliquijs veneratio debetur, misceri! Quàm Sanctis displi-
 ceat, verba, quibus ipsi DEUM tam seriò & sedulò honorâ-
 ribus, ea per te inhonorari, & quasi prophanari, iisque vanas
 carnales cogitationes misceri, ut fiat detestabile illud: *Vo-*
cabitur hic labijs me honorat, cor autem eorum longè est à me.
 DEUM ad hoc tibi de suo Patrimonio largiri alimenta, ut
 id officium sibi præstes, & quàm turpe in eo negligentè
 & negligenter! Sanè si audias servus nequam & fraudulentus, quo-
 modo effugies iram Supremi Patrisfamilias? 6. Oratio-
 nem canalem esse, quo ad nos DEI gratia derivatur, & quàm
 turpe, illam tibi fieri per negligentiam in peccatum, & gra-
 vè detrimentum! Vita c. 19

P. Ludovicus de Ponte horas Canonicas, si poterat, sem-

per coram Vener. Sacramento genibus flexis recitabat. certè, si egredi non poterat, versùs illud recitare solebat. Consueverat etiam raptim interspirare, cum Psalmi suggererent affectum. Vita l. 2. c. 8.

P. Balthasar Alvarez è Societate JESU suas horas cum magna quiete & reverentia, & in recollecto loco, ut cordinationes fugeret, recitavit: nunquam est visus in itinere transitu orare, nec deambulans, sed per multos annos in cubiculo genuflexus id recitabat. Ordinariè orabat, ut diutius orare, atque in sensis, quæ DEUS commovet, cavere, ac frui posset. Vita c. 6.

P. Leonardus Lessius è Societate JESU ad horas vacantes non secùs, quàm ad laborum solamen, placidam quietem se conferebat. Singulorum Psalmorum literales, allegoricos, & morales sensus intelligebat, & quilibet Psalmus sine affectu & modo fuit conceptus, & omnibus assequabatur, ut singulari cum facilitate & attentione compositam mentem in divino isto officio committeret. Vita c. 10. n. 48.

IV. Tertia occasio est, ut Templum, Altaria, Suppellectilia cum magna munditie & reverentia tractentur, & mundantur; ex altarium namque, sacrarumque suppellectilium ditia, non parùm splendor nostræ Religionis obscurantur, & dórque fidei, quam de divinis mysteriis concipere debent. Quodammodo enim vilipendi videtur divina illa, tractandaque actio, dum vilia sunt, & sordida ista, in quibus mysteria tractari debent. Profectò si mensa pauperum, & Hospitem excipientis candido solet lintheo regi, & defendatur Hospes, quantò major cura nitore habenda mensa, quæ Christum excipit, & cui ab initio consecrata destinatus est Angelus cooperans Sacerdotibus ibidem ministrantibus, ut rectè discurret Marchantius in Virga Aarona lect. 19. Quo in genere non desunt iterum insignia Sanctorum ferventium exempla.

S. Carolus Borromæus adeò decorem domus DEI curabat, ut Author compendij vitæ c. 10. dicat, nullam in diolanensi civitate ac Diocesi amplissima Ecclesiam, cui ille manum non apposuerit, aut à fundamentis increpando, aut antiquam restituendo, & ornando prodigiosa

excitabat æstimationis Ecclesiasticis, adeo ut deterfo squallore novam
 are solentem ac splendorem novum summa cum admiratione om-
 ni fugum induerat.

Petrus Aloysius Caraffa Nuntius Apostolicus, quantopere
 as cum hoc decorem æstimavit, & conservare studuerit, claro argu-
 cordamento in Visitatione Diœcesis Leodiensis demonstravit,
 is in æquando autoritate Apostolica sancivit, ut Tabernaculum
 venerabilis Eucharistiæ, in quo Christus Sponsus adest Ecclē-
 è orationis Sponsæ suæ, interius velo byssino purpureo convescire-
 com, ne intra ligneos asseres contineri videatur Rex gloria in
 tris, qui lucem in cælis habitat inaccessibilem, & est ami-
 ras Cæli lumine sicut vestimento. March. l. c.

Alanus de Solmini hac Episcopus quantopere ædes sacras
 eraretur, verbis satis explicari non potest, inquit Author
 bat, l. 3. c. 20. Si in ijs existeret, suâ modestiâ, oris que ha-
 prus, ad devotionem adstantes excitabat, rarissimè loqueba-
 e & ob, de que rebus valde necessariis: nihil minùs quàm immo-
 cont, stiam & deambulationem in his locis perferre poterat, hu-
 Supel, modi abusu statutâ quoque sub excommunicationis sibi
 ur, & servatæ pœnâ sublato. Si penes ipsum stetisset, hæc templa
 illis in, materialia ex lapide Porphirite & Jaspide extrui, & unde-
 curant, que instar templi Salomonici incurari debuissent. Desi-
 re de, curabat, ut Altaria cum magnificentia exornarentur, pro eo-
 illa, re, decoratione nullis sumptibus Beneficarij parcerent, exi-
 quibus, mans, eorumdem proventus meliùs impendi non posse.
 peris, religionis demum Spiritu ductus, quidquid potuit, fecit, ut
 regi, hæc sacra in eum reducerentur Statum, in quo etiamnum spe-
 vendi, rantur.

De Jacobo Merlohorstio Author vitæ c. 19. testatur, quòd
 Pastore existente Altaria pretiosis palliis vestita, sacra su-
 idem, plex Ciborio, calicibusque aucta, vestes Sacerdotales è tela
 Aar, tantissima elaboratæ fuerint. Nec minùs ornatus, quàm
 ia Sa, manditiæ fuerit Studiosus, lineam Altaris supellectilem lau-
 am & elegantem requisiverit indicem puritatis animi, quam
 El cor, in hominibus sacra synaxi reficiendis DEUS exigit. Ob quam
 tam in, strummenti sacri & Altarium nitorem & elegantiam libenter
 tam, ipsi Metropolitanæ Collegæ in ea Parœcia faciebant.

V. Quarta occasio est, ut Exercitia Religionis, puta Missæ
 dig, celebratio & auditio, Horarum Canonicarum, ubi mos est,
 publica

publica cantatio, Sacramentorum susceptio, Peregrinatio
 sacræ & similia decenter & ordinatè suo tempore perage-
 re, cum enim hæc sint publica Religionis nostræ Catholice
 Exercitia, meritò omni studio procurandum est, ut cum
 devotione & reverentia obeantur, quæ majestatem & san-
 ctitatem dictæ Religionis docet, & ædificationem magis in-
 scientibus, maximè Hæreticis, quàm scandalum parere
 id quod Zelosi Sacerdotes studiosè semper observant,
 etiamnum observant.

Alanus de Solmini hæc Episcopus non modò ipse singulis
 cura dies Dominicos & Fèstos observabat, nemini per-
 aures, nisi ob gravissima negotia, quæ dilationem non
 bantur, sed etiam suis Diocesanis insinuavit, rem gra-
 gratam facturos, si pro Visitationibus officiosis diebus
 quàm divino cultui destinatos seligerent. Hinc etiam
 pere laboravit, ut Nundinas hisce diebus eliminaret,
 quos Mercatores ante portam Ecclesiæ merces suas ex-
 se advertit, sanctè indignatus exemplo Christi, mor-
 loco cedere jussit. Ipsum verò officium divinum
 omni, quæ fieri poterat, perfectione perageretur, effu-
 natus est, eumque in finem diversa statuta fecit. Vita
 c. 20.

Petrus Forerius Canonicus Regularis ita rei divinæ
 promovit, ut diebus operariis etiam templum hominum
 esset frequentissimum, Fèstis verò & Dominicis diebus
 tanta copiâ afflueret Populus, ut plures, quàm quarta
 tra templum manere cogerentur. Univerfa prope
 quor mensibus confessione piaculari peractâ, sacræ me-
 cumbebat, quin haud pauci singulis octiduis id magis
 pietatis sensu & fructu faciebant. Si per modum suppli-
 nis Sancti ejuspiam locus visitaretur, è reliquis omnibus
 rocciani ipsius ex oculorum modestia & devotione
 etiam prorumpente, & ordine, quem servabant, ob-
 dignoscebantur, & infamis reputabatur, qui cauponam
 set ingressus. Vita. l. i. c. 11.

Jacobus Merlohorstius in ipso moræ Pastoralis Mun-
 tio totus in eo fuit, ut eorum Sacramentorum inducere
 quentiam, quibus animæ puritas & gratia vel acquiri
 conservatur. Hinc ad sacrum tribunal quotidie fere

dotibus in æde summa facientibus, pridie verò Festorum aut
 Dominicæ confitentibus operam dabat. Sic inducta in Paro-
 chiam paulatim octavo quoque die Sacræ Communionis fre-
 quentatio, pietas fidelium aucta, concursus ad templum ma-
 gnus & reverentia cultus divini major introducta. Vit. c. 17.

Exempla Religionis erga Christum.

I. Hujus virtutis ardentissimum studium, si ulli alteri, Sa-
 cerdotibus certè præcipuè convenit, tum quia Christus est
 primus & Supremus Sacerdos secundum Ordinem Melchise-
 decb, atque adeò meritò tanquam perfectissimum Exemplar
 illud illis ob oculos versari debet; tum quia idem Christus
 est Fundator Sacerdotij, si ergo Religiosi v. g. meritò ad Fun-
 datorum suum, plùs quàm alij, honorandum & amandum
 obligati creduntur, eò quòd ipse occasio & causa fuerit illo-
 rum bonorum, quæ in Religione participant; facillè patet,
 Sacerdotes quoque tantò magis, quàm alios homines obstri-
 ctos fore ad Christum colendum & diligendù, quantò major
 illis dignitas & utilitas ex Sacerdotij collati beneficio obti-
 git. Unde meritò P. Vincentius Caraffa Societatis nostræ
 Generalis cuidam familiari Sacerdoti in hæc verba scripsit:
*Legi hoc vespere, S. Antonium suis singulariter commen-
 dare solitum, ardentem in Christum amorem. Id ipsum Re-
 verentia Vestra roveo, ut ipsa primùm, tum verò ab ipsa
 ceteri exardescant amore. Et sanè, Pater mi, si amorem
 præcedere debet consultatio & electio eius, quod ad amem,
 consistat, non alium nobis, quàm Dominum IESUM in amo-
 ribus esse debere, quippe cui adsint omnes necessitudinis no-
 stra causa, summæque jura omnia. Quare deceret eum non
 amare duntaxat, sed immensùm amare. Verùm huic nomi-
 ni satisfiit amando, quantum humanitus licet, atque, ut lo-
 quitur Bernardus, ex toto. Etenim, qui dat, quidquid ha-
 bet, nihil sibi facit reliqui, quod ultra donet, atque adeò sine
 fine amat, qui nullum limitem figit amore. Hoc igitur pacto
 acquiescit animus, neque est, quod cupiat aliud. Itaque sæpe
 iteremus hæc sanctas S. P. N. Ignatij voces: Amorem tuum
 solum cum gratia mihi dones: amorem, ut amemus: gra-
 tiam, ut amemur: amare & amari utique sat est, & am-
 plius*

H 7

plius

plius nihil. Vita. l. 2. c. 12. Porro in tribus præcipue
sionibus hanc Religionem ostendere debet Sacerdos.

II. Prima est, ut totam vitam illius altè memori
pectori inscribat, & ad virtutes illius velut perfectissimam
imitationis exemplar oculos in singulis actionibus suis So
flectat, ut, si aliud imitari non potest, illam saltem Cl
laudem mereatur: *Bene omnia fecit.* Marc. 7. Nam, ut
pienter S. Gregorius epist. 1. de perf. Christ. advertit, Quo
que suæ vitæ pictor est; & Artifex hujus voluntas, col
autem sunt virtutes, exemplar Christus esse debet. Hinc
ritò Sacerdos saluberrimam illam S. Bonaventuræ in
ferm. adhortationem audire debet: *Hæc sit sapientia Ch
diu tuum, semper aliquid de ipso (Christo) cogitare,
de vel provoceris ad imitandum eum, vel ad amandum
inciteris; quanto enim quisque in virtutis imitatione
hinc conformare studuerit, tanto ei in prima gloria
vitate appropinquabit, & similior erit.* Quam doctrinam
sanè non pauci Sacerdotes egregiè observârunt.

S. Paulus ita Christum amare, & imitari studuit, ut
cere ausus sit ad Galat. 2. *Vivo autem jam non ego, vivit
rò in me Christus.* Et iterum 1. ad Cor. 2. *Non judicatis
scire aliquid inter vos, nisi IESUM Christum, & hunc
cifixum.* Unde meritò alios quoque ad hanc imitationem
invitat 1. Cor. 4. dicens: *Rogo ergo vos, imitatores me
te, sicut & ego Christi.*

S. Gregorius Nazianz quantopere Christum imitari
duerit, ex pulcherrima illa, quâ se & alios ad imitationem
hanc incitare studuit, ratione satis colligere licet, de qua
orat. 40. in Pasch. dixit: *Simus ut Christus, quoniam
stus quoque sicut nos: efficiamur Dei propter ipsum, quia
ipse quoque propter nos homo factus est.*

S. Bernardus tanti fecit hanc imitationem, ut Lau
Cant. dicere ausus sit: *In cassum laborat in acquisitione
tutum, qui eas alibi, quàm in Christo querit.*

S. Ignatius Lojola, cum vitam Christi legisset, et
eam imitandi desiderio exarsit, ut eam, quam novimus
miramur, vivendi rationem susceperit, & Ordinem Societatis
tis JESU instituerit. Vita.

S. Franciscus Xaverius ad imitationem Christi se & suos
 indefinenter hoc dicto incitavit: *Demus operam, Fratres,*
ut, qui de Societate IESU dicimur, nunquam tali capite, ta-
le corpore videamur indigni. Sacchin, in præf. hist.
 Soc. p. 1.

P. Oviedo Patriarcha Æthiopiæ vehementer lætatus est,
 quod quinque vulneribus à Latronibus affectum fuisse, ut hoc
 modo Christo similior esset. Hist. Soc. p. 1. l. 4. n. 76.

III. Altera occasio est in cultu & amore SS. Eucharistiæ
 exhibendo, in quo meritò iterum Sacerdotes exemplo præ-
 cedere, aliosque longè antecellere debent; si enim nemo
 Christum amandi majores & plures causas habuisse creditur,
 quam B. Virgo, eò quòd illa sola sine Patris concursu eundem
 generavit, quantò majori amore, si fas esset, Sacerdotes ipsum
 amare deberent, ut qui non solum Carnem, sed etiam Ani-
 mam Christi suo modo in Eucharistia producant, atque adeò
 Incarnationis Mysterium renovant, uti S. Augustinus hom. 2.
 in Psal. indicavit, dicens: *Verè veneranda Sacerdotum di-*
gnitas, in quorum manibus DEI Filius velut in utero Ma-
ris incarnatur. Accedit, quòd hoc Sacramentum, teste
 Alano de Solminihac l. 3. vit. c. 20. sit thesaurus Christiano-
 rum, Fons gratiarum cum abundantia in omnes effusarum;
 cum ergo hujus thesauri cura Sacerdotibus unice sit com-
 missa, rectè sanè concluditur, etiam his præcipuè incumbere,
 ut debitus Christo in hoc Sacramento cultus ac amor ex-
 hibetur, qui quidem in tribus præcipuè actionibus consistit.
 1. Ut frequenter in templis visitetur, & ad eum in omnibus
 necessitatibus fiducialis recursus habeatur, cum verè hinc
 impletum videatur, quod Levit. c. 26. dixit: *Ponam taber-*
naculum meum in medio vestri, & non abiciet vos anima
mea: ambulabo inter vos, & ero DEVS vester, vósque eritis
Populus meus. Quidni ergo meritò quilibet Sacerdos à
 Christo Eucharistico quasi sibi dicta illa pii Ascetæ l. 3. c. 30.
 de imit. verba applicet: *Fili, ego Dominus confortans in die*
tribulationis, venias ad me, cum tibi non fuerit bene.
 2. Ut Sacrificium Missæ frequenter devotè offeratur, vel au-
 diatur, sicque, ut idem pius Author l. 4. c. 5. ait, DEUS ho-
 noretur, Angeli lætificentur, Ecclesia ædificetur, vivi adju-
 ventur, defunctis requies præstetur, & ipse Sacerdos omnium

bonorum particeps efficiatur. 3. Ut cum magno zelo & promptitudine Christianis communicare volentibus adhibeatur, cum debita reverentia & pompa ad agros deputetur, vel etiam in Processionibus circumferatur; & ad hanc reverentem communionem Fideles ferventer & efficaciter accedant. Sacerdotes namque sunt Apostoli Christi, ideo sibi dictum à Christo credere debent Luc. 22. *Euntes parate vobis Pascha.* Sacerdotes sunt Ministri in magna Celsitudine Christo instituta servientes, illis ergo convenit iterum Christi mandatum Luc. 14. *Exi cito in plateas, & voca viciatim, & pauperes, & debiles, & cæcos, & claudes, & duc huc.* Sacerdotes sunt Medici animarum; an non illis præcipuè convenit ad Medicum, de quo *virtus eius, & sanabat omnes*, alios adducere? Sacerdotes decem sunt Pastores ovium; decet proin, ut de bonis pascuis videant illis, sicque illud Ezech. c. 34. usurpare possint. *pascuis uberrimis pascam eas.* Quæ omnia quàm ferè à variis Sacerdotibus præstita sint, sequentia exempli celebunt.

S. Franciscus Xaverius tanto ferebatur in SS. Eucharistiam affectu, ut, ubicunque poterat, quæreret cubiculum templo propinquum. Observatum est Malacæ, eum fere sacrario quasi alterum Samuelem pernoctare, humiliter habere solitum, indeque in templum digressum, ante Eucharistiam majorem noctis partem flexis genibus intercessiones transegisse. Proprium illi erat, Eucharistiam flexis genibus ministrare Populo, quando commodè id fieri poterat. Vita l. 6. c. 5.

De S. Francisco Borgia sic scribit Sacchini in p. 3. Soc. l. 8. n. 49. Ultra omnem vim eloquentiæ est, quæ pietate ferretur, quàmque sanctis & dulcibus afficeretur verbis. Ubicunque degeret, secretam sibi curabat cellam aræ maximæ latus; in eam velut portum, quàm frequenter creberrimè ab negotiorum æstu recipiebat sese, ibi DEUM effundebat cor suum, ibi divinitatis commotione dulcedine fruebatur, beatæ vitæ per gustans suavitatem. Quoties in templum inferebat, sagacissimè statim sentiebat, quomodo SS. Sacramentum asservaretur, nec unquam fallere

etiam lampades & cætera argumenta deessent. Eboræ gra-
viter ægrotans & lethargo captus evigilare per vim, Medi-
corum jussu cogebatur, & allatâ Eucharistiâ mox exporre-
ctus, alacer & agilis apparebat.

Alanus de Solminihac Episcopus ad Sacellum domesti-
cum, ubi SS. Eucharistiam consilio alterius Episcopi asser-
vabat, perpetuò confugiebat: hîc omnes suas difficultates
applicabat, suumque cor effundebat: hîc pro DEI gloria,
honorumque Diœcesanorum spirituali emolumento maxima
consilia agitabat: hîc vires, animumque sumebat ad susti-
nendas calumnias adversum se cogitatas. Vilis est ab Alta-
ri aliquoties recedere facie prorsus inflammata, quæve ta-
dios quosdam à se projiceret. In omnibus suis Archipresby-
teratibus suæ Diœceseos conferentias cum suis Sacerdotibus
habebat, quâ ratione effici posset, ut honor debitus Eucharis-
tiæ à Fidelibus exhiberetur. Hinc decrevit, ut in omnibus
templis ruralibus asservaretur, & quidem in deauratis Taber-
naculis holoserico vel serico vestitus, & umbellâ seu papilio-
ne coopertis. Statuebat item, ut coràm tali Altari lampas
semper arderet, & optimo oleo nutrireretur, dicere aliquando
auditus, æquissimum esse, ut lampades eorum hoc sacra-
mento arderent impendio sanguinis Christianorum, sanguis
tamen Episcoporum primus adhibendus esset. Manda vit suis
Missionariis, ut ubique Confraternitatem SS. Sacramenti
erigerent, vel stabilirent, effecitque deinceps, ut in omnibus
Parœciis institueretur, & ipse, quâncunq; poterat, Pro-
cessionibus mensuris interfuit, & Vener. Sacramentum cir-
cumtulit. Verbis & exemplis Fideles ubique cohortabatur,
ut Sanctissimum Sacramentum ad ægros deportatum cum
debita reverentia comitarentur, quæ devotio Cadurci adeo
deinceps crevit, ut aliquoties ultra duo millia Personarum ejus-
modi comitantium fuerint numerata. Vita l. 3. c. 22.

Petrus Foretius suis Canonicis & Monialibus conceptis
verbis commendabat, ut, quidquid ad amorem & cultum hu-
jus SS. Sacramenti pertinet, singulariter commendatum ha-
berent, non auro, non argento parentes, nec aliis lionis aut
laboribus. Si sacram pyxidem tangebant, tam reverenter id
egit, ut exterior homo manifestè mutari, & facies collectio-
ni prorsus extraordinariâ viâ videretur alligata.

Jaco-

Jacobus Merlohorstius, ut die Jovis solemne sacramentum cantaretur, oblato de suis bonis stipendio, procurabat. *De* autem non potest, inquit Author vitæ c. 21. quo arserit desiderio cultum hujus augustissimi Sacramenti in se & aliis promovendi; in eum finem sæpe ad Sodales hujus Congregationis verba faciebat, eisque aphorismos, quibus omnia cogit, quæ ad divinissimum Sacramentum piè sumendum aliis ministrandum desiderari possunt, dedicavit; unde ruit tandem die Jovis sanctissimè vitam finire.

P. Thomas Sanchez è Societate JESU SS. Eucharistiam quinquies de die visitavit, die Jovis verò (quem singulis ob hunc finem observabat) oñies, quo die etiam flagellabat corpus, & cilicio castigavit, & ferè semper de illo cogitavit Annuæ Soc. 1620.

P. Antonius Cordubensis, sive domi, sive in templo verba faciebat, ante SS. Sacramentum in genua abjectus prostrabat, & ob illa oracula accipiebat, ac veluti ad fornacem incendebar, quæ ad Populum diceret. Hist. Soc. p. 3. n. 178.

P. Ludovicus de Ponte noctes sæpe integras coram SS. Eucharistia insomnes traduxit, tamque frequenter quocumque foret anni tempestas, etiam per tenebras visitavit, sine illa esse non posse videretur, ipsique Domestici mirarentur, hominem, qui ob languorem virium vix spiritum trahebat, ad SS. Eucharistiam adorandam tam agilem & velocem esse. Si ex cubiculo prodire non poterat, coram imagine saltem SS. Sacramenti procumbebat. Vita l. 2. c. 9.

IV. Tertia occasio est in speciali devotione erga Christi Passionem & vulnera ostendenda, quæ quidem tres præcipuè causas Sacerdotibus specialiter conveniunt. Prima est, quòd hæc Passio & vulnera Christi plurimum conducant ad zelum animarum excitandum; si enim Elephas conspecto sanguine ad pugnam accenduntur, quanto magis Sanguis Christi, menti observans zelum & indignationem adversus peccata & Sathanam excitabit. Secunda est, quòd eadem passio est mediū efficacissimum ad animas lucrandum, tel te Blofio c. 2. Monil. spir. S. Gertrudis divinitus dixerit, quoties quis in Christi Crucifixi imaginè animo commoto oculos intendit, toties divinæ pictatis oracula

et advertit. S. Edmundus verò adjurans Diabolum, & indicare cogens, quibus potissimum armis ejus vires infringereat, publice confessus fuerit, id per memoriam & cultum S. Passionis & stigmatum fieri, ut Surius in vita testatur. Tertia est, quòd ea ipsa Passio perquam salutare sit remedium ad omnes labores & difficultates, quæ in cura animarum passim occurrunt, leviores reddendos, fortitèrque exantlandos, nihil enim adeò grave est, quod non aquanimiter toleretur, si Christi Passio ad memoriam revocetur, ut S. Gregorius in Epist. ait. Porto hæc devotio & cultus in tribus præcipuè actibus consistit, nempe in assidua meditatione seu memoria, in cordiali & firma fiducia, & amorosa compassione; nam, uti Thomas de Kemp. l. 2. c. 17. rectè advertit, nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is, cui contigerit similis pati. Unde is in opusc. de Ven. Sacram. quatuor in Christi passione cogitanda esse monet, scilicet dilectionem ejus redamando, amaritudinem illius compatiendo, fortitudinem ejus adversa patienter sustinendo, & utilitatem ejus gratias agendo, quæ quidem, quomodo à Sacerdotibus observata sint, sequentia exempla docebunt.

S. Paulus tam assiduus erat in meditanda & prædicanda Christi Passione, ut dicere ausus sit, se nihil scire, nisi JESUM Christum, & hunc Crucifixum. 1. Cor. 2.

S. Augustinus de seipso in l. de contempl. c. 21. fatetur: Quidquid mihi deest, usurpo mihi ex visceribus Domini mei, quoniam misericordia affluunt. Cùm me pulsat aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera Christi. In omnibus adversitatibus non invenio tam efficax remedium, quàm vulnera Christi, in illis dormio, & requiesco intrepidus.

S. Bernardus in l. sup. Cant. de seipso dicebat: Ego ab invivente mea conversatione pro acervo meritorum, quæ mihi deesse sciebam, fasciculum hunc colligare curavi collectum ex omnibus anxietatibus & amaritudinibus Domini mei. Primum scilicet infantilium necessitatum: deinde laborum, quos pertulit in prædicando: fatigationum in discurrendo: vigiliarum in orando: tentationum in jejunando: lacrymarum in compatiendo: insidiarum in colloquendo: postremo periculorum in falsis Fratribus, convulsorum, spuro-

sputorum, colaphorum, subsannationum, exprobrationum, clavorum, horumque similium.

S. Franciscus Xaverius in Christi vitæ, mortisque meditatione maximè acquiescebat. satis gnarus, ibi enim omnis exempli documenta in illustri posita monumenta tueri, atque imitari licere; hoc meditationis genus præcipuè salubre ac frugiferum, præcipuum utique exemplum Christianæ vitæ, & ingens incitamentum divinæ caritatis impensè & complectebatur ipse, & aliis commendabat. *ta l. 4. c. 7.*

P. Balthasar Alvarez assiduò hortabatur suos ad imitandam Christi passionem, tanquam spiritualis ejus profectus fontem; & in ordinariis suis exhortationibus frequenter hoc repetebat: Ne existimemus, nos aliquid fecisse, donec ad eum perveniamus, ut semper Christum crucifixum in peccatis habeamus. Semper Christi crucifixi imaginem in cubiliis habebat, in quem frequenter aspiciebat. Præcipuo studio in Christo crucifixo tres ejus Comites, scilicet Paupertatem, Contemptum, & dolores considerabat, & in se transferre studebat. *Vita c. 3 §. 2.*

P. Vincentius Caraffa pro primaria voluptate habebat contemplationem cruciatuum, & mortis Christi, nempe quibus omnes amoris mutui illecebræ convenirent, Perpetua Theandrica, caritas incomparabilis, tum Patris genitricem suam nobis donantis, tum Filii sanguinem & vitam nostræ salutis causâ prodigenter inter ingentia tormenta denique norma, quam discere aiebat, amare nimirum cogitando, cujus memoria ne mente unquam exiideret, dominus super pectore gestavit paupertinum signum Redemptoris à Cruce pendens habitu, at sine cruce, sive quod ipse in suo tanquam cruci clavis amoris illum affigi desideraret, sive quod molestiam & crucem majorem ferre. Atque affuebat singulare illius in doloribus, plagisque gaudere, hinc perpetua desideria vulnerum, adeò ut à capite usque ad pedes non nisi vulnus esse perciperet; sic enim generosus amator diserebat, non esse germanum Christi patiens amoris, qui imitationis illius avidus non esset, nec propro vitam nobis placidè fluere, & ne levi quidem cruciatu libatam, quando Christus ob oculos nostros versaretur.

cruce, plagis olim confectus & cruciatibus, ut nos à morte æterna assereret. Vita l. 2. c. 17.

Jacobus Merlohorstius, in supremo morbo, cum abessent, qui solarentur, icones Passionis Dominicæ libenter contemplabatur, quibus interiorem spondæ partem vestiebat. Quod si quis adstantium augere dolores magnitudinem incipiebat, ei placidè respondebat, longè mitiùs, quàm mereatur ipse, DEUM secum agere, hocque se beneficii loco numerare, quòd guttulam sibi delibandam amari Calicis propinaret, quem ipse felle & absynthio plenum esset bibiturus. Vit. c. 36.

P. Petrus Colnagus è Societate JESU sextâ quâque Feriâ in lignea cruce procumbens brevem capiebat somnum, contra Crucifixi imaginem in lectulo floribus ornato collocabat. Eadem die & quoties concionanti de Passione sermo fuit, acerbissimum in latere cruciatum, & letiferos in corde dolores sentiebat, haud secus ac si lanceâ vulneratus immanè vulnus accepisset, crescebatque dolor pro magnitudine fervoris. Quod tormentum ipse velut insigne DEI munus impetravit, dum ad quendam Religiosum ex D. Benedicti Familia in silva habitantem, qui Christi patientis in corde dolores immensos experiebat, accessit, & ut eam sibi à Christo lanicnam pariter obtineret, rogavit. Vita l. 2. c. 4.

Exempla Religionis erga B. Virginem.

I. Ut in hac etiam Religione præcellere alios studeat Sacerdos, non pauca sanè, nec leves ei rationes offeruntur. In primis quia, cum B. Virgo post Christum sit petissimâ causa & cooperatrix nostræ Redemptionis, meritò credunt, eam nihil magis desiderare, quàm ut opus hoc pretiosissimum suo effectu & fine non frustretur, atque adeò præ aliis diligere eos, qui suo conatu & labore efficere conantur, ut animæ talis fructus fiant participes, id quod Sacerdotes animarum curam gerentes potissimum faciunt. Deinde verò cum præ reliquis arduum sit opus cooperari DEO in salute animarum, atque adeò magna ad id fructuose, ritèque obeundum gratia requiratur, meritò hujus Sanctissimæ Virginis favor & intercessio ambitur, utpote quæ est my-

fici

stici corporis collum, per quod omnes gratiæ à Capite
 sto in reliqua Ecclesiæ membra derivari debent, ut adeo
 ritò S. Bernardus in s. de aquæductu ex hoc ipso capite
 cultum illius ferventem hortetur, dicens: *Totius medullarum*
diem, totis præcordiorum affectibus MARIAM hanc
remur, quia sic est voluntas ejus, qui omnia nos habet
luit per MARIAM. Quia verò hoc ipso, quòd Sacerdotes
 præ aliis Dæmonis animas perdere volentis conatibus
 opponant, & in cultu Mariano ferventes se ostendant,
 Dæmon fortiùs eos oppugnaturus est (uti S. Joannes in
 calypsi c. 12. prævidit, dicens: *Et postquam vidit Deus*
quòd dejectus esset in terram, iratus est in mulierem, &
sit facere præsum cum reliquis de semine ejus) facile
 paret, quòd novum iterum titulum, causamque habeat
 hujus potentissimæ Patronæ præsidium confugiendi, ut
 quam præ omnibus Sanctis timet memoratus Dæmon.
 S. Bernardus iterum in quod. serm. apertè indicavit, dicens:
Non sic timent hostes visibiles quasi castrorum multitudine
copiosam, sicut aërea potestates MARIÆ vocabuntur
patrocinium, exemplum. Fluunt, & pereunt sicut cera
facie ignis, ubicunque inveniunt hujus nominis reverentiam,
devotam invocationem, sollicitam imitationem.
 Unde justè sibi Sacerdotes applicare deberent præsidium
 Claudii Aquavivæ Societatis JESU Generalis adhortationem,
 quâ suos ad Cultum Marianum sequentibus verbis
 adhortatus: *Altera res, quâ si minima nostra Societas*
 & Congregatio Sacerdotum) nitatur, fore confido, ut
 DEI est beneficentia) etiam atque etiam in dies efflorescat
 est præcipua quadam Religio ac pietas erga Sanctissimam
 Virginem MARIAM. Ea namque cum Parens fuerit
 qui omne calum, omnemque naturam molitus est, vult
 proprie, ut ait Damascenus, in res universas Hera ac
 na nomen & jus adeptæ est. Itaque velim in omnibus
 ac temporibus, siue publicis Societatis, siue propriis Societatis
 rum, præstanti quâdam veneratione, ac singulari fide
 qua nullam vereatur repulsam, ad hoc laborum omnium
 sollicitudinum refugium supplices accurramus. Equidem
 dum mecum reputo, quanto devotionis affectu hanc calum
 ginam complexi sint, quantumque ex ejus pio & assidue

ad omnem profecerint sanctimoniam multi Sancti Viri,
 ac privatim S. Ignatius, quantam rerum nostrarum spem
 ac tutelam in hac velut arce collocarint, magno teneor stu-
 diis, ut & nos eam propensissimis animis atque obsequiis pro-
 sequamur, deprecantes, ut ipsamet deprecante hac pietas
 velut suavissima nardus nostris mentibus innascatur. Cer-
 te si spectemus Desipara Virginis dignitatem, auctore DEO,
 in tam illustri, excelsoque loco sitam, ut per seipsam & Re-
 volutionem, & admirationem moveat; siue beneficiorum illius
 nos magnitudinem, quibus gratiam, quam possumus, re-
 ttere fas est; siue inopiam ac mendicitatem nostram, quam
 prius tam salutaris patrocínio sustentemus, potiora semper
 erantes in posterum, hac, inquam, omnia si spectemus, ea
 que, quam maximas à nobis & honoris, & amoris significa-
 tiones erga caelestem hanc Præsidentem & Custodem nostra salu-
 ta exoptant. Quatuor proin vel quinque actibus hæc Re-
 ligio erga SS. Virginem demonstranda est.

II. Primus actus est, ut magnam de illius dignitate &
 potestate æstimationem concipiat Sacerdos, quò major enim
 hæc æstimatio fuerit, eò major quoque exurget amor ac fi-
 ducia ad illam. Hæc porro æstimatio in duobus præcipue
 objectis concipienda est, nempe ut eam in gratia & meritis
 omnes Sanctos longissimè superare credamus, sic enim clarè
 Hieronymus in l. de Assumpt. indicavit, dicens: *Cæteris*
virginibus per partes præstatur gratia, MARIÆ verò se to-
tam infudit gratia plenitudo, qua fuit in Christo, quanquam
aliter & aliter, quia in Christo fuit plenitudo gratia tan-
quam in homine personaliter definito, in MARIA verò ut
in templo singulariter consecrato; in Christo sicut in capite
effluente, in MARIA verò sicut in collo transfundente.
Hæc si diligenter attendas, nihil est virtutis, nihil splen-
doris, nihil gratia & candoris, quod non resplendat in Vir-
gine gloriosa. Dein verò eadem æstimatio exigit, ut firmis-
 sime credat Sacerdos, hanc potentissimam Patronam & pos-
 se & velle juvare, uti præclare advertit S. Bernardus, dicens:
inhibentem sic potest potestatis ejus, vel pietatis commendare
iniquitatem, nisi fortè aut non creditur DEI Filius ho-
norare Matrem, aut dubitare quis possit in affectum cari-
tatis transisse MARIÆ viscera, in quibus novem mensibus
 Instruct. IX.

*ipsa, qua ex DEO est, caritas corporaliter requievit. Cuius
geminæ æstimationis præclara exempla varii Sacerdotes
bis reliquerunt.*

S. Hieronymus tantam de dignitate hujus Virginis
mationem concepit, ut in f. de Assumpt. in hæc verba
xit: *Quid nos tantilli, quid actione pusilli, quid in ejus
dibus referamus, cui, etiamsi omnium nostrum membra
serentur in linguas, eam laudare sufficeret nullus; alius
enim calo est, de qua loquimur: abisso profundior, cui
des dicere conamur. Si calum te vocem, altior et
trem Gentium, precedis: si formam DEI appellem,
existis: si Dominam Angelorum, prima esse probatur.
ergo de te dignè dicam?*

S. Bonaventura in Speculo B.V. ut suam de hac SS.
gine opinionem aperiret, *Ipsa est, inquit, quâ majorem
re DEVS non potest; majorem facere mundum potest DEVS
majorem Matrem, quàm Matrem DEI facere non
DEVS.*

S. Anselmus in serm. de Concept. V. *Nihil, inquit,
Domina, æquale est, nihil comparabile; omne enim
est, aut supra te est, aut infra te; quod supra te est,
DEVS est; quod infra te est, omne, quod DEVS non est.*

Laudandus hoc in genere præ aliis est P. Franciscus
rez insignis Societatis JESU Theologus, qui in publica
demia fuisse probavit, B. Virginem in dignitate ac
superare omnes Sanctos Homines & Angelos, qui sunt
vel fuerunt. Et verò etiam quàm grata fuerit sancti
Matri hæc oratio, ipsamet ostendit, dum P. Martino
rez itidem Societatis JESU Religioso gratias egit, quod
morato Patri Suarez author fuerit suo consilio & homi
ut hanc quæstionem eatenus non auditam eventilaret.

III. Alter actus est, filialis fiducia nullam timens
sam; ad quam S. Bernardus l. de aquæductu his verbis
tur: *Modicum illud, quod offerre desideras, gratiosissimè
bis, & omni acceptione dignissimis MARIÆ manibus
rendum tradere cura, si non vis sustinere repulsam.*
ut S. Anselmus c. 6. de excell. Virg. loquitur, *Velocior
dum est salus memorato nomine Virginis, quàm invocatio
enine Filii; non quòd ipsa major & potentior sit (nec*

esse magnus & potens est per eam, sed illa per ipsum.) Verum quia etsi merita invocantis non merentur, ut exaudiantur, merita tamen Matris intercedunt, ut exaudiat. Unde merito quamplurimi Sacerdotes ingentem erga hanc Auxiliatricem fiduciam conceperunt.

S. Augustinus fiduciam hanc suam in l. 35. de Sanctis per hæc verba declaravit: *Toto mentis affectu beatissima Virgini nos intercessionibus committamus omnes, ejus patrocinio omni nisu imploremus, ut, dum eam obsequio frequentiam in terris, ipsa nos sedula prece commendare dignetur in caelis; neque enim dubium, qua meruit pro liberandis proferre precium, posse plus omnibus, liberatis impendere suffragium.* Quam proinde cum Filio in cruce fixo ardentibus precibus compellans, tantâ mentis implebatur dulcedine, vix ut avelli ab alterutro posset, ideoque in hæc inædum verba erumperet: *Possum in medio, quo me vertam, nec scio; hinc pascor à vulnere, hinc lactor ab ubere.* Virg. c. 32.

S. Bernardus in serm. quod. pariter suam fiduciam exprimens, *Filii, inquit, hæc peccatorum scala, hæc mea maxima fiducia, hæc tota ratio spei mea.* Unde & alios ad firmam fiduciam exhortans, *Si criminum immanitate turbatus, conscientia faditate confusus, si iudicii horrore perterritus, si barathro desperationis absorptus es, MARIAM comita, MARIAM invoca, non recedat à corde, non recedat à ore.* Et ne dubitaret quis de exauditione precum, alibi loquitur: *Ille solus, ô Virgo beata, sileat laudes tuas, quæ fideliter invocatam senserit unquam in suis necessitatibus sibi defuisse. Et quid mirum, si invocata adest, quam non vocata præsto est?*

S. Franciscus Xaverius quàm magnam haberet fiduciam in hanc Patronam, triplici in occasione ostendit. 1. Quando in Meliaporâ inter verbera Dæmonum assiduò clamavit: *Domina, opitulare, Domina non opitulaberis?* 2. Quando in hora mortis illud assiduò ingeminavit: *O Mater DEI, memiso mei.* 3. Quando in Catechesi tradenda B. V. opem potissimum implorare consuevit. Bourghesius c. 6.

Alanus de Solmini hæc Episcopus B. Virginis hujus tutelæ torum commisit, omnésque ad id faciendum instigavit.

vit, asserens, hanc devotionem esse plenam consolationem
viamque cuius salutem suam consequendi securissimam
quâ necessitate premebatur, ad eam tanquam ad Africam
quoddam securissimum confugiebat, quia, aiebat, potentia
ejus est incredibilis, nec minor est ejus nobis succurrere
voluntas. Vit. l. 3. c. 20. Ubi etiam additur, quod, cum
ligiosum quendam ad pœnitentiam ob delicta agenda
elusum, in rabiem propè versum comperisset, miserum
commotus, ad eum properè se contulerit, & in genua
mittens, brachiâque expandens dixerit: Mi Frater, con-
giamus ad piissimam Matrem nostram, dicamus unum
Regina brachiis expansis, quod cum alter licet difficul-
tasset, adeò immutatus est, ut in terram corruens, & ut
mè lacrymans dixerit: Sufficit, Pater, sufficit, totâ viâ
in pœnitentia perseverabo.

P. Franciscus Suarez in suis necessitatibus & dubiis
per ad B. Virginem recurrerebat, eique nodos difficultatis
velut consultandos & explicandos, facta prece, proponebat.
Bourgh. c. 20.

P. Thomas Sanchez inter cætera sua norata pia scribere
Omnis mea cura & sollicitudo erit SS. Sacramentum,
Crucifixus, & Virgo MARIA, ad quam ut Matrem in omni-
bus necessitatibus, difficultatibus, studiis que recurrat,
eam DEO gratias agam pro quovis opere facto in obsequium
DEI; per eam veniam precabor pro quovis defectu admittendo
per eam illos DEO commendabo, qui mihi molestias
quam exhibuerint. Bourgh. c. 20.

P. Alphonus Vera è Societate JESU, si quid cum
quorum confessiones audiebat, efficere volebat, tantum
Virginem rogabat, & mox, quod voluit, confitentibus
petravit. Annæ Castell. 1597.

P. Bernardus Colnagus tenebat Romæ in cubiculo
ginem Deiparæ, antiqui operis, lapideam, & subfusa
hanc suam aiebat nigellam, neque ad illam velut unquam
cordis sui asylum perfugit unquam, quin, quod impetrare
volebat, auferret. Sed & frequenter literas ad B. Virginem
scribebat, easque aræ alicui ejusdem Matris imponebat
plerumque ab ea responsum obtinebat. Vita l. 2. c. 5.

IV. Tertius actus est imitatio SS. Deiparæ, nam, quod

de Sanctis in communi S. Augustinus dixit: *Tunc veraciter pro nobis Sancti intercedunt, quando aliquid in nobis de suis virtutibus recognoscunt*, hoc etiam B. Virgini jure applicari potest; unde S. Bernardus, cum ad fiduciam erga ipsam concipiendam fuisset hortatus, mox addidit: *Vt imitres orationis ejus suffragium, non deseras conversationis exemplum*, id quod non pauci iterum Sacerdotes suo exemplo docuerunt.

S. Hieronymus, quanti faceret hanc imitationem, sequentibus verbis in s. de Assumpt. ostendit: *Igitur dilectissimi, amate MARIAM, quam colitis: colite, quam amatis: quia tunc verè colitis, & amatis, si imitari velitis ex corde, quam amatis.*

S. Ambrosius simili ratione suam de hac imitatione æstimationem aperiens, *Sit nobis*, inquit l. 2. de Virgin. *tantumquam in imagine descripta Virginitas, vitæque B. MARIÆ, in qua velut in speculo refulget species Castitatis, & formæ Virtutis. Hinc sumatis exempla vivendi, ubi tanquam in Exemplari Magisteria expressa probitatis, quid corrigere, quid fugere, quid tenere debeat, ostendunt.*

Petrus Poterius non ignorans, ut Author vitæ l. 2. c. 20. fol. 516. scribit, similitudinem esse potentissimum illicium ad amorem sui procurandum, omni studio efficere conabatur, ut, quam ipse in imitanda Deipara rationem tenuisset, etiam commissis curæ suæ Monialibus persuaderet, hinc sic eas aliquando alloquebatur: *Historiæ nobis referunt, gloriosam Virginem ad miraculum usque pulchram fuisse, conitari oportet, ut tales, qualis illa fuit, vos quoque sitis, non quidem ut transitoriam venustatem, quæ mundo ingens detrimementum affert, possideatis, sed in animæ pulchritudine similes illi evadatis.* Quærenti verò, in quo consistat hæc pulchritudo? respondebit S. Augustinus, eam in amore JESU consistere, hanc grandium animarum esse pulchritudinem, amare JESUM, DEUM Hominem, de eo libenter verba facere, nunquam defatigari in auscultandis iis, qui de eo loquuntur: amare, quod ipse amat: & odisse, quod odit. Nunquam vos magis Mater diliget, quam si multum ejus Filium diligatis.

V. Quartus actus est purus & constans cultus persequia varia in honorem hujus sanctissimæ Virginis persequitur. *amor enim otiosus non est, teste S. Gregorio, sed operatur magna* (in honorem scilicet, & beneplacitum amati) *si est, si operari renuit, amor non est.* Hinc tam præclara non Sacerdotibus Deiparam sincerè amantibus exempla sunt lieta.

S. Gerardus Episcopus, si quis reus ab ipso veniebat per nomen Matris Christi, mox lacrymis perfundebat & eundem in gratiam humanissimè recipiebat. *Sicuti* Sept.

Alexander Alensis Doctor insignis Ordinis Seraphicum cum vovisset, se nihil, quod amore Virginis peteretur, rogatus à quodam Fratre, ut Ordinem Fratrum ingrederetur, mox ingressus est, & ibidem sanctè vixit. S. Antoninus p. 3. hist. tit. 24. c. 8. §. 1.

Alanus de Solminihac quotidie Coronam hujus sanctissimæ Virginis devotè recitabat : Sabbatis omnibus in honorem Missam dicebat : parvum illius Officium nunquam intermittebat : singulis diebus vesperi Famulum ad dicendas Litanias convocabat : eam nunquam quam piam Matrem appellabat : Hospitale Pauperum firmorum sub ejusdem nomine & patrocinio fundabat. l. 3. c. 20.

P. Petrus de Anasco è Societate JESU singulis Sabbatis ad honorem sanctissimæ Virginis jejunavit, fastusque quoties id fecit, præcipuum aliquod beneficium impendebat. Bourgh, c. 20.

P. Sebastianus Barradius è Societate JESU, non peritur ullam ejus imaginem esse neglectam, aut loco honesto asservari ; unde si fragmenta in ambulacro invenisset, reverenter sublata in Breviario suo ponebat. Vita præfixa.

P. Balthasar Alvarez, cum aliquando in oratione periret, Dæmon ei aperte dixit : Remitte tu, & ego te (à tentationibus scilicet, quibus ipsum vexaverat) præcipuum ut istam devotionem dimittas, quam habes in Matre quæ MARIA appellatur. Vita c. 26.

P. Desiderius Colinus, cum in phrenesi constituto aliquid valde molestum imperatum fuisset, postquam, ut amorem Virginis id faceret, rogabatur, mox paruit dicens: Absit, absit, ut ego Matris meae causa nolim obtemperare. Annuz Soc. 1609. fol. 615.

VI. Quintus actus est Mariani honoris & devotionis procuratio, tum in Concionibus & Carechismis, tum in privatis congressibus & colloquiis alios ad hanc devotionem incitando; eum enim Sacerdotes, teste Christo, sint lux mundi, merito lux eorum & adhortatio sic lucere debet, ut Auditores glorificent non Patrem duntaxat, sed Matrem etiam, quae in caelis est, sic enim sperare poterunt, in se verificatura iri, quod Eccl. 24. dicitur: *Qui me elucidant, vitam aeternam habebunt.* Quo in genere non defunt iterum variorum Sacerdotum insignia exempla.

S. Vincentius Ordinis Praedicatorum tanto amore & devotione ferebatur in hanc Virginem, ut nunquam concionaretur, quin aliquid in ejus laudem diceret. Ferd. Castigl. in vita.

S. Franciscus Borgias, ut ejusdem Virginis honorem dilataret, imaginis à S. Luca depictae quamplurima exempla à praestanti Pictore depingi curavit, & per varias Provincias distribui jussit. Bourgh. c. 23.

P. Jacobus Laynez secundus Societatis JESU Generalis, etiam quartana febris laboraret, tribus tamen horis in Concilio Tridentino pro asserenda Virginis immaculata Conceptione peroravit. Bourgh. c. 8.

P. Alphonsus Salmeron unus ex primis decem Sociis S. Ignatio adjunctis, singulis Quadragesimae Sabbatis de laudibus & cultu sanctissimae Virginis concionabatur, magnam cum admiratione Populi, & honoris Mariani incremento. Ribad. in vita.

P. Franciscus Costerus è Societate JESU ad honorem Deiparae promovendum primus in Provinciis, quibus praefuit, Sodalitates instituit, iisque Leges condidit. Bibl. Soc. in c. 19. Ind. §. 9.

P. Benedictus Fernandus itidem è Societate JESU omnia sua Scripta B. Virginis honori dedicavit, nec ullam praeter, vivit lectionem, quam ejus encomiis non ornârit. Ibid.

P. Franciscus Turrianus Festum Præsentationis à P. quibus
expunctum, eruditissimis suis Scriptis restitui curavit, utroque
ut gratum sibi fuisse hoc obsequium ostenderet, eidem
travit, ut eodem die vitam suam feliciter finiret. Ibidem

Exempla Religionis erga Sanctos.

I. Ad hanc Religionem erga Sanctos Sacerdotibus
nerandam non parùm conducet discursus à P. Petro
super hac materia factus, qui, ut l. 2. vit. c. 6. legitur,
bat pietatis esse Christianæ, quosdam sibi è Sanctorum
deligere, quos præ cæteris venereris, & colas, & quibus
votis, optatisque confugas; nec enim Majestatis esse
næ, quamquam possit, omnia, quæ petimus, æquè per
per Beatum quemlibet largiri. Quocirca in rogandis
pellandisque Cælestibus, & eorum Natalibus celebra
habendam esse cujusque rationem, & ad cujusque
dona divina, quibus & hîc à DEO auctus, nobilitatus
& illic DEO potitur ac fruitur, petitionem nostram
commodandam; nec enim hunc à Sanctis DEUM colle
suum quisque Creatorem cum universis Hominibus com
nicatum velit; quippe alios alium, dum hanc vitam
rent, tenuisse cursum: alios aliis decoratos fuisse
bus, & velle ea maximè vigere, per quæ ipsi DEUM
lutem invenerit. Nec sine DEI cecidisse consilio, ut no
dem omnes benefactis ac rebus gestis, nec eadem virt
sanctitatis gloriâ flourerent, quamvis nec ipsi exigant,
hîc ipsi DEUM honoris cultu, laudisque coluerint, et
is à nobis sine varietate colatur. Quinam autem ex
Sanctorum numero à Sacerdotibus colendi sint, relin
dum proprio potiùs cujusque arbitrio videtur, quam
assignatione definiendum, cum varias in diversis ad Sa
inclinaciones advertamus, & alios quidem ad S. Caro
Borromæum, vel S. Franciscum Salesium, aut S. Philipe
Nerium, ut qui in id toti incubuerunt, ut spiritum Pat
lem penè emortuum, verbis, exemplis, constitutionibus
precibus resuscitarent, alios ad Apostolorum Principes
rum & Paulum, alios ad alios Sanctos Sacerdotes magis
elinari experiamur. Satis ergo erit varia exempla attr
quæ

quibus demonstratur, quanto studio Sacerdotes quidam Patrones à se electos venerati sint.

S. Augustinus præcipuo in honore semper S. Stephanum habuit, in cuius honorem templum extruxit, ejusque Corporis reliquiis illud exornavit, eò quòd plurima tribuerentur beneficia illum invocantibus, ut in vita illius l. 3. c. 31. refertur.

S. Silvanus Archiepiscopus in Nazareth S. Hieronymo devotus erat, ut, quidquid faceret, DEI nomen, & S. Hieronymi præmissum invocaret. Spec. Exempl. V. diffamare. c. 7. ubi etiam, quàm potenter ab hoc Sancto defensus sit, narratur.

S. Ignatius Lojola peculiari semper affectu & honore S. Petrum Apostolum prosequatur; hinc ab eodem apparente morbi depulsi, simulque conversionis Religiosæ beneficium accepit. Sed & alios Sanctos studiosè venerari, & invocare consueverat, hinc non semel illi eidem apparuerunt, maximè quando Constitutiones scribebat, quo tempore sic eos aspexit, ut ipse modum, quo eos viderat, explicare se posse negaret. Gloria S. Ign. c. 4.

S. Franciscus Borgias, ut Divorum cultum exstaret, aufereretque, Romæ in æs incisas, & affabrè sculptas imagines in omnes Provincias misit. Ipse verò Sanctorum reliquias & imagines religiosè venerabatur, splendidèque ornari curaverat, afferens, nusquam gemmas, aurum, argentumque dignius impendi, quàm in Authoris DEI, Divorumque cultum. Vita l. 4. c. 4.

S. Carolus Borromæus maximè æstimabat venerationem Sacrarum Reliquiarum, quarum varias translationes solemnissimè celebravit, elevando eas ex locis indecentibus ad monumenta magis conspicua & novis modis, ritibusque similes celebritates exornando, quo in fidelibus Populis magnas reverentiæ affectus erga tam pretiosa pignora accenderetur. Atque hæc ratione revixit in animis Populi memoria diversorum Sanctorum, qui antè in profundæ oblivionis tenebris sepulti jacuerant. Compend. vit. c. 19.

Alanus de Solmini hac Episcopus Sacra Divorum Lipsana velut thesaurum præstantissimum singulari studio venerabatur, nec ad ea accedebat propiùs, quàm summa cum reverentia.

rentia. Primum suam Dioccesin lustrans, omnes in ea
quias visitavit, & si de earum veritate certus esset, ju-
ut cum decencia & veneratione super mensas belle
cultui Fidelium proponerentur, nec ab alio, quam Sa-
te superpelliceum induto in locis commodis cultoribus
reponerentur. Episcopis inter Sanctos relatis mirum
erat, imitationi virtutum eorundem Episcopaliū tan-
qui cultus, ut nonnemo è Patribus ait, est præstantior
super omnes autem maximam gerebat devotionem
Carolus Borromæum, verissimum Pastorum speculum
jus vitam fidelissimè in se exprimere, suasque ad
illius normam exigere studuit. Vita l. 3. c. 20.

P. Petrus Faber in adeundis Oppidis vel Urbibus
los, Sanctosque Tutelares eorundem familiari quadam
servantia, & fiducia alloquebatur, suasque cum iis
& civium agebat, eò quòd interiore quodam, eoque
stri admonitu senserit, cælestium omnium tantum
gia, ut vel unius præsidium plus efficacitatis habeat
rigendos hominum mores, quam cunctorum edicta
industriique conatus. Vita l. 2. c. 5. & 6.

Petrus Forerius Canonicus Regularis & Parochus
tanquam summi Monarchæ Aulicos aspiciebat, & veneratur
ad hos tanquam asyllum securissimum confugiebat, eos
sui Domini servos diligebat; reverebatur tanquam
colebat ut totidè Dominos, tamq; frequenter amoris
stimulis ad eosdem invisebat, ut absque hyperbole dicitur
ejus conversationem crebrius cum Beatis, quam cum
libis in terra fuisse: quam familiaritatem ut aliis etiam
suaderet, dicere solebat, mortalium utendo familiarita-
mendum esse, ne eorum vitia per oculos ad animam
trent, & induantur, at in conversatione cum Beatis
hunc timorem exulare, cum omnia in eis imitanda
pote sancta & perfecta. Peculiari tamen studio ac devo-
venerabatur Divos Basilium, Joannem Chrysostrum
colaum, Bernardum, Epurium Patrociæ suæ Patronum
bertum, & Ignatium Lojoram, quibus tam fidenter
negotia communicabat, ut ea fidentia verè in famili-
rem transiverit. Divus tamen Augustinus ei erat electis-
millibus, ejus magni consilii Angelus, ejus Oraculum

in omni casu tam ingenuè consulebat, quàm infans ad Patrem se conferat, sique verum est dicere: Devotio est imitatio, quem colimus, videbatur nihil ampliùs addi posse devotioni, quam in incomparabilem Doctorem gerebat, posteaquam vix possibile est majorem inter utrumque similitudinem reperiri, uti fusiùs author vitæ l. 2. c. 20. ostendit.

P. Bernardus Colnagus è Societate JESU Custodem suum Angelum frequenter ad spectabili forma præsentem habuit, æque ad illius Angelicam oris, corporisque siderei compositionem suos ipse gressus, motum, vultusque habitum ex modestiæ legibus conformare didicit: hunc in rebus arduis consulere, negotiorum, consiliorumque participem facere: hoc divini amoris flammam mutuare, constitutis horis ad surgendum è lecto excitari, ad orandum, dandamque literis operam, legesque ex amissi servandas incitari solebat: quidquid denique ageret, diceretve, ad majorem DEI gloriam referre doctus, raro admodum beneficio, quoties vel in levissimo levis etiam culpæ periculo versabatur, non perfuntionè moneri consueverat. Inter Cælites verò reliquos præcipuè D. Petrum, D. Thomam Aquin., D. Bernardum, D. Vincentium Ferrerium, D. Ignatium Lojolan, D. Antonium de Padua, D. Franciscum de Paula, & D. Agatham colebat, & amabat, eorumque non magis amator Religiosus, quàm imitator strenuus, virtutes sibi vitæ, moribusque exprimendas à primis etiam annis sumpserat, nihilque in eorum rogatus gratiam non faciebat, suavissima cum illis colloquia miscere solitus, & vel in ipsa mensa iisdem panis frustula cruce signata dicare. Amicis quoque aut quibuscunque demum aliis, ubi ubi se ferebat opportunitas, verbis disertissimis minorum Cælitum amorem, religionemque copiosè ac graviter suadebat. Vita l. 2. c. 7. §. 7.

P. Petrus Canisius, quemadmodum qui vulgo ad cuiuspiam gratiam tendunt, per ejus propinquos ac necessarios facile aditum sibi aperiunt, ita sibi agendum statuebat cum DEO, sanctaque Deipara, ut cum illarum Parentibus: deinde cum Sanctis, apud quos præcipua singularum earum tutela esset, tanquam cum Fratribus & Sororibus: denique cum Angelis cuiusque Custodibus, velut cum Pædagogis ac Magistris. Multum autem in Custodibus Hominum exorandis Ange-

Angelis reponerat, quod multifariam ii præparare, quæ cum agendum est, animos, vimque inimicorum & opprobriorum arcere possint ac vincere; unde ubi primam in Religionem aliquid aut Regnum perveniebat, mox Præbendam, & locorum Archangelos & clariores apud eas Genesim, & numerabatur Sanctos, & invocabat, ut & Incolis, & sibi tantis boni, propitiisque vellent, dum inibi legatione profunderetur. Ex quo instituto facillè consequeretur, ut inter Superos magis, quàm inter mortales habitaret, & agendas res non modò suavitas, & quidam quasi floridæ virtutis succus non elanguesceret, sed etiàm vireret pulchritudine, & effloresceret pabulo ex ipsa actione petito, quæ sanctissima beatarum mentium, quæ simul in ministerio humanae salutis missæ semper vident faciem Patris, humana tarditas patitur, imitatio. Vita l. 3. fol. 346.

P. Cosinas Alamannius supputato Sanctorum quotquot invenire poterat, semel saltem ad cujuslibet rem Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam recitabat. Bibliotheca script. Soc.

Exempla Obedientie.

I. Quantopere hæc virtus, quæ nihil aliud est, habitus inclinans ad omnia Superiorum iussa celeriter ac pariter exequenda, necessaria sit Sacerdotibus, clarè ipsius Christi testimonio Jo. 15. dicentis: *Manete in me, ego in vobis: sicut palmes non potest fructum ferre nisi in ipso, nisi manserit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites: qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potest ferre. Quid verò sit manere in illo, paulò post indicat dicens: Manete in dilectione mea. Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea. Cùm autem idem Christus Luc. 10. de Superioribus dicat: Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit: facillè colligitur, per obedientiam præcipuè Sacerdotem manere in Christo, adeò fructum ex suis functionibus sperare non posse, nisi perfectam suis Superioribus Obedientiam præstare diligeret, quod suo damno expertus est P. Melchior Nunnius*

provincialis, qui in Indiam primùm, postea ad Sinas Evangelii causa profectus, nullum ferè aut exiguum fructum fecerat, cujus causam Historia Societatis JESU l. 15. n. 134. & Genes. n. 87. non aliam fuisse indicat, quam quòd ier illud Superiorum nutu, sed suæ pietatis, Sociorum & Proregis pro impulsu susceperit. Ut adeò meritò quivis Sacerdos applicet sibi possit verissimam illam pii Authoris sententiam in Causa Persona prolatam l. 3. c. 13. *Fili, qui se subtrahere ab obedientia, ipse se subtrahit à gratia; & qui quaquam (per proprium judicium) habere privata, amittit communem, communem scilicet benedictionem, & fructum, qui DEO obedientibus dari consuevit juxta promissionem in primo Psalmo factam, dum dixit: *Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, sed in lege Domini voluntas ejus. Et tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo, & folium ejus non defluet, & omnia, quaecunque faciet, prospera erunt.* Porro tres præcipuè actus sunt, qui à Sacerdote quoad hanc virtutem requiruntur.*

I. Primus est, ut Superiores suos non ut Homines, sed DEI vicarios ejus Personam sustinentes aspiciat, ideòque omnem illis honorem & reverentiam exhibeat; quemadmodum S. Paulus ad Eph. c. 6. monuit, dicens: *Servi, obedite Domino carnalibus cum timore & tremore in simplicitate cordium vestri sicut Christo, non ad oculum servientes quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, facientes voluntatem DEI ex animo, cum bona voluntate servientes, sicut Domino, & non hominibus, scientes, quoniam unusquisque quodcumque fecerit bonum, hoc recipiet à Domino; id quod non pauci Sacerdotes egregiè observârunt.*

S. Franciscus Xaverius S. Ignatium velut Superiorem suum adeò venerabatur, ut nomen illius à literis præcisum in reliquaria theca inclusum collo circumferret, literasque ad ipsam datas flexis interdum genibus exararet. Sed & Episcopos, eorumque Vicarios adeò venerabatur, & tam perfectè obediens, ut nihil sine eorum autoritate tentare præsumeret. Vita l. 6. c. 8.

S. Franciscus Borgia non tantùm S. Ignatii jussa ad unquam expediebat, sed etiam Fratri Coadjutori Michaëli Mar-

co, qui ei Comes à S. Ignatio additus fuerat in iis, quae letudinem concernebant, exactissimè obediebat. In Q. reali secessu lapides, calcem, & ligna ad aedes constructas portare iussus tam libenter & expedite paruit, ac si illius vocem audivisset. Vita l. 4. c. 3.

Alanus de Solminihac quamdiu Abbas fuit, regimini Directoris perfecte se subiecit, cuius etiam vocem audivit velut à DEO missam, nihil nisi prius ab ipso praecipiens, quin & ipsam inedia, aliásque mortificationes scribi sibi curans, nec, quod praescriptum erat, ullo modo transgrediens. Quamdiu morbis conflictabatur, Medicamentum sequentissimum se praebat, sumens, quicquid praescriberent. Praeterea illi Principis Apostolorum monito c. 2. *Subiecti igitur estote omni humanae creaturae DEVM, sive Regi quasi praecellenti &c.* fideliter obedientiam erga Reges etiam, & Provinciarum Gubernatores exercuit, eorum mandata non minus promptè obsequens, quam fideliter exequens. Vit. l. 3. c. 17.

P. Petrus Faber ad nutum obediebat cuicumque Superiori, volens Subditos non considerare mala in Superioribus, sed sola bona, ut sic eos ex animo possent honorare. Imò si viderent Superiores longè à virtute abesse, eò acrius emendari seculi, ut ipsi se divini amoris, timorisque respectu in statu perficerent, diligentiam, fidelitatem, alacritatem obsequii, ita demum, ubi gratos se ipsi DEO effecerint, dignam obedientiam fore, quibus etiam boni Praesides conceditur. Vita l. 2. c. 27.

Petrus Forerius, ut perfectius obedientiam exerceret, etiam Pueros, quos instruebat, suos Dominos, etiam venerabiles appellabat, dicere ante lectionis initium iubebat, jubete Domini, ut me tegam: jubete, obsecro, ut me regam.

III. Alter actus est, ut Sacerdos cum magna celeritate integritate exequatur omnia, quae à Superioribus fuerint imperata: nam, ut rectè S. Bonaventura c. 4. Spec. notat, *Bonus Obediens Verbum non exspectat, ubi de voluntate Superioris constiterit; illum, inquit, ego optimum Obedientiam gradum dixerim, cum eo animo opus recipitur, quo respondetur, adeoque ex voluntate jubentis intentio pendet.*

quem gradum Sacerdotes sat multos assecutos fuil-
 sequentia exempla demonstrant.

Christus, ut exemplo suo ad obedientiam nos excitaret,
 humiliavit semetipsum, obediens factus usque ad mortem
 crucis; unde meritò S. Bernardus hom. 1. super Missus. hoc
 exemplum considerans exclamat: Erubescere superbe cinis:
 DEUS se humiliat, & tu te exaltas? DEUS se hominibus sub-
 iicit, & tu dominari gestiens hominibus, tuo te præponis Au-
 g. 1.

Mirabilis quoque jam à principio ortæ Ecclesiæ Aposto-
 licæ fuit obedientia. Nondum enim Christum miracula
 potentem conspexerant, nondum cælestis regni retributio-
 nem per illum futuram audierant, & tamen statim, ut eos
 secuti sunt, reliquit omnes eum secuti sunt.

S. Thomas Aquinas, cum semel Bononiæ in cœnobio
 ambularet contemplationi intentus, Frater quidam alterius
 cœnobii, qui sanctum virum non noverat, à Priore petiit,
 ut liceret ipsi cum Fratre, qui primus ei venisset obviam,
 ad quædam expedienda negotia egredi in urbem. Priore an-
 te, ante omnes incidit in S. Thomam, dixitque ei: Fra-
 ter, Prior iussit te mecum ire. Mox præeuntem Fratrem Vir
 sanctus sequitur. Sed cum ille iret festinantius, non potuit
 eum assequi. Itaque non rarò ab illo arguebatur, sed Vir
 sanctus humiliter se excusabat. Ut autem Cives viderunt
 tantum virum parvi momenti Fratrem sequi, existimabant
 quod errore fieri. Accedunt igitur ad illum Fratrem, indicant-
 eum, quem virum post se ducat. Tum ille ad S. Thomam
 reversus obnixè rogavit, ut veniam daret suæ ignorantie.
 Cives autem cum multa reverentia virum DEI compellentes
 interrogabantur, cur adeò se abjicere voluisset? at ille, Mo-
 ralis, inquit, Religio sanctæ obedientie studio perficitur,
 quia homo homini se subicit propter DEUM, quem admo-
 dum DEUS ipse se hominibus causa salutis humanæ submi-
 ttit. Hieron. 7. Mart.

S. Bernardus, ut suam in obedientia præstanda prompti-
 tudinem ostenderet, etiam post mortem, cum Abbas ei præ-
 cepit, ut à miraculis patrandis cessaret, ne per concursum
 hominum divina officia impedirentur, paruit, nullumque
 amplius

amplius miraculum patravit. Lyraus l. 1. apoph. S. Ignatii apoph. 12.

S. Franciscus Xaverius tam erat Obedientiæ studiosus, ut vix indicata S. Ignatii voluntate, quâ volebat, ut ad iter se parârit, nec minori alacritate suscepit. Ipse S. Ignatius ad eum obedientiæ confidebat, ut quibus eum ex India Romam revocabat, solam litteram calce adscriberet, non dubitans, quin ea sufficeret illud pari velocitate & alacritate, quâ Indiam ingressum rat, suscipiendum. Vita l. 1. c. 8.

P. Petrus Faber ad nuntium parebat S. Ignatio, licet ex suo ad locum imperatum discessu spem fructus & valetudinem primùm recuperatam læsum iri, enim, agebat, voto nos obstringi, ut ad salutem multorum nostru vocemus, sed ut Filii simus obedienter. l. 2. c. 27.

Alanus de Solminihac de seipso fatebatur, se neminem quidem in obediendo difficultatem sensisse, neque ginari sibi posse, quâ subito difficilis esse queat; prius moriturum, quàm id animo affecturus esset, non nesciret, quod plerumque opponitur; nunc vero eius amore se captum, ut etiam Episcopalem dignitatem defereret, si ea impedimento foret, quò minus obtineri posset. Vita l. 3. c. 17.

Petrus Canisius jam grandis natu senex, cuius (ut nius ait) laus in Evangelio erat; cuius vel conspectum nebant in beneficio plerique Catholicorum, & tanquam oraculo edita responsa accipiebant, intra septa domus velut unus è numero suas obibat vilissimorum officii vices, dormire, surgere, vesci, omnia demum ad aliquid nutum, hoc est, legum ac Præsidum facere; intellexit nempe per eam, quâ plenus erat, Sanctorum sapientiam hanc virtutem humilitate junctam, esse maximè capax celestium donorum materiam, familiaritatis DEI consertricem, beata pacis, tranquillitatisque parentem, ac studium, rerum denique bene & feliciter agendarum firmum fundamentum. Vita l. 3. fol. 341.

De P. Julio Mancinello è Societate JESU scribit vitæ Au-
thor l. 2. c. 4. talem in eo obediendi promptitudinem & pro-
plicitatem fuisse visam, qualem non meminerit se in aliis
legisse, vel audivisse. Dicebat, ad obediendum Superio-
ri parvo vel magno, quisquis esset, non solum se relicturum
esse hunc vel illum locum meliorem, hoc vel illud offi-
cium, quod arrideret genio suo, sed etiam si in lustralibus
luminis jam salutis securus, imò si in cælo jam beatus, exi-
tum fuisse cum beatitudinis incertitudine, iterumque il-
lus, quò obedientia illum destinasset. Hinc se promptissi-
mam exhibebat in relinquendis pietatis officiis, & in operi-
bus caritatis, quæ alioqui interpolare, aut interrumpere vi-
deri peccatum posset. Ita Neapoli ex obedientia deseruit
munus excipiendi confessiones, & litandi in privato sacello,
quod propter privatam consolationem magis ei arridebat,
quam publicum templum; sed & Constantinopoli in Italiam
profectus est longissimo, difficili, & periculorum pleno iti-
nere, tamen illic res magnas pro gloria DEI efficeret, ac
crederet operam suam summè necessariam esse. Vita l. 2.
c. 4.

P. Balthasar Alvarez etiam difficillima, & vires suos propè
superantia opera, in quibus obedientia cum collocabat,
promptissimè acceperat, dicere solitus, ex quo DEUS posuit
Religiosum in aliquo statu vel munere, etiam cum profectu
eundem deducturum; quòd si illum plus oneret, quam ferre
possit, seipsum onerare, quia in se suscepit, quòd velit supplere.
Vita c. 5.

P. Bernardus Colnagus pari promptitudine excurrebat
quaeversum, sive Romam, Venetias, Mediolanum, mitte-
retur, sive ad quemvis ignobilem pagum vocatus esset. Ne-
que plus temporis morabatur post imperia Majorum, quam
quo schediasmata colligeret. Panormo Sortinum missus, in-
tra medie horæ spatium itinere se accinxit. Unum verbum,
quævis unus addebat currenti alas, quòd semper DEUM in
Moderatoribus agnosceret. In medio rerum cursu, fortu-
natisque successibus ad unicum Superioris signum vela aliò
revertebat, è scholis ad conciones; ab his ad scholas; modò
ad abjecta ministeria; modò ad sublimiores functiones
promptus & alacer, maximo Superiorum solatio, quia in
Instrud. IX. K qua-

quacunq̄ue necessitate ad omnia munia pro dignitate
da ex æquo idoneus & paratus. Vita l. 2. c. 6. §. 2.

IV. Tertius actus est, ut cœcæ obedientiam ex
studeat, & non solùm idem velit, sed etiam idem
quod Superior, ejusque judicio subiciat suum, quoad
voluntas intelligentiam inflectere; etenim cùm obe-
tia, ut rectè discurret S. Ignatius in aurea sua Episto-
la obed. n. 9. sit quoddam holocaustum, quo totus homo
ulla prorsus imminutione Conditori suo ac Domino per-
nus Ministrorum in caritatis igne immolatur, cùm
eadem renuntiatio quædam integra, per quam omni
sponte decedit Religiosus, ut divinæ Providentiæ Su-
perioris ductu gubernandum ac possidendum ultro se addi-
cipiet, negari non potest, quin obedientia compo-
dat non solùm executionem, ut imperata quis faciat, sed
libertatem, ut libenter faciat; sed etiam judicium, ut
cunq̄ue Superior mandat, ac sentit, eadem inferiori
& vera esse videantur, quatenus vi sua potest voluntas
intelligentiam flectere, uti fieri posse ex sequentibus
Sacerdotum exemplis patet.

SS. Petrus & Andreas vocati à Christo, non hæsitantes
solliciti, unde viverent, non considerantes, quomodo
homines Prædicatores fieri possent, sine mora secuti
Christum. Marci c. 1.

S. Ignatius Lojola quanti faceret cœcæ hanc obe-
dientiam, ex eo facilè intelligi potest, quòd dicere solent
eum, qui in obediendo voluntatem tantum, & non iudicium
pariter cum Superioris judicio conformaret, altero die
pede in Religione existere, & plerumque in magna
moda incidere, & gravissimis perturbatæ conscientiæ
lis ac molestiis implicari, cùm, ut Cassianus in colloqu.
c. 11. rectè advertit, Nullo alio vitio tam præcipitem
ulus Subditum pertrahat, ac perducatur ad mortem, quam
neglectis consiliis Seniorum, suo judicio persuaserit,
tionique confidere. Unde ipse S. Ignatius non raro
solebat, si Pontifex imperaret, ut in Ostiensis portu
cul Romæ sito in proximam, quam inveniret, navem
remis, & gubernaculo, veloque, imò & omnibus
vitam conservandam necessariis se conferret, man-

committeret, se id non solum prompto, sed etiam hilari animo facturum; cumque primarius Dominus, qui id asserentem audierat, admirans diceret, quæ hæc prudentia foret? respondit ipse, prudentiam non in Subdito, qui imperium requirit, quam in Superiore, qui imperium dare debet, requirit. Vita l. 5. c. 4.

S. Lambertus Trajectensis Episcopus cum invidorum iniquitate Episcopatu motus ad Monasterium Scabolanense transfugisset, Monachalem servans vitæ modum, & nocte quadam ad orandum è lecto desiliens, strepitum percusso pedibus pavimento fecisset, & Abbas indignè id ferens iussisset, quisquis hujus culpæ reus esset, continuo ad Crucem extra Monasterij septa sub dño stantem exiret, nec ante diei crepusculum reverteretur, mox nudis, ut erat, pedibus, & ciliis tantum indutus abiit, & licet ob brumæ tempus ferè extinctus, ibidem mansit, donec à Monachis semivivus repertus, & in Monasterium reductus est. Beyrlinck Obedientia, fol. 5.

Atanus de Solminihac Episcopus quidquid à summo Pontifice proveniret, cæcâ quâdam obedientiâ excipiebat: Si Papa, aiebat, aliquid loquitur, haud opus est alio, quam submissione & obedientia, excluso omni penitus examine, & rationum investigatione. Vita l. 3. c. 17.

P. Petrus Canisius hortabatur, ut omnes quantumcunque docti, & in rebus agendis exercitati pro exemplo sibi proponant Puerum JESUM, & obedientiam promptissimam, & simplicissimam simplicitatem, quam in tenera illa ætate illustravit, imitari omni ope studeant. In quo cum jam inde primo Matris conceptu thesauri fuissent omnes scientiæ & sapientiæ DEI, tamen ad decorum se ætatis accommodans, nec emanare sinens immensam illam lucem, subditus, & obsequentissimus Josepho & MARIE erat; & quamvis haud dubiè meliores ipse rerum efficiendarum vias, quam quo interdum modo imperabantur, nôset, nihilo tamen minùs astricta placita obedienter, ac simpliciter sequebatur. Quam obedientiæ formam, inquit Author vitæ l. 3. fol. 341. Canisius haud magnificentius verbo proponebat, quam ipse sequebatur.

K 2

P. Igna-

P. Ignatius Martinus è Societate JESU dicebat, id latij ac spei ad immortalitatem consequendam esse, quòd nunquam meminisset, egisse se, ut ad suam ratem flecteret iudicium Superioris. Unde obtemperans summa semper fide, & nunquam de statione decedens qua eum obedientia collocavit. Annua lit. Soc. f. 158.

V. Meritò ergo omnes Sacerdotes præclaram sibi ad Hebræos c. 13. sententiam applicant: *Obedite Prælatibus vestris, & subjacete eis; ipsi enim pervigilant quasi nem pro animabus vestris reddituri, ut cum gaudio faciant, & non gementes.* Nam cum Providentia omnia suaviter disponat, infima per media, media per prima, suos ad fines cuncta perducens, uti tum ex Angelicæ Hierarchiarum subordinata serie; tum ex cælestium graduum, quorum morus ab uno movente supremo gradum que ad infimos ritè proveniunt, connexionem ordinatum in Ecclesiastica Hierarchia, cujus omnia membrationes ab uno generali Christi Domini nostri Vicariuntur, patet, rectè colligitur, eò rectiorem & maiore Ecclesiæ gubernationem, quò accuratiùs hæc administratio per obedientiam custoditur.

§. V.

De Exemplis Fortitudinis à Sacerdotibus relictis.

Fortitudo juxta Theologos est virtus, quâ labores, etiam mortis constanter perferuntur, & cum opus est etiam ultro suscipiuntur. Unde sicut varij labores existunt, ita variæ quoque species Fortitudinis existunt, inter quas tamen duæ sunt potiores, quæ à Sacerdotibus exerceri præcipuè debent, Patientia scilicet & Constantia, quibus proin per diversos titulos agetur.

De Exemplis Patientia.

I. Patientia, quæ est virtus, quâ mala hujus sæculi animo sustinemus, ita ut propter illa nec interius inderatè turbemur aut tristemur; nec exterius aliquid

bonum aut indecorum admittamus, tribus modis exerceri
 potest, teste S. Gregorio hom. 5. super Evang. *Alia* namque
 est, qua à DEO: *alia*, qua ab antiquo Adversario: *alia*,
 qua a Proximo sustinemus. A Proximo namque damna, per-
 secutiones, & contumelias sustinemus, ab antiquo Adver-
 sario tentamenta; à DEO flagella toleramus. Sed in his
 omnibus vigilanti oculo semetipsam debet mens circumspi-
 cere, ne contra mala Proximi pertrahatur ad retributio-
 nem mali; ne contra tentamenta Adversarij seducatur ad
 rebellionem: ne contra flagella Opificis proruat ad exces-
 sum murmurationis. Porro circa hanc Patientiam triplicem
 assignat gradum S. Bernardus s. 1. de S. Andrea, incipientium
 scilicet, proficientium, & perfectorum. Qui initiatur à ti-
 more, Crucem Christi sustinet patienter: qui proficit in spe,
 amat libenter: qui verò consummatur in caritate, am-
 plectitur jam ardentem; solus enim iste est, qui dicere possit:
Domine tuus semper fui, & desideravi amplecti te; felix,
qui ad hunc pervenerit gradum. Quantopere autem hæc
 virtus necessaria sit Sacerdotibus, vel ex eo satis patet, quòd,
 cum vocati sint cum S. Paulo, ut tanquam vasa electionis
 portent nomen DEI coram Gentibus, & Regibus, & Filiis
 Israël, hoc ipso etiam de illis verificandum sit, quod DEUS
 Act. c. 9. dixit de illo: *Ego ostendam illi, quanta oporteat*
eam pro nomine meo pati. Si enim juxta eundem Apосто-
 lum ad Tim. 3. omnes, qui pie volunt vivere in Christo,
 persecutionem patientur, quantò magis illi, qui etiam alios
 ad pie vivendum inducere volunt, similes persecutiones su-
 mtere debebunt. Unde meritò Christus Apostolis suis Joan.
 15. dixit: *Si de Mundo fuissetis, Mundus, quod suum erat,*
persecuteret: quia verò de Mundo non estis, sed ego elegi vos de
Mundo, propterea odit vos Mundus. Mementote sermonis
mei, quem ego dixi vobis: Non est Servus major Domino
meo. Si me persecuti sunt, & vos persequentur. Ut autem
 clarior appareat, quam perfectè Sacerdotes hanc Patientiam
 exercuerint, è re erit varias, in quibus ea exerceri debet, oc-
 casiones distinguere.

II. Prima ergo occasio est in damno & jactura rerum tem-
 poralium ad vitæ sustentationem pertinentium, seu bonis
 fortunæ, ut aliqui vocant; quale damnum, cum jam olim
 primi

primi Christiani, teste S. Paulo ad Hebr. 10. cum gaudio
 stinuerint, cognoscentes se habere meliorem & maiorem
 substantiam; facile patet, multo magis similem partem
 à Sacerdotibus requiri posse, atque adeo illos merito
 claram S. Chrysostomi s. 10. adhortationem ob oculos
 habere debere sic loquentis: *Faciamus de necessitate
 rem seu voluntatem: exempli gratia proprium quod
 Filium, substantiam alius omnem & Fortuna bona
 veris, quod pactum est, nec deleri amplius, nec solui
 licebit insanabili calamitate utilitatis aliquid capi
 re, si magno ac virili animo adversos tolerari fortis
 sus, proque maledictis Domino laudem referas; hoc
 qua præter spem evenerint mala, in voluntate
 commutabis, id quod sequentes Sacerdotes studiose
 vârun.*

S. Joannes Eleemosynarius, cum tredecim paves
 trecentas auri libras continentes naufragio perisisset
 aliud dixit, nisi illud Jobi: *Domine dedit, Domine
 tulit: sit nomen Domini benedictum.* causamque
 nij suis peccatis adscripsit. Surius in vita 28. Jan.

S. Stephanus Abbas, cum quidam ex odio omnem
 in area pro se & Fratribus collectam igne subiecto
 zisset, nuntianti sibi tam tristem casum placide resp
 sibi nihil mali accidisse, sed ei, qui id fecisset, se
 re, veniamque & gratiam à DEO ex animo precari
 gorius l. 4. Dial. c. 19.

S. Remigius, cum securam annonæ caritatem
 dens, ingentem frumenti copiam in pauperum sub
 collegisset, eamque malevoli aliquot igne absump
 audito nuntio equum conscendit, & ut Inimicorum
 niam compesceret, accurrit. Sed cum omnia jam arde
 deret, de equo descendit, & quia tum ob ætatem, &
 frigus vespertinum frigebat nonnihil, ad ignem
 faciens tranquillo corde & ore dixit: *Semper bonus
 eius.* Sur. 10. 1.

S. Bernardus Claravallensis Abbas cum ducenta
 pondo sibi ad Monasterium construendum missa à Gra
 ribus intercepta fuissent, gratias DEO egit, quod
 onere liberârit. Marulus l. 5.

S. Ignatius Lojola, cum impensas in domo ædificanda factas solvere non posset, ideoque Magistratus Satellites, qui domum invaderent, omnemque supellectilem in pignus arripserent, misisset, cum aliquot fortè nobilibus extra domum colloquens, ubi à Nuntio à Domesticis missio, quid ageretur, intellexit, nihil commorus colloquium continuavit, & cum demum discursu, quem inceperat, finito ad colloquens dixit: Scire vultis, quem Nuntium prius acceperim? cumque illi annuerent, totam facti seriem non aliter, ac si ad se non pertineret, enarravit, non sine eorum, qui audiverant, admiratione. l. 5. c. 9.

III. Secunda occasio est in infirmitatibus corporalibus, plagisque ac vulneribus sustinendis; in qua patientia tantò magis exercitatum esse Sacerdotem oportet, quantò crebrior ei se offert necessitas, etiam alios suos Parochianos ad similem Patientiam excitandi, unde semper in memoria habere debet præclaram S. Augustini l. 3. de visit. infirm. c. 3. sententiam: *Tussi laboras, pulmone deficiis, cibum stomachus respuit, phitisi decoqueris, vinum fastidis, dysenteria satuaris, multimodo morborum genere afficeris? sed ES hac, si oculum habes, si cordatus es, DEI dona sunt, disciplinam ne abjicias, Fils.* Quod consilium non pauci Sacerdotes egregie sunt secuti.

S. Paulus de seipso 2. ad Cor. 12. scribit: *Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.* Et iterum: *Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis; cum enim infirmior, tunc potens sum.*

S. Dominicus, cum graviter ægrotans à Socio moneretur, ut solatium à DEO posceret, primò ipsum increpuit, dicens: Nihil de tua simplicitate mihi constaret, te protinus hinc expellerem, quòd hæc dicere non sis veritus: dein in humum se abjiciens, gratias, inquit, tibi ago, mi amantissime DEUS, pro his, quæ mihi dedisti perferenda. Auge dolores, multiplica cruciatus, da centum morbos, dabis etiam, sat scio, simul patientiam. Chron. S. Dominici c. 2. §. 45.

S. Franciscus Borgias dolores morborum non tantùm constantè ferebat, sed etiam augere studeret, quò menti uberiores seges colligeretur. Hinc ægrotans pharmaca, quamvis amara, sorbendo hauriebat, ut amaritie diutius cruciaretur. Cap-

raporia quoque eadem de causâ mandere solitus, ut, qui in de-
nistri voluptatis olim fuerant, iidem pœnâ torquerentur.

Abbas Benjamin, etsi solo tactu alios curabat, se tamen
nunquam à gravissimo morbo hydropis curate voluit, se-
num accedentibus dicere solitus: Orate DEUM pro
mea, de corpore nihil solliciti, quando illud & sano
in re nulla commodavit. Rodriq. p. 1. tr. 8. c. 18.

Alanus de Solminihac, Episcopus, licet præter ali-
vissimas infirmitates, tam gravem febrim patere-
cessiones triginta horis durârint, nec spatium illi salu-
nis Angelicæ recitandæ concesserint, plus nihilominus
dij præseferbat, quàm si mediis in deliciis thoro strom-
strato incumberet, quod videntes duo Medici dixerunt,
lem se huic patientiam nunquam vidisse, quin imò
auditus est, se suam infirmitatem ne quidem cum
regno commutaturum. Vita l. 3. c. 6. & 7.

Jacobus Merlohorstius, Parochus, morbos dentium
ez, calculi gravissimos quasi donum & amoris pigra-
tre amantissimo missum cum grati animi significatio-
cipiebat, & velut particulam Crucis Dominicæ oblatum
osculabatur, id unum dicere solitus: *Auge, Domine,*
auge patientiam. Vita c. 27.

P. Ludovicus de Ponte, cum die Veneris sancto velen-
tius exarsisset in cupiditate experiendi dolores Christi-
culari morbo, qui per totam vitam eum non am-
feruit, correptus est, quo ita obsessus est, ut ipsemet
præter caput, nullum membrum expers esse mali pro-
quæ tamen omnia tanta cum patientia toleravit, ut
etiam fecerit, nemini dolores suos manifestandi, nisi
celare fas non esset; neque unquam aliquid amittit
dolores & molestias levaret, ne Domesticorum quidem
quia, aut ab Amicis submissa subsidia; imò nec oblatum
lampade S. Ignatij oblatum aliter accepit, nisi cum
protestatione, quod nolit sanari, nisi majoris id gloria
rit Domino nostro. Vita l. 2. c. 4.

P. Leonardus Lessius totos quadraginta quinque
nunquam sine dolore fuit, & ita quidem, ut semper post
priori fuerit deterior. Ex luce, quam ex diversorio co-
xerat, maculosa scabies usque ad eò affectit certas partes

unde molestissima impetigo utramque tibiā assiduo pruritu
 ceu edaci morfu corroserit. Unde etiam natus stomachi lan-
 guis, frigus, pituita, intestinorum tormina, ventorum ex ore
 salus, prædura alvus, colicæ aculeus, hepatis, vicinarumque
 partium affectio; adhæc hernia utrinque, hinc pigni, inde
 præ magnitudine extuberans. Proximo ante mortem qua-
 tuordecim annis duo calculi ovo gallinaceo pates, nullo indicio
 antè cogniti, quasi cælo lapsi, vesicam cruentarunt, & exul-
 cerarunt usque ad eò, ut mala omnia præterita huic com-
 posita lusus viderentur. Et tamen eadem mala simul cum
 hoc plerumque sæviebant, ita ut bonus Pater subinde qui-
 tans exclamaret: Omnia excelsa tua, & fluctus tui super
 me transferunt, Domine. Solemne illi erat sexages quoti-
 die à binis illis lapidibus, interdum etiam centies cruciari.
 Quibus tamen in cruciatibus omnibus laudabat DEUM, gra-
 tias agebat, amplius petebat. Vita c. 18.

IV. Tertia occasio est in contemptibus & persecutionibus
 ferendis; contra quos jam pridem Christus suos Apostolos,
 & cum his etiam Sacerdotes secuturos armavit, dicens
 Math. 5. *Beati estis, cum maledixerint vobis homines, &*
persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum
vos mentientes propter me: gaudete, & exultate, quoniam
merces vestra copiosa est in calis. Sic enim persecuti sunt
Prophetas, qui fuerunt ante vos. Unde merito S. Chryso-
stomus hom. 8. in epist. Ephes. sic loquitur: Nihil est equè
præclarum, atque vincula (ac contemptus) propter DEUM
pati. Vinculum esse propter Christum præclarus est, quàm
esse Apostolum, quàm esse Doctorem, quàm esse Evangeli-
stam. Si quis amat Christum, novit, quod dicitur. Si quis
enardescit in DEUM, & ejus amore uritur, novit vim vin-
culorum. Malueris esse vinculus propter Christum, quàm
calos habitare. Unde merito Joannes Crucius, primus Car-
melitarum Discalceatorum Fundator, dum post multos ex-
haustos labores à DEO interrogari se persentisceret, quod
premiū pro his peteret? respondit: Domine, pati & con-
temni propter te. Lyræus in apoph. 3. l. I. id, quod bene
plurimi etiam alij Sacerdotes agnoverunt.

S. Cyrillus Alexandrinus à Synodo quadraginta trium
 Episcoporum, publico decreto tanquam insignis iniquitatis
 K 5 Author,

Author, & Ecclesiasticarum Sanctionum contemptor, Hæreticūque se plenissimè professus, & ideo Episcopatus, æquissimo animo sententiam accepit. Lanciz. op. n. 97.

S. Athanasius usque adeò contumeliis & persecutiōibus fuit obnoxius, ut de eo scribat Ruffinus, in ejus persecutiōnes univèrsam propè orbem conspirasse, & commotōnes cives terræ, Gentes, Regna, Exercitus adversus ipsum movisse. Sed & Metaphrastes ait, omnem ei locum fugiendum esse, quia usque adeò quærebatur, ut præsentem viderentur iis, qui ubicunque terrarum inventum præsentem; accusabatur autem de hæresi, Magia, seditiōe, citata, adulterio, ob quæ tandem omnino damnatus, in exilium pulsus est. Ibid.

S. Basilius, ubi Episcopus factus est, à multis tanquam Hæreticus, & Hæreticorum consortio pollutus vitæ, ideoque coactus fuit, nemini propemodum se credere, necque pariter vereri. Imò & apud Damasum Papam ejusmodi accusationes parum gratiosus effectus est, ut respondere quidem ad ejusmodi Epistolam dignaretur.

S. Hieronymus de seipso testatur, & scribit: Meum stultum putant, & omnibus flagitijs obrutum. Ego prosus & versipellis, & lubricus. Alius incessum meum luminiabatur & risum. Imò, teste Baronio ad annum 404, adeò frequens fuit turba in Hieronymum calumniarum & obtreptantium, ut vix ediderit scriptum aliquod, nisi non opus fuerit prætexere Apologiam. Ibid.

S. Ignatius Loiola tanti æstimabat persecutiōnes & molesta, quibus pro Christo fuit vexatus, atque contritiones, que numero ponebat, ut apertè diceret, si quæ à DEO data sunt, omnia in alia parte statim collocarentur, ut scilicet tera carcer, catenæ, probra, vix illa omnia præ illius mentem ullum habitura apud se; neque verò creaturam naturam posse talem in animo lætitiæ creaturæ, æquate possit gaudium illud Spiritus & purissimam lætitiæ, quam eorum mentibus infundit Dominus, quæ tanta pro illius amore, magnaque pertulerunt.

Alanus de Solmini hac Episcopus dicere solebat: Cuius sunt hominis inestimabiles thesauri, divitiarumque, quæ

pretium mundo prorsus est incognitum. Longo jam tempore præstantiam earundem per DEI gratiam agnovi, sed & tam stupenda inesse experior, ut verba desint, quibus eadem explicem. Miror summopere, quòd calumniæ perferri nequeant: me quod attinet, etiam gravissimæ mihi summè amabiles & desiderabiles videntur, & existimo maximos Calumpiatores, qui famam nostram proscindunt, amicos esse omnium, quos habemus, maximos. Et aliàs quædam scripsit: Audeo ceu verissimum affirmare, quòd, quicquid isti de me dicunt, deque mea agendi ratione, & nemum de omni eo, quod meam Personam, meumque honorem spectat, id ceu gratiam prorsus singularem à DEO recipiam, & idcirco grates illi ex toto corde referam, nec aliud magis rogabo, quàm ut illis condonet. Alio quoque tempore rationem afferens suæ hujus æstimationis sic loquebatur: Licet SS. Sacrificium sit tantæ efficacitatis, ut ex opere operato imperet, at pluris æstimo criminationes à N. N. contra me vulgatas, quàm si augustissimum hoc sacrificium pro me offerret. O quàm excellentes sunt calumniæ: si rationem hujus desideratis, ea alia non est, quàm quod admodum tergeamur vanitate, superbiâ, & amore proprio, nec unquam hisce plenè nos evacuabimus sine calumnijs & persecutionibus, quibus summopere purificamur; hæc sunt ignis quidam expiatorius, hæc autem expiatio quoddam est præambulum ad unionem cum DEO sive in hac, sive in altera vita consequendam. vita l. 3. c. 7.

P. Balthasar Alvarez cum in Hispaniæ & Romæ graviter fuisset accusatus, & quidam hoc ei retulisset, subrisit editi singularis lætitiæ signis, cujus rei causam rogatus respondit: Quia nunc video DEUM mihi bene velle, quoniam per Amicorum suorum viam me deducit, nam diu sollicitus fui, quòd videretur mei Dominus oblitus. Vit. c. 49. §. 2.

V. Quarta occasio est in desolationibus & ariditatibus animæ perferendis; in quibus vel maximè elucet perfectio Virtutis Patientiæ; nam, ut rectè advertit pius Author l. 2. de imit. c. 9. *Non est grave, humanum contemnere solatium, quando adest divinum. Magnum est, & Galde magnum, tam humano, quàm divino posse carere solatio,*
 & pro

Et pro honore DEI libenter exilium cordis velle sustinere, Et in nullo seipsum quarere, nec ad proprium tantum respicere. Unde merito S. Laurentius Justin. de connub. c. 15. ait: *Hac vicissitudo amantibus est dem laboriosa, sed exercitatis perutilis; parit enim militatam, custodit innocentiam, offensam mundat, cendit Spiritum, dolorem inducit, prudentiam commendat perseverantiam, custodia adhibet diligentiam, torporem excutit, concupiscentiarum flammam extinguit, ad inquisitionem provocat, qualiterque reperiri non sufficiens edocet.* Ob quam causam multi Sacerdotes in exilium cum magna alacritate tolerarunt.

Christus, ut omnibus Sacerdotibus exemplum præberet, quâ ratione etiam internas animi derelictiones supportare deberent, etiam ipse eas prius in cruce sustinere voluit, que ideo ad eas indicandas clamavit: DEUS meus, ut quid dereliquisti me? Marc. 15.

Quidam non minus egregius DEI amator dicebat de ipso: *Quadraginta jam annis servio DEO in multitudine, sine ullo gustu & consolatione, eo tamen die, eam facio, suave mihi experior, & expeditum virtutis exercitium; at quando mihi in hoc desum, sentio me sum torum flaccidum ac penè exarescentem.* Rodericus 1. tr. 8. c. 29.

Exempla Constantia.

I. Constantia est Virtus, quâ quæcunque impeditur bonarum actionum, vel ex ipsa humani cordis infirmitate, vel ex alijs causis extrinsecis provenientia superata, & in ijsdem actionibus stabiliter perseveramus. Quæ eadem virtus Sacerdotibus tantò magis necessaria est, quòd nobiliores sunt labores, quos pro DEI Gloria, & proximi salute suscipere solent; *incassum enim vincitur, si ante terminum deseratur; quia frustra currit, qui prius, quàm ad metam venerit, desinit;* ut sapienter S. Gregorius l. 1. moral. advertit; alioquin illam S. Pauli ad Galat. 5. reprehensionem audiet Sacerdos: *Currebatis bene, quis vos impedivit non obedistis?*

uitati? persuasio hac non est ex eo, qui vocat vos. Mem-
 ore ergo quivis salubrem S. Joannis 2. ep. adhortationem
 audire debet: *Videte vosmetipsos, ne perdatis, qua operati
 estis, sed ut mercedem plenam accipiatu, quemadmodum
 multi Sacerdotes per suam constantiam obtinuerunt, in dua-
 bus præcipue occasionibus.*

II. Prima est in propositis & bene cæptis fortiter & con-
 stanter exequendis; non enim est magnum, teste S. Augusti-
 no, inchoare, quod bonum est; sed consummare hoc solum
 perfectum est. Vigor namque virium virtutum, ut S. Ber-
 nardus in epist. 129. sapienter advertit, consummatio est.
 Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec
 beneficium gratiam, nec fortitudo laudem. Denique non
 qui inceperit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic
 salvetur. Unde non quaruntur juxta S. Hieronymum l.
 1. contra Jovin. in Christianis (quantò magis Sacerdotibus)
 incipia, sed finis. Paulus male cepit, sed bene finivit. In-
 da laudantur exordia, sed finis prodicione damnatur.
 Quam generosè verò hanc constantiam tenuerint multi Sa-
 cerdotes, ex sequentibus exemplis constabit.

Christus de seipso dixit ad Patrem: *Opus consummavi,*
quod dedisti mihi, ut faciam. Jo. 17. Et in cruce: *Con-*
summatum est. Jo. 19. Unde S. Bernardus in die Parasce-
 ves, super verba illà: *Descendat, si Rex Israël est.* Imò ve-
 re, ait, *quia Rex Israël est, titulum Regni deserere non de-*
bet, cum enim salvus esse non possit, nisi qui persevera-
verit usque in finem, quantò minus poterit esse Salvator?

S. Paulus de sua constantia ipse etiam testimonium sac-
 clarum protulit, dum ad Timotheum 2. E. 4. dixit: *Bonum*
certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi:
in reliquo reposita est mihi corona justitia, quam reddet
mihi Dominus justus Iudex.

S. Thomas Cantuarenis Archiepiscopus, cum Henricus
 Rex Angliæ, coacta Synodo Provincialium Episcoporum, le-
 ges tulisset utilitati ac dignitati Ecclesiasticæ repugnantes,
 adeò constanter obsticit regiæ cupiditati, ut neque pollici-
 tationibus, neque terroribus à sententia decedens in exilium
 pulsus sit, ejectis cum illo omnibus propinquis & amicis, ac
 juramento adstrictis, quòd Thomam adire velint, ut saltem
 misera.

miserabili suorum casu moveretur, qui à sancto proprio privatis incommodis deterreri non potuit. Sed non exiit ille carnem vel sanguinem, neque ullus in eo humanitatis sensus Pastoralis officij constantiam labefactavit. Ita 29. Dec. apud Surium & alios.

S. Ignatius Loiola in rebus arduis urgendis constantissimus erat. Causæ hujus constantiæ erant, quòd antequam quidquam aggrediretur, omnia benè circumspiciebat, examinabat. Deinde quia multùm orabat, cum largi gratiam à DEO petens, unde sæpe voluntatem divinitus vinitus intelligebat, non sinens se ab ea avelli. Deinde quia viros peritissimos, quorum curæ res commissa fuerant, consulebat. Hinc Julius III. festivè Principes monarchie cum Ignatio contenderent, nò victi vellent discedere, delictet ob ejus in rebus agendis constantiam & fortitudinem. Maff. l. 3. c. 9. & Ribad. l. 5. c. 9.

S. Franciscus Xaverius, licet Meliaporæ in templo Dæmonibus cæsus sit, ut triduo illi decumbendum persistebat tamen in oratione invocans B. Virginem, ubi convaluit, in templum rediit, quâ constantia Et Dæmones nihil ausi fuerunt, nisi quòd Monachorum more in choro quasi matutinum recitarent. Vit. l. 2. c. 2. Ejusdem miram in itinere ad Mauricenses & in Japonia suscipiendo constantiam, quisquis apud Tursellinum in vita l. 3. c. 2. & 17. legerit, admirabitur profectò, potius periri hominem, qui contra tot difficultates, ex omnibus occurrentes, totque virorum sapientissimorum dehortationes in eo consilio immotus persistere, & tam feliciter exitum perducere potuerit.

Alanus de Solminihac Episcopus euidam Episcopo dicens, duos se pedes habere indicavit, bonitatem, & firmitatem, & cum his se semper anibulare. Difficultates occurrentes tam parùm horruit, ut potiùs animosior sit factus; hinc aliquando loquens de contradictionibus quas ab Ecclesiasticis suis patiebatur, ipsemet, aiebat, *ne nescio, quid hoc sibi velit, quanto plus exagitor, animosior, fortiorque evado.* Leges à se semel in Dilectum si latas inviolabiliter observari fecerat, nec unquam remisit, utcunque Regni Magnates apud eum suis precibus

instituerint, & se ob repulsam eorum odium incursum
 præviderit; quam constantiam in oratione præcipue DEUS
 contulit, è qua sæpe tam heroico digressus est animo,
 imperterritus Regibus etiam in faciem restitisset, quin
 ipsam necem pro JESU Christi gloria lubens sustinisset.

Vita l. 3. c. 6.

III. Altera occasio est in morte pro DEI gloria & ovium
 salute subeunda; quæ quàm propria sit sacerdotibus curam
 animarum gerentibus, ex ipso Christi summi Pastoris testi-
 monio liquet. Jo. 10. *Bonus Pastor animam suam dat
 pro ovibus suis. Mercenarius autem, & qui non est Pa-
 stor, cuius non sunt oves propria, videt lupum venientem,
 & fugit; cuius Constantiæ exempla præclara sequentes Sa-
 cerdotes reliquerunt.*

S. Thomas Cantuariensis Episcopus, cum nefarii Satellites
 Regis clam Cantuariam convenientes, Episcopum in tem-
 plo Vespertinis horis operam dantem aggressi fuissent Cle-
 ricis templi aditus præcludere conantibus accurrens, o-
 culum aperuit, illis usus verbis ad suos: Non est DEI
 Ecclesia custodienda more castrorum, & ego pro Ecclesia
 DEI libenter mortem subibo. Tum ad Milites conversus,
 vos, ait, DEI jussu cavete, ne cuiuspiam meorum nocentis.
 Dein flexis genibus, DEO, B. MARIÆ, & S. Dionysio, re-
 liquisque Sanctis ejus Ecclesiæ Patronis, Ecclesiam & seip-
 sam commendans, sacrum caput eadem constantiâ, quâ ini-
 quissimi Regis legibus restiterat, impio ferro præcidendum
 contulit. Vita. 29. Dec.

S. Emmeramus Episcopus Ratisbonensis, ut Theodonis
 Ducis Filiam à crimine cum Sigibaldo commisso liberaret,
 in se culpam suscepit; unde in itinere à Lamberto Theodo-
 nis Genero deprehensus, inprimis spoliatus chlamyde & sto-
 la, dein funibus ad scalam alligatus, digitos articulatim
 præcisos, oculos, nares & aures amputatas, cum utroque
 pede & palmis linguâ, ipsisque verendis impudenter abs-
 tractis amisit, & tamen in his omnibus cruciatibus ne gemi-
 tum quidem emisit, sed hilari vultu indefinenter DEO gra-
 tias egit; unde meritò in animæ exitu lux immensa ex ore
 illius procedere, & cælos instar fulminis penetrare visa est.
 Vita 22. Sept. apud Surium & alios

P. Antonius Pintus Japon è Societate JESU, rare virtutum
humilitatis, ac caritatis, quadraginta tribus annis, quatuordecim
in Societate vixit, multa millia Gentium convertit. Tandem
captus Nangasachij, post triennem carcerem archiepiscopi
per triginta dies bullientes aquas sulphureas suffragatus
vísque assatus est. 3. Sept. 1632. Vita Mastrill. c. 18.

P. Marcellus Mastrillus à S. Francisco Xaverio mirabiliter
curatus, & in Japoniam missus, ibidem primò diducit
ribus per contortum funem suspensus, capite in aqua
merso, retexente se fune violenter rotatus est. Dein
supina facie alligatus, infusa in faciem magna vi aqua
suffocatus est. Tum candente ferro virilia ustularum
verecundam barbariem detestatus esset, aqua cruciatum
rursus admotus est. Demum prælatâ mortis casti, pietatis
fidem exteram venisset prædicatum, jumento eductus
tenatus, os dentato constrictus lupato, capitis parte
rasus, in læva verò minio probros infectus, capite
hem genuum tenus immerso pedibus suspensus in
usque diem, post illam depositus, tertio acinacis
truncatus est, rursusque terra validè contremuit.

§. VI.

De Exemplis Temperantiæ relictis à Sacrosanctis
tibus.

Temperantia est virtus, quâ coërcemus appetitum
rebus, quæ inordinatè vel turpiter appetuntur. Quæ
rò variæ sunt ejusmodi res, erga quas inordinatus
titus vel usus cohiberi debet, videlicet divitiæ,
venera, cibus & potus, honor, membrarum liber-
cupationes, hinc variæ quoque Temperantiæ species
gnantur à Theologis, de quibus proin seorsum nunc
dum erit.

Exempla Paupertatis Spiritualis.

I. Latius hîc sumitur Paupertas Spiritualis, pro
delicet contemptu opum, quo non excludimus

dominidum & possessionem divitiarum, sed ita iisdem ui-
 uis, ut Davidicum illud consilium ps. 61. obseruetur:
in Tanta si affluant, nolite cor apponere, ut adeo Paupertas
 Spiritualis hoc loco idem sit ac legitimus titulus & usus di-
 uitiarum. Quae quidem Paupertas quantopere conveniat
 Sacerdotibus, ex ipso Clerici nomine patet, cum enim Cle-
 ricus idem significet ac Sors, atque adeo Clericus ideo appel-
 latur, quia vel est Sors Domini, id est, ministerio divino
 consecratus, vel quia ipse Dominus est Sors & hereditas il-
 lius. Et patet, ipsum non in incerto divitiarum, sed in
 DEO vivo sperare, atque adeo veras virtutum ac meritum
 celestium divitias sectari debere, cum ipso Christo teste
 nemo possit DEO & Mammonae servire. Unde
 S. Paulus Timotheum ep. 1. c. 6. & in eo alios quo-
 rumdam sacerdotes tam sollicitè ad avaritiam vitandam horta-
 tur: *Est autem quasi magnus pietas cum suffi-*
cientia; nihil enim intulimus in hunc mundum, haud
quidem aliquid, quod nec auferre quid possumus. Habentes au-
tem quae sunt necessaria, & quibus regamur, his contenti sumus;
nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem &
in laqueum Diaboli, & desideria multa inutilia & noci-
ua, qua mergunt homines in interitum, & perditionem;
radix enim omnium malorum est cupiditas. Porro in
 potissimum occasionibus coercere debet Sacerdos in-
 ordinatum amorem & appetitum divitiarum.

II. Prima occasio est in acquisitione divitiarum: ubi se-
 culo cavendum est, ne vel Beneficiorum pluralitate, vel
 negotiatione illiita, vel simoniaco contractu divitias ac-
 quirere studeat Sacerdos, sed ordinario Beneficij sui pro-
 ventu contentus, spem suam in divina providentia consti-
 tuat, memor semper promissi Matt. 6 à Christo facti: *Qua-*
erit primum regnum DEI, & iustitiam eius, & haec om-
nia adiciuntur vobis. Quis autem magis regnum DEI
persequitur, quam Sacerdos, cujus omnis cura eo potissimum
est, ut DEUS in ipso, & alijs hominibus per gratiae infu-
erentiam, quod Apostoli olim sunt experti, qui Christo Luc.
11. c. 12. dicit: Quando misit vos sine sacculo, & pera, &
calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? responde-
 runt:

Instr. IX.

L

runt:

runt; nihil. Rectè ergo pronuntiavit S. Leo si. a. de eos,
drag. *Semper dives est Christiana paupertas; nec paupertas
in isto mundo indigentia laborare, cui donatum est
omnium rerum Domino omnia possidere.* Quam doctrinam
& veritatem quàm plurimi Sacerdotes egregiè oblerunt.

S. Arsenius cum mortui Fratris testamentum, quo
declaratur, ei oblatum fuisset, lacerato illo dixit:
prius, quàm Frater meus mortuus fui: nihil ergo de
estis ab ipso bonis ad me pertinet. Petrus Sanch. in
DEI p. 5. c. 9. fol. 540.

S. Basilius in exilium pulsus nihil aliud habebat
libellos pauculos, & pannosam vestem, quàm indutus
hæc erat tota ejus suppellex, quam cum Præfeto
toris Valentis exilij sententiam pronuntianti obtulisset
xit: Exilium nihil ad me spectat, cum domus, quam
habito, aliena sit. Nihil possidens ab exilij metu
sum: unam cognosco omnium patriam Paradisium,
commune exilium est, incolæ ego sum in terra, sicut
Patres mei. Surius in vit.

S. Gregorius Thaumaturgus moriens obrestatus
ne peculiarem & proprium sibi locum sepulture com-
rent, rationem hanc addens: Si vivus non sustinui
ri alicujus loci Dominus, sed inquilinus vixi in aliena
que post mortem pudebit esse inquilinum, sed hoc me
posteris, quòd Gregorius neque vivus loci alicujus
est nominatus, & post mortem fuit inquilinus alicujus
pulchrorum, seipsum sejungens ab omni in terra
ne, adeò ut ne in proprio quidem loco voluerit
Solam enim possessionem illam judicavit pretiosam
in se avaritiæ vestigium non admittit. Nislenus in vit.

Cum S. Amato Abbati Episcopus quidam liberali-
mosynam dedisset, respondit ille: cur das, quo non
geo? da potius pauperibus, nam ego quidem nudus
sus sum de utero Matris meæ, & nudus in terram
Cum verò Episcopus coëgisset illam accipere, abiecit
& dixit: DEUS pars mea est, vobis autem non
Surius in vita.

S. Carolus Borromæus cum Ecclesiasticis proveni-
Avunculo copiosè fuisset ditatus, omnes dimisit pariter

4. de eos, quibus ad proprios usus & egenorum necessitates uteretur. Breviarium. 4. Nov.

Robertus Bellarminus Cardinalis à pluribus Beneficiorum malis severissimè abstinuit. Quare duas Abbantias, S. BE-
nedicti nimirum in ipsa civitate Capuæ, & S. MARIE ad
Procedam resignavit, nec primæ propinquitate ac præsen-
tia, cum ejusdem civitatis esset Archiepiscopus, se tueri vo-
luit. Imò non solum beneficia à se abdicare contentus,
sed etiam pensionum redditibus se spoliavit, & ex decem ac
quatuor millibus annui proventus, quæ Pontificis liberali-
tate ei collata fuerant, quatuor circiter millibus tantum si-
sibi reservatis, demum penè ad indigentiam se redegerat.
Vita c. 16.

Jacobus Merlohorstius Parochus, ut viam sibi ad plura
beneficia non comparibilia præcluderet, sequens votum fe-
cit: Ego Jacobus Merlohorstius B. V. MARIE in Pascu-
o Pastor, bene deliberata mente promitto, & voveo DEO
Omnipotenti, coram beatissima DEI Matre, Patrona mea,
& Angelo Custode, cæterisque Patronis meis & Cælitibus
sanctis velut testibus, quòd non velim, aut cupiam unquam
ad statum, gradum, dignitatem ullam altiorem, pingui-
orem aspirare, neque verbo ullo, scripto aut obsequio, per
me vel per alios, cujusquam gratiam, favorem, aut opem
petere, quòd altiùs promoveri queam, sed velim & optem
multò magis sorte mea, (cui utinam dignè respondeam,)
contentus vivere, donec DEUS & Superiores, quibus obe-
dientiam debeo, aliud de me statuunt. Ita factum Colonia
1631. ipso die S. Francisci, cujus exemplo utinam mihi de-
bet terrena despiciere, & amare ac quærere cælestia. Amen.
Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco Pascuæ ibi
se collocabit. Sed ut opum contemptâ affluentia spem in
DEI Providentia fixam teneret, nihil DEO strenuè militan-
terum necessarium defuturum, ob oculos quotidie pone-
bat hæc Breviario insertas sententias: *Iacta super Domi-
num curam tuam, & ipse te enutriet, & non dabit in æ-
nium fluctuationem justo, Pl. 94. Expecta Dominum,
& custodi Siam ejus, & exaltabit te, ut hereditate capias
terram, Pl. 26. Melius est modicum justo super divitias
peccatorum multas. Spera in Domino & fac bonitatem,*
L. 2
& 17.

Et inhabita terram, Et pascere in divitiis ejus.
 His se precibus & expensis animo sententijs ad contemptum
 divitiarum excitabat in dies ferè, dum Breviarij librum
 veret. Vita c. 10.

III. Secunda occasio est in usu quotidiano divitiarum
 nam ut bene noravit S. Bernardus l. 4. *Aurum & gemma-
 rum, & cetera hujusmodi, quantum ad animi bonum
 etat, nec bona sunt, nec mala, usus tamen horum
 abusus mala, sollicitudo peior, questus turpior.*
 Sic S. Basilio apud March. in Virg. Aaron. tr. 2. lecta
*subsidium Vita, non ad malorum incitamentum
 sunt, pecunia anima redemptio est, non exitus occasio
 de meritò Sacerdotes salutis & perfectionis suae magis
 diost singularem semper in divitijs ritè usurpandis
 tiam & moderationem adhibuerunt.*

S. Augustinus, cum probè nosset, sordes apud vulgum
 temptum parere, splendorem verò non carere virtute
 status est in victu & vestitu, uti & alijs omnibus
 mediocritatem, non nimis nitida vel abjecta conficienda
 Vestem sericam aut byssinam, aut vulgò pretiosam
 re profus erubuit, & si quæ similis offerchatur, non
 debat. Eandem virtutem observavit in adibus super
 li, & Episcopalibus ornamentis, ut docuit Pedum
 le, quod non fuit ex auro vel argento, sed his longe
 re materia. Vita l. 3. c. 46.

S. Franciscus Xaverius Romà in Indiam proficiscens
 hil secum præter communes vestes & Breviarium
 è Lusitania nihil nisi vulgare lacernâ & paucos libellos
 trudente D. Castancio servum, mihi, inquit Xaverius
 rum manuum usus dum erit, alio ministro opus
 Vita l. 1. c. 9.

S. Thomas de Villanova unicum birretum proprio
 domi asservabat, sola veste & pallio laceris contentis
 suis manibus ex veteri Scapulari in frustra discisso
 bat; ac ita non semel, sed perpetuò, dum vixit, lac
 nibus spreto, post hæc labore manuum, unde eleemosinam
 satiùs dare posset, & pauperibus, quorum se Patrem
 Tutorem agebat, largiùs subveniret, operabatur.
 prium cubiculum storeis tantum obductum, & percontat

habens, ibi super vili lectulo, aut sarmentis stratis quiescebat, & frequenter pauperes Sodales adhibens ex eadem olla cibum sumere consueverat, adeò tamen parcè, ut senio confectus, nunquam annuisset integrum pullum, sed quartam pulli partem, vel medietatem perdicis tantum pro sua scola parari. Triumphus honoris. fol. 40. & 41.

S. Franciscus Borgias simul ac se Societati JESU addixit, nullam unquam pecuniam contrectavit. Itinera ingressus adduci non potuit, ut vel syndonem mundam valetudinis causà, circumferre Comitum pateretur; sago aut chlamyde non alià usus, quàm pallio quotidiano, quod invertere, duplicareque solebat, ne luto inquinatum deterius foret. Petasum unum agebat satis esse arcendis cæli injurijs ocreas pedibus ut induceret, impetrari ab eo non poterat. Vita l. 4. c. 2.

Alanus de Solminihac Episcopus, quamdiu Cancellaræ Abbas fuit, de bonis Abbatæ non plùs, quàm Religiosorum omnium minimus frui voluit. Ad mensam accedens, quidquid apponebatur, ceu eleemosynam accipiebat, atque idcirco conquestus nunquam fuit, appositum nimis calidum vel frigidum esse, aut malè conditum, eò quòd eleemosyna Pauperi non sit debita, isque contentus esse debeat omnino, quod ipsi porrigitur. Idem quoad vestimenta reducebat in praxim, sique ei lacerata vel usu detrita ministraretur, summopere gaudebat. Pecuniam non dignoscebat, nec unquam illam attrectabat, nisi pro secretis aliqua eleemosyna faciendis. In suis infirmitatibus per se Medicos advocabat, dicens, Pauperibus ejusmodi commoitates non convenire, & plerumque necesse fuit, ut Officiales sub aliquo prætextu illos vocarent. Frequenter in ore habebat, pauperem se moriturum, & nonneminem rogaturum, ut pro sepeliendo corpore suo sibi linteum ex eleemosyna, largiretur, quod etiam re ipsa contigit, siquidem nihil in Mundo possidens superiorem puellarum Orphanarum linteamen pro sepultura ex caritate sibi largienda suppliciter rogavit. Vita l. 3. c. 4.

Petrus Forerius ex tribus Beneficijs sibi oblatis pauperum arripiebat. Pileo utebatur, quamdiu aliquid primæ dignitaturæ supererat, neque habitum, nisi ultimo etiam filo

disrupto deponere. Quidquid ejus usui destinebatur, per vilius seligebat, cum, cui nihil deficit, revera pauperem non esse judicans. Ipsius conclave non alieno Vatis Eliæ vel Bethlemitico, splendebat ornatu, non parietes, mensa nullo instrata tapete, non aderat sella, imò ne quidem imago pretiosior, quam Vita l. 2. c. 8.

P. Petrus Faber cum ei aliquando repentina quædam animo cogitatio futuræ suis in ædibus egestatis occurrere statim decrevit, quot annis se omnibus rebus, que sentem ad victum & cultum pertinerent, penitus nihil ut se spoliatus esset, nihilque egentius. Vita l. 1. 3. n. 34.

Jacobus Merlohorstius in vestibulo & suppellectilem quidem diligenter observabat, nihil tamen in domum distributum immisceri patiebatur: sed in ta rudi opere elaborata, quæ pietatem prope oculos pascere, passim in domo occurrebant, & pigitationes ingerebant. Beneficium habuit pertentum tamen contentissimus vixit. Cibus ejus parcissimus & parabilis. Vita c. 25.

IV. Tertia occasio est in dispensatione suorum vel divitiarum, circa quam bene observandum est. Concilium Tridentinum sess. 25. c. 1. de reform. hinc verbis notat: *Interdicit S. Synodus Episcopis redditibus Ecclesie Consanguineos, Familiareque genere studeant, cum & Apostolorum Canones prohibent res Ecclesiasticas, qua DEI sunt, Consanguineis sed si pauperes sint, eis ut pauperibus distribuant, vero de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in cunque Ecclesiastica beneficia tam secularia, quam larvia, obtinentibus pro gradu sua conditionis obsequant, sed etiam ad S. Romana Ecclesie Cardinales pertinet cernit. Nec immerito, quia, sicut Urbanus Papa cret. loquitur, ipsa res Fidelium oblationes appellat, quia Domino offeruntur, non ergo debeat in alium quam Ecclesiasticis, & Christianorum Fratrum in tium converti, quia vota sunt Fidelium, & pretia*

Patrimonia Pauperum, atque ad pradiatum o-
plendum à Domino tradita: si quis autem, quod
secus egerit, videat, ne damnationem Anania &
Saphira percipiat, & rem Sacrilegij efficiatur, sicut qui
pradiorum fraudaverunt. Hinc tam solliciti fue-
runt varij Episcopi & Sacerdotes, ne quidquam huic de-
recto contrarium agerent.

S. Basilius in Epist. ad Julianum Apostatam deposcentem
se aliquot auri talenta sic scripsit: Redditus mei Epi-
scopatus sunt unus ager, decem oleæ, decem aluci, una mo-
la, domus una, oves quadraginta, octo palmæ, tres fici,
parvus hortus, quorum ego me Dominum non censeo, sed
dispensatorem, cum mihi eorum incumbat cura, ut inde
pauperes alantur.

S. Joannes Eleemosynarius, quamprimum factus erat
Episcopus, mox advocans Dispensatores & Secretarios suos,
sic eos alloquebatur: Non est justum, ô Fratres, & in mi-
serio socij, ullius alterius curam gerere prius, quam
Christi. Euntes itaque per totam civitatem singulatim de-
scribite meos Dominos; cumque illi quærerent, qui es-
sent Domini isti, respondit: Quos vos pauperes & men-
dicos appellatis, ego Dominos meos & adjuutores nomino,
illi soli mihi opem ferre possunt, ut à Christi regno non
excidam. Unde denique tale testamentum fecit: Joannes
humilis quidem servus servorum DEI, propter autem im-
positam mihi Pontificatus dignitatem gratiâ Christi liber:
Ago tibi gratias, Domine DEUS meus, quod me dignum
censueris, qui tua tibi offerrem, & quod ex Mundi bonis
nihil mihi sit reliquum, nisi tertia pars nummi, quam ip-
sam etiam jubeo dari pauperibus, qui sunt Fratres mei in
Christo. Quando enim DEI permissione creatus fui Epi-
scopus Alexandria, inveni in meo Episcopatu circiter octo
millia librarum auri, ex oblatione autem piorum collegi
decis millibus plures his pecuniis; quas cum cognoscerem
esse Christi, Christo etiam dare volui, cui nunc quoque tra-
do animam. Quod testamentum cum fecisset, Spiritum
quoque suum in manu viventis deposuit. Metaphrastes in
vita.

Joannes Fischerus Episcopus Roffensis ita redditus fu-
piscoparus dispensavit, ut impij Satellites arculas illius tribu-
quentes, nullum nummum, sed citicium duntaxat auctam fu-
gelum invenerint. Marchant, in virga Aaronis ut. 4. 10. 10.

Gregorius XIII. Viginti Collegia excitavit, & deo-
& totidem millia pauperum intra & extra urbem auctavit.
ut Baronius testetur ei à Romanis statuam in Capitolio impo-
rectam esse, in qua testentur, & prædicent, vices centi in
na aureorum millia ab eo in pauperes distributa fuisse. 10. 10.

Alexander V. Pontifex adeò liberalis & profusus fuit in
pauperes; ut ipsemet fassus sit, se divitem Episcopum, libera-
perem Cardinalem, mendicum Pontificem fuisse. Ibid. 10. 10.

Clemens IV. Cum prius conjugatus duas Filias genuisset,
se, nunquam adduci potuit, ut post Pontificatum suscipere
majorem ipsis, quam prius privatus constituerat, &
offerret, dicere solitus: Ego DEO, non autem car-
sanguini acquiescam. DEUS ita vult, ut sua in pia
sas erogentur. Dignus Petri successor non est, qui
cognitioni, quam pietati & Christo deserit. Ibid. fol. 10. 10.

S. Adalbertus redditus suos in quatuor partes divi-
quarum primam Clero, alteram pauperibus, tertiam
sua pro captivorum redemptione obtulit, quarram
fuisque ad usus necessarios servavit. Vit. 23. April. 10. 10.

S. Udalricus extremum diem imminere sibi adven-
totam suam supellectilem, præter paraturam unius
& mensarum, quæ ad servitium Successoris reliquit,
se importari præcepit, quibus visis cum gemitu dixit:
quid mihi hæc omnia? fuerunt autem pauca camillia
septem vel octo mensalia, duo sarcilia, & de argen-
cem solidi, quos statim per manus Præpositi voluit
Pauperes dividi, reliqua verò Clericis erogari. 10. 10.
Jul.

S. Ambrosius à tempore, quo Episcopus ordinatus
omne aurum & argentum Ecclesiæ vel Pauperibus
buit; prædia etiam, quæ habebat, reservato usufructu
manæ suæ, Ecclesiæ donavit, nihil sibi, quòd hinc sum-
eret, derelinquens. Vita 7. Dec. 10. 10.

Jacobus Merlohorstius quâ ratione bona sua & divitias
tribuere solitus sit, ipse in computo à se facto testatur,
at hanc sic scripsit; Anno 1631. exeunte ego Jacobus Mer-
lohorstius pro more meo jam ab annis aliquot observato,
computavi, persolvi, & liquidavi omnia debita mea cum
singulis, ita ut jam nulli debitor sim, nisi Deo
& Benefactoribus. Et quamvis annis præterlapsis multa
impenderim in ornatum & reparationem Ecclesiæ, non pau-
ca in pauperes, peregrinos, studiosos, aliòsque afflictos &
opes pro modulo facultatum mearum erogaverim, inve-
ni tamen superesse mihi in parato (quæ benignissima DEI
liberalitas & beneficentia est,) quingentos triginta quatuor
denarios. Hoc igitur quantumcunque est, ad DEI hono-
& Proximi subsidium, & salutem animæ impendere
decevi tres ex residua ista pecunia facere portio-
nes; & unam quidem Ecclesiæ pro necessarijs usibus, & or-
namentis; alteram pauperibus Studiosis, Religiosis, Men-
dicantibus, Peregrinis; tertiam verò meis seu domûs, seu
Familie necessitatibus attribuere, idque singulis deinceps
denariis, quos mihi DEUS pro sua clementissima providentia
concessurus est, certa & stabili lege observabo. Ita statuo
& decerno ego Jacobus Merlohorstius anno 1632. initio
Januar. Vita c. 25.

V. Meritò ergo Sacerdotes ejusdem Merlohorstij salu-
brem adhortationem audiant, & observent, dum post repre-
hensam divitum avaritiam sic loquitur: Verùm magis
prodigiosum est, si opes avidè congerant, qui electi in for-
tem Domini statum profitentur, cujus decor & integritas
opum contemptu & cælestium præcipuè honorum desiderio
constat. Ut quid ergo pauperes Christi patrimonium tam
violenter invaditis? tam infideliter tractatis, tam indignè
consumitis? ignominia Ordinis vestri est, propriis studere
divitijs, nec bene conveniunt militare DEO, & dignis sæcu-
lo curis implicari? quando peius habuit Ecclesia, quàm
cum illius Ministri ceperunt contemptis aut malè contor-
tis Canonum & conciliorum decretis; Beneficia Benefi-
cij, curas curis superaddere, & multorum alimenta ad
luxus & vanitatis suæ fomenta convertere, DEO ingrati,
Ecclesiæ injurij, Proximis inutiles, pauperibus & miseris

immites, sibi metipsis perniciosi. Si ullos Hominum certe hæc verba spectant: *Habentes victum, & quibus nichil egamus, his contenti sumus.* Superest aliquid? en vos velut Patres & Oeconomus inclamant. Quid ego vos necet aut noxias, aut alienas condere divitias? quorundam de ta possidere Beneficia, quæ viam sternunt ad multa Beneficia? Vereor, hoc multos tunc primùm sapere, cum est pœnitere. Ita ille ut vitæ c. 10. refertur.

Exempla Abſtinentiæ.

I. Abſtinentia virtus est, quâ voluptatem in usu cibum sitam refrænamus, & debitam rationem in eorum sumptuum quoad quantitatem, tum quoad qualitatem, moderatè tempus servamus; & hæc virtus Sacerdotibus ob rationem liter causas summopere necessaria est. 1. Quia cum tempore unicus integram Parochiam aut Urbem curæ suæ spectatioli commissam habeat, valde expedit, ut sano sit corpore viribus robustis, ut semper ad obsequia caritatis promptus sit; ad hunc autem finem vel maximè abſtinentia est necessaria, utpote quæ, teste S. Hieronymo in epistola ad Maternam, sicut voluptas Mater est ægritudinis, sic merito jam olim Siracides c. 37. hortatus est: *Noli esse in omni epulatione, & non te effundas super escam: in multis enim escis erit infirmitas, & appropinquabit usque ad choleram; qui autem abſtinet adjiciet vitam.* 2. Quia sine ea difficulter suis spiritualibus fructuosè invigilare poterit; cum ipse præ aliis contra vitia pugnare, aliòs que ad pugnam modi excitare, eumque in finem solidis virtutibus cogitationibus, & salubribus consiliis abundare debeat. Abſtinentiæ specialiter studere oportet, utpote teste S. Leone in s. de jejun. dec. meal. *prodeunt castitates, rationabiles virtutes, & salubria consilia;* sicut juxta commune proverbium plenus venter non & laborat libenter, ita nihil salutem, nihil sic sensum operatur, ut moderata refectio, uti rectè S. Chrysostomus s. 29. super Epist. ad Hebr. advertit. 3. Quia magis scandalizat subjectos Populos, quàm intemperantia Pastorum; cum fixum sciunt S. Hieronymi effatum: *Sanctus*

ſaturitati *Juncta eſt laſcivia*. Unde idem Sanctus c. 2. in
 Mich. rectè ſic loquitur : *Eccleſia Principes, qui deliciis
 ſuſum, & inter epulas atque laſcivias pudicitiam ſerva-
 re credunt, propheticus ſermo deſcribit, quòd ejiciendi
 ſunt de domibus ſpacioſis, lautisque convivis & multo la-
 ure epulis conquiſtis, & ejiciendi propter malas cogita-
 ones & opera ſua. Et ſi vis ſcire, quòd ejiciendi ſint, Evan-
 gelium lege : In tenebras ſcilicet exteriores, ubi erit ſletus
 & ſridor dentium. An non confuſio & ignominia eſt, I E-
 VM Crucifixum, Magiſtrum Pauperum atque eſurientem
 ſeris prædicare corporibus, jejunſorumque doctrinam ru-
 dentes buccas, tumentiaque ora proferre ? Porro in tribus
 præcipuè capitibus hæc abſtinentia demonſtranda eſt à Sa-
 cerdotibus.*

II. Primum eſt in qualitate ciborum, ut ſcilicet non nimis
 pretioſos aut exquiſito modo paratos cibos habere deſideret ;
 Ita enim Concilium Carthaginènſe quartum monuit, dicens :
Vilem ſupelleſtilem, & victum pauperem habeat ſacerdos,
*dignitatisque largitorem meritò vita fideliter quarat ; ne
 dum delicias ſectamur, à regno cælorum retrahamur, ut S.
 Hieronymus epift. 2. loquitur. Hinc & S. Bernardus ad FF.
 de monte DEI ait : De condimentis ſufficiat obſecro, ut
 comedibiles ſiant cibi noſtri, non etiam concupiſcibiles, vel
 delectabiles. Quam doctrinam multi Sacerdotes egregiè ob-
 ſervarunt.*

S. Auguſtinus etiam ut Episcopus menſa uſus eſt tenui ac
 frugali ; ea non opiparis ferculis vel argentea ſupelleſtile
 utendeſcit ; ſed vaſis ligneis præter cochlearia erat inſtructa.
 Veſcebat autem, ut ſemper, oleribus aut leguminibus, in-
 terdum autem hoſpitibus adventantibus, pauillum carnis
 adhibebat. Nihil in cibo & potu præter neceſſitatem exqui-
 rens, voluptati nihil indulgendum ratus. Vita l. 3. c. 47.

S. Laurentius Juſtinianus menſam habuit non ſordidam,
 ſed communem, cibo ſemper uſus vulgari ; nihil appetere,
 aut damnare ſolitus ex iis, quæ apponebantur. Vita 8. Jan.

S. Carolus Borromæus viliffimis plerumque cibus uteba-
 tur, ita ut extremis temporibus carnes omnino negligeret.
 Viæ Compend. c. 25.

S. Ignatius

S. Ignatius Lojola nullum edulij vel condimenti quicquam indixit; nihil inter edendum questus, licet male paratus foret. Placuit tamen illi ad allucandos peccatissimi homines non incommoda frugalitas. *Maff. l. 3. c. 10.*
Gloria S. Ign. c. 10.

S. Franciscus Xaverius, dum in Commorino versabatur licet summè laboraret, & perpetuo sudore disfluere, tamen exiguâ duntaxat, & à se coctâ vivebat; raro pane lacte licet acido adhibito. *Vita l. 2. c. 6.*

Jacobus Merlohorstius uno ferè cibo ordinariè contentus erat, ciborum varietatem ut valetudini noxiam detineret neque enim ciborum indulgebat suavitati, sed naturam vivebat necessitati. *Vita c. 23.*

Petrus Forerius dulces cibos, quorum gustum non pro acerbiorè liquore corrumpere, penitus vitabat; hinc inquam butyrum recens, ova rarissimè, pisces semper in pomâ cocta solùm valetudine sinistra coactus comedit. Quadraginta propemodum annis semel tantùm de legumminibus & radicibus, adjunctis frequenter piscis in modico sale asperso coctis vescabatur. *Vita c. 14.*

III. Secundum caput, in quo abstinentiam exercere Sacerdos, est quantitas cibi; pro qua servanda hanc legem præscribit Cassianus *collat. 23.* ut secundùm capacitatem virium, vel corporis, vel ætatis, tantùm sibi met cibum quisque concedat, quantum sustentatio carnis, non tantùm desiderium saturitatis exposcit; nam ut rectè ait S. Hieronymus *l. 2. in Jov.* nihil ita obruit animum, ut ter plenus & exastuans. Hinc studiosè illam semper Sacerdotes vitârunt.

S. Vincentius Ferrerius etsi concionibus, aliisque occupationibus ad salutem Proximi tendentibus gravissimè occuparetur, per quadraginta tamen annos quotidie, exceptis diebus Dominicis, jejunabat. *Vita 5. April.*

S. Ursinarius Episcopus tam tenui ac modico utebatur ut per eum nemo, nisi per miraculum sustentari posset & talis erat, quem absque officio dentium sumere potest unde ab ipso etiam pane novendecim annis abstinebat.

S. Nicolaus Episcopus semel duntaxat edebat quorundam vespèri quidem, ut publicis negotiis, quæ magna erant

que, diem licentiùs commodaret. Nec plùs uno ferculo
 creavit unquam, niſi Hoſpitem gratia, quorum dignitas
 ſententiam eſcam expeteret. Vita 7. Dec.

P. Franciſcus Suarez, diebus illis, quibus non jejunabat,
 ſemper ad meridiem cibo aut nullo, aut modico prandium
 in noctem differebat, quod ipſum tamen libræ pondus non
 exceſſit. Vita.

P. Conſalvus Silveria, cùm eſſet Gonimbricæ, domum ſe
 palpito recipiens, cibarij panis fruſtum à Promorondo pe-
 cebat, cõque ſe ad locum ſolitarium culinæ proximam con-
 ferens, majori voluptate illum comedebat, quàm alij ex-
 quiſitiſſimos cibos, reliquo tamen die prandij loco nihil at-
 tingebar. Vita c. 6.

IV. Tertium caput abſtinentiæ Sacerdotalis eſt modus ſu-
 mendij cibum; ut ſcilicet hîc ſibi maximè dictum exiſtimet
 Sacerdos illud Gen. 4. *Sub te erit appetitus tuus, & tu do-
 minaberis illi;* nam, ut ſapienter S. Gregorius l. 10. moral.
 dicitur, non tam cibus, quàm appetitus in vitio eſt, & ple-
 numque culpa committitur, etiam cùm abjecta & vilia ſu-
 mantur. Certè quàm difficilis ſit hæc appetitùs frenatio, te-
 ſtatur eſt S. Auguſtinus, qui in lib. Conf. de ſeipſo ſic loquu-
 tus eſt: *In his tentationibus (gulæ) poſitus certo quotidie
 adverſus concupiſcentiam manducandi & bibendi; non
 enim eſt, quod ſemel præcidere, & ulterius non attingere
 decernam, ſicut de concubitu potui. Itaque freni gutturis
 temperata relaxatione & conſtrictione temperandi ſunt.
 Et qui eſt, Domine, qui non rapiatur aliquando extra me-
 tu neceſſitatis? quiſquis eſt, magnus eſt, magnificet nomen
 tuum; ego autem non ſum, quia homo peccator ſum. Unde
 merito multi Sacerdotes in hoc appetitu expugnando omnem
 diligentiam adhibuerunt.*

S. Auguſtinus de ſeipſo fatetur, quòd non aliter ad cibos
 ſumptuosos, quàm ad pharmaſia haurienda acceſſerit, quæ ple-
 rumque cum magno horrore appetitus ſumuntur. Hinc l. 10.
 Conf. c. 31. dicit: *Docuiſti me, ut, quemadmodum medica-
 menta, ſic alimenta accedam ſumpturus.* Hinc ut faciliùs
 appetitum à cibus averteret, menſam pio colloquio, ſacrâ le-
 ctione, vel diſputatione de rebus ſacris condiebat. Vita l. 3.
 c. 47.

P. Bernardus Colnagus è Societate JESU, ad mensam S. A. rus altè suspirabat, non secus ac si in malam crucem maneretur; ut verò appetitum magis domaret, amarorem suum ante absynthio, aceto, sale nimio, pulvere, vel acerbis herbis & sibus conciliabat: vel præcalidis cibus palatum admodum. Vita l. 2. c. 13.

P. Thomas Sanchez, quando advertit, in mensa asperum ferculum sibi arridere, statim id deposuit; nullum verò condimentum, sale, aut aliud condimentum adhibebat. Vita l. 2. c. 13.

P. Julius Mancinellus è Societate JESU, perpetuo ab asperis ferculis, quæ ipsi magis arridebant, abstinuit; è comestione verò, ut magis appetitum domaret, ad illos se cibos contulit, quos fecit, à quibus à puero abhorrebat, & nauseabat in adolescentia, & quorum odorem, ubi percepit, in deliquium commisit. Vita l. 2. c. 5.

P. Sebastianus Barradius itidem è Societate JESU, in mensa tantum & palato ingratißima edebat. Sæpe mortificationis sui gratiã calidissimos sumebat cibos, sæpe frigidissimos, ut si sapor periret. Vita Itiner. præfixa.

Exempla Sobrietatis.

I. Sobrietas est virtus, quã inordinatum potus appetitum frenamus; quæ, quantum necessaria sit Sacerdotibus, vel ex ipso eorum, officio satis patet; cum enim ipsi, quasi Navarchi & Speculatores, ac Vigiles, rectè tantò magis ab iis, quàm Navarchis & Vigilibus corporibus sobrietatem requiri, quantum majora animæ damna ebrietate timeri non immerito queunt. Hinc Paulus 2. Tim. 4. sic alloquitur: *Tu verò vigila, in ministerio tuo sobrius esto.* Adde, quòd ipse, quem toties bibunt, calicis ritualis sacratissimi Sanguinis Christi meritò eos incitant ad calicem Dæmoniorum seu ebrietatem singulari modo vitandam; non enim potestis calicem Dæmoniorum bibere, inquit S. Paulus 1. ad Cor. 10. tam studiosè semper sobrietatem coluerunt plurimi Sacerdotes, eumque in finem Convivia, in quibus maxima ebrietatis casu sobrietatis violandæ, tanta contentione devitant.

S. Augustinus tria semper sollicitè cavebat. 1. Ut nunquam cuiquam uxorem suaderet. 2. Ne militare volentem cuiquam ad hunc finem commendaret. 3. Ut ad convivium invitatus, persuaderi se non sineret. Vita l. 3. c. 47.

S. Hieronymus non modò ipse convivia studiosè devitavit, sed etiam alios Sacerdotes ad idem faciendum stimulavit; hinc ad Nepotianum sic scripsit: *Convivia vitanda sunt secularium, maxime eorum, qui honoribus tument. Consolatore nos potius in muroribus suis, quam Convivas in prosperis noverint. Facile contemnitur Clericus, qui saepe deprecatur ad prandium ire non recusat. Nescio enim, quomodo etiam ipse, qui deprecatur, ut tribuat, cum acceperit, libentius te iudicat, & mirum in modum, si eum rogantem contempserit, plus te postea veneratur.*

S. Gregorius Nazianzenus, cum semel, iterumque à Theodosio Imperatore ad convivium invitatus recusare non potuisset, quanto cum dolore interfuerit, ipse de vit. differt. testatur, dicens: *Non jam Imperatori ut prius contubernatis erit Gregorium, atque inter medios epulones non erit, tristis & tacitus accumbens, agrè anhelitum ducens, & servilem in modum edens.*

Jacobus Merlohorstius convivia, cum honestè poterat, declinabat, imitatus S. Chrysostomum, qui, cum abstinentiæ & sobrietatis leges difficulter se in conviviis servare posse adveniret, omnino ab iis abstinebat. At si subterfugere non liceret, tantùm ad vespertinum tempus (quod clepsydram secum portatà explorabat) accumbere, facetus, jucundus, simulque pius inter epulas, utilitatis semper spiritualis capax memor; tum missionem postulabat, nam intempestiva convivia in multas horas vel noctem prorsus abhorrebat; temporis enim illius inestimabilem jacturam rebatur.

11. Ne tamen omnino convivia, quæ ipse etiam Christus, & sancti interdum Viri frequentarunt, interdicta sibi existiment Sacerdotes, salubrem S. Gregorij regulam Natali Episcopo l. 2. epist. ep. 37. datam ob oculos habere debent: *Convivia, quæ ex intentione impendenda caritatis fiunt, rectè nostra Fraternitas in suis Epistolis laudat. Sed tamen sciendum est, quia tunc ex caritate veraciter procedunt, cum in illis nulla absentiam vasa mordetur, nullus ex irrisione reprehenditur.*

prehenditur, nec in eis inanes secularium negotiorum
bula, sed verba sacra lectionis audiuntur: cum non altera
quàm necesse est, servitur corpori, sed sola ejus infirmitas,
reficitur, ut ad usum exercenda virtutis habeatur.
itaque si vos in conviviis vestris agatis, abstinentiam
teor, Magistri estis.

Exempla Castitatis.

I. Quantopere hæc Castitas, quæ est virtus ab illicitis
venereæ voluptatis coercens, Sacerdotibus necessaria sit,
ex hoc patet, quòd jam olim DEUS in veteri Testamento
Sacerdotes in tabernaculo ministraturos à mulieribus abstinere
debuerint, unde ut rectè argumentatur Innocentius
dist. 3 c. 4. multò magis Sacerdotes vel Levitæ post
ex die ordinationis suæ servare debent, quibus vel Sac
terium, vel Ministerium sine successione est, nec præter
quàm vel à Sacrificiis divinis, vel à Baptismatis officio
Et si Apostolus 1. Cor. 7. suavitè abstinentiam ad tempus
eis, ut vacent orationi; multò magis Sacerdotes, quibus
orandi & sacrificandi jure Sacrificium est, debent
ab hujusmodi consortio abstinere, uti idem Innocentius
dist. c. c. 5. discurret. Unde & ipse Christus, ut ostendat
quantopere cupiat hæc virtute instructos esse Sacerdotes,
misit quidem Apostolos suos in varia peccata cadere, ut
tamen illos unquam luxuriæ notâ vel suspitione maculati
voluit. Duobus autem præcipuè actibus castitatem
monstrare debet Sacerdos.

II. Primus est, ut nihil unquam castitati contrarium
suscipiat, verbo, aut opere committat, sed illud præcipuum
Apostoli monitum ad Eph. 5. *Fornicatio autem, & omnis
immunditia, aut avaritia, ne nominetur in vobis, quæ
deceat Sanctos*: altè pectori insculptum habeat, studiose
mèque observet, sicut plurimi Sacerdotes exemplo
cuerunt.

S. Gregorius Nazianzenus, cum quondam lectioni
duas mulieres decoras juxta se sedentes vidisset, & torrens
eas vultu aspiciens, quænam essent, & quid sibi vellent
terrogasset, illæ familiariter eum complectentes, nec
lestè ferat, inquit, præsentiam nostram, amba

ibi familiares sumus : altera quippe ex nobis Sapientia,
 altera Castitas vocatur, & iussæ sumus à DEO tecum habi-
 tate, quia mundum & jucundum in corde tuo habitaculum
 preparasti. Rufinus in prolog. libr. S. Gregor.

Cum Nobilis quædam Matrona, eâque pulcherrima S.
 Wolstanum Wigorniensem in Anglia Episcopum ad turpi-
 tudinem provocaret, ipse auditâ funestâ foeminæ voce, fa-
 cto crucis in fronte signaculo dixit : Fuge fomes lasciviæ,
 castis filia, vas Satanæ ; & simul alapam mulierculæ tanto
 impetu impexit, ut crepitus illiæ palmæ in tota domo audiver-
 et, verbisque severissimis, & Episcopo dignis eam abegit.
 Hieronimus 19. Jan.

S. Ignatius Lojola, ex quo die in B. Virginis Patrocinium
 se dedit, tantam consecutus est castitatem, ut nullam deinceps
 carnis tyrannidem, quamvis præfervidus naturâ, sen-
 tiret. Maffæus l. 3. vit. c. 8.

S. Franciscus Xaverius tantopere castitatem coluit, ut
 etiam ipsum libidinis nomen summopere horreret ; unde
 cum turpe ipsi dormienti somnium quondam evenisset, adeo
 illi restitit, ut copiosus per nares sanguis efflueret. Vita.

De S. Epiphanijs Episcopi Ticinensis castitate sic scripserunt
 Erodus ejus Successor : Constituebat in eo domum suam
 castitas, & continentia radices fixerat in profundis. Virum
 esse, nisi per patientiam laboris ignorabat ; carnem se
 habere, nisi cum moriturum se meminerat, nesciebat.

P. Angelus Moritola tam insigni castitate à DEO donatus
 fuit, ut in missionibus solus inter homines Ethnicos & nu-
 meros non aliter ac beata mens à cælo delapsa viveret, aspe-
 ctusque eorum non aliter, quàm ligneum quoddam aut sa-
 crile simulacrum moveretur. Syllabus Prov. Pervan. 7. Oct.
 1626.

Petrus Forerius etiam minimam iniquitatem castitati
 contrariam sic avertebatur, ut famem potius ad mortem
 toleraturus fuisset, quàm panem à suspecta manu subactum
 comederet : ad hæc neque digitum hominis pro re quacun-
 que torius Mundi attrectasset ; unde si Epistola, liber, cla-
 vis, vel res alia ipsi tradi debebat, jubere consueverat, ut
 mensæ vel fenestræ imponeretur, ne dantis manum attrecta-
 ret. L. 2. vit. c. 9.

Infrus. IX.

M

III. Alter

III. Alter actus est, ut omnes occasiones ledendæ eatis, præcipuè Mulierum aspectus & consortium, studio devitentur, ne, qui amat periculum, pereat. hinc meritò S. Hieronymus Nepotianum hortatur: *Patrum tuorum aut raro, aut nunquam Mulierum præterierant; quòd si verò propter officium Clericatus aut visitetur, aut Virgo, nunquam domum solus intratus cum sola secretò, & absque arbitro vel teste, non sicut enim non potest homo, teste Salomone prov. 4. 17. dare ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant, aut ambulare super prunas, ut non comburantur pedes eius; sic qui ingreditur ad Mulierem proximi sui (sine debita causa & cautela) non erit Mundus, cum reprobam; quam doctrinam accuratissimè tanè quamplurimè sacerdotes observârunt.*

S. Augustinus Episcopus nullam Mulierem intra domum suam conversari est passus, ne quidem germanam sororem suam, quæ Vidua DEO serviens multo tempore usque ad diem mortis sui Præposita Ancillarum DEI vixit. Nunquam ad scæminas rogatus sine testibus Clericis intrabat. Solum cum solis est collocutus, asserens, nunquam fornicat cum Servis DEI etiam castissimis, quamquam præteritæ carnis spiritualis, conversari debere; nam amor spiritualis generat affectuosum, affectuosus obsequiosum, obsequiosus familiarem, familiaris sæpe generat carnalem, & carnalis quod S. Paulus ad Gal. 3. prædixit, ut, qui spiritu conceptus non consummet.

S. Ursinus Presbyter ad eò Mulierum consuetudinem testatus est, ut etiam in agone appropinquanti sceminerit: *Recede à me Mulier, adhuc igniculus vivit, tolle.* Daurolt. in flor. ex. c. 3. tit. 49. ex. 2. ex S. Gregorio Dial. l. 4. c. 11.

S. Carolus Borromæus nunquam induci potuit, ut scæminis, consanguineis licet, nisi coram Personis valèntioribus loqueretur; in loquendo autem nemo illo circumstantior, nullum verbum edere auditus est, quod vituperabilem videret. Vit. compend. c. 26.

S. Petrus de Alcantara non solum conversationem Mulieribus, sed etiam aspectum earundem studio summo

cabat; unde per 40. annos nullam Mulierem, quantumcum-
que propinqua fuerit, aspexit. Comp. vit. c. 3.

Alanus de Solminihac Lutetiæ propter Episcopatus sui ne-
gona versatus, noluit in ulla domo divertere, nisi cum hac
conditione, ne ulla fœmina sub suum & suorum aspectum ve-
niret, alioqui se recessurum è diversorio, quod & quindecim
postea diebus fecit, cum Puella necessitate compulsâ culinam
intrasset. Iter agens nunquam permisit, ut fœmina ulla sub
quocunque prætextu cubiculum intraret, sibi ipsi potius ser-
vare malens, quàm ab illa accipere obsequium. Studiosissi-
mus semper fuit, ne lumina in illarum vultum defigeret, ne
qua remaneret in se imago, quæ puritatis suæ candorem
posset offuscare. Si porro cum iis loqueretur, faciebat id
de vera fronte, nec aliter se habebat, quàm si in confessionali
esset, ne videlicet ullo modo earum faciem intueretur. Vita
3. c. 5.

Petrus Forerius Canonicus Curionem agens noluit in æ-
dem suam recipere ullam Consanguineam, ac ne ipsam qui-
dem Matrem, non nescius, si nonnulla Concilia Parochis id
concedant, hoc non nisi per conniventiam fieri. Monia-
les, quarum curam susceperat, nunquam nisi duobus passibus
distantes, & aliâ præsentem, alloquebatur. Nec tantum ipse
earum non aspicebat, sed etiam illis præceperat, ut ab ejus
aspectu studiosè abstinerent. Vita l. 2. c. 9.

P. Balthasar Alvarez ne in publico Inquisitionis actu Mu-
lieres aspicere cogeretur, septem integris horis oculos in B.
Virginis iconem defixos habebat. Vit. c. 5. §. 1.

Jacobus Merlohorstius Parochus multis annis coctos ci-
bos è vicina domo accepit, ne Mulierem admittere coge-
retur. Ac licet postremis annis sororem in domum recepe-
rit, nunquam tamen ipsam, vel aliam Mulierem intra limen
cubiculi pedem inferre passus est. Et licet importunæ quæ-
rentes Matronæ id ipsum flagitarent, constanter id negavit, &
in publico ostio hanc Epigraphen appendi jussit: Mulierum pedes
foras sunt. Vit. c. 13.

IV. Merito ergo quivis Sacerdos salubrem S. Leandri Epi-
scopi ad Virgines adhortationem c. 2. sibi applicat: *Quis-
quis vir, si sanctus est, nullam tecum quarat familiarita-
tem, ne videndi jugitate aut infameiur utriusque sancti-*

tas, aut pereat. Decidet enim à caritate DEI, quæ præ
 trandi operis mali occasionem præbuerit. Decidet à
 zate proximi, quæ, etsi malè non agit, opinione tantum
 simam famam nutrit; dispar enim sexus in unum
 coitillatur instinctu, quo nascitur; & naturalis
 flamma, si incomposita attigerit. Quis colligabit ignem
 sinu, & non comburetur? ignis & stippa utraque
 traria in unum redacta flammam nutriunt: Viri
 femina diversus si conjungitur, quo lex natura
 commovetur. Quæ sanè doctrina à Sacerdotibus tan-
 gentiùs observari debet, quantò vehementiùs ipsi
 aliis insidiatur malignus hostis, ut enim rectè S. Hiero-
 mus ep. 22. advertit, Non quarit Diabolus homines
 & eos, qui foris sunt, & quorum carnes Rex Assyria
 succendit; de Ecclesia Christi rapere festinat, esca-
 cundum Abacuc selecta sunt, Iob subvertere cupit, &
 ratoluda ad cribrandos Apostolos expetit potestatem,
 verò, ut rectè monet Cassianus l. 6. Instit. impossibili-
 minem suis, ut ita dicam, pennis ad præcellæ huius
 tis præmium evolare, nisi eum gratia Domini de terra
 evexerit, ideo cum Salomone & S. Paulo ad eundem est
 nus, & ex totis præcordiis deprecandus, ut stimulum
 auferat, ita tamen ut propria cooperatio non neg-
 sine qua DEUS hanc gratiam non dabit. Certè ex huius
 operationis defectu plurimos castitatem non obtine-
 pienter advertit S. Augustinus l. 2. de merit. c. 77. dicit
 Casti non sumus; non, quia non possumus, sed quia non
 lumus; nam qui te hortatur, ut voveas, ipse adjuvat
 ut reddas; alioqui culpa illius esset, si, quod impossibile
 efficere requires. Neque igitur culpandus est DEUS,
 præcepit, vel qui non adjuvat, quia non præcepisset,
 juvare vellet. Culpa igitur tota in te est, qui dicit
 le, neque tamen te promotes; dicit te non posse; neque
 men, ut possis, conaris.

Exempla Humilitatis.

I. Humilitas est virtus, quæ inordinatus excellenti-
 petitus reprimatur; quæ, quantopere necessaria sit Sac-
 tibus, sat clarè Christus ostendit, dum Apostolis suis

illis virtutibus hanc commendavit, dicens Matth. 11. *Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde*; & merito, duæ namque sunt causæ, ob quas Sacerdotibus præcipuè est necessaria. Prima est, quòd ad majorem perfectionem & sanctitatem ipsi sint obligati; unde profundius etiam Humilitatis fundamentum jacere debent, ut sapienter S. Augustinus l. 10. de Verb. Dom. advertit, dicens: *Qui cogitat magnam fabricam construere celsitudinis, prius de fundamento cogitet humilitatis*; & quantum quisque vult imponere momentum adificij, quanto erit majus adificium, tanto altius fodit fundamentum. Altera est, quòd hoc ipso, quòd copiosior habeat occasionem, præclara opera patranda, & multiplices meritorum thesauros congregandi, humilitati etiam, teste S. Hieronymo in epist. ad Celantiam, & præcipua conservatrix, custosque virtutum aliarum, studere debeat; nam, ut rectè S. Gregorius l. 8. moral. pronuntiavit, *perit omne, quòd agitur, si non in humilitate custoditur*. In tribus autem præcipuè actibus hujus virtutis exercere se debet Sacerdos.

I. Primus est, ut seipsum ex corde despiciat, vilissimumque reputet, nihilque sibi gloriæ aut honoris de ullo opere ascribat; sic enim Servator ipse monuit Luc. 17. dicens: *Sic & vos, cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus, quòd debuimus facere, fecimus*. Et verò quis præclarum, laudèque dignum opus se fecisse arbitretur, si centum milliones talentorum debeat alteri, & semel unicum de tam grandi debito obolum solverit? an qui tam grandi ære ob accepta beneficia DEO obligati sumus, ut, licet omnes virtutum actus possibiles soli exercuissemus, & infinitos homines ad meliorem frugem convertissemus, necdum obolum solvisse censeremur; quantò minùs ergo, si unum duntaxat aut alterum virtuosum opus patravimus, aut homines paucos converterimus, causam superbiendi habebimus? Unde merito Sanctissimi quique Sacerdotes vilissimam de se ipsis opinionem conceperunt.

S. Paulus, quàm vilem se æstimavit, ipsemet l. ad Cor. 4. significavit, dicens: *Ego sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus*.

S. Ignatius Lojola adeò omnem excellentiæ appetitum suppresserat, ut ipsemet fassus sit, se per viginti annos tantamquam vel minimam superbiæ tentationem fuisse passum, imò miraretur, quomodo homo seipsum cognoscere possit. Vita l. 4. c. 1.

S. Franciscus Seraphicus non modò vilem & abjectam se reputavit, sed etiam peccatorum maximum æstimavit, aperte confessus est; ob quam causam Frater quidam præstantissimam illi in cælo sedem paratam esse. Vita l. 1. c. 1.

S. Franciscus Xaverius se nequissimum omnium seipsum pronuntiabat; laudem & honorem non minus, quam alij vituperationem & dedecus horrebat. Dicebat, se sibi esse, DEUM Sociorum precibus, & meritis dare tantam gratiam. Ne ob miracula à se patrata magni fieret, a tim ex iis locis aufugit; partim, ut miraculum retineret, rogavit; partim ipsorum ægrorum, puerorumque, salutem mittebat, fidei adscribebat. Vita.

Alanus de Solminihac mox in principio suæ conversationis hoc propositum concepit: *Humilitas & mansuetudo mihi virtutes erunt; quare ut eas mihi comparem, habebo curam omnis generis medicis hunc in finem accipere datis utendi*; hinc dicere solebat, pro hac virtute quædam incomparabiliter majore animo opus esse, quam aliarum virtutum consecutione; eò quòd aliarum virtutum pulchritudo ex seipsa quoddam quasi illicium esset, & ræque pergrata, humilitatis verò pulchritudo omnino cognita & occulta sit, & ut deformis valdè oculis reprobetur. Ipse certè in oculis suis semper minimus sibi visus, nec aliud se, quàm vilem terræ vermiculum esse dicebat, quæ dignitas Episcopalis oculis illius caliginem obducere potius majus studium hujus virtutis ingeneravit, utpote qua putabat Episcopum cum veritate nominari non posse, cum Eccl. 3. dictum sit: *Quantò major es, humilia te omnibus*. Sed & si quid in laudem ipsius diceretur, non ter, quàm si tormentum subiret, accepit.

P. Petrus Faber ob humilitatem suam, summis, & infimis amabilis, admirabilisque extitit. Rogabat Deum assiduò, ne ob suas imperfectiones DEI gloria vel preteriret.

appetit impeditur. Cum Pueris & hominibus tenuibus li-
 berissime agebat, quia intellexit, DEO gratissimos esse la-
 boribus pro his susceptos. Vita l. 2. c. 12.

P. Franciscus Suarez cum ad summum literarum, famæque
 veligium pervenisset, candidè fatebatur, nulla se animi cla-
 ritate moveri, quòd sciret, quàm plurimos alios etiam Rusti-
 cos, si iidem, quibus ipse, à DEO juvarentur auxiliis, do-
 ctiores, sanctioresque evadere potuisse. Indignum se alo-
 bur, qui infimi coqui munus obiret. Vita 10. de Ang.
 p. 172.

P. Paschasius Broætus unus è primis S. Ignatij sociis di-
 cere solebat, se quindecim annis humilitatem à DEO pe-
 tisse, & tamen parùm adhuc habere, sæpèque Dæmonem
 sibi ante faciem stercorea projicere. Unde Dæmon ipsum
 propter humilitatem adeò fugit, ut, cum Laureti à nemine
 spici posset, Paschasio templum egresso clamaret; hunc ti-
 meo: & mox egressus sit. Vita MS.

III. Secundus actus est, ut etiam ab aliis quis despici de-
 sideret, ideòque vilissima munera & opera ambiat, ac qua-
 sit; *Verus namque humilis vilis vult reputari, non humi-*
lis predicari, & gaudet de contemptu suo, ut rectè S. Ber-
 nardus l. 26. in Cant. notavit. Unde sapienter etiam S. Hie-
 ronymus dixit: *Multi humilitatis umbram, veritatem*
quæsi sectantur; auferantur omnia figmenta verborum,
essent simulati gestus, verum humilem patientia ostendet;
 quo iudicio multi Sacerdotes suam humilitatem probârunt.

S. Paulus adeò contemptum sui amabat, ut cum veritate
 1. Cor. 12. dicere potuerit: *Placeo mihi in infirmitatibus*
meis, in contumeliis, in persecutionibus, in angustiis pro
Christo.

S. Franciscus Borgia cum in culinam descendisset, & par-
 vorum à se coctum Aarozio misisset, interrogatus postea,
 quantum DEI munus esset, ejusmodi vilia officia obire, tan-
 tum, respondit, ut equidem me illo indignum putem. Hist.
 Soc. p. 1. l. 9. n. 78.

S. Petrus Martyr Ordinis Prædicatorum adeò se humilem
 in Fratrum Congregatione exhibuit, ut ad illorum obse-
 quia, quibus Juvenis solebat occupari, plerumque etiam
 se ultro offerret. Itaque crebrò pia sollicitudine

serviebat Infirmis, sæpe hospites hilari excipiebat. S. C.
 quio, interdum etiam Janitoris officio fungebatur. S. C.
 29. April.

P. Martinus Delrio post adeptam in jure Doctoratum re
 ream, post scriptos legum Commentarios, post tot doct. S. C.
 mos in Societate libros editos, post supremum Brab. S. C.
 Senatum Philippo II. Hispaniæ Rege jubente gestum, S. C.
 jus Palatinis, Militibusque diu dictum, post Cancell. S. C.
 Regiique Fisci Præfecturam, Societatem ingressus, S. C.
 Novitiatu, 32. annum agens, cum Juvenibus Dial. S. C.
 cœpit insudare, nec prius desistere, quàm triennale S. C.
 sum absolvisset. Sed & lacerâ non rarò veste indutus S. C.
 nomum per urbem comitabatur, & quæ ille emerit. S. C.
 mediam urbem stupente Civitate ad Collegium defert. S. C.
 Vita.

Joannes Nunnus Patriarcha Æthiopiæ in nulla p. S. C.
 mius esse volebat, sed ministrabat mensæ, lavabat p. S. C.
 cubiculum suum purgabat, vestes laceras reficiebat, p. S. C.
 trem quendam ad ægrum vocandum, per modum Soci. S. C.
 mitabatur.

Constantinus Presbyter in contemptoris sui amplect. S. C.
 volavit, eumque amanter exosculatus dixit, nemine S. C.
 reus, veriora de se locutum fuisse. Pennequin. in M. S. C.
 dissert. 1. §. 1.

IV. Tertius actus est, ut honores & dignitates oblat. S. C.
 caciter repellantur, vel certè non nisi à concto recipi. S. C.
non enim magnum est esse humilem in abiectione. S. C.
 Bernardo s. sup. missus est, *magna prorsus, & rara* S. C.
est humilitas honorata; cujus quamplurima exempla S. C.
 riis Sacerdotibus habemus.

S. Thomas Aquinas ab Urbano quarto Romam voc. S. C.
 nunquam adduci potuit, ut honores acciperet, & Arce. S. C.
 scopatum Neapolitanum, etiam deferente Clemente S. C.
 recusavit. Vita 7. Mart.

S. Gregorius Magnus ad Pontificatum electus in cave. S. C.
 silvestrem se abdidit; nec prius paruit, quàm indic. S. C.
 lumæ fulgidæ super se à cælo dependentis proditus, S. C.
 tractus est. Vita 12. Mart.

S. Cudbertus Lindesfarniensis Episcopus, licet multi ad
 ipsum à Rege & Synodo congregata Legati & Literæ de Epi-
 scopatu recipiendo mitterentur, constanter tamen dignita-
 tem reiecit, donec à potentibus Viris & Religiosis sui Mona-
 chij genua flectentibus, lacrymantibus, & per DEUM ob-
 secrantibus persuasus, eo præcipuè titulo suscepit, quòd ei à
 sancto quodam Viro prædictum sit, ipsum Antistitem futu-
 rum. Vita 20. Mart.

S. Guarinus Prænestinus Episcopus communi omnium vo-
 in Episcopum electus, custodibus, qui constituti erant, ne
 egeret, elusus, tamdiu latuit, donec alius Episcopus electus
 us. Quamvis postea à Lucio secundo Romam venire iustus
 Episcopatum Prænestinum acceptare coactus sit. Vita
 Febr.

Andreas Oviedo, cùm ei Episcopatus Hierosolymitanus
 nunciatus esset, ita consternatus est, ut statim S. Ignatio
 scripserit, se in omnibus quidem obediturum, hâc una in re
 non posse, se proin Pontifici scripturum, cujus tamen jussu
 suscepit munus. Vita MS.

Joannes Nunnus dicebat, se malle totam vitam in catena
 transigere, quàm Patriarcham Æthiopiæ fieri; quamvis hoc
 munus ex obedientia suscipere coactus sit. Hist. Soc. p. 1.
 14. n. 15.

Jacobus Laynes secundus Societatis JESU Generalis non
 modò Episcopatum, & duplicem Archiepiscopatum, sed
 etiam Cardinalatum, & Pontificatum, pro quo duodecim
 iam vota habebat, generosa constantia & humilitate à se re-
 pulit. Hist. Soc. p. 2. l. 8. n. 216.

V. Quare omnes Sacerdotes meritò saluberrimam S. Au-
 gustini to. 2. epist. 56. adhortationem sibi applicare debent:
*Obsecro, & plurimum rogo, non patiamini sine causa tam
 pretiosum exemplar (Christi scilicet humilitatem) vobis
 exhibitum esse, sed conformamini illi, & renovamini spi-
 ritu mentis vestrae. Imò non parùm etiam proderit, imagi-
 nari ipsum Christum ad Sacerdotes illa olim Luc. 22. ad Apo-
 stolos dicta verba repetere: Reges gentium dominantur eo-
 rum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocan-
 tur: vos autem non sic, sed quicumque voluerit Major esse
 inter vos, sit vester Minister: & qui praeessor est, velut
 Mini-*

Ministrator, & ecce ego in medio vestri sum, sicut ministrat.

Exempla Mansuetudinis.

I. Mansuetudo est virtus, quâ iram adversus eos, qui injuriâ comprimimus, sed & aliâs omnem ex animo iram patrem excludimus; cuius necessitatem respectu Sacerdotum ipse iterum Christus Matt. 11. latè clarè insinuavit, dum ad Apostolos dixit: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde, & invenietis requiem animabus vestris*; ut Sacerdos ut rectè S. Chrysostomus ho. 58. in gen. dixit, nihil per conciliandos, promerendosque inimicos infensissimam mansuetudine efficacius; Hinc Moyses pro ductore Populi Israëlitici electus, totius plebis (hac virtute) sibi consiliarius devinxerat, ut plus eum pro mansuetudine diligenter pro factis admirarentur, uti S. Ambrosius l. 2. officii notavit. Quæ causa fuit, ut semper illi Sacerdotes discreti Zelo salutem Proximi procurare conabantur, mansuetudine velut præcipuo instrumento uterentur, non ut iri videlicet sententiæ à Siracide c. 3. prolata: *Mansuetudine opera tua perfice, & super hominum iram diligèris*. Quòd si verò ut diligatur Sacerdos, faciat mansuetudo, hoc ipso etiam, ut fructuosâ existat, laboribus, procurabit, nam ut præclare dixit S. Augustinus tr. 7. in epist. 1. Jo. c. 3. *semel tibi breve præcipitur: Dilige, & fac, quod vis. Sive taceas, dilectione taceas: sive clames, dilectione clames: sive emendes, dilectione emendes: sive parcas, dilectione parcas. Radix sit intus dilectionis, non potest de ista radice bonum procedere. Dux autem præcipuè sunt occasiones in quibus hanc mansuetudinem ostendere debet Sacerdos*.

II. Prima est, cum instruere & corrigere oportet; in tali casu enim ob oculos haberi debet Apostoli illud ad Galatas c. 6. monitum: *Fratres, etsi præceptor tuus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis; nihil enim est, quod non possit corrigi in mansuetudine Domini*. S. Chrysostomo ho. de mansuet. sic conciliat Dominum miliares, ut quòd illum videant tranquillum se offerre, & mansuetudine iucundum; nam & talem majorum

habentque pro Patre, & non Domino. Gratus & amabilis est videntibus, gratus item & his, quibus nominatum notus est. Neque facile ullum invenies, qui audens laudari hominem mansuetum, illum videre, & quæseculari non desideret, & non habeat in aliquanta luce sui parte, ejus amicitia diu posse frui. Unde & ipse Deus Moysi Israëlitas ex Ægypto educturo præcepit: Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet nutrix infantulum, & de terra in terram. Quam autem studiosè hoc præceptum mul-
Sacerdotes observant, patet ex sequentibus exemplis.

Christus adeò mitis ac mansuetus erat, ut ipsi Judæi illum suavitatem vocarent, atque adeò si tristitia preme-
re præcipitur, ad se mutò dicerent: Eamus ad suavitatem, ut
bilares fiamus, uti Barrus in solit. fol. 306. testatur. Hinc
& S. Bernardus de eo dixit: *Dulcis est IESVS in voce,*
dulcis in facie, dulcis in nomine dulcis in opere.

S. Paulus de seipso 1. Thess. 2. dixit: *Facti sumus in*
medio vestrum, tanquam si nutrix foveat Filios suos.

S. Anselmus Episc. cunctis se jucundum & amabilem ex-
hibere, morèque singulorum, in quantum sine peccato
poterat, suscipere studebat; unde corda omnium miro mo-
do in ejus amorem vertebantur, & ad eum audiendum fa-
melica aviditate rapiebantur. Eolmerus in vita l. 1.

De S. Athanasio testatur S. Gregorius Nazianz. quòd eà
fecerit comitate præditus, ut ad eum aditus omnibus pate-
ret, clemens, ab ira alienus, miseratione præditus, sermo-
ne jucundus, moribus jucundior, in objurgatione placidus.

S. Martinum Episcopum, teste Sulpitio in vita, nemo vi-
dit iratum, nemo mœrentem, sed unus, idèmq; semper,
caelestem quodammodo lætitiã præferens vultu, extra
naturam hominis ferebatur.

S. Florentius Carducensis Episcopus adeò mansuetus erat,
ut ob hanc potissimùm virtutem eum ad Episcopatum af-
sumptum fuisse S. Paulinus ep. 23. fateatur his verbis: *Pro-*
cul dubio per mansuetudinem ovium, & agni innocentiam
Pastor esse meruisti.

S. Odilo Abbas in promulgandis judicijs, & modis pe-
nitentiæ præfigendis tam pius erat, & tanta mœrentibus
huma-

humanitate compariens, ut non tam districtum Patris
perium, quàm maternum exhiberet affectum, unde
prehendentibus hujusmodi verbis solebat eleganter
re: Etiam si damnandus sum, malo tamen de misericordia
quàm duritia vel crudelitate damnari.

De S. Ignatij Loiolæ mansuetudine testimonium
ipsemet DEUS, quando S. Mariæ Magdalenzæ de
significavit, se valde in Spiritu S. Joannis Evangelizantis
S. Ignatij sibi complacere, eò quòd uterque conatus
viam amoris homines ad ultimum finem perducere
dítque, hanc complacentiam toties sibi renovari,
S. Ignatij Filij eundem modum in convertendis
bus tenent. Lanciz. opusc. 1. fol. 81.

III. Altera occasio est, quando aliquis se oppo-
hementiis, aut injuriam, damnúmve infert alicui,
enim vel maximè pulcherrimum campum habet Ma-
do, iram in talibus casibus facilè exoriri solitam rep-
di, uti S. Chrysostomus in Pl. 119. notavit dicens:
*fertim hac virtus mansuetudinis exercenda, & in
reducenda erit, quando res nobis fuerit eum hominibus
commotis, aut natura rudibus, & aggressibus: quoniam
sis, qui sunt ab ipsa virtute mansuetudinis alieni,
tunc enim lenitatis perfectio maximè ostenditur, illius
uberrimus fructus, quos quidem non pauci Sacerdotes
ligenter collegerunt.*

De Christi exemplo sic scribit S. Cyprianus in l. de
Dom. *Quanta illius divini servatoris fuit in
dis Iudæis aquanimitas, quanta patientia? in
suadendo ad finem flectere, obsequio ingratos fervore
traditentibus respondere leniter, superbos sustinere
menter, humiliter persequentibus cedere.*

S. Paulus, quomodo & ipse, & alij Apostoli in
casibus se gesserint, 1. ad Cor. c. 4. testatur dicens:
*dicimur, & benedicimus persecutionem patimur,
finemus: blasphemamur, & obsecramus.*

S. Augustinus, licet alij furoris cestro percellerent
hil de sua ingenita mansuetudine, & Angelica lenitate
eam Author vitæ l. 3. c. 52. vocat, remisit, quâ quidem

agendi ratione feroces multorum animos salubriter mitigavit, atque ad veritatis semitam incundam persuasit.

S. Thomas à Villanova, cùm Sacerdotem quempiam crebra admonitione, & etiam diuturno carcere nequicquam à prava consuetudine abducere potuisset tandem hifce cum blandis verbis allocutus est : Amice & Frater, unde hoc mihi, ut ipse audeam judicare te Fratrem meum, Confacorem, emprum eodem pretio, quo empta est anima mea, non quidem ex corruptibilibus argento & auro, sed pretio in sanguine sacri agni immaculati JESU Christi. Fortasse tu melior me es, & ego judicabo, qui meipsum ignoro : Tu te judica, & cognosce dignitatem tuam, quibus verbis perimotus Sacerdos Religiosissimus evasit. In triumpho honoris Monach. excuto. f. 37.

De S. Carolo Borromæo testatur Author compendij vitæ. l. 27, quòd inter mille iracundiæ incentiva nunquam animo turbari, aut vultum solito tristiore præferre, aut omnino excandescere sit visus.

Alanus de Solminihac, cùm Sacerdos quispiam ipsi subiectus scelus non leve commisisset, tantopere se excanduisse monstrabat, ut leoni non absimilis ignem, flammâsque inspiraret; licet ipsemet postea fassus sit, se in animo tantum emotum fuisse, quàm rupem aliquam, suumque cor tunc frui quiete, cùm ex facie signa quædam irati animi notarentur. Vita. l. 3. c. 16.

P. Joannes Ogilbeus è Societate JESU in Anglia pro fide occisus, cùm Mulier quæpiam maledictis illum incesset, & in specie oculorum obliquitatem exprobraret, blando & ameno vultu ad eam conversus : DEUS, inquebat, tibi elegantem tuam formam diu servet in columem; quæ vox adeo emollivit ferocientem mulieris animum, ut publicè fassa sit, se penitentiam duci, quòd injuriam ei fecerit. Vita.

IV Itaque meritò omnes Sacerdotes audire, sibi que applicare illa S. Pauli ad Eph. 4. verba debent : *Obsecro vos ego vincus in Domino, ut dignè ambuletis Vocatione, quâ vocati estis, cum omni humilistate & mansuetudine.* Ut autem nôrit, quantum in hac virtute profecerit, oculos semper habere debet gradus à S. Climaco grad. 8. assignatos

figuratos his verbis : *Mansuetudo est animi immobilitas inter vituperationem & laudes eodem modo pertrans. Initium quidem ira vacuitatis est laborum cum perturbatione cordis. Medium est silentium quoque cogitationum eum animi tenuissimo moris. Vero est inter immundorum Spirituum status fixa tranquillitas.* Ad quem gradum ut perveniret præclaram S. Gregorij Nazianz. orat. 17. sententiam frequenter volvat : *Nihil homo tam divinum habet, beneficentiam & benignitatem, licet tibi nullo labor fieri, noli divinitatis consequenda occasionem alij opes suas effundunt, alij exhaustam carnem succipiant, & propter Christum emorsuntur; alij campignora DEO consecrant, ne tibi Sacrificium adactum est. Horum nihil à te postulamus, pro omnium unum offer, nempe benignitatem, quâ DEVS magnis omnibus in unum collatis delectatur.*

Exempla Modestia.

I. Modestia est virtus, quæ omnem indecentiam in verbis & gestibus vitare docet; quam proin merito Christus in prima sua doctrina Apostolis data Matt. 5. commendat dicens : *Vos estis lux mundi; sic ergo luceat lux vestra hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est.* Cùm enim exempla ad ædificationem Proximi conducant, quàm verba, hoc instrumento potiùs, quàm prolixis sermonibus utitur Sacerdos ad animos DEO lucrandos; certè de S. Frac Seraphico legitur, solâ eum vultus sui modestiâ magis scientes ad pœnitentiam commovisse, quàm alij longioribus orationibus fecerint. Sed & de S. Luciano insigni ejus modestiâ & vultus hilaritate Ethnicos convertit & ad veram fidem perductos esse.

II. Qualis porro esse debeat hæc modestia, pulcherrime sanctus in Canticis Canticorum indicavit, dum qualitates describit, & 1. quidem in genere eum dicit dicens : *Dilectus meus candidus & rubicundus;* intelligit scilicet, eum candidum esse per innocentiam, rubicundum

autem per morum verecundiam, quâ omnem indecentiam in moribus arcebat. Postea verò in specie ad singulas partes descendens de capite ait: *Caput ejus aurum optimum*: ut ostendat caput ejus grave & difficulter mobile fuisse, nec, ubi opus non erat, ad alterutram partem, aut deorsum, sursumve fuisse morum. 3. Verò de oculis ait: *Oculi ejus sicut columba super rivulos aquarum, quæ lacte sunt lota, & resident juxta fluentia purissima*: ut indicent, eum oculis ab omni curioso aut sensuali aspectu severè cohibuisse, nec nisi ad objecta purissima, id est, ad gloriam DEI tendentia convertisse. 4. Genas illius sicut areolas aromatum ob hilaritatem & lætitiâ etiam exterius manifestatam omnes aspectu suo recreâsse, & ad amorem excitâsse affirmat. 5. Labia illius liliis distillantibus myrrham probatissimam similia esse ait, ob modestiam & ædificationem, quam in verbis suis præferebat. 6. *Manus illius*, inquit, *tornatis aureæ, plena hyacinthis*, id est, semper in actionibus ac officijs ad cælestem gloriam acquirendam occupatæ. 7. *Crura illius columna marmorea, quæ fundata sunt super bases aureas*; eò quòd singularem in incessu gravitatem ac mediocritatem semper ostenderit. 8. *Species ejus, inquit, sicut Libani, electus ut Cedri* propter altitudinem & rectitudinem, quàm tota ejus modestia præferebat; ut adeò nihil superfluit, nisi ut hæc Modestia ob oculos ponatur Sacerdotibus, dicaturque: *aspice, & fac secundum exemplar*, ut sequentes & alij multi Sacerdotes fecerunt.

S. Augustinus adeò huic virtuti studuit, ut, quemadmodum Auctor vitæ l. 3. c. 54. ait, non hominem, sed Angelum, veræque perfectionis absolutum exemplar te videre putares; unde mirè Civium suorum animos sibi demeruit.

S. Bernardus cum suis Monachis Innocentio II. Pontifici & Cardinalibus Monasterium Clarevallense visitantibus tantâ cum modestiâ obviavit, ut Pontifex & Cardinales à lacrymis præ gaudio temperare sibi non possent. Vita l. 2. c. 1.

S. Ignatius adeò compositis erat moribus, ut nec manum, nec oculum sine ratione moveret; ideòque per hanc suam modestiam non paucos ad Societatem pellexerit. Matt. 1, 3, c. 5, & Hist. Soc. p. 1. l. 16. Hinc cum vidisset quosdam à nostris juvenibus solutiori gestu in publico deambulantes, palàm

palam castigari eos curavit, gravique oratione admonuit, ut instam animis verecundiam etiam exterius præferrent, & quoniam, Apostolo teste, spectaculum facti essent omnibus, summopere caverent, ne supervacanea locutione, rioso oculorum obtutu, alióve in condito gestu; in corpore quemquam offenderent.

P. Balthasar Alvarez tantam in vultu & membris modestiam præferebat, ut quidam, qui Missam cum tanta modestia legentem viderat, ad Societatis Institutum plectendum sit permotus. Vita c. 7. §. 1.

Ferdinandus Austrius Oenipontanus Archidux, in Processione Eucharistica P. Alexandrum Heller in meliora vidisset, adeò motus est viri modestia, & vultu quam sanctitatem spirante, ut statim eum acciverit, & ta se incidere jussit, stupente urbe insolitum Principem. Annua Germ. sup. 1611. Coll. Constant.

Inter Perusinos Vir quidam nobilis, cum Religiosorum nostrorum inter sacrificandum pietatem; nec non filium in templo, ac religiosam gravitatem conspexisset, deinde rediit testamentum jam confectum rescidit, & sua Collegia assignavit. Annua 1650. prov. Rom. fol. 12.

Gerondæ cum femina impudica duos Religiosos in templo eum modestia & gravitate per urbem incedentes conspexisset, ita permota fuit, ut mores suos levissimos detestata confessionem multis cum lacrymis fecerit. Annua Arag. 1611.

Petrus Forerius S. Augustini imitator tantam in modestiam præferebat, ut, cum Matrona quædam in templo conspexisset, dicere ausa sit, se, si Patrem Forerium conspexisset, Sanctum fama non descripsisset, vel solâ oculorum modestiâ, splendoreque faciei persuadendam fuisse, in celum judicaret. Adeò autem ipse eam Sacerdotibus Religiosis necessariam existimabat, ut itinerarium duobus Religiosis Romam iturus compositurus, in quavis parte ter verbum *Modestia* una serie scripserit, ut vel hæc videret, eam præceptorum omnium Breviarium esset. Ita l. 2. c. 16.

III. Quare omnes Sacerdotes non modò pectori ad sculpturam, sed studiosius insuper adimplere debent salutariam S. Augustini regulam, dum ait: *In incessu, statu,*

Et in omnibus moribus vestris nihil fiat, quod cuiusque
 seculi aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem;
 ut impleatur Apostolicum ad Philipp. 9. monitum: *Gau-*
de in Domino semper, iterum dico gaudete: modestia ve-
stra nota sit omnibus hominibus; Dominus enim prope est.
 S. Bernardini adhuc Juvenis presentia tantum po-
 nit, ut ad unius illius presentiam aequales suae immode-
 stie puderet, & his verbis: Bernardinus adest: ad gravi-
 tatem se componerent; quanto magis presentia DEI
 similem in Sacerdotibus modestiam & gravitatem evincere
 debet.

Exempla Sedulitatis.

I. Sedulitas est virtus, quae ad immoderatum studiorum
 appetitum vitandum, & ad labores utiles suscipiendos inci-
 tamur; unde facile patet, quantopere ea Sacerdotibus con-
 veniat, utpote Evangelicis operarijs in vineam Domini mis-
 sis, quibus aequè ac Apostolis à Christo dicitur: *Ego posui*
vos, ut eratis, & fructum afferatis, & fructus vester ma-
net. Jo. 15. Unde tantò major est negligentia in virtu-
 tis hujus exercitio admissa, quanto præstantiores sunt labo-
 res, ad quos Sacerdotes sunt vocati. Porro duplex est otio-
 sitatis genus, ad quod vitandum hæc virtus inclinatur.

II. Primum est, cum quis nihil agit, atque adeò similis
 est operarijs, quos Paterfamilias Evangelicus stantes in foro
 otiosos invenit; quibus proin merito dicitur: quid hæc sta-
 tis otiosi? Ite & vos in vineam meam, & cum alijs operarijs
 æquè laborate, ut parem cum illis mercedem accipiatis.
 Quo in genere multi Sacerdotes præclara Exempla relique-
 runt.

S. Augustinus, ut nulla, quemadmodum ipse loqui sole-
 bat, stilla temporis, quæ carò illi valebat, perderetur, de
 die laborabat in juvandis hominibus, noctis verò non mo-
 diicam partem in libris scribendis infumebat. Vita l. 3. c. 22.

S. Bernardus, quantopere otium fugerit, vel ex ea, quam
 de jactura temporis protulit, sententia colligere licet, sic e-
 um loquitur: in serm. ad schol. *Nihil pretiosius tempore,*
et bene nihil hodie vilius reputatur. Transennt dies salu-
tiæ.

eu, & nemo recogitat. Nemo sibi perire diem, & nemo
rediturum causatur, sed sicut capillus de capite, sic par-
mentum peribit de tempore. Unde ut præteritum
tempus aliquo modo repararet, DEUM s. 20. in Cant.
loquitur: *De mea misera vita sume obsecro residuum
dierum meorum; pro his verò, quos vivendo perdidisti,
perditè vixi, cor contritum & humiliatum non desinas
reparare.*

S. Ignatius Loiola non modò ipsemet studiofissime
vitabat, sed suos etiam, ne otandi occasionem habere
pluribus præponebat officijs. Hinc cum aliquos ex
suis aliquando oriantes videret, mox præcepit, ut ac-
lapidum in proximo situm in summam ædium configu-
rarem ferrent, iterumque ad pristinum locum referretur.
Soc. p. 1. l. 7. n. 5. & Maff. l. 3. c. 6.

Jacobus Merlohorstius horas etiam & momenta tem-
porum æstimabat: nihil male, nihil aliud agenti elabebatur
nihil subducebatur ne per cibi quidem sumptionem: nihil
ferebatur per intempestiva colloquia: paucas somno
dulgebat horas: in multam noctem ad undecimam
lucubrare solitus. Primo diluculo vacabat precibus,
Matutinis cantandis, legendo sacro, divinisque
muneribus Parochialibus occupabatur, quod reliquum
erat, studijs impendebat. Maximè ejus delicia erant
Spirituales & SS. Patrum volumina, quibus identidem
innotabatur, & imbecillo semper corpore, & agra
dine, quod de S. Gregorio traditum est, immortalis
Vit. c. 23.

III. Secundum otiositatis genus est, cum aliud
quàm ratio status & Personæ exigat, ut cum Sacerdos
secularibus, negotiationibus, litigijs, ludis, venationibus
tempus impendit; de quo genere locutus est Seneca
ad Lucil. dum dixit: *Magna pars Vita elabitur
gentibus, major nihil agentibus, tota vita aliis
tibus.* Unde Sacerdotes vel hoc titulo à talibus negotiis
stinere debent, quòd milites sint DEO sub Christo
litantes, nemo autem, ut S. Paulus 2. Tim. 2. ait,
DEO implicet se negotiis secularibus, ut ei placeat,
probavit. Quod quidem sequentes Sacerdotes singulari
dio observârunt.

S. Ignatius noluit se in causa matrimoniali Neptis Frarris interponere dicens, Religiosos ista Urbanitatis officia gerere debere, ut ea, quæ DEI sunt, impensius curare possent. Hinc ijs, qui per ipsum in aulas Principum admitti volebant, dicere solebāt, se quidem præstantiorem Dominum nescire, quàm quem ipse sibi delegisset; in hujus familiaritatem, si vellent, se omni ope admissurum, ut recitatur. Hist. Soc. p. 1. l. 7. n. 16. vit. l. 5. c. 5.

Joannes Polancus è Societate JESU, Domino cuidam multo de bello nuntianti per literas respondit: De dissidijs inter Christianos Principes Societati nostræ nec dare literas, nec accipere gratum est. Sapienti pauca. Vale. Hist. Soc. p. 1. l. 1. n. 39.

Limæ cum Pater quidam Societatis JESU alicui ex primotivius operam suam in sæculari negotio negasset, ille alienato à Societate animo statuit alijs confiteri, ad quos dum properat, clarè & distinctè vocem audiit dicentis: *Ne illos sollicitas; nec enim illos volo, quibus tu quarebas, & volentibus, negotiis occupari.* Annux Soc. 1603. in Coll. Limensi. IV. Audiant ergo Sacerdotes S. Paulum 1. Theff. 4. hortantem: *Rogamus vos Fratres, ut abundetis magis, & operam detis, ut quieti sitis, & ut vestrum negotium agatis, & operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis.* Et iterum 1. ad Cor. c. 15. *Fratres mei dilecti, stabiles estote, & immobiles, abundantes in opere Domini semper, scientes, quòd labor vester non est inanis in Domino.* Sic sanè de illis aliquando cum veritate illud Sap. 10. dicitur: *In sum deduxit Dominus per vias rectas, honestavit illum in laboribus, & complevit labores illius.*

Exempla Taciturnitatis.

I. Taciturnitas est virtus, quâ inordinatus loquendi appetitus cohibetur; quæ proin tres ob causas Sacerdotibus summe necessaria est. 1. Quia cum DEO specialiter consecrati sint, atque ad ipsum laudandum, & si non quotidie, frequentius tamen, quàm Laici soleant, sumendum sint vocati, merito linguam tanquam primarium harum actionum instrumentum, purum, & ab omni peccato liberum custodire debent, cum, ut rectè advertit S. Jacobus c. 1. *Si quis putat*

putat se Religiosum esse, non refrenans linguam suam, tum publicè per conciones, tum privatim per colloquia, tum adhortationes loqui debeat, hoc ipso prius artem loquendi addiscere debet, uti rectè S. Hieronymus advertit in c. 3. Eccl. dicens: *Discamus & nos prius loqui, ut postea ad loquendum omnia referemus.* mus certo tempore, ad praeceptorum eloquia pendamus, nihil nobis videatur rectum esse, nisi quod discimus, multum silentium de Discipulis efficiamur Magister. Quia, cum ipse magis necesse habeat, virtute ex Spiritu Sancti inhabitationem instrui, per Taciturnitatem illi dignam habitationem & templum preparare debeat, enim S. Petrus Damian. ep. 130. monet, dum ait: *Dum verba humani cessant alloqui, construitur in te templum Spiritus Sancti.* Hinc est, quod de templi constructione sacra testatur historia, quod *Securis, & omne ferramentum non sunt ad domo Domini, cum adificaretur; templum quippe silentium crescit, quia cum mens humana per exteriora verba se non diffundit, in sublime fastigium Spiritus Sancti structura consurgit, tantoque succrescens sustollitur, quanto exterius per custodiam silentij sese fundere prohibetur, custos enim Iustitia silentij.* Duo autem sunt officia hujus Taciturnitatis.

II. Primum est, ut, cum omnino tacendum est, silentium accuratè custodiatur, puta quando secretum custodiendum, defectus proximi suppressendi, sermones sacri audire, aut alia officia Ecclesiastica obeunda, lex silentij servanda, nam ut Smaragdus in reg. S. Benedicti advertit, qui *turnitatis virtutem veraciter amas, necesse est, ut tempus etiam à bonis locutionibus taceat, ut virtutes ad tempus tacendo nutriat, quas nutritis tempore congruo sapienter proferat.* Id quod multi dotes diligentè observârunt.

S. Thomas Aquinas tam tenaciter silentium custodire à Condiscipulis bos mutus fuerit vocatus, quem tamen Albertus Magnus illius Magister suo tempore sic magis

prædixit, ut totus Orbis cum admiratione illum au-

ditus sit. Vita. 7. Mart.

B. Godefridus Ambiani Præsul, quotiescunque iter facie-
bat, comites præcedere iussit, causamque hujus moris in-
rogatus respondit, se id facere, ut silentium magis serva-
ret, atque ab otiosis sermonibus cavere possit. Drex. in Phaë-
d. c. 41. §. 4.

Abbas Agatho toto triennio lapidem in ore gestavit, ut
silentium observare cogeretur. Vit. Patrum.

De Hor Abbate nonagenario tria speciali laude & admi-
ratione digna commemorat Heraclides. 1. Quod nun-
quam mentitus sit. 2. Quod nulli unquam maledixerit.
Quod nunquam citra necessitatem locutus sit.

S. Arsenio quærenti, quâ ratione proficeret ad salutem &
per celo delapsa respondit: Fuge, tace, quiesce, hæc sunt
principia salutis. S. Ephrem to. 12. in apophteg. m.

S. Bernardus in Monasterio Clarevallensi tantum cum suis
monachis silentium observabat, ut hujus silentij fama apud
seculares homines supervenientes non modò singularem er-
ror illos reverentiam excitârit, sed etiam à verbis superfluis,
etiam dieam pravis & noxiis cavendis incitârit. Vita l. 1. c. 7.

III. Alterum officium Taciturnitatis est, ut, cum loquen-
dam est, omnes circumstantiæ, puta materia, sonus, locus,
& gestus, ita observentur, ut dici suo modo de loquente Sa-
cerdote possit, quod de Job olim dictum esse, S. Scriptura
testiminet: *In his omnibus non peccavit Job labijs facis.*
Quod quidem quàm difficile sit, ex eo facilè colligitur,
quod S. Jacobus c. 3. dixerit: *Si quis in verbo non offendit,*
perfectus est vir. Unde tantò magis honorandi sunt
aliqui Sacerdotes, quantò perfectius hoc officium observâ-
verunt.

S. Ignatius Loiola sic loquebatur, ut sermo ejus semper ef-
fectus silentij gravis, simplex, parcus, consideratus, & nar-
ratio potius, quàm amplificatio, aut confirmatio, aut con-
sentio. In rebus alicujus ponderis diu hærebat, levibus
prætermittis. Viros graves nunquam Authores proferebat,
nisi in rebus gravibus & certis. In laudando parcus, par-
cior erat in vituperando, unde superlativis vix utebatur.
Audicus aliquid, quod ad iram vel turbidiorem motum in-

citare potuisset. statim se colligebat, jungebaturque cum
&, quid responderet, accuratè meditabatur. Vita l. 1. c. 1.

Idem P. Saimeroni & P. Paschasio Broëtho in Hybern
ituris hæc loquendi documenta dedit. 1. Ut in loqu
essent moderati & parci, in audiendo faciles, & patient
ramdiu audirent, donec alter sua omnia explicasset, ac
demum breve, facileque responsum subijcerent, unde
nis instandi præcideretur occasio. 2. Ad omnium
se accommodarent, quantum fas sberet, omnibus
facti; unde cum acri & incitato & ipsi lenitudinem
gendo morosam exuerent: contra cum circumspedo
do in loquendo, & ipsi tarditatem, gravitatemque
rent: cautè autem cum iracundis agendum, nec
sed patienter; & qui seipsum iracundum nôrit,
niendum antè animum. 3. Cogitandum, fore,
sua dicta publica, privata in vulgus emanarent. Vita
p. 1. l. 3. n. 48.

Abbas Pambo, cum illum psalmi 38. Versum
custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea
divisser, satis est, inquit, inquit, reliqua audiam, cum
pere implevero. Multò deinde post tempore rever
interrogaretur, cur ad Magistrum suum redire tam
stulisset: nondum se illud, quod didicerat, perfec
xit, scriptum autem esse ab Apostolo: *Estote factores*
verbi, & non auditores tantum. Vit. Patrum.

Alanus de Solminihac has sibi leges ad loquendum
scripserat: Curabo, ut erga quosvis sim affabilis,
durioribus abstinere, non loquar de aliorum imperi
bus, modestiæ & religiosæ gravitati ubivis studebo,
gressu, si non muneris mei ratio vel lex caritatis ali
deat, auscultare magis, quàm verba fecere satagam,
quia mea, quantum fieri potest, de rebus Spiritualibus
lios amore DEI inflammandos instituentur. Quas
leges summa cum accuratone ipsum observasse, aut
tz l. 3. c. 18. testatur.

IV. Meritò ergo quivis Sacerdos præclaram S. Am
l. 1. de offic. sententiam altè menti inculpare, & tibi
debet: *Allega sermonem tuum, ne luxuriet, ne loquatur*
& multis loquio peccata sibi colligat. Sit restrictus,

coerceatur; autò lutum colligit amnis & undas. In-
quam sit verbis suis & statera, atque mensura, ut sit gran-
tatis in sensu, in sermone pondus, atque in verbis modus.

CAPVT II.

DE EXEMPLIS SACERDO-
TUM AD PROXIMI SALU-
TEM PERTINENTIBUS.

UT & in his Exemplis referendis ordinatè procedam, in-
duos Titulos totum hoc caput dividam, in quorum
primo Exempla in agendo cum varijs Personis, puta Infide-
libus, Hereticis, Peccatoribus, Christianis bonis, Infirmis,
Captivis, Pestiferis, Pauperibus, Consanguineis, Benefacto-
ribus, Domesticis, Adolescentibus, & Defunctis, relictis;
in secundo verò Exempla in functionibus Sacerdotalibus,
nempe Concionibus, Confessionibus, Carechizationibus, &
privatis conversationibus exhibita referentur.

TITULUS I.

DE EXEMPLIS IN AGENDO CUM
VARIIS PERSONIS.

§. I.

De Exemplis Caritatis erga Infideles.

I. Per Infideles hoc loco intelliguntur omnes extra Eccle-
siam constituti, nimirum Ethnici, Turcæ, Judæi & similes;
quorum conversionem meritò Sacerdos quivis, què
DEVM se diligere profiretur, sedulo cooperari debet; quo-
modo enim, ait S. Bonaventura p. 2. Pharett. diu. amor. c. 1.
potest dicere; se diligere DEVM, & ejus amorem ap-
petere, qui ejus imaginem videt in sterquilinio jacentem,
non curat? aut si cogitat, quòd Filius DEI pro anima-
bus redimendis mortuus est, & ipse pro animabus mori non
cupit?

N 4

cupit? Quomodo credis, te amicitiam Sponsi habere, cum re
ejus Sponsam ab adulterio non custodis? aut com
nanter ad Sponsum non reducis? Hinc merito zelus
cerdotes omnem operam ac conatum adhibuerunt in
libus ad ovile Ecclesie Catholice reducendis.

S. Paulus de seipso ad Philipenses c. 1. scribit: *Totus
mihi DEVS, quomodo vos omnes cupiant in visceribus
su Christi.* & ad Rom. 9. *Tristitia mihi magna est
tinuus dolor cordi meo; optabam enim ego ipse
esse a Christo pro Fratribus meis, qui sunt cognati
cundum carnem.*

S. Basilus jam in agone constitutus petijt vitam
prorogari uno die, ut Judæum, qui promiserat, se fidei
tholicam suscepturum, si Episcopus in sequentem die
veret, ovili Christi aggregaret, quem proin ipse
tota domo in Ecclesiam descendens baptizavit, & pro
rediens in lectum mortuus est. Spec. Ex. dist. 8. ca. 11.

S. Franciscus Xaverius adeo ferventem habebat
alienæ salutis promovendæ, ut ei innatus videretur.
ille toto impetu ferri, in hoc totus esse, hoc omnibus
tere votis, in hoc maxime acquiescere, ut Christo ag
ret quam plurimos. Hinc non contentus ad Indos
nesnam caritatem extendisse, ipsa etiam Sinarum
severissimis licet legibus & custodijs firmata penetra
aperto capitis periculo tentabat Missiones suas se
dibus, quoad licuit, & sæpe nudis, per calentes arena
ca spinosa instituit. Multos Reges Idololatrias Christi
junxit, & multa centena hominum millia sua manu bap
vit. Vita l. 6. c. 10.

S. Franciscus Borgia, cum Jacobus Laynes Genera
mina eorum, qui ad Indos mitti cuperent, ad se perlat
fisset, etsi legibus istis ipse solutus tunc esset, sua tamen
nu scripsit, optare se pro Christi nomine apud Indos
guinem fundere, caputque periculis amore Proxim
re. Orare itaque, bonâ illius veniâ liceret in eam
tionem proficisci, precibusque ad DEUM fuis hanc
luntatem promoveret. Vita l. 4. c. 7.

S. Vincentius Ferrerius ex Judæis supra viginti
millia, ex Saracenis octo millia convertit, per singula

regiones suâ valentina ac maternâ linguâ loquens, quam
omnes perinde percipiebant, ac si propriâ fuisset lo-
quens. Vita 5. April.

Vincentius Rodericius è Societate JESU cùm in Brasilia
catechumenum brevi à Barbaris devorandum baptizare
non posset, eique aqua negaretur, à femina casu transeunte,
in cucurbita aquam ferente haustum aquæ petijt, & inte-
rostrum trophiolum aquâ intinxit, eoque super maetandum ex-
presso, prolataque formâ hominem baptizavit. Hist. Soc. p.
1. n. 20.

Joannes de Montoia ex eadem Societate Septuaginta an-
norum Senex tam indefessi erat zeli, ut duo indica idiomata
addisceret, & longissima itinera ærumnis plenissima suscipe-
ret, quo factum est, ut plantæ ei putrescerent, & crura scædè
macerarentur; per rupes enim & montes nunquam antea vi-
sas, nec humano pede calcatas peregrinabatur, & flumina
transiit rapacissima, magnâ cibi & potus inopiâ vexa-
tus, & ob itinerum asperitatem vehementer afflictus. Om-
nis ejus consuetudo cum plebeis hominibus fuit, & tales Pro-
ceres suos, Comites ac Marchiones appellabat Syllab. Prov.
Peruanæ 30. Nov. 1590.

Alphonsus Barzena Societatis JESU Sacerdos missus in
Peruanam, inde in Tucumaniam, & Paraquariam undecim
milliarum Gentium linguas perdidicit, & per summa corporis
incommoda annis triginta duobus Evangelium illis prædi-
cavit, crebrò quinos, senosve dies sine cibo extraxit, solâ
pastus Eucharistiâ, unde vulgò Peruvij Apostolus est appel-
latus. Bibl. script. Soc. fol. 951.

Josephus Anchieta ex eadem Societate in Brasilia per qua-
draginta annos assiduè Christum prædicavit, longa itinera
conficiendo, sæpè nudis pedibus per saxa, per cœnum, cum
fame & siti, & multis incommodis, sed fructu maximo, ita
ut vulgò Apostolus & Thaumaturgus Brasiliæ sit appellatus.
Bibl. Script. Soc. f. 955.

Antonius Criminalis Soc. JESU totam Comorinensium o-
ram, ducenta amplius passuum millia, pede nudo, singulis
mentibus visitabat, omnibus omnia factus. Hist. Soc. p. 1. l.
9. n. 123.

II. Audiant ergo Sacerdotes & illa sibi S. Gregorij in V
 in Matth. verba approprient : *In quantum vos presbiteri ov*
pensatis, etiam vobiscum alios trahite : in via Domini
eios habere desiderate : si ad DEVM tenditis, curate, ne
eum soli veniatis. Considerent praterea, ut S. Carolus
 rom. in act Mediol. l. 3. c. 2. f. 838. loquitur, *terribilem*
maram stragem, quam generis humani sempiternam
Sathanas facit, quantam in illis perdendis sollicitudinem
adhibeat, quibus utatur Ministris, quâ alacritate, quâ
laboribus ac vigiliis scelesti Ministri opus urgeant
 & *assidui, iidemque perpetui & obfirmati. Quare tam*
nam rem facēuros se existimare debent IESV Christi
Ministri, si ita Magistris sui voluntatem, dignitatem,
atque sempiterna premia perdant, ut à Sathana Minis
superari se sinant, patianturque, ut illi majori studio
aliosque perdendos, quam ipsi ad suam, & aliorum salu
tuendam incumbant.

§. II.

De Exemplis Caritatis erga Hæreticos.

I. Etiam hæc Caritas non negligenda est Pastoribus
 marum, cum enim Pastoris boni præcipuum officium
 oves errantes quærere, & ad ovile reducere, inter ejus
 oviculas autem vel maximè Hæretici numerari possunt
 qui per baptismum quidem in Ecclesiæ ovile sunt recepti
 per varios autem Hæresum suarum errores seducti ab ovile
 recesserunt, meritò Sacerdotes velut Pastores à Christo
 fituri, omnem conatum & industriam adhibere debent
 eosdem ad dictum ovile per errorum suorum abjuratorem
 reducant, id quod multi zelosi Sacerdotes egregiè præceperunt.

S. Augustinus non solum scriptis quàmplurimis adversus
 Pelagianos, Donatistas, & alios libris eosdem reducere
 natus est, ita ut perpetuus Hæreticorum malleus appellatus
 sit, sed etiam cominus, & in publicis congressibus, Orthodoxam
 doctrinam Ecclesiæ spectante, veritatis detractores impugnavit.

Volusianus Romanus Nobilis per ejus Epistolam ad Christum vile pertractus dicere ausus sit, DEI legi deesse, quid Augustinum contigerit ignorare. Vita l. 3. c. 13. & 19.

S. Franciscus Salesius à Granerio Episcopo vindicandis ab Hæresi Calviniana Chaballicensis, aliisque Genevæ finitimis Populis divini Verbi Præco constitutus, eam expeditionem non solum alacri animo suscepit, sed etiam asperrima quæque perpeffus, sæpe ab Hæreticis ad necem conquistus, variisque calumniis & insidiis vexatus, inter tot discrimina & agones insuperabilis exitit, DEIq; ope protectus septuaginta duo millia Hæreticorum ad Catholicam fidem reduxit, inter quos multi nobilitate & doctrinâ insignes numerantur. Brev. Roman.

S. Carolus Borromæus circa postremos vitæ annos vigore Commissionis Pontificiæ in varia loca hæretica ablegatus, incredibili caritate & fortitudine hoc officium sustinuit, plurimosque ad Religionem Catholicam revocavit; Apostatas verò Religiosos ad habitationem commodiorem transiit; nec remorari ejus fervorem valuerunt improvisæ adversitates, atroces injuriæ, incursus armatorum hostium, infideliæ, & id genus alia sexcenta mala, quæ multariam se offerebant. Vit. compend. c. 20.

S. Amphiloehius Iconij Episcopus, cum Imperator Theodosius Arrianos divinitatem Filij negantes, ut ipse petierat, ex urbe ejicere nollet, accedens ad aulam cum aliis Episcopis, his Arcadio Filio recenter Imperatori designato honorem gratulantibus, solus gratulari noluit; cumque id Pater Theodosius ægrè ferret, & expelli eum juberet, dixit: Sicine tu Imperator graviter fers contemptum Filij tui? Revoca ergo in mentem, odisse & DEUM eos, qui per blasphemiam honoris aliquid adimunt unigenito Filio suo. Quo audito, Imperator Senis prudentiam miratus, mox omnes Arrianos urbe expelli jussit. Theod. l. 5. c. 16.

Eduardus Augerius è Societate JESU Concionator per Galliam sui temporis celeberrimus, per multos annos & multis in urbibus eo munere functus est tanto zelo atque fructu, ut unus ipse ad 40. millia hominum ab Hæresi ad Catholicam fidem feratur revocasse. Bibl. Script. f. 953.

Rober-

Robertus Bellarminus Cardinalis è Societate JESU sumptus, ut Hæreticis suos errores ostenderet, sicque ad Catholicam fidem reduceret, *Controversiarum Christianæ Fidei* tres tomos scripsit, qui in solo Septentrione vigesimo ne sunt publicari; de quibus Card. Baronius dixit, *Turrim & propugnaculum David*, ex quo mille clypeis defendent, & omnis armatura fortium, ut Jerusalem nostras suas oppugnationes hostium secura sit. *Bibl. Script. f. 690.*

Alanus de Solminihac, postquam advertit in Solem auguratione sui ad Episcopatum se jurasse, omni cura Hæreticos persecuturos, huic obligationi satisfacturus ipsum toto Episcopatus sui tempore indefinenter persequi non ut eos perderet, sed Christo JESU lucrifaceret; illius erroribus Nuntium remitterent; finem verò delictum assecutus, tribus diversis modis usus est, suavitatis hortationibus, doctrina efficaci hæresim opposita, & prolixæ ac mortificationibus. Si in primis Visitationibus ad locum quemquam venisset, ejus inquilini Hæretici erant, contra ejus oppugnationem suavitatis & caritate redundabat, contra illos mirâ dexteritate ad suas conciones attrahere, in obsequium suum ipsis manifestabat, amorem versus ipsos inextinguibilem testatus, vester, inquit, sum Episcopus, verus & legitimus omnium Pastor, sum paratus meam pro vobis salutem ipsi etiam morti exponere, id quod vestri Ministri auctoritate facturi sunt. Hæc, hisque similia verba cum vehementer & cum quadam fervore pronuntiata ceu fascinum quoddam errorum animos oblectabant, hinc undique non pauci, quod vitam, vitam sustinere nequirent, inter ejus se brachia coniecissent suosque errores abjurârunt. *Vita l. 2. c. 17.*

Petrus Pazmanus Cardinalis itidem è Societate JESU sumptus, Hæreses & perfidiam in Hungaria, tum publico in templis, tum privatis congressibus, tum in domesticis lucubrationibus tam potenter profligavit, ut in Pannoniæ Nobilitatem tempestitiva comitate & sui industria ac morum suavitatis ad Orthodoxam fidem reducere. *Bibl. Script. f. 690.*

Ertmannus Toglstorff in Livonia per missiones annis decem obitas inter Hæreticos, plurimos ab Hæresi ad Catholicam

Catholicam reduxit, ut vulgò Livonia Pater fuerit nomina-
 tus. Bibl. Script. f. 196.

II. Itaque Sacerdotes S. Chrysoftomum orat. 5. adversus
 peccatores sic adhortantem audiant: *Cogita, quamobrem Pro-
 pheta, quamobrem Apostolus, quamobrem Iusti, quamobrem
 Angeli frequenter missi sunt, quamobrem ipse Primogeni-
 tus Filius ac Verbum DEI advenit, an non ut homines ser-
 varet? an non ut eos errantes reduceret? hoc idem fac,
 quia tu quoque pro viribus tuis, omnèque studium ac sollici-
 tudinem impendis ad reducendum eos, qui aberrarunt.*

§. III.

De Exemplis Caritatis erga Pec-
 catores.

I. Cùm ad Pastorem bonum pertineat, non errantes so-
 lum oves quærere, & reducere, sed etiam infirmas, & variis
 morbis, seu vulnibus subjectas curare, facilè apparet,
 quanto opere Sacerdotes velut Pastores spirituales Animarum
 diligenter ad singularem Caritatem erga Peccatores utpote
 gravissimis & periculosissimis morbis, vulneribusque oppres-
 sos demonstrandam; ut cum veritate usurpare illa S. Pro-
 pheta verba possint Pl. 68. *Zelus domus tua comedit me,
 & opprobria exprobantium tibi ceciderunt supra me.* Ma-
 gis cum hæc ipsa Caritas non parùm conducatur, ad pecca-
 torum propriorum deletionem, & salutem suam assecuran-
 dam, uti S. Jacobus c. 5. testatur, dicens: *Qui converti fo-
 verit Peccatorem ab errore via sua, salvabit animam ejus
 a morte, & operiet multitudinem peccatorum.* Porro tri-
 bus potissimum officiis hanc ipsam suam Caritatem erga Pec-
 catores ostendere debet.

II. Primum est *Oratio fervens* frequenter pro ipsis obla-
 ta: nam, ut S. Augustinus l. 4. de doctr. Christ. c. 15. rectè
 dicitur, *Munus suum ut præter (Sacerdos) magis pietate
 præcipuum est orationum, quam Oratoris facultate, ut orando pro
 se & aliis, quos est allocuturus, sit Orator antiè, quam
 Orator.* Quod confirmans S. Bernardus Epist. 101. *Nunc
 ait, manent tria hæc, Verbum, Exemplum, Oratio;
 major autem horum Oratio, ea namque operi & voci gra-
 tiam*

tiam & efficaciam promeretur. Unde hoc medio pateris usi sunt non pauci Sacerdotes.

S. Paulus de seipso c. I. ad Rom. fatetur: *Testis DEVS, cui seruis in spiritu meo in Evangelio Filij eius sine intermissione memoria vestri facio semper in precibus meis.* Et iterum ad Philipenses c. I. *Gratias DEO meo in omni memoria vestri, semper in cunctis precationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecans faciens.*

S. Chrylostomus, quanti hoc medium æstimavit, adeò haud dubiè etiam usurpavit, ipsemet sequentibus bis l. 27. de profectu manifestavit: *Poterimus aliter vivere, si ad preces semper confugiamus, & oremus, ut det sermonem sapientia & intellectum auditibus, & que inde probabilem huius depositi custodiam, si contingit, ut, qua studio nostro corrigere non possumus, per preces efficere valeamus, per preces, inquam, petuas.*

S. Ignatius Lojola, cum Lutetiæ quendam vesano amore implicitum, nulla ratione è coeno extrahere potest, die quodam extra urbem in lacum frigidissimum rivum Amasius transiturus erat ad turpes delicias, adjacentem loco tenus se immerfit, & adventantem his verbis alloquitur: *Perge miser ad tuas foetidissimas voluptates, & dentem capiti tuo ruinam non vides? instantem periculum perhorrescis? hinc ego pro te me tamdiu macerabo, donec orabo, donec justissimam illius iram, & vindictam meritam avertam.*

S. Cudbertus Episcopus commissam sibi plebem devotionibus protegebat assiduis, & admonitionibus salutaribus ad caelestia vocabat. Et, quod maximè Doctores re solet, ea, quæ agenda docebat, ipse prius agendo monstrabat. Erat quippe ante omnia divinæ caritatis igneus, patientiæ virtute ornatus, orationum devotissimi, & attentissime intentus, affabilis omnibus, qui ad se consueverunt gratiâ veniebant, hoc ipsum orationis loco ducens, & firmiter Fratribus operam suæ exhortationis tribueret. 20. Mart.

III. Secundum officium est *sedula cura* per instructiones & adhortationes tam publicas, quàm privatas, Sacramentumque administrationem impensa; de qua S. Paulus I. ad Cor. 4. locutus est, dicens: *Sic nos existimet homo, ut Ministros Christi, & dispensatores Mysteriorum DEI. Hic non quaritur inter Dispensatores, ut fidelis quis inveniantur, id est, Sedulus in tali Mysteriorum & Verbi divini administratione, nemini dans offensionem, ut non vituperetur ministerium suum, sed in omnibus exhibens se ut DEI Ministrum, ut idem Apostolus 2. ad Cor. 6. hortatur. Quales eundem Ministros non paucos hæcenus numeravit Ecclesia.*

S. Paulus de seipso I. ad Cor. 15. scribit: *Gratiâ DEI sum, quod sum, & gratia ejus in me vacua non fuit, sed operantur illis omnibus laboravi.*

S. Joannes Evangelista, ut Adolescentem quempiam Prædonum Ducem factum reduceret, inter arma Sicariorum, per montes & silvas eundem, velut ovem perditam requirit.

S. Carolus Borromæus circuibat omnia castella ac villas amplissimæ suæ Dioceseos, per asperos montes, horridâsque vales, prædicando sine intermissione Verbum DEI, extirpando abusus, alliciendo ad penitentiam Peccatores, restaurando Ecclesias, & vultus agnoscendo singularum orationum, quas incomparabili caritate pascibat, & inveteratis eorum vulneribus medebatur. Nullum hyeme frigus, nullus æstare calor usque adeò urens extitit, nullus tam difficilis & durus labor, quin à Carolo perlubenter latus fuerit, qui saxosæ & subinde inaccessibiles vias penetravit pedes, utque sustentatus potenti zelo salutis animarum, qui spoliatum omni voluntaria & propemodum etiam necessaria quiete, gravissimis occupationibus circumveniebat. Vita compend. c. 20.

S. Franciscus Xaverius confessionibus audiendis, reconciliandis dissidentibus, agris sublevandis, aliisque pietatis officis tam sedulo se impendebat, ut sæpe cibi & potus oblitus, biduum, triduumve traduceret jejunus. Sensisses eum talibus ministeriis, divinòque obsequio pasci. Vita l. 6. c. 19.

Petrus Faber è Societate JESU nullas prætermissas
 easiones serendæ pietatis, indagabat vias omnes
 consulendi, & quocunque ingrediebatur, omnem
 occasionem intenta mente captabat. Bellissimum
 esse, & nostri Ordinis proprium, relinquere in
 mibus & hospitibus vestigium aliquod sanctitatis,
 ligendum, cum debitoribus simul omnibus, & ubique
 cter DEUS, cujus Famulos & Administros nos esse
 Histor. Soc. l. 3. n. 29.

Petrus Forerius non ipse duntaxat indefesso studio
 bore saluti alienæ procurandæ invigilabat, sed alios
 ad eandem curam stimulabat, inter alias rationes
 solitus, quod DEO sanguinem ac vitam debeant, quæ
 re prolis in monte Calvarie posuit; ille verò hoc
 Peccatoribus transcribat, atque ad eò quisque ex
 ligeretur, ut nec sanguini, nec sudori, nec vigilijs,
 conversionem Peccatorum seriò procurandam parcat
 jungebat porro, non esse, ut infernum quis mereat;
 tus, se vel unam animam suâ industriâ servasse;
 enim ejusmodi potentem advocatam commissuram,
 liberator captivus detineatur, quin potius omnem
 poterit, fidem apud DEUM, Deiparam, Angelos, &
 Calites interposituram, ut eum, à quo servata fuit
 lutem asserat, & cujus ope subtracta erat tormentis
 ferat in gloriam. Vita l. 2. c. 6.

P. Ludovicus de Ponte tam ardenti erga Peccatores
 flagrabat, ut paratum fore se dixerit, ad ipsas etiam
 flammæ, si necessarium foret, absque peccato tolerare.
 Aliàs verò Filie cuidam spirituali dixit, se tantam
 habere promovendi omnes, qui secum agunt, ut nihil
 Mundo, quod etiam pro quolibet eorum profectu faceret
 sit paratus.

IV. Tertium officium est, ut panis voluntariò
 amore susceptis divina illis misericordia concilietur
 namque domus DEI comeditur, inquit S. Augustinus
 Joan. qui omnia perversa, qua videt, cupit emendare
 si emendare non potest, tolerat, ac gemit, & pro his
 sua forent, satisfacere studet; quod medium ad hunc
 adhibere S. Christina Mirabilis à DEO edocta adhibuit.

ut quæ, licet acerbissimas pro Peccatoribus pœnas
 acceperit, & sæpe se in ardentibus clibanis conjecerit, per
 acutissimas volutavit, in nivem & glaciem abdiderit,
 molinarias contorquendam se projecerit, semper
 nullâ parte corporis læsa, in majores pœnas est re-
 rata, uti Surius 23. Jun. testatur. Sed & non pauci etiam
 id ipsum medium sedulo usurpabant.

S. Dominicus ter singulis noctibus catenâ ferreâ se flagel-
 tur, primò pro seipso, tum propter Peccatores in Mundo
 regentes, tertio pro animabus in Purgatorio luentibus.

4. Aug.
 S. Franciscus Xaverius, cum hominem quempiam flagi-
 tum ad frugem reducere non posset, è navi ad silvam se-
 nit, & nudato tergo ad sanguinem usque flagello in se de-
 rians, postquam ab illo ipso Peccatore in hoc actu depre-
 catus est, ad genua procidentem, & peccata sua graviter de-
 tantem absolvit, & ad meliorem vitam reduxit. Vita.

Vincencius Caraffa Societatis JESU Generalis pro curandis
 peccatoribus asperas pœnas subibat, de iis solitus pronun-
 zare, quod Servator super alio argumento: *Hoc genus da-
 mnum non ejicitur, nisi oratione & jejuniis.* Addebat
 apostoli Gentium exemplo parturiendas esse Christo ani-
 mas, id est, iis parturiendis puerperij cruciatus esse perpe-
 endos, at non inferendos iis, quæ pariuntur. Vita
 c. 7.

Ludovicus de Ponte peccatis aliorum sic urebatur, sic ea
 plorabat, sic castigabat in suo corpore, ac si ipse patrâs-
 s. l. 2. c. 5.

Itaque Sacerdotes proponant sibi ob oculos Christi
 pro Peccatoribus agentis & patientis exemplum, si-
 que sequentia S. Chrylostomi hom. 3. in Genes. verba
 applicent: *Ipse DEVS cum sit, propter nihil aliud no-
 ram carnem induit, & crucem quoque suscepit, nisi ut
 peccato obnoxios à maledicto liberaret. Si igitur ipse,
 DEVS est ineffabilis essentia ob misericordiam ineffabi-
 lem hac omnia propter nos & nostram salutem sustinuit,
 non & nos erga Fratres nostros justis simus, agnoscen-
 que eos ut membra nostra, & eripientes ex Diaboli fau-
 in viam virtutis inducamus. Imò & ipsum Chri-
 Instr. IX.*

○

stum

stum his ejusdem Authoris verbis alloquentem
*Feci ego calum & terram: eadem facultate te domum
 ram facias calum. Accendi ego luminaria, accende
 lis clariora; nam potes his, qui in errore sunt, lumen
 tatis accendere. Hominem facere non vales, at justum
 tumque DEO potes. Vide, quam te diligam, qui in
 facienda tribuo potestatem. Dicant ergo assidue
 Propheta Pl. 118. *Vidi pravaricantes, & tabescerunt
 eloquia tua non custodierunt.**

§. IV.

De Exemplis Caritatis erga Ini-
micos.

I. Quam propria sit etiam hæc Sacerdotibus Caritas
 ex eo patet, quod cum ipsis præcipue incumbat, Ecce
 protegere & conservare, hoc ipso etiam ad eos pertinet
 efficere, ut membra illius per concordiam & caritate
 miter sint unita, atque adeo omnis animorum discor-
 dia studiosè vitetur, id quod duplici actu pro-
 debent.

II. Primus ergo actus est, ut ipsimet suos Inimicos
 cetera dilectione prosequantur, & omnem offensam
 illatam ex corde ignoscant, juxta monitum Christi
 dicentis: *Audisti, quia dictum est antiquis: Dilige
 proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego
 dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite
 oderant vos, & orate pro persequentibus & calumnia-
 bus vos, ut sitis Filij Patris vestri, qui in calis est, ut
 lem suum oriri facit super bonos & malos, & plus
 justos & injustos. Et sanè cum ad hanc dilectionem
 mos ex munere suo alios efficaciter hortari & per suade-
 beat, facile colligitur, rationi vel maxime consonum
 ut prior ipse hanc dilectionem ferventer exerceat, &
 quod verbis docet, opere confirmet, uti non pauci Sa-
 tes, aut Diaconi, aliive Clerici fecerunt.*

Christus tot injuriis à Judæis & aliis gravissimè læsi-
 niam tamen iisdem à Patre petiit, & dixit: *Pater
 illis, quia nesciunt, quod faciunt. Luc. 23.* Unde

hoc exemplum considerans S. Anselmus in hæc erupit ver-
 ba: *O verbum magna patientia, magna dulcedinis, magni
 amoris, indicibilis caritatis. Ecce enim non suam sentit
 injuriam, non penam attendit, sed ipsis potius, à quibus
 vitatur, compatitur: à quibus vulneratur, medetur: vi-
 am procurat, à quibus occiditur. Pro eo ut me diligere-
 rit, orabant mihi, ego autem orabam. S. Bernardus verò
 in 18. de pass. c. 8. ulterius hortatur ad imitationem, di-
 citur: *Reconde in thesauro cordis tui hoc verbum, ut, quo-
 rumque faciunt inimici, memoriam abundantia suavi-
 tatis IESU valeas eructare, hunc clypeum contra inimico-
 rum insulsum opponens.**

S. Stephanus quantopere suos inimicos dilexerit, quàm-
 efficaciter pro iisdem oraverit, testatur S. Augustinus
 in 18. de SS. dum ejus orationi conversionem Sauli adscribit,
 dicitur: *Saule, Saule, quid me persequeris? alim quidem
 carum te perdere, sed Stephanus meus oravit pro te. Tu in-
 juras contra nomen meum, ego te faciam servum meum. O
 Saule, lupus rapax, comedisti, expecta paululum, & digeres.
 Saulus est filius perditionis, & erectus est vas electionis.
 Saulus est Saulus, erectus est Paulus. Nam si Martyr Ste-
 phanus non orasset, Ecclesia Paulum non haberet. Sed ideo
 terra erectus est Paulus, quia in terra inclinatus ex-
 stitit: est Stephanus.*

S. Sabinus Amissi Episcopus cum à Venustiano Tusciæ Præ-
 sidi Christianam fidem ab initio comprehensus, postea
 manus utraque illi abscissa fuisset, non modò ex corde
 illi injuriam remisit, sed etiam, cum Venustianus mox
 oculorum dolore vexatus remedium posceret, libenter
 collit, ferventer pro eo oravit, & efficaciter sanavit, tan-
 que beneficio effecit, ut & ipse ex inimico amicus, ex in-
 iustus Christianus fieret. Surius 3. Mart.

S. Alexander Patriarcha Hierosolymitanus, cum unus ex
 suis suis aurum furatus esset, & propterea in Thebaidem
 Egypti fugiens in Latrones incidisset, hoc comperto, octo-
 ginta Numismatis eum redemit, eoque reverso tam benigne
 amice est usus, ut quidam ex incolis urbis dixerit, nihil
 humanius, quam in Alexandrum peccare. Sophron. in
 vita spirit. c. 34.

S. Ignatius cum Contubernalis quidam invidia
te graviter in ipsum exarsisset, idcirco ei renuntiavit
set, se omnes Societatis JESU homines à Perpiniato
usque igni traditurum, non modò tali Nuntio officio
non ostendit, sed potiùs in hæc verba respondit:
dem, quotquot nostri in Hispania sunt, cremandi
vaturum dicis, ego verò id dico, & opto, ut & tu
flagres, & amici tui ac necessarij non solum, qui in
nia sunt, sed in universo orbe terrarum existunt,
sancti igne inflammentur, & ardeant, ut perfectio
men adepti divinam gloriam angeant magis &
Vita l. 5. c. 1.

Alanus de Solminihac Episcopus Cadurcensis de
micis dicebat: Hi sunt illi, qui potiorem precum
partem sibi adsciscunt; nunquam in conspectu DEI
quin illorum reminiscar, quia propter miserum in
santur, statum eorum misereor. Orationi conjon
cusationem, dicens, tales neutiquam imaginari
iniquè facerent. Ne verbum quide quod ipsis de
esse posset, quòve testaretur offensu. se, protulit
sed illud potiùs effatum plerumque protulit; C
Christi Servatoris injurias potiùs, quam proprias
das esse. Hinc cum Sacerdos quidam ob atroces
in ipsum effusas ab officiali in carcerem conjectus
eum reprehendit Alanus: Quid? aususne fuisti in
date Presbyterum, quòd me convitiis lacestiverit
quando audivisti, DEI Filium propter atroces in
illatas aliquem in vincula coniecisse? abi, & quam
illum libera, utque DEI conserves honorem, studiu
remque nominis mei depone, & cura, ne in terris
à quoquam offendatur; nec enim cogitandum est,
vindicemus, at bene, qui DEUS noster vindicetur,
quam non à nobis mortalibus offenditur. Vita l. 3. c. 1.

P. Edmundus Campianus è Societate JESU, justitiam
Elisabethæ in Patibulo suspensus, & in partes seclusus
ante mortem coram innumera Populi multitudine
ba protulit: Spectaculum facti sumus & Angelis, &
nibus. Ego hinc spector suspendendus, & in quatuor
secandus quasi Proditor & Hostis Patriæ, sed tu, Do

innocentiam meam, scis me non aliud respirasse, quam
 salutem. Si aliud spectassem, amplos honores &
 oblatas ab iis, qui me morti addicunt, acceptissem.
 Veniet Elisabetta dies, qui revelabit occulta cordium,
 ostendet, an ego & Socij te sincerè amaverimus, qui pro
 te tua tot periculis, labori, & morti nos exposuimus?
 tui Ministri, qui à te nihil aliud quærunt, quàm opes,
 dignitates, & tibi adulantes in hæresin & cædem Sancto-
 rum inducunt. DEUM oravi, & oro, ut hæc mors mea, quam
 patior, sit piaculum peccatorum tuorum: tibi ve-
 nam, fidem, & felicitatem æternam impetret; & utinam
 hæc morte mea à te illata felicitatem tibi emam. Vita.

III. Alter actus est, ut Inimicos sive proprios, sive alie-
 nos ad concordiam reducere studeat; si enim Filij hujus sæ-
 culi etiam, dum canes in domo sua rixantes vident, mox
 impescere eos, & à rixa abducere student, quantò magis
 sacerdotes in Ecclesia Christi rixantes inter se Filios mitiga-
 re, & ad concordiam reducere debet; id quod sat multi Sa-
 cerdotes egregiè præstiterunt.

S. Franciscus Xaverius non modò ipse, ubicunque poterat,
 inter se diffidentes conciliabat, sed etiam Sociis suis id sum-
 mè commendavit, monens, ut impensè inculcarent, in
 controversiis, litibusque plerumque plus impensæ fieri,
 quàm quanti id sit, de quo litigatur. Vita l. 6. c. 12.

Franciscus Strada è Societate JESU Salmanticæ, cum duo
 Christiani inter se odium foverent, ad quod tollendum
 quantum absuit, ut quis suffecerit, ut alter etiam crescento
 odio scædum in ore vulnus acceperit, vocatus ad eos cum
 multa nec quicquam dixisset, tandem in genua provolutus ad
 pedes illorum dixit: En ego sum ille, qui te læsi: ego, qui
 injuriam feci, sed delicti veniam peto, sed pacem postulo
 per Christi crucem. Non tulit has voces alter, sed confestim
 ambo inter se conjuncti omne odium deposuerunt. Hist. Soc.
 9. n. 6.

Silvester Landinus itidem è Societate JESU, cum Cives
 civitatis cujusdam gravissimis inter se odiis dissiderent, in Ca-
 thedra quondam existens Christum in cruce pendentem &
 velo obductum alloquens, postea sermonem ad Auditores
 convertens, non priùs se eis Christum, velo remoto, osten-
 surum

furum dixit, quàm odia mutua deponerent. Quà
persuasi Auditores, in mutuos amplexus ruerunt, omnia
in amorem verterunt. Hist. Soc. p. 1.

Mindelhemij in Suevia, cùm anno 1599. duo ob
inimicitias totis quinque annis à communione ab-
sent, & ante ipsum etiam Societatis JESU Sacerdotum
ad eos conciliandos vocatus fuerat, gravissimis inter-
rogis certassent, memoratus Sacerdos, cùm dehortatio-
nem hil proficere sentiret, in genua tandem procidens, ante
Christi mortem & vulnera oravit, ut iras ponerent
in eos, & in amorem verterent; quo spectaculo obstupefacti illi mor-
runt. Annua Gerin. Sup. anno 1599.

IV. Audiant ergo Sacerdotes Salomonis saluberrimum
monitum c. 25. Prov. *Si esuriverit Inimicus tuus, & si
sitierit, potum da illi; prunas enim comedit
super caput illius, & Dominus reddet tibi.* Dicitur
si alios ad lites & inimicitias pronos videt, dicat
cum S. Paulo 1. Cor. 11. *Si quis videtur consentire
nos talem consuetudinem non habemus, neque
sciamus.*

§. V.

De Exemplis Caritatis erga In-
firmos.

I. Si ulla alia, hæc quoque Caritas vel maxime
in Sacerdotibus; cùm enim ex una parte grave
ac molestum accidat infirmis quodcunque genus morbi
altera verò parte hoc ipso, quòd difficile sit, patienter
modi miserias sufferre, valde etiam meritum sit
bita cum resignatione & dispositione supportentur.
egregiam Sacerdos occasionem habet, magnum illi
tium afferendi, & eosdem ad ingentia merita augenda
vandi, uti multi insignes operarij fecerunt.

S. Paulus suam erga infirmos caritatem ipse manifestavit
quando 2. ad Cor. 11. dixit: *Quis infirmatur, & ego
infirmor? quis scandalizatur, & ego non uror?*

S. Bonaventura supra, quàm credi potest, infirmorum
rà delectabatur, quòque gravioribus morbis aut cogitatio-

gravabantur, eò magis se eorum obsequio applicabat, & majorem diei partem in his officiis consumebat. Vita Julij.

S. Nicolaus Tolentinas, licet propter verbera Dæmonum se recipere ingredi non poterat, magnâ tamen caritate ac clemencia ægros invisebat, nec solum ex animo consolebat, sed etiam, quidquid habere poterat earum rerum, quæ delectant, eis offerebat. Vita 10. Sept.

S. Ignatius Lojola, cum Coadjutor quidam feбри laborans meliori cibo indigeret, tres nummos in eam rem insumi iussit, dicensque Obsonatori nihil dein pro aliis superesse, respondit: atqui nos sani arido pane contenti esse possumus. Alias cum duo Tirones vix pedem in domum intulissent, & mox in morbum incidissent, aliis suadentibus, ut propter angustiam domi ad Noloconium portarentur, nequaquam dixit, id fiat; an domi nostræ locus non erit iis, qui mundum totum pro DEO reliquerunt? Quærat locus, & DEUS nobis propter illos benefaciet.

Jacobus Merlohorstius Parochus nihil antiquius habebat, quam ut ægros, Paræciæ cognosceret, & studiis aliisque quibuscumque rebus sepositis inviseret, admoneret officij Christiani, consolaretur mæstos, & Sacramentis ultimis ad supremam luctam præmuniret; egentibus autem pecuniario subsidio subveniret. Hic iterum, qui temporis parcissimus erat, non horas supputabat, dies & noctes integras, cum necessitas urgeret, vel æger flagitaret, traducebat; sæpe cum ipse debilis magnis doloribus affligeretur, sui, somnique oblitus noctes integras perdurabat: quæ causa morbum & mortem ei intulisse videtur. Vita c. 34.

Gabriel de Logrono è Societate JESU, quoties de nocte Campana in Collegio audiebatur, statim de lecto exiliebat, & sanitoris diligentiam antevertebat, sciscitabatürque, num aliquis infirmus se vocaret. Annæ 1612. Colleg. Mexic.

Alaicus de Solminihac cum infirmis infirmabatur, & illorum dolorum per compassionem particeps fiebat, negotiorum tunc spectabatur, quam Mater aliqua fuisset erga filium suum; cavebat, ne quidquam deesset, omni hora, si poterat, eos invisebat, illisque in vilioribus rebus desero-

deferebat obsequium, nec unquam eos deserebat, tamen S. C. morbus periculosus esset. Vita l. 3. c. 11.

Vincentius Caraffa Societatis JESU Generalis caritate amore prosequabatur, ut neque Generalis officium, neque squallor Personarum, neque locorum fœtor, neque eorum dehortatio, neque vitæ periculum ab eorum secedere eum absterere potuerit, unde tandem lethalem ex hoc morbo sequio morbum contraxit, & mortem, quam in hoc officii ritatis oppetere semper desiderarat, obiit. Vita l. 1. c. 11. p. 1. l. 6. n. 56.

II. Itaque Siracidis verbis adhortentur se Sacerdotes. *Non te pigeat visitare infirmum; ex his enim in domo tua ne firmaberis.* Dicant proin, quotiescunque ad infirmos vocati fuerint, cum Christo: *Ego veniam, & curam meam consolabor illum.* Dicant cum Apostolo r. ad Cor. *Et quis sum infirmis infirmus,* non mentiendo, ut ait S. Hieronimus ep. 18. sed compatiendo, non simulantis affectu commiserantis affectu; magnum quippe, teste S. Gregorio Nazianz. *calamitoso remedium est miseratio ex animo duxerit, negligi viderit, aut negari.*

§. VI.

De Exemplis Caritatis erga Pestiferos.

I. Cùm juxta Christi testimonium, majorem necesse habeat caritatem, quam qui animam ponit pro Amico, et ceteris, Sacerdoti ad Caritatem Proximo exhibendam specialiter vocato, etiam hoc obsequium negligendum esse, sed potius tantò ferventiùs suscipiendum, quatenus clarior em habeat occasionem Pastoris boni officium imitari, animamque suam pro ovibus ponendi. Quo in genere plures Sacerdotes præclaro exemplo præiverunt.

S. Carolus Borromæus, cum Mediolani pestis acerrimè grassaretur, peractâ supplicatione publica, nudis pedibus, in illo valido fune, manibus ponderosâ Cruce infertâ, cum quibusdam Familiaribus suis servitium aegrotorum peste laborantium auspicatus est, & ipsemet infirmis ac moribundis pestem halantibus Sacramenta ministrabat, nihil veritus addere lectis expirantium, suggerens illis misericordiam DEI, & plenariam in postremo vitæ Articulo indulgentiam largiens. Comp. vitæ c. 23.

In Romano Martyrologio 28. Februarij fit mentio illorum Presbyterorum, qui Alexandria, cum sub Valeriano Imperatore Pestis gravissima grassaretur, morbo illo laborantibus ministrantes, libentissimè mortem oppetierunt, quos velut Martyres religiosa piorum fides venerari concedit; de quibus etiam S. Dionysius Episcopus Alexandria apud Eusebium l. 7. c. 16. sequens testimonium dedit: *Ex Patribus, qui virtute erant præstantissimi, in hunc mortem oppetiverunt, adeo ut istud mortis genus, quod propter incredibilem pietatem, & robustam fidem suscipiebatur, nihil a splendore Martyrij abesse videretur.*

S. Bernardinus Senensis, cum anno millesimo quadringentesimo Jubilæo innumera multitudo Peregrinorum Romam tantum peste correpta in Hospitali Senensi jaceret, & ob intolerabilem fetorem nemo fermè reperiri posset, qui inservire illis vellet, ipse in primis multis septimanis accuratissimè, & officiosissimè illis ministravit; postea verò advertens se tali labori solum non sufficere, duodecim pios & religiosos Juvenes ad se vocans, eisdem multis argumentis ostendit, quam præclarum DEOq; & Proximo gratum obsequium præstare possent, si infirmis his servire, vitæque, si necesse foret, in hoc servitio ponere vellet; cumque non difficulter id iis persuasisset, mox omnes peccata confessi, & sacro epulo refecti curam ægrotorum magna cum alacritate susceperunt. Itaque S. Bernardinus officia inter illos ordinatissimè distribuit, ita tamen, ut, quoad fieri poterat, ipsemet omnibus adesset, pharmaca pararet, cibos porrigeret, sordes amoveret, condoleret, solaretur, Sacramenta porrigeret, vitæ sanctos sepeliret, omniâque alia caritatis officia summa cum alacritate & patientiâ præstaret. Non est

est autem passus benignissimus DEUS, ut inter tot vigilias, & incommoda unquam adversa valetudine rareret Divus, sed potius semper promptus, alacer, vigili defessus tum ægros, tum Ministros dictis & factis corabat. Surius 20. Maji. c. 10. 11. & 12.

Alanus de Solminihac, cum Civitatis, in qua suburbium pestis corripuisset, ad eam avertendam generis remedia Subditis suis suggessit, spiritualia & corporalia. Prioris generis erant 1. Lex condita, pœna excommunicationis saltationes, aliæque recitatae quæ vix sine offensa DEI peraguntur, prohibebantur, hortatio civium, ut pœnitentiam agerent, & imponerent; quem in finem DEI timorem & ejus judicium prædicabat, dicens, istas excubias omnium, quæ urbem portas locare possent, optimas esse. 3. Voti, quod in hunc finem conceperant, exolutio. 4. Inedia, comprecatio, & supplicatio. 5. Expositio Venerabilium templis, & in fine Missarum solemnium cautatio: *Recordare Domine testamenti*; cum oratione per summum Majoris Campanæ facta. Posterioris generis erant Prohibitum infectorum cum sanis non necessarium commercium. 2. Nundinarum omissio. 3. Excubias ad peccatum verius institutæ. 4. Separatorum habitaculorum pro infectis constructio. 5. Medicorum & Chirurgorum assistentia. 6. Consilium sanitatis institutum à primoribus civitatis. 7. Accurata visitatio locorum cuiusvis assignati. 8. Sollicita provisio tum necessariorum alimentorum Medicamentorum. Præter hæc media assignata ipsi primùm locum aliquem suæ Diœceseos peste correpta audivit, mox accurrit, & manè absoluta oratione egredens non amplius redibat, quàm sero vespere: ad januas domorum peste afflatarum accedens pulsabat, & postulans advocans ad confessionem hortabatur, & ad mortem invitabat. Nec tamen ullam unquam ipse præservatricem medicinam adhibere voluit, dicere solitus, non alio modo, quàm divinâ providentiâ opus esse. Vita l. 3. c. 11.

Franciscus Februires è Societate JESU Fuldæ caritate peste afflatis ministrabat, ut ægrè, se solum ipse

ferret, cessante pestilentia, occasionem sibi tantæ caritatis diutius exercendæ eripi. Annus Rhen. 1597.

Alius quidam ex eadem Societate, cum Cœlitij intellectus, animum quoddam pœdore terribissimo resertum esse, in quo homines aliquot peste afflati sine auxilio jacerent, eò quod nemo illuc ingredi auderet, mox solus illuc intravit, & magnum sexus utriusque animam agentis numerum inveniens, omnes confessione expiavit, & ad mortem disposit. Annus Belg. 1597.

II. Perpendant itaque Sacerdotes, quàm pretiosa in conspectu Domini sit caritas in tali periculo monstrata, & S. Laurentij Justin. I. de S. Martino sententiam altè animo immutanti: *Magnum prorsus Martyrj genus est, utro se pro amore Christi dare periculis. Audi sine ferro Martyrem ex sua caritate morientem.* Resolvant se proin ad hoc obsequium intrepidè & hilariter exhibendum, certò credentes, quod vita, quæ propter caritatem despicitur, per caritatem melius obtinetur.

§. VII.

De Exemplis Caritatis erga Captivos.

I. Nec hujus quidem caritatis exercendæ rationes & occasiones multiplices defunt Sacerdotibus; cum enim captivitas ipsa tum ob creptæ libertatis dolorem, tum ob carceris molestiam, tum ob conjunctum sæpe cruciatuum metum, ipsiusque vitæ amittendæ periculum, meritò inter gravissimas hujus Mundi misérias numeretur, facilè colligatur, ad hanc quoque vel maximè Zelum & Caritatem Sacerdotum extendere se debere, uti quam plurimi eorum non minus egregiè præstiterunt, quàm sagaciter agnoverunt.

S. Paulinus Nolanus Episcopus, cum omnia sua bona in captivorum redemptionem, & egenorum opem expendisset, & vidua quædam, ut Filium à Wandalis captum redimere posset, subsidium ab eo exposceret, seipsum pro illo in captivitatem tradi jussit, sicque diu hortulani officio functus est, donec, DEO sic mirabiliter disponente, à Domino

BOB

non ipse duntaxat, sed omnes etiam civitatis suae captivi liberati dimissi sunt. S. Gregorius l. 3. Dial. c. 1.

S. Sanctulus, cum Diaconum quendam à Longobardis captum audivisset, eundem ut sibi custodiendum persuaserat, ea tamen conditione, ut, si Diaconus ipse Sanctus illius loco necaretur. Quam mortem Diacono ad ipsius adhortationem aufugiente, alacriter ire paratus fuisset, Carnifex illum capite truncatum in altum sublatam demittere ad ictum non pertulit, nec ipso Sanctulo precante & hortante eam demisit. tantis miraculis obstupescit Longobardi liberati fuerunt. S. Gregorius l. 3. Dial. c. 37.

S. Petrus Nolascus, cum Christi Fidelibus ab hostibus vitute redimendis omnem pecuniam consumpsisset, summum etiam pro illis vendere posse optaret, nocturnam aspectabilem habuit, ut ad sui honorem ordinis religiosorum, qui unice in captivorum Redemptionem haberet, adhortantem; cui proin monito confestim Socijs adscitis, non modò tribus ordinarijs Religiosis votis quartum de redemptione captivorum procuraverat, jecit, sed etiam religiosissime exolvit. Brev. Rom. l. 4. c. 1.

S. Raymundus Nonnatus, cum à B. Virgine, ut videretis & scientiam Sanctorum edocere dignaretur, intransisset, ab eadem intellexit, gratissimum ipsi fore, si Redemptorem sub titulo de misericordia redemptionis captivorum suggerente nuper fundatam ingrederetur. Unde eodem ordinem ingressus, & in Africam postea missus, cum à servitute liberasset, pecuniâ consumptâ, seipsum pro dedit; donec multis cruciatibus perpassis iterum in patriam rediit, vitamque sanctissime finivit. Brev. Rom. Aug.

S. Achatius Episcopus Amidenfis, cum Romani septem millia. Persarum cepissent, nec Persæ ipsi committere vellent, aureis & argenteis Ecclesie vasibus in mensa conflatas, eosdem redemit, & alimentis ac viatico abundanter ad Regem suum dimisit. Nicephorus l. 14. hist. c. 21.

S. Deogratias Carthagenensis Episcopus, cum Getaurum urbem cepisset, & ingentem multitudinem captivorum

...isset, universa quoque vasa ministerij aurea & argentea
...orum redemptionem impendit, & quoniam per captivi-
...em valde emaciati & morbis oppressi fuerant, duo tem-
...pro eorum habitatione assignavit, ibique illis cum ma-
...ga caritate serviebat, & omnia necessaria, donec curaren-
...at, subministrabat. Sur. 17. Oct.

S. Anianus Episcopus Aurelianensis, cum pro in augura-
...one tolemni urbem ingressurus, ab Agrippino urbis Praefe-
...to. Captivorum liberationem petisset, & hic recusasset,
...que lapidis ex alto in caput cadentis ruina graviter vul-
...eratus esset, eundem precibus suis curavit iterum, & sic
...paratam redemptionem captivorum obtinuit. Surius. 17.

Joannes Nunnus e Societate JESU Patriarcha Aethyopiae
...Medicinae artem ideo tantum addidit, ut aegrotis captivis
...mederi posset, quod & fecit, & si quos magis aegros adver-
...t, in suam domum tulit. Quod si vero aliqui laborem suis
...dominis perolvere non possent, ipse vices subibat. Hist.
...cc. l. 10. n. 118.

Itaque audiant Sacerdotes Salomonem monentem Prov.
...a. Erue eos, qui ducuntur ad mortem; & eos, qui tra-
...antur ad interitum, liberare ne cesses; sic enim sperare po-
...er, eadem mensuram caritatem hanc illi remensum iri, atque
...sum etiam a captivitate aeterna inferni, aut temporali Pur-
...gatorij citius liberatum iri.

§. VIII.

De Caritate erga Pauperes.

1. Si funiculus triplex difficulter rumpitur, ut Salomon
...Ecclef. 4. ait, merito Sacerdos ad hujus caritatis exercitium
...sum opere obligatum se credere debet, utpote ad quam tri-
...plici ratione velut triplici, eoque fortissimo funiculo ad-
...stridum se agnoscit, quorum primus desumitur ex ipsa na-
...tura honorum, utpote quae, sicut ex Ecclesiasticis redditibus
...accipiuntur, ita in pios iterum usus expendenda sunt; nam,
...ut rectè S. Bernardus in declam. sup. ecce nos pronuntiavit,
...patrimonia pauperum facultates sunt Ecclesiarum; & sa-
...cilega est crudelitate surripitur, quidquid sibi Ministris
...Dispens-

Dispensatores, non utique Domini & Possessores vultum accipiunt, & vestitum. Secundus de

statu Clericalis dignitate, ratione cuius, sicut ad perfectionem obstringuntur, ita etiam virtutem caritatis misericordiae majori cum perfectione exercere tenentur. Iudque Christi Luc. 6. pronuntiatum sibi prae alijs aperte: *Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.* T. rarius ex officio Pastoris desumitur; ratione cuius obicitur, non verbis duntaxat, sed exemplis etiam docetur, quae Fidelibus vel necessaria sunt, vel utilia, inter quae non minimum est Misericordiae exercitium, ut patet de Leo in s. de apparit. dixit: *Misericordia virtus est, ut sine illa caetera virtutes, etsi sint, prodesse non possunt. Quamvis enim aliquis fidelis, & castus & sobrius, & aliis majoribus ornatus insignibus, si misericors non est, misericordiam non meretur; unde perfectissimi Sacerdotes hanc virtutem singulari semper studio & cura exercuerunt.*

S. Joannes Eleemosynarius eidem Pauperi ter eleemosynam petenti ter dedit dicens: Ne forte Dominus meus stultus sit, periculumque misericordiae meae facere vellet, quod petes Dominos suos appellabat, eod quod hi soli operari possint, ut a Christi regno non excideret. Si quopiam nullus eleemosynam petebat, graviter tristabatur. Sed exultatione quidam eum dicentem audiverunt, sic ait: *DEUS, mittendo, & ego dispergendo, videbitis, quod fecerit.* Cum in Civitatem Amathuntem venisset, testatur eum in haec verba dixisse: *Joannes humilis servus servorum DEI, propter impostam autem Pontificatus dignitatem Christi gratia liber. Ago tibi gratias, Domine Deus meus, quod me dignum censueris, qui tua tibi offerretis quod ex mundi bonis nihil mihi aliud sit relictum, nisi tantum pars nummi, quam ipsam quoque jubeo dari pauperibus, qui sunt mihi Fratres in Christo.* Quando enim in permissione creatus sui Episcopus Alexandriae, inveniit in Episcopatu octo circiter millia librarum, ex oblatione tantum piorum collegi denis millibus plures pecunias, cum cognoscerem esse Christi, Christo etiam dare volens, nunc quoque trado animam. *Surius in vita.*

S. Nicolaus Episcopus viduis, & Orphanis, aliisque egenis pecuniâ, consilio, operâ nunquam defuit, quippe qui prater necessaria corporis, & suppellectilem tenui vitæ opum nihil sibi relinqueret. Ut pudori trium Virginiam quas Pater ob paupertatem prostituere decreverat, conderet, tribus diversis noctibus tantum auri per fenestras domum projecit, quantum sufficiebat ad singulos honeste elocandas. Vita. 7. Sept.

SS. Ambrosius, Augustinus, Casarius, Callus, Hugo Episcopus Gratianopolitanus, Odilo Abbas, & alij plures usque adeo profusi erant in pauperes, ut etiam calices, & vasa etiam in eosdem distribui curarent. Surius in vit.

S. Richardus Episcopus Cicestrensis in Anglia, cum Frater eius, cui temporalium rerum curam commiserat, diceret, tanta Pauperum multitudine proventus non sufficere, respondit illi: Itane rectæ rationi consentaneum tibi videretur, mi Frater, ut nos ex vasis aureis & argenteis edamus & bibamus, & Christus in pauperibus suis fame crucietur? sed equus, quo vehor, magni pretij est, vendatur obsecro & oleo, & illo pretio alantur pauperes Christi. Vita. 3. April.

S. Laurentius Justinianus adeo omnia Pauperibus distribuerebat, ut aliquoties cogereetur æs alienum contrahere. Et cum Procurator quæreret, quâ spe hoc faceret? respondit: spe Domini mei, is enim pro me dissolvere poterit. Nec enim illum fallebat, nam continuo insperatis ex locis Domini pecuniam illi submittebat. Vita 8 Jan.

S. Reimberrus Episcopus Bremensis ubicunque esset, semper habebat, qui erogandos pauperibus nummos in sacculis circumferrent; & ipse etiam ad hunc finem marsupium in zona appensum habebat, ut, si absente Elemosinario pauper occurreret, ad manum haberet pecuniam, quam largiretur. Ad quod studium suos perpetuo invitabat dicens, non habere eos cunctanter opitulari egenis omnibus, quando, quis eorum sit Christus, vel quando ille veniat ad nos, ignoscitur. Vita 4. Febr. apud Haræum.

S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus, si aliquid Christiani nomine ab eo petebatur, nunquam denegabat; si domum non haberet, a Proximis mutuò capiebat; qui si recusassent,

vestes, caligas, calceos, domesticam suppellectilem
 bat. Vita 2. Maji. apud Haræum.

S. Thomas de Villanova Episcopus amplos Ecclesiæ
 ditus usque adeò in egenos dispersit, ut ne lectulum
 sibi relinqueret, nam eum, in quo jacebat, cum in
 evocaretur, ab eo commodatum habuit, cui ipsius
 ante eleemosynæ loco donaverat. Breviar. Rom. 1. 6.

S. Carolus Borromæus arcam eleemosynis pen-
 exhaustam, inò quorannis etiam ad multa millia ob-
 habeat; neque tamen timebat novas subito impo-
 gratiam Pauperum. Quin etiam cum Orientem
 tum quadringentis millibus aureorum vendidisset, in
 ginti quinque dies omnes has pecunias in eleemo-
 pia opera absumpsit. Brev. Rom. 4. Nov.

Alexander V. Pontifex tam munificus & liberatis
 Pauperes, ut per jocum dicere soleret, & jure possi-
 vitem Episcopum, pauperem Cardinalem, Mendicantem
 tificem esse. Surius. to. 4. de Ludov. Ep. Tolos.

Clemens VIII. præter tredecim Pauperes, quos lo-
 alere solebat, aliam mensam pro pauperibus petegit
 se parari voluit, quibus optima quæque fercula ex
 sa submittebat, vilioribus sibi retentis. Baron. to. 4.
 367.

Andreas Fesulanus Episcopus adeò benignus &
 fuit in pauperes, ut omnium nomina descripta
 eos sine lacrymis aspicere posset. Spec. Episc. Typogr.
 n. 4.

P. Bernardum Realinum è Societate JESU pauperum
 rum suarum diligentem Procuratorem, Turcorum
 amantissimum Patrem agnoscebant, rem illorum
 dilatabat, & ditabat. Vit. c. 19

Jacobus Merlohorstius Pauperes in quatuor Classi-
 debat, videlicet vulgarium pauperum, Studiosorum,
 giosorum, Exulum. Pro his separatam domi serva-
 cam, quam Gazophylacium Pauperum appellabat, in
 quidquid egenis applicabat, unà cum tertia pro
 parte recondebat. Cum tempore Suecici belli ingre-
 titudo exulum Colonia confluxisset, ipse omnes

venerant, in atrium inducebat, & canistro panibus,
 cella caseo onerata, singulis ipse manu propria cum
 magna caritatis & benevolentia significatione distribuere,
 hac ratione saepe sexaginta vel centum una die pa-
 ueres, magis earum multitudine & accursu recreatus, quam
 curatus. Nec unquam alias visus est ulli egeno stipem
 dicere solitus: semper adhuc reperio aliquid, quod
 pauperibus largiar. Cumque demum pecunia in summa
 caritate deficeret, supellectilem ipsam distrahere co-
 lectumque, in quo jacebat vendidit. Dicere quoque
 Familiari solebat: Alij, dum moriuntur, legatis pijs
 ut Pauperibus, ego vivus malo ijs succurrere, cer-
 te de auxilio praestito miseris, securus metiti praemissaque.
 c. 26.
 Alanus de Solmini hac adhuc Abbas, cum egenorum magna
 copia, in certas turmas eos distribui iussit, earumque
 liber uni Religioso assignavit; & quia pane verbi DEI
 ac materiali indigebant eleemosyna spirituali prius
 curabat. Instruebantur itaque in DEI Deca-
 logi prima Fidei rudimenta docebantur, & qua ratione
 sacramenta religiose suscipere, vitamque Christiano more
 vivere deberent, docebantur, & tum demum stipe dona-
 bantur. Sed & saepe modicum illud panis, quo vesceretur,
 sibi subtrahit illis reservavit, castaneis quoque
 contentus, & videns, se plus facere non posse, apud a-
 rchidiaconum corudem Procuratorem egit, divites cohortatus, ut pro
 pauperum solatio viscera misericordiae induerent. Episco-
 pus postea factus primas inter curas habuit, ut egentium ne-
 cessitatibus subveniret; iussit quoque in Xenodochium urbis,
 in loco perquam incommodo collocatum invenisset,
 in meliori ut aedificaretur; omne studium adhibuit, ma-
 gnaque cum in suam summam pecuniae contribuit. Ubi
 in locorum in sua Diocesi fuisset, & quocumque tem-
 pore generalem semper stipem erogavit, nec a se paupe-
 rum curam gerebat eorum, qui ex pudore suam egestatem
 prodere volebant, quorum necessitates praeveniens eisdem
 administrari volebat, quod publice flagitare erubescerent,
 quae in Judicem relatos in oratorio conservabat, ne e me-
 moria

Instrua. IX.

P

moria

moria laborarent. Ut autem talibus elemosinis faceret
 copiosius vacare posset, in primis de quotidianis expensis,
 detraxit, dein Domesticorum nonnullos dimisit, & sumptus
 prope equos cum carpento divendit, & sumptus
 suorum victualijs imminuit. Cúmque ferventibus
 quitania turbis Abbas quidam ipse significaret, Reges
 stes contra Mercuesiam arcem agitare consilia, eo quod
 rent, se magnam ibi pecuniæ copiam reperuros,
 Alanus, nihil arci suæ se timere, sique occuparetur
 tos thesauros neutiquam in ventum iri, eò quòd man-
 perum eos jam in securum locum deportaverint.

c. 13.

II. Itaque Sacerdotes saluberrimum S. Tobie
 consilium c. 4. datum sibi ab Ecclesia, quin & ipse
 etum existiment, & observent: Quo modo potest
 misericors; si multum tibi fuerit, abundanter
 exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impa-
 do. Nam, ut S. Gregorius in reg. rectè advertit,
 tribuitur pauperi, si subtili consideratione pensetur
 donum, sed mutuum; quia, quod datur multum
 dubio fructu recipitur, cum ipsa S. Scriptura testetur
 feneratur Domino, qui miseretur pauperis; se ergo
 cerdos, vis esse mercator bonus, inquit S. Augustinus
 pist. 1. fenerator egregius; da, quod non potes
 ut recipias, quod non poteris amittere. Da modice
 recipias centuplum: da temporalem possessionem,
 quaris aternam hereditatem. Et iterum c. 15.
 Dom. Dicit tibi Christus: da mihi ex eo, quod
 de meo quero, da, & redde. Habuisti me largitorem
 me debitorem, habeam te feneratorem. Temporalia
 das, aterna tibi restituam, te ipsum tibi reddam,
 te mihi reddidero.

§. IX.

De Caritate erga Peregrinos vel Hospites

I. Quantopere hæc caritas, quam alij Hospitalitatis
 cant, Sacerdotibus conveniat, jam olim Concilium

faciente iudicavit, dum ait: *Ut omni rapina tollatur occu-
satio, volumus ut Presbyteri, qui bonum exemplum carita-
tis omnibus ostendere debent, hospitales existant iuxta Do-
mnicum & Apostolicum praeceptum, ut humanitati in tri-
butis iter facientibus, quia per hospitalitatem quidam pla-
cerant DEO, Angelis receptis. Et Dominus in iudicio di-
xit: Hospes eram, & collegistis me. Et Job
ait: Ostium meum semper viatori patuit; cui decreto
tanto promptius parere debent Sacerdotes, quanto maiorem
tali Hospitalitate fructum sperare possunt, duplicem præ-
cipue quorum primum S. Clemens Papa. epist. 1. indicat di-
cas: Caritatis recipienda & habenda maximum est fo-
mentum, si frequenter inter vos communem cibum vestrum,
et utique faciatis: & quantum quisque praevalet, cre-
ditur parvam, saltemque suam cum Fratris sumat. Per
dilectio comparatur, & causa boni totius in huius mo-
dum Fratribus. Secundum DEVM per hac temporalia offi-
cia & caritatis fructus aeterna gaudia comparatur,
quæ ultima verba etiam alter fructus, scilicet beatitudi-
nis copiosior obtentio, indicatur; de quo apertius S. Chry-
sostomus c. 2. sup. Matt. sic loquitur: *Qualem mercedem
accipit peregrinans, talem habet, qui
propter DEVM refrigerat; & qui propter DEVM laborat.*
quas causas non pauci Sacerdotes Hospitalitatem singu-
liter observarunt.*

S. Silvester Pontifex omnes Peregrinos Romam venientes
cum caritate excipiebat, pedes abluebat, & in lecto
 collocabat, ita ut cum Job. c. 31 dicere posset: *Foris non
fuit peregrinus, ostium meum viatori patuit.* Surius.
c. Dec.

S. Hieronymus de se, Sociisque scribit in proem. lib. 7.
Ezech. Nobis in Monasterio Hospitalitas cordi est, om-
nibusque ad nos venientes lætâ humanitatis fronte suscipimus.
ubi alibi ait, nullam horam, nullumque momentum esse,
quo non Fratrum turbis occurrerint, & Monasterij solli-
citudinem Hospitum frequentiam commutarint.

S. Gregorius Pontifex tantæ fuit Hospitalitatis, ut
 ptis his, quos tam per diversas regiones, quàm Romæ
 que, Longobardorum præfidie gladios fugientes, in
 stipe misericorditer nutrebat, quotidie quoque ad
 suam peregrinos quoslibet invitaret, inter quos
 quâdam unus accessit, in cuius manibus, dum ipse
 militatis ministerio aquam fundere vellet, conversus
 accepit, sed repente eum non ampliùs vidit. Ut
 ret, quis ille fuerit, sequenti nocte Christus per visio
 li dixit: Cæteris diebus me in membris meis, huius
 tem die me in memetipso recepisti.

S. Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis tam
 circa Hospitum susceptionem, ut nonnunquam
 bus Fratrum suo jussu fuerit de refectorio sublan
 spiritibus appositus, cum tunc in promptu aliud
 Unde frequenter à Cellarijs & Camerarijs aditus
 consilij contra penuriam caret, requisitus, hoc
 spondebat: Sperate in Domino, & spero, quia
 ria vobis ministrabit; & mirabili modo non
 bat in re. Vita. 21. April. apud Haræum.

Leo IX. Hospitalitate adeò erat insignis, ut
 Peregrinis & Hospitibus semper pateret, unde
 ante fores suas Leprosos invenisset, eumque præ
 dia collocari in lectulo suo mandasset, apertis
 nitore foribus, nusquam pauper inventus est, haud
 quia Christum sub specie illius Pauperis recep
 na in vit.

Cerbonius Episcopus quoque Hospitalitatis
 lariter se addixit; unde, cum quondam transeuntes
 ut à Gothis persequentibus securi essent, recepisset,
 fer, ob hanc causam jussu Regis Totilæ compræ
 Ut sis ad devorandum projectus, intactus ab illis
 que à Rege ob manifestum miraculum obstupescit
 mis dimissus est. S. Greg. 1. 3. Dial. c. 17.

S. Carolus Borromæus tantopere Hospitalis erat,
 tium illius perpetuò pateret extraneis & peregrin
 Principibus & Prælati, quàm Personis vulgaribus
 eunque. Singularem verò caritatem exhibere

transalpina Advenis, confirmando illos in fide Catholica,
 fortassis de regionibus Hæreticis essent, ac de medijs ad
 eam necessarijs erudiendo. Alios Hospites, maximè
 nobiles & in dignitate constitutos honorabat libris Spiritua-
 libus, Rosarijs, alijsque hujusmodi devotionis incitamen-
 tis. Pauperibus præter victum largiebatur viaticum; E-
 scolopis, si opus haberent, etiam novas vestes dignitati il-
 lorum congruas, ne quisquam indonatus à viro tot benedi-
 ctionibus affluente recederet. Vita. compend. c. 22.

Jacobus Merlohorstius, cum, Milite hostili patriam Co-
 niensem devastante, Rusticus cum Uxore, Liberis, Peco-
 nis Coloniam venisset, & quò diverteret, ignarus, casu
 domus Jacobi pulsaret, miserus exulis cum cum tota familia
 in domum recepit, jumentis stabulum aptavit, per hyemem
 in habitatione prospexit, & majorem anni partem sustenta-
 vit, ad pietatem verò sic instruxit, ut eadem cives vel æ-
 que, vel superare possent. Sacerdotes quoque exules ex-
 carceratos sedibus stans in hebdomada diebus ad mensam vo-
 cabat, imò faciebat liberam potestatem, quoties egerent,
 vel ipsi vellent, pro arbitrio redeundi. Vita. c. 26.

II. Meminerint ergo Sacerdotes saluberrimi moniti à S.
 Paulo ad Hebr. c. 13. dati: *Caritas Fraternalis maneat
 inter vos, & hospitalitatem nolite oblivisci. Est namque
 publica species humanitatis*, ut S. Ambrosius l. 2. de offic. c.
 1. Sapienter advertit, *ut peregrinus hospitio non egeat,
 respiciatur officiosè, pateat advenienti janua. Valde id
 decorum totius est orbis existimatione, peregrinos cum ho-
 mine suscipere, non deesse mensa hospitalitatis gratiam,
 prætercere officijs liberalitatis, explorare adventus Hospi-
 tum. Discite ergo, inquit S. Augustinus contra 5. hæ-
 res. Judæi (& vos præcipuè, ô Sacerdotes) sine discretionè
 prætercere hospitalitatem, ne, si fortè cui domum clausuris,
 humanitatem negaveris, ipse sit Christus.*

§. X.

De Caritate erga Domesticos.

I. Quod S. Hieronymus in epist. ad Oceanum de Episco-
 palibus obligationibus dixit, videlicet, *ut, quod Populo præceptu-*

rus est, prius à Domesticis exigit; hoc idem etiam
dote quovis domesticam Familiam alente dici possit
nim S. Paulus 1. ad Tim 5. dicere ausus est: *Si quis
suorum, & maximè domesticorum curam non habet
negavit, & est infideli deterior*; quanto magis de
te, qui majorem in Spiritualibus curam de suis ha-
bet, id servendum erit; unde meritò Sacerdotes
singularem semper Domesticorum curam gesserunt.

S. Carolus Borromæus, quoniam inextinguibili
erat desiderio corruptos Cleri ac Populi mores emendare
ad imitationem Servatoris nostri JESU, qui prius curam
cere, quam docere, sapienter inchoavit hanc rem
à persona, domo, & familia sua. Quapropter
numero Domesticorum omnes Personas, quæ
commodè videbantur, & Ecclesiasticos duntaxat
sana exempla, & levamen in gubernatione
terat, retinuit. His deinde præscripsit saluberrimas
las vitæ Spirituales & Ecclesiasticæ, præcipuè ne
ricas, aut luxum qualemcunque professioni contra
surparent. Cubilia eorum crebrius obibat, inclinatus
piscabatur, mores & actiones cujusque observabat
tissimè, nempe quò certior fieret, neminem deesse
bi incumbenti, aut aliquid ad sanctam conversationem
pediens domi desiderari. Cùm aliquis suorum
jubebat eum diligentissimè curari, eique munera
mines peritos, & caritate flagrantes præstibat,
alijs domesticis visitari volebat, & ipse etiam visitare
ra comitate & suavitate, ut nemo esset, cui non illius
sui humanitas morbum levare videretur. Vitæ
7. & Hier. Platus. I. de Card. dig. c. 23.

Julianus Cæsarius Cardinalis familiam suam, quæ
triginta Personas complectebatur, præcipuo amore
plectebatur ac fovebat, in morbis ipse necessaria
omnia, tum etiam ultro invisebat, & consolabatur,
que contigit, ut in ejus manibus cum magno studio
Spiritum DEO redderent. Idem Platus loc. cit.

Pius V. Pontifex Familiam suam magno studio
bat, cò quòd sciret, inde exempla ad omnes Ecclesiam
manare; hinc nihil in suorum moribus, habitibus, cultu
pore

...viviendi ratione vitiosum tolerabat. Familiam ve-
...jussu se velle habere dicebat, quæ & vita, & habitu
...quis exemplo esset, nec tam ministrorum numerum, aut
...corporis, quàm virtutem & integritatem sibi spectan-
...statuebat. Surius in Chron. anni 1566.

Robertus Bellarminus Cardinalis Domesticis suis tria præ-
...vetabat, blasphemias, carnis illecebras, & pugnas,
...omnia tanto insectabatur horrore, ut firmo decreto di-
...declaret, qui in hæc inciderent. Pluries per an-
...ipsemet cælesti pane eos reficiebat, & prius piis mo-
...reficiebat. Quotidianas preces instituit, quibus ipso
...præeunte omnem Familiam adesse volebat. Vita

Alanus de Solmini hac illis Famulis, quos de novo assu-
...bat, prius insinuabat obligationes particulares, nimi-
...domesticos Episcoporum sanctè vivendo, bonum aliis
...plum præbere debere, utpote omnium oculis expositos,
...que leges Familiæ suæ præscriptas exhibebat, quas si
...observare parati essent, Exercitiis spiritualibus S. Ignatij
...vacare per aliquot dies jubebat. Leges autem potio-
...hæc erant, ut singuli quotidie Missam audirent, & horâ
...pomeridiana Litanias de B. Virgine simul recitarent,
...Examen Conscientiæ subjungerent. Singulis Feriis sextis
...hortationi domi habendæ interessent. Singulis minimum
...mensibus confiterentur, & communicarent. Ad Concionem
...omnibus diebus Festis accederent. Omnes in pace viverent,
...que mutuò ut Fratres diligerent. Nunquam extra domum
...licentia cibum, vel potum sumerent. Ab omni jura-
...mento, lusu chartarum, & thesserarum abstinere. Quas
...omnes accuratissimè servari faciebat; hinc Coquum & Car-
...pentarium, quorum alter noctu extra domum dormiverat,
...alter verba minùs honesta protulerat, statim dimisit. Ut
...ocium fugerent, omnes sedulò occupabat. Erga infirmos
...singularem gerebat curam, ne quidquam illis sive in spiri-
...tibus, sive corporalibus deesset, & cuius ingentem amo-
...ris affectum demonstrabat, sæpe dicens: Domesticos nostros
...nos amanter habere oportet. Pro Medicinis ne obolum
...quidem expendere eos sinebat, nec salarium pro illo tem-
...pore subtrahere. De statu eorum assiduò inquirebat, &
...ipse-

ipsem non raro invisebat. Nulli verò dimissio-
peteret, negabat. Vita l. 2. c. 5.

Jacobus Merlohorstius omnes Domesticos sibi con-
ia morum similitudine, & vitæ innocentia similitudine
quod licet in teneris impetratu sit difficile, obtinuit
continuâ vigilantia, assiduisque monitis. Vespertinè
certum locum colligebat, ut Litanias cum variis psal-
recitarent, & Examen Conscientiæ facerent. Domestici
Festis diebus Evangelium dici congruum vernaculo
legebatur. Denique domus instar religiosissimæ
composita erat, nullus ut strepitus, fabulæ, risus, ve-
tas audiretur; etiam cum Exulum Familiam cum
admississet, præter laborantium strepitum, altum ubi-
gebat silentium. Vita c. 24.

II. Ad hæc ergo Exemplaria sæpe oculos suos re-
Sacerdotes, & sic Domesticis suis tam spiritualia, quam
poralia bona provideant, ut de illis perinde, ac de
forti & sapiente dici queat: *Non timebit domus sua
tribus nivis* (id est, grandibus malis & adversitatibus)
enim Domestici ejus vestiti sunt duplicibus, id est,
diis contra spirituales & corporales morbos & ca-
structi.

§. XI.

De Caritate erga Defunctos.

I. Ut appareat, quantopere hanc caritatem coram
Sacerdotes debeant, melius id demonstrare non
quàm si referam, quid P. Jacobus Laynes Societatis
cundus Generalis ad Socios suos de hac materia scrip-
tum inter alia commendans iisdem, ut quotidie
frequentissimè antiuarum, quæ in purgatorio igne
tur studiosè meminissent, hæc ratione illis hanc caritatem
persuadere conabatur: Namque quandoquidem Societas
tantum exhaurit laborum, occupationibusque tam
sive literariis, sive spiritualibus implicatur, eo duntaxat
secundum gloriam DEI, consilio, ut homines ad
felicitatem consequendam juvet, quem ad finem crea-
tioneque tam grandi redempti sunt, consentaneum

ut eundem prosequens caritatis spiritum, etiam ex hac
digressis ad cursum conficiendum opituletur, ne iusta
causa Societatis caritatem quasi imperfectam & man-
dantur accusandi, & merito liceat conqueri, se medio in tri-
tore, eoque loco destitutos, ubi nullam sibi ipsi opem ferre
possent. Ita Laynius, uti in Hist. Soc. p. 2. l. 2. à n. 88. vide-
tur. Quæ omnia facile etiam Sacerdoti cuivis applicari
possunt, & verò etiam non pauci insigniter applicarunt.

S. Odilo Abbas, postquam assiduo defunctis per psalmos,
psalms, & Sacrificia succurrere studuisset, demum ut
caritatem suam erga illos magis ostenderet, instituit, ut
maxima post festum Omnium Sanctorum die solemnis me-
moriam omnium in Christo quiescentium celebraretur, quæ
consuetudo postmodum à tota Ecclesia Catholica cele-
brata est. Vita 3. Dec. apud Haræum.

S. Nicolaus Tolentinas animam quandam sic ipsum al-
loquentem audivit: Veni, Pater venerande, veni, & respi-
ce, utrum te deceat acquiescere tantæ multitudini miseri-
tæ, quæ me misit tuam misericordiam flagitare; Et his
verbis illum ad locum duxit, ubi innumerabilis erat multi-
tudo ejus auxilium implorans, & dicens: Misere Pater,
interere turbæ tam miseræ utile tuum auxilium expectan-
tis, nam si pro nobis dignatus fueris celebrare, maxima
pars ab his atrocissimis pœnis eruetur. Quare cum is tota
hebdomade cum facultate Superioris pro mortuis celebrâ-
ret, adfuit iterum anima, & gratias agens dixit, se cum ma-
gnâ illius multitudinis parte à pœnis esse liberatam. Joan-
nes N. d. in anno morientium hebdom. 2. n. 10.

S. Ignacius animarum purgantium juvandarum desiderio
studiosus effectit, ut in Patria sua quotidie sub meridiem si-
cutam daretur ad orationem pro Defunctis faciendam. Glo-
ria S. Ign. c. 11.

S. Franciscus Xaverius parvâ campanulâ civitatem circui-
vit, & incolas ad orationem pro animabus purgantibus offe-
rendam commonebat. Eundem in finem consilio illius Ma-
gister homo constitutus est, qui quotidie sub noctem altera
campana internam, altera tintinnabulum portans urbem cir-
cumiret, & clamaret: Orate pro animabus fidelium defun-
ctorum, qui in purgatorio torquentur. Diligenter etiam

omnes, quos poterat, indulgentias illis applicabat. In lacrimis quoque diligenter fuit Fratrum suorum defunctorum & illis se in necessitatibus commendabat. Epist. l. 1. c. 1. & Barry solit. die 3.

P. Petrus Faber à Societate JESU tanto subinde se pro mortuis sacrificabat, ut toto sacri tempore lacrymæ ex oculis fluere. Optabat aliquando sentire vim doloris quos in passione sua Christus ex tot cruciatibus antequam jam tum propositis sensisset. Magnificabat Ecclesiam pro Defunctis, illisque maximè utebatur dicentes cæteris DEO probari, valere etiam ad Corporum salutem, cujus mentio fit in ipsis precibus. Incitabatur ad misericordiam, tum ex utilitate, quæ ex unius animæ patrocinio in Ecclesiam redundaret; tum ex majori gloria, cum in purgatorio non ita possint DEI gloriam sicut in celo. S. Gregorium ideo præcipuè coluit, quod tam luculenter de animabus illis scripsisset, illum pro illis invocans. Volebat, ut nostri, si ob occurreret orare pro illis non possent, saltem labores pro illis Hæreticos vel eo etiam nomine detestabatur, quod animabus illis damnum superba eorum impietas. Vita l. 2. c. 17.

Ferdinandus de Monnarij (alij Hernandus Monnerent, nisi fortè diversus sit) ex eadem Societate, quæ moreretur, omnes Missas & pia opera, quæ post suum sum à Societate offerenda erant, animabus purgantium scripsit, & hanc ipsam voluntatem suam literis conscripsit. Syllab. Prov. Pervan. 21. Sept. 1626.

Sacerdos quidam Pauper, cum assiduò Missas pro Defunctis, & accusatus postea de variis defectibus pro seopum, & fidejussorem dare jussus, invenire non potuit animas à se redemptas confugit, opemque petiit, quæ sunt quàmprimùm plures in aère extensæ manus pro spondere. Spec. Exempl. dist. 3. ex. 118.

Julius Mancinellus è Societate JESU, quoties peculiari affectu & studio Sacrificium pro defunctis & longo tempore perseveravit in orationibus ad quibus indulgentiæ pro piis manibus sunt annexæ. manè se vestiret, aut noctu exueret, incedens in

...vel ascendens scalas semper pro iis orabat. Con-
 ...etiam brevem tractatum pro iis, qui dediti sunt ju-
 ...illis animabus. Iter agens identidem pro iis fun-
 ...preces, labores & ærumnas, quos exantlabat, pro iis
 ...Incedens pedes, si viæ saxosæ & difficiles oc-
 ...currebant, calcos exuebat, ut plus pateretur, & satisfacere
 ...pro iisdem. Consuetæ suæ sat longæ flagellationi aliam
 ...iciebat pro piis manibus; quæ caritas illius, piis mani-
 ...tam erat opportuna & fructuosa, ut sæpius ad illum
 ...mittarent proprias suas necessitates & debita proposituræ.
 ...l. 3. c. 2.

Jacobus Rhem ex eadem Societate mirus erat animarum
 ...gantium Patronus; unde hæc illi sæpissimè apparebant,
 ...obertinè ad januam pulsabant, & eò vehementiùs, quò
 ...magis ope illius indigebant. Sæpe è Cæmiterio, è cujus
 ...egione habitabat, audita sunt clamare: Pater Jacobe, ora
 ...pro nobis. Annuz lit. Colleg. Ingolstad. 1618.

II. Exclamet ergo Sacerdos quivis cum S. Bernardo s. de
 ...quique negot. *Surgam in adjutorium illis; interpellabo
 ...emissibus; implorabo suspiriis, orationibus intercedam,
 ...sificiam sacrificio singulari. Si fortè videat Dominus,
 ...judicet, & laborem convertat in requiem, miseriam in
 ...riam, verbera in coronam; his enim & hujusmodi officiis
 ...est earum miseria relevari, finire labor, destrui pœna.*
 ...Quod ut alacrius faciat, sæpe memor sit sententiæ à S. An-
 ...tonio prolatae de offic. dum ait; *Omne, quod defunctis cau-
 ...pretatis impenditur, in nostrum tandem meritum trans-
 ...motatur, & illud post mortem centuplum recipimus du-
 ...plicatum;* nam, ut Richardus de S. Viçt. l. 27. de mortuis
 ...ait, *anima erepra de purgatorio, dum adsunt celesti gaudio,
 ...modo interpellant exorando pro his, qui eis subvenerint
 ...in hoc saculo, DEVS enim illis nihil negat. Cupis ergo, o
 ...Sacerdos. ut tui misereatur DEVS? inquit S. Augustinus
 ...ad FF. in Eremo, fac, ut proximo miserearis in purgatorio;
 ...nam tantum tibi miserebitur DEVS, quantum tu misere-
 ...beris proximo.*

TITU.

TITULUS II.

DE CARITATE ERGA PROXIMUM
IN VARIIS FUNCTIONIBUS
EXERCITA.

Quatuor sunt præcipuè functiones, per quas
Caritatem erga Proximum exercere, munus
satisfacere potest, nempe Prædicatio Verbi Divini,
Instructio per Catechismum, Sacramentorum administratio
& Conversatio privata, de quibus proin singulis,
cum sedulitate, constantia & fructu à variis Sacra-
mentis susceptræ & continuatæ sint, nunc ostendendum est.

§. I.

De Caritate à Sacerdotibus per Con-
versationes exercita.

I. Quàm proprium sit hoc officium Sacerdotibus
olim Apostoli act. 6. ostenderunt, dum ad primos
nos dixerunt: *Non est æquum nos derelinquere Verbum
& ministrare mensis; videte ergo viros boni testimo-
nii, quos constituatis super hoc opus, nos autem orationibus
in ministerio Verbi instantes erimus.* Quàm verò sublimis
atque arduum, quàm fructuosum sit hoc munus, sapienter
Augustinus in serm. quodam declaravit, dum dixit: *Quis
verbum Dei plus esse videtur, Verbum DEI, an Corpus Christi
magis verum respondere, hoc utique dicere debetis, quod
magis minus Verbum DEI, quàm Corpus Christi, & magis
minus reus sit, qui Verbum DEI negligenter audire
prædicaverit) quàm ille, qui Corpus Christi in terra
negligentiâ suâ cadere permisit.* Quod ipsum etiam
de sal. docum. c. 4. magis confirmat, dum Verbi DEI
missionem Legationi Divinæ comparat, dicens: *Accipite
sciamus, & recogitemus, quali honore nobis DEI legatio
accipienda. Quid si Legatio à Rege aut à Iudicibus
veniret? nunquid non mox aliis curis posthabita, pro
negligentiâ, & cum omni devotione literas acciperetis?*

regentes implere satageremus? Ecce de calo Rex Regum, & Dominus Dominantium, imò & Redemptor noster per Proprietas & Apostolos dignatus est nobis dirigere literas suas, non ut aliquod servitium sibi necessarium demandet, sed ut ad salutem & gloriam nobis sunt necessaria, innovet. Unde meritò S. Paulus 2. Cor. 5. dixit: Pro Christi-
 legatione fungimur. Quæ consideratio sanè non levemente munere tanto æstimationem Sacerdotibus ingenerare, debet, ut Verbum DEI cum debita gravitate & utilitate prædicare studeant, incitare debet; nam, ut rectè S. Hilarius in Pl. 135. dixit, si in viris prudentibus expectari id mirum solet, ut ea, quæ loquuntur, gravitate eorum, doctrinæque digna sint, omnisque sermo non sit fortuitus & vagus, sed ex rationabilibus causis profectus, & expectationi audientium utilis, & Authoritati cognitus differentium; quanto magis id in caelestibus alocuiss opinandum est, ut, quicquid in his excelsum est, divinum, rationale, & perfectum esse existimetur. Quam proin saluberrimam doctrinam non pauci Sacerdotes studiosissimè observârunt.

Christus prædicabat Verbum DEI, ut potestatem habens, prædicare sermo illius potestate plenus.

S. Petrus, cum ipsi & S. Joanni prædicatio à Principibus Sacerdotum esset interdicta, dixit ad eos: Si justum est in conspectu DEI, vos potius audire, quàm DEVM, judicate; non enim possumus, quæ vidimus, & audivimus, non loqui.

S. Paulus, quàm graviter & fructuosè Verbum DEI prædicaverit, ipsemet in 1. ep. ad Corinth. c. 2. insinuat, dicens: Ego, cum venissem ad vos, Fratres, veni non in sublimitate sermoni aut sapientia, annuntians vobis testimonium Christi; non enim judicavi me scire aliquid inter vos, nisi IESUM Christum, & hunc Crucifixum. Et iterum: Non enim sumus, sicut plerumque, adulterantes Verbum DEI, sed ex sinceritate, sicut ex DEO, coram DEO, in Christo IESU loquimur. 2. Cor. 2.

S. Dominicus multas plerumque sub concione lacrymas emittebat, unde mirè Auditores commovit, multisque ferè lacrymas ex oculis eliciebat. Vita l. 4. c. 4.

S. Tho

S. Thomas Aquinas multam habebat gratiam in concionibus, in quibus tamen vitabat ea, quæ ad curiositatem, & utilitatem Auditorum pertinere videbantur hominum illorum, quibus concionabatur, captum commodans, & acutas, subtilisque disputationes ad scholas amandans. Vita 7. Mart.

S. Petrus Martyr tanta cum utilitate, tantoque confluxu concionabatur, ut in carruca pictis asseribus ad cathedram fuerit deportandus, ne à Populo, ut fieri consueverat, tantopere comprimeretur. Balg. præf. ad loc. comm. c. 2.

S. Gregorius Nazianz. per plures sæpe horas tanto cum fructu, solatio, & aviditate Auditorum, ut nullum murmur, nulla tussis, nullus screatus audiretur, frequenter gemitus erumperent. S. Greg. orat. 2. c. 1.

S. Vincentius Ferrerius prædicationis officium quatuordecimo vitæ anno inchoatum usque ad vitæ finem continuavit, ita ut nulla ferè Provincia prædicationis ejus experta, & ipso prædicante nonnunquam ad octoginta milia hominum confluxerint, & quod præ ceteris admirandum, maternâ linguâ omnes alij Populi intellexerint. 5. Aprilis.

S. Prosper Aquitanicus nihil studiosius quærebat, procurabat attentius, quàm quomodo Populum suum magis placentem efficeret; quocirca & crebris illuminationibus, quibus nihil facundiùs aut efficacius dicebat, ad rectam vivendi rationem incitabat, & in via continentem, quæ, tametsi gratia & lepore admirabilis, natam illi facundiam condiebantur, & S. Scripturæ testimoniis refertæ erant, & sic mirificè proderant, majorem vim & auctoritatem illis etiam probatissimi ejusmodi vitæ sanctitas afferebat; nihil enim dicebat, quod ipso non impleret, sciens, parùm utilem esse doctrinam, quæ docentis vitam argueret. Erat illius pectus ardens, mitis præsentia, omnibus affabilis, temperata delinquentes severitas, ut magis illos corripientia moveret, quàm verborum asperitas. Haræus 2. s. 10.

S. Antonius de Padua in cælestibus mysteriis luculentè copiosèque explicandis usque adeò præstitit, ut, cum

quando enim concionantem Pontifex audivisset, arcam testa-
menti, alij malleum Hæreticorum vocarint, innumera ve-
nimulitudo, etiam intempesta nocte ad ejus conciones
fluxerit, vestesque cultiores deposuerit. Surius. 13. Jun.
S. Chryostomus ho. 1. de Lazaro sic de seipso scribit: *E-*
meo ipsius animo persuasi, quoad spiravero, hoc implere
desiderium, sive quis attendat, sive non attendat. A-
quam vena, etsi nemo veniat aequatum, manant ta-
tes: & fontes quamvis nemo hauriat, scatebras emit-
tunt.

S. Cyprianus nihil carius habebat, quàm assiduò verbuna
Populo annunciare, unde in lib. de bono pudic. sic ait:
semper exitor vel maxime, quotidianis Evangeliorum tra-
ctatibus aliquando vobis fides & scientia incrementa prasta-
re, ut possint credentes ad repromissum regnum pervenire.
mei & operis, & muneris quotidianum votivum nego-
tium est. Et ideo, cum absens erat, per literas hoc pensum
soluebat, & DEI Verbo sic semper intentus erat, ut sum-
mo desiderio optaret inter concionandum posse extremum
claudere. Sur. Ejus vita.

S. Dunstanus Cantuariensis Episcopus, cum in festo Ascen-
sionis multi Angeli ipsi apparuissent, & dixissent, se venisse,
ad ipsum in caelos deducendum, respondit, se quidem para-
tum esse ad eos sequendos, verùm Populum verbi divini pa-
ulo necdum refectum esse, unde illi excusatione accepta,
mortem in sequentem diem transtulerunt. Jacobus Mar-
chan. tr. 4. horti Pastorum. lect. 1.

S. Gabelinus Archiepiscopus Mediolanensis vir & sancti-
monia præclarus, & Zelo usque adeò Populo instruendo, &
Hæresibus refutandis invigilabat, ut quâdam die concione
vita animam exhalârit. Ibid.

S. Ignatius Loiola pro suis concionibus non aliam mate-
riam eligebat, quàm vitiorum extirpationem, & virtutum
plantationem, & ut Peccatores ad cor redirent, & infinitum
DEI erga se amorem agnoscerent. Ribad. l. 5. c. 11.

S. Franciscus Xaverius Bononiæ cum ingenti fructu con-
cionabatur. Modus ejus erat maximus ardor, sententiæ gra-
vissimæ, nullus fucus orationis, totius corporis ad modestiam
humilitatem conformatio, emicans ex oculis & ore pietas,
quæ

quæ ostendebat, quidquid diceret, ex intimo pectore
 cisci. Materia ejus erat, amor, timorque Domini.
 de una die in Insula Travancotide decem millia homines
 Christianæ fidei amore accendit, & per baptismum
 genuit. Vita l. 1. c. 7.

Sebastianus Barradius tanto Zelo concionabatur, ut
 eadem alter Paulus diceretur. Materia illius erant
 novissima, incertitudo salutis, peccatorum delectatio
 mundi vanitas. In omni ferè concione has sententias
vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Et: *monstrum est, quod
 de pendet aternitas:* inculcabat. Anno 1592, tunc in
 simos Juvenes movebat ad S. Francisci Regulam
 dam, ut Quardianus diceret, optare se, ut superiorem
 Sebastianum aliò mittant, aut Adolescentes in Societate
 admitterent. Tanti verò erat vel aspectus illius, ut
 dicerent, se plus illius aspectu, quàm aliorum compo-
 sitionibus moveri. Vita itinerario præfixa.

Michaël à Fontibus è Societate JESU saepe justus
 unius & alterius horæ spatium concionari; mox ut
 ad Christi Crucem se prosternens, ex illo libro concionari
 faciebat, & dein cum omnium admiratione dicebat.
 nuæ Soc. 1606. Prov. Arag, dom prof. valent.

Conradus Onnekinck ex eadem Societate solebat
 nes suas flexis genibus scribere, quasi à DEO illas excipere.
 Anno 1607. Mogunt. Coll.

Octavius Gondius Concionator admirandus, aut
 vis concionem, quamvis debili esset corpore, si-
 & per duas horas ante Crucifixi imaginem multis
 mis suam concionem DEO proponebat. Anno
 1608.

II. Itaque qui vis Sacerdos audiat Isaiam monentem
 Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem, & ad
 Populo meo scelera eorum. Studeat itaque sic omnes
 Concionatoris partes implere, ut Auditores de
 Arinis illa Jeremiæ 15. c. verba usurpare possint.
*ti sunt sermones tui, & comedi eos, & factum est
 verbum tuum in gaudium, & in letitiam cordis me-
 autem prædicandi veritas servetur, & vivendi aliter
 tur, ut rectè monet S. Gregorius ho. 11. in Ezech.*

§. II.

De Caritate per Catechizationem rudium à Sacerdotibus exhibita.

Quemadmodum Agricola agrum excolere, & optatum fructum referre volentis non minima cura est; ut, dum ad semen recipiendum maximè idonea est; illud seminare, ita & Sacerdotis agrum Dominicum juxta vocationis obligationem excolere desiderantis præcipua sollicitudo in eo consistere debet, ut, dum tenera adhuc juvenus est, & semen doctrinæ Christianæ recipiendum aptissima, illud diligens seminaret, ut fructum suo tempore non trigesimum paraxat, sed centesimum ferat. Et hæc nempe causa est, quæ Christus Jo. 20 S. Petrum ter interrogans, an ipsum amaret, ipsoque semper affirmativè respondente, subjecerit illi duabus vicibus: *pasce agnos meos*: & ultima primùm hæc dixerit: *pasce oves meas*. Ut indicaret scilicet duplo majorem puritatis per agnos significatæ instructioni curam impendendam esse; quam adultis hominibus per oves indicatis. Unde meritò varij Pontifices, præcipuè Pius V. & Gregorius XV. in varijs bullis hunc in finem ejusmodi Catechizationem opus pium, saluberrimum, & Republicæ Christianæ summè necessarium vocant, & ut ejusdem fructuosum exercitium quàm plurimos invitaret, varias indulgentias liberaliter tam ijs, qui illud ipsi obtemperant, quàm qui ad illud cooperantur, concesserunt. Quam sedulò autem & fructuosè id obierint multi Zelosissimi Sacerdotes, ex sequentibus exemplis patebit.

De Christo scribit Theophylactus in cap. 8. Luc. *Ille, qui de celo descendit, ut exemplum & formam vite nobis daret, operibus nos docuit in caritatis officijs non negligentes, nec remissos, sed valde diligentes esse: neque tantum in civitatibus catechizabat, & verbum divinum predicabat, sed multò magis in castellis, ne magnas civitates quæramus, sed viles atque contemptas villas adeamus ad docendas animas, & trahendas ad DEVM.* Unde dicebat Apostolis: *Infrat. IX.* Q. Sini-

*Sinite parvulos venire ad me, & non prohibueritis illi-
um est enim regnum calorum. Marc. 10.*

S. Paulus, quantopere se in hoc officio caritatis ex-
erit, ipsemet 1. ad Thessal. 7. testatur dicens: *Faci-
parvuli in medio vestrum, tanquam si Nutrix fovet
suos.*

S. Hieronymus in Epistola ad Lætam de Filiz in-
ne sic scribit: *Si ad Paulam miseris, Magistrum
Nutritium spondeo, gestabo humeris, balbutientem
Verba formabo, multo gloriosior Mundi Philosopho,
Regem Macedonum babilonio periturum Seneca
eillam & sponsam Christi erudiam regnis calestrum
vendam.*

S. Gregorius Magnus licet podagrâ impeditus, & cur-
semper infirmo, gestatoria sede se ad scholam pro-
choralium portari curabat, quos ipse manu virgâ
dens docebat, errantesque corrigebat, uti in epist.
de necess. util. & præstant. catech. fol. 21. dicitur.

S. Vincentius Ferrerius non tantum ætate profectu-
tiam Pueros certis horis ad se vocatos instruebat,
quomodo Cruce se signarent, orationem Dominica-
tationem Angelicam, Symbolum fidei recitarent,
colerent, Parentibus honorem deferrent, & debita
persolverent. Petrus Ranzanus in vit.

S. Norbertus Ordinis candidi institutor, licet esset
lebris Concionator, ut S. Bernardus eum fistulam
verbi divini vocaverit, maluit tamen in vicis & pa-
ram suam rudibus & pueris instruendis impendere,
in vita testatur.

S. Cudbertus solebat ea maximè loca peragere,
asperis, arduisque montibus procul posita, alijs horro-
ad visendum, & paupertate pariter ac rusticitate Do-
arcebant accessum. Quos tamen ille libenter pro-
patus labori, tantâ doctrinæ solertis excolebat
ut de Monasterio egressus sæpe hebdomadâ integrâ
quando duabus vel tribus, nonnunquam etiam me-
domum non rediret, sed demoratus in montanis plebe-
sticam verbo prædicationis simul & opere virtutis ad-
stia vocaret. Haræus in vita. 20. Mart.

S. Carolus Borromeus per loca prærupta & inuia retransiens, quam incedens, & Sarcinas proprijs humeris portans, Sacerdotes & plebem in montosis locis demorantem proprio ore catechizabat, & proprijs monitis stimulabat.

S. Ignatius Loiola tanti faciebat hoc opus, ut non modò cum magna alacritate & fructu peregerit, sed etiam à confessoribus suis exegerit, ut promitterent se specialem parvulorum curam habituros, & tam ipsi, quam Rectores post factam professionem, aut Rectoratum prima vice susceptum quadraginta diebus eosdem parvulos catechizarent.

S. Franciscus Xaverius de seipso l. 1. Epist. ep. 5. sic scribit: Quot dies plures ego & alij linguæ Hispanicæ & Malabaricæ in unum convenissemus, communi opera, summo labore convertimus Catechismum in Malavaricam linguam, tum ego ut didici, omnes ejus oræ vicos obire cœpi, tinnulo quàm plurimos tum viros, tum pueros cogens. Quos in unum locum coactis Christianam doctrinam tradebam bis in die. Quocirca eam Pueri unius mensis spatio, memoriam bellissimè commendârunt. Interea eisdem præcepebam, ut, quæ ipsi didicissent, Parentes, Domesticos, & quoslibet deinceps docerent suos. Dominicis porro diebus viros ac mulieres, pueros ac puellas factam in ædem convocabam. Conveniebant sanè alacriter, magnòque studio audiendi.

Tum ego omnibus audientibus exortus à confessione Sanctissimæ Trinitatis, Dominicam orationem, Salutationem Angelicam, Symbolum Apostolorum patrio ipsorum sermone, clarâque voce pronuntiabam, & ceterum omnes pariter sequebantur, eaque ex re voluntatem capiebant non vulgarem. Inde Symbolum ego iterabam solus, & in singulis ejus capitibus insistebam. Subter symboli articulos sic iteramus, ut ad singulos pariter perveniret & Ave cum certo carmine recitemus; nam primo fidei capite decantato, mox patrio eorum sermone hoc præco-
cimen: JESU Fili DEI, da nobis, ut hoc primum fidei caput planè credamus; quod abs te ut impetremus, hanc tibi precepcionem offerimus à te institutam. Inde aliam hujusmodi carmen subijcimus: Sancta MARIA Mater Domini nostri JESU Christi, impetra nobis à tuo dulcissimo

Q²

simo

limo Filio, ut sine ulla dubitatione hunc fidei Chrestianam credamus articulum. Eandem planè rationem in undecim symboli capitibus tenemus.

Petrus Forerius, ut doctrina Christiana magis pernotetur, & novitate quâdam Populus alliceretur, thesaurizavit in templo à nonnullis selectioribus puerulis cultu vestitis occupandum, qui in eodem vel de aliquo dei puncto disceptarent, vel peccatum cum omni libertate depingerent; præterea pœnas, quibus iracundia in illud defœvit, adducerent; tum ejusdem fugientium, nec non aliquam in eadem materiâ terribilem riam subjungereut, palàm etiam contestarentur, mortem subituros, quàm ejusmodi scelus admittentium hæc ipse loquens sermonem ad Parentes convertens, eisdem sciscitatus, utrum non afficerentur pudore, quod eorum Infantes majorem rerum Christianarum notitiam quàm ipsi essent nacti; an etiam deinceps tam ignominiosè futuri, ut ipsorum, quod eorum Liberi mortem execrarentur, admittere velint? & hæc omnia cum magna emphasi proferebat, ut nemo non contritus & lacrimis discederet: desiderium etiam aliquid addidit, quod erat grande, ut vespertino tempore Parentes suos seorsum abducereat, illisque munusculum offererentur, ut eadem repeterent, ut hac ratione membra ipsimet in memoria retinerent. Vita. l. 1. c. 8.

Jodocus Van Dormael Theologia olim Professor, quibus diebus Dominicis & Festis à summo mane in vicis per vicos & pagos, per sepes & vias, ardentissimo zelo, quasi sauciatus discurrebat, catechizando, & præsertim doctrinæ Christianæ, rudi plebeculæ exponendo, frusto panis pro viatico contentus, quod, ne cuiquam molestus esset, secum portabat. Ut verò hanc functioni liberius & sine impedimento vacare posset, nunquam Beneficium Ecclesiasticum & pinquissimum ultrò oblatum acceptabat. In epist. cit. fol. 30.

Cæsar Buzæus Sacerdos Religiosissimus, integerrimus Avenione in Gallia commoratus, usque ad eam hanc instructionem, ut peculiarem etiam Congregationem ex pijs Sacerdotibus instituerit, qui Patres doctrinæ

per Galliam nuncuparentur. Quam caritatem DEUS
felicissima morte compensavit, dum noctu sub ipsa ora-
tione subicō luce visibili circumfusus in cælum raptus est.
fol. 69.

II. Habeat ergo & quivis Sacerdos cordi tam fructuosam
functionem, nec sibi persuadeat, in concionibus, aliisque
functionibus honorificentioribus copiosorem fructum re-
peraturum, quia, ut rectè ad similem objectionem Joannes
Baptista Parisiensis Cancellarius respondit, pompositus qui-
dam, non autem efficacius aut fructuosius operam suam in
similibus functionibus ponet, cum à tali Puerorum instru-
ctione potissima salus & felicitas reipublicæ dependeat. Di-
xit ergo cum eodem Gersono: *Venite ad me parvuli &*
*ego vobis doctrinam, vos mihi orationem impende-
tis. Sic Angelos nostros vicissim latificabimus.*

§. III.

De Caritate per Sacramentorum administratio-
nem à Sacerdotibus demonstrata.

I. Cum inter alia munera boni Pastoris non postremum
sit, ut oves suas certis temporibus ad aquarum, quibus sitim
extinguere possint, fontes aut fluvijs perducatur; ejus-
modi fontes autem respectu Spiritualium ovium meritò Sa-
crosancta Sacramenta censantur, utpote per quæ, ut lo-
quitur Tridentina Synodus omnis vera justitia vel incipit,
vel corrupta augetur, vel amissa reparatur, atque adeò aqua
viva hauritur, quam qui biberit, in æternum non sitiat,
sed in eo fiat fons aquæ salientis in vitam æternam, ut Chri-
stus Jo. 4. dixit, facile apparet, Sacerdotis zelum & indu-
ciam etiam in hæc Sacramentorum crebra & fructuosa fre-
quentatione procuranda elucere præcipuè debere; & verò
etiam in non paucis Sacerdotibus præclare enituisse sequen-
tia exempla demonstrant.

S. Ambrosius Episcopus Mediolanensis omnia quidem Sa-
cramenta præcipuo in honore habebat, sed præ reliquis Sa-
cramentum pœnitentiæ magna cum charitate ac zelo admi-
nistabat; siquidem si quis illi peccata sua confitebatur, a-
deò

deò copiosas lacrymas profudit, ut ipsum etiam M.
tem ad fletum permoveret. Causas autem criminum
illi confitebantur, nulli, nisi Domino soli, apud quem
cedebat, loquebatur, bonum relinquens exemplum
Sacerdotibus, ut Intercessores apud DEUM magis,
cusatores sint apud homines. Surius. 4. April.

S. Hugo Episcopus Gratianopolitanus accedentes
eramenta, præcipuè Pœnitentiæ, magna cum
humilitate recipiebat, & patientissimè audiebat;
que verò etiam super caput pœnitentis incumbebat,
tam vertici lacrymarum copiam infundebat, ut
capillis deorsum rivuli per confitentis ora defluerent.
Mulierum confessiones non minùs cautè, quàm
diebat; non enim in Angulis, aut obscuris,
cis eas excipiebat, sed in publicis, ubi ab omnibus
ei posset; & autem quidem satis familiariter
oculorum autem in alteram partem vertebat.
Surius. 1. April.

S. Ignatius Loiola, cum anno 1538. cerneret
rem ob exortas hæreses propè ab interitu abesse,
restaurandam, communi cum Socijs consilio,
tens, utrique Antistitem permissu, varia Romæ
sortiti, ibique concionibus suis civitatem tum ad
ficium Christiani vehementer accenderunt; tum
ut sacræ confessionis & Eucharistiæ frequens
fraude jam pridem extinctus, magno utique
stianæ commodo, in principe, magistræque
vivisceret, effecerunt; unde postea eorundem
sociorum operâ ac studio usus etiam in
Hispaniam, Galliam, Germaniam, ipsamque
latus est. Maffeus 1. 2. c. 7. vit. Ign.

S. Carolus Borromæus uti alias frequenter,
maximè grassantis tempore quàm plurimis
caritate Sacramenta Eucharistiæ, extremæ
matis & Baptismi administrabat, nihilque
stare expirantium, suggererebat DEI misericordiam,
riam in postremo articulo indulgentiam largiebatur.
compend. c. 24.

M. Joannes de Nivella eo ipso vespere, in quo agonizabat, hujus adhuc confessionem audire voluit dicens: Nollem mille marchis auri hominem non audivisse. Spec. Exempl. dist. 8. ex. 85.

Egidius Gonzalez è Societate JESU post triginta & duos annos in summis officijs transactos, tam impigè licet sexaginta quatuor annorum senex confessiones excepit, ut bene illorum Sacerdotum operam æquaret. Imò in ultimo hunc morbo in lecto confessiones excipiebat, jamque morbo proximis, cum à mente aberrasset, confessiones audire videbatur, atque inter mortuis vocibus absolutionis formam identidem pronunciabat. Lancizius opusc. 13. n. 429. Petrus Faber ex eadem Societate, quando confessiones audiverat, cogitabat, se scoparum instar esse, quæ, cum catechizantibus verterendo purgârint, ipsæ sordidæ relinquuntur; ad hanc operam Famuli instar suam operam & studium Christo contulit, simulque precabatur Societatis Religiosis, ejus ut scopæ effici, & haberi vellent; habere enim Dominum in Ecclesia sua tanquam maxima domo multa nobilia instrumenta, sibi autem & socijs abunde fore, si scoparum loco concederetur; cujus rei gratia aliquando sacrificium obtulit, ut ipse & socij dici possent splendidæ Christi, & gloriose scopæ. Vita l. 2. c. 12.

Jacobus Merlohorstius Parochus Colonienſis sub initium accepti muneris totus in eo fuit, ut eorum Sacramentorum induceret frequentiam, quibus animæ puritas & gratia vel acquiritur, vel conservatur. Ad sacrum tribunal quotidie in æde summa facientibus, pridie Festorum aut Dominicarum Parochianis suis & alijs Fidelibus consentibus operationem dabat; præcipuè verò pauperum & afflictorum docebat, in quibus Christum agnoscebat, & venerabatur, non ignarus, divites & nobiles multorum faciles & obsequentes nancisci aures, cum egeni & miseri vix aut ægrè audiantur, nonnunquam autem etiam vultu aut verbis asperioribus excepti, à reditu absterreantur. Sic inducta paulatim in Parochiam octavo quoque die sacre communionis frequentatio, pietas Fidelium aucta, & major divini cultus reverentia introducitur. Vita. c. 17.

Q4

Vjn.

Vincentius Casagnola è Societate JESU, cum in ecclesia
 fionali quotidie per multas horas sederet, sæpe a mercatoribus
 in templo esset, rogatus causam, cur nihilominus in
 egregium hoc responsum dedit, mercatores & mercatoriam
 riam lapissimè, cum nihil vendunt, spe tamen lucra
 b: rnis suis otiosos confidere. Annuz Sicil. Coll. 1604.

Pater quidam in Collegio Taurinensi dum in concilio
 bus excipiendis tenuissimo cuique dabat operam,
 vinæ ubertate dulcedinis repletus erat, ut nunquam
 nerit, se majorem expertum fuisse. Annuz 1584. Coll.
 prov. Mediol.

Jordanus de Saxonia in vitis FF. Eremit. D. Aug.
 13. scribit, quòd quidam ejus Ordinis religiosus
 virtutes etiam hanc habuerit, ut pauperularum
 rum confessiones libenter audiret; unde factum, ut
 loqui dampnandus ob varia peccata fuisset, non mo-
 tus, sed etiam ex purgatorij gravissimis pœnis per
 & orationes eorum, quorum confessiones audierat
 liberatus.

II. Dicat ergo Sacerdos quilibet cum S. Paulo
 4. *Sic vos existimet homo, ut Ministros Christi &
 satores mysteriorum DEI, hic jam quaritur, ut
 satores, ut fidelis quis inventatur.* Ut ergo
 talem ipse exhibeat, præclaram sibi S. Chryso-
 in Matt. sententiam sibi applicet: *Ad vos, & in
 tes, sermonem convertere necessarium est, ut
 studio hac dona distribuatis; non parva etenim
 minet ultio, si quemquam ullius culpa conspici-
 sa (& reliquorum Sacramentorum) participem
 sanguis ejus de manibus vestris exquiretur.*
*Dux militia sit, sive Praefectus, sive Princeps
 coronatus, indigne autem accedat, prohibe-
 lo potestatem habes. Propterea vos DEVS hoc
 honore, ut talsa discernatis: hac vestra dignitas
 securitas, hac omnis corona, non ut albam &
 tunicam circumeat is induti. Videant ergo, sicut
 postolo ad Coloss. 4. ministerium, quod acceperunt*

leant, & sollicitè curent seipfos probabiles exhibere Deo,
operarios inconfusibiles ut idem Apostolus Timotheum.
hortatur, ne in ipsos cadat exprobratio D. Gregorij ho.
in Eyang. dicens: *Ingressuntur electi Sacerdotum*
manibus expiati, caelestem patriam; & Sacerdotes Christi
vitam reprobam ad supplicia inferni descendunt. Cui
similes dixerim Sacerdotes malos, nisi aqua baptisma-
ti, qua peccata baptizatorum diluens, illos ad regna ca-
elestia mittit, & ipsa in cloacas descendit.

§. IV.

De Caritate per conversationem privatam à
Sacerdotibus demonstrata.

I. Hanc Conversationem Manuale Parochorum p. 3. c. 5.
merito ait esse caput totius ferè vitæ Pastoralis; eò quòd
illa Spiritus quasi vitales in omnes officij hujus partes
animant, siquidem vita exemplaris & utilis Sacramento-
rum administratio, & Concionum, Catecheseos, reliqua-
rumque functionum Parochialium recta institutio in con-
versando ferè consistunt, & præterea salus proximi ob fa-
miliarem agendi modum *suavius*, & ob occasionem eli-
gendi materiam loqui accommodatam, gratamque illis,
cum quibus agitur, eamque per frequentiore repetitione
inculcandi *efficaciùs*; & tandem ob faciliorem accessum,
ac occasionem liberiùs ac sine rubore loquendi *faciliùs*
procuratur. Unde meritò Zelosi Sacerdotes eadem ve-
luti præcipuo ad munus suum ritè obeundum instrumento
sunt uti.

S. Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis passim vadens
ad diversa Monasteria Monachorum, Canonicorum, San-
ctimonialium, nec non ad curias quorumcunque Nobilium,
propterea ratio ducebat, perveniens ubique lætissimè sus-
cipiebatur. Similiter & ille solito more se cunctis jucun-
dum & affabilem exhibebat, morèque singulorum, in
quantum sine peccato poterat, in se suscipiebat, sicque fa-
miliaris illi dehinc Anglia facta est. Vita 21. April. apud
Haræum.

S. Vedastus Episcopus Atrebatensis omnes ad se venientes p[ro]p[ri]a
vitæ æternæ pascebat alimento, nec ullum in sua d[omi]no
bat angustia, sed piæ consolationis verbo reficiebat. Per
fos. Unde & à quamplurimis illustribus frequentat[ur], l[icet]
viris, ut illius sacratissimo alloquio, vel in critica
bet sollicitudinis susciperent consolationem, vel in
gione Ecclesiasticæ exercitationis puram ab eo ad
ritatem. Vita 6. Febr. apud Haræum.

S. Dominicus plurimum semper conversationi
hinc quando aliquem prædicatione movere, & con
non poterat, ad illius domum se conferebat, ibi que
quot dies morabatur, ut cum vitæ sanctioris excep
opportunitis & sua vibus colloquiis eundem emolli
opportunity & sua vibus colloquiis eundem emolli

S. Ignatius Lojola nihil ferè magis cordi habebat
etiam commendabat, quàm ut ad hominum benevolenti
divini obsequij gratiâ conciliandam imitarentur
qui omnibus fiebat omnia, ut omnes lucrifaceret
enim re æquè ac morum, studiorumque similitudin
bilique conversatione benevolentiam conciliari
devinci. Hist. Soc. l. 3. n. 48.

S. Franciscus Xaverius multum quidem concionibus
blicis, non minus tamen privata conversatione in
tendis maximè gravibus Peccatoribus efficiebat; hinc
dulò semper socios monebat, ut in congressibus & con
caverent, ne nimia quædam gravitas suspensionem
reverentiam exigentis arrogantia, sed potius faciem &
vultus, lætitiâque, & affabilitatem sermonis præ
hoc enim esse efficacissimum medium, quo animæ
soleant juxta illud Olee 11. *In funiculis Aia trahuntur
in vinculis caritatis.*

Alanus de Solminihac cum Proximo congregatus
in loquendo comitatem præferebat, verbis ejus
& benignitatis, quâ omnium sibi devinciebat animos
conditis, unde non pauci facti sunt, nunquam se cum
se, quin ad pietatem & devotionem exstimulati fuerunt
signemque consolationem perceperint; omnia quæ
verba sanctitatem spirabant, sermonesque inutiles &
lares tantam ipsi torturam afferebant, ut ipsemet

per eos confici & fatigari, quàm per quemvis alium
corporis vel animi laborem. Vita l. 3. c. 18.

Petrus Faber è Societate JESU dicebat, teste Orlandino
1. 9. hist. Soc. interdum ad Populum, sed in congressu,
familiarique colloquio vis major inerat; in hoc ille po-
nebat omnia, in hoc hærebat, in hoc morabatur. Hinc, ut
Auctor l. 3. n. 29. ait, indagabat omnes occasiones &
omnibus consulendi, &, quocunque ingrediebatur,
sermonis occasionem intenta mente captabat, ut,
quicquid ei jungeretur, quasi è salis tactu æternæ vitæ sapore
periret. Bellissimum quippe dicebat esse, & omnibus
alienæ salutis gerentibus proprium, relinquere in
domibus, quò divertunt, vestigium aliquod sancti-
tatis. Ubique colligendum, cum debitores sint omnibus,
ubique eos spectet DEUS, cujus ipsi Famuli & Admini-
stratores existunt.

Card. Robertus Bellarminus miram habebat gratiam in
conversando, maximè cum turbatis hominibus; hinc si ta-
lium quempiamprehendisset, incipiebat cum eo humani-
ter, perinde ac decet cum ægro animo, agere, tum verò his
devincebat. Primò aures dabat patientes, naturam
eius festivè odorabatur; post ejus sensibus perspectis, ora-
tione dulci deliniebat; postremò ubi in animum ejus bene-
volentiam se dederat, salubribus consiliis pro re curabat, & re-
solviebat ab ægritudine, donec jam ad tranquilla redeun-
tem & freni patientem in partes virtutis flecteret, incita-
tione. Vita l. 2. c. 8.

Balthasar Alvarez ex eadem Societate judicabat, virtu-
tem manere exiguam, donec in agendo cum proximo pro-
cedatur; tunc enim caritatem, humilitatem, patientiam, &
generatim magnos sustinere ictus; prodesse autem nobis
illorum studia, & propensiones valdè à nostris
diversas, cum propter DEUM toleramus. Vita c. 7. Sic
autem volebat conversationem institui cum Proximo, ut ij,
cum quibus loquimur, ita mutentur, ut discentes perce-
pissent peccata, dicantque; Verè Filij DEI sunt isti, habentq;
spiritum caelestem. Ibid. c. 8.

Jacobus Merlohorstius etsi difficulter ab oratione & le-
ctione spiritualium librorum abstrahi poterat, quando
tamen

tamen caritas conversationem cum Proximo promptissimus accedebat, & modò pacem inter conciliabat, modò tristes & afflictos melliflua labatur. Cuius doctis docta, non tamen vana, affectata, sed utilia miscebat colloquia, discendi cupidior; hinc cum nullis libentius, quam religiosis de rebus Asceticis loquebatur; quos si repens enim verò ridere vultus, & cor gaudiis dilatar, & incipiebat. Vita c. 22.

II. Audiant itaque Sacerdotes S. Jacobum hortantem c. 3. *Quis sapiens & disciplinatus ostendat ex bona conversatione operationem suam consuetudine sapientia;* ut dicere & ipse possit cum ad Philip. 3. se conversatum esse sine querela; & illud Sap. 8. *Intrans in domum meam, conquiescat illo; non enim habet amaritudinem conversatio eius; sed latissimam & gaudium.*

S. Ultimus.

De felici morte zelosorum Sacerdotum.

I. Si sententia illa S. Davidis Pharisaei *Profeta in die Domini mors Sanctorum ejus,* in ullo alio, Sacerdotibus locum habet; de his enim verificabitur, quod Apoc. 14. dicitur: *Beati mortui, qui non moriuntur; amodo jam dicit spiritus, ut requiescant in operibus suis; opera enim illorum sequuntur illos.* Ut ait S. Gregorius l. 10. mor. c. 21. dixit: *Ad vesperum fulgor Sacerdoti justo, quia in occasu suam cogitationem, atque ideo dictum: Timentis Dominum in extremis, id quod non pauci Sacerdotes sunt expetunt.*

S. Augustinus in gravescente morbo, quo supremam vitam quam sanctissime perageret, communibus Ecclesiam Sacramentis ad mortem fortiter, sancteque vitam migraret, ne assidua ejus de rebus caelestibus cogitatione à quoquam præpediretur, omne à se amovit amicosque

sequi, ita ut nullus eum adire posset, nisi cum Medici
 in inferrent, vel ciborum aliquid inferretur, reliquum
 tempus orationi ac rerum caelestium meditationi dabat: di-
 solutus, neminem sine congruo noxarum dolore decede-
 debere; quam ob causam ipse in adversa lectuli parte
 contra peccatorum horrorem, qui moribundos frequenter
 capere solet, majoribus characteribus exaratos septem Psal-
 mos penitentiales appendi iusserat, quos saepius magna vi-
 rorum perlegebat. Denique verò à febris penitus op-
 pressus, interruptis ac morientibus vocibus Collegas suos
 à vita sanctimoniam cohortans, & Christum Servatorem,
 interemeratam Virginem, S. Stephanum, aliosque Patro-
 nis invocans, astantibus ac pariter orantibus Fratribus in
 pace obdormivit. Vita 1.3. c. 64. & 62.

S. Ambrosius cum à Sacerdotibus quibusdam rogaretur,
 sibi vivendi à Domino peteret comitatum, respondit:
 non ita inter vos vixi, ut pudeat me vivere; nec timeo
 mori, quia bonum Dominum habemus. Sed & eodem tem-
 pore usque ad horam exitus expansis in crucem manibus
 oravit, ac tandem, ubi ab Honorato Ecclesiae Vercellensis
 obdormivisset, tertiâ vice caelitus admonito sacrum Domini
 Corpus accepit, animam in manus Creatoris tradidit. Vita
 1. Dec.

S. Nicolaus Episcopus instante morte suspiciens in cae-
 lum, cum Angelos sibi occurrentes intueretur, illo Psalmo:
In te Domine speravi: pronuntiato, ubi ad illa verba venit:
In manus tuas commendo spiritum meum: in caelestem Pa-
triam migravit. Vita 6. Dec.

S. Clarus Abbas appropinquante horâ exitus sui Psalte-
 rum cum Fratribus decantare cepit, qui, cum ad illa ver-
 ba: *Omnia spiritus laudet Dominum: venissent, cum luce
 sacrot ineffabilis totam cellam replevit, sicque beata anima
 carae soluta recessit. Vita 2. Jan.*

S. Bonitus Episcopus ingravescente morbo ad extrema de-
 ductus, caeleste viaticum sumpsit, signo Dominico se muni-
 vit, & fenestram cubiculi aperire jubens, oculos lacrymis
 madentes ad caelum erexit, & Psalmum morienti congruum
 precitans spiritum DEO reddidit. Vita 12. Jan. apud Ha-
 rem.

S. Seva-

S. Severus Episcopus Ravennatensis, cum diem obitus
ex divina revelatione cognovisset, die quodam SS.
Sacrificium offerens, transiit suum ex hoc Mundo
rima Sacramentorum cœlestium perceptione communi
convocatoque ad se totius Urbis Clero, & utriusque
populo, de integritate Catholicæ fidei, de fraternæ caritatis
& dulcissima animorum consensione servanda cogitatione
impertitâ illis benedictione, stolâ Sacerdotali indutus
vûsque sepulchrum ingrediens, non multo post factam
mam Creatori reddidit. Vita 1. Febr. apud eundem.

S. Nicolaus Tolentinas ex Ordine S. Augustini, cum
ante obitum Mensibus quâlibet nocte, ante præcedentem
nas, voces Angelicas audivisset, & gravi infirmitate
vari advertisset, convocatos Fratres sic est allocutus:
nihil mihi conscius sum, non tamen in hoc justificatus
Itaque si cuiquam ex vobis injuriam irrogavi, participatis
meis. Te verò, Pater Prior, obnixè rogo, ut
primùm legas mihi absolutionem omnium peccatorum,
meorum, & Matris Ecclesiæ Sacramenta mihi
Quæ cum profundissimis lacrymis lampfisset, iussit
En Dominus meus JESUS Christus suæ Matris & Nati
Augustino innicens dicit mihi: *Euge serve bone*
intra in gaudium Domini tui: ac mox subdens, iunctis
tuas, Domine, commendo spiritum meum; iunctis
manibus, & oculos ad Crucem elevans, iunctis
vultu animam efflavit. Vita 10. Sept.

S. Martinus Episcopus mortem sibi imminere præ-
stratum suum cinere & cilicio operuit, cumque rogatus
vilia saltem stramenta supponi suerit, respondit, non
Filij, Christianum aliter, quàm in cinere mori, & pro
vobis exemplum reliquit, ipse peccavi. Subinde
manibus in cælum semper intentus, cum moneret
pus lateris mutatione relevaret, sinite me, inquit,
Fratres, cælum potius respicere, quàm terram, ut
itinere iturus ad Dominum spiritus dirigatur. Quo-
tus, cum Diabolum propè assistentem vidisset, si
nus dixit: quid hîc adstas, cruenta bestia? nihil in
nestè reperies, Abrahæ me sinus recipiet. Quâ in voce
tam animam exhalavit. Vita 11. Nov.

S. Laurentius Justinianus in agone circumstantibus dixit ;
 hinc cum lacrymis vestris , tempus lætitiæ est , non
 timor. Pudeat vos mortem timere , cum Dominus
 JESUS Christus, in cujus conspectu decumbo, propter
 in Cruce mori voluerit. Hunc diem semper ob oculos
 habere, tu scis, mi Domine JESU. Surius 8. Jun.
 S. Thomas de Villanova, cum omnia bona, etiam Je-
 suum, in quo jacebat, pauperibus erogata audivisset, DEO
 gratias agens, nunc, aiebat, lætus ad agonem propero, nu-
 cum nudo, nihil habens, unde teneat, contra malignos
 spiritus fortiter luctaturus, statimque petiit, ut Sacramen-
 tum unctiois muniretur, missæque legeretur, sub
 Passionem secundum Joannem sibi prælegi jubebat, &
 ad illud attentissima mente audivit, donec augustissimum
 sacramentum elevabatur, tum enim mira humilitate illud
 contemplantis, & præ gaudio in lacrymas effusus Canticum.
 Domine, dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum
 tuum in pace : inchoavit, eoque finito subdens : In ma-
 tuum, Domine, commendo Spiritum meum : requievit
 in pace. In triumpho honor 1660 Monachij edito fol. 53.
 Joannes Gerardinus de Societate JESU in agone dixit ;
 timeo mori, habens à Christo syngrapham ad cælum
 scriptam, cujus sigillo munitam ; per sigillum autem hoc in-
 scribitur : Amen, Amen. Per syngrapham autem ver-
 ba : qui reliquerit Patrem & Matrem &c. Dein ad
 se conversus, ô M A R I A, inquit, tribulaber certè ni-
 si, si nescirem tuum Parrocinium, quæso pia Mater,
 tuæ Patrona, dulcis Virgo, in hora mortis tuo præsidio
 præstare, tu quasi terebinthus extende ramos, & me lassum
 suscipe. Denique animam propriam alloquens, ô anima mea,
 quæ jam hæc malè tractaris, jam pelleris, jam non no-
 tas, cujus domicilium tuum jam quassatum, bases nutant,
 fundamenta diruuntur, parietes fiuntur, & per rimas &
 foras jam spiculis dolorum infirmitas te pellit ; quid i-
 terum moraris exi oculus, exi lata instar columbæ ex cavea
 tua, reditura cum virenti ramo olivæ. Annus Soc.
 Lithuan. 1606. Colleg. Pulrov.
 Jacobus Merlohorstius triennio ante mortem tumbam si-
 bi

bi præparaverat, quam lecto impostam quotidie
plabatur, cui hoc dyticon inscripserat:

*Cum capulum cernis, cur non mortalia spernunt
Tali namque domo clauditur omnis homo.*

Testamentum pridem scripserat, quod annuē be-
vebat, & vel confirmabat, vel mutabat, hæredibus
pauperibus nominatis, funeris etiam omnem rationem
signarat, & privatam semper decreverat, abique
sumptibus, qui mortuo non prodessent, & pauperibus
cessaria subsidia decerperent, eique solos cum Sa-
sentes esse quadraginta pauperes iusserat, qui nocte
delato in templum funere vacarent precibus, dicere-
lias, animam DEO commendarent. Cum fatum
imminere persentisceret, cum tenero pietatis sensu
heroicos virtutum actus Sacramenta pœnitentiæ, E-
stixæ, & unctionis suscepit, à præsentibus, & absentibus
niam offensarum demissè petiit, caput 12. l. 2. ex
imitatione Christi prælegi sibi petiit, desiderium
Patriæ per varios Psalmos excitavit, & crucifixi
vulnera dulcissimè disuaviatus, millies & millies,
dulcissime JESU, laudabo te, JESU miserere mei.
MARIA, inter quæ verba sæpius repetita, placide
vit. Vita. l. c. 38. & 37.

Georgius Hippus è Societate JESU, cum videtur
morbo ipsius commotum, & quærentem, num aliquod
opus esset? quid, respondit, quid opus esse poterit
paulò post DEUM habituro? quid mœstitioni præter
gratularis potiùs præstolanti tantum bonum? An-
f. 114.

II. Quidni ergo exclamet Sacerdos quilibet,
cum Balaam num. 23. *Moriatur anima mea mor-
rum, & stant novissima mea horum similia: verum
mors iustorum, ut rectè S. Gregorius super c. 18. Mar-
bonis est in adiutorium, malis in testimonium, ut
versi sine excusatione pereant, unde electi excep-
piunt, ut vivant. Sic enim & de ipsis cum ven-
poterit: Pretiosa in conspectu Domini mors
Sacerdotum; pretiosa planè, ut S. Bernardus in ep-*

tangam suū laborum, tanquam victoria consummatō, tanquam vita janua, & perfecta securitatis ingressus.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶

PARS III.

DE MALORUM SACERDOTALIUM INFELICI EXITU ET POENIS.

¶ In opposita juxta se posita magis illucescant, non parū proderit, ad dignitatem & præmum bonorū Sacerdotum clariū demonstrantia, & damna, quæ ex malorum Sacerdotum scelere oriuntur; & infelices exitus, quos propter eorū vitam sunt passi, paulō clariū obocurrant, simulque causæ & radices tantorum scelorum, eorūque remedia explicentur, quæ omnia hac parte breviter præstabitur.

CAPVT I.

VI SACERDOTES HOC LOCO POTISSIMUM INTELLIGANTUR.

¶ Et malos Sacerdotes hoc loco non intelligo eos, qui levibus & quotidianis peccatis, in quæ etiam justi se cadere solent, committunt, sed qui gravioribus scelis sunt obnoxii, atque in iisdem consuetudine contractis, obstinatem non respiscendi voluntatem callum quomodo obdixerunt; quos quidem genuinis coloribus Apostolus in sua epistola descripsisse videtur, dum dicit: *Pe, illi, qui in via Cain abierunt,* (per DEI scilicet Infruct. l. x. R. con-

contemptum, & Fratrum persecutionem) & errore
mercede (id est promissione mercedis,) *effusi* (id est
 ipse, in maledicta, & impia consilia ad perdendum
 DEI) & *in Contradictione Core* (id est, rebellio-
 mate contra Superiores,) *perierunt*. *Hi sunt in*
macula (id est, commaculantes corpus crapula,
 libidine, convivas turpibus verbis) *convivantes*
re (id est, scædè & sine reverentia DEI & hominum
 gitantes) *pascentes semetipsos* (& non gregem fru-
 bes *sine aqua* (copiosam pluviam exteriori habita-
 promittentes, sed nihil minùs præstantes) *qua*
na gloriæ laudis, & famæ) *circumferuntur*. *Am-*
sumnales instructuosa, bis mortua (tum per defectu-
 zix, tum per carentiam bonorum operum) *fluctu-*
ris (id est, tumidi, inquieti, tumultuosi, & turbu-
 mam libidinis desinentes) *sidera errantia* (id est, in-
 xoneis doctrinis obnoxia) *quibus servata est*
nebrosa (id est, ignis infernalis) *in aeternum*.
qui segregant semetipsos (à bonis Pastoribus) *an-*
star brutorum viventes non habentes spiritum
 lum ad veros Pastores requisitum.) Brevius vero
 per malos Sacerdotes hoc loco intelliguntur
 suæ, nec alienæ salutis curam habentes, gravibus
 & pessimis exemplis semetipsos & alios perdunt.

II. Porro non exiguum esse talium Sacerdotum
 rum, sat clarè SS. Patres, ipsaque experientia quoties
 monstrant; S. Chrysostomus certè hom. 3. in act.
 pertè ausus est dicere: *Non arbitror, inter Sacer-*
tos esse, qui salvi fiant, sed plures multo, qui per-
causa est, quoniam res excelsum requirit animi
tas enim habet causas, qua depellant ipsum à
bis, & innumeris oculis illi undique opus est. Epi-
 gustinus tr. de morib. Eccl. bene advertit, *magnum*
lum est, Iudicem fieri vita aliena, qui nescit ten-
ramina vita sua. Perpetienda sunt vitia mala
ut curentur; & prius toleranda pestilentia,
nanda. Difficillimum est hic tenere optimam
dum, & animum pacatum, atque tranquilum.
 breviter explicem, hi agunt, ubi vivere discedit.

Clarius verò id ipsum periculum s. 15. in ap-
 pend. de diversis sic explicat: *Si diligenter attenditis, Fra-*
tres carissimi, omnes sacerdotes Domini & Ministros Ec-
clesiarum in grandi periculo esse cognoscetis. Ipsi enim
reprehenduntur spiritus Sanctus dicens: Clama, ne cesses,
et tuba exalta vocem tuam, & annuncia Populo meo
peccata eorum, & domui Iacob peccata eorum. Et ite-
rum: si non annuncia veris iniquo iniquitatem suam, san-
ctum eius de manu tua requiram. De ipsis etiam Apo-
stolus dicit: Obedite Præpositis vestris, ipsi enim perurgi-
unt tanquam rationem reddituri pro animabus vestris.
pro se, Fratres, unusquisque vix poterit in die iudicij
rationem reddere, quid de Sacerdotibus futurum est, &
quid sunt omnium anima requirenda? Unde non im-
probat exclamat Trithemius Abbas in sua epist. de Sacerdo-
rum vita c. 2. Miseranda generis humani conditio, quæ
peccatorum scelera debuerant emendare, graviora commit-
tunt. Sedent pro pudor in villis & urbibus publice Sa-
cerdotes concubinarum suarum commixtione diffamati,
peccatorum tantus hodie invenitur numerus, ut si Præsul ali-
quis in sua Diocesi tales voluerit corrigere, solæ multitu-
dine vitæ, à proposito terreatur. Ut adeò ferè verifi-
cari videatur S. Chrysostomi pronunciatum: Multi Sa-
cerdotes, pauci Sacerdotes: multi nomine, pauci opere.

CAPVT II.

DE DAMNIS EX MALORVM
SACERDOTVM VITA
ORIUNDIS.

Multa quidem recenseri possent damna, quæ ex im-
 proborum Sacerdotum vita oriri solent, sed quæ
 quatuor præcipuè revocari queunt, videlicet ad damna,
 DEO, Ecclesiæ, ovibus, & ipsis Sacerdotibus oriuntur.
 I. Et primò quidem DEUM quod attinet, quanta is
 damna & injurias à Sacerdotibus malis patitur, S. Grego-
 rio no. 17. in Luc. sequentibus verbis declaravit: *Nullum*
 R 2 *majus*

majus praesudicium, quam à Sacerdotibus tolerat.
 quando eos, quos ad aliorum correctionem posuit,
 se exempla pravitate cernit; quando ipsi peccata
 peccata compefcere debuimus. Nulla animarum
 quarimus, ad nostra studia vacamus, terrena
 mus, humanam gloriam intenta mente captamus
 ipso, quo ceteris pralati sumus, ad qualibet agendi
 rem licentiam sumimus, & suscepta benedictionum
 rium vertimus ad ambitionis argumentum.
 sas relinquimus, ad terrena negotia vacamus,
 ditatis accipimus, & terrenis actibus implicamur.
 ipse DEUS jam olim in veteri Testamento per
 claravit, quando Ezechieli Prophetæ in Babylone
 Spiritu in Jerusalem raptus, ad primum templi
 multitudinem idololatrantium, & picturis reptilium
 malium thus offerentium ostendit. Dein progrediens
 nias Mulierum Adonidem deplorantium, quod
 tudinis & luxuriæ idolum, monstravit, & postulat
 Fili hominis vidisti abominationes maximas, atque
 videbis majores. Et mox in atrium interius introiit
 viginti quinque viros, qui dorsum altari obversum
 ad ortum solis adorabant, conspexit; per quos
 stomus & alij Interpretes peccata Sacerdotum, quæ
 interiori serviebant, intelligit, atque adeo
 ra, non ratione operis, sed tamen ratione statum
 tis censebantur. Unde Malach. 2. sic eos alloquitur
 nunc ad vos mandatum hoc, o Sacerdotes,
 audire, & si nolueritis ponere super cor, ut
 nomini meo, ait Dominus Exercituum,
 egestatem, & maledicam benedictionibus vestris
 dicam illis, quoniam non posuistis super cor
 projiciam vobis brachium, & dispergam super
 strum stercus solemnitarum vestrarum, &
 cum. Et iterum ibidem: Vos recessistis de
 dalizastis plurimos in lege, irritum fecistis
 propter quod & ego dedi vos contemptibiles
 omnibus populis. Quæ omnia Sacerdotibus
 menti tantò potiori jure applicari possunt,
 stantius est illorum Sacerdotium, atque adeo

prædicando, si vitam tanto muneri congruam non instituerint. Unde merito S. Augustinus epist. 148 pronuntiavit: *Nihil est in hac vita, & maxime hoc tempore facilius, & laudabilius, & hominibus acceptabilius Episcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio, si perfuntoriè atque adulatoriè res agantur: sed nihil apud DEVM tristius, miserius, & damniabilius.*

III. Quòd verò secundò gravia etiam Ecclesiæ damna ex malorum Sacerdotum improba vita, moribusque oriuntur, testatur olim S. Gregorius p. 1. Pastor. c. 2. dist. 23. indicavit dicens: *Nemo in Ecclesia plus nocet, quàm qui per versè agens ordinem vel ordinem Sanctitatis habet. Delinquentem namque hunc nemo redarguere præsumit, & in exemplum culpe vehementer extenditur, quando pro reverentia ordinis peccator honoratur.* Et consentiens S. Hieronymus, veteris, inquit, scrutans historias, invenire non possum stridisse Ecclesiæ, & de domo Domini populos seduxisse, præter eos, qui Sacerdotes à DEO positi fuerant & Propheta, id est, speculatores. *Isti ergo vertuntur in laqueum tortuosum, in omnibus locis ponentes scandalum.* Neque sanè necesse est, veteres duntaxat historias evolvere, nam si vel nostri tantaxat ævi gesta percurramus, clarissimè deprehendemus, omnes propemodum hæreses ab impijs Sacerdotibus fuisse excogitatas; quod verò majus damnum Ecclesiæ oriri poterat, quàm quòd per tot hæreses tam fœdè contaminata & infestata ejus Religio fuerit? Unde merito de talibus Sacerdotibus Ecclesiæ conqueri, illàque Jeremiæ. c. 10. verba usurpare videtur posse: *Va mihi super contritione mea, pessima plaga mea, tabernaculum meum vastatum est, omnes fideles mei (caritatis videlicet & unionis, quâ Fideles inter se uniebantur,) disrupti sunt, Filij mei (Sacerdotes nempe, qui quasi primogeniti erant,) à me exierunt, & non revertentur. Non est, qui extendat ultra tentorium meum, & erigat pelles meas, quia stultè egerunt Pastores, & Dominum non quaesierunt, propterea non intellexerunt, & omnis grex eorum dispersus est.* Sed & ipsi Pastores & Sacerdotes tales jure illud S. Hieronymi usurpare possunt: *Notus peccatis Barbari & Hæreticis fortes fiunt, nostrum virtus Catholicus superatur Exercitus; infelices nos, qui tantum*

difficilem DEO, ut per rabiem Barbarorum & Hæreticorum illius in nos ira deficiat.

IV. Non minus verò damnus etiam ipsis vobis modi Sacerdotum reproba vita oritur; cum, ut S. Augustinus ait, *miseram Sacerdotum conversatio, plebs dicitur sit miserabilis subversio*; id quod S. Ambrosius apud Chantium tr. 2. viig. Aaron. lect. 7. eleganti similitudine declarat dicens: *Sicut in corporibus membris capiti vitio sinito necesse est, reliquum corpus inundatione mortis lethaliter irrigari; ita & hi, qui caput vitio Ecclesie, morbo suo fraternum vitiant corpus, ut vitio totius corporis compage insauctatam possit evadere, negligentium Sacerdotum vitiositas non infecerit, populam videmus nugacem & indoctum, eo quod habeat Sacerdotes.* S. Chrysostomus verò ho. 38. super aliâ, eâque duplici similitudine id ipsum sic contrahit: *cut in corpore, si aliquod vitiatum fuerit membrum, omnisno languet & stomachus; si autem stomachus fuerit, omnia membra inveniuntur infirma; sic si Christianorum peccaverit, non omnino peccavit & veritur ad peccandum. Ideo unusquisque Christianus pro suo peccato reddet rationem, Sacerdotes autem nolum pro suis, sed & pro omnium peccatis reddent nom.* Et que admodum cum videris arborem palam folijs marcidam, intelligis, quia aliquam culpam circa radicem, ita cum videris populum indisciplinatum & irreligiosum, sine dubio cognosce, quia Sacerdotum non est sanum. Quibus omnibus ad stipulans S. Gregorius ho. 17. in Evang. quarto, inquit, *mundus gladio ferit & dicitis, cuius hoc nisi nostro Sacerdotum peccato agitur percuncti populo auctores mortis existimus, qui esse debent Duces ad vitam: ex nostro peccato populi turba perit est, quia nostrâ negligentia ad vitam erudita non est.*

V. Quarto denique quantum sibi metipsis damnus sunt impij Sacerdotes, clarè S. Hieronymus c. c. sup. Ezech. indicavit, dum dixit: *Grandis dignitas Sacerdotum grandis ruina, si peccant. Latemur ad ascensum.*

amus ad lapsum. Non est tanti gaudij excelsa tenuisse,
 tanti maroris de sublimibus corruisse; nec enim solum
 nostris delictis reddemus rationem, sed pro omnium, quo-
 rum abutimur, donis, & nequaquam sumus de eorum sa-
 liciti. Talibus sanè sacerdotibus velut Judicibus
 spiritualibus multò magis congruit, quàm Judicibus sæcu-
 laribus severa illa comminatio sap. 6. à DEO facta: Quo-
 nam data est à Domino potestas vobis (in Fideles) & Vir-
 (id est, talenta necessaria) ab Altissimo, qui interroga-
 opera vestra, & cogitationes scrutabitur, quoniam cum
 Ministeri regni ipsius (spiritualis) non rectè judicā-
 nec custoditis legem justitiæ, neque secundum volun-
 tatem DEI ambulastis. Horrendè & cito apparebit vobis,
 quoniam judicium durissimum his, qui præsumunt, fiet; exi-
 t enim conceditur misericordia, potentes autem potenter
 tormenta patientur. Unde meritò S. Anselmus in med. ex-
 clamat: O durus, & durior casus! heu perdidit Sacer-
 dotis beatitudinem, ad quam factus est, & invenit mortem,
 quam non est factus. Nec mortem duntaxat, sed gran-
 dem etiam infamiam & confusionem; nam, ut S. Chryso-
 stomus h. 5. in Matt. rectè advertit, verè magna confusio
 sacerdotum, & omnium Clericorum, quando Laici inve-
 niuntur fideliores eis, & justiores. Quomodo non sit con-
 fusiō, esse inferiores Laicis illos, quos & equales esse con-
 fusiō est? quæ omnia magis ex sequenti capite patebunt.

CAPVT III.

DE INFELICI EXITV MA-
LORUM SACERDOTUM.

Quod olim S. Augustinus de doctr. Christ. pronuntiavit,
 dum dixit: Non potest malè mori, qui bene vixe-
 rit; & Sicut bene moritur, qui malè vixit; nam, ut sa-
 pienter advertit Cæsarius in 6. admon. percutitur hęc ani-
 madversione peccator, ut moriens obliviscatur sui, qui vi-
 vens oblitus est DEI; hoc plerumque etiam in Sacerdo-
 tibus impiè viventibus adimpletum esse, crebra experien-

tia & exempla demonstrant. Quia verò varia fuerunt poenitentia
ob quæ infelicem exitum ejusmodi Sacerdotes sunt con-
ti, ideo, ut magis appareat, quàm graviter ea DEUS in-
lis puniverit, placet singula seorsim enarrare.

§. I.

De Luxuria in Sacerdotibus castigata.

I. Agmen inter hos meritò infelix Udo Episcopus
deburgenſis ducit, qui, cum ope B. Virginis & S. Mar-
Ecclesiæ Patroni scientiam inprimis, postea verò eius
piscopatam nactus fuisset, ibique vitam luxuriosam
duxisset, de nocte quondam monialem secum in lecto
hæc verba audivit: *Cessa de ludo, quia lussisti*.
Verum cum tertia vice audiens eandem vocem nec
spuisset, tandem nocte quâdam à latere monialis
ctus, & ad templum, ubi Christus cum sua Matre, Ap-
& Sanctis, S. Mauritio præsertim, & illis, quorum reli-
in illo templo asservabantur, deportatus, ibidem ac-
te S. Mauritio capite plexus, & inferno adjudicatus
fusiùs refertur in Spec. Exempl. tit. iudicium DEL. ca. 16.
II. In Gallia cum Presbyter quidam pellicem in-
diu habuisset, eaque mortuâ, omnino cum alia nupti-
lebrare voluisset, nequicquam à superiore deterritus,
nuptiali die, dum lectum uxori cohabitaturus ingredien-
pentina morte percussus est, uti in eodem spec. v. luxuria
5. videre est.

III. Joannes Dominicus Ottonellus in libro notor-
monita circa periculosam conversationem continen-
bit, anno 1628. Parochum quendam fuisse, qui, cum
stanter concubinam aluisset, tandem gravi & perni-
morbo oppressus est; ad quem cum Notarius vocatus
stamentum faciendum hortatus fuisset, nihil aliud,
has voces: *ab ista meretrices*; expressit. Unde cum
fectâ abijisset iterum, sequenti mane ejus concubina ad
sum venit, eique cum insolito tremore narravit, se à Pa-
cho isto paulò ante mortem vocatam, & tres sellas præparatas
ad lecti spondam collocare jussam esse; quo facto cum

nonnihil ad latus secessisset, ipsum cum alijs, quos tamen non viderat, collocutum, postea ad ipsam accedentem iussisse: ibimus; eaque respondente, in villam ibimus ut salutem recuperaverimus, iterum subiecisse: Ibimus in villam, sed ad infernum. Et scias mecum tres ex oratione Demones hic consedisse, qui decretoriam damnationis sententiam denuntiârunt; quibus verbis cum turbata exisset, paulò post auditâ horrendâ vociferatione, rediisse in cubiculum, & Parochum mortuum invenisse, sulphureum-vaporem tam gravem exhalasse, ut penè exanimis fuerit prostratus.

IV. Idem Author monito 14. notâ 9. narrat, anno Domini 1639. Sacerdotem quendam nonagenarium sexaginta annorum Ecclesiam sibi commissam administrasse, tamque illite-ram fuisse, ut nec latinæ principia calleret. Hunc ego, cum adhuc primis annis curæ susceptæ concubinam carnaliter sub nomine Famulæ suscepisset, & frustra à superioribus admonitus dimittere nollet, tandem in lethalem febrem incidisse, Sacrilegâque in voces contra Christum, ejus Matrem erupisse, &, quotiescunque ad pœnitentiam invitabatur excitabatur, ad aliam partem, ne audiret, secessasse, quousque tandem deficiente articulatâ voce, latratu horrendo incepit, & in isto latratu tres dies perseverans, defunctâ linguâ, miseram animam ad orcum transmisit.

V. Cracoviensis quidam Prælatus nobilissimo ex genere generandus, cum ad arcem quandam profectus, post cœnam apparet sumptam, remotis mensis, omnes præter concubinam, eum qua multis annis libidinem suam expleverat, ex consilii exesse jussisset, inchoato noctis primo silentio, concubinâ ad satisfaciendum naturæ egressâ, à nonnullis tectis, nigris, proceris, & flammâ vomentibus cubiculum ingressis tam crudeliter interemptus est, ut Famuli, qui januam nullâ vi referare poterant, tandem per fenestram ascendentes, eundem diu frustra quæsitum, tandem sub lecto inftar globi convolutum, ex toto sanguinolentum, nigerrimum, informem, & abominandum, omnia ossa contracta, & unumque, lectum, & parietes recenti cruore madidos & maculatos repererint. Ex relatione Polonica anno 1642. facta

VI. Anno 1643. D. Alphonfus Mendes, Patriarchæ
thiopiæ Congregationi de propaganda fide sequentem
usdam Sacerdotis luxuriæ penitus immeris caritate
perferipit. In Ceila, unâ ex orientalibus Insulis, Sacer-
cerdos hic multo tempore Concubinam suam domi ad
& aliquot ex ea Filios sustulisset, in gravissimum morbum
conjectus est; quem cum fatalem sensisset, ad vocandam
ria cum ea negotia transegit, tandemque hæc verba
xit: Ego nunc quidem morior, sed cave tu, ne cum
quopiam Matrimonium ineas, nam post mortem
cuius me expediam, & ad te revertar, sicque delictosa
hactenus duximus, vitam porro continuabimus, quæ
Etis paulò post infelicem animam exhalavit.

VII. Conradus Schwaigerus, cum à Religione
superioribus, discedens, Canonicus Passavij esset factus
aliquot annos in fœda libidine exactos, tandem in
Gallicum incidit, qui corpus adeò fœdavit, ut ab am-
torem non ferentibus in gravi ac diuturna ægri-
nitus desertus fuerit. Assistebat sola muliercula, quæ
bebat concubinam, & ipsa Gallica lue correpta.
animam ageret, paulò ante mortem ea ipsum fecit
rant, quæ nec Christianum, ne dicam Sacerdotem des-
Oliverius Manaræus Soc. JESU in catalogo Apostatarum

VIII. Nicolaus Libebat Lotharingus Sacerdos
gionem desertam, usque adeò libidini vacabat, ut
nitis abduci poterit; hinc quondam orto sole per
à domo adulteræ in carceres per medias plateas oppro-
Pastorem egerat, abreptus est; sed neque sic nisi in pe-
fecit; hinc morbo Gallico correptus, dein turpi car-
nundinatione, mercaturâque infamis, demum ob
dium iterum in carcerem conjectus est, è quo cum
vitandi causa effugere, linteis è turri colligatis vel
tis nodis miser corruens, & sicut vas figuli, con-
ctus, infelicem animam efflavit. Ibid.

§. II.

De Avaritia Sacerdotum castigata.

I. De Jordani Cardinalis avaritia à DEO punita sic scribitur in Cæsario l. 2. c. 22. Ante annos paucos Cardinalis quidam, nomine Jordanus defunctus est; qui, ut ab Abbate quodam audiui, erat avarus valde. Habebat autem Notarium quendam, Pandolfum nomine: hunc cum pro negotio quodam nescio quò misisset, interim expiravit. Eâdem hora, cum ille expleto negotio rediret, manè ante lucem ceterum miserabilem in agro contemplatus est. Sedebant homines in jumentis in ore caudas habentes, versis dorsis ad partem illorum, quos Jordanus cucullâ indutus, nudis pedibus sequebatur, duobus Dæmonibus ducentibus, in quorum aspectu dum Notarius nimis horreret, clamavit Cardinali: Pandolphe, Pandolphe. Subsistente Clerico, & dicente: quis es tu, aut quid clamas? respondit ille: Ego Jordanus Cardinalis Dominus tuus, & mortuus sum. Dicente illo, quò ducimini? ante tribunal Christi, respondit: Cùmque Notarius subijceret: Nostis, quid de vobis futurum sit? non novi, ait ille, DEUS scit; sed cùm venero, Petrus de Cardinalatu meam pro me redditurus est rationem, Sanctus verò Benedictus de cucullâ (erat enim ex Ordine illo assumptus) quod si illam mihi obtinere poterit, salabor: sin secus, damnabor. Sicque oculis ejus subtractus

II. De Reginhero Misnensi Episcopo Baronius to. 11. ad annum 1066. refert, quòd post refectioem, in cubiculum, quo thesaurum suum habebat, quasi parùm quiescere volens se incluserit. Cùmque jam die vigente in Vesperam properaret modum, consuetudinèque suam somno indulgere videretur, rem in solitam mirantes cubicularij, pulsare ostium ceperunt, sed nec vociferantibus, nec pulsantibus daretur responsum. Tandem effractis foribus irrupentes, invenerunt eum fractis cervicibus, colore terro exanimem, quo thesauris miserabilem in modum incubantem.

III. Aliud

III. Aliud non minus terribile exemplum Collecto-
gni speculi Exemplorum V. avaritia. ex. 9. narrat, quod
licet Sacerdos quispiam nimium avarus infirmum quendam
de salute sua desperantem invisens, pactus cum illo
si equum suum infirmus ipsi donare, ipse peccata illius
recipere veller; quam conditionem cum accepisset
ac paulò post defunctus esset, Sacerdos, dum sacris
indutus exequias pro ipso celebrare parat, visibiliter
populo per testudinem Ecclesiæ, magno facto foramine
Stus nusquam amplius comparuit.

§. III.

De Pluralitate Beneficiorum in Sacerdotibus
castigata.

I. Cantipratanus l. 1. apum c. 9. part. 5. & 6. narra-
ta annuam 1238. fuisse Parisijs solemnem disputationem
stitutam ubi omnes ferè Theologi à Guilielmo Episcopo
Parisiensi convocati, unanimiter decreverunt, duo beneficia
quorum quodvis quindecim libras Parisenses pro reditu
beret, simul retineri non posse; duo solum Theologi
licet Philippus Cancellarius Parisiensis, & quidam Arnaldus
postea Episcopus Ambianensis, contrariam sententiam
fenderunt. Paulò post autem Philippus in morbum
lem incidit, in quo, dum Episcopus eundem visitans
tur, ut sententiam mutet, omniaque beneficia
bat, uno retento, resignet, respondit æger, experiri
an damnabile sit, plura beneficia retinere, si que de
Cum verò memoratus Episcopus post paucos dies
tutino oraret, inter se & lumen umbram quandam retrahens
modum conspexit, quam cum allocutus quasi visisset,
parte DEI esset? respondit ille: Alienus à DEO sum
pe miserimus ille Cancellarius, cumque Episcopus quaerit
quo in statu esset? damnatus sum, subiecit ille: Quod
fuere causæ damnationis meæ. Una est, quòd contra
fructus annuos contra pauperes timidè reservavi.
est, quòd contra sententiam plurimorum de pluralitate
beneficiorum opinionem propriam defensavi, & in hoc

iculo mortalis culpæ commisi. Tertia est, quòd carnis vi-
cum scandalo multo tempore laboravi.

Item Author loc. cit. aliam narrat historiam de magno
Doctore, qui supra dictæ disputationi interfuerat,
duas præbendas injustè possidebat, quòd scilicet, cum ei-
in gravi infirmitate constituto suafum fuisset, ut alteru-
dimitteret, hoc unicum reposuerit: Orate Dominum,
inspiret. Post cujus obitum, cum miraretur quispiam,
quòd tantus Doctor, si peccatum mortale esset, plura bene-
ficia retinere, in tali statu obijisset, mox quasi semi vigilanti
mortuus apprensus dixit: Hæc sola præbendarum causa est,
qua qua infelix ego æternaliter sum damnatus.

Addit postea idein Author hæc verba: Ego in quadam ci-
uitate Episcopali annis undecim commoratus sum, ubi sexa-
ginta duo Canonici sub præbendis pinguisissimis ducentarum
librarum Parisiensium in Matrice Ecclesia seruebant,
quorum plures erant Beneficiorum plurium detentores. E-
go, qualem viuidictam in ipsos viderim, testis est mihi & Ju-
dex SS. Trinitas. Paucos enim vidi, communi morte defun-
gi, sed omnes subito & repente mori, ita ut quidam eorum
adito, quòd unus Sociorum nocte sanus, manè mortuus in-
uentus esset, complois manibus dixerit: quid vultis? se-
cundum usum & morem Ecclesiæ mortuus est, ut videris. Vi-
digo in ea Ecclesia quatuor Archidiaconos sic defungi. Pri-
mus eorum de phalerato equo cecidit, & fracta cervice expi-
ravit. Secundus manè in cathedra sedens mortuus est reper-
tus. Tertius in choro stans, cum ad missam elevatio corpo-
ris Christi fieret, cecidit resupinus, & subtractâ loquelâ cum
seculi, quasi brutum animal tertio die sine Sacramentis est de-
fectus. Quartus confessionem, Sacramentâque recusans
mortuus est, & extra exâmterium sepultus.

§. IV.

De Gulæ intemperantia in Sacerdotibus castigata.

I. In villa Bruxellensi Brabantix Sacerdos quidam, cum
aliquot annis nihil aliud, quàm Gulam & Luxuriam medira-
ri vi-

ri videretur, iusto DEI iudicio impræmediatè defunctus
nec multò post, cum alius Presbyter socius illius & con-
sals in crepusculo noctis viam ageret extra villam,
vit miserabilem vocem quasi sub terra clamantis, &
gentis. Consternatus autem, qui suam esset, cruce
inquiret; cui respondit alter: Ego sum infelix socius
Cumque rursus alter quæreret, quo in statu esset, vixit
ille, vix mihi, vix, vix, quoniam clausit super crepus-
suum. Et cum pennigero quasi volatu vox in longin-
delata & audita est. Cantipr. l. 2. c. 30. part. 16.

II. S. Cyrillus in Epistola ad S. Augustinum nar-
cùm Sacerdos quidam ebriosus & luxuriosus de hoc
migrasset, tantus duabus noctibus strepitus campanarum
& aliarum rerum auditus fuerit, ut vicini undique ad
siam confluerent, inusitatum spectaculum visuri: &
omnia in templo eversa, & à flammis ambusta reperi-
Candiz Pontifex communes preces indicens, quid
tumultus significaret, indicari petijt. Quo facto S. Cy-
nymus cum magno splendore apparens, indicavit, hunc
corpus Sacerdotis ebriosis in locum sacrum indignè
contigisse, iussitque, ut, sicut olim infernalibus igni-
ternum arsurum esset, ita nunc quoque flammis tempo-
bus concremandum offeratur, quod & factum.

III. Joannes Kokfort Bassoviensis Parochus potu
æquo addictus, cum die quâdam cum Nobilibus deo-
propinquis à potu temulentus rediret, arripens lagenam
no plenam, nobilem provocat, ut uno haultu illam
evacuarent; recusante verò altero, ego, inquit, sum Sacerdos
& Pastor, tu verò Nobilis & sæcularis, non audebis me
tantillo potu respondere? Nobilis ergo irritatus, re-
quit, & ebibe prius, ego sequar. Dum ergo lagenam
mè evacuavit Sacerdos, retrosum cecidit quasi mortuus
statim in lectum delatus crepuit medius, ac die sequenti
tinctus est. Oliverius in relat.

IV. Jacobus Feurier Sacerdos Trevirensis à Re-
primùm, postea verò etiam à fide deficiens, cum quondam
funere Nobilis Matronæ concionatus ad vespertinam
beralius bibisset, surgensque de mensa domum rediret
in medijs campis obdormiscens, ab alio ut ipse ajebat

est, vocemque audivit juxta se dicentem : damnatus es, quia territus in fugam se dedit, & domum veniens mox graviter morbo correptus est; cumque visitaretur ab Amicis, hoc illi in ore habuit : damnatus sum : & in hac voce non multo post expiravit. Idem.

V. Jacobus Marchantius in Virga Aaron lect. 11. narrat de duobus Parochis, quorum alter tabulato, in qua nuptiale agebatur convivium, corruente oppressus miserè occubuit, scyphumque adhuc in manu gerens inventus est. Alter autem, dum simili convivio nuptiali intererat, temulentus de altiori loco per gradus corruit, & fracta cervice, subito expiravit.

§. V.

De Superbia in Sacerdotibus castigata.

I. Simon de Tornaco celeberrimus Doctor Parisiensis, cum ob raram scientiam ab omnibus suspiceretur, & Auditorum præ alijs Doctoribus accursum maximum haberet, ob hanc elatior factus eò usque per Superbiam deductus est, ut etiamque publica in disputatione dicere ausus sit, tres fuisse in mundo homines, qui eum sectis & dogmatibus suis subjugarunt, Moysen videlicet, qui Judaicum populum subverterit, Machometem, qui Turcas seduxerit: & Christum, qui Christianos fefellerit. Quà blasphemiâ prolatâ mox à DEO puniendus, cæcis primùm oculis, pro humana voce mugire coepit, & epilepsiâ correptus, omnem scientiam & loquendum usque ad eò amisit, ut nihil præter Aleidem concubinam suam nominare posset. Cantiprat. l. 2. apum. c. 48. p. 5.

II. De alio quoque Sacerdote, superbo admodum, & insolentius, quam decebat, bellicoso, S. Damianus epist. 14. ad Deid. Abbat. c. 6. scribit, eum, cum ob varias lites cum alio quoque potente Domino acie contendere decrevisset, & forte cum socijs Missam audiens verba ista : *Omnis, qui se exaltat, humiliabitur : Et qui se humiliat, exaltabitur :* in Evangelio audivisset, turpissima cum elatione & blasphemiâ dicere ausum esse, veram non esse hanc sententiam vel ex hoc demonstrari, quòd si ipse se coram hostibus suis humiliasset

fer, tot prædia & Clientes ipse non possideret. Verum
divinam vindictam adfuisse, dum in acie certans ab
bus, in eo ipso guttore, per quod superbas & blasphemias
ces protulerat, confossus est.

III. Josephus Acosta l. 2. de temp. noviss. c. 11. in
in regno Pervano magni nominis Theologum fuisse,
muliere, quæ divina pati videbatur, seductus, tantum
exoraculisejus opinionem concepit, ut, licet integro
lioqui sensûs & cerebri, serio tamen crederet, se hunc
Pontificem creatum iri; sanctitatem sibi super omnia
los concessam; unionem hypostaticam sibi oblatam
cusatam à se: Christum quoad sufficientiam reatu
rò quoad efficaciam Redemptorem Mundi fore, quæ
& plura alia cum tanta pertinacia, adductis etiam
lypsi, Psalmis, & Prophetis, testimonijs defendit,
potius à Judicibus inquisitionis adjudicari, quam
suas deserere maluerit.

IV. Lusitanus quispiam Sacerdos, cum ab initio
phiam & Theologiam in Societate docuisset, sed
mores leves & superbiam ad Professionem serius
tur, ad Ordinem Augustinianorum transeundi
impetrasset, ibidem quoque alios contemnere, &
doctos ludibrio habere cœpit; unde permissu DEI
vitium quoque prolapsus est, quod ubi Prior ipse
quâdam nocte, cum audisset, eum in domo me
ri, armata manu illum ad Monasterium duci, ibique
omnibusque privilegijs exutum flagris eadi, & in
detrudi iussit. Sed ille carcere elapsus in Siciliam
eum vicarij ruralis officio aliquamdiu fuisset
post iter faciens in Grassatores incidit, ab ijsque
occisus est; qui, cum & ipsi comprehensi hoc cert
derexissent, & locum, in quo sepeliverant, indic

fecti quidem illuc sunt aliqui, ut honestius illum
lirent, sed à canibus jam devoratum repererunt.

Ribadencira in Catal. Apost.

CAPVT IV.

DE RADICIBUS SEU CAU-
SIS MALORUM SACER-
DOTUM.

Prima, eaque non levissima causa, cur tot mali Sacer-
dotes passim reperiantur, est defectus legitima vocatio-
Nam, ut rectè olim S. Bernardus in serm. ad Clericos
conquestus est, *currunt ipsi, & reverenda etiam Spi-
ritu Angelicis Ministeria apprehendunt sine consideratio-
& reverentia. Nec signum occupare regni caelestis, aut
imperij timent gestare coronam, in quibus avaritia
regnat, ambitio imperat, dominatur superbia, luxuria e-
tiam principatur; in quibus & pessima fortè appareat abo-
minatio, si juxta Ezechielis Prophetiam fodiamus parie-
m. Sed & Trichemius in cit. Epist. hanc causam assignans,
u. 11. sic loquitur: Ecce nulla in ordinandis Sacer-
dotum scientia quaritur: non vocati accedere permittuntur,
nunquam vita ordinandorum, ut in primis oportue-
re discutitur. Propterea populus Christianus suis peccatorum
captivus abducitur, concordia fraterna dilectio
solatur. Sacerdotes nostri mundanis cupiditatibus
sunt, corrigere vitiosos non praesumant, quia se deliquisse
majoribus agnoscunt. Pauci etenim sunt, qui moribus
sanctis in Ecclesia nunc fulgeant: pauci scientiam scri-
pturarum amant, pauci commissum sibi gregem verbo & ex-
emplis debite informant. Unde meritò exclamatur cum
psal. 9. *Multiplicasti, Domine, gentem, sed non magni-
ficasti latitiam.**

II. Altera radix seu causa est nimis in rebus spiritualibus
negligentia: cum enim oratio & exercitia spiritualia sint neces-
sarium & præcipuum instrumentum, quo gratia DEI impe-
ditur, tum ad tentationes Dæmonum superandas; tum ad
officia Ministerij sui ritè & fructuosè obeunda, necesse est, ut
in hac exercitia languent, ipse quoque fervor in sectandis
virtutibus, & animabus quaerendis langueat; id quod proph-
etia *Instru. IX.* dolor;

dolor! experientia quotidiana nimium confirmat, dum certis-
 sim experimur, Sacerdotes sine omni interno sensu & gratia Deo
 spirituali passim Sacrificium Missæ celebrare, Hostias immolare,
 nicas recitare, Sacramenta ministrare, Verbum Dei prædicare
 care; ita ut verè in illis vaticinatio Christi Jo. 15. improprie
 deatur: *Sicut palmes non potest ferre fructum à seipsum
 sic nec vos, nisi in me manseritis* per gratiam & frequentem
 conversationem ac orationem; cum enim homo sine
 statione in hac vita vivere non possit, hoc ipso, si multum
 rebus spiritualibus, & conversatione cum DEO
 consolationem percipiat, ad humanas, sensibiles
 solationes delabatur, necesse est.

III. Tertia radix non immeritò *Ocium* esse creditur
 cantatum illud malum, & pluvinar Diaboli, in quo
 profectò recumbit, ut dormiat, sed ut in perniciem
 rum soletter invigilet. Debet enim homo aliquando
 & habere, erga quod afficiatur; nisi igitur honesto
 li labore se occupet, hoc ipso ad inutilia, & non
 ad inhonesta & noxia delabatur. Unde fit, ut tem-
 riosissimum, quo propria & aliorum salus quæri de-
 pissimè elabatur: ut ludicræ confabulationes &
 tuantur; ut divinarum rerum fastidium conspiciat
 animus flaccescens ad fordida & sensibilia objecta
 tur: ut studium literarum ad conciones & alias
 necessarium intermittatur, & hujus defectu multi
 sæpe errores committantur.

IV. Quarta denique radix & causa est *nimia
 cum mulieribus conversatio*: nam, ut rectè Trinitas
 2. suæ Epist. n. 4. dixit, prima & fortissima Clericorum
 tamenta ex frequenti mulierum accessu proveniunt.
 ros prostravit stulta præsumptio, qui manibus, ut
 rim, instrumenta victoriæ hostibus tradiderunt.
 mē vitatur periculum, si occasio non vitetur. Enim
 femina moratur cum Clerico, solaque resider cum
 bos comedenti præparat, lectulum que dormienti
 alloquitur, arridet, fomenta libidinis admittit
 tumlibet sancta sit femina, semper Clerico est timenda
 sicut scintillæ de carbonibus profiliunt, ita virus

ent, bonitatis ex mulierum assidua familiaritate diffunditur. *Ja*
 nta de porta Diaboli, porta inferni, via iniquitatis, scorpionis que di-
 locas percussio, & nocivum genus fallendi viro casto est fami-
 DE Elucida femina: cum proximat, stimulat: cum loquitur, in-
 imponit: cum tangit, vehementer exurit. Non damnamus
 sed castitatis denunciamus periculum. Nam sicut
 frequenter, posteaquam Clericus semel corpus suum amplexi-
 o meretricum exhibuerit, raro vel nunquam ad perfectam
 mulationem redit; omnes enim, qui perverso amore ve-
 D pulsat, quanto diutius in cœno luxuriæ jacuerint, tanto dif-
 lilius ad sanitatem mentis revertuntur. Figit in corde hu-
 ano radices vitium fortiter inveteratum. *Quare danda,*
 quod S. Basiliius c. 4. in constit. est opera, ut quantum fieri
 possit, mulierum colloquia, congressusque fugiamus; sin id
 fieri non possit, in eo existendum est certè, ut quam rarissime
 illa fiant. Etenim, ut monet S. Cyprianus l. de
 Cleric. sunt aliqua necessitates, qua nos quoque pri-
 mario feminas videre compellant, ac etiam ipsa de vini o-
 portunitate vel precepti imperant efficaciam, ut visamus, ut sola-
 tumur, ut hortamenta vitalia salubriter intima-
 mus, nec tamen in his officijs minor cura agenda est pro
 moribus nostris, ut clarescant in nostra operatione indicia
 puritatis, severitas non desit, qua cum Clerico Feminam
 adstringere, ut ipsa consolationem nostram suscipiat
 tremore, & ita sentiat visitationis affectum ut Cle-
 ricam generetur.

CAPUT V.

DE REMEDIIS PRO MALIS
SACERDOTIBUS EMEN-
DANDIS.

Primum inter hæc Media locum merito obtinet *Voca-*
tionis sua serietà, dignaque ponderatio & estimatio;
 videlicet, quemadmodum S. Bernardus Religiosis suis, ut
 magis & fervorem in studio perfectionis semper vividum
 conservarent, ante omnia suavit, ut semper vocationis suæ,
 S 2 memores

memores, seipfos alloquerentur, & quærent: *missi?* ita idipsum quoque Sacerdotes pro fervore in
 catione retinendo faciant. Quod medium jam olim
 Trithemius Abbas Sacerdoti, ad quem Epistolam
 riam scripserat, sequentibus verbis suavit: *que te moneo, ex definitione nominis statum pensare
 conversationis. Etenim dicimur Clerici, quate-
 rem Domini sumus specialiter electi. Interpretamur
 que vocabulum nominis, & intelligemus qualitate
 cepta honestatis. A clericos ergo Clerici in Domino
 dicuntur electi. Si nos igitur in sortem DEI vocati
 scimus, cur adhuc mundo militamus? ad quid in
 rientium hereditatem quarimus, qui DEVM se
 centem hereditatem expectamus? Omnis ergo
 ut paulò infra concludit, *serua cor tuum*, ne te
 dum avaritia demergat cupiditas, ne libidinis
 mum tuum cum peccatoribus in canum luxuria
 ne superbia fastus te ad inferos sine fine cruciant
 trahat. Cave, ne per hujus mundi curas a sorte
 daq, cave, ne in via contemptorum DEI pergas.*

II. Alterum medium *seria & continua divina
 vitio cum humili de proprijs viribus diffidentia
 cum enim, ut ex toto hoc tractatu patet, arduum
 Sacerdotis Evangelici munus, & generosam omni-
 dinatarum cupiditatum victoriam requirat, merito
 dos sapientissimi Salomonis consilium & exemplum
 tur, atque adeò cum eodem dicit: *Et ut scire
 aliter non possem esse continens, nisi DEVS det:
 sum erat sapientia, scire, cujus esset hoc donum
 minum, & deprecatus sum, & dixi ex totis
 Eccl. Sap. 8. Quod medium pariter iterum Trithemius
 3. n. 12. suavit his verbis: *Noli in tua fortitudine
 re, noli tibi victoriam arrogare, sed spem tuam in
 adjutorio scito consistere; nemo enim castus
 gratia enim DEI adjuta carnem vincit bona
 oportet autem contra tentationes carnis sine inter-
 orare ad Dominum, & dicere: *Confige timore
 nes meas, à judicis enim tuis timui. Mox ergo
 infra, ut carnis libido spiritum oppugnare cõperit****

suas ad calum cultor castitatis & dicat: Domine
 Christe, amator casti consilij, tu scilicet vires meas ad ve-
 hendum exiguas, adjuva infirmitatem meam, per ama-
 tionem passionem tuam. Credo in Domino, quoniam si orans
 devotione perstiterit, victoriam adversus carnem facie-
 re impetrabit. Ita sane S. Paulus expertus est, qui, cum
 Dominum suppliciter rogasset, ut tolleretur à se stimulum
 carnis, mox audivit: Sufficit tibi gratia mea. 2. Cor. 12.
 III. Tertium medium est frequens cum bonis & zelosis
 sacerdotibus conversatio; quod jam olim S. Ambrosius l. 1.
 c. 45, sequentibus verbis suavitè sequatur conversationis
 officio, ut adjungamur probatissimis quibusque seniori-
 bus; namque, ut aequalium usus dulcior, ita seniorum tutior est,
 Magisterio quodam & ductu vita colorat mores adole-
 scentium & velut murice probitatis inficit. Id quod ma-
 gis in Confessoriorum electione observandum, in qua, ut
 Author Epist. adventoriæ scribit, ingens momentum
 est positum; DEUS enim homines ad æternam salutem per-
 ducit; si itaque talem Ducem nanciscaris, aut de-
 geris, qui se depravatæ voluntati & libidini accommodet,
 morem gerat, nec delinquentem sæpius monere au-
 deat, nec idonea remedia præscribere nòrit, versatur profe-
 ctus salutis tuæ arduum negotium in summo periculo; hinc
 sequitur magna peccandi libertas, excussio timoris di-
 vine, & sub spe facilis veniæ, reditus ad projectum vomitum,
 augetur cæcitas mentis, & scandalum aliorum non le-
 viter nutritur, dum mulum à mulo scabi, & cæcum à cæco
 in perniciem vident.

IV. Quartum tandem remedium est, generosa & conti-
 nua suspensio, & inordinatarum suarum passionum victo-
 ria; nam, ut rectè pius Asceta pronuntiavit, tantum profi-
 ceres (in virtutis studio) quantum tibi vim intuleris. Ad
 hanc autem victoriam obtinendam non parùm conducet, &
 severo & frequenter ex una quidem parte terrenarum rerum
 aversio, falsitas, brevis, turpitudine, nocumentum perpen-
 ditur; ex altera verò parte quàm omnia alia in spirituali-
 bus objectis & delectationibus reperiantur, accuratè perpen-
 ditur; hinc enim fiet ut digna de rebus cælestibus æstimatio
 concipiatur; ex æstimatione desiderium fruendi oriatur; ex

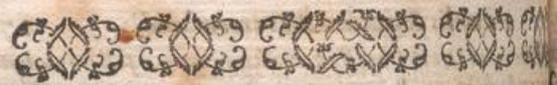
fruitione fastidium terrenarum rerum sequatur; *namque Spiritu despicit omnis caro*, juxta commune hominum effatum. Unde plura postea alia impedimenta pericula & victoriam tolluntur; nam & nimia atque abjecta familiaritas tollitur, occasiones noxiæ devitantur, otium peritur, & cum hoc velut omnium vitiorum seminatio gravius peccandi pericula declinantur. Quem in hoc valde utiliter à nonnullis suaderet, ut tum inchoat (dotij), rum frequentius deinceps Sacerdos quilibet Ignatij exercitijs extollat animum; in his quippe Moderationis & gustus rerum cælestium occasio copiosatur, atque adeò admiranda non rarò vitæ pervertit liorem & sanctiorem mutatio est subsequuta. Namque ter S. Gregorius l. 30. moral. dixit, *si carni, quod scindimus, mox in Spiritu, quod delectat, in venientia tentationi quippe anima si exterior evagatio claudat, visor accessus aperitur; nam quò extra se spargi per nam mens non potest, eò super se intendere per potest: quia & in altum crescere arbor cogitur, quos diffundi prohibetur; & cum rivos fontis fluentia surgere ad superiora provocamus.* Hinc de ii, eodem Doctore teste l. 29. mor. c. 11. qui ministeriis deservire officiis necessitate coguntur, semper ad cordis secreta refugiunt, ibique cogitatione cacumen ascendant, & legem quasi in mente psunt, dum postpositis tumultibus actionum temperationis sua vertice superna voluntatù sententia perscrutantur.

I. Ut ergo finem loquendi & adhortandi tandem mus omnes Sacerdotes saluberrimis Trichemij verbis quor, & adhortor: *Militia est vita hominù super Miles enim summi Regis es: non licet tibi agones serere. Bonus miles Regem suum, quocumque quitur. Vbi ergo est Rex tuus? in calo; cur illum queris? quid facis in terra, si miles es Regù superni ipse enim dicit: qui mihi ministrat, me sequatur, ego sum, illic & minister meus erit.* Sequatur, non gressibus pedum, sed passionibus affectionum. Ergo, qui coronam immarcescibilem victoria expectas,

bonus miles IESU Christi: nulla terrena sollicitudinis
te, aggravet: nulla carnea voluptatis mentem illece-
rangat. Nihil enim Christi milite felicius: cui promit-
regna caelorum: nihil laboriosius, qui quotidie de vi-
periclitatur: nihil fortius, qui vincit diabolum: nihil
mucillius, qui a carne superatur. Non te domus avocet:
parentela impediatur: non caro constringat. Volo te sine
sollicitudine esse: ut liberè cogites, qua DEI sunt. Nudus
expeditus ad caelum vola: quia nudum te mater genuit:
dom terra suscipiet. Ama, quod non perdas: contemne,
tenere non pravales: quare, quò in aeternum feliciter
vivas. Ita vive: ut mori non timeas. Bona conscientia
non metuit: quia per illam se ad aeterna caelestis pa-
gaudia venturam esse cognoscit. Habes nunc, aman-
ne frater, quod à me postulasti: habes aliqualem bona
rationis formulam, cui imprimaris: habes sanctae
rationis normam, ad quam sedulo possis habere recur-
sum. Feci, quod potui: non quantum volui. De reliquo vi-
secundum Evangelium & constitutiones sanctorum Pa-
trum: in quibus omnis perfectionis Christiana
forma conspicitur.

S 4 INDEX

I N D E X

Potiorum Materiarum.

A.

Abstinentiæ definitio.
Ejusdem necessitas.
Occasio prima.
Occasio secunda.
Occasio tertia.

Avaritia Sacerdotum castigata.

B.

Beneficiorum pluralitas castigata.

C.

Captivi quomodo juvandi.
Caritatis necessitas.
Ejusdem actus primus.
Actus secundus.
Actus tertius.

Caritas erga Defunctos quomodo exercenda.
Caritas erga Domesticos quomodo exercenda.
Caritas erga Hæreticos quomodo exercenda.
Caritas erga Hospites quomodo exercenda.
Caritas erga Infideles quomodo exercenda.
Caritas erga Infirmos quomodo exercenda.
Caritas erga Inimicos quomodo exercenda.
Caritas erga Pauperes quomodo exercenda.
Caritas erga Peccatores quomodo exercenda.
Caritas erga Peregrinos quomodo exercenda.
Caritas erga Pestiferos quomodo exercenda.

Castitatis definitio.
Ejusdem necessitas.
Actus primus.
Actus secundus.

Index posteriorum Materialium.

Media,	180
Calala cur sic dicta,	54
Quid significet.	ibid.
Rehabilitationis necessitas,	241
Exempla,	ibid.
Quic unde dicti,	41
Eorum privilegia,	15
Concessionatoris officium quàm necessarium & sublimè,	236
Quomodo exercitum,	237
Confirmationis Sacramentum quomodo necessarium pro Or-	
dinibus.	10
Constantiæ necessitas,	156
Ejusdem occasiones,	157. 159
Conversatio privata quanti faciendâ,	249
Ejusdem Exempla,	ibid.

D.

Deinde quomodo juvandi,	232
Demeriti quomodo diligendi,	229
Diaconi materia,	6
Diaconi potestas,	ibid.

E.

Execratus quid sit,	5
Ejusdem officium,	ibid.
Ordinatio,	22

F.

Fidei necessitas,	89
Ejusdem actus,	90
Fortitudinis necessitas,	148
Occasiones,	149. 51. 53. 55

G.

Græla Sacerdotum castigata,	269
-----------------------------	-----

H.

Hæretici quomodo juvandi,	201
Hospites	55

Index potiorum Materialium.

Hospites quomodo tractandi.
Humilitatis definitio.
Ejusdem necessitas.
Actus.

I.

Infideles quomodo iuvandi.
Infirmi quomodo tractandi.
Inimici quomodo diligendi.
Justitiæ definitio.
Ejusdem species.

L.

Lectoratus quid sit.
Ejusdem officium.
Ordinatio.
Luxuria Sacerdotum castigata.

M.

Manfuetudinis definitio.
Ejusdem necessitas.
Occasiones.
Modestix definitio.
Ejusdem necessitas.
Exempla.

O.

Obedientiæ necessitas.
Ejusdem actus.
Orarium quid sit.
Ordinationes quando faciendæ.
Ordines minores quinam sint.
Cur sic dicti.
Quando conferendi.
Ordines sacri qui dicantur, & cur.
Ostiaratus quid sit.
Ejusdem officium.
Ordinatio.

Index potiorum Materialium.

Prophetas à Sacerdote cur fugienda.	193
Prophetarum duplex genus.	194
P.	
Prophetas quomodo iuvandi.	221
Prophetarum definitio.	160
Prophetarum necessitas.	161
Prophetarum occasiones.	164. 66
Prophetas quomodo iuvandi.	205
Prophetarum quomodo tractandi.	227
Prophetarum quomodo iuvandi.	216
R.	
Prophetarum necessitas.	111
Prophetarum occasiones.	112. 113. 116. 17
Prophetarum erga Christum, quantopere Sacerdotibus conveniat.	119
Prophetarum occasiones.	120. 121. 122.
Prophetarum erga B. V. cur Sacerdotibus necessaria.	127.
Prophetarum actus.	130. 133. 34. 35
Prophetarum erga Sanctos cur Sacerdotibus necessaria.	136.
Prophetarum exempla.	137.
S.	
Sacerdotis vocatio.	47.
Sacerdotis Ordinatio.	46.
Sacerdotis Officium.	49.
Sacerdotum Zelosorum mors beata.	252.
Sacerdotes mali qui censendi.	257.
Sacerdotum quantus numerus.	258.
Sacerdotum infelix exitus.	263.
Sacerdotum radices.	273.
Sacerdotum remedia.	275.
Sacerdotii Origo.	1.
Sacerdotii Definitio.	3.
Sacerdotii Gradus.	ibid.
Sacerdotii Praesentia intrinseca.	72.
Sacerdotii Praesentia extrinseca ex testimonio.	
	DEI.

Index potiorum Maeriarum.

DEI.

Christi.

B. Virginis.

Angelorum.

Sanctorum.

Doctorem Ecclesie.

Aliorum SS. Patrum.

Conciliorum.

Summorum Pontificum:

Imperatorum ac Regum.

Sacramentorum administratio quanti faciendae

Exempla.

Sedulitatis definitio.

Exempla.

Sobrietatis definitio.

Necessitas.

Exempla.

Spei necessitas.

Actus.

Subdiaconatus quid sit.

Ejusdem potestas.

Ordinatio.

Superbia Sacerdotum castigata.

T.

Tacturnitatis definitio.

Necessitas.

Officium.

Temperantiae definitio.

Admonitio ad Lectorem.

Cum Instructio hac in se non adeo magna sit, illi Compendium Ritualis pro administratione sacramentorum adungere; sic tamen, ut ita impudenter, si quis illud pro majori suo commodo separare habere velit, possit id etiam seorsum compingere.

COMPENDIUM
RITUALIS

Pro Administratione

SACRAMEN-
TORUM,

Aliorúmque

UNIVERSVM PASTORALIVM,

quæ frequentius à Pastoribus ani-
marum obiri consueverunt, ritè
suscipienda.

IN USUM ET COMMODUM PARO-

chorum, aliorúmque Sacerdotum curam
animarum habentium collectum.

à

R. P. TOBIA LOHNER,
SOC. JESU SACERDOTE.

*Gratia, & Privilegio Sacrae Cas. Majestatis
Et facultate Superiorum.*

D I L I N G Æ,

typis & Sumptibus JOANN. CASPARI BENCARD,
Bibliopolæ Academici.

Per JOANNEM FEDERLE.

Anno M.DC. LXXXI.

P R Æ F A T I O
A D L E C T O R E M.

Impressum est anno LXX. Augusta Vindobonensium Compendium Libri Ritualis, a Archiepiscopo & Curatis illius Diocesis in distans quibusdam loca pro administratione Sacramentorum excurretibus servire queat. Id cum aliquotique Sacerdotes, Diocesis præcipue Frisingensis, in qua nunc versor, inspexissent, prædictum conceperunt, simile Compendium quoque usu habendi, quare, cum ad hoc essent, me plures libellos in suum commodum typo commisisse, ut hunc quoque laborum me susciperem, impensè rogârunt; cuius obsequio & petitioni tantò libentius satisfeci, quòd aequiora illa esse cognovi. Quia tamen experientia cognovi, sententiarum & preces, quibus ægri aut moribundis interdum excitandi sunt, non semper memoriam illorum occurrere. Ideo ut hoc quoque Compendium non negarem, etiam has placuit in sermone, Latino scilicet, & vernaculo adhibere, ut tam pro indoctis, quàm doctis animis servire queant.

* * *

CAPVT I.

DE PROFESSIONE FIDEI.

 Um hæc Professio sæpius fit vel ab ipsis Sacerdotibus Latino, vel ab aliis, quos ad Catholicam fidem traduxerunt, vernaculo sermone facienda, ideo operæ pretium est, ut hæc quoque libello huic inseratur, semper ad manus haberi queat.

PROFESSIO FIDEI CATHOLICÆ.

Facienda a Sacerdote, atque, ubi res & locus fert, coram Crucifixo medio inter duos arduentes cereos, flexis genibus, ab eo, qui professionem facit, vel si is nescit legere, ejus nomine, ab alio, clarè, distinctè, & devotè recitanda.

Go N. firmâ fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet :

Credo in unum DEUM, Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium & invisibilium.

Et in unum Dominum JESUM Christum, Filium DEI Unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia secula : DEUM de DEO : lumen de lumine : DEUM verum de DEO vero : Genitum, non factum : consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt.

Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine : & Homo factus est. Cru-

Professio Fidei Catholica.

2
cifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus & crucifigulus est. Et resurrexit tertiâ die, secundum scripturas. Et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis.

Et in Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem, qui ex Patre, Filioque procedit. Qui cum Patre & Filio simul adoratur, & conglorificatur: Qui locutus est per Prophetas.

Et Unam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam.

Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum.

Et expecto resurrectionem mortuorum.

Et vitam venturi sæculi, Amen.

Item sacram scripturam juxta eum sensum, quem tenuit & tenet sancta mater Ecclesia, cujus est judicium, non vero sensu, & interpretatione sacrarum scripturarum, admitto: nec eam unquam, nisi juxta unanimem consensum Patrum, accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoque, septem esse verè & proprie instituta, à JESU Christo Domino nostro, & ad salutem humani generis, & ad omnia singulis necessaria, scilicet Baptisma, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, & Matrimonium; & Matrimonium conferre: & ex his Baptisma, Confirmationem, & Ordinem, sine sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in supradictorum omnium Sacramentorum legitimi administratione recipio, & admitto.

Omnia & singula, quæ de peccato Originali

Professio Fidei Catholica.

3

ificatione, in sacrosanctâ Tridentinâ Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio.

Profiteor pariter, in Missâ offerri DEO verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium, pro vivis & defunctis: atque in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, unâ cum animâ & divinitate Domini nostri JESU Christi, fierique conversionem totius substantiæ panis, in corpus, & totius substantiæ vini, in Sanguinem: quam conversionem Catholica Ecclesia Transubstantiationem appellat.

Pateor etiam sub alterâ tantùm specie, totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi.

Constanter teneo, Purgatorium esse, animasque ibi decedentes fidelium suffragiis juvari.

Similiter & Sanctos unâ cum Christo regnantes venerandos atque invocandos esse: eosque orationes DEO pro nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas.

Firmissimè assero, Imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, nec non aliorum Sanctorum habendas & retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam.

Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maximè salutarem esse assero.

Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem, & magistram agnosco: Romanoque Pontifici, beati Petri, Apostolorum Principis successori, ac JESU Christi Vicario veram obedientiam spondeo, ac juro.

Cætera item omnia, à sacris Canonibus, & Oecumenicis

A 3

Professio Fidei Catholica.

4
menicis Concilijs, ac præcipuè à sacrosanctâ Tridē
Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter
recipio, atque profiteor, simulque contraria omnia
que hæreses quascunque, ab Ecclesiâ damnatas
sunt, & anathematizatas, ego pariter damno, &
anathematizo.

Hanc veram Catholicam fidem, extra quam
salvus esse potest, quam in præsentī sponte profiteor
veraciter teneo, eandem integram & inviolatam
ad extremum vitæ Spiritum constantissimè (DEI
juvante) retinere & confiteri, atque à meis successoribus
illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit
neri, doceri, & prædicari, quantum in me erit
curaturum.

*Tum is, qui professionem facit, imponit duas manus
super dextera manus super aperto libro Evangelij
super sequenti Initio Evangelij S. Joannis: & dicit:*

Ego idem N. spondeo, voveo, & juro. Sic me
adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.

Sanctum JESU Christi Evangelium
secundum Joannem.

IN principio erat Verbum, & Verbum erat
DEUM, & DEUS erat Verbum, &c. Et
VERBUM CARO FACTUM EST: & habitavit in
& vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti
niti à Patre, plenum gratia
& veritatis.

Bekanntnuß des wahren Catholischen Glaubens.

lateinischer Sprach auff Weis und Ordnung / wie oben pag. 1. das Lateinische zu sprechen.

ICH N. glaub und bekenne / mit beständigem Herzen alle und jede Stuck / so im Christlichen Glauben / den die H. Römische Kirch auff diese Weis gebrauchet / verfasst seynd / Nemblich Ich glaube in einen Gott Vatter allmächtigen Schöpffer Himmels und der Erden / aller sichtbarer und unsichtbarer Dingen.

Und in einen Herrn Jesum Christum / den einzigen Sohn Gottes / auß dem Vatter gebohren von Ewigkeit / Gott von Gott / Liecht von Liecht / wahren Gott vom wahren Gott / gebohren / und nicht erschaffen / gleicher Substanz und Wesens mit dem Vatter / durch den alle Ding erschaffen seynd.

Welcher umb uns Menschen / und unsers Heils willen / vom Himmel herunder gestigen / und durch den H. Geist / auß Maria der Jungfrauen / Fleisch an sich genommen hat / und ist Mensch worden.

Er ist auch für uns unter Pontio Pilato gecreuzigt / hat gelidten / und ist begaben worden / am dritten Tag / laut der H. Schrift / widerumb auffgestanden von den Todten / ist auffgefahen in den Himmel / sitzet zur rechten Gottes des Vatters / und wird widerumb kommen mit Herrlichkeit zu richten die Lebendigen und die Todten / dessen Reichs kein End wird seyn.

Professio Fidei Catholica.

Ich glaub auch in den H. Geist / den lebendigen
thenden HErrn / der vom Vatter und Sohn
het / welcher sambt dem Vatter und Sohn
angebettet und geehret wird / der da geredet hat
die Propheten.

Ich glaube auch ein ainige heilige allgemeyne
Apostolische Kirchen.

Ich bekenne einen Tauff zu Vergebung der
den / und erwarte die Auferstehung der Ab
nen / und ein ewiges zukunfftiges Leben / Amen

Alle Apostolische und Geistliche Satzungen
allen anderen Ordnungen und Gebräuchen der
tholischen Kirchen / nim ich an / und verhalten
festiglich. Die H. Schrift verstehe / und lasse
in und nach dem Verstand / welchen unser
ter die Christliche Kirch bisher gehabt / und
deren dann zugehört / den wahren Verstand
Auslegung der heiligen Schrift von dem
zu unterscheiden.

Ich will auch gemelte H. Schrift allezeit
einheitlichen Auslegung der H. Vatter verstehen
annehmen / und nicht anders.

Ich glaub und bekenne / daß wahrlich und
lich sieben Sacrament des neuen Testaments
Christo unserm HErrn selbst eingesezt / und
menschlichen Geschlecht sehr nuzlich / wird
alle einem jeden Menschen zur Seeligkeit no
dig seynd: Als nemlich / der Tauff / Firmung
Sacrament des Altars / die Buß / Letzte Will
Priesterwehe / und die Ehe / und daß durch
Sacrament dem Menschen Gnad mitgeteilt
werde.

Wohin welchen allen der Tauff / Firmung / und Prie-
sterweyhe / ohne Gottslästerung und Sünde nicht
widerholet werden.

Ich nimme auch an / und lasse zu / alle gewöhnli-
che und bewehrte Gebräuch / so in der Christlichen
Catholischen Kirchen bey herrlicher Verwaltung und
Gebrauch aller diser Sacramenten gebraucht wer-
den.

Deßgleichen glaub ich auch alles sambtlich und
sonderlich / was von der Erbsünd und Rechtfert-
igung des Sünders in der H. allgemeinen Ver-
sammlung zu Trident ist erklärt / und beschlossen wor-
den.

Ich bekenne auch und glaub / daß in dem hochheil-
igen Ampt der Mess / Gott dem H. Ernn ein wahres /
eigentliches und versöhnliches Opffer für die Leben-
den und die Todten auffgeopffert werde / daß auch
in dem allerheiligsten Sacrament des Altars war-
haftig und wesentlich zugegen seye der Leib und das
Blut mit der Seel und Gottheit unsers H. Ernn J. E.
in Christi / und das die ganze Substanz des Brodts
in den Leib / und die Substanz des Weins in das
Blut verwandelt werde / welche Wandlung die
Christliche Catholische Kirch (Transsubstantiation.)
das ist / eine Verwandlung einer Substanz in die
andere / nennet.

Ich glaube auch und bekenne / daß under einerley
Gestalt der ganze unzerrheilte Christus vollkommens-
lich / und das wahre Sacrament seines Fronleich-
nambs / genossen und empfangen werde.

Ich glaube auch festiglich / daß ein Jeglicher sey /
und daß die Christglaubige Seelen daselbsten / durch

8
das Fürbitten der glaubigen lebendigen Menschen
Erst und Hülff empfangen.

Item / daß man auch die lieben Heiligen / für
Christo regieren / ehren und anrufen solle / und daß
sie auch Gott für uns bitten; darzu auch / daß die
Heiligthumber in Ehren sollen gehalten werden.

Ich halte beständiglich dafür / daß man die
nüssen Christi / der Mutter Gottes / und anderer
Heiligen / haben und auffhalten / und dieselben
gebührende Ehr und Reuerenz erzeigen soll.

Ich glaub auch für gewiß / daß Christus der
den Gewalt des Ablass der Kirchen gegeben habe
daß des Ablass Gebrauch der Christenheit ge
samb seye.

Ich bekenne auch die heilige allgemeine und
stolische Römische Kirch für ein Mutter und
rin aller Kirchen.

Ich versprich auch und gelobe / wahren
samb dem Römischen Bischoff / als des H. Petri
Apostel Fürstens Nachkommern / und des
Jesu Christi Statthaltern.

Dergleichen all andere Lehrstück / so von den
gen Satzungen und allgemeinen Versamm
fürnehmlich aber der heiligen Tridentinischen
sammlung auffgesetzt / verordnet und beschlo
den / dieselbe bekenne und nimme ich ungetre
lich an.

Hergegen aber alles / so obigen Stücken
auch alle widrige Lehr und Meinungen / Glaub
Spaltungen / und Ketzereyen / so von gemelter
tholischer Kirchen bishero verdammet / verurtheilt
und verflucht seynd / oder nachmahls verdammet

versucht / und verworffen werden / die verdamme /
verwiff / und verfluche ich ebenmässig.

Disen wahren Catholischen Glauben / auserhalb
dessen niemand kan seelig werden / den ich da in Ges-
genwart freywillig bekenne / und warhafftig halte /
will ich auch / mit Hulff Gottes / bis an mein letztes
End gang unwidersprechlich / unbemäliget und un-
verlest halten und bekennen.

Ich will auch / so vil mir möglich / allen Fleiß an-
wenden / das diser recht und warhafftige Glaub / von
meinen Unterthanen und allen denen / so mir unter
meiner Sorg befohlen / gehalten / gelehrt / und ver-
kundiget werde.

Anierzt legt derjenige / so dise Bekannenuß
thut / seine zwey vordere Finger der gerechten
Hand auff hinnachfolgenden Anfang des
Evangelij S. Joannis, und spricht deutlich:

Dises verhaiffe / gelobe / und schwöre Ich N.

Also helff mir Gott und dises heilige
Gottes Evangelium.

Sanctum JESU Christi Evangelium
secundum Joannem.

In principio erat Verbum, & Verbum erat apud
DEUM, & DEUS erat Verbum, &c. ET VER-
BUM CARO FACTUM EST: & habitavit in nobis; &
vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti à Patre,
plenum gratie & veritatis.

CAPVT

CAPVT II.
DE SACRAMENTO
BAPTISMI.

ET si in Rituali tres assignentur Formulæ hoc Sacramentum administrandi, nempe quomodo Baptismus Parvulorum, & Adultorum administrari, & quomodo ea, quæ in Baptismo ob necessitatem urgenti collato suppleri debeant; quia tamen Baptismus Adultorum rariùs administratur, ideo ne excresceret bellus, omisâ Formulâ Adultos baptizandi, sola quæ dux utpote frequentius occurrentes hoc locum tenentur.

§. I.

Actus Baptismi Parvulorum.

1. **S**acerdos. Quo nomine iste infans est vocatus?
Wie soll dieses Kind heißen?

Patrinus respondet N.

Der Gevatter antwortet sprechend N. v.g. Johann Maria.

2. *Sacerdos N. quid petis ab Ecclesia DEI?*

N. Was begehrtst du von der Kirchen Gottes?
Respondet patrinus, Fidem.

Antwort. Den Glauben.

3. *Sacerdos. Fides quid tibi præstat?*

Was gibt dir der Glaub?

Respondet patrinus, Vitam æternam.

Antwort. Das ewig Leben.

4. *Sacerdos. Si igitur vis ad vitam ingredi, serva mandata: diliges Dominum DEUM tuum, ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & proximum tuum sicut te ipsum.*

De Sacramento Baptismi.

11

Wann du willst eingehen in das ewige Leben / so
halte die Gebott: Du solst Gott deinen Herrn lie-
ben auß ganzem deinem Herzen / auß ganser deiner
Seel / und auß ganzem deinem Gemüth / und deinen
Nächsten / als wie dich selbst.

5. *Notet Sacerdos, quod infra in actu baptismi de ma-
ndato in masculino genere dicitur, de femellis esse dicen-
do in feminino.*

6. *Deinde exprimens formam unius Crucis, hoc mo-
do ter exsufflet leniter in faciem infantis, & dicat se-
quitur: Exi ab eo (ab eâ) immunde Spiritus, & da lo-
cum Spiritui sancto Paraclito.*

7. *Postea dextero pollice faciat signum Crucis in fron-
te & pectore infantis, dicens: Accipe signum Crucis tam
in fronte ✠ quàm in corde ✠ sume fidem cœlestium
preceptorum; & talis esto moribus, ut templum DEI
esse possis.*

Oremus.

Preces nostras, quæsumus Domine, clementer ex-
audi: & hunc electum tuum N. (*hanc electam tu-
am N.*) Crucis Dominicæ impressione signatum (*signa-
tam*) perpetuâ virtute custodi, ut magnitudinis gloriæ
inestimabilia rudimenta servans, per custodiâ mandatorum tuo-
rum, ad regenerationis gloriam pervenire mereatur.
Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

8. *Deinde imponat manum super caput infantis, ac
dicat:*

Oremus.

Omnipotens sempiterne DEUS, Pater Domini
nostri JESU Christi, respicere dignare super hunc
servulum tuum N. (*hanc famulam tuam N.*) quem
(quam)

(quam) ad rudimenta fidei vocare dignatus es: omnia
 cœcitatē cordis ab eo (eā) expelle: dirumpe omnes
 laqueos Satanæ, quibus fuerat colligatus (colligatus)
 peri ei, Domine, januam pietatis tuæ, ut signo lapide
 tuæ imbutus (imbuta) omnium cupiditatum fructibus
 careat, & ad suavem odorem præceptorum tuorum
 lætus (lata) tibi in Ecclesia tua deserviat, & proficiat
 die in diem. Per eundem Christum Dominum
 nostrum. R. Amen.

9. Deinde Sacerdos benedicat salem: qui, semel
 dictus, aliàs ad eundem usum deservire potest.

Benedictio Salis.

Exorcizo te, Creatura Salis, in nomine DEI
 omnipotentis ✠, & in Charitate Domini
 JESU Christi ✠, & in virtute Spiritus sancti ✠,
 exorcizo te, per DEUM vivum ✠, per DEUM
 per DEUM sanctum ✠, per DEUM ✠, qui te
 telam humani generis procreavit, & populo venientiam
 credulitatem, per servos suos consecrari præcepit,
 nomine sanctæ Trinitatis efficiaris salutare Sacramen-
 tum ad effugandum inimicum. Proinde rogamus
 Domine DEUS noster, ut hanc creaturam Salis sancti-
 ficando sanctifices ✠, & benedicendo benedicas ✠,
 fiat omnibus accipientibus perfecta medicina, pax
 nens in visceribus eorum, in nomine ejusdem Domini
 nostri JESU Christi, qui venturus est judicare vivos
 mortuos, & sæculum per ignem. R. Amen.

10. Deinde accipiens pollice & indice dextero,
 eum salis benedicti, immittat in os infantis dicens:
 Accipe salem sapientiæ: propitiatio sit tibi in vita
 ternam. R. Amen.

Sacerdos. Pax tecum. R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS Patrum nostrorum, DEUS universæ conditor veritatis, te supplices exoramus, ut hunc famulum tuum *N.* (*hanc famulam tuam N.*) respicere digneris propitius, & hoc primum pabulum Salis gustantem, non diutiùs esurire permittas, quò minùs cibo cælesti, quatenus sit semper spiritu fervens, se gaudens, tuo semper nomini serviens. Perduc *(eam)* Domine, quæsumus, ad novæ regenerationis lavacrum, ut cum fidelibus tuis promissionum æterna præmia consequi mereatur. Per Christum Dominum nostrum. *ꝛ.* Amen.

Exorcizo te, immunde Spiritus, in nomine Patris ✠, & Filij ✠, & Spiritus sancti ✠, ut exeas, & recedas ab hoc famulo DEI *N.* (*hanc famulam DEI N.*) ipse enim tibi imperat, maledicte, damnate, qui pedibus super terram ambulavit, & Petro ne mergeretur, dexteram ostendit.

Ergo maledicte diabole, recognosce sententiam tuam, & da honorem DEO vivo & vero, da honorem IESU Christo Filio ejus, & Spiritui sancto, & recede ab hoc famulo DEI *N.* (*hanc famulam DEI N.*) quia Iesus Christus (*istam*) sibi DEUS & Dominus noster IESUS Christus ad suam sanctam gratiam, & benedictionem, & nomenque Baptismatis vocare dignatus est.

ii. *Hic dextero pollice in fronte signat infantem, dicens:*

Et hoc signum sanctæ Crucis ✠, quod nos frontibus damus, tu maledicte diabole numquam audeas violare. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

12. Mox imponit manum super caput infantis
dicit :

Oremus.

Æternam ac justissimam pietatem tuam deprecamur Domine sancte Pater omnipotens, æternus auctor luminis & veritatis super hunc famulum tuum *N.* (hanc famulam tuam *N.*) ut digneris eum illuminare lumine intelligentiæ tuæ : inunda eum & sanctifica : da ei scientiam veram, ut dignus gratiâ Baptismi tui effectus (effecta) teneat ipsam, consilium rectum, doctrinam sanctam Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

13. Postea Sacerdos imponit extremam unctionem super infantem, vel eam porrigens deferenti incedens ipse ex parte dexterâ, introducit eum in ecclesiam dicens :

N. Ingredere in templum DEI, ut habes cum Christo in vitam æternam. *R.* Amen.

14. Cùm fuerint Ecclesiam ingressi, Sacerdos procedens ad Fontem cum Susceptoribus conuenienter voce dicit : Credo & Pater noster, quæ nunc sequuntur.

Credo in DEUM Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ. Et in JESUM Christum Filium ejus unicum, Dominum nostrum. Conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Mariæ Virgine. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus. Descendit ad inferos, tertiâ die resurrexit a mortuis. Ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram DEI Omnipotentis. Inde venturus est judicare vivos & mortuos. Credo in Spiritum sanctum : sanctam Ecclesiam Catholicam : Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

nam peccatorum; carnis resurrectionem: vitam aeternam. Amen.

Pater noster, qui es in caelis: sanctificetur nomen tuum: adveniat regnum tuum: fiat voluntas tua, sicut in caelo, & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie: & dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: & ne nos inducas in tentationem: sed libera nos a malo. Amen.

Vel germanicè dicat: Sprech mit mir den Christlichen Catholischen Glauben / sambt dem heiligen Vater unser / ic.

Ich glaub in Gott Vater / Allmächtigen Schöpffer Himmels und der Erden. Und in Jesum Christum / seinen ainigen Sohn / unsern Herrn. Der empfangen ist von dem heiligen Geist / geboren auß Maria der Jungfrauen. Gelitten unter Pontio Pilato / gecreuziget / gestorben / und begraben. Abgestigen zu der Höllen / am dritten Tag widerumb auffgestanden / von den Todten. Aufgeföhren zu den Himmeln / sitzet zu der Rechten Gottes des Allmächtigen Vatters. Von dannen er kommen wird / zu richten die Lebendigen und die Todten.

Ich glaub in den heiligen Geist. Ein heilige allgemeine Christliche Kirchen. Gemeinschaft der Heiligen. Ablass der Sunden. Auferstehung des Leibes. Und ein ewiges Leben / Amen.

Vater unser / der du bist in den Himmeln. Geheiligt werde dein Nam. Zukomme dein Reich. Dein Will geschehe / wie im Himmel / also auch auff Erden. Gib uns heut unser täglichs Brodt. Und gib uns unsere Schulden / als auch wir vergeben unsern

B

unsern

unsern Schuldigern. Und führe uns nicht in Versuchung. Sondern erlöse uns vom Ubel / Amen.

15. *Deinde stando extra cancellos, vel septa baptis-
parrinum atque circumstantes, qui infantem deferre
comitantur, observatâ, personarum conditione & gra-
te, modeste sic alloquitur.*

Geliebte in dem H. Ern. Daß der H. S. eines jeden Menschen Seeligkeit höchstens nöthig / und zu Abwaschung der von unserm Vatter Adam uns angeborenen Erbsünd von E. mildreichst sene eingesezt / bezeugen dessen W. Es sene dann / daß einer widerumb geböhren auß dem Wasser und H. Geist / So kan er mit gehen in das Reich G. Ottes. (a) Joann. 3.

Weil aber gegenwärtiges Kind solche deß Tauffß von G. Ott anerbottne Gnad dem selbst nicht begreifen / noch verlangen / oder können kan / also solle an dessen statt der (*ad id conueniens Parrino, Matrino*) Gevatter (Sie Gevatterin) mit ungezweifletem Glauben / und G. Ott erhebttem inbrünstigem Herzen / erhellet Tauff verlangen / und was hierzwischen dem mächtigen G. Ott zu versprechen / getreulich p. ten / versprechen : solle sich auch der Gevatter (Gevatterin) beynebens erinnern deren einem Gevatter (Gevatterin) gegen diesem Kind obliegende Verbündtnuß : und zwar Erstlich und vornemlich daß Er Gevatter (Sie Gevatterin) solle seyn / damit dieses Kind in allem deme / so zu Seeligkeit vonnöthig / und eben in dem jenigen an dessen statt Er Gevatter (Sie Gevatterin) dem H. Ern anjehet verspricht / seiner Zeit fleißig dem

in der Weisheit / und daß es halte / so vil möglich / vngehal-
 t werden. Fürs ander erinnere sich Er Gevatter (sie
 Mutter) daß Er (Sie) nicht allein mit disem
 Kind / sonder auch mit dessen leiblichen Eltern in
 eine geistliche Freundschaft eintrette / dahero mit
 denselben in einige eheliche Verbündung keiner
 mit Recht sich einlassen künde.

Damit aber dem Allmächtigen GOTT umb die
 und diser Berufung / und würcklicher Belangung
 des vorstehendem heiligen Tauff schuldiger Danck
 und solcher Tauff durch mich nicht allein wür-
 cklich / sonder auch disem Kind in mehrer Weeg zu
 Erhaltung der heiligmachenden / und anderer bey-
 göttlicher Götlicher Gnaden erspriesslich ertheilt
 werden / wollen wir gesambt mit demütigem Herzen
 gebognen Knyen in der stille betten ein heiliges
 unser und Englischen Gruff.

16. *Finis allocutione flectunt omnes genua, & orant
 Sacerdote secreto. Pater noster, & Ave Maria &c.*

17. *Quibus peractis surgunt, & baptizans, stans eor-
 loco extra baptisterij cancellos dicat:*

EXORCISMUS.

Exorcizo te, omnis Spiritus immunde, in nomine
 DEI Patris omnipotentis ✠, & in nomine JESU
 Christi Filij eius, Domini & Judicis nostri ✠, & in vir-
 tute Spiritus sancti ✠, ut discedas ab hoc Plasmate DEI
 quod Dominus noster ad templum sanctum suum
 carere dignatus est, ut fiat templum DEI vivi, & Spi-
 ritus sanctus habitet in eo. Per eundem Christum
 dominum nostrum, qui venturus est iudicare vivos &
 mortuos, & seculum per ignem. R. Amen.

18. Postea Sacerdos stans eodem loco dextero pedem
cipiat de saliva oris sui, & eandem miscens con-
gat aures & nares infantis:

Tangendo verò aurem dexteram, & sinistram,
Ephpheta, quod est adaperire:

Deinde tangat nares, dicens: in odorem suavitatis
autem effugare diabole: appropinquabit enim
DEI.

19. Tunc stans eodem loco extra baptisterium,
gat baptizandum nominatim, patrino respondeat
N. Abrenuncias Satanæ?

Widersagst du dem bösen Feind?

Respondet Patrinus: Abrenuncio.

Ich widersage:

Et omnibus operibus ejus?

Und allen seinen Wercken?

Resp. Abrenuncio.

Ich widersag.

Et omnibus pompis ejus?

Und aller seiner Hoffart?

Resp. Abrenuncio.

Ich widersag.

20. Tum infans aliquantum demudatur in
& scapulas per assistentes.

Interim Sacerdos intingit pollicem in Oleo sacra-
mentorum, & infantem ungit in pectore, & in
scapulas in modum Crucis, dicens:

Ego te linio ✕ Oleo salutis, (ungit pectus)
✕ JESU Domino nostro (ungit inter scapulas)
habeas vitam æternam. R. Amen.

21. Posthac pollicem, & inuncta loca alba
laccam, vel re simili, atque deponit, vel mutat
laccam, & sumit albam.

12. Interim preparatur infans ad baptismum, & circumdatur ita denudatur, ut deim affusioni sacri fontis nihil impediat.

13. Sacerdos autem, stans prope baptisterium, iterum interrogat, expresso nomine baptizandum, patrino (matrino) eisdem respondente:

N. Credis in DEUM Patrem omnipotentem, Creatorem caeli & terræ?

17. Glaubst du in Gott Vatter Allmächtigen Schöpffer Himmels und der Erden?

Resp. Credo. Ich glaub.

Credis in JESUM Christum, Filium ejus unicum, Dominum nostrum, natum, & passum?

Glaubst du in Jesum Christum / seinen einigen Sohn / unsern Herrn / der gebohren ist / und gelitten hat?

Resp. Credo. Ich glaub.

Credis in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, vitam aeternam?

Glaubst du in den heiligen Geist / ein heilige allgemeine Christliche Catholische Kirchen / Gemeinschaft der Heiligen / Ablass der Sünden / Auferstehung des Leibes / und ein ewiges Leben?

Resp. Credo. Ich glaub.

14. Deinde expresso nomine baptizandi Sacerdos ter interrogat: patrino (matrina) toties respondente.

N. Vis baptizari?

17. Wilt du getaufft werden?

Respondet Patrino (matrina) volo: Ich will.

15. Tunc patrino, vel matrino, vel utroque (si ambo assistantur) infantem tenente infra utrumque brachi-

nam, facie ejusdem supra baptisterium aliquantulum
natâ, Sacerdos stans ad ipsum baptisterium vase
urceolo accipit aquam baptismalem, & ministro
nente pelvim, ne aqua in fontem baptismi recidat
fundat super caput infantis in modum triplicis cru-
ciformis verba proferens semel tantum, distinctè &
dicit:

N. Ego te baptizo in nomine Patris ✠ (fundat
mo) & Filij ✠ (fundat secundo) & Spiritus ✠
(fundat tertio.) Amen.

26. Si verò dubitatur, an infans fuerit bap-
(quod plerumque, ut dictum in Rituali supra fal-
denter sit, cum obstetrix, femina alia, vel plebeus
baptizat) indistinctè utatur hac formâ: N. si ma-
puzatus (baptizata) ego te baptizo in nomine Pa-
Filij ✠, & Spiritus ✠ sancti. Amen.

27. Deinde stans eodem loco intingit pollicem
Chrismate, & ungit infantem, quem patrum
trina) adhuc super baptisterium tenet, in summo
pitis in modum crucis dicens:

DEUS omnipotens, Pater Domini nostri
Christi, qui te regeneravit ex aqua & Spiritu
quoque dedit tibi remissionem omnium peccatorum
(hic ungit) ipse te liniat Chrismate salutis ✠ in
Christo JESU Domino nostro in vitam æternam
✠. Amen.

Sacerdos. Pax tibi. ✠. Et cum Spiritu tuo.

28. Tum alio bombacio, aut re simili absterge
eum suum, & locum inunctum, & imponit capiti
lintheolum candidum loco vestis albæ, dicens:

Accipe vestem candidam, quam immaculatam
feras ante tribunal Domini nostri JESU Christi
beas vitam æternam. ✠. Amen.

19. Postea dat ei, vel Patrino matrina candelam accensam, dicens :

Accipe lampadem ardentem, & irreprehensibilis cubi Baptismum tuum : serva DEI mandata, ut cum Dominus venerit ad nuptias, possis occurrere ei una cum omnibus Sanctis in aula cœlesti, habeasque vitam æternam, & vivas in sæcula sæculorum. R. Amen.

20. Postremò dicit N. vade in pace, & Dominus sit tecum. R. Amen.

21. Si infans, vel adultus egrotus adeò graviter laborans, & periculum imminet, ne pereat, antequam Baptismus perficiatur, Sacerdos omissis, quæ Baptismum præcedunt, eum baptizet, ter, vel etiam semel infundens aquam super caput ejus in modum crucis, dicens : Ego te baptizo in nomine Patris ✠, &c. ut supra fol. 20.

22. Si non habeatur aqua baptismalis, & periculum imminet, Sacerdos utatur aquâ simplici.

23. Deinde si habeat Chrisma, linat eum in vertice, dicens : DEUS omnipotens Pater Domini nostri JESU Christi. &c. ut supra fol. 20.

24. Postea dat ei linteolum candidum, dicens : accipe vestem, &c.

25. Ac demùm det ei ceream candelam accensam, dicens : accipe lampadem, ut supra.

26. Si supervixerit ; suppleantur alij ritus omissi, in ecclesia, vel domi, prout infantis valetudo permittet.

§. II.

Actus suppletionis omissorum in Baptismo.

Sacerdos. Quo nomine vocaris ?
Wie heist dises Kinds Namen ?
Patrinus. N. v. g. Joannes, Maria.

B 4

N. Quid

N. Quid petis ab Ecclesia DEI?

A. Was begehrst du von der Kirchen Gottes?

Patrinus. Fidem. Den Glauben.

Sacerdos. Fides quid tibi præstat?

Was gibt dir der Glauben?

Patrinus. Vitam æternam.

Das ewige Leben.

2. *Sacerdos.* Si igitur vis ad vitam ingredi, mandata. Diliges Dominum DEUM tuum corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente proximum tuum, sicut te ipsum.

Wann du wilst eingehen in das ewige Leben / halte die Gebott: Du solst Gott deinen Glauben / auß gankem deinem Herzen / auß gankem deiner Seel / und auß gankem deinem Gemüt / und deinen Nächsten / als wie dich selbst.

3. Deinde ter in modum unius Crucis exsuffletur in facie baptizati infantis, & dicat semel: Exi ab eo immunde Spiritus, & da locum Spiritui sancto patris.

4. Postea pollice faciat signum Crucis in fronte pectore baptizati infantis, dicens:

Accipe signum Crucis tam in fronte ✠, quam in pectore ✠, sume fidem cælestium præceptorum, & talis moribus, ut templum Dei jam esse possis.

Oremus.

Preces nostras, quæsumus Domine, clementer audi: & hunc Electum tuum *N.* (*hanc Electam N.*) Crucis Dominicæ impressione signatam (*signatam*) perpetuâ virtute custodi, ut magnitudinis gloriæ tuæ rudimenta servans, per custodiam mandatorum tuorum ad regenerationis gloriam pervenire mereatur. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

5. Deinde imponens manum super caput baptizati,

Oremus.

OMnipotens sempiterne DEUS, Pater Domini nostri JESU Christi, respicere digneris super hunc famulum tuum N. (*hanc famulam tuam N.*) quem (*quam*) dudum ad rudimenta fidei vocare dignatus es, omnem cecitatem cordis ab eo (*eâ*) expelle: dirumpe omnes laqueos Satanæ, quibus fuerat colligatus (*colligatus*) aperi ei Domine, januam pietatis tuæ, ut signo sapientiæ tuæ imbutus (*imbuta*) omnium cupiditarum erroribus careat, & ad suavem odorem præceptorum tuorum, lactus (*lata*) tibi in Ecclesia tua deserviat, & proficiat de die in diem, ut idoneus (*idonea*) sit frui gratiâ Baptismi tui, quem suscepit, salis perceptâ medicinâ. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

6. Deinde postquam modicam salis immisit in os baptizati, dicit: Accipe salem sapientiæ: propitiatio sit tibi in vitam æternam. R. Amen.

Oremus.

DEUS Patrum nostrorum, DEUS universæ conditor veritatis, te supplices exoramus, ut hunc famulum tuum N. (*hanc famulam tuam N.*) recipere digneris propitius, & hoc primum pabulum salis gustantem, non diutius esurire permittas, quò minus cibo exsatiatur cælesti: quatenus sit semper Spiritu fervens, spe pendens, tuo semper nomini serviens: & quem (*quam*) ad novæ regenerationis lavacrum perduxisti, quæsumus Domine, ut cum fidelibus tuis, promissionum tuarum æterna præmia consequi mereatur. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

B §

EXOR.

EXORCISMUS.

EXorcizo te immunde Spiritus, in nomine Patris & Filij ✠, & Spiritus ✠ sancti, ut exeat, & recedas ab hoc famulo DEI N. (*hanc famulā DEI N.*) enim tibi imperat, maledicte, dammate, qui peccatum super mare ambulavit, & Petro, ne mergetetur, clamorā porrexit.

Ergo maledicte diabole, recognosce sententiam, & da honorem DEO vivo & vero: da honorem JESU Christo, Filio ejus, & Spiritui sancto: & recedas ab hoc famulo DEI N. (*ab hanc famulā DEI N.*) istum (*istam*) sibi DEUS & Dominus noster JESUS Christus, ad suam sanctam gratiam & benedictionem fontemque Baptismatis, vocare dignatus est.

7. *Hic pollice in fronte signat baptizatum, ut faciat dicens:*

Et hoc signum sanctæ Crucis ✠, quod nos frontemur damus, tu, maledicte diabole, nunquam audeas recedere. Per eundem Christum Dominum nostrum.

8. *Mox imponit manum super caput baptizati, ut faciat dicens, ac dicit:*

Oremus.

ÆTernam ac justissimam pietatem tuam deprecamur Domine sancte, Pater omnipotens, æternus, auctor luminis & veritatis, super hunc famulum tuum N. (*super hanc famulam tuam N.*) ut digneris illum (*eam*) illuminare lumine intelligentiæ tuæ: illum (*eam*) & sanctifica: da ei scientiam veram, illum (*eam*) dignus (*digna*) sit frui gratiâ Baptismi tui quem suscepit, teneat firmam spem, consilium rectum, doctrinam sanctam, ut aptus (*apta*) sit ad retinendam gratiam.

Baptismi tui. Per Christum Dominum nostrum.
R. Amen.

9. Postea Sacerdos imponit extremam partem stola
super baptizatum, vel eam porrigens gestanti infantem, &
procedens ipse à parte dextera, & introducit eum in Eccle-
siam, dicens:

N. Ingredere in templum DEI, ut habeas partem
cum Christo, in vitam æternam. R. Amen.

10. Cum fuerint Ecclesiam ingressi, Sacerdos proce-
dendens ad locum, ubi parata sunt Olea, cum susceptoribus
coniunctim clara voce dicit: Credo in Deum, &c. Pa-
tri noster, &c. ut supra fol. 14.

11. Quibus finitis, dicat sequentem Exorcismum.
Exorcizo te omnis Spiritus immunde, in nomine
Dei Patris omnipotentis ✠, & in nomine JESU CHRISTI
Filij eius, Domini & Judicis nostri ✠, & in virtute Spi-
ritus sancti ✠, ut discedas ab hoc plasmate Dei N. quod
Dominus Deus noster ad templum sanctum suum vo-
care dignatus est, ut fiat templum Dei vivi, & Spiritus
sanctus habitet in eo. Per eundem Christum Domi-
num nostrum, qui venturus est judicare vivos & mor-
tuos, & sæculum per ignem. R. Amen.

12. Postea Sacerdos pollice dextero accipiat de saliva
sua, & commiscens eam cineri, tangat aures & na-
res baptizati:

Tangendo verò aurem dexteram & sinistram, dicat:
Euphpheta, quod est, Adaperire.

Deinde tangat nares dicens: in odorem suavitatis.
Tu autem effugare, diabole: appropinquabit enim ju-
dicium Dei.

13. Postea interrogat Baptizatum nominatim di-
cens:

N. Ab-

N. Abrenuntias Satanae?

Et. Widersagst du dem bösen Feind?

Respondet Patrinus. Abrenuntio.

Ich widersag.

Et omnibus operibus eius?

Und allen seinen Wercken?

Resp. Abrenuntio. Ich widersag.

Et omnibus pompis eius?

Und aller seiner Hoffart?

Resp. Abrenuntio. Ich widersag.

14. Hic intingens Sacerdos pollicem in Oleum
chumenorum, facies Crucem in pectore baptizati,
Ego te lino ✠ Oleo salutis.

Et statim facies etiam Crucem inter scapulas,
in Christo ✠ JESU Domino nostro, ut habeas vitam
eternam. R. Amen.

15. Posthac pollicem, & inuncta loca absterge
bacio, vel re simili: eumque in sacro Chrismate
gens, ungit baptizatum infantem in summitate capitis
in modum Crucis, dicens:

Deus omnipotens, Pater Domini nostri JESU
qui te regeneravit ex aqua & Spiritu sancto, quia
dit tibi remissionem omnium peccatorum (hic in
ipse te linit ✠ Chrismate salutis, in eodem Christo
su, Domino nostro, in vitam æternam. R. Amen.

16. Tum iterum borbacio, aut re simili, absterge
pollicem suum, & locum inunctum: & imponit capiti
lintheolum candidum, loco vestis alba, dicens:

Accipe vestem candidam, quam immaculatam
feras ante tribunal Domini nostri JESU Christi, ut
habeas vitam æternam. R. Amen.

17. Postea dat ei, vel Patrino candelam accensam
sens:

Accipe lampadem ardentem, & irreprehensibilis custodi Baptismum tuum: serua Dei mandata, ut, cum Dominus venerit ad nuptias, possis occurrere ei, una cum omnibus Sanctis, in aula caelesti, habeasque vitam eternam, & vivas in saecula saeculorum. R. Amen.

18. *Postremo dicitur N.* Vade in pace, & Dominus sit tecum. R. Amen.

19. *In Baptismo autem adultorum praeter illa, quae supra pag. notata sunt, quando supplentur omissa, haec mutari debent. Primum in Exorcismo, Audi maledicte Satana, ubi dicitur, (habitaculum perficiat) dicatur, habitaculum perfecit. Deinde in Exorcismo, Nec te latet, ubi dicitur (ut fiat) dicatur, ut fieret.*

§. III.

Actus introducendi Mulieres in Ecclesiam post partum.

1. Si qua Puerpera post partum, iuxta piam ac laudabilem consuetudinem, ad Ecclesiam venire voluerit, pro incolumitate sua Deo gratias actura, petieritque à Sacerdote benedictionem, ipse superpelliceo & stola albâ indutus cum Ministro aspergillum deferente, & Sacerdos respondente, ad fores Ecclesiae accedat.

2. Deinde illam foris ad limina genuflectentem, vel (ubi commodè fieri nequit) stantem, & candelam accensam in manu tenentem, stans ipse intra fores Ecclesiae aperta capite, ter, in modum unius crucis, aquâ benedictâ aspergat, nihil dicens:

3. Tum dicit: respondente ministro:

V. Adjuvatorum nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit caelum & terram.

Antiph. Haec accipiet benedictionem à Domino.

Psalms

Psalmus 23.

Domini est terra, & plenitudo ejus : orbis terrarum
& universi, qui habitant in eo.

Quia ipse super maria fundavit eum : & super flumina
preparavit eum.

Quis ascendet in montem Domini : aut quis stabit
loco sancto ejus ?

Innocens manibus, & mundo corde : qui non
cepit in vano animam suam, nec juravit in dolo pro
suo.

Hic accipiet benedictionem à Domino : & misericordiam
à Deo salutari suo.

Hæc est generatio quærentium eum : quærens
faciem Dei Jacob.

Attollite portas principes vestras, & elevamini portæ
æternales : & introibit Rex gloriæ.

Quis est iste Rex gloriæ ? Dominus fortis & potens
Dominus potens in prælio.

Attollite portas principes vestras, & elevamini portæ
æternales : & introibit Rex gloriæ.

Quis est ille Rex gloriæ ? Dominus virtutum ipsius
Rex gloriæ.

Gloria Patri, &c.

Antiph. Hæc accipiet benedictionem à Domino : & misericordiam
à Deo salutari suo : quia hæc est generatio quærentium
Dominum.

4. Deinde porrigens ad manum mulieris extrinsecam
partem stole, eam à sinistra sua introducit aliquantulum
in Ecclesiam, dicens : Ingredere in templum Domini
adorare Filium beatæ Mariæ Virginis, qui tibi facundiam
tem tribuit prolis.

5. Caveat Sacerdos, ut si quid mulier pro benedictione
petat.

ferre vult, illud non, dum stolam ei porrigit, sed finita
primam benedictione, accipiat.

6. Puerpera ingressa, genuflectit coram altari Eccle-
siae in aliqua illius capellâ, & orat gratias agens pro bene-
dictis sibi collatis.

7. Sacerdos autem, stans ante altare, conversus ad il-
lum dicit:

Kyrie eleison.

℞. Christe eleison.

Kyrie eleison.

Pater noster. *secretò.*

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℞. Sed libera nos à malo.

℣. Salvam fac ancillam tuam Domine.

℞. Deus meus sperantem in te.

℣. Mitte ei Domine auxilium de sancto.

℞. Et de Sion tuere eam.

℣. Nihil proficiat inimicus in ea.

℞. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum.

℞. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui per beatæ Ma-
riæ Virginis partum fidelium parientium dolores
in gaudium vertisti: respice propitius super hanc famu-
lam tuam, ad templum sanctum tuum pro gratiarum
actione lætam accedentem: & præsta, ut post hanc vi-
am ejusdem beatæ Mariæ meritis & intercessione,
ad æternæ beatitudinis gaudia cum prole sua perve-
nire

30 De Sacramento Confirmationis.
nire mereatur. Per Christum Dominum nostrum
Amen.

8. Deinde illam aspergit iterum aqua benedicta
in modum unius crucis, ut supra.

9. Postea extentâ manu faciens crucem super
dicit:

Pax & benedictio Dei omnipotentis, Patris
Filij, & Spiritus sancti, descendat super te, &
semper. R. Amen.

CAPVT III.
DE SACRAMENTO
CONFIRMATIONIS.

ET si ob reverentiam majorem Sacri Chrisma-
tis Diœcesi Frisingensi indutum sit, ut per
res adstantes, & Episcopo ministrantes statim
etiam Confirmationem, Sacrum Chrisma ex
adeoque fasciâ alibi consuetâ non sit opus;
men ita componere conatus sum hoc componendum
etiam pro aliis Diœcesibus servire queat, in
fascia dicta adhiberi, & post elapsos aliquos
crum Chrisma abstergi à Sacerdotibus solet;
ad manum habeat preces pro tali actu adhibenda
hoc loco ponere placuit, prout in Rituali Augusti-
bentur.

V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit cælum & terram.

V. Sit nomen Domini benedictum.

R. Ex hoc nunc & usque in sæculum.

Acceptâ fasciâ madefactâ cum modico sale
in modum Crucis, dicaturque:

Ab omni immunditia mentis & corporis mundet te
Dominus noster JESUS CHRISTUS in nomine Patris ✠, &
✠, & Spiritus ✠ sancti. Amen.

Deinde addat.

Hæc Sacri Chrismatis ablutio sit tibi omnium peccato-
rum tuorum remissio, ut habeas vitam æternam in
Christo JESU Domino nostro. Amen.

Pax ✠ tecum. Vade in pace. Amen.

CAPUT IV.

DE SACRAMENTO
POENITENTIÆ.

De hoc Sacramento duo potissimum pro praxi ex Ri-
tuali observanda sunt, scilicet modus absolvendi à
peccatis, & modus absolvendi à censuris, quibus addi po-
tuit modus disponendi infirmos ad confessionem legitimè
& continuè instruendam.

§. I.

Forma à peccatis absolvendi.

VM igitur pœnitentem absolvere voluerit, injun-
ctâ ei prius, & ab eo acceptâ salutari pœnitentiâ,
primo dicit:

Misereatur tui omnipotens Deus, & dimissis pecca-
tis tuis perducatur te ad vitam æternam, Amen.

1. Deinde dextera versus pœnitentem elevatâ, dicit:

Indulgentiam, absolutionem, & remissionem pecca-
torum tuorum tribuat tibi omnipotens & misericors
Dominus, Amen.

Dominus noster JESUS CHRISTUS te absolvat: & ego
aucto-

auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis (suspensionis) & interdicti, in quantum possum, & tu indiges. Deinde ego te absolvo a peccatis tuis, in nomine Patris ✠, & Filij, & Spiritus Sancti Amen.

Si pœnitens sit laicus, omittitur verbum suspensionis Passio Domini nostri JESU CHRISTI, merita B. Virginis, & omnium Sanctorum, quidquid bonorum, & mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ, & præmium vite æternæ Amen.

3. *In confessionibus autem frequentioribus & brevioribus omitti potest Misereatur, &c. satis erit dicere Dominus noster JESUS CHRISTUS, &c. ut supra, si quis voluerit, Passio Domini &c.*

4. *Urgente verò aliquâ gravi necessitate in periculo mortis, breviter dicere poterit:*

Ego te absolvo ab omnibus censuris, & peccatis in nomine Patris, &c.

5. *Ne tamen Sacerdos absolvat aliquem, quem vere non potest, diligenter in memoria habere debet, seu peccata Pontifici aut Episcopis reservata, quæ sunt triplicis generis.*

Casus summo Pontifici in Bulla Censuræ Domini reservati.

1. Hæretici & Schismatici, eorumque receptatores, fautores ac defensores, aut qui eorum libros de hæresibus tractantes legunt.

2. Appellantes ad futurum Consilium.

3. Piratæ ac Latrunculi maritimi.

4. Rapiantes bona Naufragorum.

5. Falsarij literarum Apostolicarum.

De Sacramento Penitentia.

35

6. Subministrantes arma, auxilium, consilium, vel favorem Turcis, aut aliis Christiani nominis inimicis.
7. Impedientes, ne victualia, aut alia ad usum Curie Romanæ necessaria Romam deferantur.
8. Interficietes, mutilantes, spoliantes, vulnerantes, detinentes, capientes, eos, qui ad Sedem Apostolicam veniunt: aut qui Jurisdictionem Judicibus Romanæ Curie temerè sibi vendicant.
9. Qui eadem faciunt Cardinalibus, Legatis Apostolicæ Sedis, Archiepiscopis, & Episcopis, vel consilium aut auxilium ad hoc præbent.
10. Qui impediunt, vel lædunt, recurrentes ad Romanam Curiam, vel eorum Procuratores.
11. Qui à Sede Apostolica appellant, & recurrunt ad Curias sæculares.
12. Qui contra libertatem Ecclesiasticam trahunt ad sæcularium judicium Personas Ecclesiasticas.
13. Qui Jurisdictionem Episcoporum impediunt, vel ad hoc juvant auxilio vel consilio.
14. Qui onera inusitata Ecclesiasticis imponunt, aut ab eis recipiunt.
15. Qui hostiliter invadunt, aut occupant, detineant, & terras Romanæ sedi subjectas.

*Casus Summo Pontifici extra Bullam
Cæna reservati.*

1. Interficiens aut verberans Clericum, si læsio sit gravis & enormis: persequens Episcopum, vel Majorem, & Prælatum.
2. Qui aliquo externo signo suam hæresin prodit, & Hæreticis, ab Ecclesia damnatis, circa suas perver-
sas opiniones favet, eosque defendit.

C 2

3. Qui

3. Qui libros hæreticorum scienter legit, aut servat, citra specialem dispositionem.

4. Qui à Romani Pontificis obedientiâ, & Ecclesiæ Catholicæ unitate, pertinaciter se ipsum segregat.

5. Falsificans litteras Apostolicas, & impediens vel libertatem Curia Romanæ.

6. Offendens Ecclesiasticam libertatem, ut infringit & spoliat loca sacra, vel qui contra Ecclesiæ & privilegia judicat, aut Ecclesiarum bona detinet, vel alienata recipit, qui etiam non reddit decimas.

7. Religiosus habitum suum temerè dimittens.

8. Simoniacè dans vel recipiens sacros Ordines, Beneficium Ecclesiasticum: & quicumque suam opinionem vel consilium interponit, ubi voluntas est dandi vel accipiendi pro re spirituali rem temporalem, cum conditione alicujus pacti expressi vel taciti, in quodammodo pars utraque consensit. Quæ simonia realis in Ecclesiasticis Beneficiisve commissa, conjunctim imponit obligationem ad Beneficia non retinenda, & ad illorum restituendos: in Ordinibus verò suspendit illum, qui ordinatus est, ut non possit ea suscipere.

9. Incendiarius, qui publicè fuit pro excommunicatione denunciatus.

10. Missam celebrans in excommunicatione.

11. Commutans alicui vota facta, de servanditate perpetua, de ingressu Religionis, de visitatione pulchro Domini, aut de suscipienda peregrinatione ad Apostolorum Petri & Pauli limina, vel ad sancti Jacobum in Compostellam.

12. Sepeliens hæreticos, & illis adherentes in sacro.

Casus Episcopales in Diœcesi Frisingensi reservati.

1. Divinatio, sortilegium, & incantatio, atque omne magicum exercitium, si fuerint peccata mortalia, quod iudicio prudentis Confessarij relinquimus.
2. In parentes proprios violenta manuum injectio.
3. Homicidium voluntarium, aut notabilis membri homicidio.
4. Incestus in primo & secundo consanguinitatis gradu: item stuprum violentum: Raptus: & Sodomia.
5. Procuratio abortûs, aut sterilitatis.
6. Absolutio ab hæresi, sine speciali Nostrâ Communionem.

In Augustana Diœcesi sequentes reservantur.

1. Homicidium voluntarium.
2. Casus habens majorem excommunicationem annexam.
3. Incestus cum Moniali professa, cum cognata vel affine in primo & secundo gradu.
4. Veneficium, Incantationes Magicæ, Maleficium, abusus SS. Eucharistiæ & Sacrarum Reliquiarum ad artes magicas.
5. Violatio sigilli Confessionis Sacramentalis.

§. II.

Forma absolvendi à Censuris, & irregularitate.

ET si non omnis Casus reservatus excommunicationem aut aliam censuram annexam habeat, idcirco in hoc casu etiam speciali formâ ad absolutionem non

indigeat; quando tamen annexam habet ejusmodi
suzam, sequentes formæ observandæ sunt.

*Absolutio à Censuris in foro con-
scientiæ.*

Dominus noster JESUS Christus te absolvat, &
authoritate ipsius (vel si ab homine acceperis
facultatem ab his censuris absolvendi) à N. (scilicet
solvo te à vinculo Excommunicationis (vel Spen-
sionis) vel Interdicti, quam (vel quod) propter
Erum (vel causam) incurristi (seu incurrisse dic-
es) in nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti.

*Notandum, hanc formam, si aliquis extra forum
scientiæ à Suspensione aut Interdicti absolvendus
pari posse, dummodo prima illa verba Dominus
JESUS Christus te absolvat: omittantur.*

*Absolutio ab Excommunicatione in foro
exteriori.*

1. Si potestas absolvendi ab excommunicatione
tentià Sacerdoti commissa fuerit à superiore, & in
dato certa forma sit prescripta, illa omnino servanda
verò in mandato seu commissione dicitur: in forma
Ecclesiæ consueta absolvat: hæc servanda sunt.

2. Excommunicatus ei, ob cujus offensam in
municationem incurrit prius, si potest, satisfaciat. Si
tunc non possit, sufficientem cautionem præbeat, aut
si eam præstare non potest, juret se, cum primò
satisfacturum: & si crimen, ob quod in excommuni-
cationem incidit, sit grave, juramentum ab eo exigatur
vendo mandatis Ecclesiæ, quæ illi fient pro tali causa.

3. Denique hunc absolvendi ritum observabit
Pœnitentem coram se utroque genu flexo, in hunc

si fuerit (secus si femina) usque ad camisiam exclusivè
 deudato, virga aut funiculis sedens leviter percutit, di-
 cendo totum Psalmum, Miserere mei Deus, &c. cum
 Gloria Patri, &c. Deinde surgit & aperto capite dicit:
 Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater no-
 ster. Et nenos inducas in tentationem. R. Sed libera
 nos à malo. V. Salvum fac servum tuum (vel ancillam
 tuam) Domine. R. Deus meus sperantem in te. V.
 Nihil proficiat inimicus in eo (inea) R. Et filius ini-
 quitatis non apponat nocere ei. V. Esto ei Domine
 turris fortitudinis. R. A facie inimici. V. Domine
 exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te ve-
 niat. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, cui proprium est misereri semper & parcere:
 suscipe deprecationem nostram, ut hunc famulum
 tuum (hanc famulam tuam) quem (quam) excommu-
 nicationis sententia constringit, miseratio tuæ pietatis
 clementer absolvat. Per Christum Dominum nostrum.
 R. Amen.

4. Mox sedet, & cooperto capite dicit:

Dominus noster JESUS Christuste absolvat: & ego
 auctoritate ipsius, & sanctissimi Domini nostri Papæ
 (vel Reverendissimi Episcopi N. vel talis Superioris)
 tibi commissâ, absolvo te, &c. ut supra.

5. Quod si plures sint causæ, ob quas quispiam est ex-
 communicatus, omnes in absolutione sunt exprimendæ: ne
 alioquin à solis expressis censeatur absolutus.

*Absolutio generalis à Censuris & peccatis
tempore Jubilæi.*

Dominus noster JESUS CHRISTUS te absolvat & auctoritate ejusdem, ac Domini nostri Papæ N. N. hac parte fungor, absolvo te ab omni vinculo excommunicationis (*suspensionis*) & interdicti, si quod quomodocunque contraxisti, & restituo te sacramento Ecclesiæ, communioni & unitati fidei. Deinde ego te absolvo ab omnibus peccatis tuis, in nomine Patris ✠, & Filij, & Spiritûs sancti, Amen.

Si pœnitens sit Laicus, omittitur verbum fidei.

Dispensatio circa Irregularitatem.

1. *Si verò Confessario, sive in foro conscientie, sive in foro exteriori, data est potestas dispensandi super irregularitatibus, postquam absolverit à peccatis, addat consequentem auctoritate dispensandi tecum super Irregularitatibus (vel irregularitatibus, si sunt plures) in quibus (quas) ob talem causam (vel tales causas eas excusantes) incurristi, & habilem reddo, & restituo te conditioni ordinum & officiorum tuorum, in nomine Patris ✠, & Filij, & Spiritûs sancti, Amen. Si non habet Ordinem, dicatur: Habilem te reddo ad Ordines suscipiendos, vel etiam ad alia, juxta Mandati.*

2. *Quòd si necesse sit titulum Beneficij restituere, & fructus malè perceptos condonare, subjungat:*

Et restituo tibi titulum (sive titulos) Beneficiorum & condono tibi fructus malè perceptos. In nomine Patris ✠, & Filij, & Spiritûs sancti, Amen.

§. III.

Modus disponendi Pœnitentem, infirmum maxime, ad legitimam Confessionem faciendam.

Utm sape Confessiones excipienda sint illorum infirmorum, qui vel ob dolores & vim morbi disponere sufficienter non possunt ad dolorem, aliisque actus convenientes eliciendos, ideo ut ad manum habeat Sacerdos ejusmodi actus & preces, placuit eos huc apponere.

ORATIO

Ante Confessionem.

O Mein Herr Jesu Christe/wahrer Gott und Mensch / mein Schöpffer und Erlöser. Dieß willich dich billich über alle ding soll lieben / und liebe / so reuet mich von ganzem Herzen / daß ich dich jemals belandiget hab. Nimm mir aber ernstlich für / hinderan nicht mehr zu sündigen / und alle begangene Sünden mit wahrem Schmerzen vollkommenlich zu beichten / und zu büßen. Bitte dich derohalben demüthig umb Verzeihung / und opffere dir zur Gnugthuung auff dein H. Leyden / sampt den Verdiensten deiner gebenedeyten Mutter / und aller Heyligen / wie auch mein ganzes Leben / und Schmerzen; und hoffe festiglich auff dein unendliche Gütigkeit und Barmherzigkeit / du werdest mir durch die Verdienst deines kostbarlichen Bluts und bitteren Todes alle meine Sünd und Missethaten gnädiglich verzeihen / auch kräftige Hülff mittheilen / damit ich mein Leben besseren / und darinn biß in den Tod verharren möge / Amen.

E s

Lin

Ein anders durch anmüthige
Seuffzer.

3. O mein allerliebster HErr IESU Christe / glaub festiglich / daß du dein heiliges Blut zu Vergebung meiner Sünden vergossen / und auch die Zahl das H. Sacrament der Beicht hast empfangen / darumb dann sey gelobt und gebenedeyet in Ewigkeit.

4. O HErr IESU Christe / mein einziger Trost und Zuflucht / ich hoffe festiglich / du wendest durch Krafft dieses H. Sacraments meine Sünden vollkommenlich verzeihen / und kräftige Gnade verleihen / dieselbe hinfüran ernstlich zuvermenden. lasse mich nicht zuschanden werden.

5. O HErr IESU Christe / weil du mich so geliebt hast / also liebe auch ich dich von innerm grund meines Herzens / und ist mir derentwegen nicht möglich leynd / daß ich dich mein höchstes und bestes Gut so schwärtlich beleidiget hab. Nimm mir also ernstlich für / dich hinfüran nicht mehr zu beleidigen / und alles / was ich dir oder anderen zur Ehre und zu leisten schuldig bin / völlig zuerstaten.

6. O allerliebster IESU / du wahres Lamm Gottes / daß du hinnimmest die Sünd der Welt / dich durch die unendliche Lieb / mit der du für uns gestorben bist / du wollest mir alle begangene Sünden gnädig verzeihen / und kräftige Gnade verleihen / daß ich dieselbe anjeko mit wahrer Reu beichten / hinfüran auß eyfferiger Lieb gegen dir ganglich vermeiden möge / Amen.

7. O Sanfftmütigster IESU / gleichmüthig / mir und anderen Feinden so barmherzig / alles /

mir wider dich gethan / verzehest / also verzeih auch ich
um deinet willen allen / die mich jemahls beleidiget
haben / und bitte dich von Herzen / daß auch du ihnen
und allen anderen Sünderen gnädig verzeihen / und
Gnad / ihre Sünden warhafftig zu beichten und zu
reissen / verleyhen wollest.

8. O liebeiche Mutter der Barmherzigkeit / und
alle andere meine heilige Patronen ; ach erbarmet
sich / und bittet für mich / und alle andere Sünder /
auff daß wir alle unsere Sünden warhafftig bereuen /
beichten und besseren mögen / Amen.

Nach der Beicht.

9. O allerliebster HERR JESU Christ / ich sag
dir demüthigsten Dank / daß du nicht allein das H.
Sacrament der Beicht eingesetzt / sonder auch dessel-
ben Frucht mich so oft bishero / und jetzt abermal hast
wollen genießen lassen. O wolte GOTT / ich kundte
dich wegen solcher Gutthat unendlich loben / und lie-
ben. Ach gütigster JESU / ich bitte dich inniglich
durch dein unermessene Barmherzigkeit / du wollest
mir dein Gnad verleyhen / daß ich dein Göttliche
Majestät hinfüran nicht mehr freywillig beleidige.
Verzeihe mir auch alles / was ich in diser Beicht oder
sonst gesündigt hab / gleichwie auch ich von Herzen
verzeihe allen / die mich beleidiget haben ; und wün-
sche ihnen alles dasjenige Gut / das ich mir selbst be-
gehre. Ach allerliebster JESU / in deinem heiligen
Leben und Wunden stehet alle meine Hoffnung und
Vertrauen / verleyhe derohalben / daß ich durch des-
sen Kraft alle Sünd vermeyden / und je mehr Schul-
den mir von dir seyn nachgelassen worden / je inbrün-
niger ich dich meinen GOTT und HERN lieben möge.

10. O unbesleckte Jungfrau MARIÄ / alle meine heilige Patronen / bittet für mich / Sündler / daß wir unser Leben ernstlich bessern / Gott unseren HERN von Herzen lieben und danken / mögen / Amen.

Seuffzer.

11. O HERZ / du hast mein Seel erlediget / nicht zu grund gangen ist. Mein Seel ist in Spaß erzetet worden: Der Strick ist zerbrochen / und wir erlediget worden.

12. Du hast / O HERZ / meine Strick zerbrochen / dir will ich derohalben das Opffer deß Lobs darbringen. Geschworen hab ich / und ernstlich genommen / die Gebott deiner Gerechtigkeit zu halten.

13. HERZ / sey nicht ingedenck meiner begangenen Sünden / sonder thue sie mit deiner Barmhertzigkeit bedecken.

Pro Sacerdotibus & aliis.

14. O benignissime JESU, Redemptor & solator meus, quid retribuam tibi pro tanta caritate non solum hoc Sacramentum instituisti, sed hoc etiam illius toties mihi applicuisti. O utinam pro hoc beneficium infinites Te laudare, benedicere & gratias agere possim!

15. Ah, pijsissime JESU! da mihi, obsecro pernitentiam misericordiam tuam, gratiam istam, ut diuine Majestatem tuam deinceps nunquam amplius debeat offendam. Ignosce quoque, quidquid in hac confessione, aut unquam aliàs deliqui, sicut & ego tui ignosco omnibus, qui me unquam offenderint. Et tórque illis eandem gratiam, quam mihi ipsi exopto.

16. Ah JESU mi dilectissime! in sanctissima passione & vulneribus tuis omnis spes mea reposita est. Fac ergo, obsecro, ut virtute illorum de omnibus vitiis triumphem, & quanto plura per te mihi remissa sunt debita, tanto ardentiori te DEUM meum amore complectar, qui vivis & regnas in sæcula sæculorum, Amen.

17. O Sanctissima & immaculatè concepta Virgo MARIA, & vos omnes SS. Patroni mei, intercedite, orate pro me, & optatam peccatorum veniam, veramque vitæ emendationem mihi, aliisque Peccatoribus impetrate. Amen.

Suspiria.

18. Eruiisti, Domine, animam meam, ne periret. Projecisti post tergum tuum omnia peccata mea.

19. Dirupisti, Domine, vincula mea, tibi sacrificando hostiam laudis. Juravi, & statui custodire judicia justitiæ tuæ.

20. Ne reminiscaris, Domine, delicta mea, neque misericordiam sumas de peccatis meis, sed citò anticipet me misericordia tua.

CAPVT V.

DE SACRAMENTO
EVCHARISTIÆ.

DE hac potissimum, quando Infirmis præbenda est, hoc in loco agitur; & quia interdum antè, quam collata sit Eucharistia, disponendus est ager, ut illam dignè recipiat; ad hunc finem servire illi poterunt sequentes orationes & suspiria.

§. I.

De Præparatione ad sumendam Eucharistiam.

1. O Allerliebster HErr JESU Christ / ich gedenke
stiglich / daß du in diesem H. Sacrament
Leib und Seel / mit der Gottheit und Menschheit
genwärtig sehest. Bette dich derohalben an
verehre dich mit tieffester Demut / und würdigster
Herzen / daß du von allen Geschöpfen auff die
ste Weiß verehret / und geliebt werdest.
2. O HErr JESU / ich erkenne mit höchster
Danckbarkeit / und erfreue mich / daß du bereit
mir einzukehren. Bin auch bereit / dich meinem
und HErrn auff's würdigst / als mir möglich
pfangen.
3. O gütigster JESU / es ist mir herzlich
daß ich dich mein höchstes Gut so oft / und so
lich beleidiget / und nimm mir ernstlich für / dich
füran nicht mehr freywillig zuverlegen / damit du
derzeit in mir ein würdige Wohnung finden
magst.
4. O mildester JESU / ich opffere dir mit
ster Demut auff mein Herz / und alles / was ich
und bitte / du wollest dir dasselbe nach deinem
fallen zu beraiten.
5. O barmherzigster JESU / gleichwie
Hirschen dürstet nach dem Wasser / also dürstet
Seel zu dir. Komme / O HErr / dann nach
meiner Seelen Begierd.
6. O liebeichster JESU / dich lieb ich von
kern meinem Herzen / weil du mich so sehr geliebt
und zu einem Pfand solcher Lieb dein H. Blut
Blut gegeben hast.

7. O HER JE SU / ich bin nicht würdig / daß
du eingehest under mein Tach / sonder sprich nur ein
Wort / so wird mein Seel gesund.

Ein anders.

8. O Himmelscher Vatter / sihe / hie kommet zu
der verlorne Sohn / welcher auß deinem Haus ge-
wichen / und die Güter deiner Göttlichen Gnad so
angewendt hat. Ach Vatter ich hab gesündigt
dir / und in dem hohen Himmel / und bin nicht
werth / daß ich dein Kind genennt werde. Doch aber
arm dich meiner / lauff mir entgegen / umbfang
mich in dem Kuß des Fridens / gib mir widerumb das
Gewand der Unschuld / lade mich zu der Mahlzeit / wel-
che du von dem Leib und Blut deines allerliebsten
Sohns hast zubereitet / damit ich durch dieselbe er-
nützt / und ersättiget / dir hinfüran beständiger an-
hänge / und in deinem Haus und Gnad hie zeitlich /
und dort ewig verbleibe / Amen.

Seuffzer.

9. O gütigster JE SU / mit solchem Glauben /
hoffnung / Lieb / und Reinigkeit begehrt ich dich zu
empfangen / wie dich empfangen und verlangt hat
die allerheiligste Mutter / da sie dem Botschafft-
Engel demütig geantwortet hat: Sihe / ich bin ein
Dienerin des HEREN / mir geschehe nach deinen
Worten.

10. Woher kommet mir diese Gnad / daß mein
HER sich würdiget zu mir zu kommen? Ach HER /
ich bin nicht würdig / daß du eingehest under mein
Tach / sonder sprich nur ein Wort / so wird mein ar-
me Seel gesund.

11. O HERR / weiche von mir / dann ich bin
Sünder. Aber ich nimm mir für / nicht mehr zu
digen. So komme dann / O HERR JESU
thue dein Anfunft nicht verweilen.

12. O HERR / was ist der Mensch / das du
gedenckest? oder was ist des Menschen Sünd /
es heimsuchest?

Pro Sacerdotibus.

13. *Pro his aptissima videri possunt preces, quae
Mater Ecclesia in SS. Missae Sacrificio praescribit.
itaque infirmus, aut alius illius loco.*

14. Domine JESU Christe, Fili DEI vivi,
voluntate Patris, cooperante Spiritu sancto, per
tem tuam Mundum vivificasti: libera me per
crosanctum Corpus & Sanguinem tuum ab
iniquitatibus meis, & universis malis, & fac me
semper inhaerere mandatis, & à te nunquam
permittas, qui cum eodem DEO Patre, & Spiritu
cto vivis & regnas DEUS in saecula saeculorum.

15. Perceptio corporis tui, Domine JESU
quod ego indignus sumere praesumo, non mihi
niat in iudicium & condemnationem; sed pro
tate profit mihi ad tutamen mentis & corporis
medelam percipiendam. Qui vivis &c.

16. Credo in te, o suprema veritas: Specto
aeterna felicitas: revereor te, o tremenda Majestas:
te, o incomprehensibilis bonitas: glorifico te, o
fima Deitas: Doleo medullitus, quod unquam
fenderim.

In Gegenwart des H. Sacraments

17. Seye gegrüßt du wahrer Leib Christi
MARIJA geböhren / und an dem Creutz auß

er. Auch von Blut und Wasser geflossen. **Sene**
mein Speiß in meinem letzten Sterbstündlein;
gütiger / O süßer **JESU** / ein Sohn Mariæ er-
arm dich meiner.

18. O gütiger **JESU** / du bist kommen / die Sün-
de selig zu machen / deren ich der erste und größte bin.
So komme dann / und hayle mich.

19. Ave verum corpus, natum de **MARIA**
Virgine

Vere passum, immolatum in Cruce pro
homine,

Cujus latus perforatum, undâ fluxit &
sanguine,

Esto mihi prægustatum mortis in examine

O clemens, ô pie, ô dulcis **JESU**

Fili **MARIÆ**, miserere mei. Amen.

20. Venisti, ô bone **JESU**, in Mundum, peccatores
nos facere, quorum primus ego sum. Veni ergo, &
para me.

21. Bone Pastor, panis vere,

JESU mei miserere,

Tu me pascere, me tuere,

Tu me bona fac videre

In terra viventium.

22. O Ferculum Angelicum,

Esto mihi viaticum,

Ad mortis iter ultimum.

In wärcklicher Genüßung.

23. Der Leib meines **HERN JESU** Christi be-
nehme mein Seel zu dem ewigen Leben.

24. Nun / O **HERZ** / lasse deinen Diener ruhen
in Frieden / dann meine Augen haben gesehen /
D und

und mein Mund empfangen den wahren
land.

25. O HErr / ich hab dich gehalten / und
nicht lassen / bis daß du mir deinen Götlichen
gen gegeben hast.

26. Ich hab gefunden denjenigen / den mein
liebet. Ich hab ihn gehalten / und will ihn nicht
von mir lassen.

27. O HErr bleib bey mir / dann die Nacht
mit herzu.

28. O du edle Seel Christi heilige mich:
Christi heyle mich: O Blut Christi träncke mich:
Wasser der Seiten Christi wasche mich:
Christi stärke mich: O gütiger JEſu erhöre mich:
In deine Wunden verbirge mich: Laß mich
nicht gescheyden werden: Vor dem bösen Feind
birge mich: In der Stund meines Tods ruffe mich:
und laß mich zu dir kommen / damit ich dich
deinen Heiligen in Ewigkeit lieben und loben
Amen.

29. Nunc dimittis servum tuum, Domine,
dum verbum tuum in pace, quia viderunt oculi
os meum gustavit salutare tuum.

30. Domine, non dimittam te, donec benedixeris
mihi.

31. Inveni, quem diligit anima mea: tenui eum
dimittam.

32. Mane mecum, Domine, quoniam vira
vesperascit.

33. Anima Christi sanctifica me: Corpus Christi
pascua me: Sanguis Christi inebria me: Aqua lateris
Christi lava me: Passio Christi conforta me: O bone
Iesu exaudi me.

me: intra vulnera tua absconde me: ne permit-
tas me separari à te: ab hoste maligno defende me: in
morta mortis meae vocame, & jube me venire ad te, ut
in Sanctis tuis laudem, & glorificem te in saecula sa-
eculorum. Amen.

Nach der Genüßung.

34. O HErr JESU Christe / ich glaub abermahl
möglich / daß du warhafftig bey mir hast eingekehrt/
und mich mit deiner Gegenwart geheiligt hast/grüß-
est mich derohalben / lobe / und verehere dich mit höchster
Ehrer / und lade zu mir alle deine Heiligen / damit
sie dich mit mir nach allen ihren Kräfften loben / und
dankendeyen.

35. O JESU / ich sag dir höchsten Danck / daß
du nicht allein dieses heilige Sacrament eingestellt /
sonder auch so oft / und heut sonderlich mich desselben
heilighafftig gemacht hast. Opffere dir auch zu schul-
den Danckbarkeit auff eben diesen deinen heiligen
Tisch / sambt allen Communionen und Messopfferen /
welche einmal in der ganzen Welt seyn verrichtet wor-
den / wie nicht weniger auch mich selbst / und alles /
was ich hab / und bitte demütig / du wollest dir dieses
Opffer wolgefällig / und angenehm seyn lassen.

36. O JESU / jetzt erkenne ich abermal dein un-
erschöpfliche Lieb / und nimme mir ernstlich für / dich
zu sorgen von Herzen zu lieben / wie ich dann hiemit
und deiner Lieb willen aller Sünd und bösen Begir-
den gänzlich absage.

37. O JESU / in dir steht all mein Hoffnung
und Vertrauen / bitte dich derohalben durch die Lieb /
daß du dieses H. Sacrament eingesezt / und mir
und wider mitgetheilt hast / du wollest mir geben /

was du mir zum möglichsten zuseyn erachtest /
 lich aber ein wahren Haß der Sünden / Lieb-
 gend / Gedult im Leyden / und letztlich ein glück-
 End meines Lebens.

38. O JESU / ich befihl dir auch alle lebendigen
 Todten / sonderlich aber meine Oberen / Väter
 ten / Gutthäter / und alle / die sich meinem Ge-
 solchen / oder sonst meiner Hülff vomöthen
 und bitte dich abermahl durch dein H. Leib und
 du wollest den Abgestorbenen die ewige Ruhe
 hen / den Lebendigen aber ein wahre Lieb und
 zu diesem H. Sacrament / und alles / was
 Leib und Seel nutz ist / gnädiglich mittheilen.

39. O JESU / ich laß dich nicht von mir /
 du mir / und allen / welche ich dir jetzt befohlen
 den begehrten Seegen mittheilest.

Ein anders.

40. O gütigster HERR JESU CHRIST / ich
 höchstes Lob und Danck / daß du mich armen
 lenden Sünder auß keinem meinem Verdien-
 der allein auß deiner eignen grundlosen Barm-
 heit mit deinem köstlichen Leib und Blut
 gespeiset hast.

41. Bitte dich zugleich mit höchster
 Vertrauen / du wollest mir verleyhen / daß
 treffliche Mahlzeit mir nicht gerauche zum
 und Verdammnuß / sonder zu Verzeihung der
 den / und zu Trost und Heyl meiner armen
 Seel.

42. Verschaffe auch / O JESU / daß dieses
 crament sey ein Weegzehrung wider alle Ver-
 und Anlauff meiner Feind / damit ich sicher
 das himmlische Vatterland gelangen möge.

43. O JESU / du hast gesagt : Wer isset mein
Brot / und trincket mein Blut / der bleibt in mir /
und ich in ihm : Bleibe derohalben auch jetzt bey und
in mir / damit auch ich in dir / und in deiner Gnad / in
der Catholischen Kirch / und in dem Weeg deiner
Gebott verbleiben / und wandlen möge.

44. Letztlich / O JESU / hilff mir mein kurzes
Leben Christlich und glücklich vollenden / damit ich
zum Mahl zu dem jenigen Oster-Mahl komme / in wel-
chem du deinen Auserwählten selbst ein sichtbarliche
Speis / reichliche Ersättigung / ewige und immer-
währende Freud / und vollkommne Seligkeit seyn
wirst / Amen.

Alia Ecclesia.

45. Purificent nos, quæsumus, omnipotens & mi-
sericors Deus, Sacramenta, quæ sumpsimus, & interce-
ssionibus omnibus Sanctis tuis præsta, ut hoc tuum Sa-
cramentum non sit nobis reatus ad pœnam, sed inter-
cessio salutaris ad veniam: sit ablutio scelerum, sit for-
tissimum fragilium, sit contra omnia Mundi pericula fir-
missimum, sit vivorum atque mortuorum Fidelium
intercessio omnium delictorum. Amen.

46. Gratias tibi ago, Domine sancte, Pater Omni-
potens, æterne Deus, qui me Peccatorem indignum Fa-
milium tuum, nullis meis meritis, sed sola dignatione mi-
sericordie tuæ, saturare dignatus es pretioso corpore &
sanguine Filij tui, Domini nostri JESU Christi, & pre-
stare, ut hæc sancta Communio non sit mihi reatus ad
pœnam, sed intercessio salutaris ad veniam: sit mihi ar-
matura fidei, & scutum bonæ voluntatis: sit vitiorum
evacuatio, concupiscentiæ & libidinis extermi-
natio: caritatis & patientiæ, humilitatis & obedientiæ,
D 3 omni-

omniūque virtutum augmentatio; contra infidelium
 micorum omnium tam visibilium, quam invisibilium
 firma defensio: motuum meorum tam carnalium, quam
 spiritualium perfecta quietatio: in te uno ac vero Deo
 firma adhæsio, atque finis mei felix consummatio.
 precor te, ut ad illud ineffabile convivium me
 rem perducere digneris, ubi Tu cum Filio tuo &
 sancto, Sanctis tuis es lux vera, satietas plena,
 sempiternum, jucunditas consummata, & felicitas
 perfecta. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

§. II.

Actus Communionis Infirmorum.

1. **I**ngrediens verò locum, ubi est infirmus, dicit
 huic domui. *R.* Et omnibus habitantibus in
 domo.
2. **T**um depositum Sacramentum super mensam
 sito corporali, genuflexus adorat, omnibus in
 cubentibus, & mox accepta aqua benedicta,
 infirmum, & cubiculum, dicens Antiphonam:
 Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lavabis me
 per nivem dealbabor: & primum versum psalmi
 51. *R.* Domine Deus, cum Gloria Patri. Sicut erat
 de repetitur Antiphona: Asperges me, &c. *R.*
 Adjutorium nostrum in nomine Domini. *R.*
 cicit cælum & terram. *ψ.* Domine exaudi orationem
 meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *ψ.* Domine
 Deus. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Exaudi nos, Domine sancte, Pater omnipotens
 eterne Deus, & mittere digneris sanctum Ange-
 lum tuum de cælis, qui custodiat, foveat, protegat,
 atque defendat omnes habitantes in hoc habitaculo.
 Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

3. His dilectis, accedat ad infirmum, ut cognoscat, num bene dispositus ad suscipiendum sacrum Viaticum, & illi vel aliqua peccata confiteri: & illum audiat, atque absolvat: quamvis prius deberet esse rite confessus, nisi infirmus aliter urgeat. Si tamen quispiam ex certa causa debitis occultis, votis, restitutionibus rei aliena, reconciliandis inimicis, interrogandus judicaretur, id prudenter suaviter fiat.

4. Si infirmus confiteri velit, alios loco aliquantum rem exesse jubeat, & confessione absolutâ, revocet.

5. His expeditis, hortetur infirmum dispositum, ut deus & firmâ fide Corpus Domini recipiat, & circumstantes moneat, ut pro infirmo orent, sequenti, vel alio in unum suavi modo: conversus ad egrum dicit:

Beliebter (Geliebte) in Christo dem Herrn. Dennach ihr von dem Allmächtigen Gott mit dieser Schwachheit väterlich und miltiglich heimbsucht/ auch solche Heimbsuchung von euch gehorcht/ und williglich angenommen/ und darüber die weitere nothwendige Mittel/ durch die heilige Beicht und Buß bis dato ergriffen worden; ingleichem ihr nehmet das heiligste Sacrament des wahren Fleisch und Bluts Jesu Christi / als die wahrhaffte lebens- und seligmachende Weegspeiß / zu empfangen / wannliches Verlangen traget/ Also wollet ihr vorher gegen diesem allerheiligsten Sacrament in eurer Seel festen Glauben und herzliche Andacht zu erwes- sen/ euch besteißen.

Deinde ad circumstantes se vertens, dicit:

Solche Gnad von Gott zuerlangen / wollen wir gesambt in der stille mit gebognen Knyen betten andächtiges Vatter unser / und Englischen Gruß.

6. Postea fit de more confessio generalis sive ab ipso
sive eius nomine ab alio, latine.

7. Sacerdos facie ad agrum conversa, ita ramos
tergum nunquam vertat venerabili Sacramento,
Misereatur tui, &c. Indulgentiam, &c.

8. Deinde factâ genuflexione, accipit Sacramen-
ta vasculo, atque illud elevans ostendit infirmo, dicens
Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Et
das Lamb Gottes / sehst welches himmelt die Welt
der Welt; dein more solito ter dicat:

Domine non sum dignus, ut intres sub te domum
meam, sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea.

Si aeger non intelligat, dicatur germanice: Ich
bin nicht würdig / daß du eingehst under
mein Dach / sonder sprich nur ein Wort / so wird
mein Seel.

9. Et infirmus simul cum Sacerdote dicat eadem
sententiam semel submissâ voce, si potest.

10. Tum Sacerdos dans infirmo Eucharistiam dicens
Accipe frater (vel soror) viaticum Domini nostri
Iesu Christi, qui te custodiat ab hoste maligno, & peccatis
in vitam æternam, Amen.

11. Si verò Communio non datur per modum Viatici
dicat more ordinario: Corpus Domini nostri Iesu
Christi custodiat animam tuam in vitam æternam, Amen.

12. Communio autem per modum Viatici ministratur
etiam infirmo, si probabile est, quod infirmus eam amplius sumere non possit.

13. Quod si mors imminet, & periculum sit, ut
tunc dicto, Misereatur, &c. prædictis precibus contentus
vel ex parte omisis, ei statim Viaticum præbeat.

14. Postea Sacerdos abluat digitos, nihil dicens, &
infirmo detur ablutio, & subjungat coram venerabilibus

facrum convivium, in quo Christus sumitur, recolitur
memoria passionis ejus, mens repletur gratia, & futura
gloria nobis pignus datur.

Kyrie eleison.

Christe eleison.

Kyrie eleison.

Pater noster.

V. Et ne nos inducas in tentationem.

R. Sed libera nos a malo

V. Salvum fac servum tuum.

R. DEUS meus sperantem in te.

V. Mitte ei Domine auxilium de Sancto.

R. Et de Sion tuere eum.

V. Nihil proficiat inimicus in eo.

R. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

V. Esto ei Domine turris fortitudinis.

R. A facie inimici.

V. Domine exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Domine sancte, Pater omnipotens, sempiternus
Deus, te suppliciter deprecamur, ut huic famu-
lo, sacrosanctum corpus Domini nostri Jesu Christi
Filij tui accipienti, ad animæ, & corporis sui profit re-
medium sempiternum.

Protege Domine hunc famulum tuum subsidiis pa-
tris, & B. Mariæ Virginis patrocinis confidentem, a
cunctis hostibus redde securum.

Omnipotens sempiternus Deus, salus æterna creden-
tium, exaudi nos, pro hoc famulo tuo infirmo (vel
famulo

amulâ) misericordia tuâ implorantes auxilium ,
 reddita sibi sanitate in Ecclesiâ tuâ gratiarum tibi re-
 rat actionem. Per Dominum nostrum JESUM CRIS-
 TUM Filium tuum , qui tecum vivit , & regnat in unitate
 Spiritûs sancti DEUS , per omnia sæcula sæculorum
 Amen.

15. *Nota in Dicefis Frisingana Rituali Sacramenti
 ablutionem tantum jubetur dicere : Dominus vobiscum
 &c. ac primam orationem.*

16. *His expletis, redit ad agrotum, ipsûmque
 instruit pro diversitate, & exigentiâ personarum
 verbis accommodatis, paucis, & suaviter propositis : ut
 quod serviet adhortatio posita infra post acceptam Extre-
 mam Unctionem.*

17. *Monebit quoque infirmum leni & suavi modo
 Extrema Unctione, vel tum statim, si periculose dicitur
 bat, vel si locus agroti ab Ecclesia longè distat, ac prope
 accrescente repente morbo, sacerdos tam expedite
 non potest, aut saltem ingravescente periculo, dum
 sensus sani sunt, suscipiendâ.*

18. *Deinde si particula Sacramenti in vasculo
 fuerit (superesse autem semper debet, præterquam in
 longioris itineris genuflectit, surgit & accipiens
 eum sanctissimo Sacramento, facit cum eo signum
 super infirmum, nihil dicens, & reverenter illud deponit
 ordine, quo venerat, revertitur ad Ecclesiam, dicens
 vatum per viam Psalmum Laudate Dominum de caelis
 & alios Psalmos, & Hymnos, prout tempus feret.*

19. *Quòd si ob difficultatem, aut longitudinem itine-
 ris, vel quia eâ, quâ decet, veneratione, Sacramentum
 Ecclesiam commodè reportari non potest, sumpta fuerit
 una tantum particula consecrata, ut dictum est, tunc eâ
 utitur.*

ferus administrata, Sacerdos, prædictis precibus recitatis, agrotum aquâ benedictâ aspergit, & manu benedicit, dicens: Benedictio Dei omnipotentis, Patris ✠, & Filij, & Spiritûs sancti, descendat super te, & maneat semper. R. Amen. Atque unâ cum aliis privato habitu, extinguis luminibus, umbellâ demissâ, latente pyxide, ad Ecclesiam, vel domum quisque suam revertatur.

CAPVT VI.

DE SACRAMENTO
EXTREMÆ UNCTIONIS.

Articulus I.

De disponendo agro ad hoc Sacramentum.

1. **C**um peruentum fuerit ad locum ubi jacet infirmus, Sacerdos intrans cubiculum dicit: Pax huic domui.
R. Et omnibus habitantibus in eâ.

2. Deinde deposito Oleo super mensam, agroti crucem osculandam porrigit, mox in modum crucis (id est, ter, in medio, à dexteris, & sinistris rei aspergenda) eum aquâ benedictâ, & cubiculum, & circumstantes aspergit, dicens Antiphonam Asperges &c. ut supra. pag. 52.

3. Quod si agrotus voluerit confiteri, audiat illum, & absolvat.

4. Deinde piis verbis illum consolatur, & de hujus Sacramenti vi, atque efficaciâ, si tempus ferat, breviter admonet, & quantum opus sit, ejus animum confirmat, & in spem erigat vitæ æternæ; quam in rem suaviter, & opportunè, prout vel status morbi, vel agri conditio feret, instillabit.

Nullabitur infirmo sequens brevis monitio: simulque
 tes monebuntur, ut pro aegroto orent, simulibus verbis.

5. *Conversus ad aegrum dicit:*

Geliebter (Geliebte) in Christo dem HERRN
 Die weil der Allmächtige gütige GOTT gegenwärtig
 Kranckheit euch zu einer Erinnerung der menschen
 chen Schwachheit und Sterblichkeit / dann zu un
 rerer übung der Gedult / und zu abdienung aller
 verdienten Straffen / in bester Meinung verord
 und zugeschickt / benebens auch zu einem Trost
 len und Leibs Stärck / dann zu Nachlassung der
 lichen Straffen / das .H. Sacrament der heil
 Delung eingesezt ; also wolleth ihr solches heil
 Mittel gebührend zu empfangen / nach bestem
 mögen euch beraitet machen. Sprecht mir des
 halben mit Andacht nachfolgendes Gebett.

6. O HERR JESU Christ / der du durch dem
 Apostel gesagt hast: Ist jemand franck und er
 der ruffe zu ihm die Priester / und lasse sie über ihm
 ten / und mit Oel salben in dem Namen des HERRN
 und das Gebett des Glaubens wird dem Krancken
 helfen / und der HERR wird ihn erleichtern / und
 wann er in Sünden ist / werden sie ihm vergeben
 den. Ich bitte dich demütig / du wollest durch
 .H. Sacrament mich wider alle feindliche An
 des bösen Feinds stärken / und bewahren / die
 übrige / und nicht zu genügen abgebüste Sünden
 gnädiglich nachlassen / und die Gesundheit des Leibs
 wann es zu deiner Ehr / und meinem Heyl gerath
 widerumb zustellen / Amen.

7. O amantissime Domine JESU, credo firmis
 me, Te hoc Sacramentum ad corporis, animaque

eam ac solatium instituisse, desidero proinde illud cum
omni possibili reverentia ac devotione suscipere, demis-
se rogans, ut eisdem effectus mihi juxta SS. beneplaci-
um tuum concedere digneris. Veni ergo, ô vere Sa-
maritane, & oleo tuæ misericordiæ, ac vino caritatis
unge, & sana me.

3. Deinde ad circumstantes se convertens dicat:

Damit aber gegenwärtige francke Person diees
Sacrament mit erwünschtem Frucht empfangen
kann / wollen wir gesambt mit gebogenen Knien in
der still ein andächtiges Vatter unser / und Englischen
Gebet betten.

Articulus II.

Actus Extrema Unctionis.

Postea stans versus agrum ad latus mensæ, in qua
depositum est sacrum Oleum, dicit:

1. V. Adjutorium nostrum in nomine Domini. R.
Qui fecit cælum & terram. V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Introeat, Domine Jesu Christe, domum hanc sub
nostræ humilitatis ingressu, æterna felicitas, divina
prosperitas, serena læticia, charitas fructuosa, sanitas
æternæ: effugiat ex hoc loco accessus dæmonum:
admittant Angeli pacis, domumque hanc deserat omnis ma-
gnæ discordia. Magnifica, Domine, super nos no-
men sanctum tuum: & benedic ✠ nostræ conversatio-
nis sanctifica nostræ humilitatis ingressum, qui sanctus
& pius es, & permanes cum Patre & Spiritu sancto, in
sæcula sæculorum. Amen.

Oremus, & deprecemur Dominum nostrum JESUM
Chri-

Christum, ut benedicendo benedicat ✠ hoc tabernaculum, & omnes habitantes in eo, & det eis Angelum bonum custodem, & faciat eos sibi servire ad confidendum mirabilia de lege suâ: avertat ab eis omnes contrarias potestates: eripiat eos ab omni formidine, & omni perturbatione, ac sanos in hoc tabernaculo vivere dire dignetur. Qui cum Patre & Spiritu sancto regnat Deus in sæcula sæculorum, Amen.

Oremus.

EXaudi nos, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, & mittere digneris sanctum Angelum tuum de cælis, qui custodiat, foveat, protegat, & que defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Christum Dominum nostrum. R. Amen.

3. *Que orationes, si tempus non patitur, ex parte vel in totum poterunt omitti.*

4. *Tum de more factâ confessione generali, latine, & vulgari sermone, Sacerdos dicat: Misereatur tui, & indulgentiam, &c.*

5. *Antequam Parochus incipiat ungeri infirmus, moneat adstantes, ut, ubi commodum fuerit, pro hoc tempore, & adstantium numero, vel qualitate, recitent septem Psalmos Pœnitentiales, cum Litanis, & precibus capite sequenti positas, dum ipse Unctionis Sacramentum administrat.*

6. *Cum nemo alius adest, qui ista recitet, ipse Sacerdos, cum tempus patitur, dicet: aut saltem Psalmum Misereere, & Litanias latinè, vel si eger velit, aut ipse respondere vult, germanicè, devotè, & distinctè recitabit.*

7. *His peractis, Sacerdos accedit ad lectum infirmus, extensâ manu dexterâ, facit ter signum crucis super caput, &c. dicens:*

In nomine Patris ✠, & Filij ✠, & Spiritus ✠ sancti,
extinguatur in te omnis virtus diaboli per impositionem
manuum nostrarum, & per invocationem omnium
sanctorum Angelorum, Archangelorum, Patriarcha-
rum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Con-
fessorum, Virginum, atque omnium simul Sanctorum.
Amen.

8. Deinde intincto pollice in Oleo Infirmorum, in mo-
dum Crucis ungit infirmum, in partibus hic subscriptis,
quando propriis locis verba forma, in hunc modum.

Ad oculos.

Per istam sanctam Unctionem ✠, & suam pijsimam
misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per
peccatam deliquisti, Amen.

Minister verò, si est in sacris Ordinibus, vel ipse sacer-
dos inungens, post quamlibet Unctionem tergat loca
sancta novo semper globulo bombacij, vel rei similis, e-
ius in vase munda reponat, ad Ecclesiam postea deferenda.

Ad aures.

Per istam sanctam Unctionem ✠, & suam pijsimam
misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per
peccatam deliquisti, Amen.

Ad nares.

Per istam sanctam Unctionem ✠, & suam pijsimam
misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per
peccatam deliquisti, Amen.

Ad os, compressis labiis.

Per istam sanctam Unctionem ✠, & suam pijsimam
misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per
peccatam & locutionem deliquisti. Amen.

Ad manus, interius.

Per istam sanctam Unctionem ✠, & suam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid tactum deliquisti, Amen.

Sacerdotibus manus non inunguntur interius, sed exterius.

Ad pedes.

Per istam sanctam Unctionem ✠, & suam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid gressum deliquisti, Amen.

Ad lumbos, sive renes.

Per istam sanctam Unctionem ✠, & suam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid lumborum delectationem deliquisti, Amen.

Hac autem Unctio ad lumbos omittitur semper a ministeris, atque etiam in veris, qui ob infirmitatem sine periculo moveri non possunt.

9. *Quibus omnibus peractis, Sacerdos medullam vel sale non benedicto abstergit digitos, cum primo pollicem, quo usus est in Unctione, ac tum manus diluit, & extergit linteis, dein stans versus agrum dicit.*

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.
 ter noster, *Ec.* *ψ.* Et ne nos inducas in tentationem.
R. Sed libera nos a malo. *ψ.* Salvum fac servum tuum
 (*famulam tuam*) *R.* Deus meus speranter in te.
 Mitte ei Domine auxilium de sancto. *R.* Et deus tuus
 tuere eum (*eam*.) *ψ.* Esto ei Domine turris fortitudinis.
R. A facie inimici. *ψ.* Nihil proficiat inimico
 eo (*in ea*.) *R.* Et Filius iniquitatis non apponet
 re ei. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et
 mor meus ad te veniat. *ψ.* Dominus vobiscum.
 cum spiritu tuo.

Oremus.

Domine Deus, qui per Apostolum tuum Jacobum locutus es: infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiae, & orent super eum, ungentes eum Onctione in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei: cura quaesumus, Redemptor noster, sanctorum Spiritus languores istius infirmi, ejusque sanctorum vulnera, & dimitte peccata, atque dolores cunctos mentis, & corporis ab eo (ab ea) expelle, plenamque internam & externam sanitatem misericorditer redde, ut opere misericordiae tuae restitutus (restituta) ad pristina repararet officia. Qui cum Patre, & Spiritu sancto vivis, & regnas Deus, in saecula saeculorum. R. Amen.

Oremus.

Respice, quaesumus Domine, famulum tuum N. (famulam tuam N.) in infirmitate sui corporis fragilem, & animam refove, quam creasti: ut castigacionibus emendatus (emendata) se tua sentiat medicinam curam. (salvaram.) Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Oremus.

Domine sancte, Pater Omnipotens, aeternae Deus, qui benedictionis tuae gratiam aegris infundendo corporibus, facturam tuam multiplici pietate custodis: invocacionem tui nominis benignus assiste, ut famulum tuum (famulam tuam) ab aegritudine liberatum (liberatam,) & sanitate donatum (donatam,) dexteram tuam erigas, virtute confirmes, potestate tuearis, atque scientiae tuae sanctae, cum omni desiderata prosperitate servas. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

E

10. Ad

10. *Ad extremum, pro infirmi qualitate, & capite, salutaria monita breviter prabere poterit, quibus inimus ad moriendum in Domino confirmetur, & ad fugiendum das demonum tentationes roboretur, hoc, vel similia*

Geliebter (Geliebte) in Christo dem HERRN
 Under wehrender diser Kranckheit / wollest du
 gen empfangenen disen heiligen Sacrament
 zeit danckbar / und in GOTT wol getrost seyn.
 neben alles widriges und beschwärlliches in beha
 cher Gedult / nach belieben GOTTES / übertragen
 unerschrocken das jenige erwarten / und nicht
 nehmen / was und wie es GOTT mit eurem jetzigen
 Leben und Gesundheit verordnen wirdet: Nehmet
 me wollet jhr die anezt durch diß heilige Sacrament
 erthailte Gnad nicht allein beständig / durch Vermeidung
 dung aller schwarzen Sünden / in euch behalten / son
 der stets durch mögliche und sügliche Wercken / aller
 lerley guten Wercken / forderist aber durch jhr
 wachsende Verainigung mit dem GÖTTLICHEN
 vermehren / und die hiemit zwischen GOTT und
 Seel vernewerte Verbündnuß solcher gestalt
 verändert und unbemäliget beschusen / daß
 Zeit diser eurer beschwärllichen Leibs-Hambt
 euer Herz und Gemüth von allen unnöthigen
 chen Sorgen und Verlangen abwendet / und
 mit eurem GOTT und HERRN je mehr und mehr
 ainbaret / damit euer Seel als ein Geistliche
 Christi jederzeit fähig und bereit seye / nicht allein
 Christo ihrem Bräutigamb in der jhme ge
 Zeit zu dem ewigen Hochzeitmahl berueffen /
 auch mit dem weissen Kleid deren GOTT
 Tugenden in Freuden eingelassen zuwerden.

Deinde conversus ad circumstantes, & curam agri habentes, dicit:

Christo dem HERN geliebte Umbstehende / sonderbahr diejenige / so diser Francken Persohn / aufwarten / werden hiemit erinnert und gebetten / sie den Krancken mit guter gelegenheit dessen / was ihm vorgehalten / ihrer seits / auch sittsamblich zu unterstützen / nach nothdurfft erinnern / und nicht gedulden / daß diese Francke Persohn mit unzeitigen / unbedachtigen / und weltlichen Gedancken / Sorgen / und Beschwäg auff wäckerley Weeg von der Betrachtung Gottes / und Befürderung seines Hails abgezogen werde.

11. Posthac in modum Crucis aspergit infirmum aquam benedictam, dicens: Asperges me hyssopo, &c. & exten-
mann benedicit, dicens: Benedictio Dei omnipoten-
tis, Patris &c. ut supra pag. 52.

12. Crucem autem, & aquam benedictam, nisi hac loco agrotus domi habeat, coram eo relinquit, ut illam convenienter aspicere, & pro sua devotione osculari, & am-
plius aqua vero benedicta saepe aspergi possit.

13. Admoncat etiam domesticos, & ministros infirmi, si morbus ingravescat, vel infirmus incipiat agonizare, ut ipsum Parochum accersant, ut morientem adjuvet, & animam Deo commendet: sed si mors immineat, quam discedat, Sacerdos animam Deo ritè commen-

14. Denique assumpto vase cum sacro Oleo, cum bira-
supra caput, ad Ecclesiam, eo modo, quo exivit, rece-
in qua sacrum Oleum diligenter suo loco clausum re-
tinet, clavem penes se retinens.

15. Minister verò, vel ipse Sacerdos, globulos bombacij
E 2
ad ex-

ad extergenda inuncta loca adhibitos, & in mundo
repositos, ad Ecclesiam deferre, ibidem in sacro reposito
aut statim comburitur, cineresque in idem Sacramentum
mittit.

16. Aqua verò lotionis per domesticos influentibus
quam, aut cœmeterium, vel alias mundum ac bonum
locum effundatur.

Articulus III.

*Preces dicenda apud Infirmum tempore Ex-
trema Vnctionis.*

SEPTEM PSALMI POENITENTIALES

*Pro Infirmis, dum sacro liniuntur Oleo, seu pro illis
cessitate, dicuntur flexis genibus.*

Antiph. Ne reminiscaris.

Psalmus 6.

Domine, ne in furore tuo arguas me : neque
tuâ corripias me.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum
me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.

Et anima mea turbata est valde : sed tu Domine
usquequo ?

Convertere Domine, & eripe animam meam
vum me fac propter misericordiam tuam.

Quoniam non est in morte qui memor sit tui
inferno autem quis confitebitur tibi ?

Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas
lectum meum : lacrymis meis stratum meum rigabo.

Turbatus est à furore oculus meus : in veteribus
omnes inimicos meos.

Discedite à me omnes, qui operamini iniquitatem :
quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei.

Exaudivit Dominus deprecationem meam : Domi-
nus orationem meam suscepit.

Erubescant & conturbentur vehementer omnes
inimici mei : convertantur & erubescant valde ve-
lociter.

Gloria Patri, & Filio : & Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper : & in
secula seculorum, Amen.

Psalmus 31.

Beati, quorum remissæ sunt iniquitates : & quorum
directa sunt peccata.

Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum :
non est in spiritu ejus dolus.

Quoniam tacui, inveteraverunt ossa mea : dum cla-
marem tota die.

Quoniam die ac nocte gravata est super me manus
domina : conversus sum in ærumna mea, dum configitur
anima.

Delictum meum cognitum tibi feci : & injustitiam
meam non abscondi.

Dixi, confitebor adversum me injustitiam meam
Domino : & tu remisisti impietatem peccati mei.

Pro hac orabit ad te omnis sanctus : in tempore
opportuno.

Verumtamen in diluvio aquarum multarum : ad eum
non approximabunt.

Tu es refugium meum à tribulatione, quæ circum-
dedit me : exultatio mea erue me à circumdanti-
bus meis.

Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hie, & gradieris : firmabo super te oculos meos.

Nolite fieri sicut equus & mulus : quibus non est intellectus.

In campo & freno maxillas eorum constringe : ut non approxinant ad te.

Multa flagella peccatoris : sperantem autem in Domino, misericordia circumdabit.

Lætamini in Domino, & exultate iusti : & gloriemini omnes recti corde.

Gloria Patri, &c.

Psalmus 37.

Domine, ne in furore tuo arguas me : neque in ira tuâ corripas me.

Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi : & corripuisti super me manum tuam.

Non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ : non est pax ossibus meis, à facie peccatorum meorum.

Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt cor meum : & sicut onus grave gravatæ sunt super me.

Putraverunt & corruptæ sunt cicatrices meæ : à facie insipientiæ meæ.

Miser factus sum, & curvatus sum usque in finem : tota die contristatus ingrediebar.

Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus : non est sanitas in carne mea.

Afflictus sum, & humiliatus sum nimis : rugiebat à gemitu cordis mei.

Domine, ante te omne desiderium meum : & secretus meus à te non est absconditus.

Cor meum conturbatum est, dereliquit me.

mea: & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum.

Amici mei, & proximi mei: adversum me appropinquaverunt, & steterunt.

Et qui juxta me erant, de longè steterunt: & vim faciebant, qui quærebant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates: & dolos tota die meditabantur.

Ego autem tanquam surdus non audiebam: & sicut mutus non aperiens os suum.

Et factus sum sicut homo non audiens: & non habens in ore suo redargutiones.

Quoniam in te Domine speravi: tu exaudies me Domine DEUS meus.

Quia dixi, ne quando supergaudeant mihi inimici mei: & dum commoventur pedes mei, super me magna locuti sunt.

Quoniam ego in flagella paratus sum: & dolor meus in conspectu meo semper.

Quoniam iniquitatem meam annuntiabo: & cogitabo pro peccato meo.

Inimici autem mei vivunt, & confirmati sunt super me: & multiplicati sunt, qui oderunt me iniquè.

Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebant mihi: quoniam sequebar bonitatem.

Ne derelinquas me Domine DEUS meus: ne discederis à me.

Intende in adjutorium meum: Domine DEUS salus mea.

Gloria Patri, &c.

E 4

Psalm.

Psalmus 50.

Miserere mei DEUS : secundum magnam misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam.

Amplius lava me ab iniquitate meâ : & a peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco : & peccatum meum contra me est semper.

Tibi solvi peccavi, & malum coram te feci : ut non excusaberis in sermonibus tuis, & vincas, cum iudicaberis.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum : & in peccatis concepit me Mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti : incerta, & callida sapientiæ tuæ manifesta mihi.

Asperges me hyssopo, & mundabor : lavabis me & super nivem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium, & lætitiâ : & non tabunt ossa humiliata.

Averte faciem tuam à peccatis meis : & omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me DEUS : & spiritum rectum innova in visceribus meis.

Ne projicias me à facie tuâ : & spiritum sanctum tuum ne auferas à me.

Redde mihi lætitiâ salutaris tui : & spiritum verum non desinas pali, confirma me.

Docebo iniquos vias tuas : & impij ad te convertentur.

Libera me de sanguinibus DEUS, DEUS meus : & exultabit lingua mea justiciam tuam.

Domine labia mea aperies : & os meum annuntiabit
laudem tuam.

Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem utique :
holocaustis non delectaberis.

Sacrificium DEO spiritus contribulatus : cor con-
tratum, & humiliatum DEUS non despicias.

Benignè fac Domine in bonâ voluntate tuâ Sion : ut
reificentur muri Jerusalem.

Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationes, &
holocausta : tunc imponent super altare tuum vi-

mos.
Gloria Patri, &c.

Psalmus 101.

Domine exaudi orationem meam : & clamor meus
ad te veniat.

Non avertas faciem tuam à me : in quacunq[ue] die
tribulor, inclina ad me aurem tuam.

In quacunq[ue] die invocavero te : velociter ex-
audi me.

Quia defecerunt sicut fumus dies mei : & ossa mea
sicut cremium aruerunt.

Percussus sum ut fœnum, & aruit cor meum : quia
oblitus sum comedere panem meum.

A voce gemitûs mei : adhæsit os meum carni meæ.

Similis factus sum pellicano solitudinis : factus sum
sicut nycticorax in domicilio.

Vigilavi : & factus sum sicut passer solitarius in
tecto.

Tota die exprobrabant mihi inimici mei : & qui
laudabant me, adversum me jurabant.

Quia cinerem tanquam panem manducabam : &
populum meum cum fletu miscebam.

E s

A facie

A facie iræ & indignationis tuæ : quia elevans
fisti me.

Dies mei sicut umbra declinaverunt : & ego sicut
fœnum arui.

Tu autem Domine in æternum permanes : & me-
moriale tuum in generatione & generationem.

Tu exurgens misereberis Sion : quia tempus
rendi ejus, quia venit tempus.

Quoniam placuerunt servis tuis lapides ejus : & ve-
ræ ejus miserebuntur.

Et timebunt gentes nomen tuum Domine
omnes reges terræ gloriam tuam.

Quia ædificavit Dominus Sion : & videbitur
gloria sua.

Respexit in orationem humilium : & non
precem eorum.

Scribantur hæc in generatione altera : & populus
qui creabitur, laudabit Dominum.

Quia prospexit de excelso sancto suo : Dominus
cælo in terram aspexit.

Ut audiret gemitus compeditorum : ut
filios interemptorum.

Ut annuntient in Sion nomen Domini : & laudent
ejus in Jerusalem.

In conveniendo populos in unum : & reges, ut
viant Domino.

Respondet ei in viâ virtutis suæ : paucitatem
meorum nuntia mihi.

Ne revoces me in dimidio dierum meorum
generatione & generationem anni tui.

Initio tu Domine terram fundâsti : & opera
num tuarum sunt cæli.

De Sacramento Extreme Vactionis.

73

Ipsi peribunt, tu autem permanes; & omnes sicut vestimentum veterascent.

Et sicut oportorium mutabis eos, & mutabuntur: tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.

Filij servorum tuorum habitabunt; & semen eorum in saculum dirigetur.

Gloria Patri, &c.

Psalmus 129.

DE profundis clamavi ad te Domine; Domine exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intendentes; in vocem deprecationis meæ.

Si iniquitates observaveris Domine; Domine quis salvetur?

Quia apud te propitiatio est; & propter legem tuam sustinuit te Domine.

Sustinuit anima mea in verbo ejus; speravit anima mea in Domino.

A custodia matutinâ usque ad noctem: speret Israël in Domino.

Quia apud Dominum misericordia; & copiosa apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israël; ex omnibus iniquitatibus suis.

Gloria Patri, &c.

Psalmus 142.

Domine exaudi orationem meam, auribus percipe obsecrationem meam; in veritate tuâ exaudi me in iustitiâ.

Et non intres in iudicium cum servo tuo; quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens.

Quia

Quia persecutus est inimicus animam meam ;
miliavit in terrâ vitam meam.

Collocavit me in obscuris sicut mortuos sepulchra ;
anxiatus est super me spiritus meus , in me turbatus
est cor meum.

Memor fui dierum antiquorum , meditatus sum
omnibus operibus tuis ; & in factis manuum tuarum
meditabar.

Expandi manus meas ad te ; anima mea sicut
fine aqua tibi.

Velociter exaudi me Domine ; defecit
meus.

Non avertas faciem tuam à me ; & similis eris
scendentibus in lacum.

Auditam fac mihi manè misericordiam tuam ;
in te speravi.

Notam fac mihi viam , in quâ ambulem ; quia
levavi animam meam.

Eripe me de inimicis meis Domine , ad te con-
doce me facere voluntatem tuam , quia DEUS
es tu.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam
propter nomen tuum Domine vivificabis me in veritate
tua.

Educes de tribulatione animam meam ; & in
ricordia tua disperdes omnes inimicos meos.

Et perdes omnes , qui tribulant animam meam ;
nam ego servus tuus sum.

Gloria Patri , &c.

Antiph. Ne reminiscaris Domine delicta nostrorum
parentum nostrorum ; neque vindictam sumas delictis
eatis nostris.

LITANIÆ MAJORES

Pro Infirmis, dum sacro linuntur Oleo, seu pro aliâ
necessitate, dicuntur flexis genibus.

Yrie eleison.	
Christe eleison.	
Yrie eleison.	
Misere audi nos.	
Christe exaudi nos.	
Pater de cælis DEUS,	Miserere nobis.
Redemptor Mundi DEUS,	Miserere nobis.
Spiritus sancte DEUS,	Miserere nobis.
sancta Trinitas unus DEUS,	Miserere nobis.
sancta Maria,	Ora pro nobis.
sancta DEI Genitrix,	Ora pro nobis.
sancta Virgo Virginum,	Ora pro nobis.
sancte Michael,	Ora pro nobis.
sancte Gabriel,	Ora pro nobis.
sancte Raphael,	Ora pro nobis.
Omnes sancti Angeli, & Archangeli,	Orate pro nobis.
Omnes sancti beatorum Spirituum Ordines,	Orate.
sancte Joannes Baptista,	Ora pro nobis.
Omnes sancti Patriarchæ, & Prophetæ,	Orate.
sancte Petre,	Ora pro nobis.
sancte Paule,	Ora.
sancte Andrea,	Ora.
sancte Jacobe,	Ora.
sancte Joannes,	Ora.
sancte Thoma,	Ora.
sancte Jacobe,	Ora.
sancte Philippe,	Ora.
sancte Bartholomæe,	Ora.
	Sancte

Sancte Matthæ,
Sancte Simon,
Sancte Thadæe,
Sancte Matthia,
Sancte Barnaba,
Sancte Lusa,
Sancte Marce,
Omnes sancti Apostoli & Evangelista,
Omnes sancti Discipuli Domini,
Omnes sancti Innocentes,
Sancte Stephane,
Sancte Laurenti,
Sancte Vincenti,
Sancti Fabiane, & Sebastiane,
Sancti Joannes, & Paule,
Sancti Cosma, & Damiane,
Sancti Gervasi, & Provasi,
Omnes sancti Martyres,
Sancte Silvester,
Sancte Gregori,
Sancte Ambrosi,
Sancte Augustine,
Sancte Hieronyme,
Sancte Martine,
Sancte Nicolae,
Sancte Corbiniane,
Omnes sancti Pontifices, & Confessores,
Omnes sancti Doctores,
Sancte Antoni,
Sancte Benedicte,
Sancte Bernarde,
Sancte Dominice,

Sanctæ Franciscæ,	Ora.
Omnes sancti Sacerdotes, & Levitæ,	Orate.
Omnes sancti Monachi, & Eremitæ,	Orate.
Sancta Maria Magdalena,	Ora.
Sancta Agatha,	Ora.
Sancta Lucia,	Ora.
Sancta Agnes,	Ora.
Sancta Cæcilia,	Ora.
Sancta Catharina,	Ora.
Sancta Anastasia,	Ora.
Omnes sanctæ Virgines, & Viduæ,	Orate.
Omnes Sancti, & Sanctæ DEI,	Intercedite pro nobis.
Propitius esto,	Parce nobis Domine.
Propitius esto,	Exaudi nos Domine.
Ab omni malo,	Libera nos Domine.
Ab omni peccato,	Libera.
Ab ira tuâ,	Libera.
Ab inopritudinâ, & improvisâ morte,	Libera.
Ab insidiis diaboli,	Libera.
Ab ira, & odio, & omni malâ voluntate,	Libera.
Ab initio fornicationis,	Libera.
Ab fulgure, & tempestate,	Libera.
Ab morte perpetuâ,	Libera.
Ab Mysterium sanctæ Incarnationis tuæ,	Libera.
Ab Adventum tuum,	Libera.
Ab Nativitatem tuam,	Libera.
Ab Baptisimum, & sanctum Jejunium tuum,	Libera.
Ab Crucem, & Passionem tuam,	Libera.
Ab Mortem, & Sepulturam tuam,	Libera.
Ab sanctam Resurrectionem tuam,	Libera.
Ab admirabilem Ascensionem tuam,	Libera.
Ab Adventum Spiritus sancti Paracliti,	Libera.

In

In die Iudicij, Te rogamus, audi nos
 Peccatores, Te rogamus
 Ut nobis parcas, Te rogamus
 Ut nobis indulgeas, Te rogamus
 Ut ad veram poenitentiam nos perducere digneris, Te rogamus
 Ut Ecclesiam tuam sanctam regere & conservare digneris, Te rogamus
 Ut dominum Apostolicum, & omnes Ecclesiarum Ordines, in sancta Religione conservare digneris, Te rogamus
 Ut inimicos sancte Ecclesie humiliare digneris, Te rogamus
 Ut Regibus, & Principibus Christianis, pacem, & unitatem, & concordiam, donare digneris, Te rogamus
 Ut cuncto populo Christiano pacem, & unitatem, & concordiam, donare digneris, Te rogamus
 Ut nosmetipsos in tuo sancto servitio conservare digneris, Te rogamus
 Ut mentes nostras ad caelestia desideria erigas, Te rogamus
 Ut omnibus benefactoribus nostris sempiternam retribuas, Te rogamus
 Ut animas nostras, fratrum, propinquorum, & benefactorum nostrorum ab aeterna damnatione liberae, Te rogamus
 Ut fructus terrae dare, & conservare digneris, Te rogamus
 Ut omnibus fidelibus defunctis requiem aeternam, & misericordiam, donare digneris, Te rogamus
 Ut nos exaudire digneris, Te rogamus
 Fili DEI,
 Agnus DEI, qui tollis peccata Mundi, Parce nobis
 Agnus DEI, qui tollis peccata Mundi, Exaudi nos
 Agnus DEI, qui tollis peccata Mundi, Misereere nobis

De Sacramento *Extremae Vnctionis.*

79

Christe audi nos.

Christe exaudi nos.

Kyrie eleison.

Christe eleison.

Kyrie eleison.

Pater noster, *secretò.*

Et ne nos inducas in tentationem.

Sed libera nos à malo.

Psalmus 69.

DEUS in adiutorium meum intende : Domine ad
adjuvandum me festina.

Confundantur, & revereantur : qui quærunt ani-
mam meam.

Avertantur retrorsum, & erubescant : qui volunt
mihi mala.

Avertantur statim erubescences : qui dicunt mihi,
Euge, euge.

Exultent, & lætentur in te omnes, qui quærunt te ;
& dicant semper, Magnificetur Dominus, qui diligit
laudare tuum.

Ego verd egeus, & pauper sum : DEUS ad-
iuvavit me.

Adjutor meus, & Liberator meus es tu : Domine
non moreris.

Gloria Patri, & Filio : & Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper : & in
secula seculorum, Amen.

Salvos fac servos tuos.

DEUS meus, sperantes in te.

Esto nobis, Domine, turris fortitudinis.

A facie inimici.

F *¶* Nihil

V. Nihil proficiat inimicus in nobis.

R. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.

V. Domine non secundum peccata nostra facias nobis.

R. Neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis.

V. Oremus pro Pontifice nostro *N.*

R. Dominus conservet eum, & vivificet eum: & primum faciat eum in terrâ, & non tradat eum in manum inimicorum ejus.

V. Oremus pro benefactoribus nostris.

R. Retribuere dignare, Domine, omnibus nobis benefactoribus propter nomē tuū vitam æternam.

V. Oremus pro fidelibus defunctis.

R. Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis.

V. Requiescant in pace.

R. Amen.

V. Pro fratribus nostris absentibus.

R. Salvos fac servos tuos, Deus meus, sperantes in te.

V. Mitte eis, Domine, auxilium de Sancto.

R. Et de Sion tuere eos.

V. Domine exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, cui proprium est misereri semper, & miserebere: suscipe deprecationem nostram: ut in omnibus famulos tuos, quos delictorum catena committit, miseratio tuæ pietatis clementer absolvat.

Exaudi, quæsumus Domine, supplicium precantum: tibi parce peccatis: ut pariter misericordiam tribuas benignus & pacem.

Ineffabilem nobis, Domine, misericordiam tuam
clementer ostende: ut simul nos, & à peccatis omni-
bus extas; & à pœnis, quas pro his meremur, eripias.

DEUS, qui culpâ offenderis, pœnitentiâ placaris:
preces populi tui supplicantis propitius respice: & fla-
gella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris mere-
mur, averte.

Omnipotens sempiterne DEUS, miserere famulo
Pontifici nostro N. & dirige eum secundum tuam
clementiam in viam salutis æternæ: ut te donante tibi
beata cupiat, & totâ virtute perficiat.

DEUS, à quo sancta desideria, recta consilia, & ju-
sta sunt opera: da servis tuis illam, quam Mundus dare
non potest, pacem: ut & corda nostra mandatis tuis
cedant, & hostium sublatâ formidine, tempora sint tuâ
protectione tranquilla.

Ure igne sancti Spiritûs renes nostros, & cor no-
strum, Domine: ut tibi casto corpore seruiamus, &
sereno corde placeamus.

Fidelium DEUS omnium Conditor, & Redem-
ptor, animabus famulorum famularumque tuarum re-
missionem cunctorum tribue peccatorum: ut indul-
gentiam, quam semper optaverunt, piis supplicationi-
bus consequantur.

Actiones nostras, quæsumus Domine, aspirando
ad te, & adjuvando prosequere: ut cuncta nostra
operatio & operatio à te semper incipiat, & per te cœpta
consummatur.

Omnipotens sempiterne DEUS, qui vivorum do-
minaris simul, & mortuorum, omniumque misereris,
nos tuos Fide & opere futuros esse prænosce: te sup-
plices exoramus, ut pro quibus effundere preces de-

crevinus, quosque vel præsens sæculum adhuc in ter-
ne retinet, vel futurum jam exutos corpore suscipere
intercedentibus omnibus Sanctis tuis, pietatis tue com-
mentiam omnium delictorum suorum veniam contem-
plantur. Per Dominum &c.

R. Amen.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

V. Exaudiat nos omnipotens & misericors Dominus.

R. Amen.

V. Et fidelium animæ per misericordiam DEI reser-
vantur in pace.

R. Amen.

*Parochus easdem Litanias (omissis latinis) sequens
germanico idiomate, cum tempus & locus ferret, pro
sua qualitate & desiderio recitare potest: & recitari
si velit, clarè, vel saltem tacite, & illius loco circumstan-
tes, cum voluerint, in eadem lingua devotè respiciendo
poterunt.*

*Eadem Litania Majores pro captu, desiderio, &
oportunitate aliquorum egrotantium, ante, vel post
etiam inter actum Extrema Vnctionis, devotè a Sa-
cro, vel astantibus, vel ab ipso etiam egro-
tante recitanda.*

Letaney

Zu den Heiligen Gottes bey den
Krancken vor oder nach der H. Letzt-
Oelung zusprechen.

Er erbarme dich unser.

Christe erbarme dich unser.

Her erbarme dich unser.

Christe höre uns.

Christe erhöre uns.

Ott Vatter von Himmel / erbarme dich unser.

Ott Sohn / Erlöser der Welt / erbarme dich unser.

Ott heiliger Geist / erbarme dich unser.

Heilige Dreifaltigkeit / einiger Gott / erbarme dich
unser.

Heilige Maria / Bitt für uns.

Heilige Gottes Gebärerin / Bitt für uns.

Heilige Jungfrau aller Jungfrauen / Bitt für uns.

Heiliger Michael / Bitt für uns.

Heiliger Gabriel / Bitt für uns.

Heiliger Raphael / Bitt für uns.

Heilige Engel und Erz-Engel / Bittet für uns.

Orden der seligen Geister / Bittet für uns.

Johannes der Tauffer / Bitt für uns.

Heilige Patriarchen und Propheten / Bittet.

Petre / Bitt für uns.

Paule / Bitt für uns.

Andrea / Bitt für uns.

Jacobe / Bitt für uns.

Johannes / Bitt für uns.

Thoma / Bitt für uns.

F 3

H. Ja

h. Bernharde/	Bitt für uns.
h. Dominice/	Bitt für uns.
h. Francisce/	Bitt für uns.
Alle heilige Priester und Leviten/	Bittet für uns.
Alle heilige Mönch und Einsidler/	Bittet für uns.
h. Maria Magdalena/	Bitt für uns.
h. Agnes/	Bitt für uns.
h. Lucia/	Bitt für uns.
h. Agatha/	Bitt für uns.
h. Cecilia/	Bitt für uns.
h. Catharina/	Bitt für uns.
h. Anastasia/	Bitt für uns.
Alle heilige Jungfrauen und Wittfrauen/	Bittet.
Alle Heiligen und Heiligin Gottes/	Bittet für uns.
Sei uns gnädig. r. Verschone unser O H Erz.	
Sei uns gnädig. r. Erhöre uns O H Erz.	
Von allem Ubel/	Erlöse uns O H Erz.
Von aller Sünd/	Erlöse.
Von deinem Zorn/	Erlöse.
Von dem gähnen und unversehenlichen Todt/	Erlöse.
Von heimlicher Nachstellung deß bösen Feinds/	Erlöse.
Von Zorn/ Haß/ und allem bösen Willen/	Erlöse.
Von dem Geist der unreinigkeit/	Erlöse.
Von dem ewigen Todt/	Erlöse.
Durch das Geheimnuß deiner H. Mensch- werdung/	Erlöse.
Durch dein Zukunfft/	Erlöse.
Durch dein Geburt/	Erlöse.
Durch dein Tauff und H. Fasten/	Erlöse.
Durch dein Creuß und Leyden/	Erlöse.
Durch dein Todt und Begräbnuß/	Erlöse.
	Durch

Durch dein H. Auferstehung/

Durch dein wunderbarliche Auffahrt/

Durch die Zukunfft des H. Geists/

An dem Tag des Gerichts/

Wir arme Sünder. *r.* Bitten dich/ erhöre uns.

Das du unser verschonest. *r.* Wir bitten dich/

höre uns.

Das du uns verzeihest. *r.* Wir bitten dich/

uns.

Das du uns zu wahrer Buß bringen wollest/

bitten dich/ erhöre uns.

Das du dein heilige Kirch regieren und erhalten

lest/ Wir bitten dich/ erhöre uns.

Das du den Apostolischen Obersten Hirten

Ständ der Kirchen in deiner heiligen

halten wollest/ Wir bitten dich/ erhöre uns.

Das du die Feind deiner heiligen Kirchen

wollest/ Wir bitten dich/ erhöre uns.

Das du den Königen/ und Christlichen Fürsten

und wahre Einigkeit geben wollest/ Wir

dich/ erhöre uns.

Das du allem Christlichen Volck/ Frid und

keit verleyhen wollest/ Wir bitten dich/

Das du uns selbst in deinem heiligen Dienst

und erhalten wollest/ Wir bitten dich/

Das du unsere Gemüther zu den himmlischen

gierden auffrichtest/ Wir bitten dich/

Das du allen unseren Gutthätern die ewige

gebest/ Wir bitten dich/ erhöre uns.

Das du unsere Seelen/ auch unserer Brüder

und Gutthäter/ von der ewigen Verdamm

ledigest/ Wir bitten dich/ erhöre uns.

Dass du die Früchten des Erdreichs geben / und behüten wöllest / Wir bitten dich / erhöre uns.

Dass du allen verstorbenen Christglaubigen die ewige Ruhe wöllest geben / Wir bitten dich / erhöre uns.

Dass du uns wöllest erhören / Wir bitten dich / erhöre uns.

Du Sohn Gottes / Wir bitten dich / erhöre uns.

O du Lamb Gottes / der du hinnimbst die Sünd der Welt / verschone unser O Herr.

O du Lamb Gottes / der du hinnimbst die Sünd der Welt / erhöre uns O Herr.

O du Lamb Gottes / der du hinnimbst die Sünd der Welt / erbarme dich unser.

Christe höre uns.

Christe erhöre uns.

Herr erbarme dich unser.

Christe erbarme dich unser.

Herr erbarme dich unser.

Vater unser / *re.* Wird in der still gesprochen.

1. Und führe uns nicht in Versuchung.

2. Sonder erlöse uns von dem Ubel / Amen.

Psalmus 69.

O Gott merck auff mein Hülff: Herr eyhle mir zu helfen. Schamroth und zu schanden sollen werden / die meiner Seel nachstellen.

Sie müssen zuruck gewendt / und geschendt werden: die mir Übels wünschen.

Sie müssen eines gangs gewendt / und zu schanden werden: die von mir sagen / da / da / also wollen wirs haben / also wollen wirs haben.

Freuen / und frölich müssen seyn in dir alle / die dich suchen / und immerdar sagen / hochgelobt sey Gott / die dein Heyl lieben.

Ich

Ich aber bin elend und arm / O Gott hilf mir
dann du bist mein Helfer und Erretter: Herz
zeuch / und saume dich nicht.

Ehr sey dem Vatter / und dem Sohn / und dem
heiligen Geist.

Als Er war im Anfang / jetzt / und allwegen / und
ewigen Zeiten / Amen.

v. Mach heylwürdig deine Diener /

R. Die in dich hoffen mein Gott.

v. Seye uns Herz ein starcker Thurn /

R. Wider unsere Feind.

v. Laß den Feind nichts vermögen wider uns.

R. Vnd das Kind der Bosheit schade uns nicht.

v. Herz handle nicht mit uns nach unsern
den.

R. Und vergilt uns nicht nach unsern Bosheiten.

v. Lasset uns bitten für unseren Obersten
ten VI.

R. Der Herz erhalte ihn / mache ihn lebendig
und selig auff Erden / und geb ihn nicht in die Hand
seiner Feind.

v. Lasset uns bitten für unsere Wohlthäter /

R. O Herz du wollest allen unseren Wohlthä-
ren umb deines Nahmens willen das ewig Leben
ben / Amen.

v. Lasset uns bitten für alle abgestorbene Christen
glaubige.

R. Herz gib ihnen die ewige Ruhe / und das
ge Liecht leuchte ihnen.

v. Lasset sie im Frieden ruhen /

R. Amen.

v. Lasset uns auch bitten für unsere abgestor-
Brüder /

1. O mein Gott / mache deine Diener seelig / die
auff dich hoffen.

2. O Herr sende ihnen Hülff von dem Heiligen.

3. Und von Syon beschütze sie.

4. Herr erhöre mein Gebett.

5. Und mein Geschrey komme zu dir.

Gebett.

O Gott / dessen Eigenschaft ist allzeit zuerbar-
men / und zuverschonen / nimm an unser Gebett /
auff das uns / und alle deine Diener / welche die
Ketten der Sünden verknüpft hat / die Erbarmung
deiner Gütigkeit gnädiglich auflöse.

Wir bitten dich O Herr / nimm an unser demüti-
ges Gebett / und verschone denen / die ihre Sünd be-
kennen / auff das wir zugleich Verzeihung / und den
Frieden nach deiner Güte erlangen.

O Herr erzeuge uns gnädiglich dein unaussprech-
liche Barmherzigkeit / auff das du uns zugleich von
allen Sünden auflösest / und von der Straff / die wir
für solche verdienen / errettest.

O Gott / der du durch die Schuld belendiget / und
durch die Buß versöhnet wirst / siehe gnädiglich an das
Gebett deines demütigen Volcks / und wende ab die
Heißel deines Grimmens / welche wir für unsere
Sünd verdienen.

Allmächtiger / ewiger Gott / erbarme dich deines
Dieners N. unsers Obersten Hirten / deines Stätt-
halters auff Erden / und lante ihn nach deiner Milde
auff den Weeg deß ewigen Heyls / das er durch dein
Hülff / was dir gefällig / begehre / und kräftig voll-
bringe.

O Gott /

O GOTT/ von welchem die heilige Begierden
te Anschlag/ und gerechte Werck entspringen /
deinen Dieneren einen solchen Frieden / welchen die
Welt nicht geben kan / / auff daß auch unsere Herzen
deinen Gebotten ergeben / und unsere Zeiten / durch
deinen Schutz/ von des Feinds Forcht gesichert / und
fridsamb seyen.

O HErr entzünde unsere Nieren und Herzen
dem Feuer deines Geists / auff daß wir mit reinem
Leib dir dienen / und mit reinem Herzen ge-
mögen.

O GOTT / ein Schöpffer und Erlöser aller
Sündigen / verleshe den Seelen deiner Diener und
Dienerin Nachlassung aller Sünden / auff daß sie den
Ablass / welchen sie allzeit gewünscht / durch die
seelige Vorbitt erlangen.

O HErr wir bitten dich / du wollest unser
Sünden und Lassen mit deiner Gnad fürkommen / und
dein Hülff vollstrecken / daß all vnser Gebett
und Werck von dir allzeit den Anfang nehmen / und
sie durch dich angefangen / also auch geendet werden.

Allmächtiger / ewiger GOTT / der du herrschest
über die Lebendigen / und die Todten / und dich aller
Sünden barmhest / welche du auß dem Glauben und Wercken
für die deinen erkennest ; wir bitten dich demütiglich
daß die / für welche wir uns fingenommen unser
Gebett aufzugießen / die entweder noch in dieser Welt
dem Leben / oder davon abgeschyden seynd / durch
Fürbitt aller deiner Heiligen / in deiner Güte
Verzeihung aller Sünden erlangen mögen.
Unsere HErrn IESUM Christum deinen
welcher mit dir lebt / und regiert in Einigkeit

Geists / wahrer GOTT von Ewigkeit zu Ewigkeit /
Amen.

v. Herr erhöre mein Gebett /
r. Und mein Geschrey komme zu dir.
v. Es wolle uns erhöere der Allmächtige und barm-
herzige Herr.
r. Amen.
v. Und die Seelen der Glaubigen sollen ruhen in
dem Frieden / durch die Barmherzigkeit Gottes.
r. Amen.

CAPVT VII

DE VISITATIONE
INFIRMORUM.

Quanti hæc sit momenti, ex Rituali Frisingano c. 7.
membr. 1. & mea Instructione tertia c. 6. §. 1. colli-
guntur; hoc loco ea tantum ponuntur, quæ pro praxi
seruire possunt.

Articulus I.

De bene disponendo agro.

1. Sacerdos infirmi cubiculum ingressus, primum dicat:
Pax huic domui. r. Et omnibus habitantibus
in ea.
2. Mox infirmum, & lectum ejus, & cubiculum asper-
gat aqua benedicta, dicens Antiphonam: Asperges me,
Domine, hyssopo, & mundabor: lavabis me, & super
caput meum dealbabor. Vel dicere potest germanice: Unser
HERR JESUS Christ wolle dich durch dieses Was-
ser und sein heiliges Blut von aller Sünd reinigen /
und von allen Nachstellungen deiner Feinden mache
beschützen.

3. Tunc

3. Tunc ubi per varias & amicas interrogationes loquia eum instruxerit, ut morbum suum esse patientiam Dei castigationem agnoscat, ideoque cum magna patientia & humilitate eundem toleret, poterit eum hortari, ut implendo hac in parte munere suo sequentem orationem mente saltem, si ore non potest, aut non libenter recitet.

4. O Allmächtiger Gott / ich glaub festlich daß nichts ohne deinen Göttlichen Willen geschehen und das alles / was du geschehen laßest / mit deiner Weisheit und Güte zu deiner grösseren Ehr / und unserm Hehl von dir geordnet werde. Erkennet der halben auch diese Kranckheit für ein sehr große Gütthat / und sag dir darumb schuldigsten Dank / und wünsche von Herzen / daß ich mich umb diese und andere Gutthaten in Ewigkeit danckbar erweisen möge.

5. O barmherziger Gott / ich bekenne mit demütigem und zerknirschem Herzen / daß ich dich allerhöchstes Gut bißhero vilfältig und schwärzlich verdienet hab. Ist mir derohalben herzlich leid / daß ich deinen gerechten Zorn gegen mir erweckt hab. Sag dir beynebens abermal höchsten Dank / daß du mich allhie so Väterlich abstraffest / und bin bereit diese Straff mit höchster Gedult und Gehorsamb zu stehen / damit ich deiner Gerechtigkeit gnugsam und alle meine Sünd würdig abbüße.

6. Weil du aber / O gütigster Gott / uns so oft ermahnest / daß wir zur Zeit der Trübsal zu dir kommen / und dich umb Hülff anrufen sollen / also beschreibe auch ich betrübter Sünder zu dir meinem Nothstand.

6. / und schreue mit deinem vilgeliebten Sohn JE-
SU. O Vatter / ist es möglich / so nimm den bitteren
Schick dieser Kranckheit von mir / doch aber nicht mein
Will / sonder der deine geschehe.

7. Wann derohalben / O HErr / dein grössere
Vorsicht / und mein Heyl erfordert / daß ich dise Kranck-
heit und Schmerzen noch länger außstehe / so werde
dein heiliger Will in mir erfüllt.

8. Allein / O barmhertziger Gott / weil ich erkenn-
ne / daß ich auß mir selbst nichts vermag / bitt ich demüt-
tig / du wollest mir kräftige Gnad verleyhen / daß ich
alles / was du mit mir anordnen wirst / von deiner
Hand gutwillig annehmen / und mit Gedult und
Behendigkeit beständig übertragen möge.

9. Ich zwar / O allerliebster Gott / verlasse mich
nicht / sondern laß mich auff dein Barmhertzigkeit / und glaube fe-
stlich / daß du mich nicht über meine Kräfte wer-
den lassen beschwärt werden / sonder in diser und an-
deren meinen Betrübnußen treulich beystehen wer-
dest.

10. Doch aber / wann auß Menschlicher Schwach-
heit / vielleicht ein Ungedult / oder andere ungebührliche
Leidenschaft einschleichen würde / bekenn ich hiemit
traulich / daß mir solches herzlich leyd seyn werde /
und ich darumb dich meinen allergnädigsten Gott
um Verzeihung bitte. Seitentalch ich nichts
andere wünsche / und begehre / als daß durch dise mein
Kranckheit dein heiliger Namen auff das höch-
ste gepriesen / und also nichts / was zu vollkommener
Heilung erfordert wird / von mir underlassen werde.

11. Wie ich dann hiemit alle meine Schmerzen /
und alle tugendreiche Wirckungen / so ich in wehren-
der

der meiner Kranckheit fürnemmen wird / der mich
 Gott und HERN in Vereinigung aller Sünden
 und Tugenden meines Heylands IESU
 und aller Heiligen Gottes mit tieffster Demut
 vffere / von Herzen wünschend / und bittend / daß
 lest sie alle gutwillig auffnemmen / und zu dem
 seren Ehr / zu Trost der Abgestorbenen / und zu
 niem und anderer lebendigen Menschen
 Heyl geraichen lassen. Durch Christum
 HERN / Amen.

Gebett zu IESU.

12. O allerliebster Heyland IESU Christus
 ge dir höchsten Danck / daß du nicht allein für
 vil gelitten / sonder auch auß sonderbarer
 und Lieb mich deines heiligen Leydens theilhaftig
 macht hast. Bitte dich derothalben demütig
 dein bitteres Leyden und Sterben / du wollest
 auch einen Theil deiner Gedult und starkmüthigen
 Lieb mittheilen / damit ich allhie zwar dir in
 ken und Leyden / dort aber in Bollust und
 gleichförmig werden möge / Amen.

Gebett zu den H. Patronen.

13. O allerheiligste Jungfraw und Mutter
 tes MARIA / O H. Schutz-Engel / O
 ihr alle andere meine heilige Patronen / die ihr
 ewer Gedult zu so grosser Glory und Freud
 seht / ich bitt euch demütig / ihr wollet mir
 Allmächtigen Gott Gnad erlangen / daß ich
 ewerem Exempel diese Kranckheit / und andere
 sal mit Gedult und Lieb / so lang es Gott
 übertragen / und dardurch in den ewigen
 euch zugesellet zu werden / verdienen möge.

Kürzere Weiß die oberzehlte Anmuthungen zu erwecken.

14. O Gott / ich glaube festiglich / daß du mir die Kranckheit zu meinem Heyl zugehickt hast. Daß du dem H. Namen gebenedeyt von nun an bis Ewigkeit.

15. O mein Gott / ich erkenn / daß ich durch meine Sunden diese Kranckheit vilmahl verdient hab. O Herr / verzeyhe mir / und hab Gedult / und ich will alles erstatten.

16. Aber nicht auß meinen Kräfften / sonder durch deine Gnad / umb die ich demütig bitte / und darauff mein Hoffnung setze.

17. Derohalben opffere ich dir auff alle meine Schmerzen und Seuffzer in Verainigung des H. Namen und Sterben meines Herrn IESU Christi. Ich lasse es zu deiner Ehr / und meinem Heyl zu bringen.

18. O allerliebster Heyland IESU / ziehe mich zu dir / und lerne mich / mein Creutz mit Lieb und Gedult tragen.

19. O H. Mutter Gottes / und ihr meine andere heilige Patronen bittet für mich / und stehet mir bey / und in der Stund meines Absterbens / Amen.

Articulus I I.

De precibus, morbo durante, aegro
prelegendis.

Quandoquidem Rituale Frisingense recte monet, non postremas Parochi partes esse, egrotantium curam habere, atque adeo non semel eosdem, sed saepius visitandos merito in promptu habere debet select., quasdam, S
G
sapi

sapidas preces, quas pro varietate agris praelegere quod
cum ipsi plerumque ob vim & molestiam morbi non
idonei ad eiusmodi preces recitandas, ipse Pastor vicu-
rum suppleat.

§. I.

Preces ad SS. Trinitatem.

2. **G**Ebenedeyt sey die allerheiligste Dreyfaltigkeit
und unzerteilte Dreyfaltigkeit. Ich will
benedeyen und loben / dann sie hat sich gegen
barmherzig erzaigt.

3. Die Krafft Gottes des Allmächtigen
überschatte mich : Die Weisheit Gott des
regiere mich : Die Gnad und Stärck des
erhalte mich : Die H. Dreyfaltigkeit bewahre mich
und führe mein Seel zu dem ewigen Leben. Amen.

4. O himmelischer Vatter / verleyhe mir
durch Christum IESUM deinen Sohn. O
IESU Christ / ein Heyland der Welt / mache
den du mit deinem Blut erlöset hast. O
O starcker Gott / sey mein Stärck und Trost
in meiner Noth / jetzt und in alle Ewigkeit.

§. II.

Ad Christum Crucifixum.

5. **O** HER IESU Christe / mein HER und
ich armer elender Sünder / komme jetzt
in meinen höchsten Nothen / und bitte dich
bitter Leyden und Sterben / du wollest mich
meiner Noth nicht verlassen. Ich bin wol mit
gütiger IESU / daß ich solches von dir erhalte
sonst ainigen Trost bey dir habe / weil ich
Sunden / arm in Verdiensten bin. Aber

Leiden ist mein Verdienst / dein Todt ist mein
Lohn / dein Auferstehung ist mein Gerechtigkeit.
Darauff will ich mich verlassen / und also getrost vor
dir als einem gnädigen Richter erscheinen / Amen.

6. O mein allerliebster HErr JESU / du ewiges
Licht aller deren / so in dich hoffen / dein Creutz sey mir
eine sichere Beschützung wider alle meine Feind.

O verwundter JESU / deine heilige Wunden
seyen mir ein gewisse Zuversicht in allen meinen Ver-
sündigungen / verbirg mich in ihnen zeitlich / und ewig.

O blutiger JESU / durch dein unschuldiges
Blut welches du vergossen hast / wasche ab den Un-
sünden aller meiner lasterhaftigen Thaten.

§. III.

Ad Vulnera Christi.

O Du allerliebster / und süßster HErr JESU Chri-
ste / dir sey Lob / Ehr und Preys für deine heilige
Wunden / die du in deinem Leib / als man dich
am Creutz gehefft / empfangen hast. Ach verleyhe
mir / daß ich dieselbe würdig ehren / und in ihnen all-
einigen Vertrawen und Hoffnung setzen möge.

O HErr JESU Christe / dir sey Lob wegen der hei-
ligen Wunden deiner gerechten Hand. Ach verleyhe
mir durch dieselbe Gnad also zu leben / und zu sterben /
daß ich einmahl zu deiner Gerechten stehen / und un-
ter die Außerwählten gezehlt werden mög.

O HErr JESU Christe / dir sey Lob / Ehr / und
Dank wegen der heiligen Wunden deiner lincken
Hand. Ach verleyhe durch dieselbe / daß ich alles / was
mir misfallet / und zur lincken Hand führet / mit
deinem Fleisß vermeiden möge.

O HERZ JESU Christe / dir sey Lob / Ehr
Danck / wegen der heiligen Wunden deines ge-
ten Fuß. Ach verleyhe / daß ich in deine heilige
stapffen vollkomentlich tretten / und dir meinem
maister hiedurch angenehm / und lieb werden möge.

O HERZ JESU Christe / dir sey Lob / Ehr
Danck / wegen der heiligen Wunden deines
Fuß. Ach verleyhe mir / daß ich mit tapfferem
alle irdische und zergängliche Grewden also ver-
und zertrette / daß ich in dir allein meinen Trost
Grewd suchen / und finden möge.

O HERZ JESU Christe / dir sey Lob / Ehr
Danck / wegen der heiligen Wunden deiner
Seiten. Ach verleyhe / daß ich dich mit solcher
umbfange / daß ich würdig werde / in deiner
Seiten ein beständige Wohnung zu haben.

8. O barmherziger HERZ JESU Christe / ich
dich umb deiner heiligen fünff Wunden willen
du am Stamm des heiligen Creuzes empfangen
hast / du wollest meine fünff Sinn des Leibs vor
Unordentlichkeit bewahren ; auch Gnad verleyhen
daß ich nicht ohne rechte New / ohne wahre
und ohne das heilige Sacrament des Altars
sem Leben schaide / Amen.

9. O Christe crucifixe per foramina corporis tui
teant mihi arcana cordis tui.

10. Nolo Domine, nolo vivere sine vulnere,
video pro me vulneratum.

11. Ich will nicht ohne Wunden leben / weil
dich also verwundet sihe.

12. O JESU Christe DEUS cordis mei obsecro
per quinque Vulnere illa, quæ tibi in cruce nostræ

facit, famulis tuis subveni, quos pretioso sanguine re-

13. JESU/ durch dein fünfffache Wund/
Verlaß mich nicht in letzter Stund.

14. JESU bey deinen Wunden / hat mancher
Schad gefunden.

Wch lasse auch dein Erben / nit ewiglich verderben.

§. IV.

Ad SS. Nomen JESU.

O Liebster HErr JESU Christe / O süßer JE-
SU / O JESU du Sohn der Jungfrawen
voller Barmherzigkeit / und Warheit / ich bit-
te um deines theuren Bluts willen / du wollest
über mich erbarmen / nach deiner grossen Barm-
herzigkeit.

O JESU / heyle von allen Sünden mich armen
Sünder / der ich dich demütig bitte / und deinen heiligi-
gen Namen JESU anruffe / dann es ist je kein süß-
er Namen / als JESUS / welcher ein Heyland
bedeutet. So sehe dann / O JESU / mein Hey-
land / und lasse nicht verdambt werden / den du mit
deinem heiligen Blut erlöset hast.

O JESU / mein Gott / und HErr / sihe das an
was dein ist / und nim von mir / was mein ist.

O Edler / O gütiger HErr JESU / erbarm dich
weil es noch Zeit ist zu erbarmen / damit du mich
Zeit des erschrocklichen Gerichts nicht verdamnest.
Dann was hilfft es dich / O JESU / wann ich ver-
dambt werde? dann ja freylich die Verdambten dich nicht
sehen.

O erbarm dich dann / O barmherziger JESU /
mit mich armen Sünder.

G 3

O du

O du süßester HERR JESU/erlöse mich/und löse mich kommen in die Zahl der Auserwählten.

O JESU/ du Heyland aller deren/ so in dich glauben/ hoffen/ und dich lieben/ erbarm dich mein.

O JESU/ der du bist die süße Vergebung der Sünden: Ach gütze mir ein dein Gnad/ güte dein wahren/ und lebendigen Glauben/ ein beständige Hoffnung/ ein vollkommene Lieb/ damit ich dich als meinen Heyland würdig verehren/ und lieben/ und letztlich die von dir erkauffte Seeligkeit erlangen möge/ Amen.

16. O bone JESU, ô pijsime JESU, ô dulcissime JESU, ô JESU fili MARIE Virginis, plene misericordiâ & pietate, secundum magnam misericordiam tuam miserere mei.

17. O JESU, propter nomen sanctum tuum mihi JESUS, & salva me, ne permittas me damnari quem de nihilo creasti.

18. O bone JESU, ne perdat me iniquitas mea quem fecit Omnipotens bonitas tua.

19. O benignissime JESU, miserere mei, dum tempus est miserendi, ne damnes me in tempore judicium.

20. O JESU, salus in te credentium, ô JESU, salus te confugientium. O JESU dulcis remissio omnium peccatorum, propitius esto mihi maximo peccatori.

21. O JESU mi dulcissime, spes suspirantis animæ te quærunt piæ lachrymæ, & clamor mentis inquit.

O JESU du mein Süßigkeit/
Ein Trost der Seel/ die zu dir schreyt.
Die haissen Zäher suchen dich/
Das Gmüt nach dir schreyt inniglich,

22. Desidero te millies,
Mi JESU, quando venies?

Me latum quando facies?

Vt memet de te facies.

Tausentmahls deiner ich begehrt/

Wann kombst/ O JESU / zu mir her.

Wann wirst du doch erfreuen mich.

Das ich ersättigt lobe dich.

Quocunque loco fuero,

Mecum JESUM desidero,

Quam lætus cum inuenero,

Quam felix, cum tenuero.

Ich sey umb was immer Kestler/

Wunsch ich / das JESUS sey bey mir.

Ach wie froh war ich / wann ihn fund/

Wie selig / wann ihn halten kunt.

23. Cum meum tradam Spiritum,

JESVS sit Vale ultimum.

Wann kombt die letzte Stund herbey /

JESUS mein letzter Athem sey.

Tribulationem, & dolorem inueni,

& nomen Domini invocavi.

§. VI.

Ad Beatissimam Virginem.

24. O MARIA / ein Mittlerin zwischen Gott/
und dem Menschen / mache doch das Mittel
zwischen dem Gericht Gottes / und mir armen
Sunder / Amen.

O MARIA / ein Helfferin in aller Angst und
Noth; Ach hilff mir wider die böse Geister streitten/
und alle ihre Anschlag glücklich überwinden.

O MARIA / ein Fürsprecherin aller elenden
Menschen / Ach seye mein Fürsprecherin an meinem
G 4 letzten

legten End vor dem strengen Urtheil Gottes/ und
wird mir Guad und Frid deines lieben Sohns
SU Christi/ Amen.

25. O du getreue und mildte Mutter
gleich wie dich dein geliebter Sohn an dem
dem heiligen Johanni befohlen hat/ also befiel ich
mit tieffester Demut und Vertrauen mein
Leib/ mein Leben/ und Sterben in den inneren
Grund deines Mütterlichen Herzens/ und bitte
durch den Todt deines lieben Kinds/ daß du mein
End gegenwärtig seyn/ und mich auß diesem
in das ewige Leben belaiten wollest/ damit ich
deine treue Diener gezeht/ dich mit ihnen in alle
wigkeit loben/ und besedenen möge/ Amen.

26. O Mutter in dich glaube ich.

Ach in dem Glauben stärke mich!

O Mutter in dich hoffe ich/

Ach lasse nicht verstehen mich!

O Mutter herglichs lieb ich dich/

Ach in der Lieb erhalte mich!

O Mutter dich verehere ich/

Ach mach mich würdig ehren dich!

O Mutter zu dir ruffe ich/

Ach von all Ubel bschütze mich!

O Mutter zu dir fliehe ich/

Ach in der Sterbstund streit für mich!

O Mutter zu dir seuffte ich/

Ach in den Himmel führe mich/

Daß ich nach Christo loben dich/

Und lieben möge ewiglich/ Amen.

27. O heilige Mutter Gottes
wie GOTT der Vatter durch sein Allmacht

müchtig gemacht hat / also stehe mir bey in der Stund
des Todts / und vertreib von mir allen bösen Gewalt
den Feind.

O heilige Mutter Gottes Maria / gleichwie dein
über Sohn mit einer solchen Wissenschaft / und
Klarheit dich begabet hat / daß du den ganzen Him-
mel erleuchtest / also erleuchte mich in der Stund des
Todts mit einem solchen Glauben / daß ich mit kei-
nem Fritzhumb / oder Unwissenheit verkehrt werde.

O heilige Mutter Gottes Maria / gleichwie der
Gott Geist dir sein Lieb vollkommentlich hat eingo-
ssen / also giesse mir ein in meinem Todt die Süßig-
keit der Göttlichen Lieb / damit mir die Bitterkeit
des Todts in Süßigkeit verkehrt werde.

18. Memorare, o piissima Virgo Maria, non esse
reditum à saeculo, quemquam ad tua currentem præ-
sidia, & tua implorantem auxilia, aut tua petentem
suffragia à te derelictum. Ego tali animatus fiducia ad
te, Virgo Virginum, Maria Mater JESU Christi con-
fugio, ad te venio, ad te curro, coram te gemens pec-
cator, & tremens assisto, noli, o Domina Mundi, noli
eterni Verbi Mater, verba mea despiciere, sed audi pro-
pitiâ, & exaudi me miserum in hac lacrymarum valle
clamantem. Adsis mihi obsecro in omnibus necessita-
tibus meis, nunc & semper, maximè in horâ mortis
meae. O clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria.

19. O Domina mea sancta Maria, me in tuam be-
nedictam fidem, ac singularem custodiam, & in sinu
miseri cordiæ tuæ, hodie, & quotidie, & in horâ exitûs
mei, animam meam, & corpus meum commendo:
omnem spem, & consolationem meam, omnes angu-
stias, & miseras meas, vitam, & finem vitæ meæ tibi

committo : ut per tuam sanctissimam intercessionem
& per tua merita omnia mea dirigantur, & disponantur
opera secundum tuam, tuique Filij voluntatem.

30. O Mutter der Barmherzigkeit / Fehre deine
barmherzige Augen zu mir / und zaige mir nach deiner
Ellend die gebenedente Frucht deines Leibs.

31. Unter deinen Schutz fliehe ich / O heilige
Bärerin Gottes. Ach verschmähe nicht mein Schick
in meinen höchsten Nöthen.

32. O Maria / ein Mutter Christi / bitt für mich

O Maria / ein Mutter aller Christen / liebe mich.

O Maria / ein mächtige Fürstin / beschütze mich.

O Maria / ein Hail der Kranken / haile mich.

O Maria / ein Zuflucht der Sünder / räumge mich.

O Maria / ein Trösterin der Betrübten / tröste mich.

33. O mächtige Jungfraw / beschütze mich.

O gütige Jungfraw / erhöre mich.

O trewe Jungfraw / verlasse mich nicht.

34. O Mutter mein / von aller Gefahr

Mein Leib / und auch mein Seel bewah.

O Mutter der Barmherzigkeit /

Verlass mich nicht im letzten Streit.

O MARIA /

So lang mein Seel im Leib sich übt /

Sie in dich glaubet / hofft / und liebt.

35. O Mutter mein / ich bitte dich /

Mit deinem Sohn gesegne mich.

O Mutter / in dich hoffe ich /

Ach lass nicht verstehen mich.

36. O sanctissima Domina nostra, o Advocata

centissima, tuo me queso filio reconcilia, tuo filio

commenda, tuo filio animam meam post mortem re-
presenta.

37. Maria Mater gratiæ, Mater misericordiæ, tu
nos ab hoste protege, & horâ mortis suscipe.

O Mater Christi ter admirabilis, monstra te esse
Matrem, sumat per te preces, qui pro nobis Natus
vult esse tuus.

38. Ah dulcissima Mater, vitam, quæso, præsta pu-
rum, iter para tutum, ut videntes JESUM, semper col-
lataremur.

O sancta Maria Salus infirmorum, succurre, quæso,
infirmo filio tuo, & interveni pro me, & reliquo in-
firmorum cœtu.

O Domina opitulare, ô Domina, non opitula-
beris?

O piissima Mater, excusa quæso, quod timemus,
quia tu es spes unica peccatorum, per te speramus ve-
niam delictorum, & in te, beatissima, nostrorum est ex-
spectatio præmiorum.

O Maria pulchræ dilectionis, & sanctæ spei, adjuva
me, intercede pro me.

In te, ô Maria, omnis gratia vitæ, & veritatis, in te
omnis spes vitæ, & virtutis.

Pater in manus tuas, per manus Mariæ Matris Filij
tui commendo spiritum meum.

39. O Mater DEI, memento mei.

O Maria, ora pro me; non enim tibi deest potestas,
quia Mater es omnipotentiæ; nec impetrandi facultas,
quia Mater es sapientiæ; nec adjuvandi voluntas, quia
Mater es misericordiæ; nec ergo me desere, ô MA-
RIA. O Patrona, ora pro me.

O Virgo

O Virgo bona, Mea Patrona,
Ah pro me ora, In mortis hora. Amen.

40. O Mater benignissima,
Si tua claudis viscera,
Nulla parent refugia.

O Mater post exilium, Ostende, quæso, Filium.

§. VII.

Ad sanctum Angelum Custodem.

41. **S**ch bitte dich / O mein getreuer Beschützer
und Bewahrer / du wollest mich in deinem
Schutz beständig erhalten / auff dem wahren Wege
deß Hails fortführen / vor Anfechtungen bewahren
und in der Stund meines Absterbens beschütze / und
mit ich meinen Geist in deine Hand glücklich aus-
geben / und mit dir den Allmächtigen Gott in die
le Ewigkeit loben / und benedeyen möge. Amen.

42. O heiliger Schutz-Engel / ich erkenne / und
bekenne vor dem ganzen Himmlischen Heer / deine
unzählbare Gütthaten von dir empfangen hab / für
dir derohalben darumb schuldigsten Danc / und
wünsche von Herzen / daß ich wegen solcher dich in
Ewigkeit loben möge / Amen.

Seuffzer.

43. O heiliger Schutz-Engel / ich bitte dich /
In meiner Sterbstund streit für mich.

44. O Angele DEI, qui Custos es mei, me
commisum pietate superna, in horâ mortis ultima
stodi, rege, gubernâ.

45. Occurre Angele Domini, suscipiens anima
meam, offerens eam in conspectu Altissimi.

46. O sancte Angele, defende me in proelio, ut
non peream in tremendo iudicio.

47. O heiliger Schutz-Engel mein /
Ach laß mich dir befohlen seyn.
Von ganzem Herzen bitt ich dich /
Erleucht / beschütz / regiere mich.

S. VIII.

Ad SS. Patronos.

48. O Ihr auserwählte / und selige Freund Gottes
tes / die ihr durch diese unruhige / ungestüm-
me Welt gefahren / und nun zu dem Gestatt des ewi-
gen Friedens im Himmel frey / sicher / und frölich
durch Gottes Barmherzigkeit kommen seyt / wir
bitten euch durch den / welcher euch erhalten / geheili-
get / und selig gemacht hat / auch durch die vollkommne
Liebe / mit welcher ihr in dem Himmel begabt wor-
den seyt / ihr wollet unser gedencen / die wir noch auff
dem gefährlichen Meer der Trübsal / und des Elends
schwacher fahren / und von allen Orthen angefochten /
und bestürmet werden. Ach bittet doch GOTT oh-
ne Unterlaß für uns arme Menschen / daß er sein
Göttliche Gnad mittheile / in ewren Fußstapffen zu
wandlen. Stärcket uns wider die Feind / und füh-
ret uns auß dieser gefährlichen Welt zum seligen
Vaterland / damit wir in ewer Gesellschaft kom-
men / und mit euch GOTT ewig loben / und preisen
mögen / Amen.

49. O ihr alle meine allerliebste Patronen / ich
bitten euch durch die Liebe des Allmächtigen Gottes /
et euch zu so glückseligem Stand berueffen / und
angenommen hat / ihr wollet mich in meiner letzten
Noth

Noth nicht verlassen / sonder / wann meine Augen
brechen / die Zung verstummen / die Vernunft ver-
schwencken wird / mich in ewren Schutz aufnehmen / wider
der alle Versuchungen beschützen / und in das von
euch allbereit besessene Himmelreich sicher beglücken
50. O ihr alle meine H. Patronen / ich glaube
festiglich / daß ihr des frölichen Angesichts G. O. G.
genießet / und auch mich / und alle andere Nothleidende
durch ewere Fürbitt dahin zu bringen bereit seyet.
Erfreue mich dero halben höchlich / ab diser ewer
Glückseligkeit / und wünsche von Herzen / daß ich
von Tag zu Tag gemehret werde.

O ihr alle meine trewe Fürsprecher / in euch setze ich
nach G. O. G. all mein Hoffnung / und Vertrauen.
Ach laisset mich nicht zuschanden werden / sonder ewere
re kräftige Fürbitt genießen.

O allerliebste Patronen / ich erkenne / daß ihr wegen
viler Ursachen würdig seyet von allen Menschen
innbrünstig geliebt zu werden. Ist mir dero halben
herzlich laid / daß ich euch bishero so wenig geliebt
und geehrt hab. Nimme mir aber ernstlich für / daß
ich dieses füran vollkommenlich zu laisten / und hab
darumb ein grosses Verlangen in ewere Gesellschaft
auffgenommen zu werden.

O meine allergröste Gutthäter / ich erkenne gleich
sahls / wie grosse / und unzählbare Gutthaten ich von
euch empfangen habe / ist mir dero halben aber
daß ich bishero so undanckbar mich gegen euch
zeigt / und bitte demütig umb Verzeihung / sage
auch von diser Stund an schuldigsten Dank
alle bishero erwissene Gutthaten / und wünsche
von Herzen / daß ich euch in Ewigkeit höchsten Dank
sagen möge.

Ohr alle meine allerheiligste Patronen / ich lobel
und verehere euch von Grund meines Herzens / we
gen aller von euch hinterlassenen so vollkommenen Exem
plaren der Tugenden. Ach erlanget mir von GOTT
Gnad / daß ich euch in allen diesen Tugenden / sonder
lich aber in starckmüthiger Gedult / und vollkommener
Vereinigung meines Willens mit dem Göttlichen
nachfolgen möge.

O ihr alle meine allerstärkste Beschützer / durch
den Triumphierlichen Sig / welchen ihr von dem
Teuffelischen Feind / sonderlich zur Zeit ewres Abster
bens erlangt habt / bitt ich euch / ihr wollet auch mir
helfen wider alle meine Feind ritterlich streitten / daß
ich mit euch das erwünschte Sig-Kränklein ge
nossen / und in alle Ewigkeit genießen möge / Amen.

O gloriwürdige Königin aller Heiligen ; ach
erlange mir / daß ich dich mit allen Auserwählten /
als mein Königin in Ewigkeit ehren / und loben
konne.

O ihr alle H. H. Englische Geister / ach erlanget
mir / daß ich nach ewrem heiligen Exempel wider den
Teuffel und seinen Anhang ritterlich streitten / und
glücklich obsigen möge.

O ihr alle H. H. Patriarchen / und Propheten /
ach erlanget mir / daß ich mit euch die versprochne
Eeligkeit vestiglich hoffen / und glücklich erlanget
möge.

O ihr alle H. H. Apostlen / und Evangelisten / ach
erlanget mir / daß ich in dem von euch gepredigten
Glauben bis an mein End verharren / und dardurch
mein Hail befürdern möge.

O ihr alle H. H. Martyrer / ach erlanget mir / daß
ich

ich mit euch alle Schmerzen / und Trübsal gedult
übertragen / und also mit Christo / und euch ein
in den ewigen Frieden seyn möge.

O ihr alle H. H. Reichriger / ach erlanget mir / daß
ich mit euch GOTT meinen HERN allhie lieben
und dort von Angesicht zu Angesicht in Ewigkeit
niessen möge.

O ihr alle H. H. Jungfrauen / und Wittfrauen
ach erlanget mir / daß ich mit euch des Himmlischen
Bräutigams Ankunfft mit der brinnenden
der Göttlichen Lieb / und Christlichen Wanders
warten / und also zu der erwünschten Hochzeit
lassen werden möge.

O ihr alle Auserwählten Gottes / ach erlanget
mir / daß ich mit euch / und GOTT meinem
ewrem HERN durch Glauben / Hoffnung und
würdig verehren / und dardurch den verprochenen
Lohn der ewigen Seeligkeit verdienen möge.

Seufftzer.

52. O sancti Patroni mei, nunc, & in hora
mementote

O ih. patronen all zugleich /
Helfft mir zu euch ins Himmelreich.

53. Misere mini mei, misere mini mei
amici mei, quia manus Domini tetigit me.

Erbarmet euch / erbarmet euch /

O ihr Patronen all zugleich.

Getroffen hat mich Gottes Hand /

Ach helfft mir in das Vatterland.

54. Subvenite Sancti DEI, occurrere Angelis
mini, suscipientes animam meam, & offerentem
in conspectu Altissimi.

O ihr Freund Gottes allzumal/
Helft mir in diesem Jammerthal/
Daß ich hie leb gerecht/ und fromm/
Und dort zu euch in Himmel komm.

§. IX.

Exercitium Fidei.

O Allmächtiger ewiger GOTT / ich bekenne
vor dem ganzen Himmlischen Kriegs-Heer/
du die ewige Wahrheit seyest / welche weder be-
zogen noch irren kan. Glaube derohalben vestiglich
und jedes / was du uns durch die H. Catho-
licen Kirchen offenbaret / und zu glauben befohlen
Sage dir benebens möglichsten Dank / daß
ich nicht allein in diese dein heilige Kirchen / als in
die wahre Arch des Hails hast auffgenommen / und
dem klaren Liecht deines hailmachenden Glaus-
ens erleucht / sonder auch bis auff diese Stund be-
ständig erhalten hast.

Wosfern ich aber einmal in diesem Glauben ge-
irret / oder sonst etwas demselben zuwider gehan-
delt hab / bitte ich mit tieffester Demut / du wollest
mir solchen meinen Unglauben gnädiglich verzeyhen.
Darzu zugleich diesen meinen Mangel nach allen
Mitteln zu ersetzen / und den von dir empfangnen
Glauben beständig bis in den Todt / auch mit Ver-
sehung meines Bluts / zu verfechten.

Weilen ich aber solches auf eignen Kräfften nicht
vermag / also bitte ich dich / du wollest mir die zu die-
sem so nothwendige Gnad / und Stärck verleyhen /
damit ich diesen so hail samen Glauben erhalten / und
einmal das jenige / was ich allhie durch den Glauben
tunetel

H

tunckel gesehen hab / alldort von Angesicht zu An-
sicht sehen möge / Amen.

Ein anders.

56. **I**ch glaub in **GOTT** den Vatter
Schöpffer / und in **GOTT** den Soher
nen Erlöser / und in **GOTT** den heiligen Geist
nen Tröster. In diesem Glauben will ich leben /
sterben. O heilige Dreyfaltigkeit verlenhe dich
dich durch diesen Glauben allhie bekenne / und
dort aber durch klare Anschawung genieße und
Amen.

57. O mein **GOTT** / du ewige Weisheit
glaub auß purlautterer Lieb zu dir vestiglich
was du durch die Catholische Kirchen befohlen
zu glauben. O mein **GOTT** / ich erkenne
Glauben für die höchste Gutthat / lobe dero
und benedeye dich darumb / von ganzem
Herzen / und wünsche / daß ich dich darumb in
keit preisen möge.

Seuffzer.

58. O mein **GOTT** / ich glaub vestiglich
dise Kranckheit zu meinem Hail / und deiner
ren Ehr mir zugeschickt / und verordner hast.

O mein **GOTT** / ich glaube auch / daß du
mand über seine Kräfte beladest / und dero
bereit seyest / mir die nothwendige Gnad / und
dult mitzutheilen.

59. O mein **GOTT** / ich glaub / daß
Kranckheit mit meinen vielfältigen Sünden
büßtern verdient habe. Will derohalben mit
sie übertragen / so lang es deiner unermesslichen
rechtigkeit / und Barmherzigkeit gefallen

O mein GOTT / ich glaub / daß von dir alle Gabe
und Gnaden ihren Ursprung haben. Bitte dich
erhalten / mit höchster Demut / daß du mir und
den Betrübtten die wahre Tugend der Gedult mit-
theilen wollest / damit wir allhie mit dir Gesellen im
Paradis / dort aber in Freuden seyn mögen / Amen.

GOTT / ich glaube vestiglich /

Was durch die Kirch hast glehret mich.

O mein GOTT / in dich glaube ich /

Nich in dem Glauben starcke mich!

60. Credo Domine, adjuva incredulitatem meam.

61. O Domine, omnis, qui vivit, & credit in te,
non morietur in æternum. Vivo ego, & credo in te,
et moriar ergo in æternum.

62. O Domine JESU, da mihi quæso veram fidem,
ut credere possim à te: Fides tua te salvum fecit.

63. Ah dilectissime JESU, ora pro me, ut non de-
iciat fides mea, ut sim plenus fide, & Spiritu sancto,
et cultus ex fide vivens.

Protestor coram tota Ecclesia Triumphante, & Mi-
seratione, quod firmiter credam, viveréque, ac mori ve-
re in fide, quam Mater Ecclesia Catholica, & Apo-
stolica profitetur.

§. X.

Exercitium Spei.

O Mein allergütigster GOTT / und HERI /
weil du mit unendlicher Gütigkeit begabt
bist / also verhoffe ich gänzlich / du werdest auch über
den armen Sünder dich erbarmen / und / wie ich des
Hilffs bitte / aller meiner Missethaten völlige Ver-
gebung gnädig mittheilen.

H 2

O mein barmherzigster GOTT / weil du dich
 uns zu dir geladen / und gesprochen hast: Kommet
 mir alle / die ihr arbeitet / und beladen seyd / und
 will euch erquicken: Also komm / und eyle ich
 dir / und hoffe vestiglich / du werdest mich mit deiner
 Trost / und Gnad erquicken / damit ich diese ge-
 wärtige Trübsal gedultig und starckmütig überste-
 gen möge.

O allergetrewister GOTT / weil du niemant
 über seine Kräfte lasset versucht werden / also
 hoffe auch ich / du werdest mir zu Übertragung der
 gegenwärtigen Kranckheit häufige Gnad ertheilen
 darumb ich dich dann durch die Verdienst
 Herrn JESU Christi demütig ersuche / und

O allerfrengebigster GOTT / weil du mit
 licher Wahrheit begabt bist / und also in Ver-
 gen betriegen weder kanst / noch willst / also
 ich vestiglich / du werdest mir das ewige Leben
 mir / und andern Liebhabern so vilfältig halt
 chen / trewlich zu seiner Zeit mittheilen / dann
 dann höchstens Verlangen / und Begird trage.

O liebster GOTT / weil du die jenigen / die
 ehren / hingegen vilfältig ehrest / also verhö-
 r gänglich / du werdest die Allerheiligste Jung-
 Mariam / und andere deine liebe Heiligen / die
 so hoch geehrt haben / hingegen ehren / und also
 ihre heilige Fürbitt mich von allen Ublen erlöse
 und alles / was du mir nützlich zu seyn / erkenn-
 gebig mittheilen.

Ein anders.

65. O Allmächtiger / ewiger GOTT / der du
 deiner Allmacht kanst / und wegen deiner

deinen Willen weißheit waist / und wegen deiner unend-
lichen Güte willst helfen / ich bitte dich demütig / du
wollest mein Herz mit starkem Vertrauen erfüllen /
damit ich deine vilfältige Verheissungen / die ich all-
durch beständige Hoffnung erwartet hab / in dem
übrigen Leben mit Freud erfüllt sehen / und genießen
überlasse.

Ein anders.

Mein GOTT / wie sehr erfreue ich mich /
daß du wegen deiner unendlichen Warhaff-
keit / und Güte würdig bist / daß alle Geschöpf
dich ihre Augen wenden / und die nothwendige
Mittel und Hulff von dir erwarten.

Mein GOTT / wie sehr wünsche ich / daß alle
menschen ihr ganzes Vertrauen auff dich setzen /
und also deine unendliche Gütigkeit loben / und
dankbar sein.

Mein GOTT / wie grossen Danck bin ich dir
verpflichtet / daß du auch mir Unwürdigen diese so er-
habliche Tugend der Hoffnung hast mittheilen wol-
len. Ach wolte GOTT / ich kunte dich derenthalben
aller Geschöpfen Kräfte loben / und bene-
dixen.

Mein GOTT / wie sehr schmirzet es mich / daß
du mir bisher vilmehr auff die Menschliche Hulff / und
Mittel / als auff deinen Beystand gehofft hab. Ach
erlebe mir / und allen Kleinglaubigen diese unsere
Gnathat / und gib Gnad / daß wir dieselbe hinsüro
mit beständige Hoffnung ersehen mögen.

Mein GOTT / zu schuldiger Danck sagung /
opffere ich dir auff alle Übungen
deiner Hoffnung / welche von der Seeligisten Mutter
H 3 GOTT

Gottes / oder anderen Heiligen Gottes heiligt
seynd geübt worden. Ich lasse sie dir wohlgefallen
und zu obgesagtem Zihl geraihen.

Seuffzer.

67. Domine DEUS meus, in te speravi, saluum me
fac ex omnibus persequentibus me, & libera me. *Pf. 71.*

68. Dominus firmamentum, & refugium meum,
& liberator meus. DEUS meus, & adjutor meus,
sperabo in eum. *Pf. 17.*

69. Ad te Domine levavi animam meam, DEUS
meus in te confido, non erubescam. *Pf. 24.*

70. Dominus illuminatio, & salus mea, quare
timebo?

71. Fiat misericordia tua Domine super me, quoniam
admodum speravi in te. *Pf. 37.*

72. Quare tristis es anima mea, & quare conturbas
me? Spera in DEO, quoniam adhuc confitetur
illi, salutare vultus mei, & DEUS meus. *Pf. 42.*

73. Miserere mei DEUS, miserere mei, quoniam
in te confidit anima mea, & in umbra alarum tuarum
sperabo, donec transeat iniquitas. *Pf. 56.*

74. Mihi autem adherere DEO meo bonum est,
& ponere in Domino DEO spem meam. *Pf. 52.*

75. Levavi oculos meos ad montes, unde veniat
auxilium mihi. Auxilium meum à Domino, qui
caelum, & terram. *Pf. 20.*

76. Ad te levavi oculos meos, qui habitas in caelis.
Ecce sicut oculi servorum in manibus Dominorum
eorum, ita oculi nostri ad Dominum DEUM nostrum
donec misereatur nostri.

77. Domine, non in justificationibus nostris
sternimus preces ante faciem tuam, sed in misericordiis
tuis multis. *Dan. 9.*

78. Quid faciam miser, ubi fugiam, nisi ad te **DEUS**
miserere mei, dum veneris in novissimo die.

79. Christe **JESU**, si peccata mea intueor, nihil
habeo, quod sperem: si vulnera tua nihil est, quod non
deam sperare.

80. O mein **GOTT** / in dich hoffe ich /
Ach lasse nicht verstehen mich!
O **GOTT** / mein Hoffnung steht zu dir /
Weil niemand mehr kan helfen mir.

81. O **GOTT** / gleichwie ich hoff in dich /
Also erbarm dich über mich.

§. XI.

Exercitium Caritatis.

Gebett des **S. FRANCISCI XAVERII.**

Ich lieb dich / **HERR** / und nicht darumb /
Daß ich durch Lieb in Himmel kunb.
Nicht drum / weil du gar mit der Hölln
Strafft all / die dich nicht lieber wolln.
Du / welchen ich am Creuz sih hangn /
Du bist / der mich mit Lieb gefangn.
Die Nägel / die dir Fuß / und Hand /
Der Speer / der dein liebs Herz getrennt.
Die Marter / Angst / mit Spott / un Schandn /
Die ich verdienet / du außgstandn:
Der Todt von wegen meiner Sünd:
Dis ist / das mich zur Lieb verbindt:
Daß ich zu lieben dich begeh /
Wann schon kein Höll / kein Himmel wär.
Umsonst / umb nichts / gleichwie du mich /
Lieb ich / O trewer **GOTT** / auch dich.

H 4

Und

Und lieb dich jetzt/ biß in den Todt/
Nur drum/ weil du mein Herz/ und GOTT

Ein anders.

83. O GOTT/ was will ich auffer dir?
Du bist in allem alles mir.
Du kanst allein erfüllen mein Herz/
Allein du machst leb'n ohne Schmerz.
Du bist/ und bleibst allzeit bey mir/
Niemand mich schaiden kan von dir.
Nach deiner Güte dürstet mich/
Ach mach mich würdig lieben dich!
Nimb hin mein Herz/ gib mir das dein/
Laf bande Herzen ein Herz seyn.
Was dir gefällt/ gefällt auch mir;
Was dir mißfällt/ mißfällt auch mir.
Dich will ich lieb'n in Land/ und Fremd/
Dich will ich lieb'n in Ewigkeit.
O GOTT/ nichts will ich auffer dir/
Alleinig du bist alles mir.

84. O Allmächtiger ewiger GOTT/ der du die
Welt also geliebt hast/ daß du deinen eingebornen
Sohn für sie darzugeben dich nicht geschiet
Ich bitte dich demütig durch dise dein unendliche
Lieb/ du wollest auch mein Herz mit solcher Lieb
zünden/ daß ich nichts auffer dir suche/ und begier
und also deiner Lieb in Ewigkeit zu genieß
ne/ Amen.

O liebreicher GOTT/ O wie freuet mich
du allein unendlich/ und also auch allein auß
geliebt zu werden würdig bist.

O lieber GOTT/ ach hergliche Schmerzt
daß du von mir und andern vernichtigen

sen bißhero so wenig bist geliebt worden / und laider
noch so wenig geliebt wirst.

O lieber GOTT / zur Gnugthuung für dise mei-
ne geübte Nachlässigkeit opffere ich dir auff alle die
innige Lieb / mit welcher dich jemals ein Heiliger
umbfangen hat / oder noch hinfüran umbfangen
wird ; ja mit welcher du dich selbst liebest. Ach las-
se doch durch dise so vollkommene Liebe mein kalte Lieb
erlebet / und erstattet werden.

O lieber GOTT / sihe / von diser Stund an
nimme ich mir für / dich auß ganzem Herzen / auß
ganzer Seel / und auß allen Kräfte zu lieben. Dar-
um ich dir mein Herz gänzlich auffopffere / mit de-
mütiger Bitt / du wollest es mit deiner Lieb also er-
füllen / und entzünden / daß vil Wasser der Trübsal
nicht außlöschten können.

Seuffzer.

85. Quid mihi est in celo, & à te quid volui super
terram ? deficit caro mea, & cor meum ; DEUS cor-
dis mei, pars mea in aeternum.

86. Quis me separabit à caritate tua, ô amor meus
JESU ? nec vita, nec mors, nec infernus.

87. O beatum incendium, & ardens desiderium,
ô dulce refrigerium, amare DEI filium.

88. O mi DEUS, ego amo te, ut Boni omnes a-
mant. Et ultra amare cupio, ut Angeli te amant. Et
ultra amare desidero, ut te Maria amat.

89. Domine JESU Christe, qui perpetua caritate
dilexisti me ; quâ cum non essem, creâsti me : cum pe-
ccatus essem, reparâsti me : cum mortuus essem, ad vi-
tam gratiæ resuscitâsti me : quia te ipsum totum dedi-
isti mihi. Adde, quæso, hoc beneficiis tuis, & da, ut

H s

fine

fine modo, & purissimo amore diligam te nunc, & à
perpetuum.

90. Bonum mihi diligere JESUM, nil ultra que-
rere, mihi profus deficere, ut illi queam vivere.

91. **GOTT** / weil du so sehr liebst mich /
Ich auch von Herzen liebe dich.

92. **GOTT** / von Herzen lieb ich dich /
Neh in der Lieb erhalte mich.

§. XII.

Exercitium Contritionis.

93. **O** Allmächtiger **GOTT** / **O** Vatter mein
Herrn / ich bitte dich / erbarme dich meine
umb deines lieben Sohns willen / den gib ich dir für
meine Sünd / denn ich hab nichts edlers / noch be-
fers / nichts hailsamers / dann deinen lieben Sohn
den schick ich dir für meinen Fürsprecher / und Mit-
ler / durch den hoff ich zu erlangen Verzeihung
meiner Sünden / dann alles was Er gelidten / und
gethan hat / ist umb meinetwillen geschehen / zu mei-
ner Erlösung.

Derohalben / **O** gütiger Vatter / sihe an deinen
Sohn / und den armen Knecht / den Er erlöset hat
und erbarme dich seiner. Sihe an die Wunden de-
nes Sohns / und verbirg darein meine Sünd. Si-
he an sein Blut / und wasche damit mein be-
lete Seel. Sihe an sein Fleisch / und verzeihe mir
ich durch mein Fleisch gesündigt hab. Sihe an
gankes Leyden / und Sterben / und mach mich dar-
ben theilhaftig / damit ich dich in Ewigkeit dar-
loben / und benedeyen möge.

Ein anders / durch Fragen
gestellt.

Erste Frag. **W**olan / mein geliebter Bruder / liebste
Frag. du **GOTT** dein allerhöchstes Gut
von gankem deinem Herzen? **Antwort.** Ich liebe.

Zweyte Frag. Ist dir darumb laid von Herzen /
das du disen den allerliebsten **GOTT** / so oft / und
schwärlich belaidiget hast? **Antwort.** Es ist mir
laid.

Dritte Frag. Nimbst du dir kräftiglich für / dise
Sünd alle / wann es seyn kan / zu beichten / und hin-
füran mit allem Fleiß zu vermeiden? **Antwort.** Ich
nimb für.

Vierde Frag. Bist du bereit alles / was zu völli-
ger Gnugthung für deine Sünd erfordert wird /
mit allem Fleiß zu erfüllen? **Antwort.** Ich bin be-
reit.

Fünfte Frag. Hoffest du auff die Barmherzig-
keit **Gottes** / das Er durch die Verdienst seines lie-
ben Sohns dir alle Sünden verzeyhen / und alle
Straff nachlassen werde? **Antwort.** Ich hoffe.

Sechste Frag. Bittest du Ihn durch das bittere
Leiden / und Sterben **IESU** Christi / und durch
die Fürbitt der Allerheiligsten Jungfrauen **Mariae** /
und aller lieben Heiligen **Gottes** umb gemeldte
Verzeyhung deiner Sünden? **Antwort.** Ich bitte.

Sibende Frag. Opfferest du Ihme zur Gnug-
thung für deine Sünd auff sein **H.** Blut / das Er
für dich vergossen hat / und die Verdienst aller seiner
Heiligen? **Antwort.** Ich opffere sie auff.

Achte Frag. Verzeyhest du von Herzen allen des-
sen / die dich belaidiget haben / gleichwie du bege-
rest /

rest / daß dir GOTT deine Sünd verzeihe? **Antwort.** Ich verzeihe.

Neundte Frag. Bist du entschlossen / dise dein gegenwärtige Krankheit zur Buß / und Besserung mit Gedult / und Liebe zu übertragen? **Antwort.** Ich bin entschlossen.

Zehende Frag. Schöpffest du ein steiffen Bessersatz / wann dir der Allmächtige GOTT die Gesundheit widerumb zustellen wird / dein Leben gottselig anzustellen? **Antwort.** Ich schöpffe.

Elfte Frag. Erkennest du / daß du solchen Bessersatz nicht auß deinen eignen Kräften / sonder allein mit der Gnad Gottes erfüllen könnest / und bitten derohalben GOTT den Herrn demütig / Er wolle dir dise so nothwendige Gnad verleyhen? **Antwort.** Ich erkenne / ich bitte.

Zwölffte Frag. Wünschest du / und begehrest von Herzen / daß alle dise deine Bekanntschaft Christus mit seinem H. Blut unterschreiben / und mit seinen H. H. Wunden versiglen / und bekräftigen solle? **Antwort.** Ach ich wünsche / ich begehre / ich bitte. Gebenedeyet seye GOTT / der mich mit solchen Begierden gewürdiget hat.

Seuffzer.

25. O liebster GOTT / wie reuet mich /
Daß ich so sehr belaidigt dich.
Ach dismal noch verzeihe mir /
Ich will warhafftig dienen dir.

26. O mein GOTT / wie herglic schmerzt
mich / daß ich dich meinen GOTT / und Herrn
den ich über alles lieb hab / so schwärlich / und offentlich
laidiget hab.

O du allerhöchster Gutthäter / ach wie reuwet mich /
dass ich gegen dir so undanckbar gewesen bin.

97. O Vatter / ich hab in den Himmel / und wi-
der dich gesündigtet / und bin nicht würdig dein
Sohn genemnt zu werden.

98. O GOTT / ich hab über die Zahl der Sand-
körnlein des Meers gesündigtet / und bin nicht wür-
dig den Himmel anzuschawen / wegen der Anzahl
meiner Sünden.

O Gott sey gnädig mir allergrössten Sünder.

99. O HErr sey nicht ingedenck meiner alten
Missethaten / sonder lasse alsbald dein Barmherzig-
keit über mich ergehn / dann ich hab gar zuvil gesün-
diger.

O HErr straffe mich nicht in deinem Zorn / und
ergreif mich nicht in deinem Grimm.

O HErr gedencke an dein Barmherzigkeit / die
von Ewigkeit gewährt hat. Gedencke aber nicht der
Sünden / und Missethaten meiner Jugend.

O HErr / sihe an mein Jammer / und Elend / und
verzeihe mir meine Missethaten.

100. O HErr / erbarm dich meiner / nach deiner
grossen Barmherzigkeit / und nach der Menge deiner
Erbarmussen / lösche auß meine Missethaten. Dir
allein hab ich gesündigtet / und vor dir Ubel gethan /
damit du gerechtfertiget werdest in deinen Urtheilen /
und überwindest / wann du richten wirst.

O Gott / ein sehr angenehmes Opffer ist dir ein
betrübler Geist / ein zerknirschetes und gedemütigtes
Herz wirst du nicht verachten.

101. Fateor Domine, quia peccavi, & conscientia
mea meretur damnationem, & pœnitentia mea non
suffi-

sufficit ad satisfactionem, sed certum est, quod misericordia tua superat omnem offensionem.

102. Ingemisco tanquam reus,
Culpâ rubet vultus meus,
Supplici parce DEVS.

103. Domine DEVS, nihil dignum in conspectu tuo egi, ideo deprecor Majestatem tuam, ut tu deleas iniquitatem meam.

104. Domine DEVS, quia peccavi nimis in vita mea, doleo ex toto corde meo in morte mea.

105. Ah quotquot feci scelera,
Tot feci DEO vulnera
Doloris, non Amoris.
At nunc detestor scelera,
Et opto mille vulnera
Doloris & Amoris.

106. O mi DEVS, quam pœnitet me toties peccasse,
Et rursus, rursus pœnitet, tam parum te amasse.

§. XIII.

Exercitium Resignationis.

Gebett.

107. O Mein Gott / und Herr / ich glaub / und bekenne / daß du alles weißlich zu deiner glorreichen Ehr / und unserm Heyl anordnest / und also auch diese Kranckheit mir bishero sehr heylsamb / und nützlich gewesen seye. Wofern du mir aber auch das Leben nemmen wilt / so bin ich gar wol zufrieden / wann du dieses nimbst / so nimbst du nicht das Mein sonder das Dein. So opffere ich dir dann / und schencke disen nicht meinen / sonder deinen Leib.

Seel/und sag dir Danck/ daß du mir dieselbe so lang
erhalten/und geliehen hast. Sterben muß ich/ und
mit mir alle Menschen. Nun aber waiß ich kein bes-
sere Zeit/ als die/ welche du selbst bestimest. So im-
werff ich mich dann gänglich deiner Väterlichen
Anordnung und Fürsichtigkeit. Mein Herz sperr
ich auff/ und bin bereit ein anders Leben zu suchen/ zu
welchem du mich ruffest/ ich gib/ und opffere dir auff
von Herzen/ was du von mir begehrest/ ganz frey-
willig besuche ich meinen Geist in deine Hand / be-
wahre denselben als dein Geschöpf / welches du mit
deinem heiligen Blut gekaufft hast / damit ich dei-
nem Willen/ dem ich mich allhie zu laiten übergeben/
in Ewigkeit erfüllen möge/ Amen.

108. O gnädiger Vatter / ich begehre weder das
Leben / noch den Todt/ sonder dein Wolgefallen/ich
erwarte dein gnädigen Entschluß/ mir geschäche nach
deinem Willen. Wilst du/ daß ich sterbe / so nimb
auff mein Geist / und wiewol ich erst zu Abent kom-
me / verhoff ich doch du werdest mir nicht minder die
ewige Ruhe verleyhen. Wilst du aber / daß ich le-
be / so setz ich mir ernstlich für (darzu ich die Hilff dei-
ner Gnaden anruffe) die übrige Zeit meines Lebens
auslicher / und Christlicher zu zubringen / und mich
gänglich zu deiner Ehr/ und Wolgefallen auffzuopf-
fern. Das verseyhe uns O GOTT durch Christum
deinen Sohn unsern HERN / Amen.

109. O mein GOTT/ und HERN dein H. Namen
sey gebenedeyt/ in Ewigkeit/ und daß du dise Kranck-
heit über mich hast wollen kommen lassen. Ich kan
nicht enthrinen / daher ist vonnöthen / daß ich zu
dir stiehe / und von dir Hilff begehre. O HERN jetzt
bin

bin ich in Erubsall und meinem Herzen ist nicht voll
dann ich wird von gegenwertiger Krankheit geplag
get / was soll ich aber sagen / O geliebter Vatter ich
bin zwischen Aengsten ergriffen ; Ach erlebige mich
zu diser Stund / dann darumb bin ich in diese Stund
kommen / damit du geprysen werdest / wann ich des
hero redlich gedemüthigt / und durch dich wider erho
diget wird worden seyn. Doch aber O H. Er. nicht
mein Will / sonder der dein geschech. Ich hab mich
verschuldert / daß ich also geplagt und beschwert
de. Ich muß leyden / wann es nur mit Gedult ge
schehe / biß daß das Wetter fürüber gienge. Ein
aber dein Hand so mächtig / daß sie auch diese Krank
heit von mir nehmen kan / damit ich nicht ganz so
derbe / und je schwerer mich solches gedunckt / je leich
ter kanst du solches vollziehen. So werde dann O
H. Er. dein H. Will in mir erfüllt / von nun an biß in
Ewigkeit / Amen.

110. O gerechter und allzeit lobwürdiger Vatter
die Stund ist hie / daß dein Knecht etwas um de
netwillen leyde.

O heiliger Vatter / du hast es also verordnet / und
das ist geschehen / was du gebotten hast / dann
ne dein Fürsichtigkeit nichts auff Erden geschicht.

Das ist aber die Gnad / so du deinem Freund
weist / daß er von deinewegen leyde / und gep
werde / wie oft / von wem / und wie du wilt.
dancke dir derohalben von Herzen / daß du meine
Sünd nicht übersehen hast / sonder so väterlich
straffest. So sene dann dein Züchtigung über mich
Sihe / O geliebter Vatter / in deinen Händen bin ich
und unter die Ruthen deiner Straich naige ich mich

blage darenach deinem Gefallen / damit ich mich
 einmal deinem Willen unterwerffe.

Dir befehle ich mich / und alles / was ich hab / da-
 mit es durch dich gebessert werde. Du waisst / was zu
 meinem Nutz tauglich ist / und wievil Trübsal mir
 anothten seye. Mache derohalben mit mir / was dir
 zu gefallen / und verschmähe nicht mein sündiges Le-
 ben / das niemand klarer / un besser / als dir bekandt ist.
 Ich / O H ERZ / zu wissen / was zu wissen ist : das
 zu lieben / was zu lieben ist : das zu loben / was dir
 höchsten gefällt / damit dein H. Nam in mir /
 und allen Menschen jederzeit gelobt / und geprysen
 werde / Amen.

Ein anders durch Fragen.

Erste Frag. **W**illst du / mein lieber Sohn / glaubst
 du / daß diese Kranckheit von der
 Hand Gottes herkomme / und zu deinem grösseren
 Nutzen verordnet seye? Antwort. Ach ich glaub.

Zweyte Frag. Erkennest du sie für ein sonder
 liche That / und danckest darumb nach allen deinen
 Kräften? Antwort. Ach ich erkenn / und dancke.

Dritte Frag. Bist du bereit diese Kranckheit zu
 längerer Danckbarkeit / und auß Lieb mit Gedalt /
 Beständigkeit außzustehen? Antwort. Ach ich
 bin bereit.

Vierde Frag. Bittest du GOTT den H ERN /
 er wolle diesen Kelch von dir hinweg nehmen / doch
 nicht dein Will / sonder der sein solle geschehen?
 Antwort. Ach ich bitte.

Fünffte Frag. Hoffest du / Er werde dir Stärck /
 und Gnad zu allem dem / was Er mit dir anordnet
 zu verleyhen? Antwort. Ach ich hoffe.

1

Sechste

Sechste Frag. Bist du bereit den Todt selbst gewillig aufzustehn / wann es Ihme also gefällig sein wird? **Antwort.** Ach ich bin bereit.

Siebende Frag. Schenckst du dich Ihme ganz und gar / und willst nach seinem Willen leben / und sterben? **Antwort.** Ach ich schencke mich. Ach ich will Ihme leben / und sterben!

Seufftzer.

112. O mein GOTT / und HERZ / nimb mich mit / und gib mich ganz aigen dir.

113. O mein GOTT / ich bin erstummet / und hab meinen Mund nicht eröffnet / weil du mir solche Kranckheit geschickt hast.

114. Bereit ist mein Herz / O mein GOTT / bereit ist mein Herz / zu Frewd / und Leyd / zu Ehr und Schmach / zum Leben und Todt.

115. O HERZ die Trübsal / und Angst haben mich ergriffen / aber dein Will ist mein Betrachtung / Trost / und Stärck.

116. Wie es GOTT gefallen hat / also ist es geschehen / sein H. Namen sey gebenedeyt. Hab ich das Gut von seiner Hand empfangen / warumb wolt ich nicht eben so gern das Böß annehmen.

117. Wer bin ich / daß ich meinem HERZEN reden sprechen sollte? Alles / O mein GOTT / was dich zum besten zu seyn gedunckt / das thue ; und was dir gefallen wird / das wird mir das beste seyn / die ganze Zeit meines Lebens.

118. O mein Vatter / ist es möglich / so gehe der Kelch von mir hinweg / aber nicht mein Will / sondern der dein geschehe.

119. O DEUS, omnes fluctus tuos induxisti
super me, sed justus es Domine, & rectum iudicium
tuum.

120. O mi DEUS, da mihi cor, ut colam te, & fa-
ciam voluntatem tuam corde magno, & animo volenti.

121. Unam petij à Domino, hanc requiram, ut vi-
deam voluntatem Domini, quoniam vita in voluntate
est.

122. Domine, hæc mihi sit consolatio, libenter ca-
ere velle omni solatio. Etsi tua defuerit consolatio,
mihi tua voluntas, & iusta probatio pro maximo so-

§. XIV.

Exercitium Patientia.

O Mein allerliebster Gott und Herr! wann
ich mein schwere Kranckheit/ und Schmer-
zen auff einer Seiten; auff der andern aber meine
schwache Kräfte ansehe/ so entfallt mir aller Muth/
und wird mein Herz mit Traurigkeit angefüllt/ aber/
Herr! du hast mich in keiner Noth verlassen/ so
laß mich nicht auch jetzt bey/ und laß mich nicht in
gedult fallen / sonder stärke mich mit deiner
Gnade/ damit mir nicht die Schmerzen zu schwa-
chen. Herr es geschehe hierinn was / und wie du
wilt/ laß mich nur in Ewigkeit von dir nicht geschai-
den werden/ Amen.

Ein anders.

O Herr JESU Christe / du allergnädigster
Erlöser/ ach verlenhe gnädiglich/ daß ich di-
n Reich/ welchen du mir jetzt einschencest/ gedultig/
I 2 und

und gehorsamlich möge aufstricken. Er ist wolmes-
ner Natur über die massen schwärlich, aber hergegen
hast du vilmehr von meiner wegen aufgestanden.
Gefallt es dir dann / O HErr / und willst mir mein
Creuz mehren / ach so mehre auch in mir die Gedult
und Gedult / und bewaffne mein Herz mit der Gedult
deines bitteren Leidens / damit wider deinen Willen
und Väterliche Straff nicht murre / ungedultig
und verdrossen werde / sonder deinem H. Willen mich
ganz unterwerffe / Amen.

**Ein anders / durch Fragen
gestelle.**

125. **Erste Frag.** Glaubst du / mein lieber Sohn / daß
ich allhie muß gelidten seyn / und bege-
rest also auch du durch diesen Creuz-Weeg in das
Himmliche Vatterland zu kommen? **Antwort.**
Ich glaub / ich begehre.

Zweyte Frag. Glaubst / daß du O HErr dem
Himmlichen Vatter oft und vilmal erzürnet hast
und bist also bereit / diese Kranckheit / als ein Väter-
liche Zucht gern und willig anzunehmen? **Antwort.**
Ich glaub / ich bin bereit.

Dritte Frag. Glaubst du / daß der Allmächtige
Gott dir diese Kranckheit an statt der in der Hölle
oder Fegfeyr verdienten Straff zuschicke / wie
also mit dem H. Augustino : O HErr schneid
brenn alhie / wie du wilt / verschone nur in Ewigkeit
Antwort. Ich glaub / ich sprich.

Vierdte Frag. Glaubst du / daß Gott dir
diese Kranckheit über dich verhängt hab / damit
dein Tugend erforsche / und bist also bereit / mit
verbarer Gedult / und Starckmüthigkeit dein

gang in der Tugend zu erweisen? **Antwort.** Ich glaub/ und bin bereit.

Fünffte Frag. Glaubst du / daß **GOTT** diese Kranckheit über dich verhängt hab / damit du hierdurch ein grosse / und unaussprechliche Freud erwerbst / und willst also gern diese augenblickliche Trübsal übertragen / damit du ewige Freud dardurch erlangest? **Antwort.** Ich glaub/ ich will.

Sechste Frag. Glaubst du / daß **GOTT** seine allerliebste Freund mit Trübsal belade / damit Er ihnen Gelegenheit mache / ihr gegen Ihm geschöpffte Lieb zu erweisen / begehrest also auch diese Kranckheit mit sonderer Freud / und Hurtigkeit aufzustehen / damit du hierdurch dein Lieb gegen Ihm erklärest? **Antwort.** Ach ich glaub/ ich begehre.

Siebende Frag. Glaubst du / daß Christus dein Erlöser / dein Haupt zu deinem Hail / und Exempel weil gelidten hab / und begehrest also Ihme in Creutz und Leyden allhie gleichförmig zu werden / damit du in der andern Welt auch in der Freud sein Gesell seyn mögest? **Antwort.** Ich glaub/ ich begehre.

Achte Frag. Glaubst / daß die Seelen des Jeglichen durch die gute Werck der Lebendigen Christen erlediget werden / und willst derohalben auch den halben / oder ganzen Frucht deiner Schmerzen zu ihrem Trost / und Hülff auffopffern? **Antwort.** Ich glaub/ ich will.

Neundte Frag. Glaubst du / daß man durch gute Werck allerley Gnaden / und Gaben sowol ihme selbst / als andern erlangen könne / und opfferst also diese dein Kranckheit / und alles / was du zur Zeit dieses thuns wirst / **GOTT** dem **HERN** auff / damit

Er dir / und allen Befreundten / Gutthättern / Grien-
den / Bresthafften / oder andern / für welche du zu
betten pflegst / Gedult / und Stärcke im Leyden / und
ein glückseliges End verleyhe? **Antwort.** Ich glaub/
ich opffere auff.

Zehende Frag. Glaubst du / daß **GOTT** den
HERRN / sonderlich durch die Gedult in Widerwertig-
keit geprysen / und gelobt werde / und willst auch dero
halben der Gedult in diser Kranckheit sonderlich dich
bestreissen / damit du dein danckbares Gemüth gegen
GOTT erklärst? **Antwort.** Ich glaub / ich will.

Zilffte Frag. Glaubst du / daß alle Heiligen
GOTTES durch Creutz / und Leyden zu ihrer Gloria
langet seyen / und begehrest also im Leyden / soviel
als in Freuden ihnen gleichförmig zu werden? **Ant-**
wort. Ich glaub / ich begehre.

Zwölffte Frag. Glaubst du / daß du auß dir
nicht gnugsame Kräfte hast / dise Kranckheit / mit
sich gebührt / außzustehn / bittest also **GOTT** den
HERRN demütig durch die Gedult Christi **JESU**
Er wolle dir dise so nothwendige / und so sehr er-
wünschte Gnad / und Gedult mittheilen? **Antwort.**
Ich glaub / ich bitte. Amen / Amen / Amen.

Letaney

Von der Gedult.

126. **O GOTT** himmlischer Vatter / Ach verleyhe
mir Gedult.

O GOTT Sohn / du Lehrmeister der Ge-
dult.

O GOTT heiliger Geist / ein Tröster / und
Stärcker der Betrübten / Ach verleyhe mir Gedult.

O heilige Dreysaltigkeit/ einiger GOTT/ Ver-
leihe mir Gedult.

Durch die Gedult Christi meines Erlösers.

Durch sein heiliges Leyden/ und Sterben.

Durch das Schwerdt / welches Mariæ Herz
durchdrungen hat.

Durch alle Trübsal / und Marter / welche deine
geliebte Heiligen haben aufgestanden.

Damit dein H. Nam geprysen werde.

Damit ich Christo deinem Sohn / und allen lie-
ben Heiligen gleichförmig werde.

Damit ich mein gegen dir geschöpffte Lieb erklä-
ren möge.

Damit ich deiner Gerechtigkeit gnug thun könne/
ich verleyhe mir Gedult.

Damit ich zur Besserung des Lebens auffgenom-
men werde.

Damit ich in Tugenden / und Verdiensten zu-
nähme.

Damit ich den armen Seelen ein Trost/ und Linder-
ung ihrer Peyn verursache.

Damit ich mir / und Lebendigen allerley Gaben/
und Gnaden erlangen möge.

Damit ich meinen Neben-Menschen mit mei-
nem Exempel aufferbarwen / und zur Gedult / und
Liebe antreiben möge.

O du Lamb Gottes / das du hinnimbst die Sünd
der Welt/

Ach lehre mich die } Gedult.
Ach mehre in mir die }
Ach erhalte in mir die }

V. O HERR erhöre mein Gebett.

R. Und mach mich theilhaftig deß Leydens deines lieben Sohns.

Gebett.

O Allmächtiger ewiger GOTT / der du dem lieben Sohn in diese Welt schicken / und nach so Peyn und Marter an dem Stamm des H. Kreuzes hast sterben lassen wollen / damit Er uns die so notwendig / und nützliche Tugend der Gedult lehre. Ich bitte dich demütig / du wollest mir dein Göttliche Gnad / und Hülff verleyhen / daß ich diesem Exempel vollkommenlich nachfolgen / und also gleichwie mit Christo ein Gesell im Leyden gewesen bin / in den Freuden sein Gesell zu seyn verdienen möge. Durch Christum unsern HERRN / Amen.

Seufftzer.

127. O HERR / gern alles leyde ich / Weil du hast glüden mehr für mich.

128. O HERR / du waist / daß ich in dem Leib große Schmerzen empfinde / aber doch der Gedult nach wegen deiner Lieb sie gern / und willig gedulde.

129. O HERR allhie mich brenn / und schneid / Verschone nur in Ewigkeit.

130. O mein gütiger Vatter / es ist zwar klein der Reich / den du mir hast eingeschenkt / aber ich bin bereit umb deiner Liebe wegen ihne aufzugeben. Mehre / O Vatter / den Schmerzen / und mehre die Gedult.

131. O mein gedultigster JESU / ach siehe nach dir / und lehre mich üben dein H. Gedult.

132. O mein JESU / ich will nicht leben ohne
Schmerzen / weil ich dich mit Schmerzen also an-
gefüllt sehe.

133. Ach liebster JESU / ach vereinige meine
Schmerzen mit den deinen / und opffere sie auff dei-
nem himmlischen Vatter.

134. Ach was soll ich GOTT geben umb alles /
was Er mir geben hat ? den Kelch / den Er mir hat
angehenckt / will ich austrincken / und also seinen
Namen benedeyen.

135. O mein JESU / der Diener ist nicht grösser /
als der Herr ; weil dann du sovill gelidten hast / war-
umb wolt ich nicht das wenig gedulden ; und ich
war leyde alles billich / du aber was hast verschuldt ?

136. O JESU / verleyh mir Gedult /
Das ich abzähl mein Sünd / und Schuld :
Mit deinem Leyden / Creuz / und Peyn /
Laß mein Leyden vereinigt seyn.

137. O mi JESU, tu portasti, Insons Crucem ma-
ximam,

Mihi Reo fabricasti crucem istam parvulam.

138. DEO subjecta esto anima mea, quoniam ab
ipso patientia mea.

§. XV.

Exercitium Gratitude.

Gebett für die Dancksagung.

139. Ich dancke dir GOTT himmlischer Vatter /
das du mich durch dein allmächtige Göttli-
che Kraft ein vernünftigen Menschen erschaffen
hast / zu Erkantnuß / und Lob deines Namens.

I s

Ich

Ich dancke dir / mein H^{er} / und Hailand J^{esu}
 C^hriste / daß du mich mit der Marter deines
 bittern Leyden und Sterbens durch milde Verzeihung
 deines rosenfarben Bluts erlöset hast von
 Sunden / und ewiger Verdammuß.

Ich dancke dir G^{ott} H. Geist / daß du mich
 durch dein reiche Gnad zum H. Tauff geführt / und
 dardurch mich zu einem Christen / und Erben des
 Reichs G^{ottes} gemacht / und also von meiner Schwachheit
 auff bis auff diese Stund gnädiglich erhalten
 und vor vilen Gefährlichkeiten behütet hast.

Verleyhe mir / O einiger G^{ott} in dreyen Personen /
 von diser Stund an nach deinem Göttlichen
 Wolgefallen / und meiner Seelen Hail Christlich
 und Catholisch zu leben / und in solchem Wandel bis
 an das End zu verharren / und in deiner Gnad selig
 zu sterben / damit ich mit dir ewig mich erfreuen möge /
 Amen.

140. O H^{er} J^{esu} C^hriste / ich lobe dich / daß
 du an mich gedencst hast / da ich nichts war.

O mein Erlöser / ich lobe dich / daß du mich gesuchet
 hast / da ich verlohren war.

O mein G^{ott} / ich lobe dich / daß du mich behalten
 wilt / so ich nicht weiß / wohin ich mich wenden soll.

O H^{er} in deine Händ befigle ich meinen Geist

Letaney

Für die Dancksagung.

141. G^{ott} Vatter im Himmel / sey gedencend.

G^{ott} Sohn ein Erlöser der Welt.

GOTT H. Geist ein Ursprung der Liebe.
Allerheiligste Dreifaltigkeit / weil du mich zum
migen Leben vorgeordnet hast / sey gebenedeyt.
Weil du mich auß Nichts erschaffen hast.
Weil du mich von Catholischen Eltern hast lassen
wahren werden.
Weil du mich zum Tauff hast kommen lassen.
Weil du mir zu meinem Schutz-Herrn einen
Engel gegeben hast.
Weil du mich mit deinem kostbarlichen Blut er-
löst hast.
Weil du mich mit deinem H. Leib / und Blut so
oft gespeiset hast.
Weil du mich durch das Sacrament der Beicht
so oft gerechtfertiget hast.
Weil du mich durch das H. Sacrament der Sir-
mung in dem Glauben gestarcket hast.
Weil du mich von sovil Ubleu des Leibs / und der
Seelen bewahret hast.
Weil du mir alle Nothdurfft zu Erhaltung des
leiblichen und geistlichen Lebens so reichlich verschafft
hast.
Weil du mich zu dem Stand N. N. beruefft / und
denn bisher erhalten hast.
Weil du mir allerley Widerwertigkeit hast zuge-
schickt.
Weil du mich mit diser Kranckheit hast heimge-
schickt.
Weil du mir Mariam zu einer Mutter gege-
ben hast.
Weil du mich in ihr Bruederschaft berueffen
hast.
Weil

Weil du mir ein sonderbare Andacht zu meinem
H. Patronen verleyhen hast.

Weil du Christum / und sein heilige Mutter / und
alle Heiligen also erhöhst / und belohnet hast.

Weil du auch mir das ewige Leben versprochen
hast.

Weil du meinen Feinden sovil Gutthaten erwir-
sen hast.

Weilen du den Seelen des Jegkweils sovil Trost
und Linderung verleyhen hast / sey gebenedeyt.

O du Lamb Gottes / das du hinnimbst die Sünden
der Welt /

Erwecke in mir

Mehre in mir } die Danckbarkeit.

Erhalte in mir }

1. Lobet GOTT den HERN alle Geschöpf.

2. Wegen aller seiner Liebe / und Gutthaten.

Gebett.

O Allmächtiger ewiger GOTT / dessen Güte
unendlich ist / ich bitte dich demütig / du wollest
mir dein Göttliche Gnad verleyhen / daß ich deine
anzahlbare Gutthaten würdig schätzen / und erkenn-
nen / und dich als einen Urheber derselben in Ewig-
keit loben / und benedeyen möge. Durch JE-
Christum unsern HERN / Amen.

Seufftzer.

142. Venite, audite, & narrabo omnes, qui con-
tis DEUM, quanta fecit animæ meæ. Ps. 65.

143. Confitebor tibi, Domine DEUS meus, in
to corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum
quia misericordia tua magna est super me, & eruit
animam meam ex inferno inferiori. Ps. 85.

144. Laudate Dominum omnes gentes, laudate
omnes populi. Quoniam confirmata est super nos
misericordia ejus, & veritas Domini manet in æternum.
Lobet Gott den HERN alle Geschlechter / lobet
ihn alle Völcker. Dann sein Barmherzigkeit ist
über mich bestättiget worden / und sein Wahrheit
bleibet in Ewigkeit.

145. Benedicta sit sancta Trinitas, atque indivisa
unitas, confitebimur ei, quia fecit nobiscum miseri-
cordiam suam.
Gehenedeyet sey die H. Dreyfaltigkeit / und un-
getheilte Einigkeit / ich will sie loben / weil sie Barm-
herzigkeit mir erzaigt hat.

§. XVI.

Exercitium Desiderij.

Seuffzer.

146. Unam petij à Domino, hanc requiram, ut in-
habitarem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ,
& videam voluptatem ejus.

Eins hab ich begehrt von dem HERN / das will ich
haben / daß ich im Haus des HERN wohne mein
Vermögenlang / daß ich sehe den Wohlust meines HERN /
und seinen Namen groß mache.

147. Quàm dilecta tabernacula tua, Domine vir-
ginitatem, concupiscit, & deficit anima mea in atria Do-
mini.

Wie lieblich seynd deine Wohnungen / O HERN
in Heerschaaren / mein Seel verlanget / und seuffhet
nach dem Vorhöfen des HERN. Mein Herz / und
ich streben sich in dem lebendigen GOTT.

148. Beati,

148. Beati, qui habitant in Domo tua Domine:
in saecula saeculorum laudabunt te.

Seelig seynd / O HErr / die in deinem Haus wohnen / in Ewigkeit werden sie dich loben.

149. Latatus sum in his, quae dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus.

Ich hab mich erfreuet in dem / was mir gesagt worden: Ich wird gehn in das Haus des HErrn.

150. Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te DEUS.

Gleichwie ein Hirsch dürstet nach dem Wasser / also dürstet mein Seel nach dir / O mein Gott.

151. Haec est dies, quam fecit Dominus, exultemus & laetemur in ea.

Dies ist der Tag / den der HErr gemacht hat. Laßt uns an ihm erfreuen / und frolocken.

152. Cupio dissolvi, & esse cum Christo.

Ich begehre auffgelöst zu werden / und bey Christo zu seyn.

153. Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est: multum incola fuit anima mea.

O JESU / heut laß in meinem Haus schallen dein süße Stimm / mit der du gesagt hast zum Schächer: Heut wirst du bey mir seyn im Paradies.

154. O quam sordet mihi terra, cum caelum considero!

O wie verlaidt wird mir die Erden / wann ich den Himmel betrachte!

155. O Himmelreich! O Vaterland!

O Seeligkeit! O Gnaden-Stand!

O JESU in der Ewigkeit!

Schließ mich nicht auß von deiner Freund-

§. XVII.

Oratio Dominica, & Salutatio Angelica
cum intermixtis affectibus.

Vater unser / der du bist im Himmel. Ach
ich hab gesündigt in den Himmel / und vor
und bin nicht würdig / die Höhe des Himmels
erschauen.

Benedeyet werde dein Nam. Wegen aller
Guthaten / die du mir die ganze Zeit meines Lebens /
sonderlich aber durch diese gegenwertige Kranckheit
erzeigt hast. Ach Vater verleihe Gnad / daß ich sie
gültig übertrag / und also deinen H. Namen war-
rhaftig benedeyen möge.

Zukomme uns dein Reich. Ach Vater / das wün-
sche ich / das begehre ich / daß ich in deinem Haus
komme / und dich mit allen Heiligen loben / und lie-
ben könne.

Dein Will geschehe / wie im Himmel / also auch
auf Erden. Sonderlich aber mit mir deinem un-
würdigen Kind. Ich bitte zwar / O Vater / daß
wenn es möglich ist / dieser Kelch der gegenwertigen
Kranckheit von mir gehe / aber nicht mein Willen /
Vater / sonder der dein geschehe.

Gib uns heut das täglich Brodt. Sonderlich
Vater / O Vater / das Brodt der Engeln / damit ich
durch gestärckt / und mit dir meinem Gott / und
Ihrn ganz vereiniget werde.

Vergib uns unsere Schulden / als wie wir verge-
ßen unsern Schuldigern. Ach Vater / verzeihe ih-
nen dann sie wissen nicht / was sie thun. Verzeihe
aber

aber auch mir / dann sihe / ich bin bereit dein Väterliche Straff diser Kranckheit gedultig aufzufehn.

Führe uns nicht in Versuchung. Sonderlich O Vatter / in die Versuchung des Mißtrauens / der Kleinmütigkeit / und des Murrens. Hilff uns O Vatter / starckmütig wider unsere Feind streiten / daß wir glücklich obsigen / und deinen heiligen Namen benedeyen können.

Sonder erlöse uns von dem Ubel. Fürnemlich O Vatter / von aller Sünd / von einem gahen / und bösen Todt / und von dem schweren Fegfeur. Verleyhe uns / O Vatter / daß wir durch Kindliche Lieb / und Vertrauen uns in dein H. Schoß verbergen / und also von obgemeldten Ublen erlediget werden mögen / Amen / Amen / Amen.

Englischer Gruess.

157. **G**egrüßt sehest du Maria. Ach abermal zu tausendmal gegrüßt / du allerglansendster Meerstern / ach laute auch mich mit dem Glanz deiner fräfftigen Fürbitt / durch das gefährliche Meer dieses Lebens / und führe mich zu dem ewigen Leben.

Voll der Gnaden. Ach hilff mir / O barmherzige Mutter / daß auch ich bey deinem lieben Sohn Gnade finde / und dieselbe beständig bis in den Todt halte.

Der H. Erz ist mit dir. Ach mache / daß Er auch mit mir seye in diser meiner Trübsal / damit ich gedultig übertragen / und den erwünschten Frieden darauff schöpffen könne.

Du bist gebenedeyt unter den Weibern. Sonderlich auch von mir / der ich dir alles / was ich

ihro guts genossen hab / nach GOTT mit dancke
 ristem Gemüth zuschreibe.

Und gebenedeyet ist die Frucht deines Leibs JESUS
 christus. Ja freylich / O Mutter / ist Er gebenedeyet /
 weil Er uns durch sein Todt das Leben gebracht hat.
 Ich mache / O heilige Jungfraw / daß ich Ihn als
 meinen wahren Heyland erkennen / und also auch
 würdig werde / auß Krafft seines Leydens das Hail
 deiner Seelen zu empfangen.

O H. Maria / Mutter GOTTES / bitt für mich ar-
 men Sünder jetzt / daß ich die gegenwärtige Kranck-
 heit mit Gedult / und Lieb außstehn / und in der
 End mein Absterbens meinen Geist in die Hand
 meines Schöpfers auffgeben möge / Amen.

§. XVIII.

Orationes pro felici morte.

Gebett umb Erlangung eines glück-
 seligen Ends.

O H. Er. JESU Christe / du wahres Leben der
 Welt / ich ermahne dich / und dancke dir we-
 gen der grossen Angst / und Bitterkeit / die du zur Zeit
 meines H. Abscheidens hast außgestanden / bitte dich
 gleich demütig durch die Bitterkeit deines Todts /
 daß du dich zu meiner Seel in ihrem Abscheiden nai-
 he / und zu hülff kommen wollest / damit dein Mar-
 ten an mir nicht verlohren werde / sonder zu Ehren
 meines H. Namens / und meinem Hail geraiche / des-
 wegen ich dich mit allen Heiligen in Ewigkeit
 lobbe / und benedeye / Amen.

O lieber H. Er. JESU Christe / ich wünsche /
 und begehre / daß dein H. Nam sey mein letztes Wort /
 K das

das mein Mund sprechen wird. O HERR JESU
 Christe/ich wünsche/und begehre/ daß dein H. Fron-
 leichnamb sey mein letzte Speiß/ die ich nisse/ und
 von der ich ewig leben soll. O HERR JESU Chri-
 ste/ich wünsche/ und begehre/ daß dein fröhliches An-
 gesicht seye mein erster Anblick/ den mein Seel sehen
 soll/ so sie scheidet von meinem Leib.

160. O HERR JESU Christe/ich wünsche/ und
 begehre/ daß dein letzter Seuffzer sey mein allerlet-
 zes Wehe/ das ich immer leyden soll.

O HERR JESU Christe / ich wünsche / und be-
 gehre/ daß du selbst seyest mein Begleitmann auf
 diesem Ellend in das ewige Leben/ Amen.

O HERR JESU Christe/ ich bitte dich wegen de-
 ner bitterm Marter / und deß grossen Schmerzens
 welchen du gelidten hast am Stammem deß H. Kreuz-
 zes / aber am allermaisten in der Stund deines Ab-
 scheidens / du wollest dich über mein arme Seel er-
 barmen / wann sie von dem Leib wird abscheiden
 Amen.

161. O ewiger Vatter/ich bitte dich durch deines
 lieben Sohns Leben / und Sterben / und durch
 dein Gütigkeit/ du wollest mir Gnad verleyhen/ daß
 ich in deiner Gnad / und Übung gottseeligen Wer-
 cken bis in den Todt verharre. O gütiger JESU
 durch deine letzte Wort/ mit welchen du deinen
 GOTT dem Vatter befohlen hast/ bitt ich dich/ du
 wollest meinen Geist zu End meines Lebens auff-
 nemen. O GOTT H. Geist / erbarm dich meiner
 und mit deiner heiligen Einsprechung / und jamm-
 chen Trost stehe mir bey in der Stund meines Ab-
 O Allerheiligste Dreyfaltigkeit ein ewiger

höher Gott sey mir gnädig / und barmherzig / jetzt /
und in der Stund meines Absterbens / Amen.

162. O Maria du Mutter der Barmherzigkeit /
und ein Trösterin der betrübten Herzen / ich ermäh-
ne dich des Schmerzens / den du empfunden hast in
meinem Herzen / da du deinen lieben Sohn hast ver-
lassen müssen / und bitte dich demütig / du wollest
mich lassen dieses klägliche schenden genießen im Leben
und Sterben / sonderlich aber erwirb mir / daß ich
vor meinem End alle Sünd warhafftig bereuen und
abtun / und mit dem H. H. Sacrament des Fron-
nambs und letzten Delung gestärkt werden mö-
ge. Durch Christum deinen lieben Sohn. Amen.

Seuffzer.

163. O H. Erz erleuchte meine Augen / daß ich nit
verirren / noch schlaff in dem Todt / noch sterbe in den Todtsün-
den.

164. Maria Mater gratiæ, Mater misericordiæ, tu
ab hoste protege, & hora mortis suscipe.

O Mutter der Barmherzigkeit / verlaß mich nit im
leuten Streit.

165. Ich bitt / Herz JESU / durch dein Todt /
Weich nit von mir in letzter Noth.

Verleih mir H. Erz ein seeligs End /

Nimb auff mein Geist in deine Händ.

166. O JESU / durch dein Creutz / und Todt /
Verlaß mich nit in letzter Noth.

167. O JESU / ich befihl dir die Stund mei-
nes Todts / gleich wie du am Stamm des H.
Creuzes dein H. Mutter Johanni / und deinen Geist
dem himmlischen Vatter befohlen hast.

Articulus III.

De sententiis Infirmo praelegendis.

1. **C**um hoc tempore infirmi variis tentationibus exponi soleant, non parum utile erit, si Sacerdos ad manum habeat sententias, aut similitudines quaedam breves consolatorias, quas praelegere infirmo, ac alter suggerere possit, cujus modi sequentes esse queunt.

§. I.

Pro Pusillanimitate.

Aus der H. Schrift.

2. **H**Er **H**Erzwer **G**OTT ist gnädig und barmherzig / und wird sein Angesicht mit von euch wenden / so ihr euch zu ihm kehret. 2. Par. 30.
3. Vergisset dann ein Mutter ihres Kinds? und wann sie schon dessen vergisset / will ich doch deiner nicht vergessen. In meinen Händen hab ich dich gehalten. II. 49.
4. Ich hab dich ein Augenblick / ein kleine Zeit verlassen / aber ich will dich mit grosser Erbarmung wider zu mir versambeln / spricht der **H**Er / ein Erlöser. II. 54.
5. So wahr ich leb / spricht der **H**Er **G**OTT so wahr hab ich kein Wohlgefallen an des Gottlosen Todt / sonder wünsche / daß er sich von seinem Weg bekehre / und lebe. Ezech. 33.
6. Wir haben mit einem hohen Priester / der unser Mitleyden tragt mit unserer Schwachheit / sonder er ist versucht allenthalben / ohne die Sünd; darumb

lasset uns hingehen mit Vertrauen zu dem Thron
seiner Gnaden / auff daß wir Barmherzigkeit em-
fangen / und Gnad finden auff die Zeit / wann uns
Hulff vonnöthen seyn wird. Hebr. c. 4.

7. Wann jemand sündiget / so haben wir einen
Vorsprecher bey GOTT / JESUM Christum /
der gerecht ist. Diser ist die Versöhnung für un-
sere Sünden / nit allein aber für die unsere / sonder
auch für der ganzen Welt. Io. 2.

Auß den Hh. Vätern.

8. Kein unsinniger Liebhaber liebet also sein Ge-
liebte / als GOTT liebt ein büßende Seel ; ja er
läßt sie zurück sprechen ; und über diß alles / daß
er mit vilen Liebhabern gesündigtet / sollest du dich
umherumb zu mir kehren / und ich will dich annem-
men. S. Chryf.

9. HErr ich darff / und kan jetzt nit verzweiflen /
wann weil wir Feind waren / seynd wir durch den
Tod deines Sohns versöhnt worden ; wie vil mehr
sunder versöhnt / werden wir selig werden durch ih-
ren. S. Aug.

10. Der HErr ist nit so unfreundlich / daß Er sei-
ner Gilder nit liebe / seine Barmherzigkeiten seynd
meine Verdienst / so lang er nit auffhört Barmher-
zig zu seyn / so lang bin ich nit arm an Verdiensten.
sein Erbarmnuß vill / (wie sie dann unendlich
so seynd auch vill meine Verdienst. Blofius.

11. Der HErr thut alles / daß Er uns selig ma-
che / und wir werffen alle Hoffnung des Heyls hin-
weg. Er sagt / daß bey den Engeln selbst ein Grewd
über eines Sünders Bekehrung / und du arm-

seelig verzeihst? mißgönne dir dein Heil und dem H. Ern sein große Freud. Er rufft alle zum Abendmahl / und will / daß sein Haus erfüllt werde auch die Blinden / Lahmen / zwingt er hinein zu gehen? was bleibst du übrig du Armseeliger? warum streitest wider die Barmherzigkeit Gottes? Bloisus.

12. Was kan barmherzigers verstanden werden als das GOTT der Vatter dem Sünder / so zur ewigen Peyn verordnet / und sich nit hat können erlösen / gesagt hat : Nimm meinen Eingebornen / und gib ihn für dich ; der Sohn aber : Nimm mich / und erlöse dich. S. Anselmus.

13. Kein Mutter ist so bereit ihrem Kind / wiewol es mitten in den Flammen ligt / bezuspringen als GOTT bereit ist dem Sünder zuhelffen / wann er schon tausendmahl alle Sünd der ganzen Welt begangen hätte. Henricus Suso.

14. So groß ist die Barmherzigkeit Gottes das ein Berch in das Feuer geworffen / so bald nit angezündt wird / als GOTT verschont den Sünder / wann er warhafftig seine Sünd bereuet. Taulerus.

15. Christus hat der H. Gertraut offenbaret sie solle ihr in Ansehung des Crucifix einbilden / als wann er sie also anredete : sihe / wie ich auß Lieb gegen dir am Creuz nackt hangen / ganz veracht / am ganzen Leib verwundt / an allen Gliedern außgehöhnt : und dannoch ist mein Herz noch jetzt mit solcher Lieb gegen dir genait / daß / wann es dem Heil erfordert / ich für dich allein alles / was ich für die ganze Welt gelitten hab / außstehen wolte. Bloisus.

26. Ein andersmahl hat Christus gemelter Jung-
 frauen gesagt: Es wäre gar nützlich / das alle Men-
 schen wüßten / daß ich ein Sohn der Jungfrauen
 GOTT dem Vatter stehe umb ihr Heyl Wils-
 und / wann sie auß Menschlicher Schwachheit
 undigen in ihrem Herzen / gib ich ihnen mein unbe-
 zittes Herz zur besserung; wann sie aber sündigen
 mit den Wercken / so gib ich her meine durchbohrte
 Hand / damit sie rewent / die Nachlassung ihrer
 Sünden leichtlich erlangen.

Ein andersmahl hat Er ihr gesagt: das gute Ver-
 trauen / welches der Mensch gegen mir hat / und
 glaubt / daß ich in der Wahrheit könne / wisse / und
 alle ihm in allen Sachen trewlich beystehen / durch-
 reißt mein Herz / und thut meiner Güte Gewalt
 / daß ich keinesweegs von solchem Menschen kan
 weichen / dann ob ich schon ein Zeit lang mein
 Barmherzigkeit entziehe / darumb / weil mich be-
 züget / daß ich ihn sihe an mir hangen / und ihme
 Verdienst gemehrt werde / so kan ich dannoch ihn
 lang hilflos lassen / sonder muß meiner Natur
 tugthum / und der unendlichen Liebe mit der ich
 umfahle. Blofius.

27. Der H. Catharina von Senis hat Christus
 gesagt: die Sünden / welche in der Sterbstund ab
 meiner Barmherzigkeit verzweiflen / verlegen mich
 widerlicher / und mißfallen mir mehr durch diese ein-
 zige Sünd / als sie mich durch alle vorherbegangne
 Sünden belendigt haben. Wer aber warhafftig
 Sünden berewet / und auff mein Barmher-
 zigkeit hoffet / der wird sie gewiß finden / dann un-
 endlich grösser ist mein Barmherzigkeit / als alle
 Sün-

Sünden / die begangen worden seynd / oder können begangen werden.

18. S. Joannes Eleemosynarius sagte: Er wolt allen geben / wann schon die ganze Welt gen Antiochiam lauffen solte / weil dise nit kundee die Göttliche Schätz schmällern / und außschöpfen. Warum eylest du nicht zur Barmherzigkeit?

19. Impium te quaesivit DEUS, ut redimeret, an ergo redemptum deieret, ut perdat. S. August. in Pl. 66.

Auß Gleichnussen.

20. Ein Kriegs-Fürst liebt mehr den Soldaten / welcher nach der Flucht widerumb in Feind setzt / und überwindt als den / welcher nit geflohen / doch aber auch nichts denckwürdiges gelaißt hat.

21. Ein Bawrsman liebt mehr das Erdreich / welches nach den Dörnern gute Frucht bringt / 22.

22. Gleich wie die Mutter / wann das Kind gefallen ist / dasselbe nit verfluecht / hasset / oder mit Fußsen tritt / sonder waschet / auffhebt / und trost; also Christus den Sünder.

23. Gleich wie ein Jäger ganze Tag wartet / das ihm das Wild nit entrinne / also Christus.

24. Welcher König schießt nit Hilf / wann er höret / das sein liebes Schloß belagert seye? also Christus.

25. Du wirffst das Klaid nit hinweg / wann schon ein Loch überkombt / und GOTT soll ferren Bildnus nit verschonen? sagte ein Altvatter zu nem Kriegsmann.

26. Diejenige / welche über ein Fluß gehen / nit den die Augen nit auff die Wellen / sonder ander-

Worts: also auch du nit auff die Sünd / sonder auff
die Barmherzigkeit.

27. Wann ein Bettler sihet / daß man andern
güt / laufft er auch hinzu / warumb du nit auch ?

§ II.

Für Auffschreibung der Bueß.

Auß der 2. Schrifft.

28. Verzieh nit dich zum HERN zubefehren / und
pars nit von einem Tag zum andern / 2c. Eccl.

29. Seyt bereit / dann zur Stund / da ihr nit
vermeynt / wird des Menschen Sohn kommen.
Luc. 12.

30. So du nit wirst wachen / wird ich über dich
kommen wie ein Dieb / und wirst nit wissen / welche
Stund ich über dich kommen werde. Apoc. 3.

Auß den 33. Vätern.

31. Je länger GOTT wartet / daß du dich be-
keerst / je schwerer wird Er dich richten / wann du es
verlaumest. S. Aug.

32. Wann du willst Bueß thun zur Zeit / da du
nicht kanst / so haben dich die Sünden verlassen / und
nicht du die Sünden. S. Aug.

33. Der dem Büßenden die Gnad versprochen
hat / der hat den morgigen Tag nit verhaissen. S.
Aug.

34. O wann die Zeit der Bueß also würd ange-
ordnet / da sie im Gewalt ist / wie sie gewünscht wird /
wann sie verlohren ist. Calear.

Auff Gleichnussen.

35. Ein verwundter Hund braucht alsobald sein Zung/ ein Hirsch sein Kraut. Warumb nit auch du dein Arzney?

36. Welcher ist mit einer schweren Burd beladen / der der noch mehrer aufladet? Warumb hefft du die Sünden?

37. Niemand legt die schwerere Burd dem schwächern Pferd auff / wann er ein stärker hat / warumb sparest du die Buesß auff das schwache Mter?

38. Wann dir einer von dem Bier allein die Heyffen gebe / was sagtest du? Warumb gibst du Gott allein das schlechteste deines Lebens.

39. Schämtest du dich nit wann ein König an deinem Hauß anklopffete / und du ihne lang warten lieffest? warumb thust du dann Gott nicht auff / der bey dir anklopffet?

40. Wer ist der sich umb ein zeitlichen Gewinn / oder Ehr in augenscheinliche Gefahr des Lebens gibt / warumb gibst du dich so leicht / und freywillig in Gefahr des ewigen Verderbens?

§. III.

Für Ungedult in Schmerzen.

Auff der 3. Schrift.

41. Der Herr erweh Gott versucht euch / das offenbar werde / ob ihr ihn von gangen Schmerzen / und von ganger Seel liebet. Plat. 13.

42. Die

42. Dietweil du Gott angenemb warest / war
unmöthen / daß dich die Anfechtungen beweheiten.

43. Wann wir das Gut haben von der Hand
Gottes empfangen / warumb wolten wir nit auch
das böß annehmen? Job. 2.

44. Mein Kind verwirff die Zucht des Herrn
nicht / und sey nicht ungedultig über sein Straff /
wann welchen der Herr strafft / den hat Er lieb / und
ist Wolgefallen an ihm / wie ein Vatter am Sohn.
ro. c. 3.

45. Durch vil Trübsal müssen wir eingehn in
das Reich der Himmel. Act. 15.

46. Alles Leyden diser Welt ist nicht zuverglei-
chen mit der zukünfftigen Glorj / welche uns wird
mitgetheilt werden. Prom. 8.

Auß den 33. Väteren.

47. Leyde / was du nicht wilst / damit du bekom-
mest was du wilt. S. Aug.

48. Es ist ein grosse Hiß diser Welt (oder Trüb-
sal) aber auch ein grosser Schatten under den Flü-
geln Gottes S. Aug. inpl.

49. Die Menschen trawren über die Gaisel / aber
über das trawren sie nicht / desshalben sie gegaislet
worden. S. Aug.

50. Quo pungaris, inde nascitur rosa, ut corone-
ris. Mit dem du gestochen wirst / eben auß dem
wächst ein Rosen / mit der du gecrönnet werdest. S.
Aug.

51. Wann du außgenommen bist von der Zucht
der Gaisel / bist du auch außgenommen auß der Zahl
der Kinder. S. Aug

52. Siehe

52. Sihe den Weg nicht an / daß er rauch ist / sonder wo er dich hinführt. S. Chryl.

53. Ein Seel die mit einer Kranckheit behaft ist / die ist nahent bey G. Ott. S. Greg. Naz.

54. Mitigat vim doloris considerata æquitas ferientis. Der Gewalt des Schmerzens wird gelindert / wann man die Gerechtigkeit des Schlagens betrachtet. S. Greg.

55. Bene pungeris, si compungeris. Du wirst muthlich gepeynigt / wann du wirst vereynigt.

56. Multi, qui consentiunt pœnam, corrigunt culpam. Mancher vermaint die Sünd / wann er die straff empfindt.

57. Leydest du etwas böses / so sage G. Ott Dank darumb / so wird es ins gut verendert. S. Chryl.

58. Nichts ist G. Ott angenehmer / nichts dir mühslicher in diser Welt / als vill umb Christi Willen leyden / wann etwas bessers gewesen wäre / so hätte uns solches zweiffels ohne Christus mit Worten / und Exempeln gelehrt. Thom. Kemp. l. 2. c. 12.

Auß Gleichnussen.

59. Gleich wie das Gold / und Silber im Feuer / also werden die Menschen / so G. Ott gefallen / in der Trübsahl bewehrt. Eccl.

60. Wann man die Knaben laßt ohne Zuchtmaister / werden sie muthwillig. Pædagogus nolter tribulatio est. S. Chryl.

61. Gleich wie G. Ott der H. Erz Eliam durch einen Sturmwind / und fewrigen Wagen in den Himmel erhebt hat / also auch dich durch die Trübsal / und Lieb.

62. Es beklagt sich oft einer / daß er niemand hab/
en ihn einem grossen Herrn befehle / die Gedult ist
welche uns Gott befehlt / und in seiner Gnad erhalt.
Cypr.

63. Wie diejenige welche Pillelin nemmen / diese
in Hostien einwicklen / damit sie die Bitterkeit nicht
empfinden / also du die Krankheit mit der Betrachtung
des bitteren Leidens Christi.

64. Die Lebendigen pflegen zum Zeichen der Lieb
die Hand zu zutrocken / also Gott.

65. Wer wolte nicht gern sein Acker zerschlagen
lassen / wann der Hagel ganz gulden wäre ? wa-
rumb wilst du die guldene Trübsahl nicht gedul-
den?

66. Dem Vogel / den man behalten will / stuzet
man die Flügel / also auch Gott dem sei-
nen?

67. Wann dir ein partickel vom Creuz Christi
geschenckt wird / erfreuest du dich ; warumb nit auch /
wann Er dir einen Theil deines geistlichen Creuz
mittheilt.

S. IV.

Für die unmässige Begird das Leben
zu erhalten.

Auß der 3. Schrifte.

68. In Tag in deinen Vorhöfen ist besser / dann
tausend. Pl. 83.

69. Siehe / schaffe newe Himmel / und newe Er-
den / und der vorigen Dingen wird man nicht mehr
gedencken / und sie nicht mehr zu Herzen fassen / son-
der

der ihr werdet euch ewiglich freuen / und frolocken /
in denen Dingen / die Ich schaffe. Ps. 66.

70. Kein Aug hats gesehen / kein Ohr hats gehört /
und in keines Menschen Herz ist gestigen / was Gott
bereit hat denen / die Ihn lieben. 1. Cor. 2.

71. Gott wird abwischen alle Zähren von ihren
Augen / und der Todt wird nimmer seyn / noch Leid
noch Geschrey / noch Schmerzen wird mehr seyn.
Apoc. 21. cap.

Auß den 33. Vättern.

72. O mein Seel / wann gleich täglich vornöthig
wår die höllische Peyn ein lange Zeit zu leyden / daß
mit wir Christum in seiner Glori sehen / und fern
Heiligen zugesellet werden künften / wår es nicht
werth alles / was trawrig ist / zu gedulden / daß wir
eines solchen Guts / und Glori künften theilhaftig
werden. S. Aug.

73. Mein Herz / wann du für disen zerstörlichen /
und schlechten Leib so grosse / und unzahlbare Gütthä-
ten erweistest / wie groß / und unzahlbar werden die
seyn / welche du in dem Batterland / da wir dich vor
Angesicht zu Angesicht zu sehen verhoffen / denen so
dich lieben / bereit hast ? wann du uns so grosse Ding
schenckest im Kerker / was wirst du im Pallast thun ?
wann du uns so grossen Trost in dem Thal der Zä-
her mittheilest / was wirst du uns am Hochzeit-Tag
geben ? S. Aug. in Solil.

74. Ein so grosse Schone der Gerechtigkeit
allda / ein solche Lieblichkeit des ewigen Liechts / daß
wann gleich nicht länger / als ein einzigen Tag
gunnt wår darinn zu wohnen / billich unser ganges
Leben /

leben / ob es schon mit Wollüsten angefüllt wäre /
machen soll.

75. Kein gutes Leben ist nicht / als das seelige Le-
ben: seelig kan es nicht seyn / es seye dann ewig: allda
und gute Tag / nicht vil / sonder einer / der weder
Aufgang noch Niedergang hat. S. Aug.

76. Wie schön / und wolgestalt wird seyn das
himmlische Jerusalem / wann also glancket das irdi-
sche Rom? Und wann in diser Welt ein so grosse
Ehr haben / die Liebhaber der Eitelkeit / was für Ehr
haben zu erwarten die Liebhaber der Wahrheit?

77. Wer solt den zeitlichen Todt fürchten / deme
das ewige Leben verheissen wird? wer solte sich über
die leibliche Arbeit entsetzen / wann er erkennet / das
mit ihne in die ewige Ruhe werde, setzen? Cassiod.

Auß Gleichnissen.

78. Wann einer sagt: Ich wolt ein Finger auß
der Hand / ein Aug auß dem Kopff umb dise Sach
haben / vermuthet man billich / es müste etwas für-
nemliches seyn. Wie groß muß dann der Himmel
seyn / von welchem der H. Ignatius gesagt: Feur /
Kreuz / Bestien / Zerbrechung der Gebain / Zer-
wetterung des ganken Leibs / und alle Peyn des
Kreuzes kommen über mich / allein das ich Christi
kennesse?

79. Wann der heilige David noch hie gesagt hat:
Mir ist gut Gott anhangen / da doch sovil Kreuz zu
haben seynd / wie gut wird seyn Gott anhangen all-
ort / wo weder Todt / noch Trübsal / sonder ein Über-
fluß aller Güter zu finden ist?

80. Wer wolte nicht gern das Haus / und Stand
des Daurens mit dem Pallast / und Stand eines
Königs

Königs vertauschen? wer wolte dann nicht gern dieses schlechte Leben mit dem zukunfftigen vertauschen?

81. Wann der H. Petrus, der nur ein Tropfflein der himmlischen Freuden versucht hat/ dennoch gesagt: Sie ist gut seyn: was wird sagen/ der Gott selbst ansihet?

82. Wann wir Japoniam so hoch schätzen/ weil sovil Königl darinn seynd/ wer wolt nicht auff höchst schätzen den Himmel/ wo alle König seynd?

83. Wer wolte sich nicht verwundern/wann einer nicht wolte auß dem stinckenden Kercker außgehen/ und in dem Königlichen Pallast wohnen? wievil mehr solte man sich verwundern/ wann einer nicht woll vom Leib in den Himmel scheiden?

84. Wie mancher raist oft mit höchster Begird einen rauhen Weeg/ damit er ein Kirchen/ ein Bild/ ein Statt zc. sehe. Wievil mehr solle der Mensch gern von der Welt abscheiden/ damit er GOTT/ die Heiligen/ den Himmel sehe?

85. Wann ein Hund gebunden die Stimme seines Herrn hört/ wendet er sich hin und wider/ und erzaget sein Begird zum Herrn zu kommen/ von dem er doch nur ein schlechte Speiß zu hoffen hat. Warum begehrest du nicht zu GOTT zu kommen/ von dem du so reichlich wirst ersättiget werden.

86. Das abgemüde Pferdt/ wann es merckt das es zu dem Stall/ und Fuetter komme/ hebt über Macht an zu eylen. Warum nicht auch du zum Himmel?

87. Wann man in einem Hauß höret/ das man lustig seye/ sagt man alsbald: Wolte Gott/ ich wäre auch darbey. Warum sagen wir nicht auch solches wann

... wir hören / daß die Heiligen im Himmel so
... sind?

28. Wann ein Sohn / der im Elend ist / wisse /
... er von Eltern / und Befreundten im Vaterland
... höchst verlangt wurde / wurde er nicht mit
... Verlangen dem Vaterland zuhellen / wär
... chylest dann du nicht dem Himmel zu / allwo
... von GOTT / und den Heiligen so sehr verlangt
... ist?

Articulus IV.

*De precibus à Sacerdote, quando discedis
ab ægro dicendis.*

Quatuor à Sacerdote, quando ab ægro discedit,
præstanda sunt, nempe 1. ut preces aliquas su-
pplium recitet. 2. Ut ei crucifixum deosculandum
præsentet. 3. Aquam benedictam illi aspergat. 4. Ut
oratio benedictionem ei impertiat. Pro quibus
omnibus præstandis sequentes preces servare po-
tunt.

§. I.

Preces pro Infirmo dicenda.

Quando Sacerdos discedere vult ab ægro, dicat,
se pro solatio, & salute illius, breves quaspiam
preces dicturum. Recitet itaque Psalmum, *Qui habi-*
tas, aut *Miserere,* vel Evangelium S. Joannis, & postea
pronuntiet sequentes preces.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater
noster &c. v. Et ne nos inducas in tentationem. R.
L Sed

Sed libera nos à malo. *ψ.* Salvum fac servum tuum,
(famulam tuam.) *℞.* DEUS meus sperantem in te,
ψ. Mitte ei Domine auxilium de sancto. *℞.* Et de
 Sion tuere eum *(eam)* *ψ.* Nihil proficiat inimicus in
 eo. *(in eà)* *℞.* Et filius iniquitatis non apponat nocere
 ei. *ψ.* Esto ei Domine turris fortitudinis. *℞.* A
 facie inimici. *ψ.* Domine opem ferat illi. *℞.* Super
 lectum doloris ejus. *ψ.* Domine exaudi orationem
 meam. *℞.* Et clamor meus ad te veniat. *ψ.* Domi-
 nus vobiscum. *℞.* Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, cui proprium est misereri semper, & parcere
 suscipe deprecationem nostram: ut nos, & hunc
 famulum tuum, *(hanc famulam tuam)* quos delictorum
 catena constringit, miseratio tuæ pietatis clementer
 absolvat.

DEUS infirmitatis humanæ singulare præsidium,
 auxiliij tui super infirmum famulum tuum *(infirmam fa-
 mulam tuam)* ostende virtutem, ut ope misericordiarum
 tuæ adjutus, *(adjuta)* Ecclesiæ tuæ sanctæ incolumis
 representari mereatur.

Concede hunc famulum tuum, *(hanc famulam tuam)*
 quaesumus Domine DEUS, perpetuam mentis & corpo-
 ris sanitate gaudere: & gloriosam beatæ Mariæ semper
 Virginis intercessione, à præsentibus liberari tristitiâ, & æ-
 ternam perfrui lætitiâ. Per Christum Dominum nostrum.
℞. Amen.

Benedictio DEI omnipotentis Patris ✠, & Filij, &
 Spiritus sancti, descendat super te, & maneat semper.

Deinde aspergat eum, *(eam)* aquâ benedictâ in
 dum crucis.

Quandoque poterit, Litanias aliquas breves in
unc, vel similem modum dicere.

Litaney

Von den H. Patronen.

Vrie eleison.

Christe eleison.

Mariae eleison.

Christe höre mich.

Christe erhöre mich.

Ott Vatter vom Himmel/ }

Ott Sohn Erlöser der Welt/ } Erbarm dich mein.

Ott H. Geist/ }

H. Dreysältigkeit/ Erbarm dich mein.

H. Jungfraw/ und wunderbarliche Mutter Got-

tes Maria/ Bitt für mich.

glorwürdige Königin aller Heiligen.

H. Joseph.

H. Schutz-Engel / mein trewer Beschützer und

Bewahrer.

H. Michael/ du mächtiger Beschützer der Catho-

lichen Kirchen.

H. Sebastian.

H. N. N. N. N.

Ihr alle meine H. Patronen / und Monats-

Heiligen.

alle Heiligen/ die ihr mit vilen Kranckheiten/ und

Trübsalen seht vor andern von GOTT heimbe-

geucht worden.

alle Heiligen / die ihr zur Zeit der Sterbftund

sonderlich von GOTT seht gestärckt/ und getröst

worden.

L 2

O alle

O alle Heiligen / die ihr den sterbenden Menschen
sonderlich pflegt beyzustehen.

O alle Heiligen / die ihr ohne Segewr zu dem ewi-
gen Leben seyt auffgenommen worden.

O alle Heiligen / die ihr sonderlich des Nächsten
Hajl zu befördern begehret.

O alle Heiligen / die ihr an dem Tag / an welchem
ich sterben wird / zu dem ewigen Leben seyt beruffen
worden.

O alle Heilige Gottes / die ihr in dem Himmel
seyt.

Sey mir gnädig / Verschone / und erhöre mich /
O H. Erz.

Durch die Fürbitt aller deiner Heiligen / Erlede
mich / O H. Erz.

Durch die Verdienst deiner allerheiligsten Mutter.

Durch dein H. Geburt / Leben / Leyden / und Todt.

Von allen leiblichen / und geistlichen Ublen.

Von einem unglückseligen Todt.

Von aller Straff des zukünftigen Lebens.

Ich armer Sünder / bitte dich / O H. Erz / erhö-
re mich.

Daß du die Ehr / und Zahl der Heiligen jederzeit
mehren wollest.

Daß du mich in die Zahl deiner Auserwählten auf-
nimmest.

Daß du mir die Gnad verleyhest / deinen Heiligen
in Gedult / und andern Tugenden nach-
folgen.

Daß du mir deine Heiligen in der Sterbsfund / und
letzten Gericht zu Hülff / und Trost sendest.

Daß du die Fürbitt der Heiligen für mich / und alle lebendige / und abgestorbne Freund / und Feind erhören wollest.

Du Lamb Gottes / das du hinnimbst die Sünd der Welt / Verschone mir.

Erhöre mich.

Erbarm dich mein.

Bittet für mich / O ihr alle angerueffne Heiligen.

Daß ich meiner Begird gewährt werde.

Gebett.

O Allmächtiger ewiger Gott / der du deine Heiligen also erhöhst / und belohnet / und mir zu Fürbitter / und Beschützer gegeben hast / ich bitte dich demütig / du wollest mir Beständigkeit in ihrer Verehrung verleyhen / damit ich durch ihr Fürbitt wolffen / mein Leben gottseeliglich zubringen / und abschliessen / und dort mit ihnen dich in alle Ewigkeit sehen / und benedeyen möge / Amen.

Letanen

Für die Kranken.

Vrie eleison.

Christe eleison.

Vrie eleison.

Christe höre mich.

Christe erhöre mich.

Gott Vatter vom Himmel.

Gott Sohn / ein Erlöser der Welt.

Gott H. Geist / ein Tröster der Betrübten.

O H. Dreyfaltigkeit / einiger Gott.

L ;

Der

Der du verwundest / und haylest.
 Der du tödtest / und lebendig machest.
 Der du zu der Höllen führest / und zuruck bringest.
 Der du alle Schwache / und Krancke durch dein An-
 rühren gehaylet hast.
 Der du Lazarum / und andere vom Todt erwe-
 cket hast.
 Der du für der Menschen Hant gestorben bist.
 Der du die Altvätter auß der Vorhöll errettet hast.
 Sey mir gnädig / und verschone mir / O H. Er.
 Von aller Kranckheit / und Schwachheit / Erlöse
 mich / O H. Er.
 Von aller Ungedult / und Kleinmütigkeit.
 Von heimlichen Nachstellungen des bösen Geinbs.
 Von Gefährlichkeit des bösen Todts.
 Von der Höllen / und Fegfeyr.
 Durch dein Versuchung.
 Durch deine Zäher / und Ellend.
 Durch dein Arbeit / und Mühe.
 Durch dein Angst / und Schröcken.
 Durch dein Durst / und Hunger.
 Durch dein blutigen Schweiß.
 Durch deine heilige Wunden.
 Durch dein Creuz / und Leyden.
 Durch dein Todt / und Begräbnuß.
 Durch dein gloriwürdige Auferstehung.
 An dem Tag des Gerichts.
 Ich armer Sünder / bitte dich / erhöre mich.
 Daß du mir Zeit zu wahrer Buess verleyhest.
 Daß du mir ein wahre Key über meine begangne
 Sünden geben wollest.

Das du mich in meiner Kranckheit heimbsuchen / und
trösten wollest.

Das du mir Stärcke / und Gedult verleyhen wol-
lest.

Das du mich in der Stund des Todts wider allen
Betrug des bösen Feinds bewahrest.

Das du mich in deiner Gnad bis an das End meines
Lebens erhaltest.

Das du meinen Geist in deine heilige Hand auff-
nimmest.

Das du mich nach dem Abschied mit Freuden in das
Paradeiß eingehen machest.

O du Lamb Gottes / das du hinnimbst die Sünd
der Welt / Verschone mir.

Erhöre mich.

Erbarm dich mein.

Hilff mir / O Gott / mein Hayland.

Und wegen der Ehr deines Namens erlöse mich.

HER / erhöre mein Gebett.

Und mein Geschrey komme zu dir.

Gebett.

O GOTT in dessen Willen alle Augenblick mei-
nes Lebens verfließen / nimmte auff mein Ge-
bett / der ich demütiglich zu dir ruffe / damit ich
durch dein Gnad alles / was du über mich verhengest /
knechtlich übertragen / und durch vollkommne Ge-
dult dich loben / und preysen möge / durch unsern
Herrn JESUM Christum deinen Sohn / wel-
cher mit dir lebt / und regiert / in Einigkeit des H.
Geists / wahrer Gott von Ewigkeit zu Ewigkeit /
Amen.

§. II.

Preces ad Crucifixi ostensionem dicendo.

4. **N**on leve in super solatium affert infirmo, si crucifixi Christi imago ei exhibeatur, vel in manus detur, & osculanda offeratur, quod ut majore cum devotione fiat, poterunt sequentes, vel alii similes affectus eidem suggeri.

5. Ecce Crucem Domini, fugite partes adversae, vicit Leo de tribu Juda.

Sehet das Creuz des HERN / stiehet ihr Widersacher. Der Löw von dem Geschlecht Juda hat überwunden.

6. Per virtutem Crucis de inimicis nostris libera nos, Domine JESU Christe.

Durch die Krafft des Creuzes / erlöse uns / O HER JESU Christe.

7. O JESU, nolo esse sine dolore, quando te video tantopere cruciatum; non enim decet sub spinoso capite membrum esse delicatum.

O HER JESU / ich will nit ohne Schmerzen seyn / weil ich dich mit Schmerzen so sehr beladen sehe / dann es gezimmet sich nit / daß under einem mit dorn gecrönten Haupt ein haigliches Glied gefunden werde.

8. Absit mihi gloriari, nisi in cruce tua, Domine mi JESU Christe.

Weit sey von mir / daß ich mich in einer andern Sach rühme / als in deinem Creuz / O HER JESU Christe.

9. O Domine JESU, pone passionem, & mortem tuam inter iudicium tuum, & animam meam, nunc & in hora mortis meae.

O HERR JESU / setze dein Leyden / und Sterben zwischen deinem Gericht / und meiner armen Seel jetzt und in der Stund meines Absterbens.

10. O piissime JESU, propter illam amaritudinem, quam sensit anima tua in egressu suo, deprecor te, miserere animae meae in exitu suo, & perduc eam in vitam aeternam.

O gütigster JESU / durch die jemige Bitterkeit / welche dein Seel in ihrem Ausgang empfunden hat / bitt ich dich / du wollest dich meiner Seel in ihrem Ausgang erbarmen / und sie in das ewige Leben führen.

11. JESU Christe, DEUS cordis mei, obsecro te pro quinque vulnera tua, quae tibi in cruce nostri amor affixit, famulo suo subveni quem pretioso sanguine redimisti.

O JESU Christe / GOTT meines Herzens / ich bitte dich durch deine fünff Wunden / welche dir die Lieb gegen uns gemacht hat / komb zu hülf deinem Diener / welchen du mit deinem Blut erlöst hast.

12. O Clementissime JESU, per dolores, per vulnera per sanguinem, per mortem tuam rogo te, memento, & miserere mei, nunc & in hora mortis meae.

O gütigster JESU / durch deine Schmerzen / durch deine Wunden / durch dein Blut / und durch dein Todt bitt ich dich / sey ingedenck / und

erbarm dich meiner jetzt / und in der Stund meines
Absterbens.

§. III.

*Preces pro aspersione aqua benedicta us-
urpande.*

13. O Ein allerliebster Heyland JESUS Chri-
stus wolle dich mit dem Ihsop seines rosenfar-
ben Bluts besprengen / und von allen Sünden rai-
nigen und bewahren / Amen.

14. Der Allmächtige Gott wolle dir durch dies
Wasser Gnad verleihen / daß du deine Sünd war-
hafftig bereuen / und bewainen / und also völlige ver-
zeihung derselben erlangen mögest. Durch Chri-
stum unsern HERN / Amen.

15. JESUS der heyland der Welt wolle dich
durch das Wasser / welches auß seiner H. Seiten ge-
flossen / von aller Sünd rai-
nigen / und wider alle dei-
ne Feind beschützen / und bewahren. Amen.

16. JESU / durch dein Blut bitt ich dich /
Nch wasche / und bewahre mich.

17. Der Allmächtige Gott wolle durch das Ge-
bett der Catholischen Kirchen gnädig verleihen / daß
du durch Krafft dieses Wassers von Sünden gereini-
get / von Feinden beschützet / vom Schmergen erleb-
get / in Trübsahl gestärckt und zu dem ewigen Leben
geführt werdest / durch Christum unsern HERN /
Amen.

18. O HERN / wasch mich von Missethat /
Und mehr in mir die Göttlich Gnad.
Durch Jesu Christi theures Blut /
Bewahr mich von der Höllen Blut.

§. IV.

Preces pro benedictione dicenda.

Cum non parum ad solatium ægri conducatur, si benedictionem abiturus Sacerdos eidem impertiat; ideo ut hac in re varietate uti possit, sequentes ei benedictiones servire possunt.

20. Benedictio DEI omnipotentis Patris & Filii, & Spiritus Sancti descendat super te, & maneat super, Amen.

Der Segen des Allmächtigen Gottes / des Vatters & des Sohns / und des H. Geists steige über dich herab / und bleibe bey dir allzeit / Amen.

21. Jesus von Nazareth / ein König der Juden schütze dich von allem Ubel des Leibs und der Seelen / damit du selig leben / und sterben / und seines ewigen Leydens thailhaftig werden mögest / Amen.

22. In die H. Wunden deines lieben Heylands Jesu Christi / in die Schoß deiner allerliebsten Mutter Mariæ / und in den Schutz deiner treuen Patronen / befehl ich dich; diese wollen dich segnen / und bewahren / und nach diesem armseeligen Leben führen zu den ewigen Freuden / Amen.

23. Die Gnad des Vatters / der Frid des Sohns / und die Lieb des H. Geists / sehe mit dir jetzt und in der Stund des Absterbens / Amen.

24. Segne dich GOTT Vatter der dich erschaffen hat. Gesegne dich GOTT der Sohn / der dich
er

erlöst hat. Geseigne dich der H. Geist / der dich gerechtfertiget hat. Geseigne dich die H. Dreifaltigkeit / und verleyhe dir allhie ein wahren Glauben / Hoffnung / und Liebe / und dort das ewig Leben / Amen.

25. GOTT Vatter / Sohn / und heiliger Geist geseigne dich. IESUS dein Heyland tröste dich. Maria dein liebe Mutter beschütze dich. Dein heiliger Schutz-Engel streitte für dich zum ewigen Leben / Amen.

26. Unser lieber Heyland IESUS Christus wolle dich durch sein H. Blut waschen / und reinigen / durch seine Schmerzen stärken / durch seine heilige Wunden beschützen / und durch sein heiligen Todt erlösen / von dem ewigen Todt / und führen zu den himmlischen Freuden / Amen.

27. IESUS der Gekreuzigte / der wolle dich durch sein H. Leyden / und Sterben trösten / und stärken / damit du dein Kranckheit willig annimmest / geduldig leydest / und frölich vollendest / Amen.

Es geseigne dich GOTT Vatter / Sohn / und heiliger Geist / jetzt / und in der Stund des Absterbens / Amen.

28. Exaudiat te Dominus in Die tribulationis, protegat te nomen DEI Jacob. Mittat tibi auxilium de Sancto, & de Sion tueatur te. Tribuat tibi secundum cor tuum, & consilium tuum confirmet. Psalm 119.

29. Benedictione perpetua benedicat te Pater æternus. Unigenitus DEI Filius te benedicere, & adiuuare dignetur. Spiritus Sancti gratia confortet sensus, & membra tua.

C A P V T VIII.

DE MORIBUNDIS
JUVANDIS.

ETiam circa hos quatuor præcipuè præstanda
sunt. 1. Ut iuventur, si fieri potest ad valedi-
cendum adstantibus. 2. Ut Crucifixi imago identi-
tem osculanda offeratur cum piis suspiriis ad ultimam
luctam animetur. 4. Ut anima jam luctans DEO
commendetur, ad quæ quidem omnia ritè præstanda
non modicè conducent ea, quæ in sequentibus articulis
dicentur.

Articulus I.

*Modus moribundum iuvandi ad valedicendum
adstantibus.*

Variis modis hæc valedictio fieri potest, nempe
interdum ad adstantes amicos, vel vicinos,
quandoque velut Patris ad liberos; quandoque per
modum Testamenti, quandoque paucissimis verbis,
in sequentibus paradigmatis videre est.

§. I.

**Ermahnung des Kranken an die
Umbstehenden.**

O Allerliebste Freund / und Brüder in Christo /
weil ich allbereit den Weeg / welchen alle Men-
schen wandern müssen / antritt / und nicht weiß / wann
der

der H^{er} kommen / und mich von euer angenehm-
sten Gesellschaft abfordern wirt / also werdet ihr
hoffentlich mir erlauben / daß ich euch noch vor mei-
nem Todt anrede / und die letzte Begirden / und
Bitten meines Gemüts entdecke.

Erstlich derohalben / so bekenn ich öffentlich / daß
ich / in deme mich jetzt zu dem sterben richt und berat /
und der Ursach halben die Werck meines bisshero
vollbrachten Lebens erforsche / in disem allem nichts
anders finde / als Eytelkeit / und Betrübnuß des
Gemüts / allein die jenige Werck aufgenommen /
welche ich zur Liebe / und Dienst G^{ottes} gericht
hab. Ermahne derohalben alle und jede / daß ihr
euern Nuß und H^{eyl} besser in obacht nemmet / und
euch mit ganzem Herzen und Fleiß / dem Dienst /
und Liebe G^{ottes} erget / damit ihr einmahl nicht
zu spät eueren Fähler erkennet / und ohne hoffnung
der Besserung bewainen müßt.

Zum andern bekenne ich / daß ich in allen meinen
Widerwärtigkeiten / und sonderlich in diser meiner
letzten Noth kein bessern Trost und stärke gefunden
hab / als die Hoffnung und Vertrauen / welches ich
auff die Verdienst des bittern Leydens und Sterbens
meines H^{eyl}lands J^{esu} Christi gesetzt hab / und
die Gedult / durch welche ich mich Ihme gleichförmig
zu machen beflissen hab. Ermahne derohalben euch
abermal / ihr wollet gleichfahls alles Vertrauen auff
dise so häufige Verdienst setzen / und allhie alles / was
G^{ott} über euch verhängen wird / mit Frewd / und
Gedult übertragen / damit ihr euch all dort mit Ihme
desto mehr erfreuen möget.

So bekenne ich auch zum dritten / daß mir die
meiste Hoffnung / und Versicherung meines Hays
in diesem gegenwärtigen Stand verursacht werde
durch die zwar kleine Andacht / welche ich zu der al-
theiligsten Mutter Gottes / meinem H. Schutz-
engel / und andern H. Patronen bishero getra-
gen habe / durch deren Hülff / und Fürbitt / dann
gleichwie ich jetzt Verzeihung meiner Sünden zu er-
langen / wider alle Feind beschützt zu werden / und
von dieser Welt glückselig abzuschneiden verhoffe / al-
ermahne ich euch / daß auch ihr in Verehrung die-
ser Patronen beständig fortfahren / und durch so
schiffliche Mittel ewer Hays / sovil auff dieser Welt ge-
hen kan / versichern wollet.

Weiters / und zum vierdten bekenne ich / daß mich
dieser Zeit nichts mehrers reuet / als die Sünd /
und die edle Zeit / welche ich laider nicht zu Ehren
Gottes / und meiner Seelen Hays / wie ich gesolt /
sonder in eytlen / und zergänglichlichen Sachen hab an-
gewandt. O wolte Gott / ich kunte alle dise Zeit wi-
der zu ruck bringen ! ach wie grossen Fleiß wolte ich
anwenden / daß kein ainziger Augenblick derselben
ohne Frucht meiner Seelen abgienge. Ach allerlieb-
ster Freund / werdet doch ihr ob meinem Schaden ge-
schick / und witzig / und besseisset euch / die so köstliche
Zeit besser anzuwenden.

Nicht minder bekenne ich zum fünfften gern / und
willig / daß ich sowol von euch / als von andern ab-
wesenden Freunden vilfältige Gutthaten empfangen /
die wenig vergolten hab / bitt derohalben alle / und
wenig / die ich einmal belaidiget hab / demütig umb
Verzeihung / sag ihnen zugleich schuldigsten Danck /
umb

umb alle erwisene Gutthaten / und versprich dieselbet
wofers es hie nicht mehr seyn kan / auffß wenigß
in jener Welt nach meiner Möglichkeit zu ver-
gelten.

Wiewol ich aber wegen diser begangnen Un-
danckbarkeit nicht verdient hab einige Gutthat wo-
der zu empfangen / vertraue ich doch auff ewre Chris-
liche Lieb / und Barmherzigkeit / und bitt also mit
höchster Inständigkeit / ihr wollet mich dreyer Be-
gierden gewehren. Erstlich das / weilen ich nicht
genugsamb bin / den Allmächtigen Gott wegen
der von Ihme erzaigten Gutthaten zu loben / und
zupreisen / ihr in abzahlung solcher Schuld mit
trewlich helffen / und also auch wegen solcher Gu-
thaten schuldigen Danck sagen wollet. Zum an-
dern / daß ihr mit solcher Lieb meinen letzten Wil-
len erfüllet / und meine hinderlassene Blutsfreund
umbfanget / mit welcher ihr begehrt / daß man
nach ewrem Abschenden ewren Willen erfüllen
oder ewre Blutsfreund umbfangen solte. Letzt-
lich daß ihr so woll in der noch übrigen Zeit meines
Lebens / als meinem Todt euch wahre Freund er-
zaiget / und mit ewren andächtigen Gebett / und
andern Gottseeligen Wercken also verhilfflich seyt
daß ich mein Leben glück seelig beschliesse / und ohne
schwäres Segferwer zu den himmlischen Freuden mo-
ge auffgenommen werden / allwo ich dann hingegen
ewer Lieb trewlich wider vergelten / und euch durch
mein Fürbitt zu der erwünschten Seeligkeit zubehel-
fen verspriche.

Lebet wol / und lebet also / damit ihr einmahl
in Ewigkeit zu leben verdienet. Also wünsche ich

den Herzen / und bitte den Allmächtigen GOTT /
wolle disen meinen Wunsch zu seiner grössern
Ehre / meinem Trost / und ewerem Nutz gnedig-
lich erfüllen / durch Christum unsern HERRN /
mit dem heiligen Geiste / und heiligen Geist sende
Ihr / Preis / und Dancksagung von nun an bis in
Ewigkeit / Amen.

4. Quod si aeger ipse hunc sermonem ob infirmitatem
facere non possit, Sacerdos vices ipsius supplere
debet, id quod etiam pro sequentibus observandum

§. II.

Ein anders.

5. Billgeliebte Freund / weil es allem Ansehen
nach GOTT dem HERRN gefällt / mich von dieser mühe-
vollen Welt abzufordern / also hab ich nicht unter-
lassen wollen von euch freundlich Urlaub zunem-
men / und meine letzte Begierden zu offenbah-
ren.

6. Sag derothalben erslich schuldigen / und
schickten Danck umb alle Gutthaten / welche ich von
Ihr empfangen hab / und versprich solche mit
Ihrem Gebett in der andern Welt zu verschul-
digen.

7. Weil mir aber nicht zweifflet / ich werde euch
manichmal schwarzlich beleydiget haben / also bitt
Ihr auch alle demütig umb Verzeyhung / gleich wie
Ihr auch von Herzen verzeyhe alles / was jemahl ei-
nem mir leyds gethan hat.

8. In dem übrigen bekenne ich / daß ich in dem
wahren Catholischen Glauben / und underm Schutz

M

IE

GESU/und Mariae / und meiner H.H. Patro-
nen bis an mein End verharren wolle: Bitte auch
derohalben ihr wollet mir auch treulich beystehen /
damit ich mein Streitt / und Lauff glücklich vollende
den könne/welches ich dann auch hingegen allen/und
jeden von Herzen wünsche.

9. Lebet wol / und höret von mir die letzte Lehr:
Eytelkeit / und abermal Eytelkeit ist alles / was auf
Erden gefunden wird / auffer GOTT lieben / und Ih-
me mit Eyffer dienen.

§. III.

Ein kurze Ermahnung eines Vatters an seine Kinder.

10. **A**lterliebste Kinder / es kombt allbereit die Zeit
herben / zu welcher ich von euch abschieden/
und einen andern / und bessern Vatter euch über-
lassen soll. Dahero hört an die letzte Lehren ewers
Vatters / und schreibet sie tieff in ewer Herz / da-
mit sie zu seiner Zeit euch den erwünschten Frucht
bringen mögen.

Erstlich derohalben ermahne ich / so vil mein
Väterliche lieb und Ansehen bey euch vermag / daß
ihr GOTT den HERN von ganzen Herzen fürchtet
und liebet / und kräftiglich dafür haltet / die
Fürcht / und Liebe seye ewer bestes Erbtheil / wel-
ches euch hat können von mir hinderlassen wer-
den / dann so lang ihr dises unversehrt erhalten
werdet / so lang werdet ihr keinen Mangel leyden
wie GOTT der HERN selbst nicht nur einmal ver-
sprochen hat.

Zum

Zum andern ermahne ich euch / daß ihr mit son-
derbarer Lieb umbfanger / und mit beständiger An-
acht verehret ewer himmlische Mutter / nemblich
die glorwürdige Himmelfönigin **MARIA** /
und von ihr mit kindlichem Vertrauen in allen
euren Nöthen und Zufahlen Hülff / und Beystand
erbetet / mit gänzlichlicher Hoffnung / daß / gleich wie
sie die ganze Welt das Heyl gefunden hat /
so auch ihr durch ihr Mütterliche Lieb / und Sorg-
samkeit zu dem erwünschten Zihl der ewigen See-
seligkeit gelangen werdet.

Zum dritten ermahne ich euch / daß ihr gleichfahls
in Ehr / Lieb / und Gehorsamb ewerer andern
himmlischen Mutter / nemblich der **H. Catholischen**
Kirchen erzaiget / und derohalben den wahren al-
teu seeligmachenden Glauben / in welchem ihr bis-
her seht außgezogen worden / mit allen Kräfte
erhalten / und haltet / allen Kirchendienern / son-
derlich aber ewern Seelsorgern schuldige Ehr / und
Gehorsamb erweistet / und die von ihr eingefeste
Kirchenbrauch / wie auch die **H. Sacrament** selbst
mit sonderbarem Fleiß / und Ehrenbietigkeit in
Ehracht nemmet / und zum öfftern gebrauchet.

Zum vierdten ermahne ich euch / daß ihr auch
in ewerer leiblichen allerliebsten Mutter / und der von
ihr erzaigeten Gutthaten niemahls vergesset /
sonder alle Ehr / Lieb / und Gehorsamb mit höch-
stem Fleiß erzaiget / und kräftiglich glaubet / daß
hierdurch **Gott** dem **H. Ern** zwar / und mir
unverharsames Wolgefallen verursachen / euch selbst
eine Verlängerung des Lebens / und häufigen
Segen erwerben werdet.

M 2

Zum

Zum fünfften ermahne ich euch / und zwar / damit ihr diese Lehr desto tieffer zu Gemüth fasset / mit den Worten ewers lieben Heylands JESU Christi / daß ihr under einander liebet / gleichwie ihr von mir geliebt worden seyt / dann also wird Gott under euch wohnen / und euch und ewre Güter wider alle Feind und Unglück mit seiner Göttlichen Allmacht beschützen.

Zum sechsten ermahne ich euch / daß ihr auch gegen allen andern Persohnen / Frid und Einigkeit zu erhalten euch jederzeit beflisset / die erzaigte Gutthaten mit danckbaren Gemüt erkennet und vergeltet / die schmach und unbild mit Christlicher Lieb verzenhet / und alles / was ihr wolt / oder nicht wolt / daß euch von andern geihan wurde / mit gleichem Fleiß erzaiget / oder vermenhet.

Zum sibenden ermahne ich euch / daß / so vil euer Kräfte / und Vermögen zulassen werden / ihr euch barmherzig gegen alle sowol Abgestorbenen / als Lebendigen armen Persohnen erzaiget / und keineswegs zweifflet / daß sich der Frengelige Gott von euch nit überwinden lassen / sonder umb sovil frengeliger sich gegen euch erzaigen werde / je grössere Barmherzigkeit Er in euch vermercken wird.

Zum achten ermahne ich euch / daß ihr vor allem euer Hayl selbst in obachtneimen / und alles / was zu befürderung dessen nützlich / oder vonnöthen ist / mit sonderm Fleiß erfüllen wollet / dann darumb seyt ihr von Gott erschaffen / und von mir geboren worden / wann ihr derohalben Gott / und mich lieb habt / so erfüllet diese mein Begierd / und stellet euer Leben also an / daß ich allhie zwar in euch / und durch euch
ein

ein lobwürdige Gedächtnuß meiner erhalten / dort
über euch mit Freuden widerumb empfangen / und
durch ewer Glory ein merckliche Mehrung meiner
Seeligkeit erfahren möge.

So kommet dann her / O allerliebste Kinder /
und empfahe von mir den letzten Kuß / durch wel-
chen wir beyde bezeugen / wie herzlich wir an einan-
der bishero geliebt haben / und durch die ganze E-
wigkeit lieben werden. Ich zwar / gleich wie ich
die wenige Lehrpuncten euch mit Väterlicher Lieb
vorgehalten hab / also hoffe ich / ihr werdet dies
Alle mit Kindlicher Lieb / und Gehorhamb nach
bestem Vermögen züersüllen euch besteißen ; ist des-
wegen nichts übrigs / als daß ich euch noch zur
letzt den Väterlichen Seegen mittheile / und den
Allmächtigen GOTT durch seinen lieben Sohn
JESUM demütig bitte / daß Er euch in seinen
Väterlichen Schutz / an und auffnehmen / auch
häuffige Gnad verleyhen wolle / damit ihr als wah-
re Kinder seinen H. Willen jederzeit sorgfältig er-
forschet / und vollkommentlich erfüllet / und also
würdig werdet / das beraite Erbthail der ewigen
Seeligkeit von Ihme zuempfangen / welches mir /
und euch verleyhen wolle / GOTT Väter /
Sohn / und H. Geist /
Amen.

* *
*

M 7

S. IV.

9. IV.

Testament eines Sterbenden.

II. **I**n dem Namen der Allerheiligsten Dreyfaltigkeit bekenne ich armer / und ellender Sünder vor Maria der Mutter Gottes / meinem heiligen Schutz-Engel / und andern H. Patronen / daß ich die Zeit meines Lebens unzahlbare Gutthaten von **GOTT** meinem Herrn empfangen habe / und derothalben Ihme nicht allein möglichsten Dank sage / sonder auch von Herzen wünsche / daß Er wegen solcher Gutthaten von allen Geschöpfen in Ewigkeit gelobt / und gepriesen werde.

Zum andern bekenne ich / daß ich lauder / **GOTT** meinen Herrn / und seine liebe Heiligen / wie nicht weniger auch meinen Neben-Menschen vielfältig und schwerlich verletzt hab / welches mir dann herzlich layd ist. Bitte derothalben alle und jede / demütig umb Verzeihung / und nimme mir für alles / was ich wegen solcher Verletzung schuldig verbleibe / nach Möglichkeit meiner Kräfte zuerstatten. Hergegen aber verzeihe ich gleichfalls von ganzem meinem Herzen / allen und jeden / die mich die ganze Zeit meines Lebens / auf was weiß immer beleidiget haben / und bitte für sie **GOTT** den Herrn / daß Er ihnen gleichfalls allgegen mir geübte Uebelthaten barmherziglich verzeihen / und letztlich das ewige Leben verleyhen wolle.

Zum

Zum dritten bekenne ich / daß ich diese mein Kranckheit nicht allein für ein sonderbare Gutthat Gottes erkenne / sonder auch bereit seye / dieselbe auß Liebe meines Heylands mit höchster Gedult und Starckmühtigkeit außzustehen. Dahero bitt ich mein allermädigsten GOTT und HERN / Er wolle meiner Schwachheit mit seiner Allmacht stärken / und gleichwie er mich mit dieser Kranckheit Väterlich haimbrücht / also auch zu vollkommener Volziehung seines allgütigsten Willens häufige Gnad und Hülff mittheilen.

Zum vierdten bekenne ich / daß / wofern es meinem GOTT und HERN gefallen wird / mir durch gegenwärtige Kranckheit mein elendes Leben abzukürzen / ich mich seinem Göttlichen Willen gänzlich übergeben hab / weil ich jederzeit diejenige Stunde weiß / und Zeit des Todts für die beste / und tauglichste gehalten / welche mir von der allerweisesten / und liebreichsten Fürsichtigkeit Gottes ist verordnet worden.

Zum fünfften bekenne ich / daß / wann ich nunmehr von dieser Welt wird abscheiden müssen / ich williglich sterben wolle im wahren Catholischen und Apostolischen Glauben / in welchem bisshero alle Heiligen gestorben seynd. Hernach in steiffer Hoffnung auß die Verdienst meines allerliebsten Heylands JESU Christi / seiner allerrainesten Mutter / und aller meiner H. Patronen. Letztlich in Lieb und Gnad des Allmächtigen Gottes / der mich von Ewigkeit / wie ich verhoff zu dem ewigen Leben verordnet hat / und allbereit auch dahin berueffen / und einlassen wird.

M 4

Damit

Damit ich aber diese so hocherwünschte Gesundheit desto gewisser erlange / so bekenne ich hienit zum sechsten / daß ich wegen meiner aller- und jeder begangner Sünden herzlich Layd trage / und zwar nicht allein darumb / weil ich durch dieselbe die ewige Peyn verdient / oder den Himmel verlohren / sonder auch und vilmehr / weil ich **GOTT** meinen **HEILIGEN** / welchen ich als das höchste Gut über alles liebe / so oft und schwär belandiget hab. Ja eben darumb begehre ich auch diese meine Sünd durch ein wahre Beicht / und Buß aufzulösen / den wahren Leib Christi / als die allerbeste Weeg Zehrung würdig zu empfangen / und durch das kräftige Sacrament der letzten Oelung gestärckt zu werden. Bitte derohalben demütig alle Gegenwärtige / sie wollen diese mein Begird / und Willen beobachten / und / wofern ich die gemeldte Sacrament zu begehren / wurde untauglich werden / krafft diser meiner Bekantnuß verschaffen / daß ich dieselbe mit großem Frucht / und Trost meines Herzens genießen möge.

Zum sibenden bekenne ich / daß / gleichwie ich Leib / Seel / und alle andere leibliche / oder geistliche Güter von **GOTT** empfangen hab / also auch begehre dieselben ihrem Brunn / von dem sie hergestofft seynd / mit danckbarem Gemüth wider heimzustellen. Dahero ich dann erstlich den Leib der Erden / von der er genommen / gern und willig widerumb zustelle / mit ernstlichem Ersuchen / daß meine Freunde in Begrabung desselben kein andern / oder größern Unkosten auffwenden wollen / als welchen die **GOTT** wort-

wonheit meines Stands gleicher Personen erfors-
 deret. Hernach aber befehle ich mein Seel sambt al-
 len geistlichen Gütern mit höchster Demut und Ber-
 trauen in die Hand ihres Schöpfers / mit demüti-
 gem Bitten / Er wolle dieselbe in seinen Schutz auff-
 nehmen / und sie von allem / was sie von ihrem Hayl /
 und Seligkeit verhindern kan / gnädiglich beschützen.
 Was aber letztlich die zeitliche Güter anbelangt / hab
 ich dieselbe zwar also aufgetheilt / wie ich vermaint
 hab / daß es die grössere Ehr Gottes / und die Christ-
 liche Lieb / und Gerechtigkeit erfordert / doch aber /
 wann ich ein oder den andern unwissentlich noch et-
 was schuldig verbliben wäre / bekenne ich hiemit of-
 fentlich / daß mein endlicher Willen / und Begehren
 sey / daß solche Schuld vor andern abgestatt / und
 also die Gerechtigkeit völlig erfüllt werde. Bitte des-
 halb abermal alle meine Freund / sie wollen diesen
 meinen letzten Willen fleissig in Obacht nehmen /
 und alles / was ich darinn verordnet / schnell /
 und vollkommentlich zu ihrem / und meinem Hayl
 vollziehen.

Zum achten bekenne ich / daß ich alle Gutthaten /
 welche mir die ganze Zeit meines Lebens / sonderlich
 aber in gegenwärtiger Kranckheit von meinen Freun-
 den / oder andern gutwilligen Personen / seynd erwi-
 sen worden / oder auch hinfüran noch werden erwi-
 sen werden / mit danckbarem Gemüth erkenne / auch allen
 möglichen Fleiß anwenden werde / daß ich dieselbe /
 wo es in dieser Welt nit geschehen kan / auff's wenigist
 in dem andern Leben treulich vergelte; dahero daß ich
 sie abermal demütig bitte / sie wolle mir nach meinem
 Absterbe mit dem H. S. Mess. Opffer / Ablass / Gebett /
 M 5 und

und andern gottseeligen Wercken zu hülff kommen /
damit ich etwan wegen meiner vilfältigen Sünden
nicht lang in dem schwarzen Fegfeyr auffgehalten /
sonder alsbald zu der erwünschten Seeligkeit auff-
genommen werde / und also mein schuldige
Dancbarkeit desto geschwinder gegen ihnen leisten
möge.

Letztlich bekenne ich / daß ich von Herzen wünsche /
ja demütiglich bitte / daß dieses meines letzten Willens
ein Beschützerin seyn wolle / die gloriwür-
digste Mutter Gottes / und unbefleckte Jung-
fraw Maria / sambt meinem H. Schutz-Engel /
und allen andern meinen H. Patronen / und / da-
mit solches desto vollkommener vollzogen werde /
mir an meinem letzten End beystehn / von allem
feindlichen Anfall beschützen / und / wann mein
Seel von dem Leib abscheyden wird / dieselbe in
ihren Schutz auffnehmen / und ihrem Schöpffer
und Erlöser in der ewigen Glori darstellen wol-
len. Ich bitte auch mit höchster Demut / mei-
nen allerliebsten Hayland JESUM Christum /
Er wolle sich würdigen dieses mein Testament mit
seinem heiligen Blut zu unterschreiben / und mit
dem Sigill seiner H. Maal-Zaichen zu bekräf-
tigen / damit dasselbe durch kein Versuchung /
oder Widerwertigkeit geschwächt / und umge-
stossen / sonder zu seiner grössern Ehr / und mei-
nem Hayl jederzeit beständig / und unveränder-
lich verbleibe / welche Gnad dann / gleichwie
ich zu erlangen ungezweiffelt verhoffe / also dar-
bieste ich mit tieffister Ehrentbietigkeit / und De-
mut / dieses mein einfältige Testament / der Allers
heilig

heiligsten Dreyfaltigkeit / inständig bittend / sie
wolle ihr dasselbe gnädiglich gefallen lassen / auch alle
darinn eingemischte Mängel mit ihrer unendlichen
Weisheit / und Gütigkeit ersehen / und zu vollkom-
mener Vollziehung desselben ihren Göttlichen Gee-
gen und Beystand gnädiglich verleyhen / Amen.

Articulus II.

*Quomodo Crucifixi imago ad osculum
agro offerri debeat.*

13. Cùm non modicum plerumque solatium mori-
bundi ex osculo Crucifixi reportare soleant,
ideo ut hæc devotio cum optato fructu peragatur,
proderit sequentia suspiria moribundo suggerere.

14. **IESU** / gib / daß diser Kuß /
Mir werde zu dem Gnaden-Fluß.

15. **IESU** mein / verleyhe mir /
Daß mich niemd scheyden mög von dir.

16. **IESU** / was will ich auffer dir ?
Du bist der Allerliebste mir.

17. Ich bitt / **HERZ IESU** / durch dein Todt /
Weich nicht von mir in letzter Noth.

18. O liebster **IESU** / ach gib mir den Kuß des
Freudens / und lasse mich von deiner Liebe niemals ab-
gescheyden werden.

19. **IESU** mein Hayland / und mein **Gott** /
Ach laß mich dein seyn bis in Todt.

Arti-

Articulus III.

Quomodo eger per pia suspiria ad supremam luctam animandus sit.

I.

20. **S**Cio, & credo, quòd Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum, & in carne mea videbo DEUM Salvatorem meum.

Ich wais/ und glaub/ daß mein Erlöser lebe/ und ich am Jüngsten Tag auferstehen / und in meinem Fleisch meinen Heyland sehen werde.

21. Quare tristis es anima mea, & quare concubas me? Spera in DEO, quoniam adhuc confitebor ei, salutare vultus mei, & DEUS meus.

Warumb bist traurig/ O mein Seel/ und warumb betrübst du mich? Hoffe zu GOTT / denn ich will Ihn noch erkennen für meinen Heyland und GOTT.

22. Quid mihi est in caelo, & à te quid volui super terram?

Was hab ich doch im Himmel und außer dir/ was hab ich auff Erden?

23. Quis me separabit à caritate DEI? Wer wird mich absondern von der Lieb meines Herrn JESU Christi?

24. Quid retribuam Domino pro omnibus, quae retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo.

Wie soll ich GOTT vergelten alles / was Er mir guts gethan hat? Den Kelch des Heyls will ich annehmen/ und den Namen des Herrn anrueffen.

25. De-

25. Delicta Juuentutis, & ignorantias meas ne memineras, Domine.

Die Ubertretungen meiner Jugend / und mein Unwissenheit vergiß nicht / O HERR.

26. Cupio dissolvi, & esse cum Christo.

Ich begehre auffgelöst zu werden / und mit Christo zu seyn.

27. O Mater dilectissima, monstra te esse Matrem, amat per te preces, qui pro nobis natus tulit esse tuus.

O allerliebste Mutter / erzaige dich ein Mutter / nimm auff durch dich mein Gebett / der für uns ein Sohn hat seyn wollen.

28. O omnes sancti Patroni, intercedite, quæso, pro mea, omniumque salute.

O ihr alle heilige Patronen / bittet umb Gottes Willen für mein / und aller Menschen Hül.

II.

29. O JESU benignissime, propter nomen sanctum tuum esto mihi JESUS, & salva me. O JESU, ne perdat me iniquitas mea, quem fecit omnipotens potentia tua.

O gütigster JESU / umb deines Namens willen sey mein JESUS / und hanle mich. O JESU / nicht vernichte mein Ungerechtigkeit / welchen erschaffen hat dein allmächtige Gütigkeit.

30. MARIA Mater gratia, Mater misericordie, tu nos ab hoste protege, & horâ mortis suscipe.

O Maria / Mutter der Gnaden / Mutter der Barmherzigkeit / beschütze mich von dem Feind / und nimm mich auff in der Stund meines Absterbens.

31. O Angele mi Custos, defende me in proelio,
ut non peream in tremendo iudicio.

O mein heiliger Schutz-Engel / beschütze mich
im Streit / auff daß ich nicht verderb in Ewigkeit.

32. Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos; o
Amici & Patroni mei.

Erbarmet euch / erbarmet euch / auff wenigist ihr /
O ihr meine Freund und Patronen.

III.

33. Miserere mei DEUS, secundum magnam mi-
sericordiam tuam; tibi namque soli peccavi, & malum
coram te feci.

Erbarm dich meiner / O HErr / nach deiner groß-
sen Barmherzigkeit; dann dir allein hab ich gesün-
diget / und vor dir Böses gewürckt.

34. O benignissime JESU, miserere mei, dum tem-
pus est miserendi, ne damnes me in tempore iudi-
candi.

O gütigster JESU / erbarme dich meiner / weil
die Zeit ist deß Erbarmens / damit du mich zur Zeit
deß Gerichts nicht verdamnest.

35. Sub tuum præsidium confugio, sancta DEI Ge-
nitrix, meas deprecationes ne despicias in necessitati-
bus meis, sed à periculis cunctis libera me semper, o
Virgo gloriosa & benedicta.

Unter deinen Schutz fliehe ich / O heilige Mutter
Gottes / verschmähe nicht mein Gebett / sonder von
aller Gefahr erledige mich / O gloriwürdige und ge-
benedeyte Jungfraw.

36. O Angele DEI, qui Custos es mei, me tibi commissum pietate supernâ, hâc horâ illumina, custodi, regge, gubernâ.

O heiliger Schutz-Engel / erleuchte mich / der ich dir von der Gütigkeit Gottes bin anbefohlen worden / bewahre / laite / und führe mich.

37. O SS. Patroni mei, vigilate, orate, & pugna-
re pro me.

O Ihr meine H.H. Patronen / wachet / bettet / und streitet für mich.

38. O SS. Patroni mei, commendate me, quæ-
runt, amantissimæ Matri ac Dominæ meæ.

O Ihr meine H.H. Patronen / ich bitte euch / be-
schützt mich meiner allerliebsten Mutter und Frauen.

39. O Mater Christi amabilis, ostende, quæ-
runt, pro me ubera tua dilecto Filio tuo.

O liebevolle Mutter Christi / ich bitte dich zaige
für mich deine Brust deinem lieben Sohn.

40. O JESU, Fili DEI, & MARIE Virginis,
ostende, quæro, pro me ubera tua dilecto Patri
meo.

O JESU / du Sohn Gottes / und der Jung-
frauen MARIE / ich bitte dich / zaige deine Wun-
den für mich deinem allerliebsten Vatter.

41. O Pater clementissime, per vulnera dilecti Fi-
lij tui, per ubera sanctissimæ Genitricis ejus, per om-
nium Patronorum meorum, & Sanctorum merita,
rogate, propitius esto mihi maximo Peccatori.

O gütigster Vatter / durch die Wunden deines
geliebten Sohns / durch die Brust seiner allerhei-
ligisten

ligisten Mutter / und durch die Verdienst und
Fürbitt aller meiner H. H. Patronen / bitu ich dich /
sey gnädig mir armen Sünder.

42. Subvenite Sancti DEI, occurrite Angeli Do-
mini, suscipientes animam meam, & offerentes eam in
conspectu altissimi.

Kommet zu hülff / O ihr Heiligen Gottes / be-
gegnet / O ihr Engel des H. Ern / nemmet auff mein
Seel / und traget sie vor das Angesicht des Aller-
höchsten.

43. O Mater mea dulcissima, in tuum dulcissimum
sinum commendo Spiritum meum.

O liebreichste Mutter / in dein Mütterliche Schoß
befehl ich meinen Geist.

44. O JESU mi piissime, in tua piissima vulnera
commendo Spiritum meum.

O gütigster JESU / in deine gütigste Wunden
befehl ich meinen Geist.

45. O Pater sanctissime, in tuas manus commen-
do Spiritum meum.

O heiligster Vatter / in deine Hand befihl ich
meinen Geist.

46. O JESU, & MARIA, o amores mei, in vos
credo, in vos spero, vos diligo: vobis corpus & ani-
mam, vitam & finem vitae meae commendo, JESU,
MARIA.

O JESU / und MARIA / O meine allerliebs-
te / an euch glaub ich / in euch hoff ich / euch lieb
ich von Herzen / euch befihl ich mein Leib un Seel
mein Leben und das End meines Lebens.

CAPVT

CAPVT VIII.

DE SEPULTURA
MORTVORVM AD-
VLTORVM.

*Sacerdos indutus Stola nigra super pellicem praeferen-
tibus ministris Crucem, aquam benedictam, thuribus
ad furtum in adibus dicat:*

Si iniquitates. *es*

Psalmus 129.

DE profundis clamavi ad te Domine : Domine ex-
audi vocem meam.

Fiant aures tuae intendentes : in vocem deprecatio-
nis meae.

Si iniquitates observaveris Domine : Domine quis
sustinebit.

Quia apud te propitiatio est : & propter legem tuam
sustinui te Domine.

Sustinuit anima mea in verbo eius : speravit anima
mea in Domino.

A custodiâ matutinâ usque ad noctem : speret Israël
in Domino.

Quia apud Dominum misericordia : & copiosa apud
eum redemptio.

Et ipse redimet Israël : ex omnibus iniquitatibus
suis.

Requiem æternam dona ei Domine : & lux per-
petua luceat ei.

Et repetit Antiphonam totam :

Si iniquitates observaveris Domine : Domine quis
sustinebit ?

N

Kyrie

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.
Pater noster. *reliqua secretò.*

Interim aspergit funus, & incenso adolet.

☩. Et ne nos inducas in tentationem.

℞. Sed libera nos à malo.

☩. A portâ inferi,

℞. Erue Domine animam ejus.

☩. Requiescat in pace.

℞. Amen.

☩. Domine exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat.

☩. Dominus vobiscum.

℞. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Suscipe Domine animam famuli tui (*Sacerdotis*)
(*vel famula tua*) quam de ergastulo hujus sæculi
vocare dignatus es; & eripe eam de loco pœnarum;
ut quietis ac lucis æternæ beatitudine perfruatur, &
inter Sanctos, & Electos tuos in resurrectionis gloriâ
resuscitari mereatur. Per Christum Dominum nostrum,
℞. Amen.

*In Diœcesi Frisingensi habetur loco superioris Oratio-
nis ista:*

Absolve, quæsumus Domine, animam famuli tui
(*vel famula tua*) ut defunctus, (*vel defuncta*)
sæculo tibi vivat, & quæ per fragilitatem carnis huma-
nâ conversatione commisit, tu veniâ misericordissimæ
pietatis absterge. Per Christum Dominum nostrum.

℞. Amen.

☩. Requiem æternam dona ei Domine.

☩. Et lux perpetua luceat ei.

☩. Re-

℣. Requiescat in pace.

℞. Amen.

Jam portetur funus ad camiterium, & dicat Sacerdos in Processione Miserere, & alios Psalmos &c. In fine, Requiem.

Ad ingressum in camiterium dicat:

Subvenite Angeli DEI? Occurrite Angeli Domini? Suscipientes animam ejus. Offerentes eam in conspectu Altissimi. Suscipiat te Christus, qui vocavit te, & in sinum Abrahamæ Angeli deducant te. Suscipientes &c. Requiem æternam dona ei Domine: & lux perpetua luceat ei.

Dum interea cum funere ad Sepulchrum accedunt, dicat sequentem Antiphonam.

In Paradisum deducant te Angeli: in tuo adventu suscipiant te Martyres, & perducant te in civitatem sanctam Jerusalem. Chorus Angelorum te suscipiat, & cum Lazaro quondam paupere æternam habeas requiem.

Cum autem pervenerit ad Sepulchrum Sacerdos, illud benedicit, dicens.

Oremus.

DEUS, cujus miseratione animæ fidelium requiescunt, hunc tumulum benedicere dignare, eique Angelum tuum sanctum deputa custodem, & quorum quæcumque corpora hîc sepeliuntur, animas eorum ab omnibus absolve vinculis delictorum, ut in te semper cum Sanctis tuis sine fine latentur. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

Dicta Oratione aspergit Sepulchrum, dicendo:
Sanctificetur istud Sepulchrum, in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs sancti, Amen.

Tunc funus ponatur in Sepulchrum, dicente Sacerdote:

Sume terra, quod tuum est: sumat DEUS, quod suum est; corpus de terra formatum est, spiritus de sursum inspiratus est.

Aspergatur postea funus aquâ benedictâ, & dicatur:

Rore cælesti reficiat animam tuam DEUS, in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs sancti. R. Amen.

Et thurificetur, dicendo:

Odore cælesti pascat animam tuam DEUS, in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs sancti. R. Amen.

Deinde Sacerdos palâ ter projiciat terram super funus, dicendo:

Memento homo, quia pulvis es, & in pulverem revertêris.

Et statim Sacerdos recitat Antiphonam:

Ego sum Resurrectio, & Vita, qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet, & omnis, qui vivit, & credit in me, non morietur in æternum.

Canticum Zacharie Luc. 1.

Benedictus Dominus DEUS Israël: quia visitavit, & fecit redemptionem plebis suæ.

Et erexit cornu salutis nobis: in domo David pueri sui.

Sicut locutus est per os Sanctorum: qui à sæculo sunt Prophetarum ejus.

Salutem ex inimicis nostris: & de manu omnium, qui oderunt nos.

Ad faciendam misericordiam cum Patribus nostris: & memorari testamenti sui sancti.

Jus-

Jusjurandum, quod juravit ad Abraham Patrem nostrum : daturum se nobis.

Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati : serviamus illi.

In sanctitate & justitiâ coram ipso : omnibus diebus nostris.

Et tu puer Propheta Altissimi vocaberis : præibis enim ante faciem Domini parare vias ejus.

Ad dandam scientiam salutis plebi ejus, in remissionem peccatorum eorum.

Per viscera misericordiæ DEI nostri : in quibus visitavit nos oriens ex alto.

Illuminare his, qui in tenebris, & in umbrâ mortis sedent : ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Requiem æternam dona ei Domine : & lux perpetua luceat ei.

Et repetitur Antiphona :

Ego sum Resurrectio, & Vita, qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet, & omnis, qui vivit, & credit in me, non morietur in æternum.

Pater noster, secretò.

✠. Et ne nos inducas in tentationem.

✠. Sed libera nos à malo.

✠. A portâ inferi,

✠. Erue Domine animam ejus.

✠. Requiescat in pace.

✠. Amen.

✠. Domine exaudi orationem meam.

✠. Et clamor meus ad te veniat.

✠. Dominus vobiscum.

✠. Et cum Spiritu tuo.

N 3

Ore-

Orationis.

Absolve, quæsumus Domine, animam famuli tui, (Sacerdotis) (vel famule tue) ut defunctus (vel defuncta) sæculo tibi vivat : & quæ per fragilitatem carnis, humana conversatione peccata commisit : tu veniâ misericordissimæ pietatis absterge. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

ÿ. Requiem æternam dona ei Domine.

R. Et lux perpetua luceat ei.

ÿ. Requiescat in pace.

R. Amen.

Anima ejus, & omnium fidelium defunctorum per misericordiam DEI requiescant in pace. R. Amen.

Lignea cruce sepulchrum ter signat, in capite, in medio, ad pedes, dicens :

Signum Salvatoris ✠ Domini nostri JESU Christi sit signatum ✠ super te, qui in hac ✠ imagine redemit te, *Et insigens crucem dicit : nec permittat introire Angelum percutientem in æternum. Pax tecum. Et flexis genibus unum Pater, & Ave &c. ab omnibus ultra dicatur.*

Deinde in reditu à sepulchro dicat Antiphonam, Si iniquitates, &c. cum Psalmo De profundis, &c. ut supra fol. 185.

NB. *In Diocesi Frisingensi statim post verba : Memento homo &c. dicuntur sequentes preces :*

ÿ. Et ne nos inducas in tentationem.

R. Sed libera nos à malo.

ÿ. A porta inferi,

R. Erue Domine animam ejus.

ÿ. Requiescat in pace.

R. Amen.

ÿ. Do-

- ¶. Domine exaudi orationem meam.
R. Et clamor meus ad te veniat.
V. Dominus vobiscum.
R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Ac, quæsumus, Domine, hanc cum seruo tuo (*an-
samula tua*) defuncto (*defuncta*) misericordiam, ut
victorum suorum in pœnis non recipiat vicem, qui (*vel
na*) tuam in votis tenuit voluntatem, ut sicut hîc eum
cam) vera fides junxit Fidelium turmis, ita illic eum
vel eam) tua miseratio societ Angelicis choris. Per
Christum Dominum nostrum. R. Amen.

- V. Requiem æternam dona ei, Domine,
R. Et lux perpetua luceat ei. *ut supra.*

CAPVT IX.

DE SEPULTURA
PARVULORVM BAPTI-
ZATORVM.

Sacerdos indutus superpelliceo. & Stola albâ, cûm ad
locum, vel domum, ubi parvuli funus est positum, eo-
dem ordine, quo ad funus adulti processionaliter advene-
rit, stans coram eo dicit:

Antiph. Sit nomen Domini.

Psalmus 112.

Laudate pueri Dominum : laudate nomen Do-
mini.

Sit nomen Domini benedictum : ex hoc nunc. &
inque in sæculum.

N 4

A Solis

A Solis ortu usque ad occasum : laudabile nomen Domini.

Excelsus super omnes gentes Dominus : & super caelos gloria eius.

Quis sicut Dominus DEUS noster, qui in altis habitat : & humilia respicit in caelo, & in terrâ.

Suscitans à terrâ inopem : & de stercore erigens pauperem.

Ut collocet eum cum principibus : cum principibus populi sui.

Qui habitare facit sterilem in domo : Matrem filiorum latantem.

Gloria Patri, & Filio : & Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper : & in saecula saeculorum, Amen.

Antiph. Sit nomen Domini benedictum in saecula.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

Pater noster. *reliqua secreto.*

✱. Et ne nos inducas in tentationem.

✱. Sed libera nos à malo.

✱. Me autem propter innocentiam suscepisti.

✱. Et confirmasti me in conspectu tuo in aeternum.

✱. Dominus vobiscum.

✱. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEUS totius consolationis, qui pueris jam per baptismi gratiam caelestia largiris innocentiae praemia: concede propitius; ut quae illis gaudia contulisti, eadem nos, sicut modò geniti infantes, consequamur. Per Christum Dominum nostrum. ✱. Amen.

In Frisingensi Rituali loco prioris Orationis hac habetur:

Omnipotens & mitissime DEUS, qui omnibus Parvulis renatis fonte baptismatis, dum migrant à sæculo, sine ullis eorum meritis vitam illico largiris æternâ, sicut animæ hujus Parvuli, (*Parvula*) hodie credimus te fecisse, fac nos, quæsumus Domine, per intercessionē beatæ MARIÆ semper Virginis & omnium Sanctorum tuorum, hæc purificatis tibi mentibus famulari, & in Paradiso cum beatis Parvulis perenniter sociari. Per Dominum nostrum. Amen.

Dein aspergat funus aquâ benedictâ ter in modum crucis, & incenset ter eodem modo (quod tamen in Frisingensi Rituali ante & ne nos inducas &c. facere jubetur.)

Postea portetur funus ad sepulchrum & in via sequens Psalmus dicatur, (cui Rituale Frisingense psalmum Beati immaculati præmitti jubet.)

Antiph. Juvenes & Virgines, Senes cum Junioribus laudent nomen Domini.

Psalmus 148.

Laudate Dominum de cælis : laudate eum in excelsis.

Laudate eum omnes Angeli ejus : laudate eum omnes virtutes ejus.

Laudate eum Sol & Luna : laudate eum omnes Stelle, & lumen.

Laudate eum cæli cælorum : & aquæ omnes, quæ super cælos sunt, laudent nomen Domini.

Quia ipse dixit, & facta sunt : ipse mandavit, & creata sunt.

Statuit ea in æternum, & in sæculum sæculi : præceptum posuit, & non præteribit .

N s

Lauda-

Laudate Dominum de terrâ : dracones, & omnes abyssi.

Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum : quæ faciunt verbum ejus.

Montes, & omnes colles : ligna fructifera, & omnes cedri.

Bestiæ, & universa pecora : serpentes, & volucres pennatæ.

Reges terræ, & omnes populi : principes, & omnes judices terræ.

Juvenes, & virgines, senes cum junioribus, laudent nomen Domini : quia exaltatum est nomen ejus solius.

Confessio ejus super cælum & terram : & exaltavit cornu populi sui.

Hymnus omnibus Sanctis ejus : filiis Israël, populo appropinquanti sibi.

Gloria Patri, & Filio : & Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, &c.

Juxta Sepulchrum dicit :

ψ. Dominus vobiscum.

℞. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens sempiternæ DEUS, sanctæ puritatis amator, qui animam hujus parvuli, de hoc mundo ad cælorum regna misericorditer vocare dignatus es, concede nobis, ut meritis Beatæ Mariæ semper Virginis, & omnium Sanctorum, cum eisdem, gaudiis perfrui mereamur æternis. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

Et aspergit Sepulchrum aquâ benedictâ, dicens :
Sanctificetur sepulchrum istud in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs sancti, Amen.

Jubent

Jubeat imponi funus : positumque in sepulchro asper-
gat aquâ benedictâ, & si vult, incenset : cum palâ ter
superinjiciat terram, dicens :

Memento homo, quia pulvis es, & in pulverem
revertêris.

Jam dum sepelitur, dicat Sacerdos :

Antiph. Benedicite.

Canticum trium puerorum Dan. 3.

Benedicite omnia opera Domini Domino : laudate
& superexaltate eum in sæcula.

Benedicite Angeli Domini Domino : benedicite cæ-
li Domino.

Benedicite aquæ omnes, quæ super cælos sunt, Do-
mino : benedicite omnes virtutes Domini Domino.

Benedicite sol & luna Domino : benedicite stellæ cæ-
li Domino.

Benedicite omnis imber, & ros Domino : benedicite
omnes Spiritus DEI Domino.

Benedicite ignis, & æstus Domino : benedicite frigus,
& æstus Domino.

Benedicite rores, & pruina Domino : benedicite gelu, &
frigus Domino.

Benedicite glacies & nives Domino : benedicite no-
ctes & dies Domino.

Benedicite lux & tenebræ Domino : benedicite ful-
gura & nubes Domino.

Benedicat terra Dominum : laudet & superexaltet
eum in sæcula.

Benedicite montes & colles Domino : benedicite u-
niversa germinantia in terrâ Domino.

Benedicite fontes Domino : benedicite maria & flu-
mina Domino.

Bene-

Benedicite cete, & omnia quæ moventur in aquis
Domino: benedicite omnes volucres cæli Domino.

Benedicite omnes bestię & pecora Domino: benedicite filij hominum Domino.

Benedicat Israël Dominum: laudet & superexaltet eum in sæcula.

Benedicite sacerdotes Domini Domino: benedicite servi Domini Domino.

Benedicite Spiritus & animæ justorum Domino benedicite Sancti & humiles corde Domino.

Benedicite Anania, Azaria, Misael Domino: laudate & superexultate eum in sæcula.

Benedicamus Patrem & Filium cum sancto Spiritu: laudemus & superexaltemus eum in sæcula.

Benedictus es Domine in firmamento cæli: & laudabilis, & gloriosus, & superexaltatus in sæcula.

Antiph. Benedicite Dominum omnes electi ejus, agite diem lætitiæ, & confitemini illi.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

Pater noster. *secretò.*

ψ. Et ne nos inducas in tentationem.

℞. Sed libera nos à malo.

ψ. Sinite parvulos venire ad me.

℞. Talium est enim regnum cælorum.

ψ. Dominus vobiscum. ℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, qui miro ordine Angelorum ministeria hominumque dispensas: concede propitius, ut à quibus tibi ministrantibus in cælo semper assistitur, ab his in terrâ vita nostra muniat. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

Signet

Signet cruce lignea Sepulchrum, dicens :

Signum Salvatoris ✠ Domini nostri JESU Christi,
fit signatum ✠ super te, qui in hac imagine ✠ redemit
te, nec permittat introire Angelum percutientem in æ-
ternum. Pax tecum.

Exhortatio brevis fiat, hac, vel simili modo.

Andächtige in Christo dem HERN ; Dierweil
uns auch durch diß unschuldige Kindlein die
Menschliche Sterblichkeit fürgestellt wird / so laßt
uns GOTT den HERN umb sein Göttliche Gnad
treulich anrueffen / und bitten / damit wir hie auff
dieser Welt ein unschuldiges / raines Leben führen / ein
glückseliges Stündlein unsers Absterbens / und end-
lichen / sambt disem Kind / auch allen lieben Heiligen
und Auserwählten Gottes / die Cron der ewigen
Fried / und Seeligkeit erlangen mögen. Seyt
auch ingedenck aller deren / so allhie in disem Orth
begraben ligen / insonderheit aber / welche auß disem
Geschlecht in GOTT verschyden seynd. Sprechet
uns / und ihnen zu Hülff und Trost ein andächtiges
Vatter unser / und Englischen Grueß.

*Quo dicto omnes per ordinem aspergunt tumulum, &
discedunt.*

*Rituale Frisingense cum ad fores Ecclesia perventum
est, jubet dici sequentem Antiphonam cum Psalmo.*

Antiph. Hic accipiet.

Psalmus 23.

Domini est terra, & plenitudo ejus : orbis terrarum.
& universi qui habitant in eo.

Quia ipse super maria fundavit eum : & super flumi-
na præparavit eum.

Qui

Quis ascendet in montem Domini : aut quis stabit in loco sancto ejus ?

Innocens manibus, & mundo corde : qui non accipit in vano animam suam, nec juravit in dolo proximo suo.

Hic accipiet benedictionem à Domino : & misericordiam à DEO salutari suo.

Hæc est generatio quærentium eum : quærentium faciem DEI Jacob.

Attollite portas principes vestras, & elevamini portæ æternales : & introibit Rex gloriæ.

Quis est illæ Rex gloriæ ? Dominus fortis & potens : Dominus potens in prælio.

Attollite portas principes vestras, & elevamini portæ æternales : & introibit Rex gloriæ.

Quis est iste Rex gloriæ ? Dominus virtutum ipse est Rex gloriæ. Gloria Patri, &c.

Antiph. Hic accipiet benedictionem à Domino, & misericordiam à DEO salutari suo : quia hæc est generatio quærentium Dominum.

Parochus cum venerit ad sepulchrum, sistit se ad pedem illius, & illud benedicens dicit.

Oremus.

DEUS, cujus miseratione animæ fidelium requiescunt, hunc tumulum bene ✠ dicere dignare, eoque Angelum tuum sanctum deputa custodem : & quorum quarumque corpora hîc sepeliuntur, animas eorum ab omnibus absolve vinculis delictorum, ut in te semper cum sanctis tuis sine fine latentur. Per Christum Dominum nostrum. *℞.* Amen.

Deinde immittit thus in thuribulum, illud more solito benedicens, & aspergit sepulchrum ter, in modum Crucis, nihil dicens : deinde eodem modo incensat, ut alias.

Post hæc parochus intonat, (vel dicit.)

Antiph. Benedicite.

Tum dicit Canticum trium puerorum, quod à Cantoribus (si adsunt,) cantatur

Benedicite, ut supra fol. 195.

Antiph. Benedicite Dominum omnes electi ejus, regite diem lætitiæ, & confitemini illi.

Postea dicit vel cantat, si adsunt Cantores.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

Pater noster: totum secretò usque ad ψ . Et ne nos inducas in tentationem, &c.

Interim funus demittitur in sepulchrum.

Simul parochus dicit: sume terra quod tuum est, sume DEUS, quod suum est, corpus de terrâ formatum est, Spiritus de sursum inspiratus est.

Et mox aspergit funus aquâ benedictâ, atque incensat, ut aliàs.

Tum palâ ter super funus in medio, à dextris, & sinistris ejusdem, immittit modicum terræ, dicens: Memento homo, quia pulvis es, & in pulverem revertêris.

CAPVT X

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

Articulus I.

Benedictio Annuli Matrimonialis.

TEmpore opportuno, vel antequam accedat ad copulationem Matrimonij Parochus in Ecclesia benedicit Annulum Matrimoniale super pelliceo vel albâ, & Bolâ violaceâ indutus, dicens:

ψ . Adju-

ψ. Adjutorium nostrum in nomine Domini. R.
 Qui fecit cælum & terram. ψ. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. ψ. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Benedic ✠ Domine annulum hunc, quem nos in tuo nomine benedicimus ✠, ut qui (qua) eum gestaverit, fidelitatem integram suo sponso (sua sponsa) tenens, in pace & voluntate tuâ permaneat, atque in mutuâ charitate semper vivat. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

2. Deinde aspergit annulum aquâ benedictâ à ter, in modum unius Crucis, nihil dicens.

3. Si fuerint plures, quàm unus annulus, benedicendi, oratio hac dicatur in plurali.

Articulus II.

Ordo copulationis Matrimonij.

1. **P**arochus stans ante sponso, clarâ & intelligibili voce, ad circumstantes dicit:

Auserwählte in Christo dem Herrn.

Dise zwey gegenwärtige Bräut-Persohnen / haben sich gegen einander zu dem heiligen Sacrament der Ehe versprochen: Sie seynd auch ordentlicher Weis zum dritten mahl auff der Cangel öffentlich verkündiget: und ob zwar biß dato kein Irung oder Verhindernuß fürgebracht worden; wosern aber noch jemand allda gegenwärtig / deme ainige warhafft oder beglaubte Ursach diß vorhabende heilige Sacrament der Ehe zu verhindern / bewust wäre / derselbe wolle alsbald bey Christlichem Gehorsamb solches offenbahren / und keinesweegs verhalten.

Und dieses zum ersten mahl.

Zum andern mahl.

Zum dritten mahl.

2. *Aliquantulum pausat, Et si quis adest, impedimentum certo vel verisimiliter allegans, ulterius Parochus in actu copulationis non procedat, sed omnia ad Nos pro decisione remittat.*

3. *Si autem nemo impedimentum opponat, ulterius pergat, dicens:*

Die weil dann auch anjeko nichts vorkommet / so daß heilige Sacrament der Ehe hinderstellig machen fundte / als haben beyde Bräut-Persohnen vor dessen schliessung folgender massen sich zuerinneren.

4. *Admonitio sponsis à Parocho facienda.*

Und zwar vornemblich ist wol in ach zu nemmen / daß die Ehe ein von Christo eingesetztes Sacrament: daher nicht allein würdiglich hiemit zuempfangen / sonder auch zeit lebens von beyden Ehe-Persohnen nach Christlicher Maß und Ordnung gebührend zu beobachten sene.

Warumb aber Gott die Ehe also erhöhet / und geheiligt / seynd vornemblich drey Ursachen.

Wurs erste / damit durch die Eheliche Beywohnung die Kinder rechtmässig erworben / mit beyder Ehe-Persohnen gesambten Beystand Christlich erzogen / das Menschliche Geschlecht auff Erden erhalten / und durch die bestimbte Zahl der Außervöhlten in dem Himmel ersetzt werde.

Wurs ander / damit under den Christen / als einem durch den Tauff geheiligtem Volck / die unzulässige Fleisch-Gelusten / alsdann allerley hierauf entspringender unerbarlicher Wandel und Laster / warmit
das

Das Reich Gottes nach Lehr des H. Apostel Pauli
(a) keines weegs kan ererbt werden / vermittelt / und
zum theil der Schwachheit des Fleisches geziment
begegnet werde. (a) Galat. 5.

Fürs dritte / damit ein sichtbarliches / unauffhörli-
ches Zeichen der wunderbarlichen gnadenreichen un-
sichtbarlichen Vermählung Christi mit seiner allhie
Freitbaren / in jener Welt aber triumphirenden eini-
gen Kirchen / mittelst der heiligen Ehe / auff dieser Welt
stets vor Augen seye / zu einem Vorbild / daß gleichwie
Christus sein ihme von Gott dem Vatter verehelichte
Kirchen beständig liebt / schüzet / und niemahlen ver-
läßt / ingleichem die Christliche Ehe-Verfohnen un-
auffhörlich sich gegen einander lieben / als getreue
Mithelffer eines das ander gebührend schützen / und
in allerhand dieses Lebens Müheseligkeiten und Trüb-
salen aneinander niemahlen verlassen sollen.

Schließlich / wosern der Ehestand jetzt erzelter
massen angetreten und gehalten wird / alsdann gibet
Gott seinen Seggen von oben herab / mehret die zeit-
liche Güter und Nahrung / verlehnet Gottsförchtige
und gehorsambe Kinder und Kinds-Kinder / und
endlich mit ihnen die ewige Seeligkeit / Amen.

5. *Deinde conversus ad circumstantes. dicit:*

Damit aber gegenwärtige Bräut-Verfohnen
würdiglich das Sacrament der Ehe antreten / und
hierdurch deren von Gott bey Einsetzung diß Sa-
craments versprochenen Hülff und trostreichen Gna-
den jetzt und Zeit ihres Lebens theilhaftig werden
wollen wir gesambt neben ihnen mit gebognen Knien
Gott in stille anrufen mit einem andächtigen Vate-
ter unser / und Englischen Gruß.

6. *Mox surgunt omnes: Et Parochus conversus als-*
quantu-

quantulum ad sponsum, interrogat illum de consensu per
verba de presenti: hoc modo.

Wann nun gegenwärtige Bräut-Verföhnen zu
solchem Gott gefälligen Vorhaben ihnen getrawen:
so frag ich euch (*præmittatur titulus conveniens*)

2c. Hochzeiter / 2c. Nembt ihr auß gründlich /
freyen / wolbedachten Willen ewer gegenwärtige
Hochzeiterin hiemit zur Ehe nach Besatz und Ord-
nung der heiligen Kirchen Gottes? So spricht. Ja.
Wolt ihr derselben getrewlich vorstehen / als das
Haupt / wie Adam unser ersten Mutter Eve / und sie
lieben / wie euch selbst? So spricht: Ja.

Wolt ihr sie auch in aller Noth dieses armseeligen
Lebens nicht verlassen / sonder bey ihr verbleiben / bis
auch beyde der Todt schendet / so spricht: Ja.

7. *Deinde conversus eodem modo ad sponsam, inter-*
rogat illam de consensu per verba de presenti: hoc modo
(præmittatur titulus conveniens.)

2c. Hochzeiterin / 2c. Nembt ihr gleicher massen
auß gründlichen / freyen / wolbedachten Willen / ew-
ren gegenwärtigen Hochzeiter hiemit zur Ehe / nach
Besatz und Ordnung der heiligen Kirchen Gottes?
so spricht: Ja.

Wolt ihr demselben in allen billichen Sachen ge-
horsamb seyn / wie Eva unser erste Mutter dem A-
dam / und ihn ehren / wie Sara den Abraham? so
spricht: Ja.

Wolt ihr ihn auch in aller Noth dieses armseeligen
Lebens nicht verlassen / sonder bey ihm verbleiben / bis
auch beyde der Todt schendet / so spricht: Ja.

8. *Non sufficit consensus unius sed debet esse amborum,*
et quidem de presenti, expressus aliquo signo sensibili, sive

fiat per se, siue per procuratorem, qui tamen passim sine urgente causâ & Nostrâ licentiâ extra Principum & Illustrium Nuptias admitti non debet.

9. Mutuo igitur contrahentium consensu intellecto, sacerdos jubeat eos invicem jungere dextras, dicens:

Zu mehrer Bestättigung der hiemit geschlossnen heiligen Ehe/ gebt einander die Mahl-Ring und die Hand.

10. Tum sponsus vel sponsa pro more loci, acceptum anulum insigit in digito annulari (seu quarto) sinistrae manus sponsi vel sponsae.

11. Interim sacerdos, manu super eos formans crucem, dicit: In nomine Patris ✠, & Filij, & Spiritus sancti, Amen.

12. Dein dicit:

Durch die Zusambietung der Hand bestättiget ihr hiemit gleich als mit einem leiblichen Ahd/ daß ihr Zeit ewres Lebens wöllet gegen einander trew verbleiben/ beständig einander helffen / und in der Trübsal kein das ander verlassen.

13. Postea rursus dicit:

Gleicher Weiß durch den Ring/ als einem geistlichen Vnderpfandt bestättiget ihr hiemit / daß gleichwie diser Ring rund / unzerthailt / ohne Anfang und Ende ist / also auch ewer Eheliche Trew niemahlen durch frembde Lieb / oder gegen einander fassenden Haß solle zerthailt / sonder in Namen und Ehr Gottes / welcher kein Anfang noch Ende hat / angefangen / und bis an das End fest und ungeändert zwischen euch jederzeit gehalten werden.

14. Tum amborum manus stolâ suâ in modum crucis circumvolvitur, suâque dexteram super imponens, dicit:

Matri

Matrimonium in facie Ecclesiæ inter vos contra-
ctum, DEUS confirmet : & auctoritate Ecclesiæ DEI,
ego illud approbo, perficio, atque solennizo : In no-
mine Patris ✠, & Filij, & Spiritûs sancti, Amen.

Vel Germanicè.

Die Ehe / welche ihr hiemit vor der Christlichen
Gemein beschloffen / wolle Gott bestättigen: diesel-
be aber / an statt der Kirchen Gottes / gut haiffe / und
beschliesse ich : In Namen Gottes des Vatters ✠ /
und des Sohns / und des heiligen Geists / Amen.

15. *His dictis stolam removet dicens :* Gratia & be-
nedictio DEI sit vobiscum. R. Amen.

Vel Germanicè.

Gott geb euch sein Gnad und Seegen.

R. Amen.

16. *Tum (si uterque vel saltem sponsa sit vidua) dicitur
sequentes preces super conjuges genus flexos.*

V. Confirma hoc DEUS, quod operatus es in no-
bis.

R. A templo sancto tuo, quod est in Jerusalem.

Kyrie eleison.

R. Christe eleison.

Kyrie eleison.

Pater noster, &c.

V. Et ne nos inducas in tentationem.

R. Sed libera nos à malo.

V. Salvos fac servos tuos.

R. DEUS meus sperantes in te.

V. Mitte eis Domine auxilium de sancto.

R. Et de Sion tuere eos.

O 3

V. Esto

- V. Esto eis Domine turris fortitudinis.
 R. A facie inimici.
 V. Domine exaudi orationem meam.
 R. Et clamor meus ad te veniat.
 V. Dominus vobiscum.
 R. E cum Spiritu tuo,

Oremus.

Respice, quæsumus Domine, super hos famulos tuos, & institutis tuis, quibus propagationem humani generis ordinasti, benignus assiste, ut qui, te auctore, junguntur, te auxiliante, serventur. Per Christum Dominum nostrum, Amen.

17. Postmodum aspergat novos conjuges aquâ benedictâ, ambos separatim, primò sponsum, deinde sponsam, utrumque ter in modum unius crucis, nihil dicens.

18. His expletis Parochus Missam pro sponso & sponsa, ut in Missali Romano (exceptâ ibidem positâ conjugum benedictione) celebrabit.

Articulus III.

Benedictio Sponsi & Sponsæ.

1. **Q**uando ambo sponsi, vel saltem sponsa est innupta, semper sequens benedictio adhibetur statim post peractam copulationem.
2. Animadvertat autem Parochus, vidua nuptias non esse benedicendas: ex consuetudine autem hujus nostre Diocesis, ut dictum, etiam vidui nuptia benedicuntur, si innuptam ducat.
3. Peractâ proinde copulatione, sponsi genua flectunt, usque dum Parochus absolvit sequentem benedictionem, quam stans versus sponso ad gradum altaris, dicit:

V. Adju-

ŷ. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

℞. Qui fecit cælum & terram.

Deinde subjungat Psalmum 127.

Beatissimi omnes qui timent Dominum : qui ambulant in vijs ejus.

Labores manuum tuarum, quia manducabis : beatus es, & benè tibi erit.

Uxor tua sicut vitis abundans : in lateribus domus tuæ.

Filij tui sicut novellæ olivarum : in circuitu mensæ tuæ.

Ecce sic benedicetur homo : qui timet Dominum.

Benedicat tibi Dominus ex Sion : & videas bona Jerusalem omnibus diebus vitæ tuæ.

Et videas filios filiorum tuorum : pacem super Israël.

Gloria Patri, &c. Sicut erat, &c.

Kyrie eleison.

℞. Christe eleison.

Kyrie eleison.

Pater noster, &c.

ŷ. Et ne nos inducas in tentationem,

℞. Sed libera nos à malo.

ŷ. Salvos fac fideles tuos.

℞. DEUS meus sperantes in te.

ŷ. Exaudiat vos Dominus in die tribulationis,

℞. Protegat vos nomen DEI Jacob.

ŷ. Mitte eis Domine auxilium de sancto.

℞. Et de Sion tuere eos.

ŷ. Domine exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat.

O 4

ŷ. Do-

ŷ. Dominus vobiscum.

ꝛ. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Propitiare Domine supplicationibus nostris, & institutis tuis, quibus propagationem humani generis ordinasti, benignus assiste, ut qui, te auctore, junguntur, te auxiliante serventur. Per Christum Dominum nostrum. ꝛ. Amen.

Oremus.

DEUS qui potestate virtutis tuæ, de nihilo cuncta fecisti: qui dispositis universitatis exordijs, homini ad imaginem DEI facto, ideò inseparabile mulieris adiutorium condidisti, ut scemineo corpori de virili daretur carne principium, docens quod ex uno placuisset institui, nunquam licere disjungi.

DEUS qui tam excellenti mysterio conjugalem copulam consecrasti, ut Christi & Ecclesiæ Sacramentum præsignares in fœdere nuptiarum.

DEUS per quem mulier jungitur viro, & societas principaliter ordinata, eâ benedictione donatur, quæ sola nec per originalis peccati pœnam, nec per diluvij est ablata sententiam.

Respice propitius super hanc famulam tuam, quæ maritali jungenda consortio, tuâ se expetit protectione muniri: sit in eâ jugum dilectionis, & pacis: fidelis & casta nubat in Christo, imitatrixque sanctarum permaneat fæminarum: sit amabilis viro, ut Rahel: Sapiens, ut Rebecca: Longæva & fidelis, ut Sara.

Nihil in eâ exactibus suis ille auctor prævaricationis usurpet: nexa fidei, mandati que permaneat, uni tho-

co juncta: muniat infirmitatem suam robore disciplinæ; sit verecundiâ gravis, pudore venerabilis, doctrinis cælestibus erudita; sit fœcunda in sôbole, sit probata & innocens: & ad beatorum requiem, atque ad cælestia regna perveniat: & videant ambo filios filiorum suorum, usque in tertiam & quartam generationem, & ad optatam perveniant senectutem. Per eundem Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Oremus.

DEUS Abraham, DEUS Israac, & DEUS Jacob sit vobiscum: & ipse adimpleat benedictionem suam in vobis, ut videatis filios filiorum vestrorum, usque ad tertiam & quartam generationem: postea vitam æternam habeatis sine fine: adjuvante Domino nostro JESU Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit, & regnat DEUS, per omnia sæcula sæculorum.

R. Amen.

A. Deinde aspergat illos aquâ benedictâ, ter in modum crucis ut supra, & dicitur Missa pro sponsis.

Articulus IV.

Benedictio Mulieris post partum.

Si qua puerpera post partum, juxta piam ac laudabilem consuetudinem, ad Ecclesiam venire voluerit, pro incolumitate suâ DEO gratias actura, petieritque à Sacerdote benedictionem, ipse super pelliceo & stola albâ indutus cum Ministro aspergillum deferente, & Sacerdoti respondente, ad fores Ecclesie accedat.

1. Deinde illam foris ad limina genuflectentem, vel (ubi commodè fieri nequit,) stantem, & candelam accensam in manu tenentem, stans ipse intra fores Ecclesie aper-

to capite, ter, in modum unius crucis, aquâ benedictâ a-
spergat, nihil dicens:

3. Tum dicit: respondente ministro:

ψ. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

℞. Qui fecit cælum & terram.

Antiph. Hæc accipiet benedictionem à Domino.

Psalmus 23.

Domini est terra, & plenitudo ejus: orbis terra-
rum, & universi, qui habitant in eo.

Quia ipse super maria fundavit eum: & super flumina
præparavit eum.

Quis ascendet in montem Domini: aut quis stabit in
loco sancto ejus?

Innocens manibus, & mundo corde: qui non acce-
pit in vano animam suam, nec juravit in dolo proximo
suo.

Hic accipiet benedictionem à Domino: & miseri-
cordiam à DEO salutari suo.

Hæc est generatio quærentium eum: quærentium
faciem DEI Jacob.

Attollite portas principes vestras, & elevamini portæ
æternales: & introibit Rex gloriæ.

Quis est iste Rex gloriæ? Dominus fortis & potens,
Dominus potens in prælio.

Attollite portas principes vestras, & elevamini portæ
æternales: & introibit Rex gloriæ.

Quis est ille Rex gloriæ? Dominus virtutum ipse est
Rex gloriæ.

Gloria Patri, &c.

Antiph. Hæc accipiet benedictionem à Domino, &
misericordiam à DEO salutari suo: quia hæc est genera-
tio quærentium Dominum.

4. Deinde

4. Deinde porrigens ad manum mulieris extremam partem stola, eam a sinistra sua introducit aliquantulum in Ecclesiam dicens: Ingredere in templum DEI: adora Filium beatæ Mariæ Virginis, qui tibi fecunditatem tribuit prolis.

5. Caveat sacerdos, ut si quid mulier pro benedictione offerre vult, illud non, dum stolam ei porrigit, sed finita primum benedictione, accipiat.

6. Puerpera ingressa, genuflectit coram altari Ecclesie in aliqua illius capella, Et orat gratias agens pro beneficiis sibi collatis.

7. Sacerdos autem stans ante altare, conversus ad illam dicit:

Kyrie eleison.

R. Christe eleison.

Kyrie eleison. *secretò.*

ψ. Et ne nos inducas in tentationem.

R. Sed libera nos à malo.

ψ. Salvam fac ancillam tuam Domine.

R. DEUS meus sperantem in te.

ψ. Mitte ei Domine auxilium de sancto.

R. Et de Sion tuere eam.

ψ. Nihil proficiat inimicus in eâ.

R. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

ψ. Domine exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

ψ. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiterne DEUS, qui per beatæ Mariæ Virginis partum fidelium parientium dolores in gaudium

gaudium vertisti: respice propitius super hanc famulam tuam, ad templum sanctum tuum pro gratiarum actione lætam accedentem: & præsta, ut post hanc vitam ejusdem beatæ Mariæ meritis & intercessione, ad æternæ beatitudinis gaudia cum prole suâ pervenire mereatur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

8. *Deinde illam aspergit iterum aquâ benedictâ, ut in modum unius crucis, ut supra.*

9. *Postea extenta manu faciens crucem super illam dicit:*

Pax & benedictio DEI omnipotentis, Patris ✠, & Filij, & Spiritûs sancti, descendat super te, & maneat semper. R. Amen.

CAPUT XI.

DE VARIIS BENEDICTIONIBUS.

Articulus I.

Benedictio mulieris prægnantis, ubi aut matris, aut infantis vita periclitatur.

Parochus hac benedictione non utatur, nisi rogatus: Et tum cautè observet, nequid, præsentè se, contra verecandiam quavis necessitate, committatur.

ψ. Adjutorium nostrum in nomine Domini. R.
Qui fecit cælum & terram. ψ. Salvam fac ancillam tuam. R. DEUS meus sperantem in te. ψ. Esto illi Domine turris fortitudinis. R. A facie inimici. ψ. Nihil proficiat inimicus in eâ. R. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. ψ. Mitte ei Domine auxilium de sancto. R. Et de Sion tuere eam. ψ. Domine exaudi

audi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *V.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiternae DEUS, qui dedisti famulis tuis in confessione verae fidei, aeternae Trinitatis gloriam agnoscere, & in potentiam maiestatis adorare unitatem: quaesumus, ut ejusdem fidei firmitate, haec formula tua ab omnibus semper muniatur adversis. Per Dominum nostrum, &c.

Oremus.

Domine DEUS, omnium creator, fortis & terribilis, justus & misericors: qui solus bonus & pius es: qui de omni malo liberas Israël: qui electos Patres munere Spiritus tui sanctificasti: qui gloriosae Virginis matris Mariae corpus & animam, ut dignum Filij tui habitaculum esse mereretur, Spiritu sancto cooperante praeparasti: qui Joannem Baptistam Spiritu sancto repleri, & in utero matris exultare fecisti: accipe sacrificium cordis contriti, ac fervens desiderium famulae tuae N. humiliter supplicantis pro conservatione prolis debilis, quam ei dedisti concipere: & custodi partem tuam, & defende ab omni dolo & injuria dicti hostis: ut obstetricante manu misericordiae tuae, foetus ejus ad hanc lucem veniat incolumis, ac sanctae regenerationi servetur, tibi que in omnibus jugiter deserviat, & vitam consequi mereatur aeternam. Per eundem Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Postea aspergat aqua benedicta in modum crucis dicendo Psalmum 66. DEUS misereatur nostri, &c. Gloria Patri, &c.

V. Bene-

ψ. Benedicamus Patrem & Filium cum sancto Spiritu. R. Laudemus & superexaltemus eum in sæcula. ψ. Angelis suis mandat de te. R. Ut custodiant te in omnibus vijs tuis. ψ. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. ψ. Dominus vobiscum. R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Visita, quæsumus Domine, habitationem istam, & omnes infidias inimici ab eâ, & à præsentī famulâ tuâ longè repelle: Angeli tui sancti habitent in eâ, qui eam, & tærum ejus ab omni adversitate & mortis periculo, tuâ benedictione, custodiant. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Benedictio DEI omnipotentis, Patris ✠, & Filij, & Spiritûs sancti descendat super vos, & maneat semper, Amen.

Articulus II.*Benedictio terra seminata.*

ψ. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
R. Qui fecit cælum & terram.
ψ. Dominus vobiscum.
R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Benedicat nos DEUS, DEUS noster, & terræ nostræ ubertatem concedat: in centuplum amplifcet fructus ejus, ut viventes, in exultatione manipulos nostros colligamus. Per Christum Dominum nostrum.
R. Amen.

Deinde aspergat aquâ benedictâ in modum crucis.

Articulus

Articulus III.

Benedictio communis super fruges, & vineas.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

℞. Qui fecit cælum & terram.

℣. Dominus vobiscum.

℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Oramus pietatem tuam, Omnipotens DEUS, ut has primitias creaturæ tuæ, quas aëris & pluriæ temperamento nutrire dignatus es, benedictionis tuæ imbre perfundas: & fructus terræ tuæ usque ad maturitatem perducas. Tribuas quoque populo tuo de tuis muneribus tibi semper gratias agere, ut à fertilitate terræ esurientium animas bonis affluentibus repleas, & egenus & pauper laudent nomen gloriæ tuæ. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

Aspergat illas aquâ benedictâ in modum crucis.

1. **A**liæ benedictiones majores super fructus cum decantatione quatuor Evangeliorum in ruralibus maxime Ecclesiis per æstatem certo tempore ante Missam diebus Dominicis & festis fieri solite, videantur infra.

2. Minor quoque Benedictio post Missam tempore æstatis in ruralibus Ecclesiis utiliter quotidie adhibenda, videatur infra.

Articulus IV.

Benedictio Herbarum in festo Assumptionis B. Mariae Virginis.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

℞. Qui fecit cælum & terram.

℣. Do-

ψ. Dominus vobiscum.

℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Domine sancte, Pater Omnipotens, qui ab initio fecisti hominem ad imaginem tuam, & condidisti cælum & terram, solem & lunam, stellas, & omnia cælestia & terrestria: qui dominaris potestati maris: qui habes potestatem abyssi magnæ: qui condidisti omnia elementa: tu bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare digneris has creaturas herbarum, sicut benedixisti quinque panes in deserto, & duos pisces, & satiasti quinque milia hominum: omnesque, qui utentur ex eis, bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare dignare, ut in eis sit sanitas animæ & corporis: in nomine Patris ✠, & Filij, & Spiritus sancti: & ab omnibus hominibus pecoribusque, qui ex his gustaverint, omnem putredinem & omne phantasma diaboli, & omnem morbum ac dolorem, expellere digneris: qui in Trinitate perfecta vis & regnas **DEUS**, per omnia sæcula sæculorum. ℞. Amen.

Oremus.

Suppliciter, sancte Pater, & obnixis precibus tuam deprecamur clementiam, qui mirabiliter ex nihilo puncta creasti, quique terram diversa proferre germina præcepisti, & varia medicamentorum genera, ad sananda generis humani corpora, herbis indidisti: bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare has diversi generis herbas tuâ cietate digneris: ut quicumque ex eis in hâc solennitate beatissimæ semper Virginis Mariæ, **DEI** genetricis, sumpturi sunt, tam animæ quàm corporis desiderabilem percipiant sanitatem, & eâdem intercedente, sic earum

usu jucundentur salubriter, quatenus, in tuorum odore
unguentorum, Paradisi januas adire mereantur: præ-
stante Domino nostro JESU Christo, qui tecum vivit,
& regnat DEUS, per omnia, &c. Amen.

Oremus.

DEUS, qui universis herbarum generibus humanis
necessitatibus præstitisti remedia: hanc herbarum
collectionem tuæ miserationis bene ✠ dic dexterâ: ut
quisquis, languore depressus, ex eis aliquid gustaverit,
Ecclesiæ suæ sanctæ repræsentatus, optatæ munus salu-
tis, te donante percipiat. Per Christum Dominum
nostrum. R. Amen.

Responsorium.

Vlidi speciosam, sicut columbam, descendentem de-
super rivus aquarum: cujus inæstimabilis odor
erat nimis in vestimentis ejus. Et sicut dies verni, cir-
cumdabant eam flores rosarum, & lilia convallium. V.
Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut virgula
fumi, ex aromatibus myrrhæ & thuris? Et, sicut dies
verni, &c. V. Ora pro nobis sancta DEI Genitrix. R.
Ut digni efficiamur promissionibus Christi. V. Domi-
nus vobiscum, &c.

Oremus.

Veneranda nobis, Domine, hujus diei festivitas o-
pem conferat sempiternam, quâ sancta DEI Geni-
trix mortem subjicit temporalem, nec tamen mortis ne-
cessitatibus deprimi potuit: quæ Filium tuum, Dominum no-
strum, de se genuit incarnatum: qui tecum vivit & re-
gnat in unitate, &c. R. Amen.

P

Deinde

Deinde aspergantur aqua benedicta in modum crucis:
 Et si benedictio solemniter sit,thurificentur triplici ductu.

Articulus V.

*Benedictio agni & aliorum, die sancto
 Pascha.*

I. Agni Paschalis.

- ℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
 ℞. Qui fecit cælum & terram.
 ℣. Dominus vobiscum.
 ℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, qui per famulum tuum Moysen, in liberatione populi tui de Ægypto, agnum occidi iustifi, in similitudinem Domini nostri JESU Christi, & utrosque postes domorum de sanguine ejusdem agni perungi præcepisti: tu benedicere ✠, & sanctificare ✠ digneris hanc creaturam carnis, quam nos famuli tui ad laudem tuam sumere desideramus, per resurrectionem ejusdem Domini nostri JESU Christi. Qui tecum vivit & regnat, &c. ℞. Amen.

II Avium & aliarum carniū.

- ℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
 ℞. Qui fecit cælum & terram.
 ℣. Dominus vobiscum.
 ℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS universæ Conditor creaturæ: qui inter cæteras diversarum creaturarum species humano generi

heri etiam volatiliū genus, & reptilia munda ad usum
ex aquā producere dignatus es: ex quibus Noë de Arcā
egrediens, holocaustum tibi offerens placuit: & qui
populum tuum ex Ægypto eductum, per Moysen ser-
uum tuum munda ab immundis segregans, edere præ-
cepisti: te supplices exoramus: ut has mundarum a-
nimarum carnes, quas fidelibus tuis ad usum victualem con-
cessisti: bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare digneris: ut
quicumque ex eis comederint, benedictionis tuæ abun-
dantiā repleantur, atque ad æternæ vitæ pascua perve-
nire mereantur. Per Christum Dominum nostrum.
R. Amen.

III. Lardi.

ψ. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit cælum & terram.

ψ. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens, & misericors DEUS, qui necessita-
tem humani generis prævidens, clementer admi-
nicula temporalia contulisti: te humiliter imploramus,
ut bene ✠ dicere digneris hoc lardum famulorum tuo-
rum, ut quæ hâc tua misericordia piè contulit, nostro
merito non depereant. Per Christum Dominum no-
strum. R. Amen.

IV. Casei ex ovis, & butyri.

ψ. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit cælum & terram.

ψ. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

P 2

Oremus.

Oremus.

Bene ✠ dic Domine hanc creaturam casei, quam ex adipe animalium producere dignatus es, ad usum hominum: ut quicumque fidelium tuorum inde comederint, omni benedictione cælesti, & gratiæ tuæ futuritate repleantur. Per Christum Dominum nostrum.
R. Amen.

V. Ovorum.

Ÿ. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
R. Qui fecit cælum & terram.
Ÿ. Dominus vobiscum.
R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Subveniat, quæsumus Domine, tuæ benedictionis ✠ gratia huic ovorum creaturæ, ut cibus salubris fiat fidelibus tuis, in tuarum gratiarum actione summentibus, ob resurrectionem Domini nostri JESU Christi, qui tecum vivit & regnat in sæcula sæculorū. R. Amen.

VI. Novi Panis.

Ÿ. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
R. Qui fecit cælum & terram.
Ÿ. Dominus vobiscum.
R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Domine JESU Christe, panis Angelorum, panis vivus æternæ vitæ, benedicere ✠ dignare panem istum

istum, sicut benedixisti quinque panes in deserto: ut omnes ex eo gustantes, inde corporis & animæ percipiant sanitatem. Qui vivis & regnas in sæcula sæculorum. R. Amen.

Articulus VI.

Benedictio Vini in festo S. Ioannis Evangelista.

1. Sacerdos post Missam benedicturus, sit casula, &c. Extra Missam verò superpelliceo & stolâ albâ indutus, atque vino & vasis ante se positis & apertis, in cornu Epistolæ stans, dicit:

V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit cælum & terram.

R. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS & Pater Domini nostri JESU Christi, cujus imperio cæli firmati sunt, cui omnis creatura deservit, & omnis potestas subiecta est, & metuit, & expavescit: nos te in auxilium nostrum invocamus, cujus audito nomine serpens conquiescit: draco fugit: vipera fileat: & subdola illa, quæ dicitur rana, inquieta torpescit: scorpio extinguitur: regulus vincitur: squalangus nihil noxium operatur: & omnia venenata, & adhuc fortiora animalia noxia terrentur. Tu Domine extingue omnes diabolicas fraudes, & omnes humano generi adversantes nequitiâs, & hunc liquorem vini per intercessionem sancti Joannis Evangelistæ tuâ virtute bene ✠ dicito, & omnes ex eo gustantes, meritis & precibus sanctissimæ DEI Genitricis Mariæ, & omnium

Sanctorum tuorum intervenientibus, ab omni malo custodias, & ad regnum gloriæ tuæ perducas. Per Dominum nostrum JESUM Christum, &c.

Oremus.

DEUS, qui mirabili potentiâ vinum producis ex vite, ut inde exhilaretur cor hominis, qui mirabili potentiâ in Canâ Galileæ, ad potandum nuptiali populo, aquam convertisti in vinum: qui que mirabilissimâ potentiâ per manus Sacerdotum, elementum vini quotidie in sacratissimum tuum transformas Sanguinem, DEUS, cujus potestate Jonnes Evangelista venenosi potus digessit toxicum, bene ✠ dicere dignare hanc creaturam vini, ut omnes ex eo gustantes, expulso toto genere nocivo, infuso tuæ bene ✠ dictionis mylterio, in animâ & corpore mereantur misericorditer exhilarari. Per Dominum nostrum, &c.

Oremus.

BEati Joannis Evangelistæ, quæsumus, Domine supplicatione placatus, & veniam nobis tribue, & remedia æterna concede. Per Dominum nostrum, &c. Et benedictio DEI Patris ✠, & Filij, & Spiritus sancti, descendat super hunc liquorem Vini, & maneat semper.

R. Amen.

2. Deinde aspergit aquâ benedictâ in modum crucis in aliâs, nihil dicens.

3. Et si cum majori ritu fiat benedictio, ter per modum eisdem crucis incensat, nihil dicens.

4. Post hæc, ubi mos est, singulis modestè accedentibus in cornu Epistolæ vel opportuniore loco à ministro altaris in mundo profano vase, aliquid ex eo bibendum porrigitur.

Articu-

Articulus VII.

*Benedictio & thurificatio domorum in Vigiliâ
Nativitatis: in profesto Circumcisionis: & in Vigi-
liâ Epiphania Domini nostri IESV Christi.*

1. **P**ost Vesperas Parochus, vel de eius licentiâ alius Sa-
cerdos, præcedentibus duobus Ministris superpelliceo
indutis, portantibus vas aqua benedicta cum aspergillo,
& naviculam cum thuribulo, indutus superpelliceo & sto-
liâ albi coloris ex Ecclesiâ modeste procedit ad domum, &
ingrediens illam dicit: Pax huic domui, & omnibus ha-
bitantibus in eâ.

2. Tum aspergit astantes domesticos aquâ benedictâ in
modum crucis, dicens: Asperges me Domine hyssopo
& mundabor, &c. ut supra.

3. Deinde in principaliori vel alio commodo domûs lo-
co ponit incensum in thuribulum, & illud benedicens, di-
cit: ab illo benedicaris, in cuius honorem cremaberis,
Amen. Et mox incipit dicens Antiphonam diei conve-
nientem, ut infra.

4. Postea lentè, graviter, & modeste, potiora, & ma-
gis præcipua domûs loca & cubicula, circumiens, more
consueto, aquâ benedictâ aspergit, & deinde thurificat, di-
cens distinctè Psalmum Miserere, & Magnificat, & pro
loci amplitudine repetit: cum autem absolvit incensando,
redit ad eundem priorem principaliorem locum: & pro-
sequitur Antiphonam cum. V. Dominus vobiscum, &c.
& oratione conveniente, ut infra.

5. Quod si duo adsint Sacerdotes, unus asperget, &
alter incensabit, sequentia alternis versibus recitando.

6. Caveat Parochus, ut inter hunc religiosum actum,
nihil profanum, aut impertinens, vel ipse vel ministri ad-
mittant:

mutant: sed finita incensatione statim ad Ecclesiam revertantur: neque ultrò adthurificandum quisquam se ingerat, nisi vocatus, & cum licentià Parochi.

§. I. In Vigilià Nativitatis Domini.

Antiph. Hodie scietis, quia veniet Dominus: & manè videbitis gloriam ejus. *Psalm.* 50. Miserere mei DEUS, &c. *ut supra pag. 70.* Et canticum Magnificat, *ut supra pag.* In fine utriusque Gloria Patri, &c. *Quibus Psalmis finitis repetitur Antiphona:* Hodie scietis, &c. *Deinde subjungitur.* *ψ.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum Spiritu tuo,

Oremus.

DEUS, qui hanc sacratissimam noctem, veri luminis fecisti illustratione clarescere: da quaesumus, ut, ejus lucis mysteria in terris cognovimus, ejus quoque gaudijs in cælo perfruamur. Per eundem Christum Dominum nostrum. *℞.* Amen.

ψ. Divinum auxilium maneat semper nobiscum.
℞. Amen.

§. II. In Profesto Circumcisionis Domini.

Antiph. Ecce Maria genuit nobis Salvatorem, quem Joannes videns, exclamavit, dicens: Ecce Agnus DEI, ecce qui tollit peccata mundi, alleluja. *Psalm.* Miserere mei DEUS, &c. *cum cantic.* Magnificat, &c. *ut supra.* *Quibus finitis repetitur Antiph.* Ecce Maria, &c. *Et subjungitur.* *ψ.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Oremus.

DEUS, qui salutis æternæ, beatæ Mariæ Virginitate
fæcundâ, humano generi præmia præstitisti, tri-
bue, quæsumus, ut ipsam pro nobis intercedere sen-
tiamus, per quam meruimus Autorem vitæ suscipere
Dominum nostrum JESUM Christum, Filium tuum,
qui tecum vivit & regnat in sæcula sæculorum.

R. Amen.

V. Divinum auxilium maneat semper nobiscum.

R. Amen.

§. III. In Vigiliâ Epiphaniæ Domini.

Antiph. Apertis thesauris suis, obtulerunt Magi Do-
mino aurum, thus, & myrrham, alleluja. *Psalm.* Mi-
serere, &c. Magnificat, &c. *ut supra.* *Repetitur de-
inde Antiphona:* apertis thesauris, &c. *Et dicitur.*

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, qui hodiernâ die Unigenitum tuum Genti-
bus, stellâ duce, revelâsti: concede propitius, ut
qui jam te ex fide cognovimus, usque ad contemplan-
dam speciem tuæ celsitudinis perducamur. Per eun-
dem Christum Dominum nostrum. R. Amen.

V. Divinum auxilium maneat semper nobiscum.

R. Amen.

P 5

Arti-

Articulus VIII.

Benedictio generalis cujuscunque loci.

V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
 R. Qui fecit cælum & terram.
 V. Dominus vobiscum,
 R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Benedic Domine Deus omnipotens locum istum
 (*vel domum istam*) ut sit in eo (*vel in eâ*) sanitas,
 castitas, victoria, virtus, humilitas, bonitas, & man-
 suetudo, plenitudo legis, & gratiarum actio DEO Pa-
 tri, & Filio, & Spiritui sancto, & hæc benedictio
 maneat super hunc locum, & super habitantes in eo
 nunc & semper. R. Amen.

Et aspergat aquâ benedictâ in modum crucis.

Articulus IX.

*Benedictio contra inundationes, &
incendia.*

I. **C**ontra periculosas aquarum inundationes, & in-
 cendia, quæ flammis jam ingravescentibus, nullo
 humano auxilio sopiri posse putantur: Parochus indutus
 superpelliceo & stolâ albâ, procedet ad locum cum tribus
 ministris duo juxta crucem candelabra gestantibus, sub-
 sequente universo populo, & DEUM deprecante:

V. Adjuva nos DEUS salutaris noster.
 R. Et propter gloriam nominis tui libera nos.

V. Sal-

Ÿ. Salvos fac servos tuos.

℞. DEUS meus sperantes in te.

Ÿ. Domine non secundum peccata nostra facias nobis,

℞. Neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis.

Ÿ. Mitte nobis Domine auxilium de sancto.

℞. Et de Sion tuere nos.

Ÿ. Domine exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat.

Ÿ. Dominus vobiscum.

℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, qui justificas impium, & non vis mortem peccatoris: majestatem tuam suppliciter deprecamur, ut famulos tuos de tuâ misericordiâ confidentes, ab his aquarum (ignium) periculis, cælesti protegas benignus auxilio, & assiduâ protectione conserves: ut tibi jugiter famulentur, & nullis tentationibus à te separentur. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

2. *Extendens manum super aquas (flammas) & faciens signum unius tantum crucis, dicit cantando:*

Benedictio DEI Omnipotentis Patris ✠, & Filij, & Spiritûs sancti descendat super has aquas (flammas) eâque coerceat clementer. ℞. Amen.

3. *Deinde eodem ordine, quo exiit, redit ad Ecclesiam.*

Anti-

Articulus X.

*Benedictio salis & aquæ contra vermes & aves
semina agrorum vastantes.*

- V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
 R. Qui fecit cælum & terram.
 V. Dominus vobiscum.
 R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Domine sancte Pater Omnipotens, æterne DEUS,
mitte Spiritum tuum sanctum cum Angelis &
Archangelis, cum Thronis, Dominationibus, & cum
eis omnes Sanctos & electos tuos; ut defendant segetes
nostras à vermibus malis & avibus, & magnificetur no-
men tuum in omni loco. Per Christum Dominum no-
strum. R. Amen.

Oremus.

Bene ✠ dic Domine hanc creaturam aquæ, ut fu-
giant vermes & volucres à nostris segetibus, propter
nomen Domini nostri JESU Christi; quod invocatum
est in ipsâ creaturâ messis, ut fiat alimentum omnibus,
qui vivunt ex eâ. Per Christum Dominum nostrum.
R. Amen.

Asperguntur agri aquâ benedictâ.

Articulus XI.

*Benedictio Tempestatis, quæ singulis diebus post
Sacrificium Missæ fieri solet à Festo Inventionis S.
Crucis usque ad Festum Exaltationis S. Crucis.*

- V. A fulgure & tempestate.
 R. Libera nos Domine JESU Christe.

V. Fiat

- Ÿ. Fiat misericordia tua Domine super nos.
R. Quemadmodum speravimus in te.
Ÿ. Domine exaudi orationem meam.
R. Et clamor meus ad te veniat.
Ÿ. Dominus vobiscum.
R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

A Domo tuâ quaesumus Domine spirituales nequitia
repellantur, & aërearum discedat malignitas tem-
pestatum. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen.

Oremus.

Quaesumus Omnipotens DEUS, ut intercessione S.
DEI Genitricis Mariæ, & sanctorum Angelorum,
Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Marty-
rum, Confessorum, Virginum, & Viduarum, atque
omnium Sanctorum tuorum continuum nobis præstes
subsidium, tranquillam auram permittas; atque con-
tra fulgura & tempestates de super nobis indignis tuam
salutem effundas, de cælis, & generi humano semper æ-
mulas, dexterâ potentia tuâ, aëreas conteras potestates.

DEUS, qui omnium rerum tibi servientium natu-
ram, per ipsos motus aëris ad cultum tuæ majesta-
tis instituis, tranquillitatem nobis tuæ misericordia; re-
motis aëris terroribus permanere permittas, ut cujus
iram expavemus, clementiam sentiamus. Per Christum
Dominum nostrum. R. Amen.

Articulus XII.

Benedictio ad repellendam Tempestatem.

Pulsantur Campana, & dicuntur Litanie de omnibus
Sanctis, in quibus bis, vel ter, dicitur:

A fili

Psalmus 147.

Lauda Jerusalem Dominum: lauda DEUM tuum
Sion.

Quoniam confortavit seras portarum tuarum: benedixit filijs tuis in te.

Qui posuit fines tuos pacem: & adipe frumenti satiat te.

Qui emittit eloquium suum terræ: velociter currit sermo ejus.

Qui dat nivem sicut lanam: nebulam sicut cinerem spargit.

Mittit crySTALLUM suam sicut buccellas: ante faciem frigoris ejus quis sustinebit?

Emittet verbum suum, & liquefaciet ea: stabit Spiritus ejus, & fluent aquæ.

Qui annuntiat verbum suum Jacob: justitias, & judicia sua Israël.

Non fecit taliter omni nationi: & judicia sua non manifestavit eis.

Gloria Patri. Sicut erat &c.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

℞. Qui fecit cælum & terram.

℣. Ostende nobis Domine misericordiam tuam.

℞. Et salutare tuum da nobis.

℣. Adjuva nos DEUS salutaris noster.

℞. Et propter gloriam nominis tui Domine libera nos.

℣. Nihil proficiat inimicus in nobis.

℞. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.

℣. Fiat

Ÿ. Fiat misericordia tua Domine super nos.

R. Quemadmodum speravimus in te.

Ÿ. Salvum fac populum tuum Domine.

R. Et benedic hereditati tuæ.

Ÿ. Non privabis bonis eos, qui ambulant in innocentia.

R. Domine DEUS virtutum, beatus homo, qui sperat in te.

Ÿ. Domine exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

Ÿ. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, qui culpâ offenderis, pœnitentiâ placâris, preces populi tui supplicantis propitius respice & flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris mere-mur, averte.

Oratio.

A Domo tuâ, quæsumus Domine, spirituales nequitia repellantur, & aërearum discedat malignitas tempestatum. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen.

Oratio.

Omnipotens sempiternæ DEUS, parce metuentibus, propitiare supplicibus, ut post noxios ignes nubium, & vim procellarum in misericordiam transeat laudis comminatio tempestatum.

Oratio.

Oratio.

Domine JESU, qui imperasti ventis, & mari, & facta fuit tranquillitas magna, exaudi preces familie tuæ, & præsta, ut hoc signo sanctæ Cru^x cis omnis discedat sævitia tempestatum.

Oratio.

Omnipotens, & misericors Deus, qui nos, & castigando sanas, & ignoscendo conservas: præsta supplicibus tuis: ut & tranquillitatibus optatæ consolationis lætemur, & dono tuæ pietatis semper utamur. Per Dominum nostrum JESUM Christum Filium tuum, qui tecum vivit, & regnat in unitate Spiritus sancti DEUS, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Aspergatur aqua benedicta.

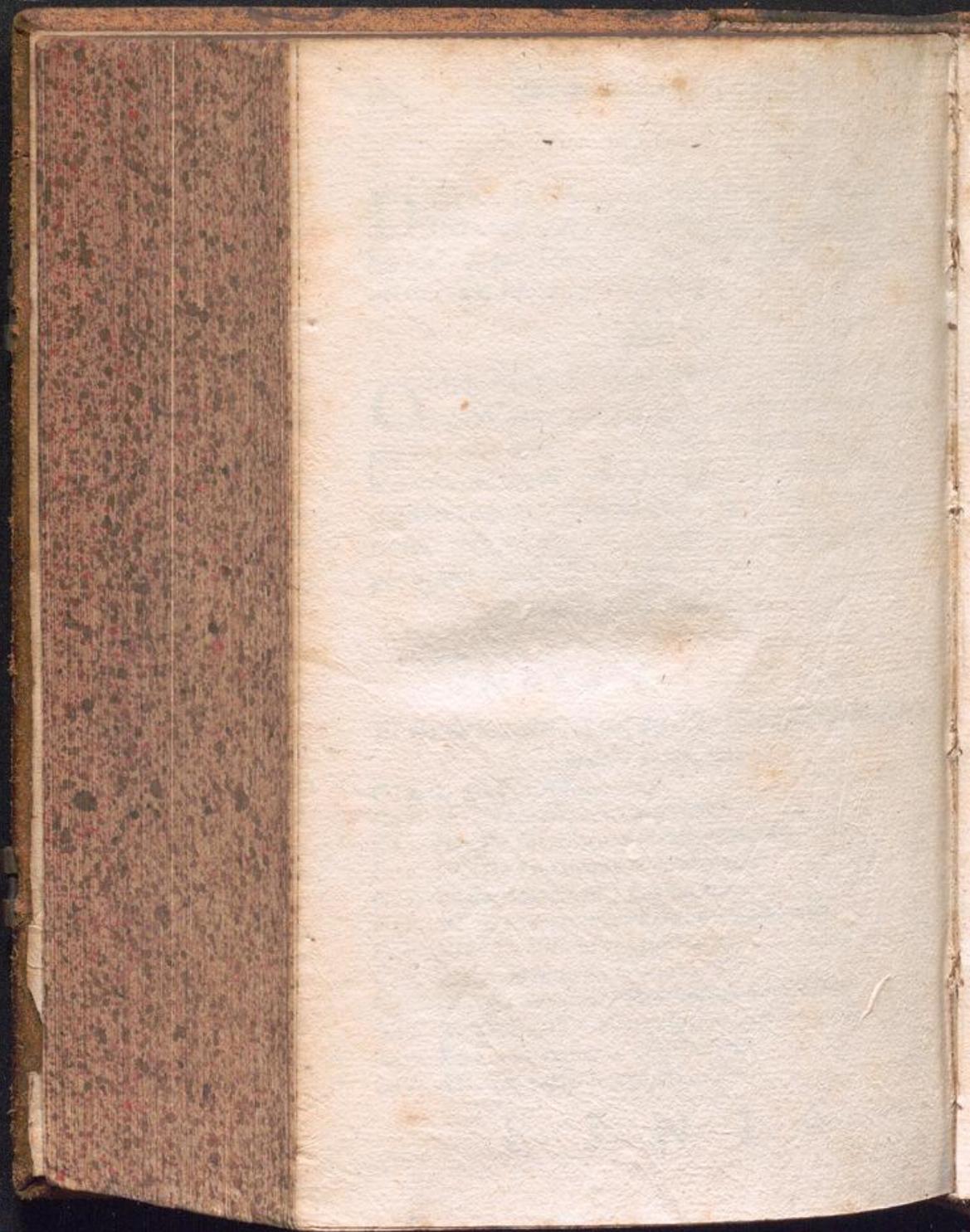
INDEX CAPITVM,

Et Ordo rerum, quæ in hoc libri Ritualis Compendio continentur.

CAP. I. De Professione fidei.	fol. 1
CAP. II. De Sacramento Baptismi.	10
CAP. III. De Sacramento Confirmationis.	30
CAP. IV. De Sacramento Pœnitentiæ.	31
CAP. V. De Sacramento Eucharistiæ.	43
CAP. VI. De Sacramento Extrinæ Unctionis.	57
CAP. VII. De Visitatione Infirmorum.	91
CAP. VIII. De Moribundis iuvandis.	171
CAP. IX. De Sepultura Mortuorum Adultorum.	185
CAP. X. De Sepultura Parvulorum Baptizatorum.	191
CAP. XI. De Sacramento Matrimonij.	199
CAP. XII. De varijs Benedictionibus.	212

F I N I S.

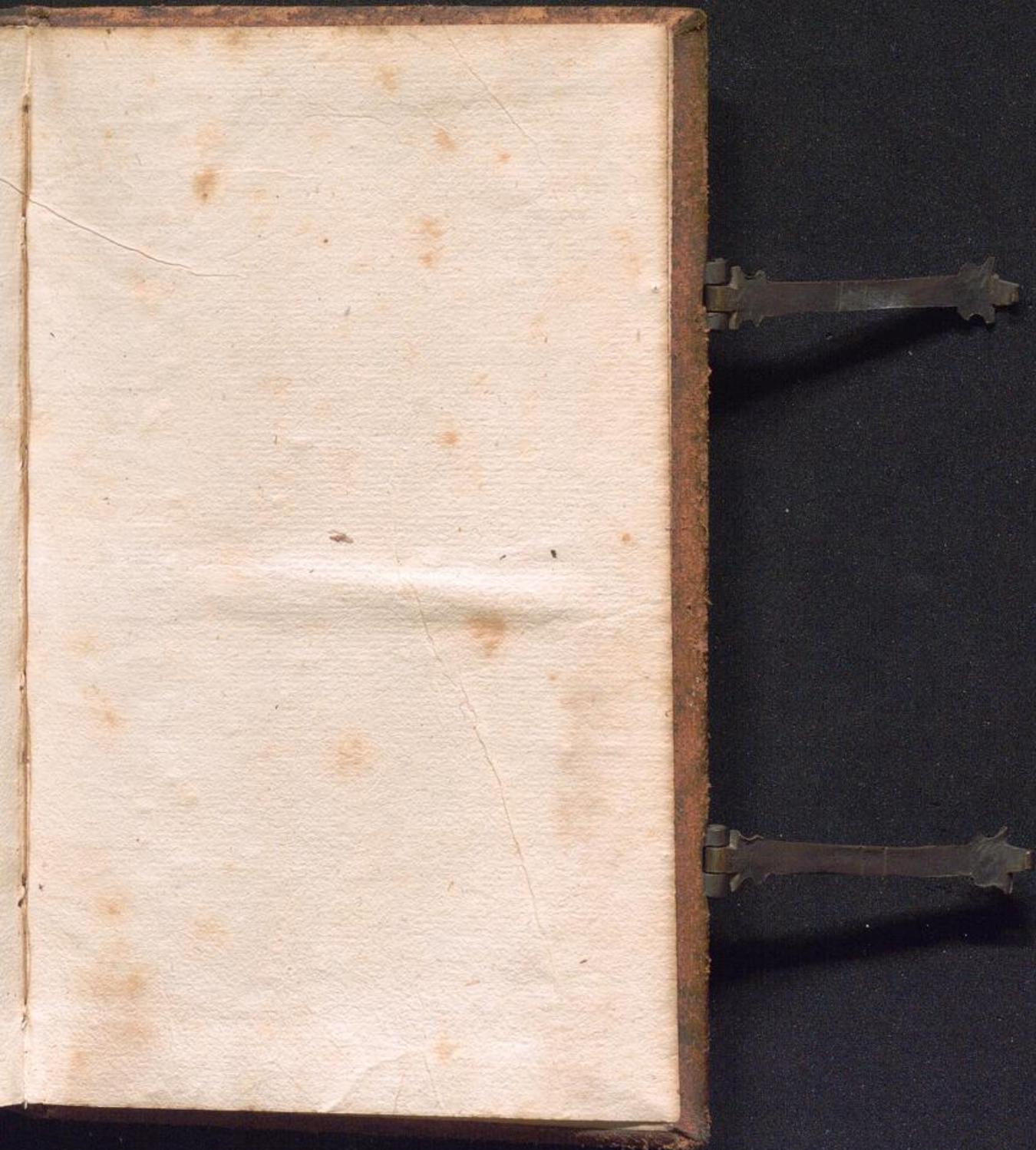

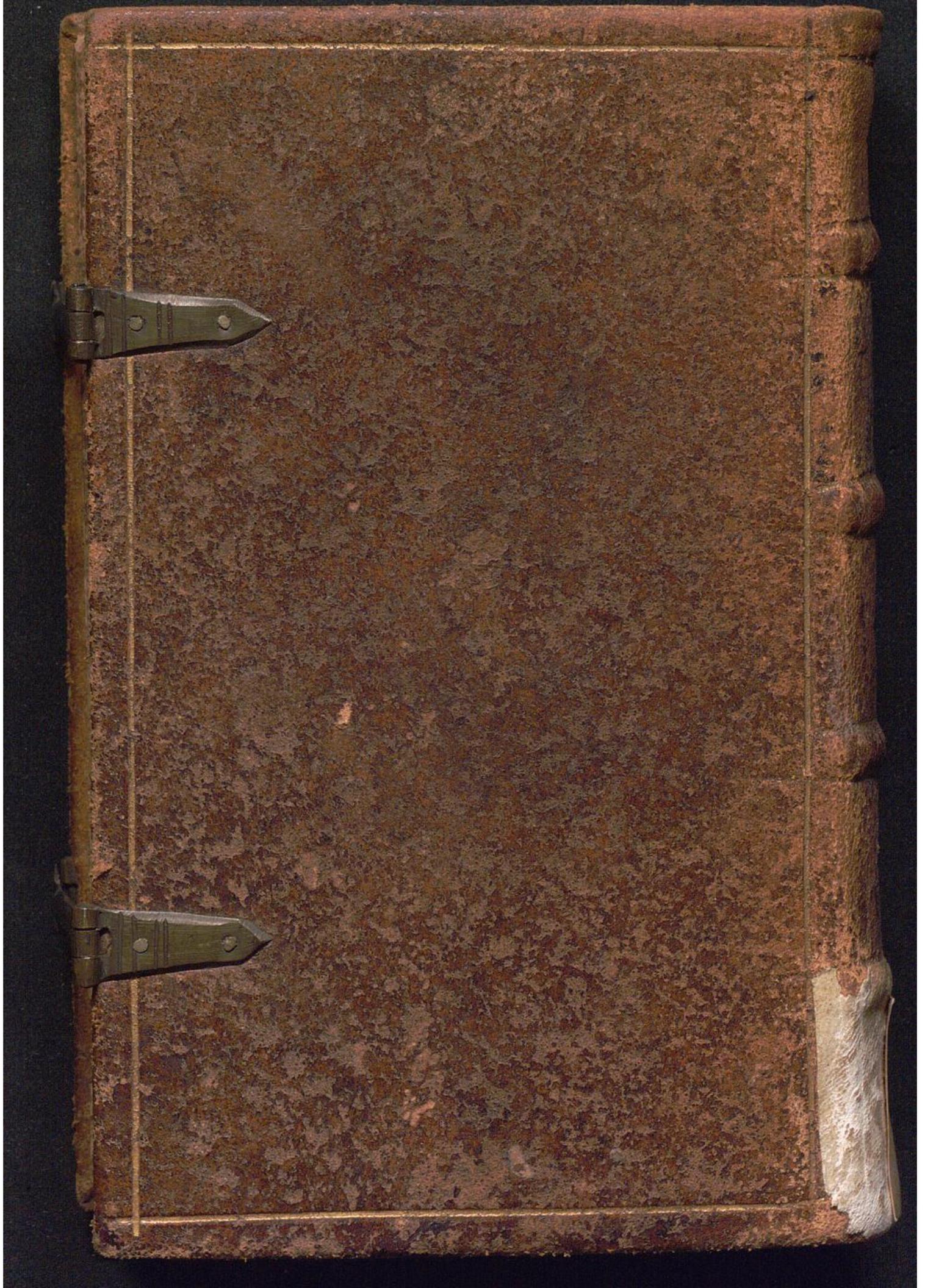

R. P. I.
T. LOHNER
PRAC. 9

Th
2829